

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsätt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsätt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk <http://books.google.com/>

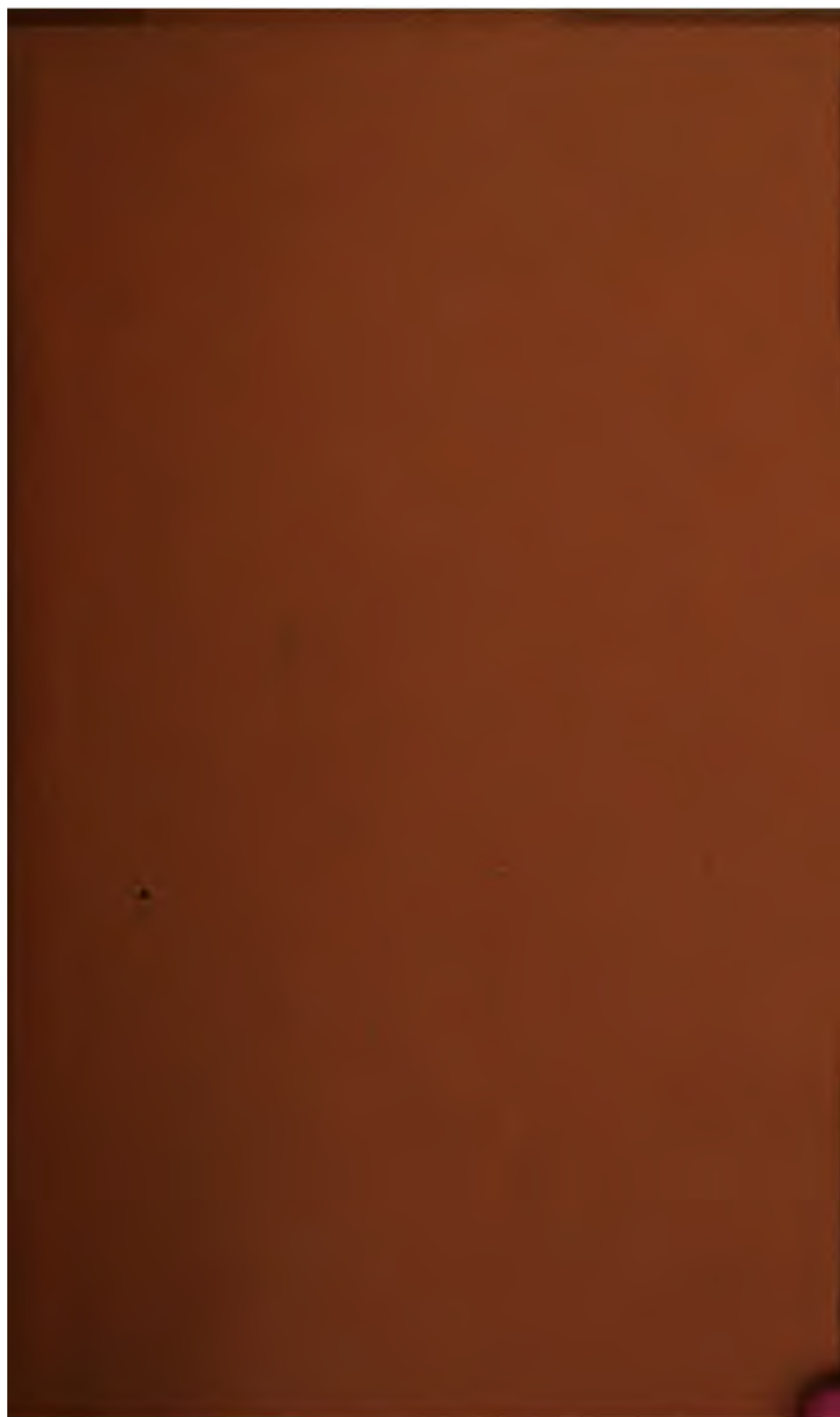

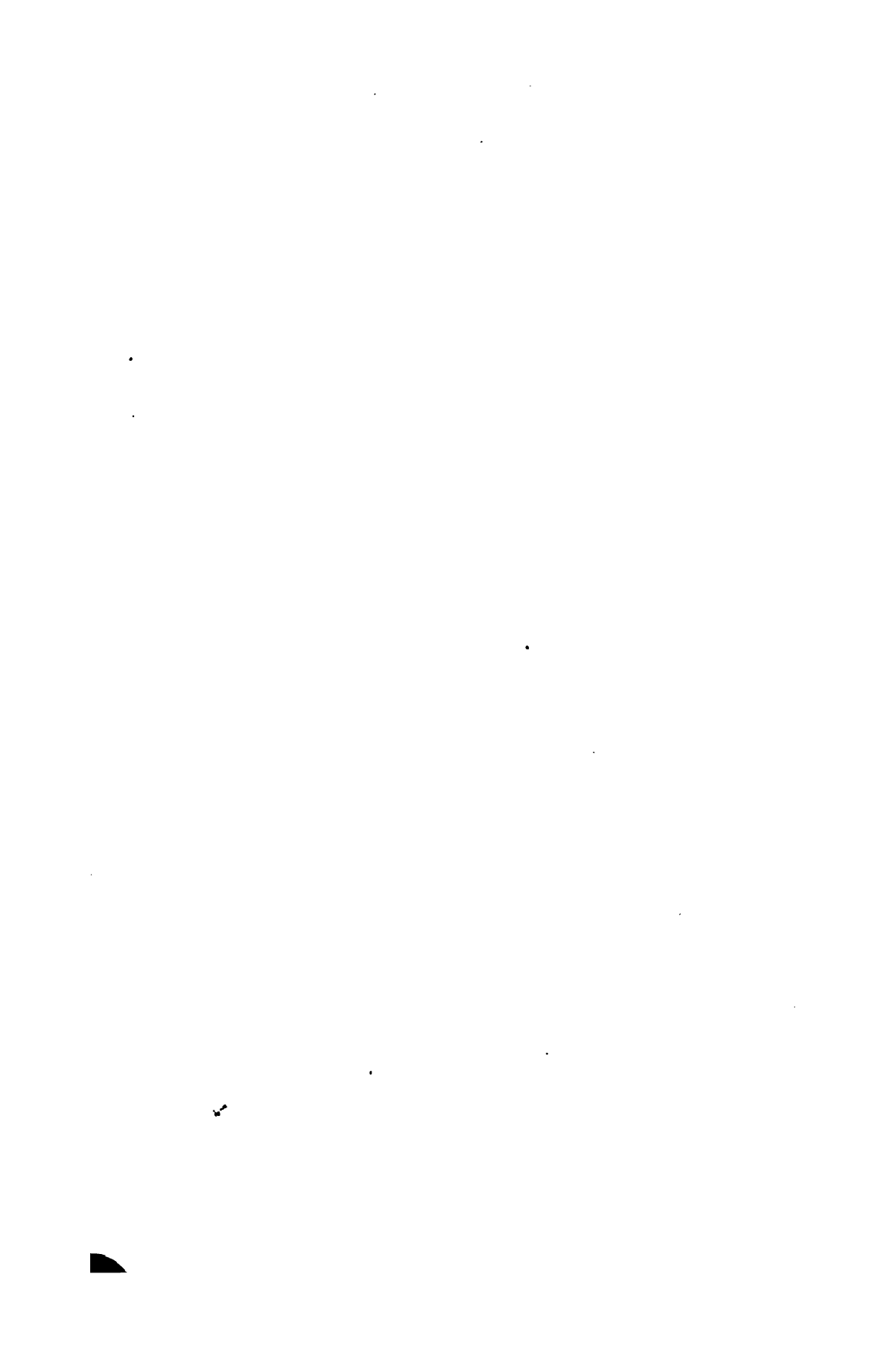
~~108 f 13.~~

111. b. 14.

SJÄLENS TRÖST.

TIO GUDS BUD

FÖRKLARADE GENOM

LEGENDER, BERÄTTELSE OCH EXEMPEL.

EFTER EN GAMMAL HANDSKRIFT

UTGIFVEN AF

G. E. KLEMMING.

STOCKHOLM 1871—73.
P. A. NORSTEDT & SÖNER
KONGL. BOKTRYCKER.

1000

FÖRORD.

Första kännedomen om en, som det troddes, från Latin till Svenska öfversatt medeltidsbok, kallad *Själ-inna Tröst*, gaf A. A. v. Stiernman i sitt 1758 hållna *Tal om de lärda vettenskapers tillstånd*, hvori han lemnar ett kort utdrag af företalet dertill. I sin text tillskrifver han arbetet S. Katarina, och i en not säger han somlige förmena denna öfversättning vara utarbetad af henne. Denna åsigt har sedermera tagits för god och fortplantats till våra dagar som afgjord sak. Grunden härför är dock ingen annan än en med konstlad stil på frampermen af den enda kända handskriften gjord anteckning, så lydande:

aahrom eftir guds byrd 1401 war ena abadisa hona heet karin S: britis dotter, hon skreff denna bokina Men det är alldeles uppenbart att en okunnig falsator skrifvit dessa ord, förmodligen i afsigt att gifva boken ett inbilladt högre värde. Den prentade handstilen, som blifvit använd för anteckningen, bemödar sig, ehuru utan framgång, att föreställa 1400-talets skriftsätt; den i ordet "eftir" mötande Norsk-Isländska formen af bokstafven f har ej heller någonsin brukats i Svensk skrift. De två korta raderna öfverflöda af fel: Katarina lefde ingalunda 1401, utan var död redan 20 år förut. Sådana former som "abadisa", "karin", "britta",

"denna", äro omöjliga för 1400-talet, lika väl som de svåra språkfelen "ena" och "hona" i nominativ, samt hänvisa på en tid och upphofsman, som förlorat allt sinne för det gamla språket. Anledningen till denna grofva mystifikation är förmodligen att söka i en oskyldig anteckning på handskriftens 160:e sida, der någon, som det tyckes, qvinlig hand med oförfalskad stil skrivit dessa ord:

på thenna tidh som thenna Bock skreff war ena
abbatissa som het karin S britha dotther 544
[= 1544]

På så lös grund har heliga Katarina, som var död innan denna bok skrefs, fått en plats i vår litteraturhistoria. — Rätta förhållandet är följande.

Originalen, om en kompilation får så kallas, är neder-Tyskt (låg-Sachsiskt) eller måhända närmare sagdt Kölniskt, samt från sista åren af 1300-talet eller början af 1400; en afskrift gjord 1407 af en scriptor Johann Everzen finnes nemligen ännu i behåll (i Oldenburg). Väl har J. G. Græsse (*Trésor des Livres rares* VI: 1: 340) uppgifvit att författaren skulle vara en viss Johann Moirs Sultz, som lefde i Köln 1445; men detta namn är lika obekant som grunden för antagandet,¹ hvilket ock torde böra förfalla i betraktande af de båda data.

Hvilken författaren eller redaktören än må hafva varit, har han haft den ovanliga omtänksamheten, att uppgifva källorna för sitt arbete, så att vi med ens

¹ På tillfrågan har hofrådet Græsse meddelat, att han sjelf icke kan erinra sig anledningen; förmodligen är dock denna helt enkelt, att en afskrift blifvit tagen år 1445 i Köln af scriptorn J. M. Sultz, som utsatt namn och datum liksom den äldre Everzen.

hafva dess litteraturhistoria in nuce. De Tyska handskrifterna äro nemligen försedda med ett Latinskt förord, hvilket vi här återgifva, rättadt efter tre skilda uppteckningar.¹

Libellus iste collectus est de diversis libris, de passionali, de historia scolastica, de historia ecclesiastica,² de speculo historiali,³ de decretis et decretalibus et de cronicis diversis,⁴ de vita patrum,⁵ de collationibus patrum, de dialogo,⁶ de compendio theologie (theologice veritatis),⁷ de summa Raimundi, de summa Gaufridi (Gotfridi), de summa Heinrici, de summa viciorum et virtutum et de omnibus libris quosunque legere potero et audire. Intencionis mee est colligere et scribere quidquid est utilius ad docendum, quidquid devocius ad legendum, quidquid delectabilius ad audiendum, quidquid facilius ad intelligendum. Hec prima [pars] continet de decem preceptis, secunda erit de septem sacramentis.

Uti den derefter följande inledningen, som finnes i alla redaktioner, således äfven i den Svenska (s. 5), framställer författaren sin tillämnade arbetsplan. Han vill icke frambringa något nytt ur egen fatabur, utan blott vända från Latinet och sammanhemta sitt verk ur mångahanda böcker, lika som biet drager honingen ur mångahanda blommor. På detta sätt ämnar han

¹ Metzdorf, *Bibliothekarische Unterhaltungen*. I: 3. Oldenburg 1844. Pfeifers uppsats i *Die deutschen Mundarten* herausgeb. von Frommann. I: 174. Nürnberg 1854. Geffcken, *Bildercatechismus des XV. Jahrhunderts*. Leipzig 1855. Se ock profvet ur den Nederländska öfversättningen, meddeladt här sid 582.

² Af Petrus Comestor. ³ Af Vincentius Bellovacensis. ⁴ Deribland Tyska kejsarekrönikan. ⁵ Af S. Hieronymus. ⁶ Af Gregorius den store. ⁷ Af J. Gerson.

afhandla: Tio Guds Budord, Kyrkans Sju Sacrament, Åtta saligheter, Sju miskundsamliga gerningar, Sju vår Frus fröjder, Sju dagtider (bönestunder), Sju den helige Andes gåfvor, Sju hufvudsynder, Sju hufvuddygder och hvad mera Gud vill ingifva. Således ingenting mindre än en theologisk encyclopedi. Men af denna vidlyftiga plan har endast första delen, om de Tio Buden, blifvit utförd med bihang till det tredje af Vår Frus sju fröjder och de Sju bönestunderna. Original-redaktionen, den låg-Sachsiska *Der Selen Troyst*, innehåller icke mera hvarken i de kända handskrifterna¹ eller tryckta upplagorna, hvilka alla äro tryckta i Köln 1474, 1483, 1489, 1523 och förmodligen flera gånger. Dock finnes med namn af *Der Cleyn Selen Troist* en mindre skrift tryckt (Köln s. a. och som bihang till upplagan af 1483, kanske äfven flera), hvilken handlar *Van den seuen Sacramenten*, och således sannolikt varit af någon fortsättare ämnad att utgöra 2:a delen, ehuru i betydligt förminskad skala, såsom omfattande blott 41 blad.

Från denna redaktion härstamma:

1 Den hög-Sachsiska *Der Selen Trost*, som trycktes i Augsburg 1478 och 1483 samt s. l. e. a. Prof ur den första upplagan meddelas här sid. 577—581.

2 Den Nederländska *Der Sielen Troest*, utgifven i Martens dijk 1478, Utrecht 1479, Harlem 1484, Zwolle 1485 och 1491, Antwerpen 1500 och s. a. samt i Leyden 1519. Ur den sista införes ett prof här sid. 582.

¹ Utdrag ur sådana finnas i de nyss anförda arbetena samt i denna upplaga sid. 563—577.

3 Den Svenska *Själinna Tröst*, som nu först offentliggöres efter den enda kända handskriften.

4 Den efter Svenskan gjorda Danska afskrift-öfversättningen *Siäla Trööst*, från slutet af 1400 eller början af 1500-talet. Deraf finnas endast några fragment bevarade, nemligen 12 blad ur början af en pergament-handskrift uti Upsala Universitets bibliothek och 72 ofta stympade blad ur slutet af samma handskrift i Kongl. Bibliotheket. Prof af begynnelsen finnes här sid. 585. Det förefaller som den Danska handskriften skulle vara gjord efter den ännu bevarade Svenska; de äro båda i stort qvartformat, den Danska skrifven med glesare stil, så att hon, enligt en ursprunglig blad-signering, bestått af 34 lägg med tillsammans 544 sidor. Det vidlyftigare fragmentet anträffades och inköptes till Kongl. Bibliotheket 1851 från enskild samling. Upsala bibliothek erhöll det mindre efter professor J. H. Schröder.

Den enda kända Svenska handskriften synes tillhöra förra hälften af 1400-talet (c. 1430). Hon är en stor qvart af pergament och har nu 166 blad, sedan ett, mellan sid. 292, 93, blifvit bortskuret redan för långa tider tillbaka. Handstilen är allt igenom densamma, prydlig och säker; 30 till 33 rader på sidan, skrifna mellan uppdragna linjer. Sannolikt härstammar boken från Vadstena kloster, central-orten för all sådan litteratur i vårt land då för tiden; dock finnes derom ingen vägledande anteckning eller signatur, så vida ej de 2 ställen der S. Birgitta nämnes (s. 534 r. 14 och 543 r. 2) få anses gifva en sådan vink. I 1600-talets förra hälft begagnades denna, jemte så många andra till kronan reducerade hand-

skrifter, af J. Bure, som inskref en sidräkning och åtskilliga anmärkningar i margerna, samt flitigt anført språkprof derur i sin gammal-Svenska ordbok (handskrift i Kongl. Bibliotheket). Sedan tillhörde hon E. Brenner; köptes på hans auktion 1717 af den ifrige samlaren, öfversten G. Gyllengrip; såldes på den namnkunniga auktionen efter honom, d. 19 April 1737, för 50 d. k.m. till grefve C. F. Piper, och har sedan dess varit bevarad på Engsö, der hon, efter att länge ha ansetts förlorad, år 1867 anträffades af vår nitiske forskare C. Eichhorn. Nuvarande innehafvaren af Engsö, grefve A. Piper har benäget tillåtit dess utlåning under det långvariga begagnandet för utgifningen och slutligen ökat sin godhet genom att skänka den dyrbara handskriften till Kongl. Bibliotheket, hvadan hon slutligen återvändt till statens ägo.

Beträffande sjelfva texten är det ostridigt att den är en öfversättning, icke från Latinet, som det skulle tyckas af uttrycket i inledningen (s. 5 r. 15—17), utan ifrån Tyskan, hvilket intygas af de här framlagda profven och af åtskilliga i Svenskan qvarstående germanismer, såsom klus, märit, nodhstal, onardinne, unsalogha, unäkta, vespel "a thydhyst maal" (362: 24).¹ Detta sista direkta åberopande af den Tyska källan skulle ensamt för sig bevisa härledningen, om än alla andra grunder saknades.² Sjelfva det vilseledande uttrycket i inledningen "oc wenda hona af latiin j swensko" är blott en tillämpad öfversättning af origi-

¹ Hög-Sachsiska texten har "weffcen."

² Då orden "manga hunda flughur" (332: 4) lätteligen kunna tros vara felaktiga för manga handa, anmärka vi här, att Tyskan verkligen har "hunds-fliegen."

nalets ord, som vi finna i alla redaktionerna och slutligen ånyo ändrade i den Danska (s. 589 r. 14). Hvem öfversättaren var är alldeles okänt; men att han var Birgittiner-munk är sannolikt af de 2 hänvisningarna till heliga Birgittas autoritet (s. 534 r. 14; 543 r. 2), och att han var god skriftställare är visst; ty långt ifrån att slafviskt följa sin text har han helt själfständigt behandlat och utvidgat denna, i synnerhet der ämnet erbjudit romantiskt interesse, så att många berättelser fått dubbel och flerdubbel vidd mot i originalet samt sålunda från korta utkast vuxit till helt utförda noveller. I följd häraf är ock, tvärt emot hvad vanligen är fallet med öfversättningar, Svenska redaktionen den vida vägnar angenämaste och utförligaste af alla; så har låg-Sachsiska texten blott 108 små folioblad; den hög-Sachsiska 169 rätt glesa sådana; den Nederländska vexlande 95, 104, 118, 148 blad, allt efter olika, större och mindre tryck. Äfven må vi fästa särskild uppmärksamhet vid det drag af författareverksamhet, som den Svenske bearbetaren ådaga-lägger, då han i rimmad form öfverflyttar de 22 bönerna (sid. 168—230), hvilka originalet åtnöjer sig med att gifva på prosa.

De olika redaktionerna, och säkerligen äfven de ännu outgifna Tyska handskrifterna, förete i öfrigt icke få skiljaktigheter sinsemellan och från den Svenska bearbetningen; ett helt vanligt och naturligt förhållande på en tid, då afskrifvarne ofta äfven voro författare och såsom sådane lade till eller togo ifrån hvad de behagade. Så har den Kölniska handskriften, bland de af F. Pfeiffer meddelade utdragen (i *die Deut-*

schen Mundarten), tio små berättelser,¹ som icke finnas hvarken i den hög-Tyska eller Svenska omskrifningen, samt en, som väl finnes i den förra men ej i den senare.²

Emellan hög-Sachsiska och Svenska redaktionerna finnas hufvudsakligen, utom den större utförligheten i den senare, de skiljaktigheter, som slutligen här må införas med hänvisning till den nu utgifna upplagan.

Sid. rad.

- 1: 14 t. o. m. 2 r. 5 saknas i hS.
 2: 5 — 10 förekommer sedan fristående i hS. bl. xij.
 2: 11 — 3: 30 saknas i hS.
 3: 31 — 4: 24 förekommer sedan i hS. på bl. xij.
 26: 1 — 32: 1 stå i hS. efter Ockraren, sid. 50.
 34: 11 — 49: 13. Berättelsen om S. Clemens' föräldrar finnes efteråt i hS. bl. xiv, sammandragen till 20 rader. Sedermera förekommer dock ett större sammandrag på 2 blad, cxlvj, cxlvij i hS.
 50: 24. Här finnes i hS. början af Alexander-sagan, 18 rader. Sedan förekommer den dock hel bl. clx—clxix.

Vidare finnas der införda: Två vänner i Egypten och Indien (s. 472 i Sv. def.); Mannen som frågar Jesus om det förnämsta budet, samt Sv. s. 26—32.
 54: 20 — 61: 12. Alexius står efteråt på bladen cxlviii—cl i hS., som deremot här har följande små berättelser:
 Von einem künig der vertilget die cristen leut. Von

¹ N. 75 Röfware i Reval; 84 Riddaren som tog Christi lekamen; 85 Den lefvande begrafne; 86 Bockslagten; 87 Den sjuke ockraren som ej ville bikta; 88 Den oskyldigt dödade grefvens hustru; 89 Den rättvise domaren; 90 En obarmhertig domherre i Köln; 91 Riddaren som var oense med klostret; 99 Hednadottern som ville bli christen; 100 En rik man i Paris utan hjerta.

² N. 12 Om en dekant.

einem künig der pflag arm leut gerne zu eren. Von der nachtigallen vad von einem schützczen. Wie ein man jaget ein einhorn vnd wie er fiel. Von einem manni der het drey freund. Wie man alle jar in einer stat erwölet einen künig. Von Josaphat dem jüngling. Ein reicher jüngling nam eine arme tochter. Wie einem künig ein kind ward geboren daz muszt zehen jar sunn noch mon nit sehen.

65: 3. Här följer i hS. en liten berättelse: Von einem dechant.

84: 20 — 86: 20 finnes ej i hS.

109: 14 — 110: 10 finnes ej i hS.

133: 29. Här följa i hS. två små stycken om sequensen Ave præclara, på bl. lxxvij.

320: 31. Efter fjerde budet följa i hS. fem böner, blad cii—ciii.

393: 23. Berättelsen Den frestade eremiten saknas i hS.

394: 26. ' En gudlig broder d:o d:o.

427: 20. ' En kysk yngling d:o d:o.

471: 26. ' Två trogna vänner d:o d:o.

480: 9. ' Det straffade abbot-klostret likaså.

485: 19. Ett litet stycke: Von gut das dir ein rauber gibt, följer här i hS., bl. cliij.

490: 15 t. o. m. 491: 21 saknas i hS., som i stället har två andra fall: om gammalt mynt mot nytt och om en mark silfver, bl. clv.

496: 3. Här följer i hS., bl. clvi, ett litet stycke om en rik man, som gjorde ett gästabud åt fattigt folk.

496: 14. Berättelsen om den döde ockraren finnes ej i hS., som deremot har en bit om en rock, med hvilken var ocker.

499: 16. Här finnes i hS., bl. clvij, om en rik ock-rare som dog i ett kloster.

534—545. Hela rekapitulationen saknas i hS.

I det nu utgifna aftrycket, som åsyftar att vara fullt noggrannt, äro förkortningarne angifna med kursiv stil, utom i fremmande (mest Latinska) ord och namn; äfven anmärkes att långt f återgifves med kort s samt æ med ä och ø med ö. Tvänne af berättelserna finnas i en annan afskrift, ur hvilken anföras läsarter benäget meddelade af professor G. Stephens i Köpenhamn.

Själinna helsa staar j helghum kännedom oc
 gudhlike skodhan thes helgho script, ffor thy at
 swa sum lykamin widhirqwekis aff naturlike
 födho Swa lifwir siälin j andeliko lifwe aff gudh-
 like kännedoms födho, Som scrifwat staar, Men- 5
 niskian lifwir ey at enasto j brödhenö, vtan ok
 aff gudz ordhum, som vthga aff gudz munne
 Som är the hælgha script Gudz mundir taladhe,
 Oc then hælgha ande gynom prophetanna mwn,
 Oc än daghlika talar oc nadhe gifwir thöm 10
 som gudz ordh predika oc framföra, Thy skalt
 thu käre son gerna läsa ok höra thes helgha
 script kännedom ther thinna siel helsa oc födha
 är Swa at hon wardhe kraptogh, ok thrifwis at
 öfwa alla dyghdhe Ok likna thik ihesu christo 15
 warum herra, Hwilkin j sinom barndome sat j
 bland judha mestara j mönstreno ok hördhe oc
 spordhe laghin oc gudhlikan kännedom oc snille

Manga människior äro til som lustas at läsa
 ok höra bökir aff werlzlikom forganglikom thing- 20
 om oc ärandum, Oc fortapa thera tyma oc mödho
 for thy, at ther finz ey innan siälinna helsa Swa
 at somlike läsa ok höra kämpa bökir som är aff
 percefal aff tystram Her dydhrik van bernin Oc

aff *flerum* aldroghum kämpum som *werldinne*
 thiänto oc ey gudhy J tholka boka lesning är
 enkte vtan tymans forsumilse oc engin siäla
 helsa Ok for alla tyma fortapilse skulum wi
 5 räkenskap göra for gudz rätwisa done Mange
 vndirsami oc forwitne hafwa warit, som foro
 vmkring *werldena* badhe til land ok watn, at
 see ok skudha vndirsam oc sielsyn thing ok
 höra, oc fortapadho oc ila staddo thera mödho,
 10 For thy at the ey funno allir letto sina siäla
 helso Mange herra oc försto, Riddara oc swena
 aff fiärran landum, komo oc sökto til konung
 arthws hoff, oc staddo ila sina mödho, ffor thy
 at the ey sökto oc ey funno ther thera siela
 15 helso Then vndirsami oc store konungen Ale-
 xandir lät sik vpføra höght j wädhrit aff twem
 gripom til thes at han matte släkkia sith forwit
 oc nokot siälsynt seia Oc j tholko forwiti ta-
 padhe han sina mödho for thy at han ey fan i
 20 sino forwiti sina siäla helso Then wise mestarin
 appollonius ffor widharla oc wilde see thz gul-
 bordhit som funnit war j salta hafwit som kallas
 märit Oc for thetta forwiti tholde han nödh
 oc wardh gripin oc fangin Oc stadde ila alla sina
 25 mödho ok kostnadh, for thy at han ey fan sina
 siäla helso, Aff thesso gulbordhe ffindir man
 swa aff scrifwit

2 Fiskara foro vth at fiskia j märit, til them
 kom gangande een köpman, han taladhe til them
 30 ok badh sälia sik thz warpit, the giordho ok
 swa., The drogho notena til landz, oc gripu
 j bland fiskana eet gulbordh, köpmannin saghdhe,

at gulbordhit hördhe honom til., Fiskarane saghdho at the hafdho honom saalt fiska oc enkte bordh, Her waxte stoor thrätta ok kiiff mellan ther swa at alt landit vmkring kom ther til oc skulde thöm forlika, thz ändadhiş ther mz at 5 syu the wisasto vthwaldos af landeno som then rättin skuldo finna hulkin gulbordhit skulde behalda, Thentidh the syu wisasto saman komo gingo the til ther gudh som heth appollo for thy han hafdhe ther eet mönstir widh mærit., 10 Ok spordho honom hwa thz gulbordhit skulde behalda allir hafwa, tha swaradhe han thöm oc saghdhe at thz skulde gifwas them aldra wisasta j landeno ware, The gafwo thz enom som heeth Saliis, hwilkin the hioldo oc hafdho for then aldra 15 wisasta, Oc offradho honom thz gulbordhit for ther gudh, oc fördhot til mönstrit, oc satto thz for hans beläte, Ther äptir wandradhe then store mestaren appollonius oc mange andre ath the wildo thz bordhit see, ok tappadho alla 20 ther mōdho oc ärfwodhe for thy the funno ey ther siela helso

The adhla drotnigen aff saba wandradhe mz storo herskap ofwir mang land ok kom til iherusalem at höra oc see konung salmons wisdom 25 som gudh honom gifwit hafdhe af hwilko hon är storlika prisande, thy skalt ok thu min kære son samuledh göra, thu skal sökia wisdomin oc honom findir thu j the hælgho script, ther är thinna siel bestand ok helsa 30

Then adhle konugin aff grecia philodulphus han är mykyt aff thy prisande, at han

öfdhe sik j scriptinne, oc ofwir las manga bökir,
 han hafdhe j synom fatabwr meer än xx^m bökir,
 Han fik höra at j iwdha landeno j iherusalem
 war ena handa lagh, som gudh hafdhe sielfwir
 5 scrifwit mz synom fingir, ther stodh han äptir
 mz alle sinne makt oc wilia at han matte the
 laghin faa, J hans rike waro mange iwdha fang-
 adhe, them köpte han alla frii, the waro wel
 hundradha thusand, oc sände them alla iwdha
 10 biscopenom j iherusalem Oc badh at han wilde
 honom sända the laghin, som gudh screff sielf-
 wir mz sinom fingir, tha biscopin thetta forstodh.
 sände han honom lxxij mestara, som scrifwo oc
 wendo laghin aff iwdha maal j grezth maal, kou-
 15 ungin vnfik them mz storum hedhir begafwande
 them oc sände them ärlika atir hem til landa
 3 ¶ Thenne konugen war een hedhnunge, Oc än
 tho lykawel laghdhe han stora win oc makt
 oppå bökir j the helgho script, Myklo meer skal
 20 een cristin människia ther äptir staa, at hon
 höre ok läre the hælgha script vppa hulke siäl-
 inna helsa oc thröst liggir oc fly werlzlika bökir.
 for thy thz misthekkis warum herra, at cristit
 folk las mykyth j them, hulkit thu math yndir-
 25 standa af thy som hende sancto ieronimo

Then tidh sanctus ieronimus war vngir oc
 werlzlikin pläghadhe han idhkelika läsa hedhna
 manna bökir oc werlzlika, han wardh syukir oc
 wardh fördhir som honom thotte for gudz dom,
 30 Domaren taladhe til hans oc saghdhe, Hwat
 manne est thu, han swaradhe Jak är een cristin
 man Domaren saghdhe thu lyughir thu est engin

cristin man, thu läs gerna werlzlika bökir, ther
 thit liggiande fää ar, ther ar oc thit hiarta, Tha
 taladhe domaren til sinna thiänara, Takin hand a
 honom oc slan han wel mz gislom, the toghon
 oc slagho han grymmelika langa stwnd, han ro- 5
 padhe oc saghdhe Min käre herra forbarma thik
 ofwir mik, Jak wil thik thz lofwa at iak alregh
 wil werlzlika bökir läsa, ok ey hafwa them j
 minne gömo, tha badho the for honom ssom
 stodho när domarenom, Han wardh qwittir oc 10
 lös ok kom atir til sik sielfwan Sidhan fik han
 swa storan kärlek til the hælgho script at han
 foor in j iwdha landit oc bleff ther j lv aar, oc
 lårdhe thera maal, wende oc screff the helgho
 script aff ebreydzko oc gredzko j latiin, 15

Oc for thy hafwir iak wilia ena book
 saman scrifwa vth af the hælgho script Oc wenda
 hona af latiin j swensko gudhy til loff oc minom
 iämcristne til hughnadh oc froma, Oc thenna
 bokena wil iak saman hämpta af manga handa 20
 bokum, likarwiis som biith draghir honaghit af
 manga handa blomum, Oc thenna bokin skal
 heta sielinna thröst J hona wil iak scrifwa aff
 tio gudz budhordhum, Aff syu kyrkionna sacra-
 ment Aff atta sälikhetir, Aff syu miskunsamlika 25
 gerninga, Aff syu wara fru fröghdhum, Aff syu
 daghtidhum, Oc aff syu thes hælghandz gafwom,
 Jtem aff syu hofwodh syndum, Oc af syu hofwdh
 dyghdhum Oc hwat som gudh gifwir mik ther mera
 til Oc thy bidhir iak alla the som thessa book 30
 läsa ällir hōra om the hafwa nokot funnit an-
 draledh scrifwat j androm bokum, at the ey

for then skuld straffen thessa book ffor thy iak
 wil thz swa for mik taka at hwar som nokot
 arande är oflankt oc ledhosampt thz wil iak
 styntre göra, Oc hwar som nokot är stvnt oc
 5 ey wel vndirstandelikit ther wil iak nokot til
 sathia Oc hwar som nokot onyttelikit är oc ey
 sannind likt thz wil iak aff sla oc lata fara, Oc
 vthwälia oc samansanka thz som sant är oc
 faghirt oc siälinna thröstelikheth lykarwiis som
 4 10 läkiaren vthwel nyttoghasta röterna til sin läke-
 dom, Oc duwan thz skönasta kornit til sina födho,
 Oc iomfrun thz faghirsta blomstir til sin krandz,
 Thy bidhir iak them alla som thessa book höra
 allir läsa, at the bidhin for mik til gudh at iak
 15 maghe thera bön nyuta, Oc mz them koma thith
 som wi maghum äwinnelika wara siela thröst
 finna at oss thz allom hände hielpe oss fadhir
 oc son oc then hālghe ande Amen

Her byrias första capitulum

Min käre fadhär jak bidhär thik vm alzwal-
oghan gudh at thu läre mik hwilkin äro tyo
gudz budh Min käre son them wil iak thik gerna
lära at thu wili for mik bidhia 5

Första budhordhit

Thz första budhordhit är swa, Non adorabis
deos alienos, Menniskia thu skalt ey tilbidhia
allir dyrka andra gudha, Thetta skalt thu manga-
ledhis forsta, thu skalt ey bidhia til nokot af- 10
gudh, Thu skalt enga handa creatwr tilbidhia
allir dyrka for nokon gudh, swa som hedhnugane
göra, the som bidhia til solinna ellir mana ellir
stiernor ellir tordön, thrä allir stena, ellir beläte,
thz misthekkis storlika gudhy hwilkit han nogh 15
fordhum bewiste oppa iwdha folkeno Aff hwilko
thu faar her äptir nokot litit höra

Först aff adam

Tha adam oc ewa hafdho brutit gudz budh,
skuldo alla menniskior til hälftis fara thz kunde 20
engin menniskia forstyra fför än alzwaloghär gudh

forbarmadhe sik ofwir människionna ysäld oc
 henna fall, vthwäliande sik ena handa folk aff
 alle werldinne, Thz waro iwdhane aff hwilkom
 han wilda sik lata födha Thy at han wilde aff
 5 sinom osighelika godhlek mänkönit frälsa, them
 bewiste gudh oc giordhe mangfaldelika storan
 kärlek oc mykyt goth, Han frälste them aff egypto
 landz threldom, hwar the waro eyghne oc tholdo
 mykyn dröfwilse, Han lede them fran thera fian-
 10 dum gynom rödha hafwit mz thörrom fotum
 hwilkit skildis ath oc stodh som twe mura fraan
 enom wägh mädhan the gingo ther j mellan,
 Pharao konungir mz allom sinom här ffloor äptir
 them j hafwit sama wäghin, Oc iemsköth fiöl
 15 watnnit til saman oc dränkte konungin oc alla
 hans men, Ther äptir ledde han them j öknena
 oc föddö them ther mz the hymilska brödheno
 ssom han läth nidhir aff hymblenom regna thz
 kallas j scriptinne manna, Naar watnit wanska-
 20 dhis tha lät han watn aff hardha hellinne vth
 flyta swa at folk oc fää hafdho nogh ath drikka,
 The komo ok thiit som watnit war bitert oc
 beskt som galle, waar herra wiste them eeth
 thrä thz kastadho the j watnith oc genstan vardh
 25 thz söth oc goth at drikka, The astundadho
 ok kötnat j ödhkninne, War herra sände them
 fughla, Aff them togho the swa mykyt the mest
 wildo hafwa, Han gaff them sin hälgha engil
 som them skulde bewara oc wäghin wisa, vm
 30 daghin war han ofwir them mz eeth sky oc
 wardhe them for solinna hyta, Vm nattena mz
 enom eldh oc lyste them j mörkreno, J bland

them war engin syukir fran them tyma the foro
 aff egypto landh, Thera klädhe slitos ey, oc ey
 nöttos thera skoo, Stenoghe wägha oc hwasse
 wordho slette vndir thera fotum, The komo ther
 äptir til synay bergh, ther gaff war herra them 5
 the tyio budhordhin, Möyses gig oppa berghit
 til wan herra oc bleff ther j xl. dagha Mäddhan
 ofwir gaff folkit sin gudh oc herra oc glömde
 hans vndirlika oc stora godhgerninga, Oc stöpto
 sik een kalff aff gul ok badho til han dyrkadho 10
 han oc hioldo for thera gudh, Tha wardh war
 herra iwdhomen wredhir oc wilde them hafwa
 forderfwat, Oc alstingx aff werldinne strukit,
 hafdhe ey moyses for them bidhit, oc blidhkat
 wars herra wredhe Tha moyses kum aff bergh- 15
 eno nidhir bärande mz sik twa stentaflor j hwil-
 kom gudh hafdhe sielfwir the tio budhordhin
 scrifwit mz sinom fingir, Fik han see gulkalfwin,
 wardh han swa wredhir at han kastadhe taflonar
 at the brusto sundir, Han brende kalfwin oc 20
 knusadhe gullit smath som pulfwir oc strödhe
 thz j eeth watp, Ther äptir bödh han allo folk-
 eno gaa ther til oc drikka, Alle the ther skyloghe
 waro oc gulkalfwin dyrkat hafdho hengde een
 guldrupy widh thera skeg, Them läth moyses 25
 alla dräpa, The waro wel fyra oc thyughu thu-
 sand, thessa plagho sände war herra ofwir them
 for thz at the brutu hans budh oc dyrkadhe
 affgudh, Ther äptir giordhe moyses twa andra
 taflor oc gig atir oppa berghit til wan herra oc 30
 bleff ther än j xl. dagha, oc kom atir nidhir
 mz taflomen, oc j them hafdhe gudh annat sin

- scrifwat budhordhin, Ey lankt ther äptir ofwir
 gafwo thā annantidh gudh, Oc dyrkadho eeth
 aff gudh som kalladhis belphegor for holkit war
 herra wredhghadhis ofwir them swaa at litit
 5 ther äpte wardh slaghit j hel af them xxiiij
 thousand folk, Tha the hafdho warit j ökninne
 fyrtyghy aar lede war herra them in j thz lof-
 wadha landit som flytande war aff honagh oc
 myölk, aff hwilko han hafdhe them förra sakt,
 10 Tho skalt thu thz wita at engin aff allom israels
 mogha som war herra vthledde mz moyse aff
 egypto kom in j thz lofwadha landit vtan tve
 men Caleff oc iosue oc the som sidhan waro
 föddö j ökniinne, ffor thy the gamble waro alle
 15 j ödhknöone dödhē, Oc är witande at tha the
 6 först aff egyptoland foro badh war herra moysen
 tälia ellir rekna israels mogha thz manköns war
 the som waro xx are gamble oc ther ofwir funnos
 the siex hundradha thousand fäm hundrat oc
 20 fämtyghy men, qwinnor ok barn the reknadhos
 enkte, Alle thesse waro swa när dödhö at engin
 aff allom them kom in j thz lofwadha landit
 vtan Chalef oc iosue, Oc the sidhan waro födde
 j ödhkniinne som för war sakt Mz thessom giordhe
 25 gudh stoor vndarlik thing, Tholikawel owirgafwo
 the han opta oc dyrkadho affgudh, Oc hwart
 thz sin the swa giordho sände gudh them ena
 plagho, thentidh plaghan kom ropadho the til
 gudh oc badho han miskunda sik oc forlätö af-
 30 gudhin oc thera dyrk, En swa brat plaghan war
 forgangin, ofwirgafwo the wan herra oc dyrkadho
 afgudh sidhan som förra, Swa ofwirgafwo the

gudh oc fortiddo han mangom sinnom Ther äptir
 skedhe at thera land skiptis i tw konungx rike,
 Thz ena heth konungx rikit aff israhel, thz andra
 konungx rikit aff iwda, Konugin aff israhel
 läth göra twa kalfwa af gul hwilka han oc hans 5
 folk dyrkadho oc tilbadh for thera gudh, For
 the sakena wredhghadhis gudh offwir them oc
 staddo them at konungen aff niniue kom oc wan
 thera land oc dreff them alla vth aff landeno
 lant bort j ödhnena ther mang stoor bergh 10
 waro, Ther läth han them byggia oc hafde them
 for syna thräla, Langan tyme ther äptir thentidh
 konung alexander ffor om werldena mz sinom
 här, kom han oc thith som the bygdo oc spordhe
 hwat folk the waro, Tha wardh honom beräth 15
 ath thz waro iwdha, ok huru mykyt goth gudh
 hafde them giorth Och huru mildelika oc wel
 han hafde them j sinom dröfwilsom hulptit ok
 huru opta the hafdh han ther amot owirgifwit
 oc forsakat oc afgudh dyrkat Oc for thy hafde 20
 gudh thz stat at the waro fangadhe oc thit j
 berghin driffne, Tha swaradhe konung alexandir
 oc saghdhe wisselika mädhan the hafwa sinom
 gudh swa othrono warit, oc han hafwir them
 swa mykyt goth giorth tha skulu the ok her 25
 blifwa, Oc läth böria alla waghana atir mura oc
 wilde them ther inne lykkia at the skuldo alregh
 ther vth koma, Tha han sagh' at thz kunde ekki
 dugha badh han innirlika israhels gudh sik hielpa
 at han matte them ther inne teppa, Tha skedhe 30
 ther eeth stoort, gudz vndir, eet stoort bergh feste
 sik widh eeth annat bergh kring vm alt thz

landit swa höght at the alregh sidhan vthkomo,
 Oc aro ther inne oc skulu ther inne blifwa til
 antichristi tyma, tha skulu the vthkoma oc honom
 7 fölghia Thenna widhírmödhö oc ysäld kom them
 5 ofwir for thy at the thz första gudz budhordh
 ekki hioldo vtan dyrkadho oc badho til affgudh
 Oc for thy hafwa gudz helghe apostla oc otalike
 halghe martyres lidhit oc tholt stora pynor oc
 hardha at the ey wildo thetta första budhordhit
 10 bryta, the hafwa mange otalike warit swa at
 engin människia kan them räkna Tho wil iak
 af minne fakunno nokra faa her äptir vpneppna
 oc nokot litit af hwariom thera sighia

Oc först af anania azaria oc misael

15 **N**abogodonosor babilonie konungir kom til
 iherusalem, wan stadhin oc fangadhe konungin
 ok munga welborna men mz honom, han lät
 aldra skönasta smapilta föra aff iherusalem til
 babiloniam oc hafdhe them j synom gardh, han
 20 fik them een mestara heth malazar som them
 skulde lära badhe maal oc höfwiska sidhy J
 bland the piltana waro thesse fyre, Daniel, ana-
 nias, azarias, oc misael hwilkom gudh gaf swa
 stora nadh oc wisdom at the waro wisare än
 25 alle the mestara som waro j them landum The
 wildo ey äta hedhnunganna mat, thy saghdho
 the til thera mestara, wi ärum af iwdhiske slekt
 oc ätom ey then mat som j hedhnunga pläghin
 koka ellir redha, thy giff oss ärtir oc bönor oc
 30 gröt oc watn ther til, tha latum wi oss wel

nöghia, Thera mestare swaradhe, thz thör iak
 ekki göra, For thy findir konungin idhär magh-
 rare än annor barn tha faar iak hans ohyllyst
 oc wredhe, oc magh swa för idhra skuld fa badhe
 skam oc skadha, The saghdho, käre mestare ffor- 5
 sök mz oss j tio dagha wi hopoms thz kan oss
 enkte skadha, han giordhe swa oc gaff them enkte
 annat än thet the beddos, Tha tio dagha waro
 framlidhne waro the mykyt skönare oc faghre
 än the andro barnin ther hwar dagh fingo aff 10
 konungxsins kräselika mat oc dryk Oc for thy
 at the räddos gudh oc hedhradho han oc hioldo
 han ensampnan for thera gudh, gaff han them
 swa storan wisdom oc snille at engin j them
 landom war thera like Then sami konungin na- 15
 bogodonosor läth göra eeth affgudh aff gull thz
 wara stort oc stodh oppa markinne a ene studh
 som war sextighi alna högh oc siex alna bredh,
 han bödh allom badhe rikom oc fatikom j sino
 rike thit koma oc bidhia til afgudhit oc hedhra 20
 thz mz offir ok knäfallum, hwilkin thz ey wilde
 göra han skulle sith liiff anda j enom ghlöd-
 hetum vghne, Thentidh mange waro saman
 kompne oc fulkompnadhe konungxsins bodh, wart
 konungenom berät at the thri iwdhiske piltane 25
 Ananias, Azarias oc misael wildo ey hedhra hans
 gudh oc ey böghia thera knä for honom, Tha
 war daniel ey hema, konungin loth them for sik
 koma, oc spordhe hwi the hans budh forsmadho,
 oc saghdhe at han wilde them j glödheta vgn- 30
 nen lata kasta, The swaradho, War gudh then
 wi hedhrum oc til bidhiom formagh wel vm

honom thz thekkis oss aff them eldenom frälsa.
 Tha vpfyltis konugin mz grymhet oc wredhe
 oc läth elda vghnen syu stundir mykit hetare
 än han war förra Oc läth them ther in kasta,
 5 Genstan kom gudz ängil til them j vghnen oc
 wardhe them for hytanom, oc vthslogh lughan
 bradhlika aff vghnenom ok brände manga kon-
 ungxsin thianara som kringom vghnen stodho,
 än piltomen j vghnenom giordhe eldin engin
 10 skadha, the sato j vghnenom vtan meen oc sungo
 twenne gudz loff mz glädhy, Then ene loffsängin
 byrias swa, Benedictus domine deus patrum no-
 strorum, then sängin pläghar man sionga vm
 löghirdaghana quatuor temporum, Then andre
 15 sängen börias swa Benedicite omnia opera do-
 mini domino &c then pläghar man syonga j otto-
 sangenom alla hælgho dagha, J honom manas all
 creatwr oc al skapat thing til at lofwa oc wel-
 sighna gudh, tha böriadhe konungen storlika
 20 vndra oc saghdhe til them när honom stodho,
 Huru kan thetta nokontidh skeep, Jak seer fyra j
 vghnenom, oc ther kastadhos ey in vtan thre, oc
 then fiärdhe är skipadhir swa som gudz son,
 Konungen gig til vghnen oc saghdhe swa til them,
 25 gangin her vth j thes stora oc mektogha gudhins
 thianara, The vthgingo aff vghnenom oskadde aff
 eldenom badhe til thera klädhe oc liiff, For
 holkit konungen wälsighnadhe wan gudh, Oc
 bödh widh liiff oc goodz ofwir alt sit rike at
 30 engin skulde om iwdhanna gudh ohöfwelika tala,
 Oc saghdhe at engin war annar tholkin gudh

som iwdhanna gudh til hielpa, Oc thessa thre
pilta giordhe han j siin rike til stora herra

Her äptir sigx aff them fiärdha pilt-
enom som war daniel propheta huru
gudh halp honom thy ath han gudz
budhordh gömde

EEn konungir heeth darius han wan babiloniam
oc fördhe thädhan mz sik daniellem prophetam
hem j sit rike, Oc vphöghdhe han offwir alla
the herra ok första som waro j hans land, For 10
thy ath j wisdom oc snille war engin hans like
Her a moth hafdho herrane ilzko oc awndh oc
diktadho eeth falst radh mz hulko the matto
konugxsins wredhe til hans wenda Oc gingo
til konugin oc saghdho, Herra konung alle thins 15
rikis herra oc första, riddara oc alt thit radh
aro thes ofwir eno wordhne at thu skalt eeth
almennelikit budh lata vthga ofwir all thiin land
at engin skal til dirfwas nokra bön bedhas j xxx
dagha her äptir aff nokrom gudh vtan aff thik, 20
Hwilkin her gör a moth han skal j leona kulona
kastas, Thetta budh läth konungen byudha äptir
thera radh oc wilia, Thentidh daniel thz forstodh
läth han ey thes heldir aff hwan dagh at hedhra
oc bidhia til sin gudh hwilkit hans owini oc 25
awndzmen granlika merkto oc konungenom thz
berätto, Aff hwilko konungen dröffdhis storlika
thy at daniel war honom mykit kär, oc thy wilde
han gerna daniellem qwittan gifwa, En alle herrane

stodho ther amote, oc saghdho at konugxsins
 budh skulde ändelika haldas oc matte engaledhis
 brytas Tha toko the danielem oc kastadho han
 j dyura gardhin in til leonin, En aff gudz dygdh
 5 wordho leonen spak oc giordho honom enkte
 meen Än konugin war vm danielem alla natt-
 ena mykyt bedröfdhir Oc arla om morghonen
 gig han til dyura gardhin ssörghiande oc thenkte
 han wara aff leonomen dräpin Thy ropadhe han
 10 oc saghdhe O daniel formatte thin gudh thik
 ekki hielpa Daniel swaradhe O konungir äwinne-
 lika maghe thu lifwa, Min gudh hafwir mik sin
 engil sänt hwilkin leononna munna hafwir swa
 läst at the formagha mik enkte skadha thy at
 15 rätwisa är mz mik funnin, Tha wart konungen
 storlika gladhir ok läth han ther vthtagha, Oc
 alla the honom hafdho belughit lat han gripa
 oc mz kunom ok barnom in j kulona til leonen
 kasta Oc genstan wordho the af leonomen rifwen
 20 oc spliten all j stykke

Hör mer aff daniel

Ther äptir kom daniel atir til babiloniam oc
 wardh mektoghir mz konungenom J them tyma
 hafdho the eeth afgudh j babilonia thz heth
 25 beell hulkit the dyrkadho oc hioldo for thera
 gudh, Thz stodh j eno mönstre oc framan for
 thy stodh eeth stoort bordh ther laghdhis hwar
 dagh oppa xij spanna hwetebrödh, oc xl. fara
 kruppa Oc siex stora kannor mz wiin, Vndir
 30 thesso bordheno war een groep j iordhinne, oc

een dör hemelika til hwilka afgudha præstene
 hafdho giort een lönlika gang vndi iordhinne
 Oc gingo alla nättir inz thera kunom ok barnom
 j mōnstrit Oc fortärdho alt thz vm daghin war
 offrat ok lakt oppa bordhit, Oc saghdho at 5
 thera gudh beell hafdhe thz ätit, Eentidh sagh-
 dhe konungin til daniel, Hwi wil thu ekki
 thro oppa wan gudh beell oc göra honom hedhír
 mz thit offir, Daniel swaradhe Jak wil ekki
 hedhra allir dyrka nokra giordha gudha, Thy 10
 at iak hedhrar oc dyrkar een lifwandis gudh,
 konungin saghdhe thykkyr thik at beell ey lifwir
 hwilkin hwar dagh swa mykyt ätir, Daniel swar-
 adhe, beell är giordhír aff malm ellir kopar oc
 innantil är han fullir mz iordh, Oc thy formagh 15
 han enkte äta, konungen saghdhe til præstenna,
 Jak wil wita hwart maten kombir som beel
 wardhír offradhír, kunnen j bewisa ath beell ätir
 han, tha skal daniel döð, kunnin j thz ekki göra
 tha skolin j alle döð, The swaradho at thz nögh- 20
 dhe them allom wel, Thz sama saghdhe oc daniel,
 Tha lät konungin tagha maten oc sáthia han
 oppa bordhit, Oc gingo swa vth aff mōnstrit, en
 daniel togh asko j eeth sikt oc siktadhe hona
 kringom alt gulfwit, Thz sagh konungin wel, 25
 Än præstene sagho thz ekki, Tha lath konungin
 läsa j gen mōnsterit ok satte sith insighle for
 lasith, Vm nattena komo præstene, oc ato vp
 matin oc drukko vth winit som the waro förra
 wani, Vm morghonin kom konungin oc leste vp 30
 mōnstrit, oc sagh at matin war allir borto, oc

10

thenkte at hans gudh beell hafdhe han vp ätit,
 Thy byriadhe [han] ropa mz höghö röst oc saghdhe
 O hwat een stoor oc mäktoghär gudh är bell,
 Tha loo daniel, oc hiolt konungin at han ey swa
 5 brath skulde in j mönstrit ganga, Oc saghdhe,
 Herra konung seer thu ekki fiätin oc fothsporin
 j askonne, Konungin sagh granlika til oc saghdhe,
 Wisselika her hafwa gangit badhe män qwinnor
 oc barn, Oc wardh grymbir oc wredhir oc lät
 10 fanga prestena mz kunom oc barnom oc läth
 them alla dräpa, oc slogh nidhär badhe affgudh
 oc mönstir til iordhinna

Hör än meer aff daniele

I them tymanom war ok j babilonia een draki
 15 hwilkin the dyrkadho for thera gudh, Tha sagh-
 dhe konungin til danielem, Nu thorff thu ey
 sighia at waar gudh hafwir ey liiff, alla liffwir
 ey, Daniel saghdhe, giff mik orloff iak wil dräpa
 idhan gudh oc dragha ther til hwarte swärdh
 20 ällir kniff, Konungin gaff honom ther til orloff,
 Daniel togh tyäru flot oc qwadho oc södh thz
 til saman, oc gig swa til drakan oc göth thz j
 hans mun, oc genstan doo drakin oc sprak sun-
 dir j tw, Tha böriadhe folkit ilskas oc saghdhe
 25 til konungin Fa oss danielem som wan gudh
 hafwir forderfwat, ellir wiliom wi thik dräpa,
 konugin wilde thz nödhoghär göra, En for al-
 moghans geld oc wredhe thordhe han thz ey
 lata Oc fik them danielem oc the kastadho han
 30 j leona gardhin, Ther waro inne syu leon, hwil-

kom hwar dagh gaffs tw faar til födho oc twa
 människior som dömda waro til dödhin oc aff-
 lifwas skuldo for sin brut, En then daghin gaffs
 them enkte oppa thz at the skuldo genstan dani-
 elem sundir splita oc vp äta., J them leona gardh- 5
 enom bleff daniel oskaddir j siex dagha. ¶ J them
 tyma war een prophete j iwdha lande lankt fran
 babilonia heth abbachuk, han skulde bära sino
 skyrdha folke mat oppa akrin, til honom taladhe
 een ängil oc saghdhe, Bär thenna morghon wardh- 10
 in daniel in til babiloniam ther han sitir j
 leona gardhenom, Han swaradhe, babiloniam sagh
 iak alregh, oc dyura gardhin wet iak ekki, tha
 togh ängillin prophetan j harit oc fördhe han til
 daniellem j dyura gardhin Tha daniel hafdhe fangit 15 11
 matin, Fördhe ängillin prophetan atir thith han
 toghan A syunda daghenom togh konungin dani-
 elem vth aff dyura gardhenom, Oc lat alla them
 atir inkasta som thz hafdho walit at daniel war
 ther inkomin, Oc genstan komo leonin oc splitu 20
 them all j stykke, Swa som thu hafwir nu hört
 frälste war herra daniellem for thy at han gömde
 hans budh

Her sigx aff een dyghdhelike frw heth
 sapiencia oc aff henna dötrum 25

Thz war een adhla fru heth sapiencia hon
 hafdhe thre döttir, The första heth fides, the
 andra spes, the thridhia caritas, Hon kom mz
 sinom dötrum til rom, oc vmwände mz sinom
 lardom manga iomfrur oc qwinnor swa at the 30

forlofwadho manna samföghilse oc thiänto gudhy
 j rätto renliffwe, Thetta fik *adrianus* keysare
 wita oc loth them for sik kalla, oc spordhe thera
 nampn, oc for hwat sak the waro til rom kompna,
 5 Modhrin swaradhe, mit första nampn oc älsta
 thz är *cristina*, Thy at iak är *cristin* människia,
 Än thz andra mit nampn äptir werldinne thz är
 sapiencia, Oc for then skuld hit komen at iak
 wil offra mina döttir ihesu christo warum herra,
 10 Keysaren saghdhe, huru heta thina döttir, Hon
 swaradhe, *Fides*, *spes* et *Caritas*, Tha ofwirgaff
 keysaren modhrena, oc togh döttrena oc loth
 them inneläsa j syno pallacio, nokot ther äptir
 loth han them for sik koma oc saghdhe O j
 15 ädhla iomfrur forbarmen idhir ofwir idhart vnga
 liiff, oc offwir idhra fatika kranka modhir oc
 latin aff idhre wantro, Oc dyrkin wara stora
 gudha at j maghin altidh sälika lifwa, Wilin j
 thz ey göra, tha skal idhart liiff ändas mz manga
 20 handa plagho Jomfrunar swaradhe O keysare
 thit through rådhomps wi enkte, oc läggiom thz
 ey eentidh pa warth hiärta, thz thu lofwa skötum
 wi ey meer än swa mykyt wädhir. Wi hafwm
 een fadhír j hymerike, äptir hans lofwan bidhum
 25 wi, han hafwir oss lofwat äwerdhelikit liiff, thz
 astundum wi, Hans through oc wredhe rådhomps
 wi thy at allom them han forlata är äwerdhe-
 ligh háluitis pyna redho, Tha loth keysarin taka
 the eno systirna som heth fides oc föra hona
 30 aff allom kládhum oc sla hona mz gislom oc
 swepum swa länge at the som slogho wordho
 thrötte, tho syntis ellir fandz a allo henna lifwe

hwarte blånadh allir saar, Ther aptir loth han
 afskåra henna spina, ther flöth vth myölk oc
 blodh, Han loth hona laggia oppa eeth halstir
 oc starkan eld vndi böta En eldin kunde henne
 enkte skadha, Sidhan lath han hanna hofwdh aff 5
 hugga, swa andadhe hon sith liiff, Han lath
 hanta for sik the andra systirna som heth spes,
 oc lath oc hona aff kladhomen föra Oc swa
 länge sla mz gislum at the som slogho ey meer 12
 formatto, Än hanne skadde alzenkte, Tha taladhe 10
 iomfrun til keysaren O thu obarmhertoghär
 mordhare kant thu enga hardhare pyno thänkia,
 thu skalt thz befinna at gudz dygdh oc makt
 är större än alla thina pyno kunno wara, tha wart
 keysaren wredhär oc lät kasta hona j een glöd- 15
 hetan vghn, genstan wardh vghnen kalir oc swal, oc
 iomfrun sath j vghnenom ok lofwadhe gudh wan
 herra ihesum christum, Han lät taka iomfruna atir
 vth w vghnenom ok lät hängia hona j ena hesta-
 prang, oc hanna lykama marghfalelika pina, Tha 20
 saghdhe iomfrun til keysaren, O thu fule köt-
 mangare alla thina pynor aktar iak enkte, thy
 at min herra ihesus christus är min hielpare j alle
 minne nödh, Keysarin wart wredhär oc lath
 säthia hona j een syudhande katil fullan mz 25
 thiäru wax oc qwadho, Kätilin böriadhe ofwir
 syudha oc skambrände alla the ther vm kring
 stodho, en iomfrune skadhadhe alz enkte, Ther
 aptir lath han hona halshugga, oc lath swa the
 thridhio systirna for sik koma hon heth caritas, 30
 hona lath han nakna mz armomen vphängia oc
 swa länge mz gislom flängia at the som slogho

thröttos oc formatto ey mera, oc lāth swa kasta
 hona j eeth brānnande baal, En iomfrun war
 swa vptend innan til j sinne siel mz gudhlikx
 kärlex elde at then werlzlike eldin henne enkte
 5 skadha kunde, vtan elden vthwidde sik oc brānde
 oc fordārfwadhe een storan deel aff folkeno som
 ther stodh vm kring Ther aptir lāth han oc hānna
 hofwodh affhugga Modhrin iordhadhe thera ly-
 kama oc fiol oppa siin knā oc saghdhe, O mina
 10 kāra dōttir taghin mik til idhir j the āwinnelika
 āro oc frōgdh som j nu hafwin oc idhir skal
 rākkia for vtan ānda, Oc j sama ordhomen gaff
 hon vp sin anda

Min kāre son thetta skal wara thik een lāra,
 15 oc ān wil iak thik eet annat sighia

Aff sancta eugenia

Thz war een hālagh iomfru heth eugenia hon
 war wordhin cristin, oc war swa hālagh at hon
 giordhe stoor iārtেকne, konungen j rikeno loth
 20 hona for sik koma, oc saghdhe til henna Hwat
 konst kunnen j cristne, at j swa stoor vndarlik
 thing gitin giorth Jak wentir at thz ār the
 swarta konstin, Jomfrun swaradhe, Waar konst
 gaar ofwir alla swarta konst, For thy wi hafwom
 25 ihesum christum til mestara, han hafdhe fadhir j
 hymerike vtan modhir, oc j iordhrike haffdhe
 han modhir vtan fadhir, Tha wart konungen
 wredhir oc lāth hona ledha for thera afgudh at
 hon skulde dyrka oc bidhia til thz, Hon fiol a
 13 30 knā oc hiolt vp sina hāndir oc badh til wan

herra ihesum christum, Oc genstan böriadhe
 iordhin swa til at skielfwa at badhe mönstir oc af-
 gudh fiollo nidhir oc sloghos all sundir j stykke,
 Tha läth konugen binda een storan sten widh
 hännas hals ok kasta hona vth j märith, En hon
 sat j hafwino oppa stenenom, oc stenin flöth atir
 til landz mz henne, Ther äptir lät han stinga
 hona j een glödhetan vghn j hwilkom hon sath
 vtan wanda oc lofwadhe sin herra ihesum christum,
 Sidhan läth han hona j ena mörka stowo läsa
 j hwilko hon war xx dagha vtan lykamlíka födho,
 En war herra withiadhe sina thiänisto qwinno
 oc kom til henna mz myklo skini j storo lyuse,
 oc gaff henne eeth hwit brödh oc saghdhe, Ääth
 aff thesso brödheno iak är then som thu älskar
 aff allo hiarta, A them daghenom iak föddis til
 iordhrikis, wil iak taka thik til hymerikis, Ther
 äptir nesta iwla dagh läth konugen ällir rättaren
 hugga hännas hofwdh aff Henna modhir iordhadhe
 hännas lykama oc grät sarlika ofwir grafwinne
 Tha sagh hon sina dottir koma mz enom fagh-
 rom oc ärlikom iomfru skara, Hon taladhe til
 sinna modhir oc saghdhe Miin kära modhir war
 nu gladh och thakka gudhy thy at min herra
 ihesus christus hafwir fört mik oc takit til äwerdhe-
 lika glädhy, oc hafwir sath min fadhir j ängla
 choor, oc han wil thik til oss taka nesta sun-
 dagh som nu kombir Tha sunnodaghin kom
 gaff hon vp sin anda oc antwardhadhe gudhy
 sinas siel, ok hon fördhis til äwerdhelikit liiff,
 at wi mattom alle thith koma hielpe ooss fadhir
 oc son oc then halghe ande Amen

Min käre son thetta första budhordhit skalt
 thu än andraledhis forsta wilt thu thz wel halda
 oc rättelika göma tha skalt thu mz engom throl-
 dom ellir wiskipilsum vmganga, the som mz
 5 tholkom thingom fara the äro affgudha dyrkara
 oc faa sieldan godhan ända ther wil iak sighia
 thik eeth iertheke aff

Aff enom prest

Thz war een prestir som pläghadhe öfwa swarta
 10 konstena foor mz throidom oc galdrom mz diäfwlslike willo Oc mz diäfwlsins hielp giordhe han
 mykyt vndir, Ther war oc een vngir welborin
 swen aff rike släkt, Han hafdhe sith goodz fädh-
 irne oc mödhirne ila oc owiislika forterth, han
 15 kom til prestin oc tok thiänist aff honom, Prestin
 gaff honom hest klädhe oc päninga, Naar han
 redh eentidh mz sinom herra owir een storan
 skogh, thykte honom som the komo til eeth stoort
 watn, oc annan wäghin widh watnnit war een
 20 borgh the fäghirsta oc skönasta han hafdhe nokon
 tidh seeth, Swenin spordhe sin herra hwat borgh
 14 thz munde wara - han swaradhe thz är mins
 herra konungxsins borgh ther mik hafwir giorth
 oc gifwit mykyt goth, ther wiliom wi vp ridha,
 25 oc min herra skal thik rikan göra, oc thu skalt
 lofwa honom throskap oc thiänist oc wardha
 hans man The ridhu ofwir watnnit ok komo til
 borghinna, Tha ropadhe wektaren aa werninne
 oc spordhe hwa the waro, Prestin swaradhe lät
 30 wp portin Her kombir konugxsins throhin man,

genstan war portin vplästir oc windebron nidhir
latin, Oc moth them vthgingo wel xl. iuncherra
dyrlika kläde oc vntfingo them mz store äro,
Tha the komo in j borghena, mötto them herra
och förste, riddara oc swena, Oc alle badho kon- 5
ungxsins win wara welkomin, ok leddo them
höghtidhelika in j konungxsins palacium, ther
sath konungen oppa enom höghtidhlikom stool
aff gwl, konugen stodh vp mot prestenom oc lath
han när sik sithia, oc spordhe sakena hwi the 10
waro thith kompne, Prestin swaradhe, Herra kon-
ung iak är hith komen for thessins vnga man-
sins skuld, Han är fatikir oc wil rikir wardha,
thy skalt thu han vntfa til thin thianara, Tha
taladhe konugen til swenin, oc saghdhe kom hith 15
fram oc fal a knä, Swenin gig fram oc giordhe
oc swa, konugin saghdhe wilt thu mik throskap
oc thianist lofwa, tha wil iak thik rikan göra
Tho skalt thu först aptir mik sighia som iak
sighir fore, Jak affsex, forswer. oc ofwir gifwir 20
ffadhir oc son oc then hälgha anda, Tha be-
thänkte swenin sik oc saghdhe Jak befalar mik
mz liiff oc siel fadhir oc son oc thöm hälgha
anda, oc giordhe kors for sik, Oc genstan j samo
stwnd foor konugen mz borghinne oc allo sino 25
herskap nidhir j hälfwitis affgrund Oc fördhe
prestin mz sik, Swa skulu alle the fara som trol-
dom oc diäfwlskap öfwa

Hör än eeth annat ärande aff hwilko
thu mat nima at wakta thik thes bätir

Thz war een dyghdhelikin cristin herra heth
eradius, han hafdhe ena sköna oc faghra dottir
5 oc war hans enda barn, hwilka han hafdhe stadh-
lika thenkt offra warum herra, oc gifwa hona j
klostir til gudz thiänist, Thz hatadhe then gamble
owenen diäfwllen, Vptändande een vngan man
herrans thiänara mz olofflikom lusta til henna,
10 Oc swenin thordhe tho ey sina astundan oc wilia
kungöra ffor thy han thröste sik ey gita mz
iomfrune främt sin wilia, han sökte swa länge
han fan een trulkarl oc hafdhe sit radh mz
honom, Thrulkarlin saghdhe, Wilt thu göra som
15 iak thik sighir, thz wardhír wel äptir thinom
wilia, Swenin swaradhe oppa thz iak matte iom-
15 fruna faa skal enkte a mina wegna atir staa,
Tha fik trulkarlin honom eeth breff oc saghdhe,
Gag j nath vth oppa markena thit som then
20 hedhnugen är iordhadhír oc stat oppa hans graff
oc halt vp breffwit j höght mz thinne hand oc
ropa Sathanas oc genstan kombir han thiit til
thik Sigh honom thit ärande oc fölgh hans
radh han skal thina astwndan oc wilia fulkopna
25 Swenin giordhe alth som han badh, oc genstan
kom diefwlin oc spordhe hwat han wilde, Han
saghdhe honom sit ärande, Diäfwlin swaradhe,
wilt thu göra som iak thik bidhír oc fölghia
minom wilia, tha wil iak skipa thik iomfruna,
30 Swenin swor oc lofwadhe at han wilde thz gerna

göra, diäfwllin saghdhe, Th uskalt neka oc widhír-
sighia ihesum christum thin herra oc han forswäria
oc wara min eyghin mz liiff oc siel Swenin giordhe
alt som [han] badh affsaghdhis gudhy oc gaff sik
honon mz liiff oc siel, tha saghdhe dyäfwllin J 5
Cristne men j ärin falske oc othroné, Naar j
widhirthorfwin mina hielp tha komin j til min Än
swa brat iak hafwír idhír holpit. oc idhan wilia
främt, bryten j idhra loffwan oc vmwendin idhír
atir til gudh hwilkin swa godhír är oc miskun- 10
sambir at han vñthfaar idhír genstan atir, Thy
wil iak wara odaradhír aff thik, Thu skalt scrifwa
mik eeth breff mz thinne eyghne hand, j hwilko
thu skalt kennas thik hafwa forsakt thin gudh
oc thiin döpilse, oc gifwit thik mz liiff oc siel, 15
Then vsle darin screff brefwit oc fik thz dief-
lenon insighlat, Oc genstan vptende diäfwlin
iomfruna swa hetelika til swensins älskogha at
hon all wanskadhis aff the astundan hon hafdhe
til hans, Oc kárdhe for fadhír oc modhír at hon 20
ey gate lifwat. vtan hon then swenin finge Oc
badh them innerlika forbarma sik ofwír hona,
Fadhír oc modhír hiollo sik ila oc saghdho til
henna Kara dottir hwat är nu mz thik wordhit
hwi latir thu swa, wi hafdhum thenkt throlofwa 25
thik warum herra ihesu christo oc nu wilt thu
hafwa wärلز man, oc mote gudhy bryta thina
lofwan Jomfrun swaradhe, Vtan j rasklika ful-
fölghin mina astwndan. mik forgaar badhe with
oc sinne, oc mith liiff takir fult snart een anda., 30
Fadhír oc modhír hafdho stoor dröffwilse fföre
thy at hon skulde sina gudhlika lofwan bryta

oc gifwas enom fatikom swen hwilkin a släktinna
wegna ey war henna like, thogh äptir frenda oc
wina radh gaff fadhrin swenenom sina dottir,
For thy at dieffwllin frestadhe hona swa stark-
5 lika at hon hafdhe engin lisa, äptir at the hafdho
nokra stwnd saman warit vndirstodh hon oc
märkte at hanna man giordhe aldregg kors for
16 sik, oc gig ey til kyrkio Scriptadhe sik ey oc
tok ey wars herra lykama som godhe cristne
10 men plägha, Oppa holkith henne mykyt myst-
thykte, oc aff räddogha hafdhe hon manga vm-
skiptelika thanka, Vndir thes kom oc annat folk
som thz sama hafdho märkt oc saghdho til
henna, Thin man som thu hafwir vthwalt är ey
15 rättir cristin man, Oc berättö henne thz hon för
hafdhe sielf forstandit Hon beledde thz swa
länge, oc foor ther swa listelika mz at hon fik
alla sannindena wita aff honom, at han hafdhe
gifwit sik diefflenom for henna skuld, aff hwilko
20 hon wardh dröffdh oc sörghiande offwir alla
matto, oc afwitte oc straffadhe han for thz han
hafdhe swa darlika giorth, Oc badh han tho
hafwa starka thröst oc hop til gudz godhlek oc
miskund, Oc gig genstan sielff gratande til sanct-
25 um basiliun, han war ther biskopir j stadhenom,
oc berättö honom ärandit alt til ända, Biscopin
sände genstan mannenom budh, oc saghdhe honom
sin wadha, Oc spordhe vm han wilde sik atir
vmwenda til wan herra, Han swaradhe, Thz
30 giordhe iak gerna om iak matte thz göra, Jak
hafwir min gudh widhirsakt oc forsworith, Oc
iak hafwir mz mino breffwe mik mz diefflenom

bebundit, Biscopin swaradhe, Haff enga faaro
ok lydh mit radh, waar sötaste gudh är fuldär
mz miskund oc nadh, hafwir thu angär oc idhr-
ogha och wilt thik bätra han forlatär thik thiin
bruth oc vntfaar thik atär gerna, Tha fik mannen 5
idhrogha oc starkan graat, Biscopin giordhe kors
j hans enne Oc merkte han allan vmkring mz
korssins tekne, ok läste han inne j enom kamera
thre dagha fastande, Ther äptär kom biscopin
til hans oc spordhe huru han matte, Han swar- 10
adhe käre herra Jak är j aldra största nödh,
diefflane koma swa stygge oc rädhelike til miin
at iak aldär forwardär j reddogha aff thera syyn,
The wisa oc tee mik mit breff oc sighia O thu
falske forradhare huru hafwir thu ooss forradhit, 15
Thu kompt til oss oc ekki wi til thik, Thu esth
een lyughare, Thu hafwir oss swikit, oc alt thz
thu oss lofwadhe hafwir thu lughit Biscopin
saghde Min käre son thu skal enkte thweka,
utan ropa stadhlika til wan herra Jak wil gerna 20
for thik bidhia, oc gaff honom litit watn oc
brödh, ok läste han än inne twa dagha, ok kom
swa atär til hans oc spordhe huru honom gig,
Han swardhe Thz är nu nokot bätra, Jak höre
them buldra oc ropa, oc iak seer them ekki, 25
Tha inneleste biscopin han än een dagh, ok
kom swa atär oc spordhe huru han matte, Han
swaradhe, Helghe fadhär thz är nu goth Mik
hafwa holpit thina hælgha bönd, Jak saa j dagh
at thu stridde for mik mz diefflenom oc want 30 17
sighär aff honom, Tha lät biscopin alla sina klärka
oc lekmen oc allan almoghan göra prosessionem,

oc han togh sielfwir mannin j handena oc ledde
han til kyrkionna, Ther kom dieffwllin mz sit
selskap, oc grep snarlika then vnga mannin oc
wilde han bort rykkia af biscopins handum En
5 biscopin hiolt starklika, dieffwlin drogh, oc bi-
scopin drogh oc mannin badh sik hielpa Oc alt
folkit gräth oc ropadhe til wan herra och badho
han hielpa at biscopin matte mannin behalda,
Vm sidhe slepte dieffwllin mannen Oc ropadhe
10 mz högho lyudhe, Basilius thu gör mik waldh
oc oräth, han kom til mik oc iak sände honom
enkte budh, Oc her hafwir iak hans eyghit breff
til mere skiel at han är min eyghin mz liiff ok
siel Biscopin saghdhe Jak manar oc byudhír thik
15 a gudz wegna at thu lath gudz creatwr j nadh-
um wara, ok lat thik nōghia ath thinne eyghne
fordōmilse oc skil thik rasklika widh hans breff,
Ginstan kom brefwit aff wādhreno nidhírfallande
allo folkeno aseande, hwilkit biscopin tok oc fik
20 vnga mannenom j geen oc alle lofwadho gudh
¶ Ther äptír satte biscopin honom script, oc
gaff honom gudz lykama, oc antwardhe han atír
sinne hustru

Min käre son hördhe thu nu huru wadhe-
25 lika then vnge mannin war staddír oc hwat
ysäld honom hafdhe ofwir komit, hafdhe ey gudz
dygdh oc then hālghe biscopēn hūlpit Thy tak
thik her aff lārdom oc bryt ekki gudz budh-
ordh som är thu skalt ey thro oppa thruldom
30 oc ey lata thik til them som dieffwlskap öffwa
¶ wilt thu thz första budhordhit wel halda tha
skalt thu ey thro vppa tomta gudha alla oppa

wärr, ey oppa nek, ällir forsa karla, ey oppa
 skratte ellir tomt orma, Thu skalt ey thro
 oppa maro ellir elfwa, oc oppa enga handa spook
 ellir willo ffor thy thz er enkte annat än dief-
 wlsins gab mz hwilko han swikir folkit som ey 3
 hafwa fulla oc stadhugha throo, En the som hafwa
 sanna thro oc rätta, kan dieffwlsins gab enkte
 skadha Ther wil iak säghia thik een liknilse aff

Thz war een hælghir biscopir heeth germanus,
 han kom eentidh til ena hustru ok tok sik 10
 herberghe, vm qweldin folkit gig j säng rede
 hustrun til eet erlikit bordh mz hwitom dwk oc
 renom oc satte fram nogh math godhan oc wel
 redan tha spordhe germanus hwa then matin
 skulde äta, hustrun swaradhe, Käre herra honom 15
 skulu tomta gudhane äta som hith plägha koma
 vm nattena Oc ä mädhan iak swa gör oc pläghar
 them weel thriifs min boskapir oc mik gaa als-
 tingx wel til mina bering, Sanctus germanus 18
 säghdhe hustru hafwir thu the gudhena nokon- 20
 tidh seeth, Hon swaradhe iaa wel mangum sinnom,
 Folkit gig alt j säng oc sanctus germanus wak-
 adhe j gudhlikom bönum oc badh til gudh at'
 hustruna wantro matte forstyras, Vm nattena
 komo tomta gudhane oc sattis til bordh at äta, 25
 Tha stodh sanctus germanus vp aff sinom bönom
 oc gig in j husit til them oc bödh them vndir
 gudz lydhno oc hælgha nampn at the ey skuldo
 thädhan gaa för än han gafwe them orloff, Oc
 zig swa bort vpwekkiande hustruna oc alt hænna 30
 folk. Oc gingo swa thith the saato, oc biscopin

spordhe om hon them kände, Hustrun swaradhe
 iak kännir thessa wel, thz äro ware granna oc
 boo her när oss j thorpeno, Biscopopen saghdhe
 sänth budh heem j thera hws oc faa granlika
 5 witat hwat the äro heldir her ellir ther, Tha
 budhin komo thith fuzno the folkit alt hema
 liggiande a sinom sängum Tha saghdhe germa-
 nus til tompa gudhin Jak byudhir idhir a ihesu
 christi wegna at j säghin oss nu oppenbarlika
 10 hwa j ärin, The swaradho ther nödhghoms wi
 til vtan wara thak, wi ärom alle diefla oc plagh-
 um swa folkit gabba oc swika them som ey
 hafwa stadhugha oc rätta thro, tha wart hustrun
 oc henna folk mykyt vndarlika widhir En sanctus
 15 germanus gaff diefflomen orloff oc bödh them
 thādhan fara och aldreggh atirkoma, the foro thera
 wegh mz skammom, Oc hustrun oc folkit vm-
 wändos fran thera wantro oc diäfwlslike willo,
 Thy min käre son wakta thik for slike wille oc
 20 wantro granlika oc wel om thu wilt heel wardha
 til thinna siel

Min käre son wilt thu thz första budhordhit
 wel halda, tha skalt thu engin thrylla ellir mz
 truldum willa., Oc ey [göra] radh ällir fulbordh
 25 til Thu skalt ey lata thik mz liff böta, ellir annan
 lifia, Thu math wel läkedom taka then som engin
 willa ellir wantro blandas vthi, Thu skalt ey spa
 ellir lata spa, Thu skalt ey lata thik mäta mz
 bast ellir rödhum thradh ellir mz nokro andro,
 30 Thu skalt ey wax ällir bly lata ofwir thik gyuta,
 Thu skalt ey thro oppa fughla sang, Ey oppa
 gökin tha han gal Ey oppa prustan ey a örna

kladha ellir handa kladha ellir nokot tholkít,
 Thy skalt ey thro oppa dröma, ey oppa moth
 ellir footh, Oc thro ey ath een människia hafwir
 batre moth än annor, Oc ey at nokot dywr
 hafwir batre moth än annat, Thu skalt ey thro 5
 oppa hantzal Ey oppa swerdbreff ellir annor
 galdra breff, Thu skalt enga handa beswerning
 ellir maning göra hwarte ofwir iern ellir nokot
 annat, Thu skalt ey saltarin lata löpa som diekna 19
 plägha ella annat slikt, Thu skalt ey hafwa the 10
 bökir ther töfri är scrifwat vthi Somlika men-
 niskior hafwa haar saman walkat oc hafwa ther
 wantro til thz skalt thu aff skära oc wakta
 thina siel om thu wilt, for thy wantro ok willa
 är mangskona oc wardhír mangom lundum hwilk- 15
 it iak kan ey alt bescrifwá j thenna boek Min
 käre win thu skalt ok ekki thro oppa skepno-
 lagh ellir ödhno som hedhnugane göra hwilke
 som sighia hwat skepnan hafwir mannom skapat
 ont ellir goth thz skal honom io ändelika ofwir- 20
 gaa hwat thz är hellir sálikheth ellir ysäld Swa
 findir oc än manga cristna människior som swa
 äro aff dieffenom blinda giordha at the hafwa
 wantrona at människionne skal io ofwirga thz
 henne är skapat, Oc sighia swa, människian göri 25
 hwat hon wil är henne nokot got ödhit ellir
 skapat hon faar thet wel, är henne oc ont ödhit
 ellir skapat hon kan thz ekki fly, Somlike dara
 sighia swa Menniskian lifwi som hon wil ila
 ellir wel är honom hymerike skapat han kombir 30
 ioo thiit, är honom ok helfwite skapat han kan

ey swa mykyt goth göra han skal a fara thith,
 Somlike sighia oc swa ath een människia maa
 wara aflat ellir föd j the stwnd ellir tyna ellir
 vndir the planeto at henne skal ofwirkoma all
 5 ysäld oc widhirmödha Alle thesse som thro oppa
 skepnolagh oc ödhno the fara sörgbelika wille
 Swa skalt thu engaledhis thro, Thu skalt thro
 at gudh är ofwir all thing oc formagh at gifwa
 salikheth ellir yseld hwem han wil ther wil iak
 10 sighia eeth exemplum aff

De parentibus sancti clementis

I rom war een mektoghär oc rikir herra heth
 faustinianus, hans hustru heth matidiana, badhin
 vthföd aff besta romara släkt, The hafdho twa
 15 söñir twilinga x ara gambla, then ene heth faustus,
 then andre heth faustinus The hafdho ther mz een
 vngan son kalladhis clemens fäm ara gamblan
 thz hende swa at herrans brodhär fik olofflikan
 kärlek, sköran lusta oc onda astundan til sins
 20 brodhärs hustru mathidianam at synda mz henne
 Oc widhüfrestadhe mz alle the list han kunde,
 mz sötum ordhum oc faghär lofwan opta oc idh-
 kelika mykyt athrättelika at han matte sin synde-
 lika wilia mz henne främmia, The erlika qwinnan
 25 mathidiana, war stadhugh oc dyghdhelikin stodh
 starklika moth ey wiliandis sith hionolagh smitta
 oc swa skemmelika gerning göra, hon thordhe
 oc ey oppenbara sinom bonda hans fula akt oc
 wilia at ey skulde osämmia oc draap for hanna
 20 30 skuld mellan badha brödhinna koma Oc thera

erlika släkt j onda rökt koma, thy thenkte hon
 mz sik at bättra ware at hon kome sik bort nokra
 stund aff hans öghsyn til thes han sinne oloflike
 astundan glömde, Hon diktadhe eeth radh oc
 saghdhe til sin herra Een gudh taladhe til miin
 j nath oc bödh mik taka mina elsta twa sönr,
 oc vtan dwalu fara mz them bort aff rom in til
 greciam oc halda them ther til skola, Oc ey
 atirkoma för än han mik thz bidhär, Gör iak
 thz ekki tha skal iak mz them forfara mz brodh- 10
 um dödh, Herran throdhe thz hon saghdhe
 och räddis mista badhe hustru oc barn som han
 innelika alakadhe aff allo hierta Oc lät genstan
 skip til redha, oc fik henne thiänara oc thiänisto
 qwinnor gul oc söloff nogh til täring, oc alt thz 15
 hon widhirthorfte, oc badh hona fara til een
 stadh j grecia som kallas athenis, ok lata ther
 piltana gaa til skola til then tyma the matten
 sighirlika hem koma atir til hans, Och then yngx-
 sta sonen clementem behiolt han när sik qwarra, 20
 the gingo til skips oc foro thera wegh, Then-
 tidh the hafdho langa ledh sighilt komo the
 vndir ena öö ther kallas rodum, Tha byriadhis
 grymt wadhär oc rädhelikin stormbir, Oc aff
 gudz lönlikom dom, wordho the skipbruta, ok 25
 alle drunknadho som waro a skipino vtan sielf
 mathidiana oc henna twa syny, tho miste hon
 them oc alt thz hon atte, Hon wrocx eensamen
 j starkom bölghiom vm nattena til eeth sker,
 oppa hwilkit hon kom mz store nödh, waat oc 30
 frusin oc ömkelika farin, Ther bleff the erlika
 qwinnan offwir nattena j bitirlike sorgh oc ryghe-

- likom grath, opta thänkiande j harmenom sik
wilia sielf dränkia, En thz hopit hult hona atir
som hon hafdhe at henna barna liik skulden til
landit flyta at hon matte hitta them dödha hwilka
5 hon kunde ey lifwande behalda, Then tidh dagh-
in lyste oc hon fan til them enkte, grath hon
ofwir alla matto, Hon reff sit haar oc beeth
sina händir sw a atblodhin flöth vth alla vegna,
thith kom oc folkit som bygdo oppa önö oc
10 fördho hona til land, fingo henne klädhe oc
warkunnadho sik ofwir hanna nödh, hughnadho
hona thz mesta the gato godha qwinnor budhu
hona gerna hem til siin Oc alle ömkadho sik
owir hanna grath, Oc oppa thz the wildo henna
15 sorgh lina saghdho the siin dröfwilse som oc
war them ofwir gangen for henne, Än henna
milda hierta gat ey hughnadz aff thera mis-
fallum, vtan heldir dröffdhis ofwir them mz
ömko, Ther war j bland them een fatik änkia,
21 20 hon thröste hona oc saghdhe sik oc j skipbrut
hafwa mist sin vnga bonda, oc wilde sik äptir
hans dödh alregh gipta, Oc for sins bonda kär-
lek wilde hon renlek halda til sin dödh, Hon
tok hona mz sik j sith hws oc hafdhe hona när
25 sik langan tyma, När henne wilde the ärlika
frun gerna blifwa, a thes heldir at hon hördhe
thz hon hafdhe sina thro swa throlika gömt
äptir sin bonda, The blifwo til saman oc föddo
sik mz thera ärwodhe som the gato, Oc a som
30 optarst saghdhe mathidiana at hon hafdhe siin
dröfwilse fangit af hardhe skepno, oc war henne
ödhit oc hon kunde thz engalund fly, Thz war

fals, hafdhe hon hema sithit oc ekki komit oppa
 mārith, hon hafdhe the dröfwilsin ekki fangith,
 Nokon tyma ther aptir wardh henna wārdhinna
 nomin oc wanför j allum, lymum, Oc mathidiana
 hendir som hon hafdhe fordhum sarghat ok 5
 bitit toko til at thörkas oc wisna, oc formatte
 enkte ärwodha, Thy nödhghadhis the dyghdhe-
 lika qwinnan föd aff ärlikasta romara släkt, sik
 oc sinne wārdhinno thera fordhan j thyugho aar
 aff andrum thiggia som nogh hafdhe fordhum 10
 sielf widhirthorftoghum gifwa, Enkte wiste hon
 annat än badhe henna syny waro drunknadhe,
 Thy är witande at thentidh skipit bröth komo
 badhe piltane oppa eeth bordh oc flutu j haf-
 wino til thes sioröfwara funno them oc fördho 15
 them in til cesaream Oc wendo them nampne,
 Then ena kalladho nicetam oc then andra aqui-
 lam, Oc saldo them ene dyghdhelike frw heeth
 iwsta, hon hiolt them til skola oc läth them
 lära badhe gredzko ok latino, The wordho store 20
 mestara oc wise men, Tho lykowel wordho the
 daradhe af symon mago som war een koklare,
 The fölghdho honom nokra stwnd oc thänkto
 han wara christum, J them tymanom kom sancte
 pethir til thz landit cesaream, oc forwan symon 25
 magum mz sinne predikan hwilkin swikit oc darat
 hafdhe alt folkit mz diäfwlslike wille oc sinne
 koklan, Koklarin kördhis thādhan mz blygdh ok
 skam Oc sancte pethir vntfingo the mz hedhir
 oc äro oc hioldo han j wördhning som han oc 30
 war for een hālagħan man, Tha wordho the twe
 aiceta oc aquila sancti pethirs kenne swena oc

22

fölghdho honom aptir Then tidh eeth aar war
 fram lidhit aptir ath faustinianus hafdeh sina
 hustru mathidianam mz sinom twem synom sânt
 af room til atthenis, sânde han thit aff room
 5 budh mz nogh fortâring at see ok hâra huru
 hans hustru oc barn matto, Hwar the budhin
 blifwo weth man ey at seghia til honom komo
 the aldregh atir Thridhia arit sânde han vth
 annor bodh, the komo atir oc saghdho sik them
 10 hwarghin kunna finna ellir spôria, Aff hwilkom
 tidhandum faustinianus fik swa stora hierta sorgh
 oc dröfwilse at han war alregh gladhir, vtan
 sörghdhe oc grâth altidh harmelika vtan allan
 lisa, Ân hans swikfulle oc hârnislake brodhir
 15 som för war aff sakt wiliande mz sinne etir-
 blandadhe twngo minska oc lina sins brodhirs
 sorgh, taladhe hemelika til hans oc saghdhe,
 Min käre brodhir mathidiana som thu swa mykyt
 aptir sörghir, war ey swa throhin höfwisk oc
 20 dondis som thu thânkir, thz hafwir iak visselika
 rönt, Hon fik först olofikân kärlek til miin, oc
 wilde at iak skulde mz henne synda, Sidhan hon
 fan at iak stygdis ther widhir, oc wilde ey folghia
 henna wilia, fik hon kärlek til een thin swen oc
 25 fulkompnadhe mz honom sin fula lusta, Oc for
 thy hon reddis at thz skulde thik kunnokt
 wardha, lōgh hon then drōmin at hon matte
 swa fra thik koma, oc hon finge sidhan thes
 frelslikare mz sinom alskarum öfwa sith onda
 30 lifwirne, Tha faustinianus fik thetta hōra throdhe
 han sins brodhirs ordh wara san oc hans akt
 rätfârdhogha, oc wende genstan sina lântan ok

kärlek fran henne, Oc sörghdhe tho ofwir alla
 matto for sina twa sönir som hon bort mz sik
 fördhe, Oc äptir sinna wina radh antwardhadhe
 han formyndarum sin son Clementem, oc lath
 han j rom qwarra blifwa, Oc sielfwir foor han 5
 til greciam at sökia äptir sinom synom faustum
 oc faustinum, Han foor oc söktö i xx aar land
 oc städhir, hws oc feste, hampna oc öghia, kring-
 om mang rike, Oc wardh swa fatikir om sidhe
 at han for blygdh skuld thordhe ey atir hem 10
 til sit eyghit koma, vtan födde sik vthländis mz
 sino ärwodhe, oc kunde hwarghin längir spöria
 ellir sökia, oc war wordhin wanhopa them nokot
 sin finna, Han wiste oc ey hwat hans son cle-
 mens war lifwande ellir dödhir som han lät äptir 15
 sik qwarra j room En clemens gig mädhan til
 skola, oc öffidhe sik j boklike konst manlika oc
 wardh j hedhniskom bokum een wiis mestare, 23
 Oc war oc 'wanhopande wordhin vm fadhir oc
 modhir oc sina brödhir mädhan han hafdhe ey 20
 j swa mang aar budh ellir breff aff them fangith,
 Mykyn athanka hafdhe clemens at finna oc vth-
 leta vm nokot liiff skal wara äptir thenna ly-
 kamlika dödhin, ellir ey, oc hwat som war för
 an werldin war skapat, ellir naar hon giordhis, 25
 ellir hwat äptir henne skal wardha, vm glömska
 oc thysta skulu all thing holia Thetta oc thesso
 likt wendis idhkelika j hans hierta, J them ty-
 manom kom barnabas til room oc predikadhe
 cristna thro, oc at gudz son christus war föddir 30
 j iwdha landeno, Oc aff hans ierteknom, Oc at
 the skuldo faa hymerikes frygdh oc glädhy som

hans budhordh oc kannedom gömdo, For hulkit
 the hedhnisko mestara häddo barnabam, oc
 straffadho at han predikadhe christum wara gudh,
 oc formagha nokot gifwa ellir göra mot skepno-
 5 laghum, ellir ödhno, Än clemens märkte gran-
 lika thz barnabas predikadhe, oc saghdhe at hans
 ordh fiollo mykyt thäckelika oppa hans hiarta,
 Clemens ledde barnabam j sith hws oc hafdde
 han när sik nokra dagha, hördhe hans ordh oc
 10 kannedom mykyt gladhlika Oc ther äptir fölghdhe
 clemens honom til cesaream oc funno ther pet-
 rum apostolum, Oc ther wart clemens sancte
 pethirs discipulus oc fölghdhe honom äpte, Oc
 sancte pethir gladdis mykyt af hans komo, oc
 15 döptö han stadhughan oc fulkompnan j the helghe
 thro, Oc foor swa thädhan til anthiochiam, oc
 hafdde mz sik clementem, nicetam oc aquilam,
 Oc clemens war sancte pethire mykyt hemelikin,
 Entidh spordhe sancte pethir enlika clementem
 20 aff sinne släkt, oc han berättte honom alla sina
 ath, oc thera nampn Oc huru han miste först
 sina modhir, oc brödhir, oc huru fadhrin foor
 bort äptir at sökia, oc kom sidhan aldreggh atir,
 oc wet ey annat än the äro dödh, tha warkun-
 25 nadhe sancte pethir sik ofwir them oc gräth aff
 rätte ömko, Ther äptir wardh sancte pethir bidhin
 at han skulde fara til ena öö som laa siex wiku
 sio längir bort j märith, Han foor oc clemens
 fölghdhe honom, Thentidh the komo til öna
 30 gig sancte pedhir pa landit oc clemens bleff qwar
 j skipino, Thentidh sancte pethir hafdde warit
 j mönstreno oc seeth mang kostelik thing j be-

hendoghe bygning, vndradhe han mest oppa stora
 pilara som aff glar waro giordhe, Tha han vth-
 gig sagh han ena fatigha qwinno for duromen 24
 sithia, wentande aptir thera almoso som thit waro
 kompne, Han taladhe til hanna oc saghdhe O 5
 qwinna hwat lim hafwir thu mist aff thynom
 lykama, mädhan thu sitir her oc thiggir, oc födh-
 ir thik ey heldir mz thyno handa ärwodhe, hon
 sukkadhe swarlika och swaradhe, O godhir herra
 iak hafwir ensampnan hampnin af handomen oc 10
 thy wer alz enga maktena, Mina hendir äro mik
 badhe dufna och dödhä aff thy at iak them
 fordhum sleeth oc beth mz minom tannum, Sancte
 pethir saghdhe, Hwat sak war ther til, hwi
 giordhe thu sielff swa ila widh thik, Hon swar- 15
 adhe sakin ther til war min onda lycka, oc
 osinom kom iak tha til landz, hellir matte iak
 tha hafwa mik sielfwa dränt oc giorth een ända
 minne sorgh oc ysäld, Sancte pethir swaradhe,
 O salogh qwinna hwi talar thu swa darlika, wentir 20
 thu them wara af dröfwilsom frelsta som sik
 sielfwe dräpa, Ney sannelika thz är ey swa, vtan
 thera siela skulu äwerdhelika lifwa j helwite, oc
 vndirgifwas thes mere ysäld oc dröfwilse, Hon
 swaradhe, wiste iak wisselika at j helfwite lif- 25
 wa siela, iak wille än gerna dödhin vmfepna oc
 dödzsins pyno thola ther til at iak matte ena
 stwnd faa see mina käro syny som iak miste j
 hafwino, Sancte pethir saghdhe, Qwinna vththryk
 mik fullelika thinna dröfwilsa sak, tha wil iak 30
 thik wisselika bewisa at j hälfwite lifwa siela, Oc
 til thz thu sighir thik wilia dräpa sielfwa ma

iak än wisa thik nokra andra wegga, at thu mat
 vtan äwerdhelika pyno liifwit anda, Thetta hördhe
 hon gladhlika, oc böriadhe honom saghia aff
 sinne slekt, aff bonda oc barnum, oc aff alle
 5 sinne färdh, Oc huru hon diktadhe drömin, at
 hon matte swa osmittat vntkoma sins bonda
 brodhirs oloflika lusta, aff hwilkom han hetelika
 bran til henna, Thy at hon ey thordhe hans
 odygdh sinom bonda berätta, at ey skulde osäm-
 10 mia ok draap them j mellom koma, Hon sagh-
 dhe oc aff huru hon wardh skipbruta oc miste
 sina twa sönr j hafwino, oc j thöm dröfwilsomen
 fordarfwadhe hon sina hendir, Thy waro the lama
 oc onyttogha, oc henne bordhe thy af androm
 15 thiggia mz hon formatte ey sielf ärwodha, tha hon
 hafdhe honom wisselika alla sina färdh oc mis-
 felle berätt saghdhe sancte pethir, Her är mz
 25 mik een vngir swen komen aff room han hafwir
 mik nokor sliik ärande aff sinom fadhír och
 20 modhír oc brödhrom berätt, Tha quinnan thetta
 hördhe, fful hon vndirs ful til iordhinna, oc gat
 talat ey eet ordh, Sancte pethir spordhe hwat
 henne wlte, Hon swaradhe vm sidhe gratande,
 Min käre herra, lát mik then swenin see Jak är
 25 wisselika swensins modhír, Sancte pethir saghdhe,
 Sigh mik först hwa thu est, oc hwat är swensins
 nampn, Hon swaradhe, Han hetir clemens oc
 bleff aptir mik när sinom fadhír j room. Oc iak
 är hans modhír mathidiana, Sancte pethir swar-
 30 adhe, wisselika är han then samy, oc togh hona
 widh handena, oc ledde mz sik til skips, oc
 badh at hon skulde ey oppenbara hwa hon ware

för an skipit ladhiss från lande, Hon lofwadhe
 swa wilia göra, Tha clemens saa sancte pethir
 koma ledhande quinna widh hand, vndradhe han
 oc loo ther smörlika ath, Genstan the komo j
 skipit, gat hon ey längir haldit thz hon hafde
 lofwat, Vtan aff modhirlikom kärlek, oc hiärtans
 glädhy mz gratande tarum ful hon ofwir sin son
 clementem oc byriadhe kyssa oc klappa, han
 wardh vndarlika widhir oc sköff hona från sik
 mz wredhe swa som blyghiandis widh henna laa, 10
 döfdhis han moth sancte pethir som hona thith
 lede, Tha saghdhe sancte pethir O min son
 clemens gör ekki swa, skyuff hona ey från thik
 döfdhir, Hon är wisselika thiin modhir, Widh
 the ordhin blöttis hans hiärta, Öghonen fyltos 15
 mz tarum, armane oc hendrena vthrektis til at
 vmfempna modhrena, oc mz munnenom kyssa
 hona lyoffika, Tha wilde sancte pethir genstan
 hafwa farith sin wegh, En mathidiana saghdhe
 til sin son clementem Min käraste son mik tilbör 20
 at helsa the fatigha quinnona som mik swa kär-
 lika tokgh j sith hws, hon är fatigh oc liggir
 a sänginne numen j allom lymom, Tha bödh
 sancte pethir läta quinnona bära til siin mz
 säng oc allo som hon laa, Oc j allas thera asyn 25
 när waro, giordhe han them helbryghdho badha
 twa, Alle lofwadhe gudh, oc gräto badhe aff
 glädhy oc ömko, quinnan stodh vp helbryghdho,
 oc gig gladh hem til siin, Oc clemens begafwadhe
 hona för then kärlek oc godhgerniga hon hafde 30
 hans modhir giorth, Ther äptir foor sancte pethir
 mz elemente oc hans modhir atir til laodiciam,

Oc j wāghenom spordhe matidiana clementem
 aptir hans fadhír, Clemens swaradhe at han foor
 26 aff room for mangom arom aptir hānne sōkia
 oc kom sidhan aldregħ atir. til landa, Aff hwilko
 5 hon sarlika sukkadhe mykyt drōffid, Oc hugh-
 nadhis tho. aff sinom son clemente at hon hafdhe
 han funnit, Tha the waro oppa landit kompne
 mōtto them the tve brōdhirne niceta oc aquila,
 oc spordho clementem hwa the okānda qwinnan
 10 war som the mz sik fördho, Clemens swaradhe,
 Thz är min modhír, hwilka iak thenkte lango
 wara dōdha, oc gudh hafwir mik nu hona atir
 gifwit vm petrum min kára mestara, Hon foor
 aff room for mangum arum mz twem sinom
 15 synom faustum oc faustinum oc kom ey sidhan
 atir oc iak wente ey annat än hon ware drunk-
 nadh, Tha bōriadhe petrus at sighia huru han
 fan hona oppa ōnō widh mōnstrit sithiande, oc
 hwat ordhum the hafdhe saman fra byrian oc til
 20 āndan, Tha the tve brōdhirne niceta oc aquila
 thetta hōrdho, vpfyltos the mz stort vndir at
 the ey gato talat eeth ordh, oc hwar thera saa
 oppa annan, Tho vm sidhe saghdho the, O herra
 gudh ther all thing styrir oc radhír, Hwat är
 25 thetta wi hōrum sannind ellir drōma Sancte
 pethír saghdhe, vtan wi ārum alle osinnoghe tha
 är thetta wisselika sant for gudhy, The swar-
 adho, Sannelika tha är hon matidiana war kār-
 asta modhír, Oc wi ārom henna sōnir faustus
 30 oc faustinus Oc sprungo til modhrinna vmfāmpn-
 ande hona mz storum kärkele, Oc aff hiärtans
 glādhy grāto the oc alle the ther nār waro

stadde, Än modhrin war gripin aff swa store
 hiärtans sorgh at hon ful til iordhinna som hon
 ware dödh, En Sancte pethir styrkte hona oc
 thröste, oc hon kom atir til siin sinne waknande
 swa som aff sömpne, Oc vmfämpnadhe kärlika
 syna kära sönnir, kyste oc klappadhe hwilka hon
 thenkte aff skepnolaghun wara drunknadha, Ther
 war mykyn frögdh oc glädhy Modhrin fan atir
 sina tapadha syny, barnen fingo atir sina modhir,
 Oc twe brödhir funno thera thridthia brodhir, 10
 Tha spordhe matidiana sina syni huru the komo
 til land j the ryghelike nattenne, The swaradho,
 tha skipit bröth, komo wi oppa eeth bordh, Oc
 flutum j hafwino til thes sioröfwara oss funno
 oc toko oss in j thera skip oc fördho oss til 15
 cesaream, the wendo war nampn oc kalladho
 een aquilam, oc annan nicetam, the saldo oss
 eene dyghdhelike frw heth iusta, Hon hiolt oss
 til skola oc gaff oss kost ok klädhe Sidhan fölgh- 27
 dhom wi diäfwlsins willo mz enom koklara som
 heth symon magus til then tyma war käre mestare
 petrus kom j the landen oc predikadhe rättan
 wagh fran diäfwlsins willo, tha wordhum wi
 cristne, oc tokom widh rätte thro, Tha ofwir
 gaff matidiana alla wantro skepnolagh oc ödhno, 25
 oc throdhe stadhlika oppa ihesum christum wan
 herra, oc sancte pethir döptö hona, Annan dagh-
 in arla om morghonen gig sancte pethir vth aff
 stadhenom mz them threm brödhromen at läsa
 thera tidhir oc gudhlika bönnir, Tha kom til them 30
 een erlikir gamal man fatighir j klädhum, tho
 mykyt höfwiskir oc sidhughir j sinom athäfwom

Han taladhe til thera oc saghdhe swa Mine käro
 brödhir, Jak warkunnar idhir, Jak seer idhir
 fara willa, oc j tapin idhart hop vndir gudhlike
 wento, Thy at engin är gudh som j wentin wara
 5 ther allo radhir, vtan althing styras aff skepno-
 laghum, Oc hwar man aff ödhno oc lykko oc
 sielfeins blodhe, Oc ey är annor gudhlik fore-
 syn j werldinne, Jak hafwir j mik sielfwom rönt
 ödhno ok skepnolagh mykyt thung Jak är ok
 10 lårdhir j bokum oc wiis wordhin aff misfallum,
 oc meer aff onde lykko, wendin thy atir aff
 idhre willo, Enkte dugha idhra bönd mot skepno-
 laghum oc ödhno, Clementis hiarta qwaldis mykyt
 widh hans ordh, oc thyktis för hafwa han seeth,
 15 oc kunde han thogh ey känna, thy at han war
 aff sorgh oc dröfwilsom wordhin sik sielfwom
 olikir, Tha badh sancte pethir the thre brödh-
 irna, faustum faustinum oc clementen j bok-
 like konst oc naturlikom thingum disputerar mz
 20 gambla karlenom, Thy at the waro mykyt wel
 lardhe oc wise men, the disputeradho wel länge
 mz. honom, Vm sidhe sadhe gamble mannen,
 aptir the skiel j mik bewisen matte iak nokra-
 ledhis thro at gudhlik foresyn styre werldinne,
 25 om iak hafdhe ey rönt miin skepnolagh j mik
 sielfwom, thz är mik wisselika ofwiringangit som
 skepnan hafdhe mik skapat, at iak skulde mista
 mina hustru matidianam, oc mina twa sönr
 faustum oc faustinum, Thz är oc them widhir-
 30 farit som them war ödhit at the skuldo vth-
 ländis drunkna, thz giordhe thera hardha skepna,
 Tha the thre brödhirne thetta hördho, wildo

the genstan sik oppenbara, oc kännas widh thera
 fadhir, En petrus forbödh them thz oc badh them
 bidha ena stwnd, Oc saghdhe til gambla mannen
 Om iak antwardhir thik atir j dagh thina arlika
 oc dyghdhelika hustru osmittadha oc lastlösa for 5
 hvariom manne, oc thina thre sönir helbryghdho
 mz henne, wilt thu tha gerna thro stadhlika
 oppa ihesum christum wan herra, Oc at ey är
 annor ödhna allir skepna, vtan gudz skipan oc
 hans foresyn Oc at frels är människionna wili 10
 som mz dyghdh oc witi maa styra stiernonna
 kragt, oc mz ifwirbudh radha sino eyghno blodhe,
 Oc formena lykamenom olofflika gerniga mz gudz
 nadhum, Gamble mannen swaradhe Swa som
 omöghöliket är thik thz fulkompna som thu vth- 15
 köfwar, Swa är oc omöghöliket at nokot kan
 wardha vtan skepnolagh oc ödhno, Petrus sagh-
 dhe thro stadhlika thz iak säghir Jak takir them
 alla til witna när äro stadde, at iak wil fulföra
 min ordh mz gernigenne Thu est sielfwir fau- 20
 stinianus komin aff rom föddir aff keysarins släkt
 Oc thesse thri her standa, äro thine syny, faustus,
 faustinus oc clemens thu skalt oc än faa see thina
 arlika hustru j dagh matidianam, Tha wardh han
 swa vndrande, at han ful til iordhianna som han 25
 hafde hwarte makt ellir sinne, Hans sönir fullo
 mz myklom grath offwir thera fadhirs hals, kysto
 oc klappadho, oc kändis hwar widh annan mz
 store gladhy, Tha byriadhe petrus sighia for
 honom thera athbyrdh oc fardh fra ordh oc til 30
 anda, Oc huru hans brodhir hafde moth hans
 hustru giorth, oc at han war waldare at thera

dröffwilsom oc ärwodhe Mäddhan the swa widhär
 taladhiss kom matidiana gangandiss, oc fik höra
 thera ordh, sprang snarlika fram gynom folkit,
 oc ropadhe höght oc saghdhe, Hwar är min man
 5 oc käre herra faustinianus, som iak swa länge
 hafwir mist, oc swa mang aar hafwir dröfwilse
 for mina skuld haftt, Hon kom til hans oc hwart
 thera tok annat liofflika j sin fampn, oc gräto
 bodhin aff store glädhy oc warkunnan, som the
 10 hafdho hwart ofwir annat, oc alle ther waro,
 hwat frögdh oc glädhy oc gudz loff oc äro ther
 giordhiss aff allom kan man ey fulsighia, Tha
 20 owir gafwo the fullelika alla wantro som the
 hafdho til skepnolagh oc ödno Oc stadhelika
 15 throdho oc fulkomplika oppa wan herra ihesum
 christum, Oc waro nu all fäghin oc gladh j gudz
 fridhy oc sancte pethirs werdhs capi,

Min käre son thetta skal wara thik til lär-
 dom, thu skalt engaledhiss thro at ödna allr
 20 skepna forma nokon thing skapa, kombir thik
 nokot ont til, thu skalt ey sighia at thz war
 thik skapat för än thu wast föd, Wilt thu stiäla,
 oc wardhär thu hengdär, ellär fallär thu thit been
 sundär, ellär wil thu dräpa thik sielfwär, thu skalt
 25 ey sighia at gudh hafwär thik thz skapat, For
 thy gudh skop thik alregh nokot ont, Er thik
 nokor onardhogheth aff fadhär ellär modhär oppa
 föt, ellär aff stiärnom ellär planetom ellär aff
 androm stykkiom, thz är thik ekki swa skapat
 30 at thz skal io ändelika skee, Thu mat thwinga
 thik oc atirhaldä om thu wilt, oc skalt standa
 moth the onardhinne mz welde, Oc gör altidh

goth, gör thu ila oc kombir thik ilth ther äptir,
 thu thorff ey skyla wan herra at han haffwir
 thik thz skapat, ffor thy at han hafwir skapat
 alt goth oc enkte ont,

Min käre son wilt thu wel första budhordhit 5
 halda, tha skalt thu ekki werlzlikit godz ellir
 rikedoma for nokot affgudh älska ellir hafwa swa
 som alle the göra som mera älska godz oc rike-
 doma än gudh wan herra, oc ofwirgifwa gudh
 for thera skuld, ffor thy hwat som människian 10
 elskar helst oc mera än gudh, thz är henna aff-
 gudh, oc the som thz göra faa sieldan godha
 ändalykt, Ther wil iak sighia thik eeth iertekne aff

Thz war een rikir okirkarl han satte alt sith
 hierta oppa sina rikedoma, Kunde han faa godz, 15
 han aktadhe ey huru han thz saman kom Thenne
 mannen hafde twa sönnir, thöm ena thykte at
 hans fadhír haffde eet orätwist liffwirne, ofwir-
 gaff fadhrin, oc wardh een ermete, Then andre
 sonen bleff qwar när fadhrenom, Ther äptir hände 20
 at fadhrin bleff dödhír Oc then ene sonin fik
 alt godzsit, oc brukadhe thz äptir sinom wilia,
 Nokon tuma ther äptir bleff oc sonen dödhír,
 Tha ermeten thz spordhe, badh han gudh inner-
 lika at han matte faa wita, hwart hans fadhír 25
 oc brodhír waro kompne Han wardh taghin aff
 sinom lykamliko sinnom, oc hans siel fördis til
 helfwitis, ther sagh han manga handa ryghelika
 pynor, Han sagh ther een brun oc oppa honom 30
 laa een stoor thungir steen, Stenin wardh aff 30

taghin, och ther gig vp swartir rökir, rådhelikin
 eldir, oc aldra fulasta lukt, ther hördhe han
 ropas, ve, ve, at iak wardh nokontidh föddir,
 Ther aptir komo vth aff brunnenom farande mz
 5 eldenom hans fadhir oc hans brodhir, bitande
 oc rifwande hwar thera annan, swa som twe
 hunda, Oc fadhrin saghdhe til sonen, Forbannadh-
 ir oc fordömdir wari thu son, thy at for thina
 skuld samansankadhe iak thz godzit for holkit
 10 iak är fordömdir, oc forbannat wari the stunden
 j hwilke iak thik afladhe, Sonen swaradhe, ffor-
 bannadhir wari thu fadhir at thu lefdhe oc
 arfdhe mik tholkit goodz ffor holkit iak är for-
 tapadhir, Mz thessom bannom oc fordömsom
 15 foro the atir j brunnen, oc stenin laghdhis atir
 oppa brunnen Oc ermetin kom atir til siin ly-
 kamlika sinne oc bleff een ermete som han war,
 oc thiänte throlika gudhy, oc wart een hālaghir
 man vm sidhe,

20 Mit kára barn lät thik thetta wara ena läro,
 oc alska ekki ofwír gudh werlz goodz oc rike-
 doma, Vtan vin thith godz rātfārdhelika mz
 gudhy, oc ārom, oc āgh thz skiālika, Jak wil
 thik en ena andra liknilse ther aff sighia

25 **T**hz war een rikir man, han hafdhe enga akth
 oppa gudh, Han satte siin sin oc alt sith hierta
 ther apte at han matte goodz oc rikedomā saman-
 koma oc sin lykama wel oc krāselika plāgha,
 Thz hende een aptan han hult eeth storth gesta-
 30 budh mz sinom winom, hafdhe stora glādhhy, oc
 war alstingx blidhir Som the sato j mesto glādh-

inne, komo til hans gardh thri men ridhande
oppa swartum hestum, oc hafdho mz sik een
lösan hest, the klappadho a portenom, Oc een
gig vth aff herrans thianarum oc spordhe hwat
the wildo, The saghdho ath the wildo hafwa 5
hans herra, Tha herran ellir hosbondin thz hördhe
stodh han vp fran bordhe, oc saghdhe til sinna
geste, Sitin oc drikkinn oc warin gladhy, tha han
kom for portin, toko the thri mennene han oc
slängdon oppa then lösa hestin och fördho han 10
mz sik borth swa at engen wiste hwar han bleff,
Oc swa forgig the glädhin, Thenne mannen hafdhe
äptir sik een son, han wilde gernu wita hwart
hans fadhör ware blifwin, oc redh mang land-
skap, leette oc spordhe, oc kunde aff honom 15
enkte spörja, vm sidhe war han wistör til een
storan oc klokkan mestara som honom kunde wel
sighia thz han äpte spordhe, Thentidh han kom
til mestarin, oc berättte honom sit ärande saghdhe
han, Jak wil lata föra thik thiith thin fadhör är, 20
Diaffwlin som hetör sathanas skal thik helbrygdho
badhe thith oc atör hiith snarlika föra Piltin
swaradhe, Thz wil iak wagha, Tha böriadhe mest-
aren mana dieffwlin sathanam, hwilkin genstan
kom, oc togh pilten oc fördhe han borth i et stoorth 25
faghirth oc ärlikith palacium, Ther sath hans
fadhör pa eenom höghum stool, oc hafdhe offwör
sik ena faghra kapo, tha gig sonen fram til fadh-
rin oc saghdhe, käre fadhör hwat görin j her,
Fadhrin swaradhe, Her skal iak brinna for vtan 30
ända, thy at iak ey hedhradhe oc äradhe min
skapara som mik bordhe, oc thy at iak älskadhe

meer kräselikit liffwirne goodz oc rikedom aⁿ
 min gudh oc min herra ihesum christum, Sonen
 saghdhe, Huru kan thz wara at j her brinnen
 mädhan iak seer her engin eldin, Fadhrin swar-
 5 adhe, Jak er allir enkte vtan een eldir, oc slogh
 op kapana, tha war han allir som een bränn-
 andhe glöande vghn, Tha saghdhe sonen, hwat
 fforspan ellir bradz ar thz j haffwen j idhart
 bryst, Fadhrin swaradhe, thz ar een padda som
 10 mik gnaghir oc pinar ofwir alla matto, Sonen
 saghdhe käre fadhir, kan man idhir aff thessom
 pynom mz nokrom thingom hielpa, Fadhrin swar-
 adhe, ney mik staar alz engin redding til, swa
 länge gudh ar j hymerike, tha wardhir iak her
 15 swa brinna, Sonen saghdhe til ffadherin, gifwin mik
 idhra bradz til eeth wartekn, at mine frändir
 oc wini magho thes heldir thro mik thz iak
 hafwir idhir seeth, Tha togh fadhrin bradzena
 oc kastadhe hona til sonen, thentidh sonen
 20 togh bradzena, brende han aff sik handena oc
 ropadhe, awi awi hwat thz ar heet j hälfwite,
 Ther aptir fördhe diäfwllin sathanas han atir til
 mestarin, Sidhan gaff han alt sit goodz fatiko
 folke j gudz nampn, oc rätte sith liffwirne, oc
 25 hafdhe gudh kärare än alth thz godz j werld-
 inne ar

Min käre son haff oc thetta til kännedom,
 oc halt ekki thit goodz for nokoth afgudh mz
 oskelike älskelikheth

Her sigx een annor liknilse aff thy
sama

Thz war een rikir vngir man, honom war mykyt
godz tilfallit j arff äptir sin fadhír, Han gaff sik
j klostir oc wardh een brodhír, nokot ther äptir, 5 32
tha han miste then kräselika maten och thz
sakta liifmakit han war förra wan at hafwa, angr-
adhe honom hafwa ofwir giffwit sit gods oc
syna lustelika dagha, oc hafdhe nu fangit then
wilia, at han hafdhe stadhlika thenkt for godzsit 10
skuld ofwirgifwa wan herra oc forkasta sith
munka lifwirne, oc gaa atir j werldina, En aff
gudz stora miskund oc dygdh som astundadhe
hans siela helso, fik han een andelikin dwala,
oc hans siel wardh fördh til hálfwitis, Ther sagh 15
han eens rikx manz siel wara fram fördha for
lucifer mz pipom oc bambom mz store höghtidh
oc mz manga handa lekom äptir thy hans stadh-
ghe war her j werldinne, oc han pläghadhe lifwa,
Tha saghdhe lucifer Sätin then herran paa een 20
skönan stool som han war j werldinne wan, The
toko oc satton a een glöande stool aff iern, Tha
sadhe lucifer, skenkin herranom oc giffwin herr-
anom krydadha drykkia, som han j werldinne
pläghadhe, genstan gutu diefflane j han syudh- 25
ande bik oc brennesten swa ath thz vthflöth at
allom hans lidhum, En saghdhe lucifer, hentin
honom pipara oc lekara som han göra gladhan,
äptir thy han war förra wan, genstan komo twe
diäffa mz twem brännande basunom, oc blästo 30

swa hardhelika j hans öron at eldsins brennande
 lughy gig badhe gynom hans näsa mun oc öron,
 Tha saghdhe lucifer, laggin han nu oppa ena
 blöta säng, oc faan honom ena faghra qwinno
 5 pa sin ärm, mz hwilke han maa sik forlusta mz
 som han pläghadhe j werldinne göra, genstan
 kastadhe diefflane han j ena glödheta säng fulla
 mz syudhande bik oc thiäro, oc brännesten, oc
 brinnande orma slungo sik kringom hans hals
 10 Oc brinnande paddor krupu in j hans mun, Tha
 thes vnga mansins siel hafdhe alth thetta seeth
 fördhis hon atir til sin lykama, oc han bleff
 sidhan gladhlika qwar j klostreno, oc forsmadhe
 alth werlzlikit godz oc glädhy, Oc til sin dödh
 15 thiänte han throlika gudhy

Min käre son haff ekki ofmykyn kärlek til
 werlzlikit godz som forgenglikit är, vtan astunda
 thz äwinnelika godzsith som blifwir for vtan
 ända, thz är gudh sielfwir, at wi mattum han
 20 faa ther hielpe oss til allom gudh fadhär oc son
 oc then helghe ande

Än meer aff thy första budhordheno

33 **V** vilt thu thz första gudz budhordhit wel halda
 tha skalt thu gudh ofwir all thing älska, Thz
 25 staa scrifwit j lästinne, at een kom til wan
 herra oc saghdhe Mestare hwilkit är thz första
 budhordhit j laghomen, han swaradhe Thz höxta
 oc första budhordhit är menniskia, Thu skalt
 älska thin herra gudh aff allo thino hierta oc
 30 aff alle thinne siel, oc aff allom thinom kraptum,

Oc aff allom thinom hugh oc wilia Min käre son
 thu skalt hafwa gudh karan ofwir fadhír oc
 modhír, ofwir hustru oc barn, Oc ofwir alt thz
 godz j werldinne ár, Ther aff math thu tagha
 áptedömö aff mangum hálghum mannom, Oc först 5
 aff them hálgha herranom sancto alexio, han
 álskadhe gudh wisselika ofwir all thing aff hans
 lifwirne wil iak thik nokot sighia

I room war een árlikir rikir herra het eufemi-
 anus, hans hustru heth aglaes, the waro badhin 10
 gudhligh oc dondis, oc hafdho enkte barn saman,
 the waro swa riik oc mághtogh at them thiánto
 wel thusanda men som giordhadhis mz sölf-
 belte, oc kláddos j pel oc silke, The waro badhin
 mild oc barmhertogh ofwir then fatigha, the 15
 ráddos gudh oc hafdho han karan, The lotho
 hwar dagh redha thry bordh j sino huse, án-
 kiom, fadhírlösom barnum, oc fatiko folke, Oc
 thiánto sielff for bordhe mädhan the ato, oc
 sidhan gingo the sielff til bordh, war herra saa 20
 miskunsamlíka til them oc gaff them een faghran
 vngan son, hwilken the kalladho alexium, The
 satto pilten til skola, oc han lárdhe mykyt wel,
 Han fik kárlek til gudh á meer oc meer, oc
 öfdhe sik j dygdhum oc gömdö granlíka wars 25
 herra budh, Thentidh han kom til ara, vth-
 walde hans fadhír honom ena erlíka iomfru,
 aff keysarins slákt til hustru, thera bryllöp
 giordhis riklíka mz myklom hedhír, Första brudha
 nattena lárdhe han sina brudh álksa gudh oc 30
 hafwa han karan ofwir all thing aff alle siel oc

hierta, oc lårdhe hona aff renlekenom, oc at
 hafwa gudhz räddogha j allom sinom gernigom,
 oc aff flerum andrum dygdhum, Ther äptir fik
 han henne sit fingir gul oc sit silfbelte, oc
 5 saghdhe swa til henna, Tagh thetta oc behalt
 swa länge thz är gudhy thekkelekit, Alzwaloghir
 gudh mz sinne nadh beware oc gömö oss badhen,
 Oc gig swa genstan sama nattena fran sinne
 brudh aff sins fadhirs gardh vth aff room ok
 10 kom sik mz skip ofwir märit til een stadh som
 kallas edissa, J them stadhenom war eeth arlikit
 warfru mönstir, j hwilko gudh giordhe stora
 nadh mz mangum, vtan for mönstreno lagh
 34 mykyt fatikt folk, j waknhuseno, them gaff ale-
 15 xius all sin klädhe, oc fördhe sik j thera fatika
 klädhe, Oc sath j bland thöm, oc thigde almoso
 aff gudz winom, Alt thz han ofwir sina nödh-
 thörfft fik, gaff han fatikom oc syukom, Thetta
 idhnadhe han oc hiolt j thy waknhuseno j syuttan
 20 aar, oc thordhe ey in j mönstrit ganga, ffor
 thy han räknadhe sik thes owerdhoghan wara,
 Han twingadhe sin lykama mz fasto oc waku j
 gudhliko ärwodhe, Han öfdhe sik j gudhlikom
 bönum, oc j allom them dyghdhum han for-
 25 matte, hans fadhir sände sina thiänara widha
 vm werldena äptir honom leta, oc the kundo
 han hwarghin finna, The komo somlike thit han
 war, oc wordho kände aff honom, och ey han
 aff them, Oc han tok fäghin almoso aff thera
 30 handom, lofwande gudh at han war werdhoghir
 wrdhin, liknas gudhy j fatikdom som thagh
 her j werldinne sit eyghit brödh, Tha han hafdhe

ther warith i xvij aar, skulde klokkarin j mōnst-
 reno vm een dagh gaa fram fore warafu be-
 läte Tha taladhe belätit til klokkaren oc saghdhe,
 gag j wakhushith, ther sitir een man, halande
 sik owerdhoghan at in gaa j mith mōnstir, ledh 5
 han in fore mit altara, han är thz wel werdhoghir,
 Klukkaren gig vth oc kände han ekki j bland
 the andra fatigha som ther sato, oc gig atir in
 fore warfru beläte Oc belätit gaff honom tekn
 hwilkin han war, Han gig annantidh vth oc 10
 ledde han in mz store wördhning, Thentidh
 folkit thetta forstodh, wildo the honom hedhir
 oc äro göra, hwilkit han engaledh wilde hafwa,
 thy gig han hemelika bort oc kom sik a skip
 wiliande thiit fara som engin man han kände, 15
 thentidh han oppa märir kom, wendis wädhrit
 äptir gudz wilia oc dreff skipit til room, Tha
 thenkte alexius swa mz sik, Jak är allom aff
 kynskap gangin, oc mik kännir her nu engin,
 Jak wil gaa j mins fadhirs hws oc bedhas ther 20
 almoso, Then tidh han gig fram at gatunne,
 möttö honom hans fadhir, mz mangom thiä-
 narum oc storo fölghe, tha gig alexius til hans
 oc saghdhe, käre herra, Miskunda thik ofwir mik
 fatighan pelagrim, oppa thz gudh miskunde sik 25
 ofwir thin son alexium ä hwar han är, Herran
 swaradhe ther til at gudh wili wara minom kära
 son alexio nadhoghir oc miskunsambir wil iak
 gerna gifwa thik födho oc klädhe, swa länge thu
 lifwir, oc lät ledha han j sith hws, fik honom 30
 een kamera han skulde blifwa vth j, oc een
 swen som han skulde wakta, oc bära honom

daghlika födho, Ther lifdhe han okändir j sins
 fadhirs gardh j syuttan aar, lidhande mykyn
 smålek aff drångiom oc piltom, the sloghon, the
 heddon, oc giordho leek oc dara aff honom, the
 5 begutu han mz sodh oc diska watn, oc mang
 annor obryghdhilse ledh han, hwilkit han alt
 saman mz största thulumodh, gladhlika tholde
 oc vmbar vtan kâro, Han sagh sin fadhîr, sina
 modhîr oc sina brudh hwar dagh ganga for
 10 sinom ôghum, sörghiande oc gratande for hans
 skuld, än ey kunde thz hans hierta wekia, swa
 at han wilde sik oppenbara, Naar alexius for-
 stodh at hans ytarste time nalkadhis, j hwilkom
 han skulde aff thesse vsle werldinne fara til
 15 wan herra som han ofwir all thing ålskadhe,
 beddis han blek oc perman, oc screff sit nampn
 sina fardh oc alt sith lifwirne, oc lukte script-
 ena j sinne hand, oc gaff swa vp sin anda, Thz
 war a enom synnodagh, thentima folkit war
 20 mest til kyrkio Tha hördhis een röst j kyrki-
 onne swa ludhande, Venite ad me omnes qui
 laboratis et onerati estis et ego reficiam vos,
 Hwilkit swa vtthydhis a wart maal, Komen til
 inik alle j som årwodhin, oc thyngde årin mz
 25 byrdhom, Jak skal widhîr qwekia idhîr, Aff the
 röstinne wart alt folkit j kyrkionne forfårat, oc
 ful nidhîr til iordhinna, En taladhe röstin annat
 sin, Gangin oc vpletin gudz win som bidhîr for
 room, the wildo sökia, oc wisto ey wel hwar
 30 the skuldo sökia, Tha hördhis röstin thridhia sin,
 gangin j eufemiani hws, ther skolin j han finna,
 Eufemianus athspordhîr, saghdhe sik engin then

wita j sinom gardh, ther til ware likir, Tho gingo
 the snarlika thith, badhe pawen oc keysaren
 mz myklom mogha Oc eufemianus gig in j thes
 fatika mansins camera, som ther hafdhe swa
 mang aar lighat, oc fan han dödhan, oc hans 5
 andite skinande som een sool, Han hafdhe ena
 script j sinne lukte hand, hwilka eufemianus
 wilde taka vth aff hans hand, an han hult hand-
 ena swa hart saman, at engin fik scriptena för
 an sielfwir pawen til hans kom, Tha ypnadhis 10
 handen oc pawin tok scriptena och las hona for
 allo folkeno oppenbarlika, Ther stodh först j
 scrifwit swa Her liggir dödhir alexius eufe-
 miani enda son bidhin for honom, Ther nest
 stodh ther j scrifwit, hans fardh, oc alt hans 15
 lifwirne aff vpbyrian oc til anda Tha fadhrin fik
 thz höra, wart han swa bedröfdhir, at han fiol
 til iordhinna oc lagh som han ware dödhir, then
 tidh han kom atir til siin sin, böriadhe han mz
 myklom grath sörghelika ropa, Han drogh sit 20
 gambla graa haar, oc slogh sik mz sinom näfwom
 sighiande, Avi min käre son, hwi hafwir thu
 mik swa sarlika bedröfft, at thu wilde swa mang
 aar j minom gardhe wara, oc wilde thik ey
 thynom sörghiande fadhir oc bedröfdhum for 25
 thina skuld för oppinbara, Awi thy wer iak ma
 thik nu ey lifwandis see, nu thorff iak ey längir
 hop ellir thröst hafwa, mädhan iak seer thik
 dödhan for mik liggia, Thentidh modhrin hördhe
 thessin tidhanden, kom hon löpande mz sörghel- 30
 likom latum, skriande oc gratande offwir alla
 matto, oc saghdhe til folkit, gifwin mik rwm oc

wiken vndan, at iak matte faa see min kära son,
 som aff mik är föddir, oc all min thröst til
 liggir, tha hon kom fram fiol hon ofwir hans
 lykama, kyste oc klappadhe, oc saghdhe mz
 5 grötölike röst, O min aldra käraste son, hwat
 othokka allir ogönst hafwom wi thik giorth,
 mädhan thu hafwir thik swa mang aar for oss
 dult, Awi then stora smälek thu hafwir j warum
 gardhe lidhit aff warum thiänarum vngom dar-
 10 um, oc drawils drängiom, Oc hafwir vmborit mz
 största thulumodh, gab oc sput oc alt thera
 hadh, Min käre son, thu sagh thin fadhir oc
 mik oc thina hustru, hwar dagh for thina skuld
 gaa bedröffdha, oc thu wilde oss ekki hughna,
 15 huru matte thu swa obarmhertoghir wara, Ther
 äptir kom hans brudh löpande sörghiande oc
 gratande vtan allan lisa oc saghdhe ofwi nu är
 alt mith hop oc thröst forgangin, Minna öghna
 speghil är nu brutin, Nu börias mik een ny
 20 dröfwilse, oc hiarta sorgh som mik athräkkir, ä
 mädhan iak lifwir, Alle gräto the vm kring stodho,
 Oc pawin sielfwir gat nappleka for grat läsith
 scriptena til ända, Rykten kom vm allan stadhin,
 at gudz win han war funnen, Pawen oc keysarin
 25 togho then hælgha lykamen oc wildo han bära
 til kyrkio, tha wardh swa mykyt thrang a gat-
 umen, at the ey kundo fram koma, the loto
 päninga pa iordhena kasta, at fatika folkit skulde
 them vphänta, oppa thz the matto thes bätra
 37 30 faa rwm fram koma, än thz kunde enkte hielpa,
 thy baro the han in j sancti bonifacii mönstir
 oc läto han ther syu dagha blifwa, oc mädhan

han ther bleff, läto the göra honom eeth kost-
 elikit skriin aff gwl oc sölf oc dyrom stenom,
 Ther war the sötasta lukt ther människia nokon-
 tima kände, Alle syuke, wanføre, halte oc blinde,
 thit wordho fördhö, fingo alle helso oc hela bötir 5

Min käre son Swa hafdhe alexius gudh karan
 ofwir fadhir oc modhir, oc ofwir sina hustru oc
 ofwir alth werlz godz, thy tagh äptedömö aff
 honom, oc älska gudh aff allo thino hierta, oc
 haff han karan ofwir alth thz j werldinne är Swa 10
 giordhe oc then dygdhelike konungx sonin josa-
 phat, aff hans lifwirne skolin j framledhis höra

Min käre son thu skalt första budhordhit
 wel halda, hwilken ekki haldir wel thz första,
 honom hielpa the andra budhordhin enkte Swa 15
 oc hwilkin människia ey hafwir rätta thro honom
 hielpa hans godhgerninga enkte, Oc thy hwilkin
 som första budhordhit brytir han retir gudh
 mykyt til wredhe som thu mat vndirsta oc pröfwa
 j thesso her äptir fölghe, 20

Thz hände entidh tha afgudha dyrkara nöddo
 oc thwingadho Cristit folk offra affgudhum oc
 bidhia til them, at een cristin biscopir [wardh]
 gripin aff swa storum reddogha, at han gig fram
 mz androm oc offradhe affgudhum, En thz angr- 25
 adhe honom sidhan mykyt sarlika, Oc gig j
 ödhnena oc bleff ther j lxx aar j hardho lifw-
 irne, Han hafdhe ena fatigha hyddo som han
 vndir laa, ther stodh eeth palmträ när som han
 aff ath, ther war oc een källda som han aff drak, 30
 Thentidh han hafdhe ther blifwit j syutighy aar,

wandradhe een munkir j ödhnena, ok kom til
hans ther han bodhe, Oc spordhe hwa han war,
oc hwat han ther giordhe, Han swaradhe, Jak
är een biscopir, oc her gör iak both for mina
5 syndir, Munken spordhe hwilka hans syndir waro,
biscopin swaradhe Jak war eentidh nöddir til at
bidhia oc ofra til eeth affgudh, hwilkit iak giordhe
for räddogha skuld, Sidhan angradhe mik thz
mykyt sarlika, oc iak foor hith j thenna ödhn-
10 nena at bätra mina synde, oc hafwir her warit
j lxx. aar Oc nu först hafwir gudh forlatit mik
mina synd, Oc iak skal nu döo, hans änlite
wardh klarth oc skinande som een eldir, Tha
wardh brodhrin storlika räddir En biscopin
15 thröste han oc badh han iordha sin lykama oc
gaff swa vp sin anda, Ginstan han war iordh-
adhir fiöl hyddan nidhir, Palmträth wisnadhe,
oc kälðan thörkadhis, thy math thu her oppa
38 pröfwa huru stoor synd thz är första budhordhit
20 bryta

Her börias thz andra budhordhith

Thz andra budhordhit är Non asumas nomen
 dei tui in vanum, Menniskia thu skalt thins gudz
 nampn ekki onyttelika ellir fafangelika taka j
 thin mun ellir nempna, Thz skalt thu manga- 5
 ledhis forstanda, Först at thu skalt ey wänia
 thin mun onyttelika swäria vm gudh for hwaria
 fafango, Thu skalt ey swäria vm gudz hälgha
 lykama, ey vm hans pyno, ey vm gudz dödh,
 ey om hans dyra blodh mz hulko han oss atir- 10
 löstö, Thu skalt ey swäria vm gudz nampn fa-
 fangelika allir idhkelika, ellir nempna thz vtan
 gudhlika wördhning til hwaria flathio, thu skalt
 j enge matto meenswäria ellir onyttelika swäria,
 Thin edhir skal wara j sannind Thz är ellir thz 15
 ey er, hwilkin her gör a moth han hädhir gudz
 nampn oc retir gudh til wredhe

exemplum

Thz war een riddare han hafde want sin mun
 idhkelika swäria om gudz öghon, thz hände tha 20
 han eentidh lekte wartafwil oc swor vm gudz
 öghon som han pläghadhe, at badhin hans öghun

fullo genstan nidhír oppa bordhit vth aff hans
 hofdhe Oc bleff ther apte blindir swa länge han
 lifdhe, Thy min käre son tagh thik her aff lårdom
 oc wän ekki thin mun til fwl ordh oc onytte-
 5 lika edha

notabile

Thu skalt oc granlika wakta at thu ekki swär
 orätwislika oppa gudz hálghon, ellir hálghodoma
 for nokrom rāth, For thy thz är sielinne mykyt
 10 wadhelikit, Tha thu læggir thiin tw fingir oppa
 hálghodomen oc swär orāth, tha gifwir thu diefle-
 nom j hálfwite badhe liiff oc siel, Än thz thu
 latir thiin thry fingir nidhír hängia, teknar swa
 mykyt at thu wardhír widhír skildir fran the
 15 hálgho threfalogheth, som är fran fadhrenom oc
 sonenom oc them hálgha anda, ther wil iak
 sighia thik eeth miraculum aff,

Thz waro twa iomfrur, them war til fallit eeth
 arff aptir thera föräldra, thera brodhír wilde
 20 them j thera arff orāth göra, the komo for rättin
 och brodhrin skulde swäria, tha han laghdhe sin
 fingir a hálghonen oc swor sik men, kom bradhelika
 gudz hemd offwir han, swa at han sprak sundir
 j midhio oc fiol nidhír dödhír til iordhinna, Oc
 25 swa fortapadhe han for meenedhin badhe lifwit
 oc sielena

Min käre son thu skalt engin falskan edh
 swäria mz enga handa falske list, For thy gudh
 takir edhin swa som the människian takir han

oc vndirstaar som thu swer fore, Oc tholke list-
oghe edha äro meenedha oc fordöma sielena
ther wil iak sighia aff eeth äptedömö

Thz war een cristin man han kom til een iudha
oc wilde goodz aff honom borgha, och affdhe engin 5
lofwandz man honom säthia, Vtan spordhe iudhan
om han wilde sanctum nicholaum hafwa til
borghan, Judhen swaradhe at honom sancte
nicholaus wel nöghdhe oc fik honom sith goodz,
daghin kom vm sidhe a hwilkom han skulde 10
honom betala, Judhen manadhe then cristna
mannen oc badh betala sik sina päniga, Han
swaradhe, Alt thz thu hafdhe mik borghat hafwir
iak thik wel betalat, Judhen saghdhe ney The
thritto mellan sin swa länge at the komo for 15
rättin badhe, Oc then cristne skulde swäria at
han honom betalat hadhe, Tha hafdhe han lätit
göra een holan staff, oc fylte han innan mz gul,
Then stafwin fik han iudhanom at halda mädhan
han skulde edhin swäria, Han laghdhe siin fingir 20
a hælgho domana och swoor at han hafdhe honom
meer atirfangit än han hafdhe aff honom borghat
Tha han hafdhe sworit, tok han atir aff iudhanom
stafwen oc for sin wägh mz honom, Vppa wägh-
enom sompnadhe han j wangnenom, oc fiol nidhir 25
vndi wangnin, oc wangnnen knusadhe han til dödh,
Tha brast stafwin sundir oc gullit fiol vth, oc
wart tha for allom oppinbart, at han war swik-
fullir oc falskir oc iwdhen hafdhe räth, Tha
folkit forstodh hans fals oc swik saghdho the 30

iudhanom oc badho han taka gullit, Judhen
 swaradhe, år thz swa at sancte nicholaus gifwir
 thessom dödha mannenom atir sit liiff Tha wil
 iak cristin wardha, oc han skal sielfwir mik sina
 5 skuld betala, Thz skedhe, Then dödhe fik liiff,
 oc iwdhen wardh cristin, Oc alle the thz for-
 stodho thordho ey nokra listogha edha swäria,
 ther hafdhe han badhe liiff oc siel fortapat hafdhe
 ey sancte nicholaus honom hulpit Thy min käre
 10 son wakta thik for tholkom falskom oc listoghum
 eydhum

Thu skalt oc enga onda edha swäria, the
 som thu mat ekki halda, Swär thu nokot ont
 wilia göra, then edhin skalt thu engaledhis halda,
 15 Vtan thu skalt tagha both for thz ath thu swa
 sworth, Hwilkin slika edha wil halda han syndar
 moth gudhy grofika ther wil iak thik een lik-
 nilse aff sighia

Konung herodes antipa tok aff sinom brodhir
 40 20 hans hustru, Ther fore straffadhe iohannes bap-
 tista herodem, Oc thy läth han gripa iohanneim
 oc laggia han j fängilse, Entidh ther äptir, giordhe
 konungen stoort gestabudh tha kom herodias
 dottir oc skrikkadhe, oc lekte för budhno folk-
 25 eno, Tha saghdhe konungin, bedz af mik a hwat
 thu wilt, thz wil iak thik gifwa, bedhis thu oc
 halfft mit rike, Oc swor sin edh ther oppa at
 han wilde thz halda Dottorin gig til modhrinna,
 oc spordhe hwat hon skulde bedhas, Modhrin
 30 badh hona bedhas iohannes baptiste hofwdh,
 hwilkit hon oc giordhe Oc ffor thy at konugen

wilde sin edh ey bryta, sände han genstan budh
j mörkastowona oc lath hans hofwdh af hugga,
Then edhin war ila sworin oc halfwo wår haldin,
Oc thy skalt thu thik wakta oc bewara oc enga
slika edha swäria

5

Min käre son, thu skalt enga människio lata
nokon meenedh swäria om thu kant thz bätra,
ellir forstyra, byudhir een mäniskia sik til edha,
oc wil oppa hälghon oräth swäria, tha skalt thu
for gudz skuld honom edhin fordragha, ther til
at gudh wili forlata thik all thiin bruth, Est
thu swa ondär oc ilhardhir at thu latär han oräth
swäria, tha retär thu gudh til wredhe, Thz mat
thu pröfwa j thy her äptär fölghe

Een man war androm skyloghir, oc saghdhe
ney for gälit, then som atte gälit vpbära, dref
then andra til edha, Oc lath han oppa hälghon
for rättenom orät swäria, Vm nattenä äptär sag
thän som lath then andra swäria ena andelika
syyn, Oc honom thykte som han war fördhir for
gudz dom, oc ath war herra taladhe til honom
sighiande, Hwi lath thu then mannin orät swäria,
Han swaradhe, Min käre herra thy at han saghdhe
ney for mit godz oc mina päninga, War herra
swaradhe, bätra hafdhe warit at thu hafdhe thina
päninga oc godz vmburith än han hafwir sina
siel fortapat, Oc saghdhe sinom thiänarum, slan
han wel mz gislom, Genstan wardh han rädhe-
lika slaghin, Oc han ropadhe barmeligha ther
han lagh j sängiäne swa at alt folkit ther vm
kring kom löpande oc spordhe hwat honom wlte,

30

Han saghdhe, Awi iak är hardhelika slaghin, oc
 ila for then meenedhin iak läth then mannin j
 gaar swäria, The skuddo hans lykama, oc funno
 han badhe blaen oc blodhrudhan swa at the
 5 sagho vndir a honom, Thy skalt thu thik gerna
 for tholko wakta Oc läth engin orättelika swäria
 om thu kant thz bätra

41

Min käre son wilt thu thz andra budhordhit
 wel göma Tha skalt thu enga lyft gudhy lofwa
 10 vtan thu wilt thz stadhlika halda thy at thz är
 mykyt bätra enkte lofwa, en lofwat thing ekki
 halda som thu mat her äptir höra

Een riddare lofwadhe sik ofwir märith fara til
 the hælgha graff, En han fram drogh the färdh-
 15 ena fran enom tyma oc til annan til thes han
 bleff dödhir om sidhe oc fulkompnadhe ey sina
 lofwan, Hans pyna tedhis enom gudhlikom man,
 Han saa at diefflane stekto han j enom storum
 eeld allan langa daghin, Tha natten kom läto
 20 the han lösan, Och han gig swa alla nattena oppa
 wäghin til märith, än for nattenna skuld gat han
 ey lankt gangit, Vm morghonin arla tha daghin
 kom, toko the han atir oc kastadho han j eldin,
 J hwilkom han bran allan then daghin, Vm
 25 qwäldin fördho the han atir oppa then stadhin
 ther the tokon, Oc swa gig han the nattena fram
 bätir oppa sin pelagrims wägh til morghonen,
 tha tokx han atir oc kastadhis j eldin, Thessa
 pyno matte han lidha til thes han hafdhe bätirat
 30 oc fult giorth j pinonne for sina pelagrims
 färdh

Thy mit kära barn fore thänk granlika hwat
thu lofwa at thu thz wel haldir, Hör än eeth
annat aff thy sama

Thz war een *prestir* han hafdhe eeth fwlth
lifwirne, Til hans kom idhkelika een godhir 5
brodhir som war hans win, oc badh ath han
skulde sik bethänkia, oc sith lifwirne rätta oc
bätra, Han lofwadhe gudhy at han wilde gifwa
sik j klostir, oc giordhe ther enkte til, Tha
han hafdhe thz swa länge forsumat oc fram 10
draghit, wart han hardhelika syukir, Han sände
bodh äptir them sama brodhirnom, Brodhren kom
til hans, oc hopadhe at han wilde sina lofwan
halda, Tha byriadhe prestin ropa, Awi min käre
fadhir bidhin for mik, Her standa twe swarte 15
biörna, oc wilia mik äta, brodhren oc hans
kompan fiollo a knä oc badho til gudh for ho-
nom, Tha saghdhe prestin hafwin lön aff gudhy,
idhra bönö hafwa mik löst, Brodhrin saghdhe
wil thu än gerna thina lofwan halda som thu 20
hafwir lofwat warum herra, Han nekadhe, oc
wilde thz ekki göra Ther äptir böriadhe han
ropa annantidh, awi her är een stoor eeldir j
honom wilia the mik bränna, Tha formanadhe
än brodhrin han om sina lofwan, oc han wilde 25
hona ekki halda, Ther äptir wanskadhis all hans
lykamlika sin oc laa som han ware dödhir, oc
hans siel wardh fördh for gudz dom Han kom
atir til sinne oc saghdhe at han hafdhe warit
for gudz dome Oc böriadhe rädhelika ropa, Awi 30
her koma twa diäfla oc bära ena glöiande panno

j henne wilia the mik stekia, See nu kasta the
mik j pannona, Mz thz ordhit gaff han vp sin
anda,

Thy min käre son halt gerna thz thu lofwar
5 warum herra, tha kombir thu ekki j tholkin
wanda Aff thesse sama materia wil iak thik än
eeth annat sighia

Fore thenk granlika thu wilt loffwa

Thz war een godhir man, han hafdhe ena
10 dyghdhelika hustru, The lofwadho badhin j ren-
lek lifwa til sin dödh, Thz hende ther aptir at
mannen bröth sina lofwan mot hustruna wilia,
aff hwilko hon ängxladhis oc otholadhis, oc
saghdhe aff harme, Diäfwllin hafwi thenna fruct-
15 ena her nu aflas, Ther aptir tha tymen kom,
ffödde hustrun een faghran son, Thentidh piltin
war toloff ara gamal, kom diäfwllin til modhr-
inna, oc sadhe, antwardha mik mit barn som
thu hafwir mik gifwit, Oc redh thik ther oppa
20 at iak thridhia aarsmoth her aptir wil atirkoma
oc mit barn wisselika anama Qwinnan wardh aff
allo hiarta sarlika bedröffdh, oc hwart thz sin
hon sa piltin böriadhe hon ath grata, thz togh
piltin at märkia, oc spordhe opta modhrena for
25 hwat sak hon swa giordhe, Modhrin dulce oc
wilde honom thz ekki sighia Sonin war athrättin
oc läth ey aff at spöria, Vtan badh modhrena
idhkelika at hon skulde honom sakena berätta,
Han badh swa länge at han wardh hördhir vm
30 sidhe oc hon berättte honom mz dröfdho hiarta

oc grötölike röst aff thz ärandit alla sannind,
 Tha piltin thz hördhe, loth han ekki dwälia,
 Vtan giordhe sik redho, oc lop a wäghin til
 room, oc kom sik in for pawan, oc kändhe for
 honom sin wanda, Han gaff honom sith breff oc 5
 sände honom til biscopin j iherusalem, Tha bi-
 scopin haffdhe läsith breffwit, sände han piltin
 mz breffweno til een gudhlikan ärmeta, Then
 tidh han sagh breffwit saghdhe han Min käre
 son *Thetta* är eeth thunkt maal oc hart ärande, 10
 Her är engin annor redding j wanum, Vtan wi
 wardhum ropa oc bidhia til wara käro frw mis-
 kundenna modhir iomfru mariam, at hon wili
 wädhoghas thik fran diefflenom frälsa Ther äptir, 43
 tha then daghin kom a hwilkom diafwlin hafdhe 15
 modhrinne sakt at han wilde piltin hempta, redde
 ärmetin sik til messo, Oc satte piltin mellan sik
 oc altarit, Oc badh innelika iomfru mariam at
 hon skulde honom hielpa, Tha som lypt war j
 messonne, oc pater noster skulde börias, kom 20
 diafwllin oc fördhe piltin borth, Tha kom the
 wälsighnadha iomfrun, som sinom winom hielpir
 j nödhum Jomfru maria j moth widh diefwlin,
 Oc tok aff honom piltin oc satte han atir widh
 altarit, Oc tha prestin saghdhe pax domini sit 25
 semper vobiscum, war piltin atirkomen, Oc swar-
 adhe honom Et cum spiritu tuo, Eptir messona
 spordhe ermetin ath pilten hwat honom war hänt,
 oc huru mz honom war giorth, Han swaradhe,
 diafwllin fördhe mik til hälwitis, oc iomfru maria 30
 kom oc togh mik atir aff honom, Ther aff wardh
 ermetin myktyt gladhir, thakkadhe iomfru mariam

for sina hielp oc nadhir Oc sände piltin atir til
sina modhir,

Min käre son haff thetta til lardom, oc tala
ekke darlika oc forthenk granlika hwat thu wilt
5 lofwa

Hör meer

V vilt thu thz andra budhordhit wel halda,
tha skalt thu ekki snakka ellir kalza mz *warum*
herra, oc ekki hadhueta hans hælgha men, Som-
10 like plægga sighia, war herra kan wel skemptan
skön, thz är owislika sakth, ffor thy war herra
far altidh mz aluara oc ekki mz kalze, thy är
thz mykyt wadhelikit skimpa mz *honom* oc
hälghom mannom hwilkit thu math wel pröfwa
15 j thy her äptir fölghe

E En prestir redh offwir een skogh förande
gudz hælgha lykama til een syukan man, Thz
sagho twe kompana som gangande komo, Tha
taladhe then ene til then andra, Aff thessom
20 prestenom wiliom wi taka hans hesth, Jak wil
läggia mik nidhir oc göra mik syukan, Oc thu
gag til prestin, oc bidh han til min koma, oc
höra mik scriptamaal oc gifwa mik gudz lykama,
oc sigh at iak är hardhelika krankir oc ful när
25 dödhir, Oc mädhan han gör thz, tha tagh thu hestin
och ridh thin wagh, Thz skedhe swa, han laghdhe
sik nidhir, Oc hans kompan badh klärkin höra
honom scriptamaal, oc gifwa *honom* gudz lykama,
klerkin swaradhe at han wilde thz gerna göra,

Thentidh han kom mz gudz lykama til honom
war han alstingx dödhir, oc fik aldregh her j
werldinne liiff ther äptir, Han thenkte dara
prestin, oc skimpa mz warum herra, oc swek sik
sielfwan mykyt ila, Hör än eet annat iertekne aff
thy sama

44

Hör meer

Thz waro twe brödhir, then ene heeth iulius,
then andre iwlianus The bygdo ena kyrkio gudhy
til hedhir oc äro, Oc keysaren hafdhe budhit at
alle the ther foro fram, skuldo hielpa them är-
wodha til gudz thianist een klokko tyma, Ther
komo vnge män farande oppa enom wangne, oc
saghdho mellan siin, wi wiliom sighia at wi haf-
wom een dödhan man ath föra, oc thy kunnom
wi her eekke dwelias Oc een aff them laghdhe
sik nidhir som han ware dödhir, The komo fram
oc folkit som ärwodhadhe taladhe til them sigh-
iande, Käre brödhir hielpin oos for gudz skuld
at ärwodha een litin tyma, The swaradho, wi
hafwom een dödhan man at föra, thy kunnom
wi her ekki dwelias, Tha taladhe iwlianus til
them oc saghdhe, Miin käro barn skimpen ekki
mz warum herra, oc säghin ekki osant for gudhy,
The swaradho, Sannelika förum wi een dödhan,
Julianus saghdhe, wardhe oc ske äptir idhrom
ordhum, The foro fram thera wagh, Then tidh
the waro fran them kompne, taladho the til
thera kompan som lagh j wangnenom Stat vp
thu hafwir nogh länge warit dödhir, Han lagh

alth qwar och rördhe sik enkte, Nokot litit ther
 aptir taladho the annantidh til honom oc saghdho,
 Stat vp, huru länge wilt thu swa liggia oc dara
 gudz hælgha men, Han lagh alt qwar, oc swar-
 5 adhe eey meer än för, The vndradho oc sagho
 til granlika, oc funno han wisselika dödhan,

Thy min kære son, læth thik thetta wara til
 lærdom, oc skimpa ekki mz warum herra, Thu
 skalt oc ekki hädha gudz hælgha men, the som
 10 gudh hafwir æradh skalt thu gerna hedhra, For
 thy gudh pläghar optelika ofwir them hempna
 som ther mote göra swa som thu ffaar her aptir
 höra

Thz war een riddare han opta pläghadhe straffa
 15 oc hädha the iertekne som predikadhis oc sagh-
 dhis aff them hælgha herranom sancte francisco
 Han sath een tidh oc dobladhe, oc sagdhe j
 bland annor smälikin ordh som han taladhe, Är
 thz swa at franciscus är hælaghir som folkit
 20 säghir tha kastar iak adhirtan öghon oppa thess-
 om threm ternigom, han kastadhe, oc hwar tär-
 nigen bar sex öghon, Swa kastadhe han syu
 45 sinnom at slagh mz sama forlaghum oc ordhum,
 Oc komo siex öghon a hwaria terning Then vsle
 25 riddarin loth sik ey än ther mz nöghia, vtan
 sagdhe är franciscus hælaghir, tha lifwir iak ekki
 thenna daghin ofwir, hwilkit oc swa skedhe
 Sama daghin wardh han gynom stungen mz eno
 swärdhe,

30   Höör än eeth annat iärtekne som hende
 enom doblara

Thz war een doblare han sath eentidh oc dobladhe, oc tapadhe sina päninga, Han othol-
 adhis oc wredhghadhis, oc aff harm oc ilzko
 taladhe han smälika obryghdhelikin ordh til wan
 herra, Hwi han gaff honom ey lykko til ath 5
 winna, war herra tholde oc vmbar hans darskap
 oc obryghdhilse thulumodhlika aff sinom godhlek
 oc dygdh, Then vsle darin vände ey atir, vtan
 byriadhe ther äptir mz offsmälikom oc ondum
 ordhum hädha gudz modhir swa som awitande 10
 hona for thz han tapadhe sina päninga, tha
 hördhis gudz röst sighiande, Thu hafwir mik
 mykyn smälek her til giorth, thz hafwir iak aff
 minom kärlek thik fordraghitt oc tholt, Thik
 nöghir ey ther aath, oc thu wilt ey atirwenda, 15
 vtan wanwördhir oc hädhir mina kärasta modhir,
 Thz ma iak thik ey längir fordragha, Oc j sama
 punctenom fiol then vsle doblarin nidhir, Oc
 mz bradhum dödh bleff han genstan dödhir,

Thy min käre son wakta thik wel for sliko 20
 falle, oc wanhedhra ekki gudz modhir iomfru
 mariam hwilkra hielp wi altidh widhir thorfwom

Höör meer

I predikara ordin war een brodhir heeth pethir
 martyr hālaghir man oc stoor gudz win, honom 25
 hafde pawin til skipat oc antwardhat at pre-
 dika mote kättarum, hulkit han badhe gladhlika
 oc manlika giordhe, oc thy wardh han dräpin
 for the hāgho thro skuld, oc giordhe ther äptir

mang vndarlikin oc stoor iärtekne, Eentidh
sath een rikir man ofwir bordhe, oc straffadhe
thes hælgha herrans hælagheth oc iärtekne, oc
saghdhe j bland annor hadhuetis ordh, är then
5 predikaren hælaghir, tha giffwi gudh at iak ey
giti swlghit thenna bitan, oc stak een bita j sin
mun, hwilkin genstan fastnadhe j hans halse,
swa at han gat komit han hwarte vp ellir nidh
oc war ful när dödhir, Han lofwadhe j sino
10 hiärta, vm gudh wilde honom hielpa ffor thy
han gath ekki talat eeth ordh, at han aldreg
46 skulde straffa hælgha men ellir thera iertekne,
Oc genstan lusnadhe bitin oc han fikx widhir,
oc hiolt wel sina lofwan,
15 Thy wakta thik och hadhweth ey hælghum
mannum ellir thera ierteknom at gudz hemd
kombir ey ofwir thik

En är eeth atir

Eptir at sanctus dominicus war hælaghir aff
20 the hælgho kyrkio, oc giordhe stoor iärtekne,
oc hans höghtidh war vptakin, Sökte folkit aff
gudhlikheth hans graff Eentidh sath een qwinna
a hans dagh oc span, oc saa at folkit kom fran
kyrkio som hafde warit j thes hælgha herrans
25 sancti dominici höghtidh och hedhrat han, Hon
giordhe dara aff them, oc straffadhe hans ier-
tekne, genstan kom gudz hemd ofwir hona, oc
henna öghun wordho ful mz storum madhkom,
oc tholdo mykla ysäld oc nödh, Hon bedis mz
30 storum angir oc idhrogha miskund oc nadh aff

gudhy oc sancto dominico oc lofwadhe thz gudhy
at hon aldreggh skulde optarmeer göra dara aff
hälghum mannum oc thera iärteknom, swa fik
qwinnan bötir, Oc xvij store madhka tokos vth
aff henna öghum

5

Mit kära barn wil thu thz andra gudz budh-
ordh wel halda, tha skal thu thz wälsighnadha
nampnit ihesus christus altidh j thino hiarta hafwa,
Oc thz gerna hedhra oc ära, oc idhkelika nempna,
For thy at gudz nampn som är ihesus thz är j
munnenom at smaka som söth honagh, thz är
eeth lyudh j öromen som sötaste harpo oc leka
sangir, Thz är j hiärtano een andelikin hiärtans
frögdh oc glädhy, Thz är een kraptugh makt
güwande hielp j nödhum, Thz är lifwandis matir
och födha siälinna som girnas gudz nadha widhir-
qwekilse, Thz är alla werldinna helsa En glädhy
alla ängla, Thz är alla cristna människio känne-
dom oc lära, Eeth hop oc thröst alla syndara
Een sighir och störkir alla martilera, Een skioldir
oc boklare j allom frestilsom, Thz är wakn oc
wäria moth owinenom dieflenom, Een ledhe stiärna
allom ellendum oc främadhom, Oc een rättir
wäghir ledhande til äwerdhelikit liiff, Thetta wäl-
sighnadha nampnit ihesus skal thu akalla j allom
thinom nödhum oc thrangum, aff thy mat thu
thik thröstelika hielp wenta Ther aff wil iak thik
een liknilse oc iärtekne berättä

47

aff sancto patricio

Santus patricius kom til eeth hedhit land som
 kalladhis irland oc predikadhe rätta thro, Än
 folkit war mykyt hart oc thrökt at taka widh
 5 throne, Tha badh han wan herra nokot thz iär-
 tekne göra aff hwilko the matto vmwendas, oc
 thes raskare taka widh rätte thro, War herra
 kom til hans oc fik honom een gango staff, oc
 wiste honom hwar han skulde scrifwa mz staf-
 10 wenom een kredz, Oc genstan sank iordhin j kredz-
 enom, oc ther wardh een dyup watnlös kula
 ellir brun j iordhinne, tha saghdhe war herra
 patricio at hwilkin människia ther wilde nidhir
 stigha fore sina synde, han skulde alregh thola
 15 andra pyno ther äptir j skärslo elde, Oc at faa
 mondo atirkoma, aff them nidhir foro, Oc the
 som attir komen, skuldo ther ey längir dwälias
 oc mödhas än fran eens dagx sool vpgang, oc
 nesta daghin til solin vprunne, Patricus lath
 20 göra laas for brunnen oc gömde nykelin, Oc
 mädhan patricius lifdhe gingo mange ther in for
 sina synde, oc somlike komo atir oc baro witne
 aff thy som the hafdho ther badhe seeth oc
 tholt fore thera syndir, Äptir sancti patricii
 25 dödh kom ther een riddare heth nicholaus, Han
 foor ther nidhir, oc fan ena dör, oc ingang j
 eeth faghirt mönstir, ther waro munkar j hwitom
 klädhum, the taladho til honom oc saghdho swa,
 Nicholaus thik koma mang frestilse til, Oc j
 30 allom them skal thu akalla wars herra wälsigh-

nadha nampn, oc sighia swa, Jhesu christe lif-
 wandis gudz son miskunna thik ofwir mik armom
 syndara, The gingo genstan fran honom, oc han
 bleff eensamen qwar, Ther äptir mötto honom
 diäflane talande til hans mz sötum ordhum, oc 5
 blidhum at han skulde them a händir gaa, oc
 lydhoghär wara oc lofwadho honom helbrygdho
 atir hem koma, Än sidhan han wilde them ekki
 lydha, hördhe han swa rädhelika röst som leon
 oc biörna oc all the grym dyur j werldinne waro 10
 thutu oc rutu swa ath all werldin monde skielfwa,
 oc nalkadhis honom swa som the wildo han vp
 äta, han ropadhe a wars herra nampn som honom
 war kánt, Jhesu christe lifwandis gudz son mis-
 kunna thik ofwir mik armom syndara, Jämsköth 15
 thystnadhe thz rädhelika lyudhit, oc wart lungt
 äptir storm, oc diäfwlsins gab forgig Han gig
 fram bätir at them wäghenom han ther fan, oc
 diäflane mötto honom annat sin oc taladho til
 hans, Thenkir thu thz at thu est nu oss vnt- 20
 komin oc sluppen ney engaledhis, Wi wiliom nu
 först böria til at qwälia thik oc öfwa, oc leddo
 han til eeth storth baal sighiande til hans, Wil
 thu oss ekki lydha tha skulum wi thik j thenna
 eldin kasta, Oc for thy at han ey lydde toko 25
 the hand a honom ok kastadho han j then rädhe-
 lika eldin, han ropadhe a wars herra nampn, oc
 genstan sluknadhe eldin, oc han wart fräls aff
 honom, Han gig fram bätir, Oc kom til een stadh
 hwar han sagh mykyt folk brinna j enom storum 30
 elde, Oc dieffla alla wegna kring vm them sänk-
 iande brännande iärnskifwor j thera sidhor, oc

grymmelika slande oc gislande them mz glöiande
iärnlänkiom oc gislom, Orma oc ödhlor slitu
thera köth oc limi, Paddor drogho thera tharma
mz lughande iernlänkiom Oc for thy at nicho-
5 laus wilde ey diefflomen lydhoghir wara, kast-
adho the han j the pynona, oc sloghon harme-
lika, En han ropadhe genstan aa wars herra
nampn oc wardh iemsköt aff them pynomen
frälstir, Han kom ther äptir til eeth stoort hyul,
10 hyulit war alt vm kring sath mz brennande iern-
krokum, Oc gig swa snarth vmkring at lugh-
ande branda flughu ther aff, oc syndokt folk
hängde a hwariom kroke, Han sagh oc eeth
stoorth hws som j sik hafdhe dyupa grafwa
15 fulla mz alzskona madhkom, Oc j them stodh
mykyt folk fastum fotum, somi til knä oc somi
til nafla, somi til bryst, somi til hals, oc somi
til öghon, än thessa pynor vntkom han mz ihesu
christi nampns akallan, ¶ Ther äptir kom han
20 til een storan oc dyupan brun aff hwilkom vth-
gig rådhelikin eldir, Fwl rökir oc ond lukt oc
iämärlikin röst, ropande ve ve vtan atirwendo,
diäflane saghdho til nicholaum, wil thu oss ey
lydha tha wiliom wi thik her nidhir kasta, her
25 är hälfwite, Hwa her kombir in han kombir
alregh optarmeer vth, The kastadho han olydh-
oghan j brunnen, oc han wardh aff pynomen
swa forwrden at han hafdhe nestan forglömt
at kalla oppa wars herra nampn som honom war
30 kánt, honom kom j hugh gudz nampn vm sidhe
oc wart genstan frelstir han thz nempde, Ther
äptir kom han til ena langa bro, hwilkin myio

war som manz foth, oc hal som een iss, vndir
 henne fiol eeth rädhelikit watn som stridhaste
 strömbir alth brännande oc lughande aff brenne-
 stens elde, ofwir hulka bro han ändelika skulde,
 Tha wart han aff redde mykyth bedröfdhir, wan- 5
 tröstande sik ther ofwir koma, En j them rädd-
 ogha han war tha staddir, kom honom j hugh
 wars herra nampn som honom j allom nödhum
 hafdhe hulpit oc thröst, Oc satte fram höghra
 fotin oppa brona sighiande, Jhesu christe lif- 10
 wandis gudz son miskunna mik, oc swa then
 winstra fotin äpte mz sama akallan, Tha böriadhe
 diefflane swa rädhelika skrala oc thyuta at han
 allir darradhe oc skalff for rädde än widh hwart
 thz fiath han fram stegh, glömde han ey akalla 15
 oc nempna wars herra wälsighnadha nampn,
 hwilkit honom hafdhe störkt oc hulpit j alle
 nödh oc wanda, Oc gig swa dierfflika oskaddir
 ofwir brona, Ther äptir kom han til ena wänasta
 oc lustelikasta gröna äng som all war ful mz 20
 welluktande blomstir, ther mötto honom twe
 daghelike oc höfwiske vnge men, the leddo han
 til een faghirstan stadh ther allir war bygdir aff
 gul oc sölff oc dyrom stenom, oc saghdho thz
 wara paradiis, Oc aff the söto oc lustelike lukt 25
 som vthgig aff stadzsins port, heladhis oc läktis
 aldir hans werkir oc dröfwilse, Tha wilde han
 gerna in j stadhin hafwa gangit, Än the saghdho
 honom, Thu skal för then sama waghin atir fara
 som thu hith kom, tho fräls oc meenlös aff 30
 diäflanna qwalum oc lifwa än xxx dagha j werld-

inne, Oc kungöra folkeno ther thz thu hafwir
 rönt oc seeth her, Oc sidhan skalt thu atirkoma,
 oc lifwa mz oss j glädhy oc frögdh for vtan
 anda, Han skildis fran thöm, oc tha solin vpran
 5 fan han sik wara ifwi them brunnenom ther
 han nidhär foor, han lifdhe sidhan xxx dagha
 som honom war sakt, oc kungiordhe folkeno
 hwat honom war widhärfarith oc bleff swa dödhär
 Oc siälin ffor j the frögdh oc glädhy ther aldreg
 10 takir anda,

Oc thy mit kära barn skalt thu gerna aff
 allo hierta hedhra oc ära wars herra nampn, oc
 ther wil iak än sighia thik aff eeth äpte dömö

Aff ene beggino

15 **T**hz war een beggina som hafdhe til sidh,
 wars herra ihesu christi wälsighnadha nampn
 50 hedhra oc ära oc mz store gudhlikheth idhke-
 lika nempna, Thz hände at hon wart darath aff
 enom fulom man, oc fiol j skörlifnadz synd mz
 20 honom, Thentidh han hafdhe sin wilia fremt,
 ofwir gaff han hona, Oc hon warth oc bleff ther
 äptir een oppinbara syndirska j tolff aar, Tho
 hiolt hon sin gambla sidh j thy at hon hedh-
 radhe oc äradhe wars herra nampn hwar hon
 25 kunde, Oc wara fru apna ey wiliande a them
 skörlika lifwa, Hon gig een qwäld hemelika j
 eens manz halmskwr, oc gömde sik ther j halm-
 enom ofwir natten, Hon sompnadhe, oc henne
 thykte som hon wart fördh for gudz dom, ther
 30 saa hon een storan rädhelikin eeld j hwilkin

alle syndara kastadhos som thith komo, Hon
saa ther oc eeth wänasta mönstir j hulkit alle
godhe ingingo som thith komo, Hon lop til
mönstir oc wille ther in ganga, war herra stodh
for durumén, oc sköff hona atir til ryggia, Hon 5
ropadhe som hon war wan, Jhesus christus, Hon
wart taghin oc kastadh j eldin Oc j eldenom
ropadhe hon bedhandis hielp aff ware fru, Jomfru
maria kom oc taladhe til sin wälsighnadha son,
O min aldra käraste son forbarma thik offwir 10
thessa syndirsko, oc thenk oppa at hon gerna
hedhradhe thit nampn oc idhkelika nempde, Oc
mina höghtidhis apna fryktadhe oc äradhe Ther
äptir badh warfru dragha hona vth aff eldenom
oc lata hona gaa, oc vmwända sit lifwirne, oc 15
bätra sina synde, En quinnan hafdie ther swa
iämerlika ropat, at alle the j gardhenom waro
lopu ther til oc funno hona ther oc spordho
hwath henne wlte, Tha syntis allir henna lykame
som han ware brändir, Eptir then daghin bättr- 20
adhe hon sit lifwirne, oc wardh een stoor gudz
win vm sidhe,

Thy mit kära barn haff thetta til kännedom
oc hedhra gerna wars herra wälsighnadha nampn
for thy thz styrkir oc människiona j allom dröf- 25
wilsom oc pyno som henne tilföghias oc aläggias
for gudz kärlek skuld, Huru hafdho hänghe mar-
tires format at lidha swa hardha oc gryma mang-
fala pynor, Om än ey hadhe wars herra ihesu
christi wälsighnadha nampn them styrkt oc hulpit, 30
Thz mat thu vndirsta aff mangom otalikom, oc

enkannelika aff them helgha herranom sancto ignacio

aff sancto ignacio

Thz war een hālaghir martir heth ignacius
 5 honom alaghdhis manga hardha vmskiptelika
 51 pynor, Oc j allom pynom oc dröfwilsom, kalladhe
 han altidh a wars herra ihesu christi wālsighna-
 dha nampn, Tha spordho the som han pynto for
 hwi ellir for hwath sak han swa idhkelika oc
 10 gerna oppa thz nampnit kalladhe, Then hālghe
 herran sanctus ignacius swaradhe Jak hafwir thz
 wālsighnadha nampnit ihesus christus scrifwit j
 mino hiārta, oc thy actar iak enkte alla the
 pynor j kunnen mik alāggia, Tha saghdho hedh-
 15 nugane, thz wiliom wi forsökia, Ther āptir then-
 tidh han war tha pintir, vth toko the hans hiārta
 aff hans bryst oc skaro thz sundir j dela, Oc j
 hwariom delenom, Funno the thz wālsighnadha
 nampnit ihesus christus scrifwit mz gulstafwom
 20 ¶ Thu skalt oc gerna hedhra oc āra wars
 herra wālsighnadha nampn, for thy thz ār eeth
 starkt wakn moth diāfwlsins frestilsom, Oc j
 hwat stadh thz hālghe nampnit ihesus christus
 idhkelika oc gerna nempnis, ther vndan flyr
 25 diāfwllin mot sinom wilia oc skemmis, ther wil
 iak ān sighia thik een liknilse aff

Thz war een qwinna som hafdhe stoor frestilse
 aff dieflenom, Han kom til henna om nattena j
 eens manz liknilse, oc giordhe henne mykyn

wanda, Ther aamoth wiste hon enga hielp ellir
 both, Hon kârdhe sina nôdh vmsidhe for enom
 gudhlikom man, heth cadimundus, han gaff henne
 radh oc saghdhe swa gag oc tagh een lima, oc
 lath scrifwa a the eno sidhonne wars herra 5
 namn ihesus christus, Oc a the andro sidhonne,
 wara kâro fru napn sancta maria, oc tha han
 kombir til thik, sla han mz them lymanom,
 Quinnan giordhe som han badh, Oc then tidh
 diâfwillin kom som han war wan Slogh hon han 10
 mz limanom, En genstan flydhe han thâdhan ok
 kom sidhan alregh atir

Mith kâra barn thu skalt thz wâlsighnadha
 namnit ihesus christus gerna âra oc akalla For
 thy thz âr oc een godh hielp mote ondum mân- 15
 niskom som mote thik wilia stridha Thz hende
 en thydh at cristidh folk stridhe moth hedh-
 nugom, oc thera hâr war litin, oc thy fruktadho
 the mykyt, ok râddos, ffor thy hedhnunganna
 hâr war mykyt stoor, En mz the cristno war 20
 een cardinal heth vilhelmus han styrkte them
 oc saghdhe, Mine kâro brôdhir râdhins ekki,
 utan gan manlika fram, Oc ropom alle a wars
 herra ihesu christi namn, thz skal oss koma til
 hielp, oc warin thes wis oppa mit liiff j skolin 25
 sighir winna, The gingo ther âptir frilikan til,
 Oc bôriadho alle ropa ihesus christus mz hôghô
 röst, Oc genstan komo hedhnugane j nôdh oc
 angist oc byriadho fly, Oc aff them wardh mykyt
 badhe slaghit oc fangit, Ther âptir spordho the 30
 cristne huru thz kom til at the tapadho stridh-
 ena mâdhan the waro swa mange, Oc the cristno

- waro swa faa, The swaradho them oc saghdho,
 Thentidh wi til thrudhum, böriadho the cristne
 ropa oppa een man, oc wi wistom ey hwat thz
 war, Oc genstan kom een man j thera här swa
 5 langir at hans hofwudh rakte vp til hymilin,
 tha wordhum wi blödhoghe oc forfäradhe, oc
 ryndum alle, oc thy tapadhum wi stridhena,
 Thy mit kâra barn skalt thu wars herra napn
 gerna hedhra oc ära,
- 10 Mit kâra barn thu skalt thetta budhordhit
 en andra ledh forsta, Thu skalt wars herra nampn
 ey forgifwins oppa thik taka, thz är, thu skalt
 ey forgifwins hafwa cristit nampn, Wil thu cristin
 heta oc bâra cristit nampn, tha skal thu oc göra
 15 cristelika gerninga, Oc thy hwilkin cristin män-
 niskia hetir oc gör ey cristelika gerninga, the
 menniskian ber gudz nampn forgifwins oc fa-
 fängelika, Oc är liik iwdase som wan herra for-
 râdh oc war tho hans discipulus falsklika, Aff
 20 hans lifwirne wil iak thik nokot sâghia

aff iwdas skarioth

- I iherusalem bodhe een man heth ruben, oc
 hans hustru heth cyborea, Vm ena nath the
 saman lagho drömde henne een râdhelikin dröm,
 25 Hon saghdhe sinom man, Mik hafwir drömt een
 wadhelikin dröm, Mik thykte som iak een son
 hafdhe til werldinna föth, hwilkin mz sinne
 snödheth oc ontzsko skulle wardha alle ware
 iudha släkt til nidhîrfal, oc forderffvîlse, Oc
 30 thy skalt thu for wisso vita, at hafwir iak barns

ampne vnfangith aff thik j nat, oc wardhír thz
 son, han wardhír forbannadhír mz allo, Hon be-
 fan ther áptir at hon the sama nattena wardh
 hafwande wordhen, Oc fódde een son tha tymen
 kom, the ráddos mykyt badhin hioon, oc thordhe 5
 thz barnith ey behalda, vtan laghdho thz j eeth
 skriin ellír kar oc satto j hafwit oc láto thz flyta,
 Thz flóth sin wāgh til eeth beflutit land som
 kalladhis skariot Drotnigen aff thy landeno
 hafdhe enkte barn mz sinom herra, Hon gig at 10
 forlusta sik vth medh strandinne, Oc fik see
 hwar skrinith flóth j watneno, Hon loth thz vptaka
 oc til sik bára, oc fan piltin lifwandis ther j
 liggia, Hon tok vp barnit oc hafdhe thz for sith
 eyghit, Hon for ther swa hemelika oc listelika 15
 mz at engin wiste annat än ath drotningen
 hafdhe barn fangit, Oc thz ryktit gig ofwír alt
 landit aff hulko konungin mykyt gladdis, oc the
 kalladho piltin iudas, Han vpfostradhis mz granne
 athwakt, oc mykle áro oc storum kárlek, Thz 20
 lönte han ila atír, Ther áptir hānde thz swa, at
 drotningin wardh aff konugenom hafwande, oc
 föddö een son til werldinna, Tha the piltane
 vpwexto til saman, oc lektó idhkelika mellan
 siin, Tha slogh iudas konugxsins son, oc giordhe 25
 honom mykyt forthreth swa at han opta kom
 gratande til sinna modhír, ffore hwilkit drot-
 ningen tilbyriadhe at hata iwdas, oc forweth
 honom thz han war eeth hitto barn, Oc swa
 kom thz vth at alle fingo wita at iwdas 30
 war ekki konugxsins son, Thentidh iwdas thz
 hördhe, blygdhis han oc skemdis, Oc ther áptir

myrdhe han hemelika konungxsins son, Oc kom
sik lönlika borth aff landeno til iherusalem, Ther
bodhe hans rätte fadhír oc modhír, tho wiste
han enkte aff them, oc enkte the aff honom,
5 Aff the landeno scharioth fik han sith widhír-
nampn, thy kalladhis han iwdas scharioth, Han
kom sik j thiänist mz pylato oc wardh hans
swen, Thentidh pylatus saa hans sidhy oc at-
hafwe pröffte han wel, han wara sin gadhing,
10 ffor thy then ene war swa arghír skalk som then
andre, oc thy komo the wel badhe til saman,
Een dagh stodh pylatus j syno palacio oc iudas
när honom Oc sagh j een trægardh faghír äple
waxa, at hwilkom honom mykyt lyste Oc then
15 trægardhin oc äplin hördho ruben til som war
iudasa fadhír, Judas saghdhe til pylatum Jak
wil hänta thik aff them äplom, Han lop thith
oc wilde taka äplin, Oc hans fadhír ruben wilde
them wäria, the böriadho til at kifwa swa länge
20 thz iudas greep een sten oc slogh ruben j huf-
wdhit at han fiol genstan dödhír nidhír, Judas
tok äplin oc bar them pylatus, ther äptír kom
hustrun oc fan sin man liggiande ther dödhan,
oc wiste ey huru thz war til komith allír hwa
25 thz haffdhe giorth, oc thy gräth hon och sörgh-
dhe ofwír alla matto, Nokot ther äptír gaff py-
54 latus iudase badhe gardh oc godz som ruben
atte, oc nödhghadhe hustruna taka sik han til
bonda, Eentidh lagho the badhin oppa sinne
30 säng, Oc hustrun böriadhe sarlika sukka, som
hon opta oc idhkelika giordhe, Tha spordhe
iwdas hwat henne war hwi hon altidh war dröffdh

oc sieldan gladh, Hon swaradhe Jak sörghir oc
 sukkar mina ysäld oc onda lykko, Jak är the
 vslasta qvinnu ther nokon tyma war föd, Jak
 matte kasta mit eyghit barn j märith, oc iak
 weth ey hwat aff thy är wordhit, Oc nu fan 5
 iak min kára hosbonda dödhan, oc weth ey huru
 thz är tilkomit, Oc ther ofwir hafwir pylatus
 meer mik bedröfft, oc hafwir mik til thrughat at
 taka man moth minom wilia, Thentidh iudas
 thetta hördhe, böriadhe han spöria huru lango 10
 thz war at hon kastadhe barnith j märith, Oc
 spordhe swa länge at the wisselika befunno thz
 iwdas hafdhe sin fadhír dräpit Oc takit sina
 modhír til hustru, Han foor thér äptír mz sinna
 modhírs radhe til ihesum christum wan káraste 15
 herra, oc beddis aff honom nadhe, War herra
 rufik han til sin discipulum, oc forgaff honom
 alla sina syndír, Oc war honom swa hemelikin
 at war herra giordhe han til een skaffara, Oc
 han bar then pungen ther pänigane waro vth j 20
 som gafwos warum herra oc hans discipulis
 Oc anthothwarist huru wel war herra throdhe
 honom, war han á falskir oc otro, oc stal hwan
 tyonda pänig aff allo thy honom war fangith,
 Eentidh kom sancta Maria magdalena til wan 25
 herra ok bar mz sik ádhla dyyr smörilse, hwilkin
 wel waro wårdh thry hundradha päniga, Oc
 smordhe wars herra hofwdh oc hans fötír, äptír
 thy man pläghar j them landum göra fore off-
 mykyn hita som ther är, Tha iudas sagh at 30
 saluan ellír smörilsen war all vthguten, wardh
 han wredhír, ffor thy hafdhe the salfwan varit

saldh ok komit j hans händir, tha hafdhe
 han fangit stiala ther aff hwan tyonda pāning,
 Oc swa hafdhe han fangit xxx pāninga, Oc thy
 thenkte han aa, huru han matte sik then skadh-
 5 an böta, Oc gig til iudhanna oc saalde wan
 herra for xxx pāninga, Ther äptir thentidh war
 herra leddis til dödhin angradhe honom thz,
 oc took the xxx pānigana, oc bar them atir
 iudhomen oc kastadhe them for thera fötir, oc
 10 ful j wanhop oc hängde sik sielfwir, Oc swa
 fik han fore sina falskheth een ondan anda

55 Thy mit kära barn hafwir thu cristit napn,
 tha stath oc ther äptir, at thu hafwir cristelika
 gerninga, Man findir manga onda människior,
 15 som wär göra än iudas giordhe, Judas begig
 synd oppa sina föräldra owitirlika, Mange onde
 cristne bega synd oppa sina föräldra badhe mz
 with oc wilia, Judas salde wan herra for xxx
 pāninga, Mang ond cristin människia säl han
 20 wel for eeth skerff ellir for eena snödha synd,
 Oc thera människia pynor wardha störra j häl-
 wite än iudase

Hör än meer aff ihesu christi nampn

Thu skalt thins gudz nampn ey forgifwins oppa
 25 thik taka, thz är oc swa vndirstandande, hafwir
 thu cristit nampn, tha skalt thu ey thin cristin-
 dom ofwirgifwa ellir fortiidha Oc gaa til hedhin-
 domin, hwat människia thz gör, hon hafwir gudz
 nampn forgifwins a sik takit, Oc faar siäldan
 30 godhan anda, ther wil iak sighia thik nokot aff

aff enom ondom munk

Thz war een munkir heeth iulianus apostota,
 Han syntis gudhlikin oc godhir vtil, oc war
 härinslikir oc ondir innantil Honom antwardhadhe
 een riik fru til gömo thre grytor mz gul, oc 5
 hon hafdhe ströt asko ofwan a gullit, Julianus
 wardh thes warsse, oc tok bort gullit oc vpfylte
 grytonar mz asko, Frun kom ther äptir til gryton-
 nar oc saknadhe sith gul, oc spordhe hwar thz
 war blifwit, Han swaradhe sik hafwa anamat 10
 thre grytor mz asko oc aff gulleno enkte wita,
 Julianus tok gullit oc ofwürgaff sin ordon oc
 muka lifwirne oc sin cristindom, Han foor til
 room allom okändir, oc wardh ther först borgh-
 are, Ther äptir radhman Oc sidhan keysare, Then- 15
 tidh han war först keysare wordhin wilde han
 thekkias romarum oc byriadhe hata oc for-
 drifwa alla the cristit nampn vntfangit hafdho,
 Oc tok til at öfwa swarta konstena, Tha han
 war piltir war han när enom mestara, som mz 20
 the swarto konstinne pläghadhe vmga, Een dagh
 war hans mestare vthgangin fan han hans book
 oc las ther j, Oc genstan komo otalike diäfla
 som gressit a markinne oc sandin a strandinne
 oc spordho hwat han wilde, Han wardh forfär- 25
 adhir oc räddir, oc giordhe kors for sik, Oc
 genstan flydho diefflane fran honom, Tha hans
 mestare kom saghdhe han hwat honom war
 hand, Mestarin seghdhe diefflane rådhas mykyt
 korssit, Oc hwilkin som nokot wil bedrifwa mz 30

the konstinne han maa engaledhis til korssit
 56 bidhia, Oc thy loth iwlianus thentidh han war
 keysare wordhin forkoma all the kors j landeno
 waro, Oc wilde sidhan hwarte see korssit ellir
 5 höra thz nempnas, Oc thz giordhe han diefflenom
 til hedhír oc loff, oppa thz at han skulde honom
 j the swarto konstinne thes bätir hielpa ¶ Een-
 tidh sände han een diefwl til eeth land nokot
 forwerua ther ellir anda a hans wegna, Dieffwllin
 10 kom j wäghenom til een stadh hwar han fan
 een gudhlikan munk a sinom bönum, Hans bön
 war swa mektugh at ä mädhan han badh for-
 matte diäfwlin ekki ther fram koma, Han bleff
 ther qwar standande oc bidhande, oppa thz han
 15 skulle atirwända at bidhia, än han badh dagh
 oc nath at han ey vppe hulth j x dagha oc
 nättir, Diäfwllin wände atir oc kom til iwlianum,
 Oc saghdhe sik enkte hafwa syst, ffor thy ath
 een munkir hafdhe han hindrat mz sinne bön,
 20 Julianus wart wredhír oc saghdhe, thentidh iak
 kombir aff thesse reso som iak nu skal fara tha
 skal munkin thz betala, ¶ Then tidh iwlianus
 war j wäghenom oc wilde reysa mz härskiold til
 eeth land som kalla persis, kom han til een stadh
 25 j cesarea hwar som sanctus basilius war biscopir,
 Biscopin mz sino fölghe gig vth aff stadhenom
 moth honom oc badh han ödhmyklika nadoghan
 wara ofwir cristin mogha, Oc presenteradhe honom
 byugbrödh tholkit som han sielfwir aath Juli-
 30 anus bödh sinom thiänarum taka brödhit oc
 gifwa honom atir höö, Och saghdhe at byug är
 hesta födha som han gaff oss, thy taky han

atir hōō Hwilkit biscopin widhīrtok oc saghdhe
 O keysare wi presānteradhum thik aff thy wi
 sielfwe atum, ān thu gafft oss atir oskialika
 dyura fōdho, keysarin wart wredhīr, oc saghdhe
 til biscopin, Jak lofwar thik thz a mina throo 5
 at nar iak hafwīr forwnnit persos, oc bōght them
 vndīr mit wald oc iak kombīr atir aff thesse
 reso, Jak skal thin stadh lata nidhīr slaa oc
 ōdhō laggia at engin mǎnniskia skal ther j byggia,
 Oc iak skal lata han vp plōghia oc saa ther 10
 byug vth j, Tha han thetta sakt hadhe ffor han
 grymbīr oc wredhīr thādhan, Biscopin gig atir
 in j stadhīn, oc berätte folkeno keysarins ordh,
 Oc gaff them radh sighiande, Mine karo brōdhīr
 thenkiom a warth bestand oc helso at wi maghum 15
 om swa kan tharfwas then omilda keysarin blidhka
 mz gafwom, Alle waro ther til wilioghe, ffor
 thy the rādos keysarins grymheth oc wredhe,
 Oc hwar gig heem til siin oc baro til biscopin,
 thz the hafdho, oc ther kom saman otalikit gul 20 57
 ok sōlfwīr oc dyre stena hwilkit biscopin loth
 laggia j kyrkionna fatabwr, sc̄rifwandis hwars
 thera nampn oppa thz som hwar in laghdhe,
 Oc saghdhe til them, Then herren som styrir
 oc radhīr ofwīr alth wald, ār mektoghīr han ath 25
 spākia oc temprā oc hwariom idhra sith atir ant-
 wardha, Oc bōdh genstan klārkomen oc allo
 folkeno gaa til warfru iomfru mario mōnstir
 hwilkit arlika war bygt a didimi bergh som laa
 ner stadhenom oc fasta ther j thre dagha, oc 30
 bedhas hielp aff gudhy, at the matten thes
 wranga keysarins dom vntfly, Om nattena tha

basilius war a sinom gudhliko bön^{um} somp-
 nadhe han, Oc saa j andelike syn mykyt hyme-
 rikis herskap, Oc mit j bland them eeth erlikit
 säte, oppa hwilko een ärlikasta fru sath, sigh-
 5 iandis til them när henne stodho, Kallin mik
 merkurium riddara, han skal borth oc dräpa
 iwlianum keysara, Han hädhir gudh min son j
 sinne höghfärdh, Biscopin waknadhe oc vndradhe
 storlika hwat thz skulde thydha, Mercurius war
 10 een frombir riddare, pintir oc dräpin for the
 hälgho thro skuld oc skrinlaghdhir j basilii
 kyrkio, oc hans wapn oc spyuth gömdis ther
 mz hälghodomum, Basilius gig genstan in j
 stadhin thith skrin^{it} war, Oc fan thz tomt,
 15 Oc hans wapn bort takin ther the waro gömd,
 Tha throdhe biscopin vtan ieff oc tvåkan thz
 wara wist oc sant som honom thedhis, oc äradhe
 gudh som ey forsmäär them a han thrösta, Han
 gig atir oppa bärghit thz snarasta ther han kunde
 20 mz mykle glädhy oc fan alt folkit än sofwande,
 hwilkit han vpwekte til gudhlika bönö oc mz
 gladhlike rösth berättte han them the synena
 war herra hafdhe honom teth Sighiande j nath
 är then gryme keysarin dräpin, Alle gladdos mz
 25 honom thakkadho oc lofwadho gudh, Oc gingo
 atir j stadhin thith skrin^{it} war oc funno tha
 riddarins ben ther j Oc hans wapn ther the
 förre waro oc hans glafwo ellir spyuth war än
 aff blodhenom wath, Annan daghin äptir bödh
 30 biscopin allom atir til kyrkionna koma oc hwar
 skulde sith atir taka som in war lakt aff gul
 oc sölfwir oc dyrom stenum, Än the swaradho

alle mz ene rösth Mädhän swa är at wi wildum
thz hafwa gifwith them dödhölíka keysarenom
at war stadhír skulde ey ödhö lággias oc wi for-
därfwas Myklo heldír bór oss thz offra them
odödhelíka keysarenom som oss hafwír frälst aff 5
swa storo nidhírfal oc wadha, Thz är alth j
thinom handum gör ther mz som gudh skyutír
thík j hugh, En biscopín skodhandís thes thróna
folksíns wälwiliogheth oc gudhlíka akth, fík them
atír them nödhoghú thridhía delín aff allo 10
saman, oc twa delena skipadhe han til gudz
thiäníst oc hedhír som han best kunde, Nokra
faa dagha ther äptír kom een ridhande aff key-
saríns här oc fördhe wís tidhande aff keysaríns
dödh, Sighiande ath een frombír riddare wel 15
wämpítír kom bradhelíka ridhande ther iwlianus
lagh j sino thielle mit j romara herskaps makt,
oc stak han gynom mz sinne gláfwió Oc engín
kunde wíta hwar han sidhan bleff, ¶ Oc j dödz-
lomen grep keysarín sith blodh mz badhum hand- 20
um, oc slängde vp j wädhrith ropande, nu hafwír
thu wnnit galílee, oc gaff vp andan, Mz galíleo
mente han íhesum som vpföddís j galílea ¶ Ther
äptír fík persíe konungír hans líik oc láth thz
fla, oc mz hudhinne loth han bedragha sín sadhel, 25
oc kroppen kastadhe han for hundana Swa tok
iwlianus sín ända for thy at han sín cristíndom
ofwír gifwit hadhe

58

Mith kára barn thu skalt thíns gudz nampn
ekke forgifwíns hafwa, hafwír thú thz nampnith, 30
at thu est cristín människía, tha skalt thu oc
hafwa cristelíka gernínga for thy hwílkín män-

niskia cristit nampn hafwir, oc ey cristelika gerninga henna pyna wardhir störra j hálfwite, än eens hedhnunga ellir iudha oc ware bätir at hon ware alregh födh, thz maghum wi vndirsta aff
 5 thy her äptir staar

Sanctus macharius gig eentidh ofwir ena mark, oppa hulko han fan ena dödha människio hofwudh skalla, han badh wan herra tee sik om thz ware cristna människio hofwdh ellir ey, Oc
 10 spordhe hofwdhit sielfft hwa thz war, hofwdhit swaradhe, Jak äre eens hedhnunga hofwdh Macharius saghdhe, hwar är thiin siel, hofwdhit swaradhe, min siel är j hálfwite, Macharius spordhe huru dyupt är hon j hálfwite, han swaradhe swa dyupt
 15 som är fran hymblenom oc til iordhinna Macharius saghdhe, är nokor dyupare vndir idhir j hálfwite, Hofwudhit swaradhe, vndir oss äro iwdhane, Oc vndir them äro onde cristne aldra dyupast,
 20 thy mit kára barn lat thik thetta wara til kännedom, hafwir thu cristit nampn tha haff ok cristelika gerninga

Hör meer aff ihesu christi napn

Th thu skalt thins gudz nampn ey forgifwins a
 59 25 thik taka thz är oc swa vndirstandande thu skalt swa fastelika oc stadhlika bliffwa widh thz nampnit, at thu skulde för dödhin lidha, än thu wilde thz forsaka, Swa hafwa mange otalike

hålghe män giorth, ther wil iak sighia thik
nokoth aff

Först aff sancto vincencio

Sanctus vincencius war erchediekn, oc war när
enom biscop ther heth walerius j dyocleciani 5
keysara daghum, Biscopin gat ey wel redhelika
talat, Oc thy befelte han sancto wincencio sina
makt ath predika, oc til annor årande swara
sanctus vincencius predikadhe rätta thro oc vth-
wide ihesu christi nampn, än tho at thz war 10
höghölika a keysarins wegna forbudhit at engin
skulde ihesu christi thro allir nampn predika,
Tha loth een riddare dacianus ath napne key-
sarins foghote, taka them badha, oc for sik ledha,
oc spordhe them hwi the thz nampnit thordho 15
predika som forbudhit war aff keysarenom oc
allom förstom ath nempna, Biscopin tok ath
frykta oc swaradhe reddelika, Tha saghdhe vin-
cencius, käre fadhír hwi swarin j swa blyugh-
lika, hafwin enga faro, swarin oc antwardhin 20
manlika ffadhír thekkis thz idhír, iak wil swara
for oss badha, biscopin saghdhe Min käre son
iak hafwir thik förre befelth badhe swara oc
gudz ordh fram föra, Oc iak antwardhar thik
nu, at swara for the hálgho thro, Tha wende 25
wincencius sik dierfflika til foghotan sighiande,
Thu spordhe hwi wi thordhum ihesu christi
thro oc nampn predika, Thu skalt thz wita at
thz ár ohörölikit at cristit folk skal sin gudh

forsaka oc hans nampn ey thora nempna, tha
wardh foghotin wredhir, oc loth biscopin bort
aff landena drifwa Oc sanctum wincencium loth
han fanga oc j notstal hängia oc swa hardhe-
5 lika vththania, at hwart hans lidhamot skildis
widh annat Tha saghdhe dacianus See nu win-
cencius huru thin arme lykame ar nu steltir,
Tha swaradhe wincencius, leande, Thetta hafwir
iak lange astundat aff allo hiarta, Tha saghdhe
10 dacianus, jak skal a thik lata laggia alla the
pynor iak kan thänkia, ellir thu skalt thinn
cristne thro widhirsighia, Tha swaradhe win-
cencius, gör hwat thu wilth, Oc lag all thin sin
ther aa, Thu skalt see ath iak mz gudz hielp
15 forma meer lidha an thu format mik pynor a
laggia, Tha böriadhe dacianus aff harm at ropa,
Oc pynarane byriadhe sla mz swepum oc gislum
60 til thes the ey mera formatto Tha ropadhe
dacionus O j forbannadhe vnsalogha, ärin j nu
20 aff laghdhe, kunnin j een man ekki forwinna,
Tha toko the iärnkamba oc rifwu hans köth oc
slitu thz aff hans lifwe, swa at the matte hans
inallfwe see, Tha sagdhe dacianus, Vincencius
kändz an widhir thik, Oc warkunna thyno vngo
25 lifwe for them pynom thik fore staa, Vincencius
swaradhe, O thu etirblandat diefwlstunga, all ful
mz forgiftilse, Jak aktar ey thit through, oc thina
pynor rådhis iak enkte, Oc thes mera thu wredh-
ghas, thes mera wil iak gládhias Jak astundar
30 at thu enga pynor minskar, Vtan gör them
hellir störré, Oc thu skalt befinna at iak för-
magh mz gudz hielp thik oc alla thina pynor

forwinna, Dacianus wardh wredhär oc loth han
 nidhär taka aff nodhustalleno, oc bödh han bränna
 oc stekia oppa eeth halstär, Han gig gladhär mz
 them til balith, oc laghdhe sik sielf wiliande a
 halstrith, The toko iärnthuyfwor oc iärnstänger, 5
 oc stungo j hans lykama, nidhärthrykkiandis han
 j lughan, Hans blodh flöth j eldin swa ath lughin
 laghradhis, oc kolen sprakadho oc sprungo om
 brandana, Oc honom til mera swidha oc werk
 strödhö the salth j eldin, ther lagh han swa 10
 länge a halstreno oc bran at hans tharma vth-
 draghnadho aff hans lifwe, oc hängdo gynom
 halstrit nidhär i eldin, Widh swa hardha oc bitär-
 lika pyno, gaffs then helghe herran enkte, vtan
 vplypte siin öghon til hymelin, thakkadhe gudhy 15
 oc lofwadhe han, Dacianus spordhe ath swa war
 oc saghdhe, gifwin honom lisa än längir mz
 dröfwilsom lifwa, oppa thz han maghe än flere
 pynor thola, Junne läsin han nu j mörkasta torn,
 oc strön gulfwit mz tighil grws oc hwassom 20
 skalum, Stokkin hans been oc besmidhen mz
 iärn oc latin han swa j dröfwilsom liggia, The
 giordho som them war budhit, oc laghdho
 han naknan mz sinom sarghadha lykama oppa
 tighil grusith oc hwassa skalin, War herra som 25
 ey glömir sina wini, sände honom sina hälgha
 ängla mz mykle klarheth oc skini Tha vmwändis
 skarpa tighlith oc hwassa skalen j welluktande
 roser oc blomstär, Stokkin sprak aff hans benum,
 Oc änglane sungo mz glädhy for honom, Wektar- 30
 ane seande thz stora skinit, hörande then luste-
 lika sangin, ok kännande the sötasta luktena,

61

vmwādo the sik til rätta thro oc wordho alle
 cristne, Tha dacianus thetta forstodh, wardh
 han aff harm badhe grymbir oc galin, som een
 osinnoghîr man oc saghdhe, Thenne wincencius
 5 forwindir alla wara pynor, & thes hardhare wi
 latum han pyna, thes mera är han begärande,
 wi wiliom honom enga pynor meer a läggia,
 vtan läggin han nu oppa ena blöta säng, Tha
 han kom j sängena antwardhadhe han j gudz
 10 händir sin anda, Thentidh dacianus thetta hördhe
 saghdhe han Mäddhan iak formatte han ey lif-
 wande forwinna, tha wil iak forwinna han döddhan,
 ok loth hans lykama vth oppa markena kasta,
 at fughla oc dywr skuldo han vp äta, Ther kom
 15 een rampn oc satte sik när lykamenom, Oc
 wardhe han badhe for fughlum oc dyurom, Thith
 kom een rampn oc wilde til lykaman, En rampn-
 en beth han genstan fran, Thentidh dacianus
 thetta hördhe Saghdhe han mik thykkir, wi
 20 kunnom vincencium ey döddhan forwinna, Oc
 lot ther äptir een qwärnsteen binda widh hans
 hals, oc kasta han swa j märiith, Än hans liik
 kom för til landit än the komo som han vth
 kastadho, Een ärligh fru fan hans liik oc iordh-
 25 adhe lönlîka, Oc ther äptir tha cristindomin
 waxte ffördhis han til room mz hedhir oc äro,
 alla thessa pynor ledh han oc tholde, for thy
 at han ey wilde wars herra ihesu christi wäl-
 sighnadha nampn forsaka,
 30 Swa läs man oc aff them hælgha herranom
 sancto blasio

De sancto blasio episcopo et martire

Sanctus blasius war waldir til biscop for mang-
 falda dyghdhe oc gudhlikit lifwirne som han
 hafdhe, Han war j enom stadh som hetir sebastia
 j capadocia J them sama tyma war dyoclecianus 5
 keysare, hwilkin dräpa loth oc hatadhe alla the
 han hördhe ther cristit nampn hafdho, tha flydhe
 then hælghhe herran sanctus blasius j ödhnenna,
 oppa eth bärgh som kallas argei, Oc bodhe ther
 j ene bärgha skrubbo, oc wilde ther een ärmete 10
 blifwa, Wille fughla föddo han j ödhnenne, Oc
 ey hafdhe han annat til födho vtan thz fughlane
 honom fördho, Alla handa wil dywr oc fughla
 som j the ödhninne waro komo til hans oc
 laghdho sik for hans fötir, oc wildo engaledhis 15
 fran honom skilias för än han hafdhe hwarth
 thera hannat oc sighnat mz sinne hand Oc hwarth
 thera thrängdis fram fore annat at taka blädzsan
 aff hælagha mansins hand, All the dywr oc
 fughla ther syuk wordho, komo til hans, oc han 20
 gaff them allom a gudz wegna fulla bötir, 62
 J them tymanum badh landzherran agricolaus
 sina iäghara fara j skogh at iägha, The foro
 widharla oc funno engin dywr för än the komo
 vmsidhe oppa thz berghit sanctus blasius bygde, 25
 Oc funno fore hans bärgha skrubbo mang dywr
 oc fughla, En the formatto enkte aff them hwarte
 faa ällir sargha, swa wardhe sanctus blasius
 them mz sinom bönum, The vndradho ther mykyt
 oppa, hwat thz hafdhe thydha, Oc gingo in j 30

- berghuluna, oc funno ther sanctum blasium a
sinom bönum, The foro slappe hem oc beratto
sinom herra hwat the hafdho seeth, Tha landz
herran hafdhe thetta hörth, bödh han sinom
5 riddarum genstan fara. mz them oc fanga then
mannin the hafdho seeth, Oc alla andra som
the kunno finna som widhgingo sik wara cristna,
Oc presentera them fore hans asyn, Riddarane
vthgingo thith them war wiist, oc funno sanctum
10 blasium a sinom bönum The saghdho til hans,
gag her vth, oc fölgh oss, landz herran kallar
thik, Tha sanctus blasius saa them, glæddis han
oc saghdhe, Syne mine warin wel kompne, Nu
seer iak at min sötö gudh hafwir mik ey glömt,
15 J thenna nattenne tedhis han mik threm sinnom.
sighiande, Stat vp oc ofra mik offir som thu
est wan, Syni mine, gerna gaar iak mz idhir,
min herra ihesus christus är mz oss, Å mædhan
the äro j wæghenom, lardhe han them aff hyme-
20 rikis rike oc giordhe mang faghir iartekne fore
them, Alle the syuke waro som komo til hans
werdho helbryghdho genstan han sina hand a
them laghdhe Een quinna mötte them j wægh-
enom, hærande mz sik sin son halfdödhän oc
25 laghdhe han for hans fötir sighiande mz mayklom
grath, Min kære herra ihesu christi thianare,
wiskuuna minom eenda son, thy at han är sköt
dödhir aff eno fiskaben som fast sitir j hans
strupa, Sanctus blasius fiol a sin knä oc badh
30 til gudh for honom, oc laghdhe sina hand oppa
then ther laa j dödzsins walde, oc fik then syuke
genstan bötir, Them möttö oc een annor fatik

ankia, oc hárðhe at hon enkte mera atte en
 een vngara galt, honom tok en een warghir horth,
 Oc þaðh grótande sanctum blasium gifwa sik
 han atír Sanctus blasius saghdhe ~~quinnanne~~ swa
 son leande, grath ey qwinna thu faar han atír, 5
 Oc þaðh warghenom atír bára galtin Oc genstan
 kom warghin oc bar atír galtin aff skoghenom,
 oc laghdhe han oskaddan for ankionna fótin,
 Ther áptír genstan sanctus blasius kom in j
 stadhin ther landz herran agricolaus war bódz 10
 han j mörkastowo laggias Oc annan daghin ápte
 presenteras fore höfdhingans domstol, Oc hels-
 adhis först aff honom mz blidhom ordhum swa
 som smekiande ellir lukkande han til at lydba
 sinom radhum, oc saghdhe swa, gládh thik bla- 15
 sins gudhasna win, Blasius swaradhe, gládz oc
 thu godhir höfdhinge, oc sigh ey them wara
 gudha vta heldir diáfa, ffor thy the skulu mz
 them j áwerðhelikom elde brinna, som them
 hedhra oc tilbídhia, Tha wardh höfdhingen wredhir 20
 oc þaðh han sla mz knyplum, tha the hafðho
 han lánge slaghit saghdhe han til höfdhingen,
 O thu witlós siála fortapare, thu thánkir mik
 fárka ellir skilia fran mins gudhz oc herra ihesu
 christi kárlék mz nokrom pynom, hwilkit thu ey 25
 gitir giorth, ffor thy iak hafwir min herra ihesum
 ekrustum lifwandis gudz son mik til stórk oc
 hielp, Tha then wrange höfdhingen sa ath han
 ey gath sanctum blasium vmwánt fran christi
 thro mz ordhum oc slaghum, þaðh han laggian 30
 j mörkastowona, Thetta fik the fatika ankian
 hóra som galtin hafðhe atírfangit af warghenom,

- tha slo hōn galtin j hel, Sōdh hofwdhit oc
 fōterna, oc tok ther til brōdh oc skawil oc eet
 tānt lyus oc bar sancto blasio j mōrkastowona,
 oc gaff honom āta, Han thok ther widhīr oc
 5 thakkadhe gudhy, welsighnande qwinnona, oc
 saghdhe til hānna, Qwinna bār hwart aar j min
 aminnilse eeth lyus til kyrkio, oc lat thz brinna,
 och aff gudz gafwo skal ey sālikheth oc godz
 minzkas j thyno huse, oc thik skal wel wardha,
 10 oc allom them som thz sama j min aminnilse
 wilia gōra mik til hedhīr, Oc āpte then daghin
 gig the ānkionne altidh wel j hand mādhan hon
 lifdhe, Ther āptīr leddis sanctus blasius annan-
 tidh for hōfdhingan Oc han saghdhe til honom,
 15 Blasii hedhra gudhana, oc bidh til them, ellīr
 skalt thu ila forfara, blasius swaradhe, thine
 gudha sum hwarte hafwa giorth hymil ellīr iordh
 skulu forfara, Oc the pynor mz hulkom thu mik
 hōtīr redha mik boleک j āwerdheliko lifwe, tha
 20 bōdh hōfdhingen hāngia han vp j eet thrā, oc
 slita alt hans kōth mz iārnkambum fran hans
 rifiom, Ther āptīr bōdh hōfdhingin han nidhīr
 taka oc atīr j mōrkastowo lāggia, tha fōlghdho
 honom āptīr syu gudhlika qwinnor, oc saman
 25 hento the blodhdropa aff hans lykama fiollo,
 hwilka genstan wordho fangadha oc for hōfdh-
 ingan leda, Hōfdhingin wilde them ther til
 twinga at the skuldo hans afgudh hedhra oc til
 them bidhia, Tha saghdho qwinnonar, skulum wi
 64 30 thiin afgudh hedhra, tha antwardha them oss,
 wi wiliom bāra them til siōn oc twa them als-
 tingx rena, landz herran gladdis aff thera ordhum

oc lot antwardha them sina gudha, The toko
 widh thöm oc baro them til sion oc kastadho
 them mit j dyupit Sighiandis äro the gudha,
 tha formagha the sik wel sielfwe hielpa, Then-
 tidh höfdhingin thetta saa, vpfyltis han mz geld 5
 oc wredhe, Rōth som eeth leon oc slo sik sielfwan
 mz sinom näfwom awitande sina thiänara hwi
 the läto hans afgudh nidhīr sänkia, The swaradho
 Qwinnonar taladho falsklika, oc hafwa thik swikit,
 oc nidhīr sänkto wara gudha j dyupit Qwin- 10
 nonar swaradhe Sandīr gudh kan ey mz fals oc
 swik j nokro daras Tha bödh höfdhingen ath
 een vgn skulde glödheta som the skuldo j kastas
 Oc ath bly skulde wellas j store panno som j
 thera liiff skulde gyutas, oc hwassa iärnkamba 15
 fram läggias som thera köth skulde mz slitas,
 Oc lath göra glödheta syu panzara som the
 skuldo j föras, Oc bödh läggia ther när syu
 linna särkia, Oc saghdhe qwinnomen, vthwālin
 nu idhīr eeth aff twem, antiggia hedhra wara 20
 gudha oc föra idhīr j linna särkia, oc frālsin
 idhra siela, ellīr j skulin dömas til the pynor
 idhīr äro redda, Een aff them qwinnomen hafdhe
 twa sōnir, hon lop snarlika fram oc grep the
 linno särkiana, oc slängde them j then brän- 25
 nande vgnen som them war reddie til pyno, oc
 brunno iämsköth j asko, Tha lupu badhin barnin
 aptir modhrinne, oc saghdho war kára modhīr,
 lath oss j thenna werld ekki forfaras, vtan swa
 som thu föddō oss mz thinne modhīrlike sötō 30
 myōlk, Swa födh oss nu til hymerikis rike, oc
 lath oos mz thik döō, genstan bödh höfdhingen

hängia quinnonar oppa stolpa, oc rifwa thera
 köth medh iærnkrokum aff thera lifwe, Pynarane
 som them pynto sagho rena myolk flyta aff
 thera lykama for blodh, oc the wordho skin-
 5 anda som brännande lughy oc hwita som snio,
 wars herra ängla foro nidhär aff hymblom störk-
 iande them oc saghdho, Radhins ekki gudz döttir,
 j skulin faa for idhra thro oc pyno j hymerike
 roo oc glädhy for vtan anda, Höfdhingin loth
 10 thöm ther äptir nidhär taka, oc j then brännande
 vghnen kasta, Jämsköt the kome j vghnen,
 sluknadhe allir eldin, oc the vthgingo aff vghn-
 enom oskadda Tha saghdhe höfdhingen til thera
 Laggin an aff idhra diafla willo oc fallin a knä
 15 oc hedhrin wara gudha, The swaradho, wi farum
 65 ey mz diefwlskap, Wi throm a sannan gudh
 ihesum christum wan herra, honom nekom wi
 aldreg, Fulkompna rasklika thz thu hafwir byr-
 iath j oss ffor thy wi ärum nu aff gudz miskund
 20 kalladha til hymerikis rike, Tha wardh höfdhingen
 wredhir oc grymbär oc vthgaff domin at the
 skulde halshuggas, Ämbitzmennene toko oc leddo
 them til plagha stadhira, Tha beddos quinnonar
 at the matto hafwa een litin tyma til at bidhia
 25 til gudz Tha the hafdho thz orloff fangith, fiollo
 the a knä oc saghdho, Herra gudh stoor oc
 mäktoghir ofwir alla gudha, thy at engin är
 gudh vtan thu ensam, thu som oss skilde aff
 waro mörkre, oc kalladhe oss j thit clara oc
 30 söta lyws, wi bidhiom thik alra thinga stoor oc
 mäktoghir herra, werdhoghas at tilfoghia oss
 thinne vthwalde brudh sancte teche Oc hör wars

halghasta fadhirs bön sancti blasii som oss thröste
 oc styrkte til thessa pyno oc lath oss faa ägho-
 deel j äwinneliko lifwe, Amen. Äptär thessa bön.
 lypto the öghon oc händir til hympna, oc saghdho,
 Loff wari thik war gudh oc herra som wördhogh- 5
 adhis at göra oss til thit thekka offir oc räkna
 oss j bland thiin faar. Oc thy tagh nu wara siela
 som thekkelikit offir, Tha komo the tu barnin
 läpande, ther för saghdhis aff oc saghdho til
 sinna modhär, Nu äro idhra kronor idhär til 10
 redho aff hymerikis herra oc konunge ihesu
 christe, oc mädhan wi maghum ey fölgia idhär,
 antwardhin oss warum andelika fadhär sancto
 blasio biscope, äptär thenna ordh wordho the
 fornämpda qwinner alla syu halshugna oc thera. 15
 siäla fördhos til hymerikis äro, Sidhan bödh
 then omilde höfdhingen sanctum blasium koma
 för sik, oc saghdhe til hans, hwat heldir wil thu
 blasii hedhra wara gudha ellir ey Sanctus blasius
 swaradhe thu omildir dare, thu är skadhelika 20
 blindir, oc ey forma thu see gudz sanna lyus,
 Hwa är then som sannan gudh känne swa fran
 wendir at han bidhär til afgudh, Swa wrangir
 est thu oc mörkir, at thu sannan gudh haffwir
 ofwir gifwit oc hedhra stokka och stena, En 25
 iak skötö enkte hwat thu hötis, Forsök thina
 wredhe oppa mik swa som thu wil, thu hafwir
 mith läff j thino walde, än mina siel antwardhar
 iak minom gudhy, Höfdhingen swaradhe, vm thu
 wardhär kastadhär j strömin, hwat kan thin gudh 30
 tik hielpa, Sanetus blasius swaradhe O thu
 omildir oc galin wanwiti som är dieffla dyrkare,

- 66   thu hopas faa helso aff them, än thit hop är als-
 tingx fafängt, En iak hedhra sannan gudh oc äwin-
 nelika lifwandis Jak thro äwinnelika säl wardha,
 Oc oppa thz thu skalt pröfwa at iak sighir sant
 5   skalt thu j thesso watne se gudz dygdh oc stora
 makt, Genstan sanctus blasius kastadhis j strömin,
 Sighnadhe han watnit, oc thz war thaghar swa fast
 oc stadhukt swa som iordhin, Tha satte sik sanctus
 blasius nidhir, oc saghdhe til the afgudha dyrk-
 10   ara, latin nu see the makt idhre gudha hafwa,
 Oc j thera nampn gangin hith til miin, Tha
 gingo aff stadh fäm män oc sextighi, oc sunko
 alle sändir til grunda, Tha saghdhe gudz ängil
 til sanctum blasium, Erofullir gudz win gag
 15   oppa landit oc tak the krono som thik är redh
 aff sielfwom gudhy, Han stodh vp oc gig ath
 watneneno swa som a iordhinne, Oc hans änlite
 war skinande oc faghirt swa at alle vndradho
 som thz sagho, Än saghdhe domaren til hans,
 20   Hafwir thu ändelika stadhghat mz thik ath thu
 skalt engaledh hedhra wara gudha Sanctus bla-
 sius swaradhe, vndirstat vsal at iak är ihesu
 christi thiänare, oc alregh skal iak bidhia til
 thinna dieffla, Tha wredhghadhis then gryme
 25   domaren oc gaff tha dödzsins dom offwir sanctum
 blasium oc saghdhe, Thenna blasium som mik
 forsmadhe, oc keysarens budh siwördhe, wara
 gudha wanhedhradhe, lxv men fordarfwadhe,
 dömum wi vndir swärdh oc hofwdh mista Oc
 30   mz honom thessa twa pilta som wara gudha
 wanwördhe, Tha sanctus blasius kom til plagho
 stadhin, badh han til gudz mz alle ödmyukt

oc saghdhe Herra gudh som mik frälste fran af-
gudha dyrkan, oc giordhe lyus aff mörkre, O
herra thu som är then dyghdbelike gudh ther
radhír ofwír ángla? ok all hymil twngil, Thu
som diáfwillin nidhírslo, oc drakan drap, hör 5
mik thin thiánara j thesse bön, At alle the thit
nampn akalla j min aminnilse Hwat them helst
skadha antiggia j hals allír aff androm syukdom,
ellír j dröfwilse, ellír j wadha, allír oc owilia,
Hör thera ödbmyuka bön for min aminnilse skuld, 10
Genstan kom eeth lyust sky nidhír farande aff
hymptom Oc ther innan hördhis een röst, Oc
saghdhe alla thyna bön skal iak fulkompna min
áskelike riddare, Oc ey atenast skal iak weta
thik thessa bön, vtan án iámwel skal iak wäl- 15
sighna the ánkiona som thu badh fore, Oc samu-
ledh alla thera hws oc ághor skulu ökias oc
thrifwas som hedhra thiin aminnilse, Thetta for-
skuladhe thiin throlika thiánist oc thin thröst
thu hafwír til mik, Eptír thz wardh han, oc 20 67
the twe pilta mz honom vtan fore sebastie stadh
halshugne a thridhia dagh j februaríi manadh,
Tha kom een hedhírsam qwinna gudhy thek som
heth elisea, oc loth thera liik ther genstan iordha
ther the halshuggos, Oc mang stor vndír oc iär- 25
tekne oppenbaras ther gudhy til hedhírs alt til
thenna dagh, Tha the godha ánkian som sanctum
blasium hafdhe withiat j mörkastowonne fik
thetta höra, giordhe hon sancto blasio werd-
skylogh aminilse, Oc fran them dagh ey ath 30
enast hon vtan alle the som thetta henna áptír-
dömö giordho sancto blasio hedhír oc wördh-

ning fingo arswext oc wälsighnan a allo thy
 them tilhördhe, Oc ther aff är thz komit j sidh-
 wänio at lata bränna lyws j sancti blasii hedhär
 mz loff oc sang oc andre wördhning oc högh-
 5 tidh, Sanctus blasius then hälghe gudz vthwalde
 martir oc biscopir, wardh plagadhir oc mar-
 teleradhir widh sebeste stadh, vndir them omilda
 domara agricolao, styrande oc radhande mz
 warum herra ihesu christo hwilkom wari loff
 10 hedhir oc ära for vtan ända amen

Hör oc hwat sanctus longinus tholde
 för ihesu christi nampn skuldh

S
 Sanctus longinus war een riddare, oc stak wan
 herra gynom sina sidho then tidh han hengde
 15 a korseno, Oc war mykyt kranköghdhir, oc tho
 ey alstingx blindir som somlike mestara scrifwa,
 han strök sin öghon oforwarandis mz blodhoghe
 handinne som blodhugh war wordhin aff wars
 herra blodh som nidhir flöth at spyutstanginne,
 20 Oc wardh genstan wäl seande, Ther äptir skilde
 han sik widh riddarskap oc tok widh rätte thro,
 lårdhis aff apostlomen j gudz budhordhum, tok
 döpile, oc offradhe sik allan gudhy, Han kom
 til een stadh som hetir sessarea, ther war han
 25 xxviiij aar j hardhasta munka lifwirne, Oc vm-
 wände manga fran diäfwlsins willo mz sinom lär-
 dom til lifsins wagh, han forbödh affgudha dyrkan,
 oc innan lyste folkit mz gudz budhordhum, Then-
 tidh domaren octouianus fik thz höra, vthsände
 30 han sina thianara oc loth han fanga oc fore sik

ledha, Oc wílde han ther til twinga at han
 skulde wan herra ihesum christum forsaka oc
 cristna thro ofwir gifwa, Oc saghdhe til hans,
 Offra gudhumen at thu maghe sálíka oc rolíka
 lífwa, ellír thu skalt wanskas aff pynom, Longinus 5
 swaradhe Engen kan twem herrom thiana thekke-
 lika, ffor thy min gudh lærir oc byudhír alt
 goth, Oc idhre gudha góra twárh a moth, Dom-
 aren wredhghadhis, oc bódh alla hans tendír 68
 vthbryta, oc hans twngo af skára, En longinus 10
 fortapadhe ey síth maal for thy, vtan saghdhe
 til domarin, Thror thu thz wara sanna gudha
 som thu dyrkar, tha gif mik orloff at sla them
 sundír oc the wária oc werne sik sielfwe an
 the formagha Oc vm the gita sik hempt, oc 15
 mik nokon skadha giorth tha wil iak thro them
 wara sanna gudha, En gita the mik engin skadha
 giorth tha thro thu oppa min gudh at han ár
 sandír gudh oc engin annar, Domaren saghdhe
 Jak gifwir thik wald, Tha tok longinus ena yxe 20
 och slo afgudhin all j stykke, oc thera altara oc
 thera offir, oc alt thz j afgudha mönstreno war,
 Oc genstan foro alle diáflane som bygdo j af-
 gudhomen vth aff them oc in j domaren oc hans
 kompana, Oc iámsköth wordho the osinnoghe 25
 oc qwaldos hardhelíka oc laghdho sik for longini
 fótir, Tha taladhe longinus til them oc saghdhe,
 Hwi byggin j j affgudhumen, diáflane swaradho,
 Ther som gudz nampn ekki nempnis, oc ther som
 ey ár korsins tekn, ther ár war bolekir, Longinus 30
 saghdhe folkeno som nár stodh, wilin j thessa
 gudhana hafwa oc dyrka, ellír skal iak them j

mins herra nampn borth drifwa, J seen her idhan
 höfdhinga ellir domara liggia fradhendis for
 minom fotum tha ropadhe alt folkit mz ene röst,
 Wi bidhiom thik gudz man, Lath ey diaflana
 5 her längir byggia Sanctus longinus badh til wan
 herra, Oc genstan flydho dieflane ropande oc
 skriande, Mange som thetta sagho toko widh
 rätte cristne thro, Nokon litin tyma ther äptir
 domarin vpwektir aff diefflenom saghdhe til
 10 sanctum longinum aldär thenne stadhin är gudh-
 umen aff gangin oc thera thianist oc dyrk for
 idhra cristna manna swiklika willo skuld, Faar
 keysarin thz wita wardhom wi alle fordarwadhe
 Oc genstan wardh domaren blindir, oc allir hans
 15 lykame twingadhis hardhelika, Han badh sanctum
 longinum hielpa sik, Sanctus longinus swaradhe
 wilt thu heel wardha tha lat mik rasklika dräpa
 Sidhan wil iak for thik bidhia oc thu skalt heel
 wardha badhe til siel oc lykama, tha bödh dom-
 20 aren genstan han halshugga, Oc ther äptir gig
 han til hans lykama oc fiol aa siin knä mz
 storum hiärtans angir oc beddis nadh mz grat-
 ande tharum och fik sina syn j gen, oc bleff
 sidhan een godhir cristin man stadhughir j the
 69 25 helgho thro Oc mz storum hedhir oc wördhning
 iordhadhe han sancti longini lykama

Hör än aff sancto wito

E
 En rikir herra j cicilia hafdhe een xij ara
 gamblan son heet witus oc hans tyktomestare
 30 heth modestus, Piltin throdhe oppa wan herra

ihesum christum, oc kalladhe altidh a hans nampn,
 ffor thy wardh han opta bardhir oc slaghin aff
 sinom fadhir, En ey lath han thes heldir aff at
 kalla oppa wars herra nampn, Thz fik keysarins
 foghote walerianus wita, oc lath piltin for sik 5
 koma, oc wilde han thwinga til afgudha dyrk,
 Hwilkit piltin engalund wilde göra, Oc thy loth
 han piltin mz knyplom slaa, En thera arma som
 slogho wordho wanförö, Swa oc foghotans hand
 som thz bödh göra, Tha taladhe witus, Hwar äro 10
 nu thine gudha, kalla a them oc bidh them hielpa
 thik oc helan göra, Rättaren spordhe vitum vm
 än han kunde ellir formatte honom hielpa, Vitus
 swaradhe j ihesu christi nampn forma iak thz
 wel göra, Rättarin badh witum göra sik helan, 15
 Vitus badh til wan herra for honom oc genstan
 wardh han helbryghdho, En ey thes heldir wilde
 han thro oppa wan herra, Vtan saghdhe til pilt-
 sins fadhir, Läär thin son gudhanna dyrk, oc styr
 han fran the wantro han hafwir for sik takith, 20
 ellir skal han sith liiff mista, Fadhrin tok piltin
 j sith hws, oc loth koma til hans frwr oc iomfrur
 oc manga handa lustelika leka, oc thänkte han
 swa ther mz vmwenda, än thz halp alt saman
 enkte, Oc thy loth han piltin inne läsa j enom 25
 kamera ensamen, ther aptir vthgig aff them ka-
 marenom swa söth oc godh lukt at alle vndradho
 ther oppa som waro ther vm kring, Fadhrin
 gig hemelika til cameran, oc saa gynom eeth
 hol, hwat han giordhe, Tha saa han husith innan 30
 lyst oc vpfylt mz clarasta oc faghirsta skini,

ofwürgangande solinna skini vm middax tidh,
 Oc syu ängla kring vm piltin sithia, Oc j sama
 syninne wardh han blindir, Tha ropadhe han
 höght, oc saghdhe sik hafwa seeth okända gudha
 5 wara kompna hem j hans hws, Oc saghdhe sik
 wara blindir wordhin aff thera skini, Thith kom
 foghoten valerianus oc aldër stadhin mz honom,
 Oc alle vndradho a hans roop, oc oppa thz han
 saghdhe, The leddo han til afgudha mönstir, oc
 10 rådho honom ofra iovi sik til bota een thyur
 70 mz gulhornom, Han giordhe swa sik gagnlöst
 thy at thz halp honom enkte, Han kom atir til
 sin son vitum oc beddis hielp aff honom, Vitus
 badh til gudh for sinom fadhër, oc han fik gen-
 15 stan bötir, En ey wardh han thes bätre, oc ey
 gudhy thes thronare, vtan fore thänkiande at
 dräpa sin son vitum, Gudz ängil tedhis modesto
 viti tyktomestara oc badh han ryma mz pilt-
 enom til annat land, Han giordhe som honom
 20 war budhit, Oc vitus giordhe mang iärtekne j
 thy lande the komo til, Vm then tyma laa
 dyocleciani keysara son j geld, hafdhe mist witit
 och diäfwllin war j honom, Hwilkin som ropadhe
 gynom hans mun, Oc saghdhe sik alregh wilia
 25 ryma sit herberghe, Ällir swenin owirgifwa för
 än vitus lucanus kome, Vitus lettis oc hittis,
 Han kom thith oc frälste piltin fran diefflenom
 mz ihesu christi namps akallan, Dyoclecianus
 keysare bödh han offra sinom gudhum om än
 30 han wilde ey dräpas mz ondum dödh, Han wilde
 honom ey lidha, Oc thy loth keysarin kasta han
 j een glödhetan vghn, Han gig ther atir vth

obrändir oc oskaddir vtan alth meen, Ther äptir
 loth keysaren kasta han for eeth grymt oc hung-
 rokt leon, at thz skulde han sundir splita, Leo-
 nit wart säfft oc spakt som eeth lamb oc giordhe
 honom enkte, Tha loth keysarin taka witum oc 5
 hans tyktomestara modestum, oc hans fostir-
 modhir hon heth crescencia som aldrigh skildis
 widh sin fostirson, Oc loth hängia them all thry
 j een nodhstal, J sama stundinne kom swa rädhe-
 likin thordön lyungeldir oc iordh skielfning, at 10
 thera afgudha mönstir rifnadho oc fiollo nidhir,
 oc slogh mykyt folk til dödha, keysarin rymde
 räddir vndan Oc ropadhe, Awi thz iak skal swa
 forwnnen wara aff eno barne, Tha kom gudz
 ängil oc löstö them nidhir aff nodhstalleno, Oc 15
 fördhe them thädhan til ena flodh, ther hwilto
 the sik a gudhlikom bönum, oc gafwo ther vp
 thera anda, Oc antwardhadhe sina siäla j gudz
 gömo, Een örn wardhe thera liik ospielladha
 for androm fughlom oc dyurom til thes een 20
 ärligh fru florencia hitte thöm oc iordhadhe som
 sanctus vitus henne oppenbaradhe, Thetta hafwir
 sanctus vitus tholt oc lidhit for ihesu christi
 nampn skuld.

aff sancto cristofero

25

Cristofforus thydhir swa mykit a warth maal
 som then ther bär christum, for thy han bar
 christum a sinom armom j människio like, Han
 bar oc ihesu christi nampn j sinom mun, oc
 altidh j sino hiarta, Sancte cristoffer war först 30

- een hedhnunge oc heth reprob^{us}, Han war starkir
 71 oc stoor, oc wel xij alna höghir Een dagh stodh
 han oc thiānte for sinom herra canaan rikis
 konunge, tha fiol j hans hugh at han ey wilde
 5 thiāna vtan them mäktoghasta herra j werldinne
 ware, Honom war sakt aff enom mäktoghum och
 widhfrāghum konung, Han kom til hans oc bödh
 honom sina thiānist, Konugen sagh han wara een
 froman man, togh han gladhlika oc gerna til
 10 siin, Thz hānde ther apte at een koklare lekte
 een dagh for konugxsins bordhe, oc hafdhe opta
 diāffwlsins nampn j munne, Swa opta han diāf-
 wlin nempde stygd^{is} konungin widhir oc giordhe
 kors for sino āne, Thz märkte cristofforus wel,
 15 Oc spordhe konungen hwat han ther mz mente
 Konungen swaradhe honom, Hwan then tidh iak
 höre diāfwlin nempnas, rādhis iak at han skal
 göra mik nokot ont, oc thy sighnar iak mik
 Cristofforus saghdhe, rādhis thu for dieffenom
 20 tha mon han waldoghare oc mektoghare wara
 ān thu, Jak lette oc spordhe aptir waldoghasta
 werldinna herra oc thu wast mik wistir, oc thy
 kom iak til thiin, nu höre iak at diefwllin ār
 waldoghare ān thu, thy wil iak thik ey lāngir
 25 thiāna, Jak wil vpsökia diāfwlin oc hans thiānare
 wil iak wardha Han foor sin wāgh oc byriadhe
 spōria oc sökia hwar han matte diefwlin finna,
 Oc kom j een storan skogh, Ther mötte honom
 ridhande folk een stoor riddara skari, Oc j bland
 30 them redh een mäktoghir konugir mykyt rādhe-
 likin oc greslika skipadh^{ir}, The taladh^{os} widhir
 oc konungen spordhe hwat han wilde, Cristofforus

swaradhe Jak sökır aptır dieffenom honom wil
 iak finna oc thiāna, konungen saghdhe, Jak ır
 dieffwlin, her hafwır thu mik funnith, Cristofferus
 wart mykyt gladhır oc togh genstan thiānist aff
 honom, The ridhu gynom skoghin, oc komo ther 5
 eeth kors stodh widh wāghin, tha krōkte dief-
 wllin af wāghenom oc redh lankt vm kring een
 stenoghan stigh oc thrangan, Cristofferus saghdhe
 til dieffwlin Sigh mik hwi thu forlest then godha
 wāghin oc ridhır thenna onda stenogha stighen, 10
 ffor hwem est thu reddir Diefwllin nekadhe oc
 wilde honom thz ekki sighia, Cristoferus saghdhe
 vtan thu sighır mik sakena tha wil iak ey lāngır
 nār thik blifwa, tha saghdhe dieffwlin nōdhoghır
 sannindena, Een man heth cristus warth hāngdir 15
 oppa korssith oc doo, ffor hwilkom iak rādhis,
 Oc thy hwan then tidh iak seer korsith matte
 iak fly, Tha swaradhe cristofer, hafwır thu redd-
 ogha for them cristo, tha ır han iw māktoghare
 ın thu, Thy wil iak ey lāngır thin thiānare wara, 20
 Jak wil vpsōkia then sama christum, oc honom
 wil iak thiāna Han wandradhe sin wāgh, oc
 spordhe, hwar han matte christum finna, Och
 koun vm sidhe til een gudhlikan ırmeta, hwilkin
 honom saghdhe aff warum herra, oc kände honom 25
 cristna thro, Oc saghdhe honom christus war
 konungır ır then hōxte oc waloghaste konungır
 nokon tidh war fōddır, wil thu honom thiāna,
 tha skalt thu gerna fasta fōrma oc bedhia, Crist-
 offerus swaradhe Jak forna ey fasta mith liiff 30
 wil hafwa fulla fōdho, oc iak kan ekki bidhia,
 thy lār mik nokra andra thiānist mz hwilke iak

maghe honom thiäna, Ermeten saghdhe honom
 gag til thz sundit thu saa tha thu hith gigt,
 Ther plāghir mykyt folk drunkna, oc mange fara
 ther ofwir mz storum liifs wadha, ther är al-
 5 manna wāghir, gör thik ther eeth hws, thu est
 een stoor man oc starkir oc forma wel ärwodha,
 oc bär alt thz folk offwir sundit som thik bidhir
 j ihesu christi nampn, christus skal thik thz wel
 löna, christoffer swaradhe at han thz gerna wilde
 10 göra, Tha han hafdhe ther langan tyma warith oc
 bygt, oc manga ofwir borith for gudz skuld,
 Hördhe han ena nath ther han laa thröttir j
 sinne bodh, hwilande sik äptir storth ärfwo-
 dhe ena klena röst swa ludhande christoffer
 15 kom for ihesu christi skuld ok bär mik ofwir,
 Han stodh rasklika vp oc kom ofwir oc fan ther
 engin, Han wodh atir ofwir oc laghdhe sik j sina
 säng, Tha ropadhe sama röstin annan tidh oc
 badh henta sik ofwir for gudz skuld, Han stodh
 20 genstan vp och wodh ofwir oc fan engin ey heldir
 tha än för, Han gig j gen oc laghdhe sik atir j
 säng, tha ropadhe röstin thridhia sin samuledh
 som för, Han stodh genstan vp oc kom ofwir
 oc fan ther eth swenbarn sithiande hwilkit som
 25 badh han for ihesu christi skuld bära sik ofwir,
 Han tok thz oppa sin arm oc stegh j wantnith,
 Han kände barnit wardha mykyt thunkt oc satte
 thz a sina skuldro, Han hafdhe een staff j sinne
 hand som han studde sik mz, oc a thes dyupare
 30 han gig j wantnit thes thungare wardh barnit,
 oc thes mera waxte wantnith, Oc barnit wart
 swa thunkt vm sidhe at han nidhir thryktis swa

at strömin gig ofwir hans hofwdh, oc gath napp-
 leka offwir komit vtan wadha, Tha han kom
 ofwir satte han barnit nidhir oc saghdhe Jak
 weth ey hwat barne thu esth, Thu mat ä wara
 een vndarlikin piltir Jak war j *storum* wadha 5
 mz thik staddir, thu wast swa thungir at mik
 thykte som iak hafdhe alla *werldena* oppa minom
 halse, Barnit swaradhe lath thik thz ekki vndra,
 thu bar ey athenast alla *werldena*, vtan thu bar
 then som skapat hafwir oc vppe haldir badhe 10
 hymerike oc iordhrike Jak är christus thin kon-
 ungir som thu thiänar, thz wil iak bewisa thik
 mz eeth iärtekne, Tak thin staff oc säth j iordh-
 ena när thinne bodh Oc j morphon arla skal
 han bära löff oc blomstir, Sidhan saa han ekki 15
 barnit längir, vtan giordhe som honom war
 bidhit, Oc fan vm morphonin som honom war
 sakt, Ther äptir fortidde christofer then stadh-
 in, oc wandradhe in j hedhindomin oc prädik-
 adhe *cristna* thro oc wars herra ihesu christi 20
 nampn, Han kom ok til een stadh ther han
 ey thera maal forstodh, Han badh wan herra
 vnna sik nadh at tala oc forstanda landzsins maal
 twngo, Honom gaffs aff gudhy thz han beddis,
 Ther äptir gig han dierfflika fram oc predikadhe, 25
 Een hedhnunge kom oc slo han widh kinbenin
 mz sinom näfwa, thz ledh han tholulika oc sagh-
 dhe, Ware iak nu ey *cristin* man tha skulde iak
 mik ofwir thik hempna, än iak wil thz nu mz
 thulumodh lidha for ihesu christi skuld mins 30
 kära herra, Han tok sin staff oc satte han j
 iordhena oc badh gudh att staffwen matte bära

blomstir oc löff oppa thz at folkit thes raskare
 toke widh throne, Genstan blomstradhis stafwin,
 oc for thz iarteknit vmwändos atta thousand men
 til cristna thro, thz fik konugen wita, oc vth-
 5 sände ijc riddara som han skulde fanga, the
 komo til hans oc funno han a sinom bönum,
 En the thordho honom enkte meen göra oc ey
 sith ärande sighia, ther äptir vthsände konungen
 halfwo flere, the komo til hans, oc christoffer
 10 spordhe hwat the wildo, the swaradho sik wara
 vthsända honom at gripa oc fanga, oc for kon-
 ugen föra, Han saghdhe til them, wilde iak mik
 wäria, tha formatten j inik enkte göra the badho
 han lidhughan vndan ryma oc saghdho sik wilia
 15 for konugenom sighia at the kundo cristofferum
 hwarghin finna, hwilkit han ey wilde göra, vtan
 badh sik bakbinda oc fangnan for konungen
 ledha, Han kom for konungin, Oc konungen
 74 wardh forfäradhir oc fiol aff räddogha nidhir aff
 20 stolenom som han sath oppa, Hans thiänara lypte
 han atir vp, tha spordhe konungen hwat han
 heth, Han swaradhe fför än iak wardh cristin
 heth iak reprobis, En nu hetir iak christoferus,
 konugen saghdhe, Thu hafwir darlika giorth at
 25 thu christi namn hafwir a thik takit, ffor thy
 then sami christus war hengdir oppa korssith,
 oc formatte sik ey sielfwom hielpa O thu ondär
 cristin man bidh til wara gudha, ellär iak skal
 thik bradhlika lata fordarfwa, christofferus wilde
 30 honom ekki lidha, oc thy läth konungen han j
 fängilse ledha, Oc them alla halshugga som äptir
 honom waro sände, ffor thy the waro vmwände

j wāghenom aff hans predikan, oc hafdho widh
 cristne thro takith, Ther aptir loth konungen
 innelāsa nār honom twa fāghirsta iomfrur, oc
 lofwadho them rika gafwor oc stora at the skuldo
 han mz skōrum lusta fran cristne thro omwenda 5
 til afgudha dyrk, Cristoffer seande sik j siāla
 wadha wara staddan ffiol a sin knā oc badh gudh
 innerlika sik bewara, Tha sagho iomfrunar at
 hans ānlite wardh skinande oc klarth som een
 sool, the wordho swa rādā at the fiollo nidhir 10
 til iordhinna for hans fōtir, oc saghdho, Hālaghir
 gudz mān miskunna oss wi wiliom gerna thro
 oppa ihesum christum then sama gudh thu thror
 oc predikar, Konungen fik thetta wita, oc loth
 badha iomfrunar martla oc pyna til dōdha, the 15
 ena heth aquilina, hon vphāngdis mz armomen,
 oc stena bundos widh henna fōtir oc vththandis
 henna liiff oc limi swa hardhelika at hon gaff
 vp sin anda, The andra heth niceta, Hon kastadhis
 a eeth brānnande ball, oc eldin gat henne enkte 20
 giorth, oc thy loth konungen hona halshugga,
 Oc christoferum loth han vthledha, oc mz iārnlānkiom
 hudhstryka, oc loth sāthia glōdhetan
 hielm a hans hofwdh, Ther aptir loth konungin,
 binda han oppa een iernbenk, oc starkan eld 25
 vndi tānda, Benkin smalt som wax, oc elin
 skadhadhe honom enkte, Ther aptir bōdh kon-
 ungen binda han widh een stolpa, oc lāth iijē
 skyttor til gaa som han skulde skyuta, pilane
 flughu vp j wādhrith oc giordhe honom engin 30
 skadha, Oc een piil rakadhe konungen, oc slo
 vth hans ōgha, Tha taladhe christoffer til kon-

ungen J morghon, thentidh iak är dödhir tagh
 mit blodh oc stryk j thit ögha tha ffaar thu
 bötir, Annan daghin äpte loth konungen han
 halshugga, oc togh aff hans blodh oc strök j
 75 5 sith ögha oc fik genstan bötir oc klara syn som
 han förra hafdhe, Och tha tok konungen widh
 cristne thro oc loth sik döpa Swa tholde sancte
 Cristoffer pyno oc dödh fore thz wälsighnadha
 nampnit ihesus christus

10 Nu wil iak sighia thik aff sancte yrian
 ther alla sina nödh forwan oppa thz
 wi maghum honom nyuta oc alla wara
 nödh forwinna

S sancte yrian war een frombir riddare fföddir
 15 j capadocia, han kom eentidh j hedhindomin j
 libie land j hwilko throya war fordhum bygt til
 een stadh som kallas solena, widh stadhin laa
 een stoor syo, Oc j siönum bodhe een stoor
 rädhelikin draky hwilkin mykyt folk drap, oc
 20 engin kunde han fordärfwa, The j stadhenom
 bygdo, skuldo hwar dagh gifwa drakanom tw
 faar til födho, Oc naar the thz ekki giordho,
 tha drap han folkit oc aath, oc gig til stadhin
 oc blaste ofwir muren swa onda lukt at the som
 25 fore waro stadde wordho kranke ther aff oc
 blifwo dödhö, Then tidh farin waro när ödh,
 gafwo the honom eeth faar oc ena människia
 til daghlika födho, Oc ther lotadho the vm,
 then lotrin war swa hardhelika budhin at oppa
 30 hwem han fiol, han skulde io fram oc matte

mz engo andro fore böta, Thz skedhe oc een-
 tidh ath loten fiol a konungxsins dottir hans
 enda barn, tha wardh konungen mykyt dröfdhir
 oc bödh vth for henne gul oc sölfwir oc halfft
 sith rike, En allir almoghin ropadhe mz mykle
 wredhe, all war barn hafwom wi drakanom gif-
 with, oc thu hafwir sielfwir thenna domin budhit,
 thy skalt thu han halda, allir wi wiliom thik
 inne bränna j thyno huse, Tha beddis konugen
 atta dagha frest Oc the vnto honom them vm 10
 sidhe, Naar the viii daghane waro fram lidhne,
 kom allir almoghin til konugen oc badh vthgifwa
 drakanom sina dottir, Tha loth fadhrin hona j
 föra henna besta klädhe Oc gulkrono a henna
 hofwdh sathia, oc sörghiande oc gratande sagh- 15
 dhe han til henna, Miin kärasta dottir iak hafdhe
 thik thenkt enom rikom konunge ärlika gipta,
 nu skal iak thik enom ledhum draka til födho
 gifwa, Afwi thz iak nokontidh skal then daghin
 lifwa Alle skriadho oc gräto som henne til 20
 hördho, Oc j tholke sorgh oc dröfwilsom skildis
 iomfrun fran fadhrenom oc gig til siön at bidha
 drakanom til han kome at vpäta hona, En folkit
 stodh alth widh stadhin oc sagh äptir henne,
 Vndir thes at hon stodh widhir siön swa bidh- 25
 ande, kom ther ridhande then frome riddarin
 sancte yrian, oc saa iomfruna ther ensampna
 mykyt sörghiande oc bedröfdha standa, Han
 vndradhe ther mykyt oppa, oc redh til henna
 helsande hona oc saghdhe, Erlika iomfru, hwat 30
 hafwir thz ath thydha at thu staar her swa
 sörghiande oc gratande all ena, Hon swaradhe,

godhír vngir man ridh snarlika borth vm thu
 wilt thith liiff behalda, Han swaradhe engalund
 wilia fly för an han wiste for hwem han skulde
 fly, Jomfrun saghdhe, Aff thenna siönom kombir
 5 een rädhelikin draky, ther mik skal äta som han
 mangom menniskiom förre hafwir giorth, Thy
 ridh thin wagh vngir man oc stoltir, thz hielpir
 mik enkte at thu thit vnga liiff for mina skuld
 fortapar, Han swaradhe adhla iomfru rädz ey
 10 meer oc haff enga faro, jak wil thik j mins
 herra ihesu christi nampn wel hielpa, Mäthan
 the swa widhír taladhos oc hon badh han ey
 bidha sin eyghin skadha, oc thröste ey at han
 formatte drakan dräpa, kom drakin aff siönom
 15 gangande wredhír oc rädhelikir swa at iomfrun
 aff räddogha maxan danadhe widhír, En sancte
 yrian giordhe kors for sik oc redh drakanom a
 moth, oc stak han gynom halsen mz sith spyuth,
 Oc saghdhe til iomfruna, Kom nu j wars herra
 20 ihesu christi nampn oc bint thit belte vm hans
 hals, Hon giordhe swa oc ledde drakan äpte sik
 til stadhin som een spakan ellir bendoghan
 hund, Thentidh folkith saa drakan koma byr-
 iadho the til ath ryma Tha ropadhe sancte yrian
 25 oc badh them bidha, oc saghdhe hafwin enga
 faro, jdhír skall mz gudz hielp enkte skadha,
 war herra hafwir mik hith sänt at iak skal idhír
 aff thessom drakanom frälsa, vm j wilin stadh-
 lika oppa han thro, oc lata idhír alla döpa, Oc
 30 swa drap sancte yrian ther genstan drakan, Oc
 konungen mz alth folkith toko widh cristindom
 oc loth sik döpa, Ther döptis xx thusand folk

for vtan qvinnor oc barn, Drakin war swa stoor
 at fyra *par* oxa drogho han aff stadhenom vth
 Konugen bödh honom gul oc sölf oc dyra ga-
 wor, Än han wilde ther enkte aff hafwa, vtan
 badh thz giffwa fatiko folke, Swa hafwir sancte
 yrian drakan forwnnith oc dräpit j ihesu christi
 nampn, Oc tholde ther äptir martirium oc dödh
 for gudz skuld, Oc thz kom swa til, han redh
 thādhan oc in j ispanio land, ther saa han ath
 cristit folk thwingadhis til at bidhia til afgudh,
 Oc taladhe ther a moth oc saghdhe, Jdhra hedh-
 na manna afgudh äro ekki gudha vtan dieffla,
 war herra ihesus christus är gudh han hafwir
 giorth badhe hymil oc iordh, tha läth dacianus
 som war ther foghote oc rättare a keysarins
 wegna dyocleciani, gripa hand a honom oc loth
 han vphängia j eeth nodhstal, oc loth allan hans
 lykama slita oc riwa mz dyura klöm, ok loth
 salth strö oc gnidha j hans saar oc vndir, nesta
 nattena ther äptir koin war herra til hans j storo
 skini oc lyuse tröstande han oc styrkiande, swa
 at han aktadhe sidhan enga pynor, Ther äptir
 loth rättarin koma een trolkarl, Han blandadhe
 een dryk aff wersto etir oc gaff sancto yrian
 thz ath drikka, En han giordhe kors ther ofwir,
 oc drak thz sidhan sik vtan alth meen oc skadha,
 tha thrulkarlin thetta saa fiol han fore hans
 fötir oc vmwendis til rätta thro, oc wardh gen-
 stan halshuggin oc döptis j sino eyghno blodhe,
 Ther äptir loth rättaren dacianus göra eeth
 rådhelikit hyul besmidhat vmkring mz hwassom
 swerdhum, oc loth sāthia sancte yrian ther öf-

warst vppa, Hyulit brast genstan sundir alth j
 stykke oc sancte yriane skadhadhe alz enkte,
 Tho loth rättarin sathia han j ena stora panno
 fulla mz wellande bly, j hulke han sath oc lof-
 5 wadhe gudh, kennande swalka, oc engin hita,
 Tha rättarin saa at han ey gath forwnnit han
 mz pynom thenkte han at forwinna han mz lis-
 man oc sötum ordhum, oc saghdhe swa, See
 yrian huru godhe oc nadhoghe wara gudha äro
 10 som thola swa länge wanhedhir aff thik, oc
 wardha thik än blidhe vm thu bedhis aff them
 nadhe, Thy thro än stadhelika oppa them oc
 gör them hedhir Sancte yrian swaradhe, Lath
 mik koma fore thina gudha Jak wil gerna ful-
 15 fölgia thz mik til rätta bör göra, Tha wart
 dacianus mykyt gladhir, oc loth saman koma
 alth folkith j stadhenom war, Tha fiöl sancte
 yrian oppa sin knä, oc badh innelika wan herra
 at han skulde mönstrith mz affgudhumen for-
 20 darfwa, Genstan kom lyongeldir aff hymblenom
 78 oc vpbrände badhe mönstir oc affgudh, oc aff-
 gudha prestena mz, Oc iordhin ypnadhis, oc
 alth thz ther aff atirbleff sank j afgrund Tha
 foghotans allir rättarins hustru thetta saa taladhe
 25 hon til dacianum oc saghdhe swa, O thu arme
 dare, iak hafwir thz opta sakt at thu skulde ey
 hata cristit folk, For thy thera gudh stridhir
 for them, Nu skalt thu thz wisselika wita at
 iak wil oc cristin wardha, Tha loth dacianus
 30 hona gripa, oc mz lukkomen vphängia oc swa
 länge gisla oc flängia at hon gaff vp sin anda,
 Annan daghin ther äptir bödh dacianus at slipa

oc dragha sancte yrian vm alla gator Oc sidhan
hans hofwdh afhugga, Sancte yrian fiol oppa
sin knä oc badh gudh at alle the som kalla a
han j sinne nödh skulu frälsas oc alla thera
nödh forwinna, Tha kom een röst aff hymlenom, 5
oc saghdhe ath hans bön war gudhy anamelik
oc swa skulde wardha som han bidhit hafdhe,
Oc swa wart hans hofwdh affhuggit, Oc dacianus
som han loth pyna oc halshugga wardh aff
lyungeldenom vpbrändir 10

Hör än eth annat sin ellir vndirstand
aff thy andro gudz budhordhe

Mith kára barn thu skalt thz andra gudhz
budh än andraledh forstanda Thu skalt ey wars
herra nampn forgifwins oppa thik taka, Thz är 15
swa mykyt sakt at engin människia skal sik
sielfwa kalla gudh, ellir halda for gudh, For
thy war herra ihesus christus saghdhe sielfwir
tha han predikadhe, then tyme skal än koma,
at falske propheta koma j mit nampn oc swika 20
mykyt folk, For thy the predika oc sighia sik
wara christum Swa skedhe at äptir wars herra
vpfärdh mange komo och saghdho at the waro
christus, aff hwilkom symon magus war een Oc
thy wil iak sighia thik nokot aff honom 25

Aff symon mago

Thz war een koklare j iherusalem som heth
symon magus hwilkin som giordhe mykyt vndir

oc mang tekn m̃z sinne swarte konst, Han war
 swa foldierfwir oc gudhy fran gangin at han
 rosadhe sik oc saghdhe sik wara gudz son wal-
 doghan oc m̃aktoghan owir all thing, Oc at alle
 5 the som a han throdho skuldo lifwa awerdhelika,
 Han loth orma giordha aff eer krypa, oc ganga
 79 som the lifwandis waro han loth bel̃ate tala oc
 lee, Oc hunda loth han qw̃adha all̃ir syunga
 han saghdhe Jak ̃r gudh formaghande g̃öra
 10 hwat iak wil Oc mik ̃r engin thing om̃ogh̃olik,
 Tha iak war barn fik min modh̃ir mik skĩaru j
 hand oc badh mik oppa ak̃ir ganga oc sk̃ara
 korn Jak h̃angde mina skĩaru j soolgisla oc
 hon skar mera korn h̃angiande ̃n the andra
 15 skaro j manz handom Sancte peth̃ir awitte han
 oc pr̃ofwadhe han fara m̃z ffals tha r̃addis symon
 oc rymde th̃adhan ok kom til keysarin aff room
 Nokor aar ̃pt̃ir foor sancte peth̃ir til rom oc
 fan ther symon magum for sik Een dagh kom
 20 sancte peth̃ir til hans oc wilde m̃z honom dis-
 putera oc saghdhe ffridh̃ir wari m̃z thik, Symon
 swaradhe Jak thorff thin fridh alzenkte widh
 Jak wil bewisa thik at iak ̃r een walogh̃ir gudh
 oc ath thu skalt bidhia til mik, Jak ̃r gudz
 25 h̃oxta krapt Jak kan flygha j w̃adhreno Jak
 kan thr̃an lata blomstras, Jak kan aff stenom
 g̃öra br̃odh Jak kan j eldenom wara vtan hind̃ir,
 Keysarin nero hiolt han for sin gudh oc wiste
 ey annat ̃n han ware honom badhe liiff oc
 30 helsa Een dagh stodh han for keysarenom oc
 vmskip̃te sith ̃nlite, vnd̃irstundum syntis han
 wara vng̃ir oc stundom gamal Oc stundom a

midhaldre, Tha saghdhe keysarin Sannelika thz
 är gudz son, symon magus saghdhe til keysarin,
 Wil thu wisselika wita thz iak är gudz son tha
 lath mit hofwdh aff hugga Jak wil thridhia
 daghin atir vpsta aff dödha, Keysarin bödh enom 5
 hans hofwdh aff hugga, Tha han thänkte som
 til hiög hafwa halshuggit symonem, tha war thz
 een wädhur j symons liknilse som han hug
 hufwdhit aff Oc symon gömde sik ther äptir j
 thre dagha Oc bar bort wädhuren hemelika Oc 10
 äptir thre dagha kom han atir for keysarin Oc
 saghdhe lath nu vptaka mit blodh jak är vp-
 standin aff dödha Keysarin thenkte oc wisselika
 throdhe wara sant alth thz han saghdhe Han
 syntis oc stundum badhe j sändir wara inne när 15
 keysarin oc vte när folkeno, Tha han war inne
 lestir mz keysarin j hans camara, tha war diäf-
 wllin j hans ham oc liknilse vte oc taladhe mz
 folkeno Oc thy mento romiske herrane oc alth
 mena folkit at han ware gudh oc loto göra eeth 20 80
 skönt oc kostelikit byläte äptir honom, Oc scrif-
 wo ther ofwir Symon then hālghe gudhin Sancte
 pethir gath ey tholt längir gudz wanhedhir,
 vtan gig til keysarin oc saghdhe, Thu skal thz
 wita ath symon magus är een falskare oc engin 25
 gudh, thz math thu swa pröfwa, Jak wil sighia
 thik nokot hemelika thz iak thänkir, Kan han
 thz vntradha tha math thu thro at han är gudh,
 Keysarin badh honom sighia sik hemelika sin
 wilia, Tha hwiskadhe sancte pethir j hans öra, 30
 oc badh han lata hempta sik eeth byugbrödh,

bröðhit wart hempt oc honom fangith, Tha saghdhe sancte pethir, ar symon gudh tha sigghi nu hwat her ar giorth, Tha wardh symon wredhir
 Oc loth fram koma thre stora hunda som sancte
 5 pethir skuldo fordarfwa, thz waro diäffa j hunda liknilse, Tha tok sancte pethir fram byugbröðhit, oc giordhe kors ther ofwir oc bödh thz hundomen En genstan flydho the vndan oc lupu thera wagh, Tha taladhe an symon ofwir sik,
 10 sighiande sik gita döðhum liiff gifwit Ey lankt aptir bleff ther een vngir man döðhir, til hwilkin the wordho badhe kalladhe sancte pethir oc symon ath vpresa then döðha, Tha wilkoradhe symon sielfwir at hwilkin thera them döðha
 15 gate liiff gifwit skulde wunit hafwa, Oc then andre skulde lifwit mista, Tha byriadhe symon läsa ofwir then döðha sin truldom oc galdra swa länge ath han rördhe hofwdhit oc hārdhana, Tha ropadhe alt folkit sighiande symon wara
 20 gudh Oc wildo stenka sancte pethir, En sancte pethir beddis lyudh oc saghdhe, Lati symon then döðha vpstandā tala oc ganga an han lifwir Oc lātin symon bort ga fran sānginne, Jāmsköt the skildo symon fran sānginne lagh then döðhō
 25 oc rördhe sik enkte En sancte pethir stodh langt fran sānginne oc badh til gudh sina bōnō oc saghdhe til thān döðha, Vngir man stat vp j ihesu christi nampn oc tala oc gag hwart thu wilth, Genstan stodh then döðhe vp taladhe oc
 30 gig oc thakkadhe gudhy tha wilde folkit hafwa stenkāt oc drāpit symon En sancte pethir wilde thz ekke stādha, vtan saghdhe waar mestare

hafwir oss ekki thz lærth at wi skulum göra
ont mot ondo Symon fik ther blygdh ok skam
och gig thādhan j sorghum, Han gig til sancte
pethirs herberghe oc bant een storan hund widh
lukuna ellir portin sighiande, Lath nu see om 5
thenne pethir thör her inganga Sancte pethir
kom oc löste hunden, Oc hunden grep genstan
symon sin mestara oc wrok han nidh vndir sik
til iordhinna, reeff oc sleeth aff hans kroppe all
hans klādhir j stykke, Oc tha hafdhe hundin 10
han til dödhin rifwit, hafdhe ey sancte pethir
honom a gudz wegna thz forbudhit, Tha kom
mena folkit oc kastadho symon mz stokkom oc
stenom hudzadho oc iāghadho han naknan borth
aff stadhenom Jnnan eeth helth aar ther äptir, 15
thordhe han ey for skam skuld atir til stadhin
koma, Ther äptir kom han atir til room oc fik
winskap aff keysar nero oc saghdhe til keysarin
Nu wil iak bewisa at iak är gudz son Jak wil
flygha til hymbla thik aseande Oc ey längir her 20
j werldinne blifwa, Ryktit gig ofwir alt landit
at symon skulde til hymbla flygha Oc thy kom
til saman otalikir moghe at see ther oppa, Tha
gig symon vp j eeth höght paladz oc bödh diäfl-
lomen ath the skuldo han vpföra, the fördho 25
han höght vp j luktena, Tha saghdhe sancte
pethir Jak byudhir idhir diäflom som han föra
j ihesu christi namn at j honom släppin oc
latin han falla, Diäflane j samo stund sleppto,
oc han fiol til iordhinna oc halsin sundir och 30
sialin j hälfwitis affgrund,

Swa tok symon magus ända
 for thy han wilde gudz nampn oc wald til sik
 wända

Antechristus tha han kombir skal' oc swa falla
 5 ffor thy han wil gudz hedhir sik til wenda oc
 lata sik gudz son kalla,
 Huru hans regnacio skal först til gaa
 ther aff wil iak idhir litith lata forsta

aff antechristi guddom han lyktas ey
 10 bätir

A
 Antechristus skal födhas j babilonia aff iwdh-
 iske släkt aff eens patriarcha slekt som heeth
 dan, Han wardhir onäkta föddir aff forbannadhe
 quwinno oc forbannadhum man, Han wardhir oc
 15 vmskuren som een iwdhe äptir iudhanna lagh,
 Honom wardhir först een hälaghir ängil til gömo
 gifwin, Ther äptir nar han wexir til höghfärdh
 oc ondzko, oc sighir sik wara gudz son, tha
 gaar then godhe ängillin fran honom Oc diafwll-
 20 in takir han j sina antwardhan, Han wardhir
 82 mektoghir oc faar mykyt wald Oc alle the
 rödho iudhane som mällan berghin äro än inne
 läste koma tha vth oc skulu honom fölghia,
 Han latir tha atir byggia mönstrit j iherusalem,
 25 Oc the halda han for een gudh oc bidhia til
 hans oc säghia at han är christus Oc sighia
 wan herra ihesum christum hafwa warit ante-
 christum, Han swikir folkit j fyrahanda matto,
 Först mz sinom falska kändedom, Han sändir
 30 vth sina kanneswena ofwir alla werldena oc

latir predika moth cristne thro Oc tho bewisa
the sik sielfwe wara cristna men omwändande
oc swikande ther mz mykyt folk J andre matto
swikir han mykyt folk mz sinom falskom teknom
som han gör mz diäfwlsins konst oc makt, Han 5
latir dödhä vpsta, beläte latir han tala, Han
latir thrän blomstras oc thörkas nar han wil,
Han latir hafwit storma oc atir lunkt wardha
tha honom thäkkis, Han latir eldin ofwan til
nidhir aff hymnom koma ofwir sina känneswena, 10
oc latir them tala alla handa maal, Han gör sik
oc som han ware dödhir oc latir sik vpföra swa
som han ware til hymerikis farin, Ther äptir
kombir han atir oc sighir sik wara vpstandin
aff dödhä oc swikir swa folkit mz sinom falsko 15
iärteknom, J thridhia matto swikir han ffolkit
mz gafwom han wardhir mykyt rikir, Han findir
oc ffaar alt thz gul oc sölf som lönt oc gömt
är j iordhinne ä hwar thz är Oc gifwir allom
nogh honom fölgia wilia, ¶ J fiärdhä matto 20
thwingar han folkit som ey wil thro oppa han
oc honom fölgia mz allom them pynom han
kan thänkia Alle the oppa han thro skulu hafwa
hans tekn ellir merke, oc engin maa vtan hans
tekn sälia ällir köpa mz androm, tha wardhir 25
swa stoor ysäld oc dröfwilse j werldinne at alregh
war slik förra oc aldregh wardhir ther äptir for
doma dagh, Ther äptir kombir elyas oc enok
aff paradys oc predika moth honom vmwändande
mykyt folk badhe iwdhä oc hedhninga, them 30
latir han badhä dräpa oc thera lykama liggia
iii; dagh ä gatunne at engin thör thöm iordhä,

83

- Naar the hafwa swa lighat iiij dagh standa the
 atir vp aff dödha, Tha kombir een rööst aff
 hymlenom sighiande swa Enoc och elyas farin
 hiit vp, genstan fara the vp j eno clara sky,
 5 Ther äptir lifwir antechristus xv dagha oc sätir
 sin stool oc sith paulun oppa oliweti bergh Swa
 kombir sancte michel oc dräpír han j sinne högh-
 färdh, Hans wald oc regnacio warar ey längir
 än iiij aar, ware hans tyme ey swa stuntir, thaa
 10 kunde engin människia aff them tha lifwa til
 sinna siel behaldin blifwa, Hans thianara taka
 sik ther äptir hustrur oc äro gladhy oc froo
 Oc sighia swa En thot hwarist at war herra oc
 förste är dödhir tho ärom wi sikre oc maghum
 15 ey thy sidhír sighírlika mz gladhy lifwa, tha
 the swa sighia kombir bradhelika gudz hemd
 ofwir them och the döo alle mz bradhdödha,
 Ther äptir wardha alle iwdha oc hedhnunga
 cristne, oc wardhír godhír fridhír oc een cristin-
 20 dom ofwir alla werllena, Huru länge werldin
 skal ther äptir standa Oc naar domadagh skal
 wardha weth engin vtan alzwaloghír gudh all ena
 Swa takir antechristus sin ända ffor thy han
 wil sik for gudh halda
 25 Swa' gig thz oc enom hedhnom konung
 heth chosdras ther wil iak ok säghia idhír litit aff

Hör än meer aff tholkom gudhum

- T**hz war een hedhin konungír heth chosdras
 han drogh ofwir al land westan haff mz mykle
 30 makt, wan them oc twang them vndír sith wald

oc lydhno, Han wan oc iherusalem oc kom til
the hālghe graff ther kom honom swa mykyn
rāddoghe til at han thordhe ther ekki blifwa,
Han tok ther bort then delin aff thy hālghe
korse som helena constantini modhīr loth qwarr- 5
an blifwa j iherusalem oc fōrdhe mz sik j sith
rike, Han loth byggia eeth stoort toorn aff
sōlfwir oc gul oc dyrom stenom, oc loth gōra
ther oppa sool oc mana oc stiārnor, Han loth
oc mz behāndoghom pipom oc lōnlikom watnit 10
vpledha Oc tha han wilde loth han thz ofwan-
til nidhīr falla samuledh som thz regn ware,
Han loth oc gutna hesta aff gul mz behāndoghet
dragha ther vppe silffwaghna swa at thz mykyt
fast rumbladhe, thz skulde thordōnin wara, Han 15
antwardhadhe sinom son at fore staa land oc
rike, Oc satte sik sielfwan j tornit oppa eth
gyldene sāte thz hālghe kors satte han a sina 84
hōghro hand, oc een hana oppa sina winstre
hand Sielfwir wilde han wara gudh fadhīr, Thz 20
hālghe kors skulde wara gudz son Oc hanin
skulde wara then hālghe ande, Thiit matte folkit
koma at bidhia til honom oc hedhra han fore
een gudh, ther sath han oc hans son styrdhe
oc rādh for rikeno, Thetta fik eraclius keysaren 25
aff room ath vita oc sampnadhe saman een
storan hār mz folk oc rykte thit mz mykle
makt, Hwilkit konungxsins son fik spōria oc
drogh moth honom oc hafdhe mz sik een storan
mogha, The mōttos widh ena bro oc wordho 30
ther swa badhe ofwir eno at the ensampne twe
wildo mālān siin stridha, Oc hwilkin thera gudh

wilde sighir gifwa, han skulde ofwir beggias
 thera folk een herra wara, Thetta forwissadho
 the mz starke lofwan a badha sidhor, The striddo
 badhe mit a bronne oc hwars thera här lagh
 5 sin wāghin widh brona, War herra gaff eraclio
 sighir swa at han forwan then andra oc slo han
 j hel, Oc genstan wardh hans här eraclio vndir
 bughin oc toko widh cristne thro, Ther aptir
 drogh keysarin in j hans land oc kom til tornit
 10 ther kosdras konungir oppa sath, oc fangadhe
 han och saghdhe Madhan thu hafwir thy hālgha
 korsse nokon hedhir giorth, tha skal thu thz
 nyuta, wil thu nu stadhlika thro oppa wan
 herra ihesum christum oc lata thik döpa, tha
 15 wil iak vnna thik lifwit, oc lata thik thiin land
 oc rike behalda, Hwilkit han engalund wilde
 göra, Tha drogh keysarin eraclius vth sith swärdh
 oc hug homom aff sith hufwdh, oc loth swa
 tornit nidhirbryta, Sölfrith loth han skipta
 20 mällan sinna thianara oc sit folk oc gullit gaff
 han til gudz hedhir oc dyrk, Oc loth ther mādhir
 clostir oc kyrkior atir vpbyggia, Hwilka then
 omilde konungin hafdhe ödhe lakt ok latit nidhir
 bryta, Swa tok hans guddom ända
 25 ¶ Wi finnom oc scifwit aff enom som maghu-
 ment hetir,
 Jak thror at han foor aff sinom guddom ey
 mykyt hätir

Aff maghument

30 **T**hz war een höghferdhoghir munkir heth ser-
 gius, Han stodh aptir storum werdhogheth oc

herradömō j pawans gardh j room oc thz kunde
 honom ekki ske, Han fik ther aff ena mistrōst
 oc fiol j wanhop ffortidde sin cristindom oc
 flydhe in j hedhindomin ok kom til bethser-
 menien, Han selladhe sik til een vngan man heth 5
 maghument, talande til hans oc saghdhe swa,
 wilt thu mino radhe fōlghia Jak wil thik ofwir
 alt thetta land til een storan herra gōra, Oc
 folkit skal bidhia til thik, oc halda thik for
 thera gudh, Han swaradhe thz gerna wilia gōra, 10
 Tha tok munken ena vnga duwo oc inne leste
 hona j enom camera, Oc loth engin gaa in til
 henna vtan maghument eensamen, tha han skulde
 hona mata tok han kornit oc stak j sith ōra oc
 satte duuona oppa sina skuldro, Oc swa tok hon 15
 sin math vth aff hans ōra, Vm sidhe wardh hon
 swa ther til wan, at ā nar han kom flōgh hon
 oppa hans skuldro oc stak sit nāb j hans ōra
 oc sōktō āptir sinne fōdho Then sami maghu-
 ment hafdhe ok een vngan oxa innelestan til 20
 hwilkin engin ingig vtan han ensamin, Han gaff
 honom fodhir, oc hafdhe vxan ther til want at
 han bōghdhe sik for honom oppa sin knā oc
 ath sith fodhir aff hans skōth Ther āptir loth
 then fornempde munken alt folkit saman koma 25
 oc taladhe til them oc saghdhe Jak wil idhir
 wisselika bewisa hwem j skulin tilbidthia oc for
 idhan gudh halda, Then j seen then hālgha anda
 ofwir koma j duwo liknilse oc sāthia sik oppa
 hans skuldro, then ār gudz son, Han skulin j 30
 hedhra for idhan gudh oc herra, Tha han hafdhe
 thetta sakt, gig han hemelika borth oc loth

dufwona vthflygha, Hon flögh alla wegna kring
 om folkit Oc wardh vm sidhe warse hwar mag-
 hument stodh, Hon flögh oppa hans axl ellir
 skuldro Oc stak sit neb j hans öra som hon war
 5 wan sökiande äptir sinne födho Tha saghdhe
 munken Seen j thz wel, then helghe ande hwiskar
 j hans öra hwat han skal idhir lära, Ther äptir
 loth han vxan vthlöpa Oc aff thy han hafdhe
 länge inne standit wardh han swa grymbir oc
 10 öör at engin thordhe honom nalkas ellir gripa,
 Vm sidhe gig maghument mot honom, Oc genstan
 fiol vxsen a knä oc laghdhe sin mula j hans
 skööt, Oc sökte sit fodhir som han war wan,
 Ther äptir hult alt folkit maghument for een
 15 gudh Oc han gaff folkeno ena handa lagh huru
 the skuldo lifwa, Naar the fastadho, skuldo the
 enkte äta then daghin En vm nattena matto
 the äta swa opta the wildo, Naar the wildo
 20 bidhia skuldo the förre twa thera lykaina, Thz
 matte oc een man hafwa fyra laghgipta hustrur
 til lika, the matto ok taka sina magha oppa thz
 maghskapit blifwi thes fastare Hwilkin man gripin
 wordhe mz annars hustru, them skulde man
 badhin stenka, wordhe een man gripin mz lösö
 25 qwinno, han skulde hafwa xvij slagh af ene
 gisl Oc mang annor stykke som han gaf them
 at halda somlik waro goodh oc somlik dughdho
 alzenkte J them tymanom war ther een riik
 landis fru, hon throdhe alt wara wist oc sant
 30 oc tok sik han til bonda Swa kom han j stora
 rikedoma oc mykyt godz, Ther äptir sände gudh
 honom een warnaghla oc gaff honom ena plaghö

at han skulde sik bethänkia oc bättra, Thz war
 at han fiol j bruth threm sinnom hwar dagh
 Ther aff dröfdhis frun storlika oc mykyt sörgh-
 dhe, Han badh hona ekki sörghia oc saghdhe
 at thz war aff thy, thz sancte gabriel plāghadhe 5
 tala mz honom, oc han gat the clarheth aff honom
 gig ekki lidhit, Langt ther äptir wardh honom
 forgifwit, Han loth göra eeth skriin af iärn j
 hwilkit the skuldo han läggia tha han ware
 dödhir, Oc loth byggia eet mönstir, Oc loth 10
 hwālfwa thz mz säghil steen, Tha han war
 dödhir oc burin in j mönstir j the iärnskrineno,
 Tha vpdrogho stenane som waro j hwālfweno
 iärnskrinit til siin oc bleff ther hāngiande Tha
 saghdhe alt folkith at thz war hans hālagheth 15
 oc trodho stadhlika oppa han Swa thro saraceni
 än j dagh oppa honom oc halda hans lagh Swa
 daradhe han folkith oc swek sik ila sielfwan

Her börias thridhia budhordhit

Människia thz thridhia gudhz budh är thetta,
 thu skal frycta hælgho dagha oc halda them
 hælagha, thu skalt ey ärwodha vm hælgho dagha
 5 for thy thz misthekkis mykyt gudhy ther wil
 iak sighia thik eeth litit exemplum aff

Thentidh israels moghe war j ödhkninne funno
 the een man saman hântande widh om een
 hælghan dagh hwilkin the leddo for moyses oc
 10 spordho hwat hans boot war Moyses spordhe
 samuledh wan herra hwat görande warö mz
 honom oc huru han skulde thz rätta; War herra
 swaradhe moysi oc saghdhe at han skulde stenkas,
 87 Tha gaf moyses vth domin oc the törfdho han
 15 j hel mz stenom, Thy mit kâra barn tak thik
 lârdom her aff, Oc skona hælgho dagha, Oc
 pröfwa granlika mz thik om thu hafwir nokot
 sin mz swa myklo brutit hælgho dagha oc bâtra
 thik gerna mote gudhy

20 Eet miraculum

HÖr än eeth annat miraculum aff thy sama
 Een man nödde ellär twingadhe sin styuffson

hielpa sik at plöghia sancta marie magdalene
 dagh, Tha the waro oppa akrenom oc plöghdho
 Kom lyongeldir af hymlenom oc vpbrände badha
 hestana j ploghenom Oc eldin kom j mansins
 footh oc brände han swa sara at engin lakiare 5
 kunde honom hielpa, Han loth föra sik vm sidhe
 til sancta maria magdalene kyrkio, oc lofwadhe
 ther gudhy at han aldregh wilde ther aptir
 ärwodha vm hælgho dagha Oc swa fik han bötir,
 Thenk her oppa oc göm hælgho dagha, thu west 10
 ey huru när thik är gudz hemdh oc plagha

Hör meer

Mit kára barn wil thu höghtidh oc hælghd
 wel halda tha skal thu vm hælgho daghana ekki
 danza Sanctus augustinus sighir at hwilkin män- 15
 niskia ther danzar vm hælgho dagha matte swa
 gerna badhe plöghia oc äria oc annat ärwodhe
 göra ther aff wil iak thik eeth märkelikit ärande
 säghia

Aff danzenom

20

Thz war een iomfru som altidh pläghadhe
 gerna danza oc wilde enga hælgho dagha skona,
 Hon kom een dagh thröth aff danzenom heem
 oc laghdhe sik nidhir at sofwa, Henne thotte
 som thith kom folk ridhande oppa swartom 25
 hestom, oc fördho hona nidhir j een mörkan
 dal oc leddo hona fram fore lucifer, Tha saghdhe
 lucifer, Thetta är een godh danzsirska, skuren
 henna hals wel innaz til at hon maghe thes

bätir fore sionga, Tha sprang een fram oc grep
 een brand aff eldenom oc stak j henna hals oc
 skuradhe badhe vp oc nidhir, Oc hon böriadhe
 swa rädhelika ropa ther hon la a sänginne at
 5 alth folkit j huseno kom thit löpande oc spordhe
 hwat henne wlte, Hon swaradhe awi iak är all
 saman bränd, Tha syntis henna lykame swartir
 som kol oc iänerlika skaptir, Oc kōtit tok länte-
 lika falla aff henne j stykkiom oc hon luktadhe
 10 swa ila at engin gat hona lidhit, Tha baro the
 88 hona j een spital ther lofwadhe hon gudhy
 bättring oc at hon wilde alregh optar meer
 danza vm hælgho dagha, Oc swa ther äptir
 wardh hon til räka

15 Hör än nokot meer aff danzenom eet
 stort märkelikit ärande

Thz skedhe j the landzskap ther sassen hetir
 j eno thorpe som kallas holtbeke, a iwla nat
 stodho fafänge män oppa kyrkiogardhenom Oc
 20 een thera saghdhe, wiliom wi nokot springa
 litit oc danza at wi wardhum warme, The
 böriadho til at danza oc springa, Thentit prestin
 skulde byria Cristmessona gig han vth oc badh
 them atirwenda oc saghdhe at han wilde messona
 25 byria, The skötto thz enkte, oc danzadho ey
 thes mindra, Tha saghdhe prestin, Nu mädhan
 j wilin ey aff lata tha gifwi gudh oc sancte
 magnus som her är patronus at j mattin swa
 eet aar danza, Thz skedhe oc swa The danzadho
 30 ther eeth heelt aar vm kring swa at the alregh

oppe huldó Oc hafðho aff sinom sinnom enkte
 Prestins dottir war j danzenom mz, Henna broðhir
 kom oc grep hona widh armin wiliande rykkia
 hona bort aff danzenom, Oc rykte armen reen
 fran kroppenom Oc thetta ár stoort vndir, ther 5
 gig enkte blodh vth áptir Oc hon danzadhe ey
 thes mindra sit rätta hald mz enom arme, Thetta
 vndir spordhis ofwir all land, Oc mykyt folk
 kom lāngdan til at see thenna iāmbir oc dröfwilse
 þa thy folkeno, Thera klāðhir oc skoo forslitos 10
 ey ellir vþnöttos Oc oppa them fiol hwarte snyo
 allir regn, The hafðho sprungit ena kulo j iordh-
 ena alt vp til belte stadhin, Tha arit war vm
 komit wāndo the atir at danza, tha loth folkit
 koma them in j kyrkiona for hōgha altara, Ther 15
 lagho the thre dagha oc thre nāttir oc sowo,
 ther áptir waknadho the Oc somlike aff them
 blifwo genstan döðhe, oc somlike ther ápte
 lifðho ey lānge oc darradho oc skulfwo swa
 lānge the lifðho J thenna danzenom waro fāmp- 20
 tan men oc thre qvinnor Mit kāra barn haff
 thetta for lārdom, oc fly ey danzen at enast vm
 hālghe dagha vtan alla dagha Opa thz at gudh
 wili gifwa thik áwinnelika frōgdh oc glādhý oc
 ther wil iak ān sighia thik eeth annat aff 25

aff danzenom

Thz war een aðhla iomfru oc hördhe godho
 folke til, Hon hafðhe swa mykyn kerlek til danz
 ath hon heldir wilde danza ān stundom āta ellir
 drikkā oc forsumadhe opta sin mat for danzsín, 30

Oc nar hon fik ekki danza war hon alregh
gladh, ther aff war hanna fadhir oc modhir
mykyt bedröfdh Eentidh kom thith een brodhir
for hwilkom the klakadho ofwir sina dottir Oc
5 badho han for gudz skuld at han skulde vm
han kunde thz forstyra, oc kanna hugh oc wilia
fran thy wanda Brodhrin togh iomfruna til siin
oc taladhe swa til hanna Miin kara dottir om
thu finge thz wilkor at thu een dagh skulde
10 glädhy vmbära oppa thz at thu matte ther äptir
eeth ganst aar j frögdh oc glädhy lifwa, wilde
thu thz bytit ekki göra, Hon swaradhe at hon
thz gerna wilde göra, tha saghdhe brodhrin,
wilt thu ekki j thesso stunto lifweno vmbära
15 thenna forgänglika werldinna glädhy oc danz
oppa thz thu maghe äwinnelika glädhias oc
danza mz warum kara herra ihesu christo, Oc
mz hans wälsighnadha modhir iomfru maria Oc
mz allom gudz hælghonom j hymerikis rike, Tha
20 thighdhe iomfrun qwar, Ther äptir saghdhe hon
Jak wilde ey een dagh forlofwa min danz for
alla werldena, vtan thz ware swa som thu sigh-
ir at iak matte danza äwinnelika j hymerike
Brodhrin swaradhe Jak lofwar thik thz oppa
25 mina siel tha thu kombir til hymerikis skal thu
faa alt thz thu astundar, wilt thu danza thz
skal thik nogh wardha Jomfrun swaradhe Nu
forlofwar iak thenna danzin, oc alla werlz glädhy
oppa thz iak maghe äwinnelika danza mz gudhy,
30 Ther äptir tok hon oppa sik eenfaldogh klädhe
oc thiänte warum herra j sins fadhirs huse,
Fiärdha areno äptir wardh hon syuk tha badh

modhrin at hon skulde sik scripta oc taka gudz
 sighnadha lykama, Hon swaradhe at hon thz ey
 göra wille vtan at then brodhrin kome som
 henne lofwadhe danza j hymerike, Ther aff waro
 hanna föräldra mykyt bedröfdhe ffor thy then 5
 brodhrin bygde lankt thādhan Sec her gudz
 stora dygdh, som gudh wilde thz hafwa, kom
 then sami brodhrin j husit gangande, Oc the
 wordho alle gladhy Jomfrun giordhe siin scripta
 maal oc tok wars herra lykama, ther äptir laa 10
 hon länge qwar oc thighdhe, Oc slo vp siin
 öghon til hymilin Om sidhe böriadhe hon til at
 lee oc saghdhe til brodhrin, Fadhir tha j mik 90
 vuvändin lofwadhin j mik thz iak äwinelika
 skulde danza mz gudhy, For the lyptena latir 15
 iak idhir quittan oc lösen ffor thy iak seer nu
 min aldra kärasta herra koma mz enom storum
 dandz J them danzenom är hans wälsighnadha
 modhir iomfru maria, Oc alla the hælgha iom-
 frur j hymerike äro Oc j then danzin gaar iak 20
 nu, wel är mik at iak war nokon tidh föd Mz
 thy ordheno gaff hon vp sin anda

Hör än eeth annat sin aff thy thridhia
 budhordheno

Mit kära barn wil thu höghtidhir oc hælgdh 25
 wel halda tha skal thu vm hælgho dagha ellir
 hælgha nättir ey ofwir skiälika matto äta ellir
 driikka, Oc än tho thz är altidh synd, tha är
 thz större synd j hælghom timom än androm

oc thz misthekkis mykyt warum herra oc ther
wil iak sighia thik nokot aff

Fastogangx sonnodagh sato nokre kompana oc
drukko oc lifdho j ofwirflödhlikheth the thre
5 daghana om kring oc asko odhinsdagh til messa
skulde byrias, Tha saghdhe een thera gaam til
kyrkio oc takum asko oppa hofwdhit, the andro
hiollo thz for spot oc hadh oc een thera swar-
adhe Sith Jak wil gifwa thik asko nogh, Oc
10 tok asko oc kastadhe a hans hufwdh, tha kom
ther een ok kastadhe swa mykla asko a then
sama som böriadhe at askan kom vm alt hans
hofwdh swa at han gath hwarte öghon ellir
mun opläta Oc ä hwart han gig tha war askan
15 swa thiok kringom hans hofwdh at han vm
sidhe iämerlika kofnadhe j askonne, Haff thetta
for lärdom oc frykta hælgho dagha oc tima

Hör än eeth annat miraculum

Thetta skedhe oc vm fastogangin at nokre
20 drykke brödhir sato saman the thre daghana
sönnodaghin manodaghin oc tisdaghin ato och
drukko oc taladho mykla fafango alt til asko
odhinsdax nat til mitnat Oc hafdho ätit manga
handa math, Tha hanin gool saghdhe husbondin
25 j huseno, wi wardhum än äta aff ene fete höno
för än wi skilioms aat, Oc taladhe til sin dräng
Stigh thit wp hönsin sithia oc hänt oos the
hönona som nest sitir hanan thz är the fetasta,
Han hänte hönona oc hon wardh skaladh, tha

the skuldo vtataka tharmana oc thz j henne war, 91
 drogho the vth aff henna liiff een storan bredhan
 orm, Han war swa ledhir oc rædhelikin at the
 wordho alle forfaradhe ther sato, Oc ther mz
 wart thz atandit forstyyrt, Thy skalt thu altidh 5
 hafwa matto ok skialikheth j math oc dryk oc
 serdelis j høghtidhum

Människia wil thu thina høghtidh wel halda
 tha skal thu om hælgho dagha gerna gaa til kyrkio
 oc skalt tha atirhempta oc vpfylla thz som thu 10
 hafwir tapat och forsumat om the sykno dagh-
 ana, Oc ofwir all thing skal thu engalund messo-
 na forsyma, ey at enast vm hælgho dagha vtan
 ianwel vm sykno dagha tha thu kant thes ath-
 koma skal thu gerna messo hōra ffor thy then 15
 tymen ær ekki langir oc gör thik engin skadha
 ther wil iak sighia thik æn nokot aff

Thz war een godhir riddare, han hafðhe lang-
 an tima throlika thient enom konunge, Then-
 tidh han skulde döð befalte han konugenom sin 20
 son Konungen saghdhe sik han wilia ælska oc
 wel halda, Piltin heth wilhelm, Ther aptir rop-
 adhe fadhrin piltin til sik oc saghdhe honom
 swa Min kære son iak skal nu fran thik skilias
 mz döðhōnom, thy wil iak læra thik thry thing 25
 hwilkin thu skalt wakta oc halda oc mik ther
 mz bethänkia, Första ær thz at thu skalt gerna
 messo hōra oc engin then dagh thz forsuma tha
 thu thes kan ath koma, Thz andra ær naar thu
 seer thin herra ellir thina fru wara bedröfdha, 30
 tha skal thu ekki glædhias vtan hellir mz them

bedröfwas, Oc skalt ther mz bewisa at thera
 dröfwilse äro thik ledh, Thz thridhia hwar thu
 seer älla hörir eena ilskofulla människio ther
 pläghar tala bakmaal oppa annars ryg, Henne
 5 skalt thu alstingx fly oc sälla thik enkte til
 hænna, Ther äptir bleff riddarin dödhir oc sonin
 thiänte konugenom trolika oc wel oc war swa
 ödhmyukir höfwiskir oc lydhoghir at konungin
 oc drotnigen oc alt thera engasinne vnto honom
 10 got oc hafdho han karan, Han waktadhe oc
 gömde sins fadhirs lardom thz besta han kunde,
 Tha war ther een riddare j konugxsins gardh
 som andra pläghadhe besäghia oc ila tala oppa
 thera ryg ffran honom drogh wilhelm sik hwar
 92 15 han kunde oc wilde enga hemelikheth ellir vm-
 gango mz honom hafwa, ther fore hafdhe then
 riddarin storan owilia til honom, Riddarin hafdhe
 oc opta förra märkt at naar drotnigen war
 dröffdh tha war oc wilhelm bedröfdhir Oc thy
 20 gig han til konugen oc saghdhe, Herra j skolin
 forwisso wita at wilhelm hafwir mera kerlek til
 idhra drotnig än honom bör, Oc wilin j thz
 pröfwa tha görin hona bedröfdha j skolin see
 at han genstan wardhir sörghiande oc dröfwis
 25 mz henne, Konungen giordhe som han badh oc
 fan at swa war som han saghdhe, Tha wardh
 konugen wredhir oc grymbir oc spordhe radh
 huru han matte han aff daghum koma, Then
 ffalske riddarin saghdhe, herra iak wil gifwa
 30 idhir fulgot radh Sändin budh j skoghin äptir
 idhrom kalk brännara oc byudhin honom vndir
 hans liiff at han j morghon arla kaste then j

kalkvghnin som först til hans kombir j morghon
 a idhra wegna Oc befallin swa wilhelm j aptan
 at han ridhe thit betidha j morghon, Swa giordhe
 konungin han befelte wilhelme vm qwälin at han
 skulde arla thit ridha om morghonin, Oc skulle 5
 sighia kalkbrännarenom at han io ändelika skulde
 göra thz konungen hafdhe honom befalt, Vm
 morghonen war han betidha redho oc redh vth,
 Oppa wäghenom hördhe han enom stadz ringia
 til messo Han redh thith oc gig in j kyrkiona 10
 oc hördhe vth alla messona, Mädhän sattis then
 falske riddarin oppa sin hest oc redh vth äpte
 oc wilde see huru honom war gangith, ok kom
 swa han först til kalkvghnen oc spordhe om the
 hafdho giort thz konungen hafdhe them befalth, 15
 the swaradho ney wi hafwom thz ey än giorth,
 wi wiliom thz göra j samo stwnd Oc gripu swa
 hand a them falska mödgingenom oc kasta-
 dho han nidhir j kalkvghnen Thentidh wilhelm
 hafdhe messo hörth kom han thith oc badh 20
 them göra thz konungen hafdhe them befalt
 the swaradho at the hafdho thz alla redho giorth,
 wilhelm redh hem til konungen oc berättte ho-
 nom at thz war alth wel ändat oc giorth för
 än han til kalkvghnen kom Konungen spordhe 25
 hwi han hafdhe swa länge dwalt, Han swaradhe
 at han hafdhe messo hört, Konungen saghdhe,
 Messan hafwir thik hulpit oc räddat thit liiff
 Oc konungen spordhe han sidhan swa länge at
 han fik alla sannind wita, Oc hafdhe han sidhan 30 98
 kärare än förra, Thy skalt thu gerna messo höra
 om thu kant thes ath koma,

Thentidh messan är vte tha les præstin sancti iohannis lest som börias swa Jn Principio erat verbum thz skalt thu gerna höra til ända Oc thro thz wisselika at then dagh thu hafwir thz
 5 hörth magh ey thordyn ellir lyongeldir thik skadha ther wil iak thik än litit aff sighia

Hör en eth annat miraculum

Thz war een præstir oc twe andre men skulde thera ärande ridha the ridhu gynom eeth thorp
 10 j them tyma ther sangx messa, Tha saghdhe een thera, gaam in j kyrkiona oc hörum messo, The andro swaradho ath the wildo äta oc ridha thera wagh, Then ene gig in j kyrkiona oc tha war messan vte Oc præstin byriadhe sancti iohan-
 15 nis lest Jn principio erat verbum hwilkit han granlika vth hördhe til ända oc gig swa j herberghit, tha waro hans kompana redho oc ridhu aff stadh, Han redh mz them, Thentidh the komo oppa markena byriadhis eet rådhelikit
 20 owädhir oc the byriadho atir fly til thorpit, tha hördhis een röst j wädhreno oc badh sla sla sla, Oc j thy sama kom eeth rådhelikit thordona slag oc slogh j hel præstin, the andro twe ridhu fast fram, ther kom eeth annat slag
 25 oc slik sama röst gig fore sla sla sla tha slogx j hel præstins kompan, Ther aptir kom thridthia röstin samuledh ludhande Sla sla sla tha hördhis genstan een annor röst ther a moth swa ludhande Sla ekki sla ekki sla ekki han hafwir
 30 hörth j dagh sancti iohannis lest Jn principio

erat verbum Oc swa behult then thridhi sith
liiff,

Thy haff gerna til sïdh at höra thz ewan-
gelium äptir messona, Hwat thz fromar thik thz
skadhar thik enkte, oc läs thz gerna om thu 5
hafwir thz lärt

Framledhis är märkiande om thu wilt thina
hålgdh wel halda tha skalt thu vm hålggho dagha
oc altidh gerna gudz ordh höra for thy the hafwa
stora dygdh oc makt oc them fölghér mykyt 10
gagn, een människia magh thz ordh höra for
hwilkit hon maa reen wardha aff allom sinom
syndom ther aff wil iak eet litit exemplum sighia

EEn hålaghér man stodh een tidh oc saa at
folkit gig til kyrkio j bland hwilka han saa ena 15
människio swarta oc mykyt orena mange diäfla
gingo när henne oc hafdho bundit ena iärn-
länkio vm henna hals ledhande hona, The skrikk-
adho oc sprungo oc waro mykyt gladhy Eptir
henne gingo nokre godhe ångla swa som sörgh- 20
iande oc bedröfdhe, Tha han hafdhe thetta seeth
laghdhe han sik til gudhlika böna, Nokra stund
ther äptir sa han the sama människiona vth gaa
aff kyrkionne hwita faghra oc klara som ena sool,
oc the godho ånglane gingo glådhiandis tha när 25
henne oc diäflane gingo äptir sörghande oc be-
dröfdhe, Tha saghdho ånglane them hålggha man-
nenom at the människian gig in j kyrkiona mz
mangom grofwom syndom, Oc hördhe ther gudz
ordh aff hwilkom hon fik swa storan oc bitir- 30

likan *angir* oc *idhrog*ha for *sina syndir* at the
wordho henne alla forlatna

Människia thu skalt gerna höra gudz ordh
oppa thz at gudh wili thik höra j thinne nödh,
5 Oc wit thz for wisso at wilt thu ekki gerna gudz
ordh höra, tha hörir ekki gudh thik j thinne
nödh tha thu oppa han kalla hwilkit thu mat
vndirsta aff thy som her äptir fölghir

Än eth miraculum

10 **T**hz war een man som gudz ordh wilde ey
gera höra, Han pläghadhe antiggia vthgaa aff
kyrkionne tha klärkin böriadhe predika, ellir han
stodh oc snakkadhe mädhan klärkin predikadhe,
ellir han sat oc soff, then tidh han war dödhir
15 oc laa oppa barenne j kyrkionne oc skulde iordhas
oc prestin las ofwir hans liik the collectam ellir
bön som man pläghar läsa ofwir the dödha oc
bidhia for them thentidh the skulu iordhas,
Tha drogh belätit oppa korsseno hängde som
20 ther war när badha sina händer lösa aff spik-
omen, oc hiolt them for siin öron, thentidh
prestin thetta saa wende han atir ath läsa, oc
saghdhe til folkit, Hwat hielpir at wi fasth bidh-
iom for thessom mannenom mädhan gudh wil wara
25 bön for honom ekki höra, Thz är for thy at han
wildé ekki höra gudz ordh mädhan han lifdhe,
Thy skal thu gerna mz alle atwakt höra
gudz ordh oc göra ther äptir mz gernigenne
thz besta thu gitir, thu skalt ok ekki hindra
30 gudhz ordh, thu skalt ey vndir predikan runa

ellir tasla, ey läsa oc enkte taka thz til handa
mz hwilko thu math predikaren hindra oc annat
folk som gudz ordh wilia gerna höra

EEntidh stodh een gudhlikir brodhir oc pre-
dikadhe een annar man stodh ther när oc giordhe 5
honom mykyt hindir Brodhrin saghdhe til honom
wakta thik thu faar gudz hemd for thz at thu
hindrar badhe mik oc andra som gudz ordh
wilia höra, Oc j samo stundinne kom diäfwlin j
mannin oc wardh swa osinnoghir at the matto 10
bindan oc la bundin swa j x vikor, Ther aptir
komo manzsins winir oc frändir til then sama
brodhrin oc badho han innelika aff allo hiarta
bidhia til gudh for honom Hwilkit [han] gerna oc
throlika giordhe, Oc gudh forbarmadhe sik ofwir 15
honom, Oc diäfwllin flydhe fran honom Oc han
fik swa atir sina helso,

95

Thy wakta thik min käre win, oc hindra
ekke gudz ordh the som thz plägha göra äro
diäfwlsins engasinne, For thy han far mest aptir 20
at forstyra oc hindra gudz ordh som thu mat
pröfwa aff thy her fölghir

EEn halaghir man saa entidh een diäfwl bara
een storan sek a sinom bak, Ok han spordhe
hwat han bar, diäfwllin swaradhe Jak hafwir j 25
minom säk manga byssor mz manga handa kryde
oc läkedom, Then halghe mannin badh han lata
sik see nokot aff them, Tha drogh diäfwllin fram
ena swarta bysso oc saghdhe, Her ar godh salua

ellir smörilse vth j Mz hwilke iak plāghar salfwa
 ellir smōria mǎnniskionna ōghon at henne lystir
 wel sofwa j prādikan ffor thy predikan ǎr mik
 hatelik oc gōr mik mykyt hindir, The mǎnniskia
 5 iak hafwir haft j mino walde thrātighi aar ellir
 fyritighy aar wardhīr mik stundom aff takin
 j ene predikan, Oc swa som thessin byssan
 dughīr ther til swa dugha alla the andro ǎ til
 nokot soma til drukkenskap oc skōrlifnadh, soma
 10 til ilzko oc wredhe oc mandraap, oc swa til
 annat hwar til sith oc alla ǎro the mik nyttogha

Her sigx huru diāfwllin vandradhe mz
 sancto hylario

Sanctus hylarius gig j landum oc predikadhe
 15 gudz ordh, diāfwllin kom til hans j ens vngx
 manz liknilse oc wardh hans kompan, oc bar
 hans kapo oc war honom mykyt ōdhmyukir oc
 hemelikin, Tha the komo til herberghe wilde
 sanctus hylarius driikka watn som han war wan,
 20 tha saghdhe hans kompan, Kāre fadhīr drikken
 ekki watnith eensampt latin ther litit wiin til
 at j gitin thes bātir ǎrwodhat j gudz thiānist,
 96 Han giordhe som [han badh] Ther ǎptir saghdhe
 han til sanctum hylarium, Kāre fadhīr j skulden
 25 idhart wiin enkte blanda, Aff ondo blanding
 kombir alregh goth, drikkīn idhart win oplumpat
 oc oblandat tha wardhin j thes starkare at gōra
 thz idhīr bōr til gudz hedhīr oc thiānist, Han
 giordhe som han badh, Nokot ther ǎptir saghdhe
 30 han ǎn til sanctum hylarium Min kāre fadhīr j

ärin mykyt kranke oc hafwin stort ärwodhe J
 skulin orloff nyuta oc skolin köt äta oppa thz j
 maghin thes bätir gita ärwodhat til gudz loff oc
 cristnom siälom til bestand, Han giordhe swa Oc
 läth alt läntelika smaam och smaam aff sino 5
 gudbliko stränge lifwirne, The komo ther äptir
 vm sidhe til eeth thorp, tha taladhe han än til
 sanctum hylarium, käre fadhär her är een godh
 qwinna oc astundar mykyt widh idhär tala, Tha
 han kom til qwinnonna oc sat oc taladhe mz 10
 henne, Tha frestadhe diäfwllin sanctum hylarium
 swa sara at han hafdhe ner fangit syndelikin
 wilia til henna Tha kom sancte martin till matto,
 oc kördhe bort diäfwllin oc wernadhe then hælgha
 mannin widh sin wadha, Swa pläghar diäfwllin 15
 listelika lagha predikara oppa thz han skuli swa
 gudz ordh hindra, vtan at gudh oc iomfru maria
 wili them beskirma

Thz war een hælagh iomfru j ene klus, Hon
 hördhe sighias at een ny ordon ware vpkomen 20
 som kalladhis predikara ordon, oc brödhörne
 lupu kring om werldena predikande oc lärande
 folkit, Hon astundadhe mykyt at see nokon aff
 them, Ther äptir skedhe at twe aff them brödh-
 romen komo til hænna oc helsadho hona Then- 25
 tidh hon saa them thänkte hon swa j sino hiärta,
 Thz är omöghölikit at thesse men kunno sik for
 synd bewara, the som swa j werldinne wandra
 them magho mang frestilse til koma, Wm nattena
 äptir thykte iomfrune som warfru kom til henna 30
 gangande j slikom skipilsom som hon ware be-

- dröffdh oc saghdhe thu hafwir mik mykyt til
wredhe reeth mz thy thu hafwir mina thiänara
swa mishänt, Menar thu at iak kan them ey
for frestilsom bewara See iak wil thik thz be-
5 wisa at iak latir mik syndirlika vm them wardha
oc slogh vp sith mantol sköt oc wiste hänne
97 aff predikara brödhrom vndir sinom mantol een
storan hoop j bland them sagh hon the twa som
hon förra hafdhe seeth
- 10 Hör än fram meer hwat dygdh oc makt
gudz ordh hafwa

- E**Entidh skuldo twe brödhir gaa til eeth thorp
oc predika, The komo til eeth watn hwar the
ey kundo ofwir koma vtan skip allir bro, The
15 fingo see eet skip a andro landeno, Tha sagh-
dhe then ene, skip jak byudhir thik widh gudz
ordh som wi hafwom thänkt at predika ath thu
kom hith oc föör oss ofwir watnit, Genstan kom
skipit flytande til them ofwir watnit, The stighe
20 j skipit oc hafdho enkte styrit, Tha kom een
iomfru ofwan aff bergheno swa som hon ware
aff xvijj arom oc bar eet styre a sinom axlom,
Hon stegh j skipit oc fördhe them ofwir Sidhan
sagho the hona ey längir, the thakkadho gudhy
25 oc iomfru mario, oc gingo sidhan j thorpit Oc
predikadho gudz ordh mz glädhy,

Thetta hafwir iak sakt thik for thy at thu
thes innirlikare oc bätir höre gudz ordh oc
märke, Hör än nokot aff thy sama

Thz war een hálghir blindir prestir heet beda, Han loth ledha sik aff eno thorp oc j thz andra at predika Han kom eentidh oppa ena mark ther mange stena lagho, Hans thiánare som honom ledde saghdhe til hans j sino kalze Herra 5 her ár mykyt folk saman komit oc wilia gudz ordh gerna höra wilin j fore them predika, Han swaradhe at han thz gerna wille göra oc byriadhe genstan til, Tha han lyktadhe sinne predikan saghdhe han widhir ändan Nu sighne oss 10 alla fadhír oc son oc thán hálghe ande Tha swaradho gudz ángla Amen Oc alle the stena ther lagho saghdho ok amen, Thentidh thenne hálghe prestin beda war iordhadhir scrifwo ánglane oppa hans graff thetta versit, Hic sunt in 15 fossa bede venerabilis ossa Thz thydhir swa mykyt, Her ár j grafwinne thes hedhírlika prestins bede been

Thz war een godhir brodhir j prädikara ordon som altidh plághadhe gerna predika, Tha han 20 hafdhe xxx aar warit j ordine oppenbaradhe sik honom iomfru maria bárande sin kára son a sinom arme, Oc bödh honom barnit, thz skalt thu hafwa til löna, honom thykte som han tok barnit til siin, Oc han fik swa stora hiärta 25 gládhy oc frögdh j sina siel at j atta dagha gath han hwarte átit ellir drukkit

Hör än eeth annat faghirt miraculum

I them tymanom predikara ordon war nybyriadhîr war eeth thera klostir bygt j bononia
 Oc j thy landeno war een diekne ther hafdhe
 5 eeth ostadhukt oc wilt lifwirne, Honom tedhis
 een andelikin syyn, Honom thykte som han ware
 staddir a ene mark oc byriadhis een stoor stormb-
 ir oc mykyt owâdhîr aff lyongeld oc thordyn
 mz myklo ragn oc haghîll, Han byriadhe fly oc
 10 wiste tho ey hwart han skulde sik wânda, vm
 sidhe fik han see eth hws, Han kom sik thith
 oc klappadhe oc badh sik for gudz skuld ther
 in lata, Frwn j huseno swaradhe, Jak hetir rât-
 wisa oc boor j thesso huse, mz mik ma engin
 15 byggia vtan han âr râthwiis, Thu est ey râth-
 wiis thu hafwir eeth orâtwist lifwirne, thy komb-
 ir thu her ekki in, Tha han thz hârdhe, wardh
 han mykyt bedrôfdhîr oc gig thâdhan gratande
 som honom thotte, Han fik ther âptir see eeth
 20 annat hws Han gig thith oc wâdhrit wâxte joo
 meer oc meer, Han badh sik for gudz skuld
 ther in lata at han skulde ey j thy ondo wâdhr-
 eno forfara, Frwn j huseno swaradhe Jak âr
 sannind och byggir j thesso huse, Her ma engin
 25 byggia mz mik vtan then sanferdhoghîr âr Oc
 thy latir iak thik her ekki in, For thy thu
 âlskar ekki sannindena, tha wart han meer be-
 drôfdhîr oc lop fram bätir oc fik än see eeth
 30 for gudz skuld ther in lata Frwn j huseno swar-

adhe Jak är fridhär oc thetta är mit hws, Her kombir thu ekki in ffor thy fridhin är ekki mz ondum vtan mz godhum, Tho wil iak gifwa thik goth radh, Her fram bätir byggir een min systir hetir miskund hon pläghar koma allom be- 5 dröfdhom til hielp gag til henna hon gifwir thik goth radh ok hwat hon thik sighir thz gör Han gig fram bätir oc kom til husith, klappadhe oc badh sik for gudz skuld in lata, Frun swaradhe Jak är miskunden oc byggir j thesso huse Jak 10 99 hörir thu est j store nödh oc dröfwilsom staddir Jak wil gifwa thik fulgot radh, wilt thu wardha saal badhe til liiff oc siel tha gag til bononia til predikara brödhär oc giff thik in j thera kloster, Ther äptir waknadhe han oc stodh genstan vp 15 oc rede sik som han raskast kunde oc gig til bononiam oc gaff sik ther in j swartbrödhra kloster oc wardh stoor gudz win vm sidhe, Thy min käre win mädhan gudh hafwir swa ärat oc vthwalt predikara ordon skalt oc thu ära them 20 oc höra gerna thera prädikan

Människia wil thu thz thridhia gudz budh-ordh wel halda tha skalt thu vm hælgho dagha läsa oc bidhia oc vpfylla thz thu hafwir thik forsumat förra, For thy äro hælgho dagha skip- 25 adhe at man skal oppa them gaa til kyrkio läsa oc bidhia gudh vm sina nadhe Nu sighir thu wanlika swa Jak kan hwarte läsa ellir bidhia, Lär mik for gudz skuld huru iak skal bidhia Jak wil thik thz gerna lära oppa thz iak maghe 30 thina bön lottaghande wardha, Thentidh thu wilt bidhia tha skalt thu wara rolikin j thyno

hiärta, Oc ey mz nokrom fafångom oc onyttelikom thankom thik bekymbra, Oc hwat bön thik är thäckkast oc gifwir thik mest gudhlikheth skalt thu helst bidhia, Hwat thz hældir är
 5 Pater noster, Aue maria ellir annor bön, Thu skalt oc fly thik allaledhis ther äptir at thu hafwir innogheth oc granna athwakt j thinne bön Oc skalt rätwislika bidhia oc innelika, Tho swa at thu ey annan hindra Oc at thu maghe
 10 nokra gudhlikheth oc andelikin sötma kanna, Båtra är een pater noster innelika mz athwakt bidhin än een ganzkir pzaltare vtan athwakt läsin Ther wil iak sighia thik eet exemplum aff

ene gudhlike iomfru

15 **T**hz war een godh iomfru Hon plāghadhe mykyt innelika bidhia sina bönö j ene wra j kyrkionne, Thz märkte een hālaghir biscopin oc sagh at een hwit duwa kom aff hymblenom oc satte sik ofwir iomfruna hofwdh oc drak alla
 20 the tara iomfrun grät j sinom bönum, Tha tok biscopin iomfruna oc spordhe hwat hon plāghadhe bidhia, Hon swaradhe at hon enga andra bön kunde vtan pater noster, oc aue maria, Tha
 100 gaff biscopin hānne een saltara, Oc badh hona
 25 läsa han daghlika, Hon tok psaltarin oc las han alla dagha, Ther äptir saa ekki biscopin duwona som han hafdhe förra seeth, Oc thy saghdhe han iomfrunne, Dottir huru behaghar thik saltarin, Hon swaradhe, Min käre herra iak läs han
 30 hwar dagh, än iak kannir ekki slikan sötma oc

gudhlikheth som iak förra kände, Tha tok biscopin atir saltaren aff henne oc badh hona for gudz skuld läsa pater noster som hon förra giordhe,

Thy min käre win haff thetta for een lärdom 5
oc läs the bönö som thu hafwir mest gudhlikheth aff oc andelikin hughnadh Hör än eeth annat aff thy sama

Thz war een ärlikir riddare han gaff sik j klostir, oc kunde tho ey pater noster oc enga andra 10
bön, Honom skipadhis een brodhir som honom skulde lära nokra bön han skulde läsa En riddarin hafdhe swa hart näme at han kunde honom enkte lära, vtan thenna tw ordhin Aue maria Them nempde han altidh ä hwar han war badhe 15
arla oc serla mz store gudhlikheth oc wördhning, oc las ey annat vtan hult thz sama swa länge lifwit rekte, Thentidh han war dödhir oc iordhadhir wexte vp aff hans graff een sköön oc daghelikin lilia, Oc oppa allom hanna blad- 20
um war scrifwit mz gyltom stafwom Aue maria, tha vndradho brödhirne ther mykyt oppa, oc kastadho vp grafwena, Funno the at rotin aff lilionne war vthwext aff riddarans munne, tha raghdhe brodhoren som hans mestare hafdhe 25
warith at han enga andra bön kunde än the tw ordhin aue maria, oc pläghadhe ey annat läsa

Framledhis är märkiande at thentidh thu bidhir ellir läs thina tidhir skalt thu langsamlia läsa oc ekki rapande, oc fullelika fram säghia 30

ordhin, For thy gagnlikare är een pater noster
 langsamlīka lāsīn oc beskedhlika, Ån tio raplika
 lāsna Oc wit forwisso at all the ordh thu symblar
 oc ofwīr kastar j thinom thidhom thōm merkir
 5 diāfwllin oc wil them thik fore kasta fore gudz
 dom thz bewisas j thy her aptir fōlghir

101 **T**hz war j eno klostre een gudhlikin brodhir,
 Han saa then tidh han war j sinom gudhlikom
 bōnom een diāffwl gaa j klostreno bārande een
 10 storan sāk a sinom halse, tha beswor han diāfwlin
 at sighia sik hwa j sākkenom war, Han swaradhe
 honom oc saghdhe Jak bār j thessom sākkenom
 all the halff ordh oc brutin som thesse brōdhir
 ofwīr fara oc forsuma j thera tidhum, Tha sagh-
 15 dhe then hālghe brodherin hwat är thit napn
 diāfwlin swaradhe Jak hetir tutiwillus, Tha giordhe
 then hālghe mannin thetta wersit Fragmina ver-
 borum tutiuillus colligit horum Oc berätte thz
 sinom brōdhrum at the skullo sik thes bātir
 20 bewara Hōr ān eet annat

Thz war een gudhlik qwinna som altidh plāgh-
 adhe helsa gudz modhir mz aue maria Entidh
 oppenbaradhe iomfru maria sik henne oc saghdhe
 Kāra dottir thu plāghar gerna helsa mik mz
 25 aue maria ther gōr thu mik mykit lyufft mz,
 ān thu lās alt off raplika, Lās nokot tomlikare
 tha är thz mik mykyt thākkelikare

Mānniskia thu skalt gifwa thik alla win vm
 thina tidhir oc bōnō, at thu kunnē them mz

alle gudhlikheth warum herra ofra oc befala oc
 hælghom mannom Mange plægha læsa ena pater
 noster oppa the andra oc lata swa farat oc be-
 falar thz engom Swa skalt thu ekki göra, vtan
 thu skalt innelika aff allo hiarta warum herra 5
 them befala ellir them hælghum manne j hwilk-
 ins hedhir thu hafwir them læsith, Oc læs stund-
 um mera oc stundum minna æptir thy thu haf-
 wir tymba til

Hör nu huru thu skalt thina bön be- 10
 fala

Thu skalt först læsa thre pater noster the
 hælgha threfalogheth fadhrenom oc sonenom oc
 them hælgha anda til loff oc æro oc thakka gudhy
 at han thik skapat hafwir æptir the hælgha thre- 15
 faloghetz speghils beläte, Oc bidhia han thik
 göma oc bewara, at the hælgha threfalloghetz
 beläte ellir liknilse wardhe alregh æwinnelika
 fran thik skild, Ther nest ena pater noster oc
 aue maria hans hælgha budhan som war tha han 20
 kom aff hymerike hit til werldena, oc tok man-
 dom aff iomfru marie renasto iomfruliko lifwe,
 Ther nest ena pater noster oc aue maria hans
 wælsighnadha födzlo at han oss allom war föddir
 til thröst oc glædhy, Ther nest hans hælgha vm- 25
 skærilse tha han första sin sith hælghasta blodh
 vthgöt mz werk oc swidha for wara synde, oppa
 thz hans dyra blodh aldregh wardhe oppa thik
 fortapat Ther nest for thz hatidh han ledh aff
 sinom fyandom tha han matte fly mz sinne wæl- 30

sighnadhe modhír aff sith fadhírnis land oc in
 j egiptoland, thz ledh han for wara synde skuld,
 Ther nest for hans frestilse ther han ledh aff
 diäflenom oppa thz han komi thik til hielp j
 5 alle thinne nödh oc frestilsom, Ther nest fore
 thz stora ärfwodhe oc mödho han hafdhe her j
 werldinne for wara helso skuld, tha han wandr-
 adhe vm landit predikadhe oc lårdhe waghin til
 hymerikis rike Ther nest hans fängilse at han
 10 war fangadhír oc bunden for wara skuld, Ther
 nest for thz han war bundin widh studhena oc
 grymmelika gisladhír oc flängdír swa at enkte
 bleff helt a hans hálghasta lykama, Ther nest
 for hans hwassa thornkrono som trykt war a
 15 hans werdhoghasta hofwdh, Ther nest hans
 hálgha fäm vndum som han a korseno tholde,
 Ther nest hans bitirlikasta oc hardhasta dödh
 som han a korsseno for thina skuld ledh, Ther
 nest thy hálgha korsse som han tholde dödhin
 20 oppa, Ther nest spyuteno som ingig gynom hans
 sidho, Ther nest naghlomen som gingo gynom
 hans händir oc fötir, Ther nest grafwinne j
 hwilka han war laghdhír, Ther nest hans werdh-
 oghe vpstandilse aff dödha, Ther nest hans
 25 hálghasta vpfärdh til hymerikis rike at han wili
 thik hielpa, at thu matte äptir honom koma j
 hans äwinnelika glädhy oc blifwa for vtan ända,
 Alla thessa forscrifna puncta oc hwan serdelis
 skalt thu hedhra mz ene pater noster oc aue
 30 maria ellir mz twa vm thu format oc hafwir
 ther tyma til, wilth thu mera til sathia tha mat
 thu thz göra, äptir thy gudh gifwir thik nadh-

ena til, Thykkir thik thz wara offlankt, tha lag
 een deel aff ok hedhra wars [herra] hælgha fäm
 vndir mz fäm pater noster oc fäm Aue maria oc
 lag ther til hwat thu wilt, Oc för än thu alzenkte
 läs ellir bidhir tha skal thu heldir vm daghin 5
 läsa innelika gudhy til hedhir ena Pater noster
 oc aue maria For thy thz är aldreggh swa litin
 bön at gudh wil ioö gifwa thik ffor hona lön, 103
 Thu skalt ok aldreggh wara j swa storum syndom
 at thu skalt for then skuld ofwürgifwa allir for- 10
 suma thina böndö Oc än tho thu est stad j stor-
 um oc grofwum syndum läs oc bidh lykowel,
 gudh latir thz ey olönt wara ther aff wil iak
 thik een liknilse säghia

Thetta är aff enom riddara 15

Thz war een riddare ther pläghadhe mykyt
 röfwa oc manga onda gerniga göra, Honom loth
 keysar frädhrik fanga, Oc loth han genstan vtan
 scriptamal hängia widh eeth thrä, Manga dagha
 ther aptir ridhu ther män fram ther han hängde, 20
 oc taladho mellan siin, Kärdho the at stoor
 skadhy war at then frome riddarin skulde sith
 lif forbryta, Tha hördho the ena röst aff thräno
 ropande ok badh them koma til siin, The wordho
 förfäradhe ok huldo qwarre, En röstin ropadhe 25
 annantidh sighiande, Komen hiit mine käro brödh-
 ir Jak är swa wel een cristin man som j, tha
 ridhu the til träth oc sagho at riddarin lifdhe,
 The spordho huru thz kunde wara at han for-
 matte swa länge lifwa Han swaradhe, Jak lifwir 30

- aff gudz miskund oc nadh for thy *hans* miskund
 är swa stoor at enkte hiarta *kan* thz til fullo
 thänkia, Jak pläghadhe hwar dagh göra *warum*
 herra ena litla thiänist, Oc ther fore hafwir han
 5 mik swa stora nadh bewist Jak war een stoor
 syndare hafwande ostadhukt oc wilt lifwirne Tho
 pläghadhe iak hwar dagh läsa tio pater noster
 Oc thz hafwir mik nu holpit The spordho huru
 han the x pater noster pläghadhe läsa, Han
 10 swaradhe Jak las thre pater noster oc iij aue
 maria the hälgho threfalogheth som mik hafwir
 skapat äptir sino liknilse Oc fäm pater noster
 oc fäm aue maria hans hälgha fäm vndum som
 mik hafwa atirlöst Ena pater noster oc aue
 15 maria allom wars herra hälghasta lykama at han
 aldrigh lote mik aff thesso lifweno skilias vtan
 at hans hälghaste lykame wordhe mit ytarsta
 brödh Oc ena pater noster oc aue maria las
 iak minom ängil som är min gömare Oc thy ma
 20 iak alregh döo för än iak hafwir mik scriptat
 oc wars herra lykama fangit, Tha toko the han
 nidhir oc fördhon in j stadhin, Oc genstan han
 hafdhe sik scriptat oc wars herra lykama takit
 gaff han vp sin anda,
 25 Thy min käre win las io thina gudhlika
 bö nir än tho at thu est j syndeliko lifwirne
 staddir Oc ofwir all thing skalt thu hedhra oc
 104 ära gudz pyno och hona idhkelika thänkia mz
 alle gudhlikheth oc störste warkunnan oc honom
 30 innelika thakka aff allo hiarta, thz är *warum*
 herra mykyt thakkelikit Ther wil iak sighia thik
 nokot aff

Thz war een hālaghīr ermete sat j sinom cella oc badh wan herra innelika aff allo hiarta at han wille werdhoghas honom bewisa hwat thiānist honom almennelikast oc thekkelikast ware, Tha hōrdhe han vtan for sinom cella ena kranka 5 människio stanka oc hardhelika stynia, Han sagh vth wiliande wita hwat thz ware Oc sagh ther wan herra ihesum christum standa j ōmkelike matto bārande eet stoort oc thunkt kors a sinom rygge, Tha taladhe war herra til hans oc sagh- 10 dhe, Thu min win badh mik aff allo hiarta at iak wilde thik bewisa hwat thiānist mik thākelikast ware, Thy skalt thu wita at thu kant mik j enge thiānist swa wāl behagha som j thy at thu hielpīr mik mit kors at bāra, Ermetin swar- 15 adhe Min käre herra j hwat matto oc holkaledh skal iak thik hielpa bāra, war herra swaradhe, Thu skalt mz innelikom athanka oc hiartans warkunnnan thānkia thz iak hafwir pynona lidhit for thina skuld Oc hwat iak for thina skuld 20 ledh skalt thu altidh bāra j thyno hiarta, Tha han thetta sakt hadhe syntis han ey meer,

Thy skalt thu gerna idhkelika thānkia gudz pyno oc thakka honom for hānne alla dagha, Oc serdelis for syu tyma som är for apton- 25 sangin, natsangin, otosangin, prim, terciam, sext ok noon Oc j hwario tidhinne skalt thu thānkia hwat han for thina skuld ledh oc tholde

Aff aptonsangx tidhinne

Uppa aptonsangx tima byriadhe war herra sina
 pyno tha han snimasta [tok] natwardhin mz sinom
 kanneswenom oc apte fölghiarom Oc saghdhe
 5 them, Her är een j bland idhir som mik huxar
 oc menar at forradha, ther aptir stodh war herra
 vp fran bordheno oc tok ena mullögh oc loot
 watn j hona oc twadhe sinna kanneswena fötir
 Oc ther j gaff han oss sanna ödhmyukt apte-
 10 dömö, at wi skulum hwar annars fötir twa ffor
 thy at vtan ödhmyuktenna dygdh kunnom wi
 ey wardha säle Thy skulum wi gerna ödhmyuke
 wara ffor thy at höghfärdhin vtkastadhe ängelin
 w hymerike, Oc första man adam w paradys,
 15 thy kände war herra sinom kanneswenom j sin-
 om senasta aff werldinna vthgang ödhmyuktena
 105 j thy at han twadhe sinna apostla oc sins for-
 radhara fötir Ther nest bewiste han sin stora
 kerlek j thy at han gaff oss sin hälgha lykama
 20 til ena andelika födho oc sin blodh til siäliäna
 helso dryk, Thy skulum wi honom om apton-
 sangx tima thakka oc sighia swa

Oracio

Iak thakkar thik hälghaste herra ihesu christe,
 25 ffor thy thu est min gudh oc min helare, Oc al
 min helsa,
 Thu ther oppa aptonsangx tyme lårdhe thina
 känne swena,

Oc twadhe thera oc thins forrædhara fôtir rena
ffor thina storo ôdhmyukt thu tedhe them,
went thina nadh oc miskund til miin,
Giff mik ôdhmyukt kære herra,
bewara mik for hôghfærdh oc fafange æro, 5
Jak thakkadhe thik gerna vm iak kunne,
For thin lykama oc blodh thu gaff mik oppa
aptonsangx tima oc stunde,
For tholka fôdho oc stôrsta gaffwo som ofwir
gaar alla hafwo, 10
tha kan iak thik herra alregh fulthakka ellir
lofwa
ffor thin stora kerlek som thu bewiste mik,
O sôtaste gudh tha bidhîr iak thik,
went thina storo ôdhmyukt til mik, 15
Frælsa mik aff alle nôdh,
oc giff mik thin lykama til mit ytarsta brôdh

Aff natsangx tima

Kāra barn skodha oc mār̄k ther nest hwat
war herra tholde oppa natsangx tidh tha han 20
natwardhin hafdhe halit mz sinom apostlom, Oc
the hafdho alle iāttadh oc oppa buridz at the
wildo gaa mz honom j fāngilse oc dōdhin, Tha
gig han mz them wth aff stadhin oppa olio
berghit som kallas oliueti bergh, Thit wiste han 25
at iwdas mz iwdhamoghanom koma skulde, Ther
badh han oppa sinom knām sin hālgha fadhīr oc
saghdhe, Fadhīr ma thz mōghelikit wara, tha lat
mik frālsan wara aff thesse beske pyno oc dōdz-
sins werk som mik ār red, tha byriadhe han aff 30

mandomsins krankhet skiälfwa oc blodhoghan
 swet aff sik fella Jnnan thz kom iwdas mz wapn-
 adho iudha moghanom, Oc war herra gig j mot
 them, Oc genstan kyste iwdas wan herra for sin
 5 mun, Tha gripu iudhane hand a honom oc bundo,
 oc leddon for biscop annam, Tha spordhe annas
 honom ath vm hans kannedom hwat han plägh-
 adhe predika for almoghanom, Han swaradhe
 honom at han skulde thz spöria aff them som
 10 hans kannedom pläghadho at höra, the skuldo
 honom thz wel berätta En een aff biscopssins
 thiänarom vplypte sina hand oc slo wan herra
 106 een pust widh sith kynben oc saghdhe Skal thu
 swa swara enom biscope oc enom herra, thetta
 15 vmbar war herra tholumodhlika for wara skuld,
 Oc for thy war herra wardh bundin oc fangin
 for wara skuld om natsangx tima thy skulum
 wi bidhia oc mana han at han oss lösö aff synd-
 anna bandum oc sighia

20

Oracio

Iak thakkar thik min sötö herra ihesu christe,
 thu ther är min gudh oc atirlösare,
 For thy at thu aff thins mandombs kranklikheth,
 j natsangx tyma swettis blodhughan sweth,
 25 Oc gig j mote mz godhum wilia,
 them thik sökte fran lifwit skilia,
 Thu kystis aff iwdas mz fals oc swik,
 som iwdhom saalde oc förrädh thik,
 Genstan wardh thu bundin mz starkom bandom,
 30 oc bort leddir aff iwdha handum,

som then ther lifwit hafdhe forbrutit,
 stulit oc myrt oc giorth annat tholkit
 Judhane the thu hafdhe kâra,
 the thu plâghadhe lâra,
 bundnan the thik bort mz sik leddo, 5
 oc falska kârara the sik reddo,
 Tha flydho alle thine kânneswena,
 ffran thik vtan thiin modhir all ena,
 Som stadhugh stodh j thinne nôdh,
 ok bleff nâr thik alt til thin dôdh, 10
 Thu wardh for annas biscop draghin,
 Oc a thinom hâlgha halse slaghin,
 Jhesu christe for thiin band,
 thu mik skapte aff mwl oc sand,
 Lös mik aff minom synda bandum, 15
 Oc frâlsa mik aff ondum andum,
 Oc went thina miskund nu til mik,
 at iak alregh skilis fran thik

Aff otosangx tidh

Son kâre ther nest skalt thu skodha oc be- 20
 thânkia hwat war herra ihesus ledh om otto-
 sangx tidh, tha wardh han draghin for biscop
 cayphas oc wardh belughin mz mangfaldelike
 lygn aff sinom owinom, ther gingo the til radz
 huru the matto koma han til dôdha, the gafwo 25
 honom til sak at han skulde hafwa sakt at han
 lifwandis gudz son ware, oc the saghdho at han
 ey swa war, the bundo eeth klâdhe for hans
 ôghum oc pustadho hans ân-lite oc hans hals,
 Oc mz smâlikhet saghdho the til hans, Esth 30

107   thu gudz son tha spaa oc sigh hwa thik pust-
       adhe, the sputtadho hans øghon oc ænlite mz
       sput oc sleem Swa at hans hælgha liofwa ænlite
       war fyyl oc wanhamat som a spitælskom manne,
 5   Størsta smælikheth hørðhe han oc tholde alla
       nattena alt til morghonin arla tha leddo the
       han for pylatum, Thy skalt thu gudz win gerna
       loffwa gudh om ottomal oc ottosangx tidh thes-
       som lundum

10

Oracio

Iak thakkar thik min herra ihesu christe,
 thu est min gudh skapare oc atirlösare,
 At thu wilde om ottosangx tidh,
 bindas oc ledhas oc gaa j stridh,
 15 Oc lösa mankønit v sinne nödh,
       thy wast thu bundin oc tholde dödh,
       For biscop cayphas tha leddo the thik,
       Kærdho ok röghdho mz fals oc swik,
       the gingo til saman j eeth radh,
 20 at dræpa thik mz lygn oc hadh,
       The nekadho thik wara sannan gudh,
       the forsmadho thik oc hæddo thin budh,
       The gabbadho thik som een dara,
       oc atirbundo thin øghon clara,
 25 The slogho thik badhe a kinben oc hals,
       oc saghdho thik hafwa giort swik oc fals,
       Spa nu sadho the hwa thik hafwir slaghit,
       sputtat gabbadh oc hardraghit,
       Herra for thit gab sput oc hadh,
 30 gör mz mik miskun oc nadh,

Giff mik syndara synda both,
for alt thz iak hafwir brutit thik a moth

Aff primis tidh

Son käre thu skalt ther nest skodha hwat ihesus
ledh vm primis tidh, tha wardh han leddir oc 5
draghin for pylatum, ther wardh han manga-
ledhis mz swik oc lygn beklakadhär, the sagh-
dho at han war forrädhare oc swek almoghan
mz sinom falska kännedom oc wrange predikan,
pylatus sände han til herodem, hwilkin mykit 10
astundadhe at see oc höra ihesum oc skodha
nokot thz vndarlikit tekn aff honom, Tha han
stodh for herode, tha klaghadhe iwdhane stor-
lika oppa han, Oc herodes byriadhe at spöria
oc wilde mykyt aff honom wita, En war herra 15
stodh thystir oc swaradhe honom ey eeth ordh,
tha herodes saa thz böriadhe han oc alle hans
thianara at hädha oc gabba wan herra, Oc fördho
han j eeth hwit gabbara klädhe, oc sändö han
mz haadh som een giek oc dara atir til pyla- 20
tum Oc swa wordho the wini oc satte pylatus
oc herodes som förra waro osatte mellan siin,
Thy skalt thu gudz win gudh lofwa oc thakka
honom om primis tidh thessom lundum

Oracio

25

Loff ok hedhär wari thik ihesu christ
som aff diäflenom frälste mik,
thu wilde bindas aff iwdha handum

- 108 oc ledhas bundin j starkum bandum,
 For pylatum domara om prims tidh,
 tha stodh thu j ene starke stridh,
 The saghdho tik wara een falskan *predicara*,
 5 thu som est lykama oc siäla läkiara,
 pylatus thik til herodem sände,
 ther aff wardh han hans win oc frände,
 Herodes girnadhis tekn at see,
 thu thighdhe qwar thz giordhe honom we,
 10 Thu wilde honom enkte swara,
 han gabbadhe thik mz sinom skara,
 Han fördhe thik j eeth hwit dara klädhe,
 oc sände fran sik mz brädhe,
 til pylatum j gen,
 15 tha wordho the wini vtan meen,
 Tholikt qwal oc tholka nödh,
 thu tholde for mik til thin dödh
 Herra for thit sput oc spe,
 werdhoghas til mik mildelika see,
 20 giff mik for thit spe oc sput,
 forlata ont oc göra got

aff terdz tidh

- K**ärä son ther nest skalt thu märkia hwat
 war herra ledh vm tärdz tidh, tha han war
 25 sändir aff konung herode j hwitom dara klädhum
 atir til pylatum, tha pylatus loth han nekta oc
 blotta ok binda naknan widh studhena ok loth
 han flängia oc harmelika hudzstryka Swa at
 ofwan aff hans iässa oc nidhär til hans fota-
 30 bladn war enkte heelt vtan saar, Oc fördho han

ther äptir j eeth rōth purpura klādhe mz hadh
 oc stōrsta blygdh, Oc satto ena thōrne krono
 oppa hans hofwdh, Oc fingo honom ena rōð j
 sina hand, Oc fullo a sin knā for honom oc
 mz smālikheth ok hadh helsadho han oc sagh- 5
 dho, Heel iwdhanna konungir, For hans gisla
 slagh oc hans thōrne krono, tha skal thu honom
 gerna thakka oc lofwa thessom lundum

Oracio

Ihesu christe min kāraste gudh, 10
 thu wast kronadhir oc bundin widh studh,
 vm terdz tidh for mina syndir,
 J allom limom tha tholde thu vnde,
 Enkte war heelt a thino liffwe,
 thu wast saar som slaghin mz knifwe, 15
 blodhit vthran som een strōmbir,
 thin lykame war badhe saar oc ðmbir,
 the fyyolto thit ānlite mz slem oc spoth,
 thz thykte them allom wara goth,
 J purpur klādhe the thik klāddo, 20
 fullo a knā oc alle heddo,
 Judhanna konungir heel the saghdho,
 gab spot ok hadh the til laghdho,
 For thina krono oc gisla saar,
 giff mik sorgh oc ðghna taar, 25
 For alla mina syndir iak hafwir giorth,
 thenkt talat smat oc stort,
 glādhy mz thik for vtan ānda,
 gudh lati oss thz allom hānda amen

Aff sext tidh

Käre win ther nest skalt thu thänkia oc skodha
 hwat ihesus tholde oc ledh om sext tidh, Tha
 wardh han for domin draghin oc dömdir til
 5 korssins dödh aff pylato domara, Oc laghdho
 thz thunga oc stora korssit oppa hans hals, oc
 läto honom thz siälfwan bära, Tha bar han wara
 synda byrdhe, oc gig barföttir oc stupande oc
 lutande vndir henne fore wara skuld, thz bar
 10 han vth aff stadhin iherusalem vppa bärghit
 Caluarie, ther satto the han naknan oc allan
 blodhoghan swa länge the boradho oc redo oc
 vpratto korssit, Oc swa korsfesto the han mz
 största grymheth mellan twa röfwara swa som
 15 han hafdde warith een aff them, oc likir them
 j gernigomen, Ther bewiste han oss fulkomit
 kärleksins äptedömö, J thy at han badh sin hælgha
 fadhir for sinom owinom draparum oc korsfest-
 arum, tha beddis röfwarin som hängde a hans
 20 höghre hand miskund oc saghdhe, Herra minz
 oppa mik tha thu kombir j thit rike, War herra
 swaradhe honom genstan, For sannind sikhir iak
 thik, Thu skalt wara mz mik j paradiis, Han
 skodhadhe ther nest sina sorghfulla modhir vndir
 25 korsseno, oc wiste wel huru henne likadhe oc
 hwat hon tholde j sinne siel, Hwilkit som mykyt
 ökte hans pyno Han läth wardha sik om hona
 oc saghdhe, Quinna see thetta är thin son Oc
 mente sancte iohannes som när henne stodh,
 30 Ther nest saghdhe han til sanctum iohannem, See

thetta är thiin modhär, Han saghdhe mik thörstär,
 Oc the skenkto honom galla oc sura rotna ätikio,
 Än hans thörstär war aldra människio siäla helso,
 For hwilkom han tholde the beska pynona och
 hardha dödhin, Thy skal thu win käre thakka 5
 oc thiäna honom for sina pyno oc hardha dödh
 oc sighia swa

Oracio

Ihesu christe min skapare oc höxta tröst,
 thu hafwör mik mz thinne pyno oc dödh atirlöst, 10
 Thu dömdis til dödhin mz röfwarom twem,
 oc ledis vth aff iherusalem,
 Thu bar thit kors a thinom herdhom,
 thit blodh syntis j thinom ferdhum,
 Tha thu ful vndär korsseno nidhär, 15
 tha gafs maria hiarta widhär,
 til caluarie bergh the thik ledö,
 Necht ok blygdh thik alle reddo,
 the festo korssit j bärghit nidhär,
 stenane rifnadho oc gafwos ther widhär, 20 110
 Tha thu wardh a korssit hängdär,
 J handom oc fotum oc limom thrängdär,
 Solin mörktis oc iordhin skalff,
 tha darradhe bärghit mwr oc hwalff,
 Thu antwardhadhe thina modhär iohanni j händär, 25
 J största troskap ofwör alla frändär,
 Thu thigde aff thinom hælgha fadhär
 thinom draparom miskun oc nadhär,
 Thu gaff thz allom til äptedömö

Owinom at wara j hiärtat ömö,
 Älska them som oss hata
 klädha kyssa skänkia oc mata
 Röfwarenom gaff thu glädhy mz thik,
 5 thz sama herra giff oc mik
 Fräls mik aff pyno for thin hardha dödh,
 Fräls mik aff diäflom oc halfwitis nödh

Aff nons tidh

V in käre thu skalt ther nest märkia och gran-
 10 lika mz thik skodha, hwat war sötö herra ihesus
 ledh vm nons tidh, Tha han j bescasta dödzsins
 pyno sagde hely hely lamazabatani Thz thydhir
 Min gudh min gudh hwi hafwir thu mik forlatit, ¶
 Tha iudhane hördho thz, tha gabbadho the han
 15 oc saghdho, Thenne fordömde mannin han kallar
 helyam sik til hielp, Ther nest saghdhe han
 Consumatum est, thz thydhir swa mykyt, Nu
 är all thing fulkompnat som höra människio helso
 til, Oc ther nest saghdhe han, Fadhir j thyna
 20 händir tha antwardha iak min anda, thz är miin
 siel, ¶ tha ömkadhe sik all creatur offwir thera
 skapara dödh, Mykyt meer bör thik människia
 som skiäl oc with hafwir, at sörghia oc warkun-
 samlika grata offwir thin skapara, ffor thy at
 25 thu est then sami han tholde dödhin fore, Oc
 ey ffor annor creatur, Thy bör thik mera sörghia
 oc ömko hafwa ofwir hans dödh oc pyno än
 annor creatur, som tha gafwos widhir j hans
 dödh, thy thakka honom oc hedhra oc helsa han
 30 thessom lundom,

Oracio

Iak thakkar thik min herra ihesu crist,
 thu est min gudh oc frälsare thz är wist,
 thu ropadhe a korsseno mz höghö röst,
 Hwi hafwir thu mik forlatit min gudh oc miin s
 thröst,

Judhane ropadho thik fast j moth
 Stigh aff korsseno oc radh thik booth,
 Est thu gudz son oc sandir gudh,
 tha wiliom wi alle staa äpte thit budh, 10
 the släktu thin thörst mz ätikio oc galla,
 thinne pyno til större värk oc kalla,
 thv taladhe mz sorgh til tin hálga fadir,
 oc beddis aff honom lisa oc nadher
 Min hálghe fadhír j thina händir, 15 111
 mina siel iak thik sändir,
 Sool oc iordh bärgh oc stena
 gafwos all widhír vtan iwdha all ena
 Een sprang fram mz brädzko oc hast,
 Han stak thit hierta at thz brast, 20
 ther strömadhe vth watn oc blodh,
 thz war siälinna helso flodh,
 Hwilkin alla synde thwadhe,
 ther dopit fik aff makt ok nadhe,
 For thin bitirlika dödh bidhír iak thik, 25
 want thina nadh oc miskund til mik,
 Kom mik til thröst j minne ytarsto nödh,
 oc bewara mik fran äwerdhelikom dödh,
 The toko tha wan herra aff korsseno nidhír,
 Smordho oc swepto oc gräto widhír, 30

Maria iohannes oc magdalena,
 Nichodemus iosep hans k  nneswena,
 The iordhadho honom vtan iherusalem,
 S  rghiande oc gratande gingo the hem,
 5 Lofwin hedhrin oc   rin gudh,
 staan j throne oc halin hans budh,
 Minnins altidh a ihesu d  dh,
 swa wardhin j frälste aff h  lfwitis gl  dh,
 I syu tymom som nu   r sakt,
 10 skudhin gudz pyno mz alle akt,
 Gl  min ey marie sorgh oc n  dh,
 som sörghdhe mest j ihesu d  dh,
 tha faan j l  n for h  nna b  n,
 j dödzsins stw  nd thes faan j r  n
 15 Gl  dhhy mz gudhy for vtan   nda,
 Maria lat thz os allom h  nda amen,

M  nniskia thykkir [thu] thetta wara
 ledhosampt oc lankt tha l  s thessa
 b  n mz innelikom athanka som thu
 20 best kant,

O milaste h  rra ihesu crist,
 thu est min gudh oc frälsare thz   r wist,
 Miskund oc nadh g  r thu mz allom,
 som vp wilia staa aff synda fallum,
 25 Min k  raste h  rra iak bidh  r thik,
 For thinna m  dh  r wördhning miskunda mik,
 Oc for thina h  lgha f  m vnde,
 Forlat mik alla mina synde,
 Jak bidh  r thik for thith h  lgha kors,

ther thu tholde dödhin oppa for allom ooss,
 For spytitit gynom thina sidho stak,
 For blodhit oc watnith ther vth sprak,
 Fräls mik herra fran alle nödh,
 Fran diäfwlsins wald j mynom dödh, 5
 For the thorn krono thit hofwdh thrängde,
 For gislana oc risin thin lykama flängde,
 Forspikana ther gynom gingo thina händer oc fötir,
 giff mik aff syndanna sykdom bötir,
 For thith dyra blodh aff thinom lykama ran, 10
 göm mik for syndom oc werldinna skam,
 For thina pyno oc bitirlika nödh, 112
 Fräls mik aff äwerdhelikom dödh,
 Och lat mik äwinnelika mz thik lifwa,
 For thins hælgha lykama werk oc swidha, 15

Her sigx aff fyra handa grath som
 war herra ihesus christus gräth her j
 werldinne j sinom mandom som script-
 in talar vm

Thy skal thu wita at första tara war käre herra 20
 gräth, thz war tha han war föddir, Oc the tara-
 na thörfte han enkte widhir, Vtan han gräth
 them for wara synde skuld, For the tarana
 skal thu honom storlika thakka oc bidhia inne-
 lika, at han forlate thik alla thina syndir, som 25
 thu j thinom barndom hafwir giorth oc sigh swa,

Oracio

Iak thakkar thik herra ihesu christ,
 thu est min helsa hop oc tröst,

Ath thu alzwaloghîr gudh oc herra
 wilde for mina skuld människia wardha,
 Oc thik for mina synd swa ödhmyuka,
 Oc tha thu föddis thiin taar vthgiuta,
 5 Alth thit liffwirne til thin dödh
 war enkte annat vtan pina oc nödh,
 Een fatik iomfru war thiin modhîr,
 een tymbirman thin fostirfadhîr,
 Thiin wagga war een krubba aff sten,
 10 thu tholde for mankönit mykyt meen,
 Husit war alment thu föddis inne,
 oppa thz alle magho thik finna,
 godhe oc onde alle lika,
 the sik wilia bätra fatike oc rike,
 15 Thu wilt enga människio forsma,
 vtan alla wilt thu til miskund vntfa,
 Jak bidhîr thik for thin första grath,
 at thu mik mina syndir forlath,
 Oc giff mik grath oc hiärtans trägga
 20 ffor alla mina syndir mädhan iak maa lifwa,
 Ath iak maghe äptir min dödh
 koma til thik for vtan nödh Amen

Jtem aff them andra gratenom

The andro tarana gräth war herra tha han
 25 lazarum aff dödhä vpreste, thentidh han saa
 mariam magdalenam swa bitirlika grata, aff war-
 kunnan oc ömko gräth han mz hanne, For thy
 lazarus hafde fyra dagha warit dödhîr oc lukt-
 adhe, Mykyt meer skulum wi grata tha sialin
 30 är dödh j dödhölikom syndom, For thy hon

luktar mykyt wer j gudz asyn en eeth rutit azl
for människiom, Thy skulum wi bidhia wan herra
gifwa oss idhroghans tara, at wi mattom fruct-
samlika wara syndir grata oc sighia swa

Iak thakkar thik ihesu kāraste herra, 5
min sötaste gudh och all min ära 113
For thin bitirlika taar thu vthgöst tha
thin win lazarus j grafwinne la,
Oc magdalena thik grötölika saghdhe,
At the han dödhan nidhir laghdhe 10
For fyrom daghum oc monde nu lukta,
At thz skulde thik mödha munde hon fructa,
Swa haffwir iak allan min aldir til thenna dagh
Soolt mik vsal j syndanna graff,
Oc thy wer iak kan thz ey forstaa 15
Vm min siel är dödh ellir lifwa maa,
iak weth oc enga wisso ther aa,
Hwat iak skal hymerike allir halfwite ffa,
O liffsins kala jak flyyr til thik,
For thina bitirlika pyno miskunna mik, 20
Ok lak min dödhölika synda saar,
oc giff mik angir oc hiärtans taar
Som thu giordhe magdalena,
Ther all thing gaff owir vtan thik all ena,
Oc lat mik alregh aff werldinne gaa, 25
För än iak maa thina hyllyst faa

aff wars herra thridhia grath

Thridhia sin grath war herra palmasynnodagh,
tha han redh oppa asnanom til iherusalem, Tha

han fik see stadhin gråth han aff warkunnan oc
 omko, Oc for then iåmir oc ysåld som han
 wiste j sinom hælghasta guddom at them skulde
 offwir gaa, Swa skuldom wi grata aff rätte war-
 5 kunnan, tha wi seem wars iåmcristins ysåld oc
 dröfwilse, oppa thz war herra wili forbarma sik
 ofwir oss j ware ytirsta nödh, thy skulum wi
 bidhia gudh oc sighia swa

O sötaste ihesu thu est min thröst,
 10 aff diåfwlsins wald hafwir thu mik löst,
 thyna warkunnan oc miskund
 bewisar thu människionne marghalund
 Palma sunnodagh gråzt thu sara
 owir thera nödh thine fiande waro,
 15 Tha thu redh asnan til iherusalem,
 oc wiste the ysåld koma skulde them,
 The vth aff stadhenom moth tik gingo,
 som een konung thik vntfingo
 Mz loff oc sang oc myklom hedhîr,
 20 thu wart them brat ther åptîr ledhîr,
 The giordho thik sidhan mera nödh
 ån nokontidh ledh människia til sin dödh,
 Mz hedhîr oc åro wast thu vntfangin,
 ther åptîr nakin til studhinna bundin,
 25 Mz gislom oc risom wart thu slaghin,
 som thu ware mz knifwom flaghin,
 For hedhrin tholde thu korsins dödh,
 Oc ån wilde thu bitîrlika grata thera nödh,
 For thina bitîrlika tara bidhîr iak thik,
 30 at thu forbarma thik ofwir mik,

Oc bewara mina siel j dödzsins stund
ffor diäfwlsins willo och listogha fwnd

114

Aff wars herra fiärdha grath

The fiärdha tarana gräth war herra oppa korss-
eno tha han badh for oss sin hælgha fadhîr, 5
thz giordhe han aff storum kärlek som han hafdhe
til oss, hwilkin kärlek han bewiste alt j dödhin,
For thy then bitirlika dödhin tholde han for
wara skuld, tha wi än hans fianda oc owini
warom, Han bewiste oss ok sin kärlek apte 10
dödhin i thy han fördhe mz sik til hymerike arrin
aff sinom vndum, Oppa thz han matte bewisa
them sinom hælgha fadhîr, oc bidhia for oss Oc
thy sigh honom til loff oc hedhîr thessa bön

Oracio

15

Min sötaste gudh iak thakkar thik
ffor thin stora kärlek thu hafdhe til mik,
Oc mik bewiste alt til thin dödh,
tha thu hängde a korsseno j största nödh
wille thu aff hiärtans grwnd 20
bitirlika grata for mina synd
Oc bidhia thin fadhîr for mik tha
at iak vsal skulde ey forga,
Oc tholde for mik ohörelîk thing,
dödh oc pyno oc mesta thwing, 25
Aff mere kärlek kan engin sighia,
En fore sin win sith liif ath vthgiffwa,
Offwir allan kärlek tha gig thin,

Thu vthgaff thit liiff for thin owin,
 Jak bidhîr thik for thiin grötöliko taar,
 ffor thina bitirlika pyno oc all thiin saar,
 ffor thin kärlek oc thina miskund,
 5 Hielp minne siel j dödzsins stwnd,
 Oc lath hona när thinom winom blifwa
 Oc äwinnelika mz them j hymerike lifwa,

Hër sigx huru; thu skalt hafwa thik j
 kyrkionne

10 **T**ha thu kombir j kyrkiona skal thu enkte
 tala onyttelika, ey runa, ey kalza, ellir snakka,
 Oc ey bakmall om nokon tala, For thy all the
 bakmal fafang oc onytta ordh, ther människian
 talar j kyrkionne märkir diäfwllin granlika, Oc
 15 wil forekasta thik them j gudz dom, Ther wil
 iak sighia thik een liknilse aff

Thentidh een hälaghir biscopir saghdhe messo
 Saa hans messo diekn hwar diäfwllin sath j eno
 windögha oc skreff eeth breff, oc screff alla the
 20 ther hwiskadho oc runadho j kyrkionne, Tha
 brefwit war fult scrifwat, tok diäfwllin j brefwit
 mz tannomen oc wilde thz widhare dragha, Oc
 som han drogh fastast rifnadhe brefwit, oc diäfwll-
 in stötte sit hofwdh atir til ryggia widh wäggena,
 115 25 Ther ath loo messodieknin, Tha straffadhe bi-
 scopin messodieknan, oc spordhe hwi han loo,
 Han saghdhe hwat han hafdhe seeth, Oc wiste
 biscopenom hwar diäffwllin sath, Tha manadhe
 biscopin diäfwllin at sighia sik hwat han screff,

Han swaradhe Jak *scrifwir* all the onytto oc
fafång ordh ther folkit talar j kyrkionne, Thy
skal människian ekki runa ellir tala ther fafång
ordh

Naar thu est j kyrkionne, tha skal thu göra 5
thik then tyman nyttoghan, thu skalt ther bidha
oc grata, thu skal ekki thik ther mak sökia, thu
skalt ey altidh staa, ellir liggia ofwir benkin,
Stundom skal thu staa Oc stundom skal thu falla
a thin knä, Stundom ma thu sithia, oc stundom 10
ofwir benkin liggia Tha messan börias först, fal
a thin knä, Tha man syongir kyrieleyson ma thu
sta vm thu wilt, ellir liggia ofwir benkin oc
läsa thina bönö, Tha gloria in excelsis siongx
tha stat vp, Oc tha man siongir adoramus te, 15
fal a knä, Oc samuledh widh the ordhin Suscipe
deprecacionem nostram, tha man siongir ihesu
christe fal oppa thin knä Nu wil iak thydha
thik vth, Gloria in excelsis deo Et in terra pax
hominibus bone voluntatis, thz är swa mykyt 20
sakt oppa warth maal, Ära wari gudhy j höghdh-
inne oc j iordhrike fridhär thöm människiom,
ther äro aff godhum wilia Swa lankt syunga
änglane a iwla nath tha war käre herra ihesus
christus war föddir En thz som apte fölghir, 25
diktadhe sanctus hylarius eptir eens pawa bön
heth Celestinus Oc ludhar swa laudamus te, wi
lofwom thik, vi wälsighnom thik, wi tilbidhiom
thik, vi ärom thik, vi thakkom thik for thina
stora äro, Herra gudh hymerikis konungir, gudh 30
fadhär alzmäktoghär, Herre een föddir son ihesu
christe, Herra gudh gudz lamb, Fadhärsins son,

hwilkin ther bort takir werldinna synd miskunda
 oss, thu ther bort takir werldinna synd vntfa
 wara bön, thu ther sitir a höghro hand thins
 fadhirs miskunna oss, for thy thu est ensamin
 5 hālaghir, thu est ensamin herra, thu est een-
 samen aldra hōxte ihesu christe mz them hālgha
 anda j gudz fadhirs äro, Amen Thetta gloria in
 excelsis matte engin böria j förstone, vtan
 biscopa, tha kom een pawe som heth simachus,
 116 10 han skodhadhe prestanna werdhoghgheth at gudh
 hafwir them vphōght ofwir alla āngla, J thy at
 the wighia hans hālghasta lykama, oc han skip-
 adhe at alle preste magho böria gloria in excelsis,
 Framdelis tha man syongir dominus vobiscum
 15 bōr thik staa, Tha man läs collectam, mat thu
 liggia ofwir benkin om thu wilth, Tha man
 siongir Per dominum nostrum fall a knā, Mādhan
 epistola siongix ma thu sithia vm thu wilth, oc
 mādhan man siongir graduale, Tha man siongir
 20 alleluia skal thu staa, Tha sequencia siongix ma
 thu sithia om thu wilt, tha ewangelium wardhir
 läsith skal thu staa, oc skalt taka thin hath
 ellir hetto aff thino hofdhe, Sancta elizabeth tha
 hon war iomfru, plāghadhe altidh taka sina
 25 krono aff sino hofdhe, tha man las ewangelium,
 Tha ewangelium bōrias skal thu göra kors for
 thik, Tha thz är vte plāghar man bāra bokena
 til konunga oc första, om the äro när oc forst-
 innor, at the skulu hona kyssa, thz teknar swa
 30 mykyt ath all thera ordh som the tala skulo
 wara swa som thz hālgha ewangelium, Ther
 aptir fölghir Credo tha skal thu staa, Tha som

siong^x ex maria virgine, Et homo factus est,
 thz thydhir swa mykyt at gudh hafwir for wara
 skuld mandom vntfangit aff the renasto iomfrune
 sancta maria, tha skalt thu falla a knä, oc skalt
 aff allo thino hiarta gudhy ther fore thakka, 5
 Thz skedhe j eno klostir at een munkir stodh
 eentidh j choren^{om} tha som thz sang^x ex maria
 virgine, et homo factus est, at hwarte ful han a
 knä ellir ney til altarit, Tha kom diafwllin oc
 gaff honom eeth stort slagh oppa halsen, swa 10
 at han styrte fram stupo oppa iordhena, oc
 saghdhe wana thu godh munk, skalt thu ekki
 nigha allir thakka gudhy at han for thina skuld
 wilde människia wardha, Hafdhe han swa mykyt
 for mina skuld giorth, jak wilde gerna nigha oc 15
 thakka honom j allom tymom, Ther aptir fölghir
 offirsangin, wil thu offra tha skal thu thz göra
 for gudz skuld, oc ey for folkx lof skuld ellir
 fafänge aro, Thu skalth oc ey offra warum herra
 aff thz wersta som chayn giordhe ther forban- 20
 nadhir är oc wardh Thu skalt oc ey offra aff
 orätfangno goze, Thu skalt thins kyrkio herra
 rätta offir ey behalda, thu skalt ey hafwa hath
 allir afwndh j thino hiarta tha thu wilt offra,
 Hafwir thu nokot maz nokrom vtestandande thz 25 117
 skalt thu först affläggia oc forlika, Thu math
 wel offra aptir thinne makt hwat thu wilt, Ena
 fatika människia påningir är gudhy swa thekkir
 oc anamelikin som eens rikx manz mark, Tha
 thu wilt gudhy offra skalt thu wara vtan dödhe- 30
 lika synd, gaar thu til offirs j dödhelike synd
 vtan angir oc idhrogha, tha tapar thu thit arfw-

odhe j swa matto at thu faar ther ekki áwinne-
 likin lön fore, En tho widhirlággir gudh thik
 thz mz andro, Est thu vtan döðhelika synd a
 huru litith thit offir är, tha thakkis thz wel
 5 warum herra, Eentidh stodh war herra j mön-
 streno j iherusalem oc saa ath mykyt rikt folk
 kom oc offradhe stort offir ok rikt, Ther kom
 ok een fatik quinna oc offradhe tw skärff ffor
 thy at hon ey mera hafðhe, tha sagðhe war
 10 herra sinom kánneswenom at the quinnan hafðhe
 mera offrath án alle the andro, For thy the
 riko hafðho nogh oc gato thz the offradho wel
 vmborit En thessin fatika quinnan hafðhe ey
 meer, Hon fortok thz eenda hon hafðhe sinne
 15 nöðhthorfft oc offradhe thz gudhy, Oc for thy
 är thes fatika litla offir swa goth som thes rika
 stora offir, Thu skalt oc ey forsma then fatika.
 tha thu gaar til offirs ath thu wilth ey när
 honom gaa, For thy gudh seer mera áptir thyno
 20 öðhmyuka hiarta án áptir thino offre, gör thu
 thz mz höghfärdhogho hiarta, tha tapar thu alt
 thit árfwodhe, Tha offirsangin är vte, wendir
 prestin sik vm til folkit, Oc sighir Orate pro
 me peccatore, Thz thyðhir swa mykyt, at han
 25 bidhir alla the när äro stadde at the bidhin
 for honom til gudh at thz hálgha sacramentit
 som han skal tha offra ey at enast for sik vtan
 iámwel for oss alla, Oc for alla the siála j skárs-
 eld äro at thz wari gudhy anamelikit, Tha skalt
 30 thu falla a knä oc läsa thessa böñ

Oracio

O wälsighnadhär herra ihesu Crist
 thu est höxte prestir ther böriadhe först
 thz hælgha sacramentit som nu skal göras
 j natwardhenom tha thiin pina skulde börias, 5
 Hielp prestenom werdhelika thz fulkopna
 thik til hedhir oc oss til froma
 Sälomen j skärsloeld til hughnadh oc thröst
 som thu hafwir skapat oc fran hälfwite löst,

Tha man ther aptir siongir Per omnia secula 10
 seculorum, skal thu staa, Oc tha man siongir 118
 gracias agamus domino deo nostro, Fal a knä
 oc stat atir vp, Tha man siongir per christum
 dominum nostrum Fal a knä oc stat atir vp,
 Tha man siongir sanctus tha sla korsins tekn 15
 for thik, Oc samuledh tha man siongir Bene-
 dictus qui venit in nomine domini, Tha som
 wars herra lykame lyptis fal a thin knä oc läs
 thessa bön

Oracio

20

O awerdhelikin herra ihesu christe gudz lamb,
 iomfruna son lifsins kalda oc werldinna helsa,
 wälsighnadhär wari thin hælghaste lykame, hwilk-
 in thu wisselika tok j iomfru mario renasto
 lifwe, Oc for mina skuld oppa korsseno hängde 25
 som iak nu seer j prestins handom
 lös mik aff allom synda bandum
 O äronna konungir oc lifwandis brödh
 kom mik til thröst j minne ytarsto nödh

Tha kalkin lyptis tha läs thessa bön

- O** sötaste ihesu mildir oc godhir,
 wälsighnadhir wari thin blodhir,
 som thu for mina skuld j syu stundom
 5 vthgöt aff thinom wälsighnadha vndom,
 oc offras nu daghlika j prestins handum,
 Forlat mik alla mina synd O liffsins drykkir
 gudz dyra blodh kom mik til hielp j minom
 dödh amen,
- 10 Ther äptir läg thik ofwir bänkin oc läs hwat
 thu wilt, Thentidh prestin slar sik for brystit
 oc sighir nobis Tha bidhir han for allom, Tha
 sla oc thu thik for brystit, oc känz for warum
 herra at thu est een syndogh människia, oc sigh
 15 swa, Herra gudh miskunna thik ofwir mik arme
 syndoghe människio, Tha pater noster siongx
 tha bör thik staa, Tha man siongir första agnus
 dei fal a knä oc stat atir vp, til thz andra oc
 til thz thridhia gör samuledh, ther äptir tak
 20 pacem oc forsmä ekki taka pacem aff nokre män-
 niskio, Prestin gifwir pacem aff altareno til ena
 bewisnig til at allom them ther äro sampnadhe
 skulu lottaghande wara aff thy hælgho sacrament
 som prestin ther hanterar oc takir for oss alla,
 25 Thentidh prestin takir sacramentit oppa altar-
 eno, tha takir oc j andelike matto alt thz godha
 folk som ther är närwarande mz fulkomplikom
 kärlek til gudh Oc mz sannom angir for sina
 synde Tha thu seer at prestin nötir sacramentum,
 30 tha fal a thiin knä Oc bidh wan herra at han
 oc thik göri thes werdhoghan ok läs thessa bön

Oracio

O wälsighnadhe ihesu gudh fadhirs son,
thu est thz lifwandis brödhit aff hymerike kom 119
Gör mik werdhoghan thin lykama vntfa
at iak maghe diäfwlsins swik vnga 5
Oc lath han äwinnelika mz mik blifwa
oc mik han aldreg h mz minom syndom fordrijfwa,
Han wari min thröst oc mit ytirsta brödh,
Oc beware mina siel for äwerdhelikom dödh Amen

Thessa sama bön math thu ok läsa tha thu 10
gaar til gudz bordh oc wilt gudz lykama taka,
Thentidh messan är wte ffal a knä ok tak wäl-
sighnilse Tha thu kombir til aptonsangx oc prest-
in böriar först Deus in adiutorium meum in-
tende, Tha gör kors for thik, thz sama gör oc 15
til the andra tidhärna, Swa opta Gloria patri
siongx fal a knä, Mäadhan psalmane siongas math
thu liggia offwir benkin ellir oc sithia om thu
wilt Tha ympnan syongx bör thik staa, Oc
mäadhan Magnificat siongx skalt thu staa, Thz är 20
then lofsangin iomfru maria sang then tidh hon
hafdhe vntfangit christum, Oc withiadhe sina
fränko elizabeth Oc vmfämpnadhe hona mz sinom
armom, Oc sancte iohannes baptista fröghdhadhe
sik j sinna modhir lifwe, Hwat Magnificat hafwir 25
thydha thz findir thu j the andre warafru frögdh
som her aptir fölghir, Mäadhan natsangin syungx
math thu liggia ofwir benkin ellir sithia mäadhan
psalmane siongas En tha man siongir nunc di-

mittis skalt thu staa, Thz är then loffsängin
 sancte symeon sang j mönstreno tha han vntfik
 wan herra j sina arma Thentidh iomfru maria
 gig j kyrkio, Hwat nunc dimittis thydhir, thz
 5 skal sighias j the fämpta warfru frögdh her
 aptir fölgfir, Naar otosängin siongx skal thu
 sta til thes venite är vte, Mädhän psalmanä
 syungas math thu sithia ellir liggia ofwir benkin,
 Tha man läs pater noster fore lexomen bör thik
 10 staa, Oc sithia ellir liggia offwir benkin mädhän
 lexena läsas Tha han läs omeliam bör thik staa
 til thes han sighir Et reliqua, Thentidh Te de-
 um siungx skal thu vpsta oc ekki borthga ffor
 thy thz är een mykyt innelikin loffsang, oc een
 15 högh bön som gudhy wel thakkis ther wil iak
 sighia een liknilse aff

Miraculum

Thz skedhe j eno klostre thentidh te deum
 sangx at een hälagh iomfru saa hymelin ypnän
 20 Oc wan herra ihesum christum j sins guddoms
 120 walz säte Oc tha som sangx thenne weressin tibi
 omnes angeli tibi celi et vniuerse potestates, tha
 fiollo alle hälghe ängla oppa knä for warum herra
 oc badho til hans Syongande Sanctus Sanctus
 25 Sanctus dominus deus sabaoth, Tha som sangx
 j klostreno Te gloriosus apostolorum chorus, tha
 fiollo alle apostlane j hymerike oppa knä for
 warum herra oc badho til hans oc sungo Sanctus
 Sanctus Sanctus dominus deus sabaoth, Tha som
 30 sangx te prophetarum laudabilis numerus fullö

patriarchane oc prophetane oppa knä for warum
 herra oc sungo Sanctus Sanctus Sanctus dominus
 deus sabaoth Oc tha som sangx Te martirum
 candidatus laudat excercitus tha fullo alle martires
 oppa knä Oc sungo samuledh Sanctus Sanctus 5
 Sanctus dominus deus sabaoth

Hör än eet annat miraculum aff thy
 sama

Een iomfru hālagh sagh eentidh oppa warafu
 nat tha som te deum sangx hymerike ypyt, oc 10
 warafu staa hafwande manga gulkronor j sinne
 hand Oc tha iomfrunar sungo sanctus sanctus
 sanctus dominus deus sabaoth, kom warfru nidhīr-
 farande j chorin oc satte hwarie iomfru ena
 gulkrono a henna hofwdh, Oc thy skal thu 15
 gerna hōra te deum syungas Oc tha som Sanctus
 siungx fal a thin knä

Oc skalt thu vita at te deum diktadhe twe
 hālghe biscopas Sanctus ambrosius oc sanctus
 augustinus Oc thz skede thentidh Sanctus au- 20
 gustinus war aff thes hālghez gawo vmwādir
 fran hedhne thro, oc kom til sanctum ambrosium
 at lata sik döpa Tha han döptin oc augustinus
 stodh j dopeno, böriadhe han sionga Te deum
 laudamus te dominum confitemur Oc ambrosius 25
 swaradhe honom mz the andra werseno Oc swa
 sungo the badhe hwar thera sith wers alt til
 andan, Nu wil iak vththydha thik te deum
 laudamus oppa warth maal Thz första wersit
 är swa mykyt sakt, Wi lofwom thik gudh, wi 30

- widhîr kânnomps thik wara een herra, âwinne-
 likin fadhîr alth iordhrike ârar thik, Alle ângla
 oc alle hymbla oc hymilska wald alment cherubin
 oc seraphin ropa til thik mz oatîrwendelike röst,
 5 hâlaghîr hâlaghîr hâlaghîr est thu herra gudh,
 Hymbla oc iordh âro ful aff thins guddombs
 waldz âro, thik lofwar then hâlghe apostla chor,
 121 thik lofwar thz liofflika prophetanna tal, Thik
 lofwar thz skinande martyrum herskap Thik widh-
 10 îrgaar kringom alla werldena the hâlghe kyrkia,
 Fadhîr omâttelikx wals, Oc thin âraktogha sanna
 oc enda son Oc thröstarin then hâlghe anda
 Criste thu est âronna konungir, Thu est gudz
 fadhîrs âwinnelikin son til at frâlsa mankönit
 15 oc vntfa stygdis thu ekki widh iomfruna liiff,
 Tha thu dödhin hafðhe forwnnit, vplât thu
 throandum hymerikis rike, Thu sitîr a gudz
 höghro hand j thins fadhîrs âro, wii throm at
 thu est komaskolande domare, Thy bidhiom wi
 20 thik kom til, hielp thinom thiânarom hwilka thu
 atîrlöste mz thino dyra blodhe Oc lath oss
 begawas mz âwinnelike âro mz thinom hâlghom
 mannom Herra gör helth thit folk oc wâlsighna
 thina ârfwinga oc styr thöm oc vphögh them
 25 âwinnelika, Wi wâlsighnom thik ofwir alla dagha
 Oc wi lofwom thith nampn âwerðhelika, werðh-
 oghas herre oss j thessom daghenom vtan synd
 bewara Miskunda oss herra miskunda oss thin
 miskund herra komme ofwir oss swa som wi
 30 hopadhoms til thik, Herre iak hopaðhe til thik
 lath mik ekki skândas âwinnelika

¶ Ther äptir fölghia laudes, tha mat thu sithia
om thu wilt til thes laudate dominum de celis
siongx tha bör thik staa sidhan til ottosangin är
vte, Tha primit siongx skalt thu staa swa länge
ympnan är vte, vndi psalmana ma thu sithia 5
Oc mädhan quicumque vlt siungx skalt thu staa
¶ Tha man siongir terciam sextam oc nonam
skalt thu staa vndir ympnomen, Oc sithia allir
liggia ofwir bänkin vndir psalmomen, Tha Salve
regina börrias fal a knä ok stat atir vp, tha man 10
siongir Et ihesum benedictum &c fal a knä och
stat atir vp, Tha O clemens siongx fal a knä,
Oc samuledh til o pia gör oc swa til o dulcis maria

Eth miraculum

Thz skedhe eentidh j eno klostre tha brödh- 15
irne sungo Salve regina war een hälagh qwinna
j kyrkionne, Hon saa tha brödhirne sungo Et
spes nostra salve, at iomfru maria kom in j
choren oc helsadhe alla brödhirna Oc thäntidh
som sangx Eya ergo aduocata nostra saa the 20
sama qwinnan at iomfru maria ful a knä fore
sin wälsighnadha son oc badh for brödhromen
Tha the sungo illos tuos misericordes oculos ad 122
nos conuerte, tha wände hon siin öghon til thöm,
Oc saa alstingx liflika oppa them ¶ Tha the 25
sungo Et ihesum benedictum fructum ventris tui,
Tha tok warfru sin wälsighnadha son mz badhom
sinom handum ok hult han vp oc wiste han
brödhromen Oc gig for hwan thera staa oc wiste
hwariom serdelis sin son mz store glädhy, Thz 30

wi alle mattom han mz glädhy see hielpe oss
fadhír oc son oc thán hálghe ande Amen

Hör meer aff salve regina

Thz war een godhír *prestir* han pläghadhe al-
tidh lása salve regina äptír sina tidhír, Han war
eentidh staddir oppa ene mark oc stort owädhir
byriadhis aff thordun liongeld oc ragn Han fik
see ena kyrkio oc gig ther in oc satte sik fore
ware fru altara oc sompnadhe ther han sath,
tha taladhe warfru beläte til hans aff altareno
oc saghdhe, Mäddhan thu pläghar lása salve regina
skal thik hwarte thordyn ellir lyongeldh göra
skadha, Oc thy skulum wi gerna lása salve re-
gina thz takir iomfru maria mykyt thäkkelika

Höör än mera

Manga iomfrur waro j eno klostre the hafdhö
skönt korn standande oppa sinom akir, Ther kom
rädhelikin thordyn, lyungeldir oc haghil ofwir
alla mato, Tha gingo systrana in j kyrkiona fore
warfru altara oc sungo salve regina Oc badho
warfru them oc thera korn bewara, Ther skedhe
eet stort vndir, Alt thz korn j thy landeno war
slogx nidhir oc fordarfwadhis vtan klostirsins
korn bleff alt saman behaldit, Thz kom til aff
iomfru mario dyghdh For thy the sungo henne
til hedhir Salve regina, Salve regina lydhir a
wart mal skal thu nu fa höra

Heel see thu miskundinna drottning, liiff, sötme
oc wart hop, Heel si thu til thik ropom wi elend-

ena barn, til thik sukkom wi snyptandis oc grat-
 andes j thessom taranna dall, eya O waar dāgh-
 thingirska, went til oss thiin miskunsamlīka ōghon,
 oc tee oss ihesum thins quidz wālsighnadha fruct,
 āptir thetta ellende O miskunsaam O milda O 5
 sōta iomfru maria Amen

Swa skalt thu halda āptir thinne makt thina
 bōnir oc lāsning, som iak hafwir thik nu lārth,
 gitir thu mera giorth, tha skalt thu thz gerna gōra,
 Oc tha thu hafwir lāsith warom herra thz thu 10
 wilt, Tha skal thu ther nest hedhra wara fru mz 123
 thinne lāsning, oc andra hālgha men, Thu skalt
 gerna hedhra syu iomfru mario frōghdhir thz
 ār hānne mykyt thekkelikit, Thz ār bewist mz
 enom klārķ, Han plāghadhe hwan dagh enkanne- 15
 lika hedhra iomfru mario syu frōghdhir, oppa
 thz at hon wilde werdhoghas frōghdha han j
 synom ytirsta tyma, Thz skedhe oc swa Then-
 tidh han laa j sinom ytirsta tyma, kom iomfru
 maria til honom mz mangom iomfrum oc āngl- 20
 om, Oc stodh for honom oc saghdhe swa Min
 win jak thakkar thik, for then hedhir oc āro
 thu hafwir minom frōghdhom bewist, thy wil
 iak nu frōghdha thik j thynom ytirsta tyma, Thu
 skalt nu dōō, Oc koma for vtan pyno til āwinne- 25
 lika hymerikis frōgdh, Thy skal thu gerna
 hedhra iomfru mario frōghdhir, āptir thinne
 makt

af varfru frōghdhom

Thu skalt thz wita at iomfru maria frōghdhir 30
 waro swa manga, at engin pwr mǣnniskia kan

them räkna, Huru opta hon sagh oppa sin wäl-
 sighnadha son, thz war henne stoor glädhy,
 Huru opta hon thänkte a han ellir taladhe mz
 honom, war henne stoor glädhy, Nu än tho at
 5 häna fröghdhir waro manga, Tha äro enkanne-
 lika syu aff them merkelika oc stora, hwilka
 man skal gerna hedhra ok ära

Första fröghdhin

The första fröghdhena fik hon tha gabriel
 10 ängil til hännä kom oc budhadhe henne at hon
 skulde j sino renasto iomfruliko lifwe, vnfa gudz
 son werldinna helara, tha hon gaff samthykkio
 ok fulbordh til ängilsins ordh, tha wardh gudh
 människia j hännä renasta lifwe, Thetta war
 15 foreteknat j gamblo laghomen, Thentidh gudh
 aff hymblenom nidhir sände thz hymilska brödh-
 it j ödhknena israels sunom, Tha bödh gudh
 moysy lata göra eeth skrin aff eno handa thrä,
 som kalladhis sethim thz ruthnar aldre, Thz
 20 skrinitt skulle forgyllas badhe innan ok vtan Ok
 swa skulde in i skrinitt eeth ämbar aff renasta
 gwill, fwlt mz thy hymilska brödhenö som kalla-
 dhis manna,

Medh skrinitt är oss beteknat iomfru ma-
 25 ria rene iomfrulike lykame, Han war gör aff
 thz thrä, som aldregth matte rutna ellir fulna,
 Thz är swa meent at iomfru mario renaste lyk-
 ame skulde ey rutna ellir fulna j graffwenne,
 som andre lykama, Vtan hon skulde mz lykama
 30 ok siel fara til hymerikis rike, Skrinitt war ok

forgylt innan oc vtan, Thz teknar at iomfru maria
 war oc är skäär oc reen iomfru, innan j sino
 hiarta oc j sinom thankom, Oc vtan til j ordhum
 oc gerningom, Ther war j skrinit eet ämbar aff
 gull, thz teknar iomfru mario hælghasta siell 5
 som j hænna lykama war, J ämbareno war thz
 hymilska brödhit manna, thz teknar wan herra
 ihesum christum, som inne lyktis j iomfruna
 siel oc lykama, Han sighir aff sik sielfwom, Jak
 är thz lifwandis brödhit som aff hymerike hith 10
 nidhir kom, Hwa som ätir aff thz brödhith, han
 skal äwerdhelika lifwa, Thetta sama teknadhes oc
 mz arons wand hwilkin som blomstradhis oc bar
 fruct aff gudz vndir mote naturlikom skipilsom,
 Swa blomstradhis iomfru maria, then tidh hon 15
 vntfik sin son j sino renasto iomfruliko lifwe,
 aff gudz vndir vtan manz tilhielp, Thetta war
 ok foreteknadh j gambla laghomen mz them vlla
 fättenom som gedeon laghdhe oppa een thörran
 gräswald, ellir grönswardh, Och badh gudh gifwa 20
 sik eth tekn swa at daghin aff hymblenom skulde
 nidhir koma j vlafättin, oc göra han watan, oc
 all iordhin om kring skulde blifwa thör, Swa
 skedhe ok, daggin kom aff hymblenom j een-
 sampna vlafättin, ok kom hwarghin oppa iordh- 25
 ena, Swa kom the walsighnadha daggin aff
 hymerike, thz är gudz son j iomfru mario liiff,
 For thy hon war thes werdhogh ensamen, oc
 engin annor j werldinne, Oc thz war henne een
 stoor fröghdh oc glädhy, thy skalth thu hedhra 30
 hænna första frögdh, oc sighia swa,

bönin

- G**lädz maria modhir aff fröghdhem riik,
 thinne frögdh war engin glädhy nokon tidh liik,
 En tho at thina fröghdhe mono manga wara,
 5 tho wil iak syndirlika syu ath ära,
 Thin första fröghdth war vnderlik,
 tha gudh mz änglenom budhadhe thik,
 at han thik for alla qvinnor j rätte mato
 hafdhe vthwalt oc wilde aff thik sik födha lata,
 10 tha thiin hælghasta siel gaff fulbordh
 til sancti gabrielis engils ordh,
 tha kom j thin hælghasta lykama sannelik
 Jhesus christus ther gudz lamb kallar sik,
 ther fore teknar renaste lykame thin
 15 aff sethim thrä thz forgylda skriin,
 125 thin siel är ämbarith aff gulleno rödh,
 ther inne laa manna hymerikis brödh,
 thu est then blomstrande wandin araonis,
 thu est the faghra vllin gedeonis,
 20 For thina första ffrögdh manar iak thik,
 at thu bidh thit kärasta barn for mik,
 Oc glädh mik j minne ytirsta nödh,
 oc bewara mik fran äwerdhelikom dödh

- ¶ The andra warfru fröghdth war, thentidh
 25 hon hafdhe gudz son j sit rena iomfrulika lif
 vntfangit, oc kom til elizabeth sancti iohannis
 baptiste modhir, oc helsadhe hona, tha aff store
 frögdh oc glädhy rördhis och gladdis sanctus
 iohannes j sinna modhir lifwe Oc een andelikin
 30 glädhy kom j iomfru marie siel, thy byriadhe

hon loffwa oc wälsighna gudh, oc sang mz store
glädhy een nyan loffsang, thz är Magnificat
anima mea dominum, Hwilkit iak wil thik vth-
thydha oppa swensko, at thu math forstanda,
Thz första wersith ludhär swa Miin siel skal lofwa 5
oc wälsighna herran, Oc min ande gladdis j
gudhy som är min helsa, ffor thy han skodhadhe
sina thiänista qwinno ödhmyukt, Oc for then
skuld skulu alla släktär sighia mik wara hālagha,
For thy then som mektoghär är hafwär stoor 10
thing mz mik giorth, ok hālakt wari hans napn,
Oc hans miskund spredhär sik aff släkt oc til
släktär, offwär them han rādhas, Han hafwär
sith wald bewist j sinom styrk, Han skingradhe
the höghfårdhogha j thera hiärta thankom, Han 15
affsatte the waldogha aff thera säte, oc vphöghdhe
the ödhmyuka, the som hungra ellär astunda
godh thing, them wil han vpfylla mz allo godz,
Oc the rika som gernas äptär wärldz godz, wil
han lata forga fāfānga oc toma, Han hafwär 20
vntfangith israels folk til sith barn, och mintis
a sina miskund, Swa som han hafdhe talat til
wara forfādher, abraham oc hans släkte förra j
wärldinne,

¶ Thenna loffsängin diktadhe iomfru maria 25
aff thes hālghandz inskyutilse, oc framfördhe han
mz store frögdh oc glädhy, then tidh hon hel-
sadhe elizabeth, oc bar wan herra j sino renasto
iomfruliko lifwe, oc thy är hon liknadh widh
eeth balsama fath ellär kar, Thz fath allär kar 30
ther balsama skal j latas skal wara alstingx reent,
Swa vthsökte alzwaloghär gudh thz aldra renasta

- kar, ther han kunde finna j werldinne, j hwilkit
 120 han ingöth the dyrasta balsama sin hælghasta
 guddom, thz karit war iomfru maria, Balsama
 hafwir the makt at hon forlångir människionne
 5 sith liiff, Swa hafwir the dyra balsama ther in
 war gutin j mario, gifwit oss äwinnelikit liiff oc
 frälst oss fran äwerdhelikom dödh, Maria är lik-
 nadh widh then buskan ther moyses saa briinna
 oc ey falla, eldin war j buskanom oc tho bleff
 10 busken oskaddir oc heel, oc lika grön mz allo,
 Swa bleff iomfru maria altidh j iomfrulikom
 renlek, Maria är ok liknadh widh ena sköna iomfru
 ther heth abisagh, som soff när konung dawidh
 tha han war gamal oc kaldir, For thy hon skulde
 15 han werma, Han hwiltis oc soff j hænna sköth
 Oc tho likowel bleff hon iomfru, Swa hwiltis
 then hymilske konung dauid j iomfru mario,
 Oc hon bleff tho renasta iomfru swa sidhan som
 för, oc blifwir for vtan ända, oc thy skal thu
 20 hedhra the andra henna frögdh mz thesse bön

- Gladz maria hymerikis sool oc drotning,
 Ful mz frögdh oc glädhy oc alle fäghrind,
 Thina andra frögdh tha hedhrom wi thes,
 at thz hælgha barnit iohannes
 25 j modhír lifwe rördhis ok loo mz mykle frögdh,
 oc thu renasta iomfru sang mz glädhy oc dygdh
 Een psalm man kallar Magnificat,
 thy est thu thz rena balsama fat,
 ther gudh the dyro balsamo in göth,
 30 som fran oss fordreff äwinnelikin dödh,
 Thu est then buske obrändir mz allo,

ther moyses sa brenna oc ekki falla,
 Thu menas oc mz them yrtagardhe,
 ther gudh sielfwir lyktan wardhe,
 Thu est the sama konung dauitis
 the wānasta abisagh sunamitis, 5
 thz war een vthwald skön iomfru,
 mz henne wilde konungen hafwa sina roo,
 Swa hwiltis j thith hālgha hws
 then höxte konungen ihesus,
 For thina andra frögdh bidhír iak thik, 10
 at thu mildasta iomfru bidh for mik,
 oc hielp mik ath faa j hymerike roo,
 mz thinom son oc thik áwinnelika boo Amen

The thridhi iomfru mario frögdh war then tidh
 hon födde sin wālsighnadha son skār iomfru oc 15
 reen, vtan ärwodhe dröfwilse oc meen, thz haf-
 dhe prophetin ysayas forespath tha han saghdhe
 Egredietur virga de radice iesse Een telnung
 ellir spruti skal vthwaxa aff iesse roth, oc then
 sprutin skal bāra eeth blomstír, Jesse war ko- 20
 nungx dawidz fadhír, Aff hans slákt waxte een
 blomstrande spruti thz war iomfru maria, Aff 127
 them sprutanom fram gig eeth ádhla blomstír
 thz war ihesus christus Swa som blomstrit vth-
 gaar aff qwistenom, oc skadhar tho qwisten enkte 25
 Swa wardh ihesus christus aff iomfru mario född-
 ir, oc thz skadhadhe henna renasta iomfrudom
 enkte For thy hon bleff reen oc skār iomfru j
 barnbyrdh oc ápte, Thz fore teknadhís oc mz
 them portenom ther ezechiel propheta saa oc 30
 war atírluktír, tha saghdhe ángillin til hans, then

portin thu seer han är luktir Oc skal aldreg
 vplatas, tho skal gudh gynom han gaa Oc port-
 in skal blifwa luktir, Thenne atirlukte portin
 teknar iomfru mario ffor thy at aff hænna atir-
 5 lukte iomfruliko lifwe föddis ihesus christus gudz
 son, Oc hon bleff iomfru tha hon födde, Thetta
 war ok foreteknat mz eeth bärgh aff hwilko
 scrifwat staar j daniels propheta bokom Konung
 nabogodonosor sagh j enom dröm eeth beläte
 10 for sik standa, thz war mykyt stoort, hofwdhit
 ok halsen war aff gul, brystit oc armane waro
 sölfwir, buken oc ryggyn messing, benin waro
 iärn oc föterne waro halff aff iärn oc half aff
 iordh, Han saa när beläteno eet högth bärgh,
 15 aff thy bergheno wardh huggin een steen vtan
 manz händir Then stenin slogh belätit sundir
 oc giordhe thz til enkte, Mz thetta belätit är
 werldin teknadh, Hon war j förstone swa som
 gwl, thz är at hon war fullelika godh, ther äpt-
 20 ir wardh hon werre thz teknar sölfirith Swa
 wardh hon än werre thz teknar messingin, Nu
 är hon som iärn Her äptir wardhir hon än
 werre Oc thz teknas mz iordhinne Mz thy högga
 bergheno teknas iomfru maria, Aff thesso berghe
 25 war huggin een steen vtan manz hand, thz är
 wardh föddir aff iomfru marie vtan manz til-
 hielp Stenin slo nidhir belätit, thz teknar at
 christus skal a domadagh nidhir sla alla the
 ther werldinne hafwa thiänt, Oc thy läs thenna
 30 bön iomfru mario til hedhir

Glädz maria aff iesse slekt eeth blomstrande riis,
 thu est ofwir alla fäghrind oc lust eeth paradiis,
 Thina thridhio glädhy kan engin forsta,
 som thu j siel oc lykama monde vntfa
 j the stwnd thu födde thin son then hælgha Crist, 5
 Hwilkins dottir oc modhir thu est for wist,
 thy est thu lucte portin ezechielis, 128
 thu est oc thz högha berghit danielis,
 gynom then portin gig war herra,
 Oc war ey vplatin tha ellir förra, 10
 Aff thz bärgh war huggen een steen
 vtan händir oc ärwodhis meen,
 Swa föddis aff thik O iomfru reen,
 gudz son ihesus vtan smitto oc meen,
 Rät swa som solin skiin gynom thz glar, 15
 ther heelt oc klart oc faghirt är,
 O rosin bloma hwat frögdh oc glädhy monde thu faa,
 tha thu hans faghirsta änlite första sin saa,
 Oc laghdhe han ath thino bryste,
 Swa lioflika thu han klappadhe oc kyste, 20
 For thino thridhia frögdh bidhir iak thik,
 wänt thina mykla miskund til mik,
 Oc hielp mik maria wälsighnadh iomfrua,
 At iak maghe gudz änlite mz glädhy skodha Amen

aff the fiärdho frögdh 25

The fiärdha warfru frögdh war then tidh the
 hælgho thre konunga komo oc fördho hänna
 wälsighnadha son sith offir oc badho til hans
 Oc widhir gingo han wara gudh oc man Oc

werldinna skapara oc helara thz war henne een
 stor frögdh, Thz är foreteknat oc bewist j kon-
 uga bokum Ther staar swa scifwat at konung
 salomon lath göra eeth kostelikit säte ellir dom-
 5 stool aff filsbén oc klädde thz alth mz gulle,
 ther stodho widhir xij leon Siex oppa hwaria
 sidhio, then stolin ellir sätith war swa kostelikit
 ok skönt, at hwarghin fantz thes like, Oppa
 them stolenom sat konung salomon, t. a andre
 10 konunga komo aff främadha landum til hans,
 oc fiollo for honom a knä oc gafwo honom stora
 gafwor, Mz thessom konung salomon teknas then
 höxte konungen ihesus christus, Then filsbens
 stolin thz är iomfru maria sköth, oppa hwilko
 15 han sath tha the thre konugane komo aff främ-
 adha landom, oc badho til hans Oc offradho
 honom rika gafwor, Nidhan til a konungx sa-
 lomons stool stodho tolff leon a badha sidhor,
 ofwir them war stolin mykyt vphöghdhir, ther
 20 teknas mz tolff hálghra manna skipilse, ellir
 stadhgha j hymerikis rike, Offwir hwilka iomfru
 maria är ärlika vphögdh offwir them alla, Then
 andre äro patriarcha, thridhi propheta, Fiärdhe
 apostlana Fempte ewangeliste Siatte martires
 25 Syunde confessores Attande hálgha iomfrwr Ny-
 onda hálgha ankior, tyonde hálakt hionolax-
 folk, Ellopte got reenlifwis folk oc andelikit Tolffte
 alt werls folk, oc offwir alla thessa är iomfru
 129 maria vphöghdh, oc bär for them ena krono,
 30 For thy j bland alla thessa stadhgha war engin
 swa fulkomin, at han lothlös war aff alle synd.
 J angla chorenóm wardh syndin funnen, Swa oc

j bland patriarchana oc prophetana oc apostlana,
 oc j bland alla hælgha mæn ffanz engin then
 thz matte sighia, at han vtan synd ware vtan
 iomfru maria all ena, Hon gig her ofwir for thy
 alregh fandz minsta synd j henne, oc for thy 5
 ar hon liknadh widh tortilduona, som ar vtan
 galla, Swa war iomfru maria, oc ar vtan synd
 mz allo, Nu skalt thu wita hwat offrit teknadhe
 som konugane offradho warum herra, The off-
 radho thriggia handa som war rökilse, mirram 10
 oc gul, Rökilse pläghadhe prestane offra i gambla
 laghomen, Oc thy offradho konugane rökilse til
 ena bewisning, at thz barnit skulde wara höxte
 prestir, som sik sialfwan offra skulde ffor alla
 werldinna synde, Thz andra offrit war mirra thz ar 15
 eeth beyst oc bitirt thing, thz teknadhe then
 beska oc bitra dödhin, som then piltin skulde
 lidha for wara synde skuld, Thz thridhia offir
 war gul, Gullit bör enkannelika konungom, Oc
 thy offradho the gull til bewisning, at then 20
 piltin war een konugir offwir alla konunga, Thesse
 thri konunga waro kalladhe Jaspar, Melchior oc
 baltazar, oc een stiärna ledde them thith ther
 the wan herra funno, Swa ar iomfru maria een
 ledhestiärna, som oss forma ledha thit som wi 25
 maghum wan sötasta gudh oc herra finna, oc
 thy skalt thu helsa hona mz thesse bön

Gladz maria fäghirsta ledhe stiärna,
 thina fiärdho frygdh wil iak ära fulgerna,
 the thu fikt mz hedhir oc soma,

30

- tha the thri konunga til thik komo,
 Oc fördho thino barne rik hafwor
 Rökilse mirram oc gul for stora gafwor,
 Mz rökilse som prestene för offradho her,
 5 thin käraste son oss teknadhir är,
 at han höxte prestir wara skulde,
 ther sik sialfwan offra wilde
 For människionna synd oc hænna bruth,
 For hwilka han sik dräpa loth,
 10 The bitra mirram teknar hans dödh,
 ther oss hafwir löst aff store nödh,
 Gullit teknar offwir all thing
 thin son at wara een waldogh konung,
 Thy est thu thz filsbens säte,
 15 ther then wise salomon sik a hwilte,
 thu est een tyrtilduua vtan galla,
 Oc een ärlikin krona ofwir halgha män alla,
 130 For thina fiärdho frögdh fru bidhir iak thik,
 at thu bidh thin kärasta son for mik,
 20 thz han mik alregh för döghia late,
 fför än iak beggias idhra winskap forthiäna matte,
 Amen

fämta fröghdhin

- T**he fämpta wara fru frögdh war then tidh hon
 25 gig j kyrkio, tha hon bar sin son aff bethleem
 til iherusalem j mönstrith, Oc offradhe han sin-
 om hymilska fadhir, thz war henne stoor glädhy
 at henna kärasta barn, hafdhe swa mäktoghan
 oc höghan fadhir j hymerike, J them sama tyma
 30 kom j mönstrith then räthwise prophetin symeon,
 Han war gamal oc hafdhe antswar fangith aff

them hálgha anda, at han aldregg skulde döo,
 för än han hafde seth gudz son j sinom man-
 dom, Han tok piltin a sin arm, oc böriadhe
 lofwa han oc wälsighna, Oc wardh swa gladhír
 at han ey astundadhe längir lifwa, vtan badh 5
 vm dödhin oc saghdhe, Nunc dimittis seruum
 tuum domine, &c O herra gudh lath nu thin
 thiánara fara j fridh, som thu mik lofwadhe,
 For thy min öghon hafwa seeth thina sálíkheth,
 thz ár thin säle son, hwilkin thu hafwir giorth 10
 ellír reth for alla människio anlite, til eeth lyus
 som lysa skal hedhnigomen, Oc til thins folkx
 äro aff israel, ther kom ok til mönstrit the
 hálgha frwn anna prophetissa, som lifdhe mz
 sinom bonda i syu aar, Oc äptír hans dödh 15
 hafde hon sithit ankia j lxxxiiij aar, oc thiánt
 trolíka gudhy, Hon böriadhe oc wälsighna pilt-
 en ok lofwa, ther hioldo the första kyndil
 messo mz store glädhy, Thz skulum oc wi mz
 glädhy göra hwart aar, oc skulum lofwa oc wäl- 20
 sighna mz gudhlikom bönom oc brännande lyus-
 om, thz sanna oc wälsighnadha lyusit iomfru
 maria son, ther alla werldena haffwir lyst, oppa
 thz at han wili werdhoghas innan lysa war hiärta
 mz sinne nadh, thy skalt thu hedhra warfru 25
 frögdh som hon tha hafde mz thesse bön

Gladz maria rena roos for vtan thorn,
 aff konung dawidz släkt föd oc borin,
 Thin fämpta glädhy kom thik tha
 thu blomstrande roos aff iericho
 Gladhlika vthgig aff bethleem,

- til mönstrit innan iherusalem,
 Oc fördhe thin wälsighnadha son mz thik,
 131 oc offradhe han sinom fadhär j hymerik,
 Rätwise sytheon kom ok ther,
 5 som aff them hälgha anda gifwit war,
 At han skulde alregh förre döo,
 an han finge ihesum thin son see,
 Sidhan han fik the hälgha gafwo
 lyste honom ey längir j werldinne lifwa,
 10 Thit kom ok anna prophetissa,
 ther begingin j gladhlika först kyndilmesso,
 Alle lofwadho piltin som wel til bör,
 thy ath aldregh [war] swa hälaghir sidhan ellir för,
 Häfdhe han sik ey latit födha
 15 tha warum wi ekki löste aff dödha,
 For thina fämpto frögdh fru bidhir iak thik,
 at thu bidh thin kärasta son for mik,
 At han mik frelse j minne nödh,
 oc gifwi mik een sälan dödh Amen

20 af siätta frögdhin

- The siätta warfru frögdh war thentidh hon
 atirfan sin kära son, som hon häfdhe tapadh,
 Tha then wälsighnadhe piltin war tolf ara gam-
 al skulde iomfru maria oc ioseph ga til ena
 25 pasca höghtidh, j iherusalem Oc piltin gig mz
 them, tha the häfdho ther warit j syu dagha,
 gingo the atir oppa hem wäghin oc piltin ihes-
 us bleff qwar j mönstreno, them owitande, En
 iomfru maria thenkte, at piltin fölgdh sinom
 30 fostir fadhär ioseph mz mannomen, Oc ioseph

thänkte, at han fölghdhe sinne modhär j qwinno
 skaranom, For thy thz war een sidhwänia at
 nar folkith skulde gaa til iherusalem j höghtidh,
 tha gingo männene sik j enom skara, Oc qwin-
 nonar gingo sik j androm skara, Oc barnin matto 5
 gaa mz badhom skaromen ä hwar the wildo,
 thz war godh sidhwänia, For thy j hælghom
 tymom, oc pelagrims wäghom äptär afflat, skulde
 ekki män oc qwinnor hafwa mykyt snak, ellir
 kompani mellan siin, Oppa thz at the matto 10
 thes bätär thera renlek bewara, Nu thentidh
 iomfru maria oc ioseph hafdho wandrat ena
 daxledh, aff iherusalem, oc komo saman om
 qwälin, saknadho the piltinom Oc sökto mykyt
 sörghiande annan daghin äpte honom j bland 15
 sina wini, oc j bland andra the han kändö, Oc
 funno han ekki, Thridhia daghin gingo the atir
 til iherusalem, oc funno han ther sithiande, i
 bland wisa mestara, Oc genstan modhrin taladhe
 til hans, stodh han vp oc gig mz them, hem 20
 til thera hws, oc war them vndirbughin oc lydh-
 oghir, thz war eeth storth thing, at hymerikis kon-
 ungir oc alz waloghir gudh wilde sik swa ödh- 132
 myuka, at han wilde wara vndirdanoghir ene
 fatike iomfru, thy är gudh liknadhär j scriptinne 25
 widh eenhörningen, thz willa dyurit wart vndir-
 danokt ene iomfru, oc laghdhe sik j henna sköth
 oc wart swa fangit Gudh är ok liknadhär widh
 eeth leon, leonit är ekki got swa göra tampt,
 at thz löpir j tugh ellir band, Än iomfru ma- 30
 ria giordhe gudh swa spakan, at han ffölghdhe
 hänne, som lambit pläghar fölghia sinne modhär

Gudh är ok liknadhär widh een adhil örn, Han
 är ondir at göra swa taman, at man maghe
 lukka han oppa sina hand, Än maria giordhe
 gudh swa taman, at hon lukkadhe han a hwart
 5 hon wilde, Gudh är ok liknadhär widh then
 starka sampson, som engin kunde binda, Än
 maria haffwir gudh bundit, oc j klädhe swept oc
 wndit Gudh är ok liknadhär vid then wisa sala-
 mon, som engin kunde mz wisdom winna, Än
 10 maria hafwir giort wisasta gudh til eth barn,
 tho war han swa wiis j sinom barndom som han
 är nu j sinom allirdom, Gudh är ok liknadhär
 widh pellicanum, Thz är een fughil, han gifwir
 sinom vngom sit eyghit blodh, Oc ther gör han
 15 them lifwande mz, tha ormen hafwir them dräpit,
 Swa giordhe gudh mz oss, tha ormin hafdhe
 dräpit oss j paradyso, giordhe han oss atir
 lifwande mz sino dyra blodhe, Gudh är ok lik-
 nadhär widh eeth dyur, thz hetir salamandra,
 20 thz byggir j eldenom, Man findir the bärgh som
 altidh bränna aff eldh, Oc thz kan engin släkk-
 ia, Oc j them eldenom byggir thz dyurith sala-
 mandra Oc ther kan engin til koma, then som
 thz dyurit wil gripa han gör een annan eldh
 25 lankt fran bärgheno som brindir, tha dyurit
 faar see then andra eldin springir thz vth aff
 sinom eldh, oc j then andra, oc swa wardhir
 thz fangit Swa war christus j eldenom, thz är j
 hymerike, j sins hymilska fadhirs sköth, at engin
 30 kunde til honom koma, Än iomfru maria giordhe
 her nidhre j iordhrike een annan eldh, thz är
 then brännande kärlek, som hon hafdhe til gudh

j sino hiarta, Tha war herra saa then eldin, sprang
 han aff sins fadhirs sköth, j iomfru maria ren-
 asta lykama, Oc swa wardh han fangin Gudh
 ar liknadhär widh eeth grymt panter, hwilko
 enkte dywr maa mote staa Swa grymbir war 5
 gudh, oc an myklo meer, at engin man kunde 133
 hans wredhe forsona, vtan iomfru maria, hon hafwir
 blidhkat hans grymheth, oc forsonat hans wredhe,
 Hafdhe een männisskia förra format gifwa alla
 werldena, hon hafdhe ey thes haldir kunnt 10
 koma til wan herra, En nu ar gudh swa blidh-
 kadhär oc forsonadhär, at människian maa mz
 eno skärff köpa sik hymerikis rike, Hafdhe oc
 een människia gratit förra swa manga tara som
 watn ar j hafwino, hon hafdhe ekki format koma 15
 for gudz öghon, An nu ar gudh swa forsonadhär,
 at vm människian sukkar eentidh for sina synde,
 gudh wil gifwa hanne hymerike, Gudh ar ok lik-
 nadhär widh filin, thz dyurit ar swa stort oc
 starkt, at thz bär eeth barfridh oppa sinom ryg, 20
 ther wel xl wänkte men magho oppa wara mz
 alle thera wario, Tha thz ar wilt, pläghar man
 thz faa mz ene rene iomfru, thz dyurit ar swa
 renferdhukt, at thz haldir sina rätto tidh mz
 sinom maka, Nar thz ena hafwir sina frukt vnt- 25
 fangit, sidhan mängia the sik alregh saman,
 Thz takir oc enkte thera annan maka, the födha
 oc ekki meer an een vnga, Oc sidhan lifwa the
 renlika til sin dödh, Naar thz ena döör, takir
 thz andra alregh maka, Oc for thy at thetta 30
 dywr ar swa renfärdhukt, pläghar man thz faa
 mz eene renfärdhoghe oc skäre iomfru, Hon gaar

j ödhknena, ther dyurit pläghar wandra, Oc
 genstan dyurit kännir luktena aff iomfrune, gaar
 thz fram til hænna, Oc staar spakt som eeth
 lamb, Swa läggir hon band om thes fötir, Oc
 5 swa ther äptir koma iägharane oc göra thz saart,
 Oc aff thy sarena blödhir thz swa länge at
 thz blifwir döt, Oc the guma blodhin ffor thy
 han är til läkedom godhir, Swa hafwir iomfru
 maria mz sinom renlek giort gudh sik lydhoghan,
 10 vndirdanoghan oc spakan som eeth lamb, Oc
 hafwir bundit hans händir oc fötir j waggonne,
 tha han war barn, Ther äptir wardh then sami
 lykamen fangin ok bunden j pynonne, Oc wart
 sarghadhir, Oc vthgöth sit blodh j dödhin, Oc
 15 thz blodhit är beste läkedom for äwinnelikom
 dödh, Gudh är ok liknadhir widh een fughil
 ther kallas fenix, Han är een oc ensamen oc
 hafwir j werldine engin maka, tha han wardhir
 134 20 gamal draghir han saman ädhla rötir, oc dyr
 kryde, oc gör ther aff een redha ellir boo, Oc
 aff solinna krapt oc hita tändis eldir j redhan,
 Oc swa flyghir han ther j oc latir sik vpbrenna,
 Oc aff the asko aff honom wardhir wexir een
 annar ny fenix, Widh thenna fenix är gudh
 25 liknadhir, som är eensamen gudh oc aldra thinga
 skapare, Han wardh tha vngir tha han flögh aff
 hymerike, j then eldin iomfru maria hafdhe bygt
 j sinne siel, aff ädhla rötir oc dyrom krydom,
 Thz är aff henna stora ödhmyukt oc brinnande
 30 kärlek, Oc aff allom androm hænna dyghdhem
 Oc wardh barn oc vngir j hænna wälsighnadha
 iomfrulika lifwe, War herra är ok kalladhir een

springare j scriptinne, Han sprang aff hymerike
 hith nidhîr til iordhrike j iomfru mario liiff,
 Aff mario lifwe j krubbona, aff krubbonne oppa
 korssit, Aff korsseno til helfwite, Aff halfwite
 atir til iordhrike, Aff iordhrike til hymerike, Oc 5
 an skal han springa tw sprung, thz ena hith
 nidhîr til domin, thz andra atir vp til hymerike
 mz sinom vthwaldom winom, Aff the siätta war
 fru frögdh skalt thu lása thessa bön

Oracio

10

Gladz maria wälsighnadh daghrand
 Thin siätta glädhy kom thik til hand
 Swa stoor at engin thz fulsighia kan,
 Tha thu thin kārasta son atir fan,
 Hwilkin thu sötasta maria iomfruga reen 15
 tapadhe thre dagha oc tholde fore meen
 Han war thik lydhoghîr tha thu han fan,
 thin renlek then willa eenhörning wan,
 Thu hafwir aff eeth leon eeth lamb giorth,
 Oc tamt then willa örn som wi hafwom hörth, 20
 Thu hafwir oc bundit then starka samson
 Oc wnnit then wisa salamon,
 thu hafwir then willa pellicanus fangit,
 Ocsalamandra hafwir aff eldenom til thiksprungith,
 thu hafwir spekt thz gryma panteer 25
 Oc bundit thz stora elephanteer,
 Aff thik wardh fenix then gamble vng.
 tha gudh munde springa thz högha sprung
 aff hymerike nidhîr til iordhrik
 Oc loth sik siälfwan födha aff thik, 30

For thina siätto glädhy bidhir iak thik nu
 wänt thina nadh til mik O sötasta iomfru
 Oc hielp at iak matte miskund faa
 tha iak skal aff werldinne gaa amen

5

The syunda frögdh

135

The syunda warfru frögdh war thentidh hy-
 merikis konugir kom mz allom hálghom anglom
 oc fördhe hona til sith äwinnelika rike, oc giordhe
 hona til ena mektogha drotning, Thz war fore-
 10 teknadh j gamblo laghomen, Konung dawidh
 fik ilzko oc wredhe til een genwerdhoghan man,
 Oc war komin a wäghin oc wilde han dräpa,
 Han heeth nabal, Oc wilde fordarfwa alla the
 honom til hördho, Thz forstodh nabals hustru
 15 abigail, Hon war een klok oc wiis qwinna, Hon
 tok mz sik förslor Oc foor a wäghin moth konug-
 enom, Oc fiol honom til fota oc saghdhe swa,
 O min käre herra giff mik til the bruten nabal
 hafwir brutit, Han är een dare Oc j sinom dar-
 20 skap hafwir han darlika giorth, thu skalt ey thina
 wredhe lata gaa ofwir een dara, Vm thu vth-
 gyutir hans blodh j thinne wredhe, tha awitir
 thik thit hiarta tha wredhin är forgangin, Oc
 thykkir thik tha ila wara at thu hafwir thik
 25 siälfwir hämt j thino hastogha modhe, Thu skalt
 mik än her äptir weta thak, at iak hafwir thik
 thetta sakt, Oc aff thessom hänna ödhmyuka oc
 wisa ordhom oc andhrom flerom, saktadhis hans
 wredhe, oc hans onda modh forgig, Oc kom
 30 atir til sik sielfwan, oc saghdhe til henna, wäl-

sighnadhir wari gudh, som thik j dagh wth moth
 mik sände, Oc walsighnat warin thiin ordh, Oc
 walsighnadh wari thu, som mik hafwir hindrat,
 at iak hans blodh ey hafwir vthgutit Jak sighir
 thik sannelika, at swa wisselika som gudh lifwir, 5
 hafdhe ekki thu swa raskelika mote mik komit,
 Jak skulde swa reent hafwa fordarfwat oc aff-
 skrapat nabal, ath ey skulde een hundir j hans
 gardhe blifwit lifwande, Oc swa tok konungin
 hanna gafwor hon hafdhe honom fört, Oc sände 10
 hona faghirlika atir heem til siin, Fiortan dagha
 ther aptir bleff then sami nabal dödhir, Tha
 thenkte dawidh oppa the wiso ordhin oc kloko,
 som abigail hafdhe honom sakt, Oc oppa henna
 wisheth oc dygdh, Oc sände budh til hanna och 15
 loth röкта at hon skulde til hans koma oc wardha
 hans hustru, Thentidh budhin henne til komo
 oc berättö oc spordho, om hon wilde hans hustru
 wardha, tha fiol hon oppa siin knä oc swaradhe,
 Jak wil gerna mins herra thiänista qwinna wara, 20
 oc twa hans thiänara fötir, Hon tok mz sik
 iomfrur oc qwinnor oc kom til konung dawidh,
 Han vntfik hona liofflika, oc giordhe hona til 136
 ena drotning, Thz nöth hon sina ödhmyukt oc
 wisdom Nu wiliom wi thetta ärandit vththydha 25
 iomfru mario til hedhir oc äro Mz konung da-
 wid vndirstandz then höxte konungin, gudh
 fadhir j hymerike Han war wredhir wordhin
 oppa then daran nabal, thz är oppa människiona,
 Hwilkin mykyt darlika hafdhe giorth tha hon 30
 wardh olydhogh sinom gudh, oc apte fölgdhe
 diäfwlsins radhe, Oc the wredhe oc grymheth

kunde ingen forsona, vtan the kloka oc wisa
 abigail, thz är the wälsighnadha iomfru maria,
 Hon saghdhe til budhit som hymerikis konungir
 hafdhe hanne sänt, Jak är gudz thiänisto qwinna,
 5 wardhe mik äptir thinom ordhum Swa hafwir
 hon nutit sin wisdom oc ödhmyukt, at konugin
 hafwir giorth hona til ena waldogha drottning j
 hymerikis rike, Thetta sama är ok bewist j gamblo
 laghomen, mz ene drottning som heth hester,

10 **T**hz war een mäktoghír oc waloghír konung heth
 asswerus, han giordhe eeth storth gestabudh, Oc
 bödh ther til alla sina landis herra, Han hafdhe
 vndir sino walde hundradha land oc syu oc
 thyughu, Thetta gestabudh war kostelikit oc stoort,
 15 oc stodh e oc attatighi dagha, ther war een sal
 til bygdir swa vndarlikin, at ingen kan thz fulle-
 lika scrifwa, stolpane waro alle aff sölfwir, Thak-
 it war offwan til skapt som hymilin, Nidhan
 vndir thakino sato dyre oc ädhla stena, oc skino
 20 som andra stiärnor, Oc waro skikkadhe oc satte
 äptir hymil tunglanna gang, For salenom war
 een yrta gardhir, Oc mit j yrtagardhenom stodho
 winträ, Bulane waro sölfwir, qwistane waro aff
 gul, winklasane waro aff alla handa ädhla oc
 25 dyra stenom, Ther war alt vm kring hängt pur-
 pura, baldakin, bliant oc all the köstelika stykke
 j werldinne matto wara, The linor thz hängde
 oppa waro aff fino silke, Oc ringane waro aff
 filsben, Thetta hängde oppa them sölfwir stolp-
 30 um som ther waro vpsatte, Gulwit som man
 gig oppa, war skakkerat oc lakt mz dyrom sten-

om, then ene war saphir Oc the andre smaragdus, Ther waro sānga giordha aff gul oc solfwir, Alle the ther waro drukko besta oc vthwaldasta wiin aff gulkarum, Oc hwar man drak swa mykyt han wilde Drotningen heth wasta, 5 137
Hon hiolt eeth serdelis gestabudh ellir gilde, mz frwm och iomfrum oc arlikom qwinnom j konugxsins palacio, Tha thetta gestabudh och hoghtidh hafdhe standit hundradha dagha oc attatighi, bodh konungin alth thz folk som war 10
j stadhenom susi ther konungen bodhe badhe fatikom oc rikom, Oc byriadhe oc hiolt ena nyia gladhy j wingardhenom, Oc the hoghtidhen oc gladhin stodh j syu dagha, Syunda daghin konungen war blidhir oc mykyt gladhir, Sande han 15
bodh til drotnigenna, Oc badh at hon skulde sik skonlika oc arlika til sathia, oc koma til hans gladhy mz sinne gulkrono, Thy at han wilde at alde skuldo see henna fagherind, Hon forsmadhe hans budh oc wilde ey til hans koma, 20
Tha wardh konungen mykyt wredhir oc gig til radz mz sinom herrom oc forstom om hanna bruth, The swaradho honom alle oc saghdho swa, Herra konung Hon hafwir ey athenast thik ensampnan bedrofft, vtan alla thina godha oc 25
welborna men madhir thik, som aro j thino rike, Nu taka wara hustrur aptedomo aff hanne, oc skulu oss wanwordha oc forsma wart budh, Thu skalt hona ofwir gifwa oc lath kunnogha oc byudha, at wasti skal aldreggh meer for kon- 30
ungin koma, Oc thu skalt ena andra batre vthwalia j henna stadh, Thz skedhe oc swa, hon

wardh for sina höghfärdh vthkastat aff allom
 them hedhär oc äro hon hafdhe, Tha bödh
 konugen at alla the fäghirsta iomfrur som waro
 j hans rike skuldo til hofwa koma, Oc aff them
 5 allom wilde han sik j wasti stadh ena drotning
 vthwälia, J them tymanom war j sama stadhen-
 om susis een iudhe heth mardocheus, Han hafdhe
 ena fatika iomfru när sik, som mist hafdhe badhe
 fadhär oc modhär, Oc war hans brodhär dottir
 10 hon heth äster, Hwilka han födde oc hafdhe for
 sina dottir, Han sagh een dröm, Honom thykte
 som han saa vpspringa ena litla kälde, Oc aff
 the kälde waxe een stoor flodh, Han wiste
 ey hwat drömin hafdhe thydha, En gudh in-
 15 sköth j hans hiärta at han fördhe iomfruna til
 konugxsins gardh, Oc forbödh hänner at sighia
 thz at hon war födh af iudha släkt, Ther war
 138 een märkelikin kämmenäre til sattir, som iom-
 frumen skulde forestanda, gifwa them smidhe
 20 oc klädhe oc hwat the beddos, Tha war äster j
 bland andra iomfrur swa ödhmyuk, at hon alz-
 enkte wilde kräfa älla bedhas, Vtan saghdhe til
 kämmenären, At hwat han henne wilde gifwa,
 ther ath skulde hänner wäl nöghia, Thy nöth
 25 hon sinna ödhmyukt, Oc kämmenären skipadhe
 henne syu iomfrur som hänner skuldo thiäna, Oc
 gaff hänner alt thz hon widhirthorfte, Tha skip-
 adhe gudh thz swa at hon war for älla the
 andra thek j konugxsins asyn, Ok han vth-
 30 walde hona til sinna drotning, Oc giordhe bryllöp
 mz hänner, Tha war then drömin sandir, som
 mardocheus hafdhe seth at een litin kälde waxe

j ena stora flodh, Thz war at the fatika iomfrun
wardh een mäktogh drotnig, Mz thesse drotning-
ene häster vndirstas the wälsighnadha iomfrun
iomfru maria, Hon hafwir sina ödhmyukt oc
lydhno swa mykyt nutit, at gudh hafwir hona 5
giorth til hymerikis drotning, Mz the andre drotn-
ningenne wasti, som fordrifwin oc vthkastat wardh
fran hedhir oc wald for sina höghfärdh, vndir-
stas ewa, Hon war vthdrifwin for sina höghfärdh
oc olydhno aff paradiis, fran allom them hedhir 10
oc äro, ther gudh hafdhe hona drotning ofwir
giorth, Nu thentidh drotnigen hester war weld-
ugh wordhin, Kom henna fadhirbrodhir mar-
dochius opta til konugxsins gardh, och wilde see
ok höra huru hon matte, Tho berättte han engom 15
thz drotnigen war honom skyld, J them tyma-
nom waro ther tve dora waktara, som plägha-
dho wakta thz innarsta konugxsins pallacium,
ther han pläghadhe sofwa vth j, The fingo awnd
til konungen, oc hafdho radh mellan siin huru 20
the wildo han myrdha, Thetta fik mardochius
wita hemelika, och saghdhe thz for drotning-
enne, En hon war ey seen, vtan saghdhe thz
genstan konungenom, Oc konungen gig siälfwir
oc ranssakadhe oc fan at swa war sant, oc loth 25
them badha hängia, Ther äptir loth konugen
scrifwa j sina kronicam, at ther war een iudhe
heth mardochius, som han hafdhe warnat for
sinom fiandum, ther honom wildo myrdha, J
them tyma war een man j konugxsins gardh, 30
ther kalladhis aman, then vphöghdhe konungen
ofwir all siin land, oc bödh allom att falla oppa

- 139 knå for honom tha han kome gangande, Thz giordhe ok alle, Oc engin thordhe thz forlata vtan mardochius han wilde thz ekki göra, Ther aff wardh aman wredhir oc spordhe hwat man
- 5 han ware, Tha han hördhe at han war een iudhe, wardh han hatughir oc wredhir oppa alla the iudha j landeno waro, oc wilde them alla fordarfwa aff gamble awnd han hafde til thera, for thy iwdha hafdho förra fordarfwat thz folkit
- 10 som kalladhis amalechite, aff hwilko folke aman war föddir, Oc thy taladhe han til konungen och saghdhe swa, Herra konung, her är eeth handa folk j thino rike, the äro allom androm olike, The hafwa ny lagh, Oc ther ofwir forsma
- 15 the thin budh, Thy är widhirthorfftokt, at the ey längir tholins, vtan byudh at the skulu forderfwas, Oc oppa thz at thu ey hafwir afsaknadh ellir minzkat j thinom skath for thera skuld wil iak in antwardha j thith fatabwr M^o pund sölf-
- 20 wir, Tha swaradhe konungen, Haff sielfwir oc gör aff folkeno hwat thu wilt, Oc fik aman sin gulring, som han pläghadhe daghlika bära, Tha screff aman vth breff a konungxsins wegna til all hans land ok rike insighlat mz konungxsins
- 25 fingir gulle, at alle iudhe vnge och gamble, qwinnor oc barn skuldo dräpas, oc thera godz sköflas oppa thrättande daghen j tolfte manadheno, tha the brefwin wordho läsin j sialfwom stadhenom susis, Tha sörghdho iudhane oc gråto owir alla
- 30 mato, Oc mardochius fördhe sik j een säk, Oc strödhö asko oppa sit hofwdh, Oc mz höghe röst gig han skriande oc gratande vtan fore drot-

ningenna paladz, Thz war ekki lofikith, at nokor
matte inga for konungen ellir drotningena ohöf-
welika kláddir, Tha drotnigen hester fik thetta
wita vndradhe hon storlika oc sände honom
kladhe oc badh han til sik koma, oc han wilde 5
them ekki taka, vtan kungiordhe henne mz
budhino konungxsins dom, som gifwin war of-
wir hánna slákt iudhana, Oc at aman wilde
them alla dräpa, Oc badh hona gaa for konung-
en oc bidhia for sino folke, Hon sände honom 10
budh j geen oc saghdhe, Huru skal iak thora
gaa til konungen mädhan stadhghat är oc budhit,
at hwa som okalladhír gaar til hans han skal
ioo ändelika genstan döð, vtan at konungen rekk-
ir mot honom gulwanden som han hafwir j 15 140
sinne hand Oc äro nu framlidhne xxx dagha
sidhan han läth mik kalla, Tha loth mardocheus
sighia henne swa Hwa weth, gudh kan hafwa
giorth thik til drotning ffor thy, at thu skalt j
thesse nödh koma thino folke til hielpa, Tha 20
loth hon sighia honom atir j gen, at han skulde
sampna alla the iwdha j susis waro, Oc bidhia
them fasta alment j thre dagha oc bidhia til
gudh badhe for sik oc henne Hon wilde gaa for
konugin oc sathia sith liff til waghan, Hon fast- 25
adhe oc siälff oc badh innelika til gudh, at
han wilde werdhoghas hielpa sino folke, Thridhia
daghin satte hon sik faghirlika til oc gig mz
twem iomfrum for konungxsins palacium, En
hæn sath gen moth dörrinne a sino konungxlika 30
säte Oc saa nokot aluarlika oppa hona oc hon

wardh forfärat oc swa råd at hon fiol nidhär til
 iordhinna, Tha konugen saa at hon aff räddogha
 fiol til iordhinna, Rakte han vth gulwandin mot
 henne, Oc saghdhe, hester Rädz ekki thetta budh
 5 allir dom som iak hafwir budhit skal ekki ofwir
 thik gaa, Thz är ey for thina skuld giorth, Thu
 skalt radha oc styra mz mik, Han stodh vp oc
 tok hona j sin fampn oc saghdhe, hester, bedz
 hwat thu wilt, thz skal thik gifwas, Hon swar-
 10 adhe, Jak bidhär at thu wili werdhoghas j morghon
 koma til mik j mina höghtidh iak hafwir thik
 reeth Oc haff aman mz thik Tha wil iak be-
 rätta thz iak hafwir j mino hiarta, Her aff wardh
 aman mykyt gladhär, Oc gig heem j sith hws,
 15 oc loth saman kalla sina wini oc alt sith folk
 oc berättte them huru stora äro konungen oc
 drotnigen hafdho honom giorth, Oc tho kändhe
 han oc saghdhe alt saman enkte wara wärth,
 mädhan then iwdhen mardocheus forsmadhe han,
 20 Oc han wiste enkte ther aff, at drotningen war
 aff iwdha släkt, Tha rådho hans wini honom, at
 han skulde lata göra een galgha j sino huse xl-
 alna höghan Oc ga til konugen arla om morghon-
 en Oc bidhia at han matte hängia ther j mar-
 25 docheum, Han loth sama nattena byggia galghan,
 oc morghin arla gig han til konugxsins pala-
 cium, Oc wilde bidhia konungen at han mate
 hängia mardocheum, Nu hände thz swa at wm
 141 the sama nattena han loth galghan byggia, tha
 30 la konugen anwaxe, oc gat ey sofwit, Oc thy
 loth han läsa for sik Cronicam, Oc thz som hänt
 war j hans daghum, Tha stodh ther scrifwit j

bland annor ärande, at een iwdhe heth mardocheus hafdhe warnat konugen for sinom fiandum som han wildo myrdha, Tha saghdhe konungen, Thz war stoor thro ther mardocheus mik bewiste, Hwat äro hafwir iak honom ther fore 5 giorth, Hans thiänara swaradho, Herra, alz enkte mz allo, Tha loth konungin kalla sik aman, Oc saghdhe til hans, Om konugin wil nokon man ära, huru skal mz honom göras, Tha thänkte aman at konungen mente honom ther mz, Oc thy 10 swaradhe han swa oc saghdhe, Then man konugin wil ära, han skal föras j konungx klädhe, Oc konungxsins krona skal a hans hofwdh säthias Oc han skal sithia a konungxsins hest, Oc then främste herra konungen hafwir skal vndir honom hestin 15 ledha kring vm allan stadhin ok ropa Swa skal then man äras som konungen wil ära, Tha saghdhe konugen til aman Gag nu rasklika oc gör mardocheo alt thz thu hafwir nu sakt Oc wakta thz widhär thith liiff at thu forsuma thz enkte 20 aff, Tha wardh aman aff allo hiärta dröfdhir oc thordhe thz ekki lata vtan ledde hästin vndir honom, oc ropadhe som honom war budhit, Oc fördhe han swa atir til konugxsins borgh, Oc gig hem siälfwir sörghiande oc gratande Oc 25 kädhe sik for sinom winom, Tha kom honom bodh ath han skulde mz konungenom gaa til drotnigenna gestabodh, Thentidh konungen war alstingx gladhär saghdhe han, Hester Bedz hwat thu wil, thz wil iak thik weta, Tha swaradhe 30 drotnigen, Min käre herra, iak bidhär for mino lifwe, oc for mino folke at wi ey skulum for-

- darfwas oc forgaa, Gudh gafwe at wi haldir
saldoms til thråla oc mattom lifwit behalda,
Konungen saghdhe, Hwa är then thz wil göra
Drotnigen swaradhe, war dödz fiande är thenne
5 sami aman, Tha stodh konungen vp wredhir oc
gig vth j yrtagardhin Oc hester sat a sinne säng
Oc aman fiol nidhir a sängena oppa sin knä,
oc badh for sino lifwe, Vndir thes kom konugen
142 atir ingangande oc fik see at aman la a drot-
10 nigenna säng widh henna fötir, saghdhe han
See han wil en drotnigena skemma oc wanära
ther iak är sialfwir när, Än för en konungen
hafdhe wel sakt ordhin sprungo thiānarane fram
oc bundo for hans öghon, oc saghdho til kon-
15 ungen, Han hafwir latit byggia een galgha j
sino huse, xl alna höghan, som han wilde hafwa
hängt j mardocheum, konungen swaradhe, gan
rasklika oc hängin han j then sama galghan han
hafdhe x sönir, the wordho ok alle hängde,
20 Konungen gaff drotningenne hans hws oc hon
antwardhadhe thz mardocheo, Mardocheus gig
in for konungin Oc hester widhir gig tha at han
war henna fadhir brodhir Tha fik konungen mar-
docheo sin gulring, then han loth atir taka aff
25 aman Oc badh han scrifwa breff ofwir all hans
land oc rike, jnsighlat mz hans fingirgulle, at
engin skulde iudhana dräpa, Oc bödh ath iudha-
ane skuldo hempna sik ofwir sina fianda, oc dräpa
alle the som iudhana willo hafwa dräpit, Oc alle
30 landis höfdhinga skuldo them hielpa Tha bör-
iadho iudhane til at sla oc dräpa sina fianda,
oc slogho j hel kring om alt riket lxx M^o folk,

Oc j siälfwom stadhenom susis ther konungin
bodhe sloghos j hel vel viij hundrat,

Nu skulum wi nokot her aff vththydha iomfru
mario til hedhir oc äro, Mz them onda aman
vndirstas war fiande diafwlin, Han hafdhe giort 5
een galgha mardocheo Thz war at han hafdhe
mz sino falsko radhe, som han gaff warum första
föräldrom adam oc äwo, giort allo mankynino een
galgha, thz är äwinnelik fordömilse, Oc han hafdhe
thz komit til wägha at hymerikis konungir hafdhe 10
gifwit dom ofwir människiona, äwinnelikx dödz
Tha kom hymerikis drotning iomfru maria oc
vmskipte then domin, Oc hafwir thz komit til
wägha, at then galghin diafwllin hafdhe oss allom
bygt kom oppa hans eyghin deel For thy at 15
han oc hans sälskap skulu äwinnelika blifwa för-
dömda, at wi maghom alle wardha säle, om wi
wiliom siälfwe, Thetta bewisas oc j konunga
bokomen, Ther staar scrifwit at konung salomon
sat j sino konunxlika säte, oc hans modhir ber- 20
sabe kom til hans gangande, Tha stodh han vp
moth henne Oc vntfik hona mz store äro oc
loth säthia een stool a sino höghro hand Oc läth
hona när sik sithia oc saghdhe til henna, Modhir
betz hwat thu wilt Thz ware ey möghöliket at 25
iak skulde thik nokot neka Swa hafwir alz-
waloghir gudh giort mz sinne kärasta modhir,
Han hafwir hona sat a sina höghro hand j sino
rike, Han vnfik hona mz store äro tha han hänte
hona mz ängla skara af werldinne mz liiff oc 30
siel til äwinnelika frögdh oc glädhy, Oc hafwir

hona giort til hymerikis drotning, Oc wil henne
 enkte neka thz hon bedhis Oc hon är mäktogh
 mz sinom kärasta son, ä hwat hon wil Oc hon
 bidhär altidh for oss Thy skulum wi henna syunda
 5 frögdh gerna ära oc läsa thessa bön

The syunda bönin

- G**lädz maria hymerikis keysariinna,
 thina syunda frögdh kan människian ey besinna,
 tha gudh thik vphöghdhe ofwir ängla chora
 10 Oc kronadhe thik mz äronna krono,
 Thy est thu the kloka abigail,
 Ther konungenom dauid thektis swa wel,
 at for henna wisdom oc kloka sin
 tok han hona til sinna drotning,
 15 Thu est oc kallat the kloka hester,
 Ther konung asswerus hafde swa kär,
 Han kunde ey finna hänna lika,
 Thy wart hon drotning ofwir alt hans rike,
 Swa hafwir hymerikis konungir aff thik giorth
 20 Ena drotning j hymerike thz hafwom wi spoort,
 När honom är thit säte nu,
 Thz est thu best werdth welsighnadh iomfru,
 For thina syunda frögdh bidhär iak thik,
 bidh thin kärasta son for mik,
 25 At han lati mik til siin koma
 oc vnne mik j hymerike äwerdhelika krono, Amen,

Thessa syu warfru fröghdhir skalt thu gerna
 hedhra oc ära, oppa thz at hon wili werdhoghas
 gladhia thik j thinom dröfwilsom, oc hialpa thik

til æwerdhelika glädhy, For thy hwa hona he-
dhrar oc arar, a j hwat skipilsom the männi-
skian är stad, tha blifwir thz ekki olönt, Oc ther
aff skalt thu tio miracula her äptir höra

Primum miraculum

5

Thz war en man, han pläghadhe badhe rōfwa
oc stiäla, tho likawel hafdhe han syndirlika gudh-
likheth oc enkannelikan kärlek til wara fru, Een-
tidh wardh han for thyufweri gripin oc hängdir
j een galgha, en iomfru maria hiolt han vppe, 10
swa at honom enkte skadde, Ther äptir skuldo
the samo mennene ther fram gaa som han loto
hängia, oc sagho at han lifdhe, Tha drogh een 144
thera sith swärdh oc wilde han gynom stinga,
Än iomfru maria hiolt sina hand ther fore, swa 15
at swärdhit kunde honom enkte skadha, Ther
vndradho the mykyt oppa, oc spordho hwru
han gat swa länge lifwat, Han swaradhe Maria
miskundinna modhär är her när mik oc haldir
mik vppe at mik kan enkte skadha, The spordho 20
hwar mz han hafdhe thz forthiänt, Han swar-
adhe Jak pläghadhe badhe rōfwa oc stiäla oc
mykyt ila göra, Tho hafdhe iak eenkannelika
gudhlikheth til syu warfru frögdhär oc mz them
äradhe iak hona hwar dagh Oc thy hielpär hon 25
mik nu j minne nödh, Tha hugga the han nidhär
Oc loto han friian ganga hwart han wilde Han
gig til eth klostir, oc gaff sik ther in, oc wardh
een hälaghär man vm sidhe

Thz andra miraculum

Thz war een riddare, han hafdhe ena borgh
 nokot när enom almanna wāgh, oc rōfwadhe
 alla them ath them wāghenom foro, tho hafdhe
 5 han til sidh, at enkannelika helsa iomfru mario
 hwar dagh mz aue maria, Eentidh foor ther
 fram een hālaghir munkir, Oc genstan komo
 riddarans thiānara aff borghinne oc wildo han
 rōfwa, Tha saghdhe then hālghe mannin, latin mik
 10 koma til idhan herra, Jak hafwir honom nokot at
 sighia hwilkit honom är mykyt gagnlikit at wita,
 The fördho han til thera herra Oc han taladhe
 til riddaren oc saghdhe, Herra latin alla idhra
 thiānara fram koma fore idhir Jak wil them
 15 nokot goth berätta, The komo alle fram, vtan
 hans kāmnenär, Han war ensamin borto, Tha
 saghdhe hālghe mannen, Latin kāmnenärin ioo
 andelika fram, Jak är for hans skuld hiit komen,
 Honom sändis budh, en engaledhis wilde han
 20 koma, Tha toko the han mz wald, oc drogho
 han fram mote sinom wilia, Tha saghdhe then
 hālghe manniu til hans, Jak manar thik j ihesu
 christi nampn, at thu sigh hwa thu est oppen-
 barlika for oss allom, Han swaradhe, thy wer
 25 iak skal thz nu göra, vtan mina thak, Jak är
 een diāfwl, hith sändir oppa thz, at iak skulde
 thessom riddara hafwa halsin sundir brutit, Oc
 iak hafwir thiānt honom nu j fortan aar, oc fik
 an aldreggh makt ofwir han, for thy han hafwir
 30 a hwar dagh lasit aue maria, Oc thy formatte
 iak honom oppa them daghenom enkte skadha,

Hafdhe han een dagh thz forsumat, tha hafdhe
 iak hans hals brutidh, Thentidh riddarin thetta 145
 hördhe fful han [a] knä for hælgha mannin och
 beddis nadh, Oc diafwllin foor vth ofwan gynom
 husith bort sin wagh, Oc riddarin tok sik eeth 5
 bättra lifwirne, oc wart een stoor gudz win vm
 sidhe Oc thy skalt thu gerna läsa aue maria

Thz thridhia miraculum

Een godh qwinna skulde een dagh bära sinom
 bonda mat oppa markena, thith som han är- 10
 wodhadhe, oc hafdhe eeth spät barn hema oc
 engin som thz waktadhe, Hon gig til waggonna,
 oc sighradhe barnit mz aue maria, oc gig swa
 bort mz matenom, Thentidh hon kom j geen,
 war alt husit vp bränt, oc barnit stodh mit j eld- 15
 enom, oc skadde alz enkte mz allo, for thy iom-
 fru maria hafdhe thz wäl bewarat

Här börias fiärdha miraculum

Thz war een enfaloghär brodhär j eno klostre,
 han pläghadhe helsa wara fru hwart thz sin han 20
 gig fram om hänna beläte, Oc pläghadhe opta
 swa sighia til belätit, Kära fru iak helsar thik
 altidh, oc thu swarar mik enkte, hwi forlatir
 thu thz, ther aptir een dagh kom han fore war-
 fru beläte och saghdhe Heel maria ful mz nadh, 25
 herren är mz thik, thu est wälsighnadh ofwir
 alla qwinnor, Oc wälsighnadh är thiins liifs fruct,
 Tha swaradhe warfru honom oc saghdhe Oc
 thu skalt wäsighnadhär wardha

thz fämpta miraculum

Een rikir man j aqvitalia lefdhe sinom son
 aptir sik mykyt goodz, oc antwardhadhe piltin
 j sins dödz tyma enom riddara, at han skulde
 5 piltsins formyndare wara, Thentidh piltin vp-
 wexte gig han aff riddarans radhe oc vthsatte
 sith gooz oc salde, Oc forgiordhe ila alt thz
 han atte, En riddarin löste mesta delin aff godz-
 eno atir til siin, Then vnge mannen wardh fat-
 10 ikir oc mykyt bedröfdhir, Oc spordhe radh aff
 enom trulkarl, huru han matte rikir wardha,
 thrulkarlin saghdhe fölgh mik, iak wil thik
 godha wägha wisa Oc ledde han mz sik thit han
 fik tala widh diäfwlin oc saghdhe, Thenne wil
 15 thin thiänare wara, om thu wilt han rikan göra,
 Diäfwllin saghdhe, thu skalt afsighias oc neka
 christum thin gudh oc skapara, Han giordhe oc
 swa, tha saghdhe diäfwlin Nu skalt thu ok af-
 saghias oc neka gudz modhir, Han swaradhe thz
 20 gör iak aldreggh at iak nekar miskundena modh-
 ir mariam, Genstan han nempde mariam fly-
 146 dhe diäfwllin mz sino sälskap bort fran honom,
 Oc vngemannin gig in j kyrkiona oc fiol a knä
 for warfru beläte, ok badh hona bedhas sik
 25 miskund, thy at han hafdhe nekat henna son J
 sama tymanom war hans formyndare riddaren
 hemelika j kirkionne a sinom bönom, oc riddar-
 enom syntis at warfru satte sin son oppa al-
 tarit som hon hafdhe oppa armänom, oc ful a
 30 knä for honom oc saghdhe Min käre son for-
 giff thessom vnga mannenom sina synd, for mina

skuld, War herra swaradhe Min kärasta modhär
 Jak pläghar thik enkte neka, for thina skuld
 wil iak forlata honom alla sina synde Riddarin
 sa thetta oc vndradhe her mykyt oppa Han kall-
 adhe swenin til sik, oc spordhe sakena oc hwat 5
 han hafdhe giorth, Vngemannen berättte honom
 alla sannind, aff thy han hafdhe badhe talat oc
 giorth, Tha berättte riddaren honom atir hwat
 han hafdhe seet Oc gaff honom sina dottir oc
 alth hans godz j gen, som han hafdhe til sik 10
 löst Oc han wardh ther äptir een stoor gudz win

Thz siätta miraculum

Een prestir sang eentidh messo j ene kyrkio,
 tha byriadhe warfru beläte mykit swettas Swa
 ath alle vndradho som ther när waro Oc qwin- 15
 or gingo til mz linnom klädhum, oc struku
 bort swettin, Ther war een man j kyrkionne,
 som diafwllin war vth j, Han byriadhe til ath
 ropa oc saghdhe, Hwi staan j ok vndrin, at gudz
 modhirs beläte swettis, thz är for thy, at henna 20
 son hafwir draghit sith swärdh Oc wil for män-
 niskionna syndir lata werldena forga Oc hon
 staar nu oc bidhär for werldinne, oc haldär hans
 händir Oc ware ey thz, tha ware nu werldin
 alredho forgangin 25

Här börias thz syunda miraculum

Thz war een brodhär, han pläghadhe gerna
 hedhra oc ära warafu, Han wardh syukir Oc

tha han laa j sin ytirsta tyma, kom diäfwllin
 til honom mz starkom oc hardhum frestilsom,
 Tha böriadhe brodhrin til at twäka, oc saghdhe,
 Avi iak hafwir fortapat alt thz goth iak hafwir
 5 giorth, For thy her kombir diäfwlin, Tha saghdhe
 brodhorin som när honom war Min käre brodh-
 ir ropa oppa iomfru mariam, oc bidh hona
 thik hielpa oc läs thenna wersin Maria mater
 gracie, mater misericordie, tu nos ab hoste pro-
 10 tege, et hora mortis suscipe, Thz är swa mykyt
 sakt a wart maal Maria nadhanna modhir oc
 miskundenna, werna oss for owinenom Oc vnt-
 fa oss j dödzsins stund, Thentidh han hafdhe
 147 thetta wersit läsith sagh han warafwu koma oc
 15 köra bort diäfwlin Oc then syuke fik atir hop
 oc thröst Oc all rädde oc iäfwoghe flydhe fran
 honom Thy skalt thu altidh gerna kalla oppa
 iomfru mariam j thinne nödh for thy ath hon
 är een san oc rät nödhielperska

20 Thz attonda miraculum

EEn annar brodhir hafdhe enkannelika gudh-
 likheth til warfru, Han pläghadhe hwar dagh
 innelika hedhra henna hiärta mz ene aue ma-
 ria for thz at hon hafdhe gudh karan aff allo
 25 sino hiärta Oc ath han wilde ärna honom san-
 nan oc fulkomplikan kärlek til wan herra, Ther
 nest hedhradhe han henna renasta iomfrulika
 liiff mz ene aue maria for thz hon reen iomfru
 afladhe oc födde gudz son, Oc at hon wilde
 30 honom hielpa at han matte allan sin aldir ren-

lika lifwa, Ther äptir las han ena aue maria henna wälsighnadha spinom til hedhir som hon spisadhe wan herra mz, Oppa thz hon wilde vnna honom nadh at han matte barmhertoghír wara oc miskunsambir at spisa then fatika, Ther 5 äptir las han ena aue maria henna renasta hand-om til hedhir mz hwilkom hon hannadhe wan herra oc thiänte honom ödhmyuklika Oc badh at hon skulde gifwa honom sanna ödhmyukt til at thiäna gudhy oc sinom iämcristne, Thetta 10 öfdhe han alla dagha, Warfru kom een [dagh] til honom oc thakkadhe honom ther fore oc gaff honom alla the gafwor om hulka han hafdhe hona bidhit

Thz nionda miraculum

15

Een syndogh qwinna ther warit hafdhe j syu aar j sköro syndeliko lifwirne mötte eentidh enom gudhlikom prest, Hon loo mote honom oc taladhe til hans mz lösfärdhoghom ordhum, En prestin blyghdhis oc hafdhe gerna warith henna 20 qwittir, Oc wiste ey hwat han wilde sighia, Tho vm sidhe saghdhe han Godh människia bidh til gudh for mik, Hon swaradhe, Huru allir j hwat matto skal iak for idhir bidhia, Han swaradhe gag til kyrkionna ther findir thu warfru beläte 25 j wapnhuseno hafwande sin son j sino skötö ffal ther a knä for belätit Oc sigh swa Herra gudh skapare himils oc iordz forbarma thik ofwir then prestin som mik hith sände, gör thu thz Jak wil thik thit ärfwodhe wäl löna, Hon hopadhe at 30

hon skulde nokot faa oc gig in j wapnhusith
 oc fiol a sin knä oc badh som henne war be-
 148 fält, tha wende barnit sik vm j iomfruna sköth
 oc wilde hona ekki see, Oc saghdhe til sinna
 5 modhir, Hör min kärasta modhir vndarlik thing,
 Her staa the största syndirska ther är j werld-
 inne oc bidhir for minom kära son oc enkan-
 nelika win Oc for sik siälfwa bidhir hon enkte,
 Tha swaradhe modhren Min aldra käraste son
 10 forbarma thik ofwir thessa syndirsko ther thik
 j sinom darskap hafwir reeth til wredhe, Hon
 war vng oc darat, oc henna föräldra dödhö alt
 ofbrath fran henne oc hon hafdhe engin som
 hona hult sidhan til thz besta Oc thy fiol hon
 15 j syndena Min wälsighnadhe son giff mik häna
 bruth ffor thy thin miskund är mykyt större
 än henna synde, Forgiff henne häna synde ffor
 mina skuld, Oc for thins sons skuld som hona
 hith [sände] War herra swaradhe, Modhir thz
 20 ware omöghölikit thz iak skulde thik nokot neka
 Jak forgifwir henne alla sina syndir om hon wil
 sik her äptir bätra oc for syndinne wakta oc
 bewara, Tha the syndirskan thetta hördhe stodh
 hon vp oc lop rasklika til prestin, oc berättte
 25 honom alth thz hon hafdhe hört oc seeth, Oc
 scriptadhe sik for sina syndir oc wardh een
 hālagħ mānniskia vm sidhe

Decimum miraculum

Thz war een godh qwinna hon hafdhe een
 30 son han wardh fangin Oc qwinnan badh altidh

warafu ath hon skulde hanom hiälpa at han
matte lös wardha, Thentidh hon saa at hænna
bön enkte halp, gig hon til kyrkionna til warfru
beläte oc tok borth barnit w hænna sköth oc
saghdhe, Thetta barnit wil iak swa länge be- 5
halda til iak faar mit barn j geen, Om nattena
äptir kom warfru j tornit ther qwinnonna son
sat fangin ok läste vp alla lasa Oc saghdhe til
hans Gag rasklika til thinna modhir heem oc
bidh hona bära mik mit barn j gen Swa wardh 10
han lös oc warfru fik atir sith barn, Thy skalt
thu gerna aff allo hiärta ära iomfru mariam
wara kära fru

¶ Her byrias thz fiärdha gudhz budhordh

Thz fiärdha gudz budhordh thz är swa Män-
niskia thu skalt ära fadhîr oc modhîr, Thz skalt
5 thu swa forsta, Thu skalt wara them lydhogh
oc mz athwakt thiäna them, Thu skalt them
149 frykta oc mz engom thingom bedröfwa gudh
hafdhe budhit j gambla laghin Naar een man
hafdhe thz barn som honom war olydhokt oc
10 genwerdhokt, thz skulde han föra bort for rätt-
in ok kâra ther ofwîr, Tha skulde thz barnit
stenkas, tha drap man the olydhogha oc gen-
stridhogha barnen til lekaman, Än nu dräpîr
barnit sik sielfft til siälinna For thy nar thz be-
15 dröfwîr sina föräldra ffadhîr oc modhîr oc är j
wilianom them olydhokt tha gör thz dödhölika
synd oc dräpîr sina siel Ther aff wil iak thik een
liknilse sighia

Notabile

20 **T**hz war een iomfru hon pläghadhe opta sina
modhîr bedröfwa, Oc war swa hardhsinnat at
hon ekki wilde bidhia sina modhîr sik thz for-
lata Thz hende swa at dottren wardh sywk oc
prestin kom til henna Hon scriptadhe sik Oc
25 prestin rådth henne at hon skulde sina modhîr

bidhia sik forlata thz hon hafdhe hona swa opta
 bedröfft, Hon swaradhe thz ey gita giorth oc
 blef swa dödh oc iordhadhis, Om nattena aptir
 skulde prestin gaa in j kyrkiona, Tha hördhe
 han ena röst iämerlika skria oc ropa ve ve thz 5
 iak nokon tidh ward föd, Prestin wardh räddir,
 Tho beswor han röstena sighia sik hwa hon ware,
 Röstin swaradhe Jak är the iomfruna siel som
 j scriptamaal hördhin oc iordhadhin j gaar, For
 then skuld at iak ey wilde mina modhär bidhia 10
 för än iak dödh forlata mik thz iak hona opta
 dröfdhe, är iak nu äwinnelika fordömt,

Thy mit kära barn skalt thu granlika wakta
 at thu ey fadhär ellir modhär bedröfwe, Hör än
 eth annat aff absolon konung dawitz son 15

aff absolon konung dawitz son

Konung davit hafdhe een son heeth absolon
 Han war swa daghelikin oc stoltir at engen
 fanz hans like, Hans haar war swa faghirt ok
 skönt at frur oc iomfrur köpto thz dyrt som 20
 skars aff hans hare och pryddo ther mz sina
 lukka, Hans fadhär hafdhe han mykyt käran,
 thenne sonen absolon drap sin brodhär amon oc
 rymde swa bort aff landit Hans fadhär forgaff
 honom thz oc loth han atir hempta oc hafdhe 25
 han swa käran sidhan som förra, Tho likawel
 bar han moth sinom fadhär falskheth oc swik j
 sino hiärta Oc gig til radz huru han matte sin
 fadhär af daghum koma at han matte konungir
 aptir honom wardha, Hans radhgifware heth 30

- 150 achitophel Han war beropadhîr for then klokasta
 man j landeno war, âptîr hans radh loth absolon
 göra ena krono tholka som konunga plägha bärn
 oc wende folksins godhwilia til siin mz sötom
 5 ordhum oc lofwom oc lofwadhe them stoor thing,
 Om morghonen arla war han idhkelika vppe oc
 stodh for stadzsins porte oc vnfik liofika alla
 the ther komo Första nokor kom gangande, gîg
 han genstan mot honom helsande han oc tok
 10 han j sin fampn ok kystin for sin mun, oc
 saghdhe käre win hwadhan äst thu komen, Hwem
 höre thu til, oc hwat är thit ärande i konungxs-
 ins gardh, Thän som til kom swaradhe Jak är
 aff them stadhenom ellîr aff thz thorpit, oc iak
 15 hörir them til, oc thetta är mit ärande, Tha
 swaradhe absolon Sannelika thu est aff godho
 folke, oc thu hafwir rät oc sant ärande än thy
 wer her är engin som thit ärande rättelika rättîr,
 ware thz mik befaladh jak wilde ther rättelika
 20 ofwir döma, Oc hwars manz käromal oc ärande
 wilde iak rätwislika rätta oc ända, Mz slikom
 fundum oc listoghum ordhum fik han folksins
 godhwilia oc drogh folkit alt til siin Entidh
 ther âptîr saghdhe han til sin fadhîr, Käre fadh-
 25 îr ma iak fara til ebron Jak lofwadhe mik
 thith tha iak vthlandis war, Konung dauid swar-
 adhe Min käre son ffar til ebron j gudz fridh,
 Absolon for til ebron oc folkit kom ther saman
 oc giordhe han ther til konung, Tha thz war
 30 giorth tok han alt folkit mz sik oc rykte til
 iherusalem och wilde sin fadhîr fordarfwa, kon-
 ung dauid fik the tidhandin spöria, oc flydhe

genstan vth ath androm portenom aff stadhen-
 om oc in j ödhnena, Oc hans thiänara ok
 wini honom waro thro fuldo honom, oc lupu
 alle til foth ofwir bärgh oc dala swa at the mz
 store nödh vntkomo, Konungen skriadhe oc grät 5
 oc alle the mz honom waro, Tha taladhe konung
 david til een visan man het kusi Wänt thu j
 gen oc sälla thik in til absolon, oc hwat thu
 aff honom forstaar thz mote mik gaar thz vn-
 byudh mik atir, Kusi kom atir til iherusalem 10
 oc hult sik in til absolon, Oc saghdhe sik hafwa
 dauid ofwirgifwit oc wilia när honom blifwa,
 Thentidh absolon sin fadhër ekki j stadhenom
 fan gig han til radz mz achitophel, Han gaff
 honom thz radh at han skulde genstan fulfölgia 15 151
 sin fadhër j ödhnena oc sökia han ther han
 ware, Hafdhe han swa genstan giorth Tha haf-
 dhen funnit sin fadhër oc slaghit honom j hel,
 Tha saghdhe kusi Jak wil gifwa thik eeth bättra
 radh, bidha til morphons oc her forinnan lat 20
 alt thith folk saman koma, Oc swa wiliom wi
 han oc hans här kringslionga oc belaggia, oc
 aff allom them skal ey een man vntkoma Tha
 saghdhe absolon, thz är eeth goth radh, thz
 wiliom wi ok swa göra, genstan ther aptir vm 25
 qwälin gig kusi j ödhnena til david oc saghdhe
 honom ath swa framt han wilde sith liiff be-
 halda skulde han ther engalund ofwir nattena
 blifwa, Thentidh dauid thetta hördhe loth han
 ekki dwälia vtan rykte genstan thädhan mz sith 30
 folk ofwir iordans flodh in j hedhindomen Oc
 hedhnugane vntfingo han mz store äro, oc gawo

honom alt thz han widhír thorfte, En absolon
 sampnadhe een storan här oc foor áptir honom
 Oc konung dawidz folk redde sik mote them
 til stridh, Oc saghdho til dauid, Thu skalt ekki
 5 sielfwir j stridhinne wara, ffor thy the sökia
 enkxsins manz liiff vtan thit thy bliff her qwar
 oppa thesse borch, Thentidh the vthrykto til
 stridhinna stodh konung dauid for portenom
 oc taladhe til alt folkit oc saghdhe Mine káro sönir
 10 Skonin io minom kára son absolon oc skadhin
 han ekki til sith liiff, Ther skeen hans kerlekir
 oc fadhírlika hiarta Thentidh stridhin til gig,
 Halp war herra them som rät hafdhó Oc abso-
 lon tapadhe stridhena oc flydhe oc rände vndir
 15 ena eek Oc hans langa faghra haar snardhe sik
 vm een green swa at han bleff ther qwar häng-
 iande, Oc mulen han sath oppa han lop sin
 wagh, Tha kom een beth ioab som höfwidzman
 war j stridhinne oc sköth thry spyuth gynom
 20 hans hiarta, Oc swenane huggo han allan j stykke
 oc j swa matto bleff han dödhír, Oc aff hans
 här wordho slaghe wel xx thousand folk, Oc
 the andro flydho j ödhknena, them rifwo oc
 slitu leon oc biörna j hel The waro än flere än
 25 the ther slaghe waro, Thäntidh konung dawidh
 fik the tidhandin at hans son absolon war dräpin
 byriadhe han skria oc grata ok ropadhe O ab-
 solon min käre son, Hwa gifwir mik thz at iak
 matte döo for thik O absolon huru gern wilde
 152 30 iak döo for thik Tha the forstodho at konugin
 war dröfdhír thordho the ekki koma fore han,
 Tha gig höfwidzmännin ioab til konungin oc

saghdhe Herra konung thu bedröfwir alt thith
 folk som thera liif hafwa waghat for thina skuld,
 Gag vth oc vntfa them lioflika oc gladhlika,
 gör thu thz ekki the wända sik alle saman bort
 fran thik, Tha gig konungin vth for portin oc 5
 vntfik them alla mz store gönst oc äro Swa tok
 absolon sin anda for thy at han sin fadhir be-
 dröfdhe Oc hans radhgifware achitophel tok eeth
 reep oc hängde sik sialfwir Swa skal allom
 them gaa som thz radh gifwa barnomen at the 10
 sina föräldra bedröfwa oc ekki ära

Hör än eth annat thu skalt thinom
 föräldrom lydhoghír wara

Konung karl hafdhe thre söner, twa aff them
 waro honom lydhoghe oc thiänto honom ath- 15
 waktelika, then thridhi war genstridhoghir oc
 forthruten Eentidh hafdhe konung karl eet äple
 j sinne hand oc saghdhe til then genstridhogha
 sonen, Lat vp thin mun oc vntfa thetta äplit,
 Honom forsmadhe thz fadhrin badh och wilde 20
 thz ekki göra, Tha taladhe han til the andra
 twa oc badh thöm göra thz sama, The waro
 genstan redho, oc giordho thera fadhirs wilia
 Tha gaff konung karl them ena halfft sith kon-
 ungx rike, oc them andra gaff han eth härtogha 25
 dömo, Thentidh then genstridhoghe brodhrin
 thetta saa saghdhe han fadhir, giff oc mik nokot
 iak wil gerna lata vp min mun oc taka widh
 äplit, Fadhrin swaradhe ney thz är nu alt of-
 sent thu skalt ey faa äplit, Oc aff mik hwarte 30

arff ellir rike Swa tapadhe han sit fadhirmis
arff for thy at han sinom fadhír olydhoghír war

Thu skalt oc thina föräldra j engom thing-
om forsma ellir miswördha, Ey hädha ellir ath-
5 löghe aff göra, Hwa thz gör han är forbanna-
dhír aff gudhy Oc han är aff chams släkt som
athlöghe giordhe aff sinom fadhír oc ther wil
iak sighia nokot litit aff

Aff noe oc hans syner

10 **N**oe hafdhe thre söñir then ene heth cham
then andre sem then thridhi heth japhet, Thz
skedhe eentidh at noe drak sik drukkin aff
wiin for thy at han viste ey at wineth war swa
153 starkt oc hafdhe swa mykla makt at thz skulde
15 han forwinna, oc laghdhe sik nidhír ath sofwa,
Thith kom gangande hans son cham oc saa ath
klädhin waro aff honom fallin, Oc at han la
nokot blyghelika nakin ther loo han ath oc loth
han swa liggia, Oc gig bort oc saghdhe thz
20 sinom twem brödhrom, Tha toko the eeth klä-
dhe oc gingo baklängis atir awoghe oppa thz
the skuldo ey see thera fadhírs blyghelika näkt
oc breddo klädhit ofwir han, Thentidh han wak-
nadhe vndirstodh han huru the hafdho giorth,
25 oc thy gaf han them twem brödhrom sin wäl-
sighnilse, oc forbannadhe then thridhia brodhrin
cham oc alla the aff honom skulde koma

Thu skalt ey wara thinom föräldrom lydh-
oghír j them thingom som äro mot gudhy

Oc tagh äptedömö aff the hãlghe iomfrune sancte
Cristine

Aff sancte cristine

Een hãlagh iomfru Cristina ath nampne war
aff thy landzskap som hetir thyro ey fulla xij 5
ara gamol, sãthiande alt sit hop til gudh at
hon matte sin iomfrudom bewara, Henna fadhír
heth vrbanus oc war aff store slãkt, Oc aff werdh-
oghetz wegna war han riddara mestare, Hen-
na modhir war aff konunga slãkt, Tho waro the 10
badhin hedhin, Hãnna fadhír loth mura eeth
høgt torn oc ledde sina dottír ther in oc xij
thiãnistö mōör mz henne, Han lõth göra gudha
aff sōlfwír oc gul oc satte them j tornit at hon
skulde til them bidhia, hedhra oc åra oc ofra 15
them rōkilse alla dagha, Hon skulde oc aldreg
thãdhan koma at hon skulde skodhas aff man-
nom, Hon war sielf mykyt faghír oc skōn, oc
mange wildo hona hafwa til hustru En fadhrin
saghðhe Jak wil mina dottír engom lofwa, Hon 20
skal iomfru blifwa oc hedhra wara gudha, Ther
äptír framlidhnom vij daghom Oc sancta Cristina
wilde affgudhumen engin hedhir göra, For thy
hon war vptãnd j gudz ålskogha, tha sagdhø
hãnna thiãnistö mōiar Kåra fru nu åro syu 25
dagha lidhne sidhan gudhane fingo nokot offir
Oc oss thykkir at thu far wil thu wil dyrka
nokon annan gudh som wi witom enkte aff, ffaar
thin fadhír thetta wita, tha latir han oss oc alla
wara slãkt fordårfwa oc sighír at wi hafwom lãrt 30

- thik thro oppa then gudh ther pylatus loth dräpa
 Sancta Cristina saghdhe sinom thiänista mö-
 154 ghiom J swikins aff diäflenom Oc thy kunnin j
 ey see ällir märkia at thesse gudha äro badhe
 5 döfwe oc blinde, oc hafwa hwarte skial ällir
 sinne Jak hafwir syu dagha j hwilkom iak offrar
 lifwandis gudhy mit offir hwilkin som giordhe
 hymelin mz stiärnomen, iordhena oc hafwith oc
 alt thz j thöm är Thron j mz mik oppa honom.
 10 oc a hans son ihesum christum tha frälsir han
 oss fran diäflenom Som the swa taladhos widhir
 kom henna fadhir gangande oc wilde see sina
 dottir oc offra sinom gudhum Tha stodh sancta
 Cristina oc skodhadhe hymilin gynom eth wind-
 15 ögha, Hännä thiänisto möghiar saghdho hännä
 fadhir, wi bidhiom thik herra ther ofwir oss
 hafwir wald, Haff miskund oc nadh mz oss Thz
 äro fram lidhne syu dagha sidhan thin dottir
 gudhumen offradhe oc hafwir ey tänt lyus ellir
 20 rökilse bränt, Fadhrin saghdhe O min dottir
 Cristina hwat wantro ällir willo är komin j thit
 hiarta at thu dyrkar then gudh som sik kunde
 ey siälfwom hiälpa, gag fram oc offra hymilsins
 gudhum som thik hafwa latit her til lifwat at
 25 the ey mote thik wredhghas oc fordarfwa mina
 enda dottir Sancta Cristina swaradhe sinom fadh-
 ir, Kalla ey mik thina dottir vtan hans dottir
 hwilkom iak skal offra sannindenna offir, Han
 skal iak ära oc lofwa for vtan ända, Tha gladdis
 30 hännä fadhir oc thänkte at hon mente hans af-
 gudh mz them ordhum oc gig fram oc wilde
 kyssa sina dottir Sancta cristin ropadhe Smitta

ey min mun Jak wil offra mith offir hymilsins
 gudh Hænna fadhír foor wildír j hænna ordhum
 oc thy saghdhe han til hænna O min dottír Cri-
 stina offra ey atenast enom gudh at the andre
 wardha thik ey alle wredhe oc lata thik ila for- 5
 fara Sancta cristina swaradhe Thu hafwír wel
 talat oc sannind sakt at iak skuli offra enom
 gudhy fadhrenom oc sonenom oc them hálgha
 anda, oc hymerikis gudh oc iordhrikis skal opp-
 enbaras, J honom ár mit liif oc helsa, Han 10
 skal iac wálsighna och lofwa, oc honom skal iak
 offra mit offir alla dagha, Hænna fadhír saghdhe
 O min kárasta dottír, bidhír thu til thre gudha,
 Hwi hedhrar thu ey the andra Tha badh sancta
 Cristin sin fadhír oc saghdhe, Sánt mik nokra 15
 osmittadha gafwor them wil iak offra minom hym-
 ilska fadhír, Hwilkin mik skal prófwa mz sinne
 sanind, Hænna fadhír swekx j hænna ordhum
 for thy han ey forstodh annat vtan at hon hafðhe 155
 alt thetta talat aff hans gudhum Oc thy gig han 20
 bort oc sände sinne dottír hwat hon beddis, Hon
 beddis ok ther áptír een osmittadhan kiortil oc
 fördhe sik j han, Hon thwadhe sith anlite oc sina
 hándir oc lykte sik inne j sinom kamera Oc
 offradhe sinom frálsara hymerikis gudhy offir 25
 oc rökilse Oc badh til hans mz gratande tarum
 sighiande Herra ihesu christe lifwandis gudz son
 j hymerike, thu ther vthsándis aff odödhölikom
 fadhír oc foor hith nidhír j thessa werld hwilka
 thu giordhe, oc kládde thik her mz människio 30
 kyty, oc tholde pyno ok dödh aff omildom man-
 nom at wi skullom lara at thola dröfwilse for

thit nampn Jak thin syndogha thiänisto qwinna
 cristina ther mykyt hafwir syndat oc illa giort j
 minne fawitzko, oc dyrkat diäfwlskap af minom
 barndom, Jak hopar oc thröstir til thik min
 5 herra kom mik til hielp j them pynom mik äro
 redda, at iak inz thinne dygdh maghe forwinna
 alla them thit nampn ey känna, Oc at alle the
 som ey widhir gaa thit nampn skulu rädhas oc
 skialfwa, Genstan stodh gudz ängil for henne
 10 sighiandis O Cristina reen oc osmittat gudz
 thiänisto qwinna, waar gudh oc herra hafwir
 hört thina bön Gör manlika thit hiärta skal styrk-
 ias mot threm domarom at oppenbaras skal
 gudz dygdh oc ära, Tha saghdhe sancta Cristina
 15 til ängillin Min herra gif mik mins gudz oc
 frälsara äwerdhelikit tekn at iak skuly engin
 rädhas, Tha tok ängillin oppa hona oc las ofwir
 hännä hofwdh oc gaff henne korssins tekn Sancta
 cristina sagh sik om kring, oc fan eet hwit
 20 brödh som hwitasta myölk oc söt som honagh
 hwilkit hon tok oc fik thz änglenom oc badh
 han thz wälsighna oc gifwa sik thz til synda for-
 latilse oc til äwerdhelikit liiff, Oc saghdhe thz
 äro nu lidhne tolff dagha sidhan iak brödh
 25 smakadhe, Tha wälsighnadhe ängelin brödhit och
 gaff henne äta Om qwälin ther äptir tok sancta
 cristina sins fadhirs afgudh iowem apollonem oc
 venerem oc slogh them al j stykke, oc gaff gullit
 oc sölfrit fatiko folke, Om morghonen kom henna
 30 fadhir vrbanus oc wilde offra oc bidhia til sinna
 gudha oc kunde them hwarghin finna, Han
 kalladhö saman hännä thiänisto möiar oc saghdhe

Hwat är giort aff minom gudhum, Tha fullo the
 alla oppa sin knä fore hans fötir oc saghdho
 Käre herra miskunda oss, Thin dottir slogh them
 sundir oc kastadhe them vth oppa gatuna, Tha
 wardh vrbanus starklika wredhir Oc bödh kin- 5
 pusta sina dottir oc saghdhe til henna Sigh mik
 Cristina hwar hafwir thu gömpt mina gudha,
 Hon thighdhe oc wilde honom enkte swara Tha
 saghdhe han Jak swär om mina miskunsamma
 gudha vtan thu sighir mik hwat thu hafwir aff 10
 them giorth, grymasta dywr skulu thit köth oc
 limi sundir slita, gag nu thy fram oc bidh til
 hymilsins gudha, at thu skuli ey swa ila for-
 fara Tha swaradhe Cristina, Rätwislika hafwir
 thu talat at iak skal bidhia til hymerikis gudh, 15
 oc til hans son ihesum christum, vrbanus hanna
 fadhir wardh grymbir oc wredhir oc bödh hona
 flangia mz limom oc loth fram koma tolff men
 som hona slogho til skiptis, Thetta lat fadhrin
 göra sinne dottir modhrinne owitande En the 20
 som hona slogho wanskadhos vin sidhe oc fiollo
 nidhir, Tha saghdhe Sancta Cristina til sin fadhir
 O thu oblyghe styggir vrbane engin hedhir
 hafwande Se nu at the mik hafwa slaghit wanskas
 oc hafwa enga makt, Hanna fadhir war j storum 25
 dröfwilsom, at han tholkin orät oc forsmädhilse
 skulde lidha aff sinne dottir Oc bödh läggia
 iärnboior a hanna hals, oc binda hanna händer
 oc fötir och läsa hona in j fanga hws oc gig
 sidhan heem til siin, Thentidh modhrin fik höra 30
 at hanna dottir war swa plaghat aff fadhrenom,
 strödhe hon asko oppa sit hofwdh oc reeff siin

klädhe, oc gig til mörkastowonna til sinna dottir
 oc fiol for henna fötir oc saghdhe mz gratande
 tarum Cristina miskunna thinne modhir Thu est
 min enda dottir, For thina skuld faar iak döð.
 5 alt thz iak aghir thz är thit O min glädhy oc
 minna öghna lyus west thu ey at iak thik födde
 oc söghdhe thik mz minom spinom hwat är thz
 mz thik är giort at thu dyrkar oc thror oppa
 annan gudh Sancta Cristina swaradhe sinne modh-
 10 ir, Hwi kallar thu mik thina dottir, war nokon-
 tidh nokor j ware släkt ther cristina heth Modhrin
 swaradhe ney Sancta cristina saghdhe, West thu
 ey at iak hafwir christi nampn som är hyme-
 rikis konugir oc aldra thinga skapare, Han
 15 hafwir mik vthwalt til sith herskap, Han hafwir
 mik pryt oc gifwit sighir at winna them alla
 157 som han ey kanna Oc aff läggia idhra wanskip-
 adha oc skämmelika afgudha dyrk j hwilko
 j ärin alle swikne illa, Tha modhrin thetta hördhe,
 20 gig hon hem oc berättte thz sinom bonda, Tha
 wardh vrbanus grymbir oc wredhir mot sinne
 dottir Oc vm morghonin ther äptir satte han sik
 j dom mot hanne Oc sände vth sina riddara oc
 loth sina dottir for sin domstool ledha oc saghdhe
 25 til henna Cristina iak warkunnar mik ofwir thik
 thy at thu est min eenda dottir, gag än til
 gudhanna oc bidh til thera at the wilia thik
 frälsa aff the willo som thik twingar, Gör thu
 thz ekki, tha skal thu dräpas mz mangu pyn-
 30 om Oc thu skalt ey her äptir heta min dottir
 Sancta Cristina swaradhe O thu omilde ransman
 vrbane, Then som thror a gudh är gudz barn,

Oc hwa som tro a diäfwllin är diäfwlsins barn,
 swa est ok thu, Oc thz som aff thik födhis är
 diäfwlslikith, Oc thy est thu ey min fadhîr,
 Hænna fadhîr wredhghadhis oc bödh at hon
 skulde affkladhas Oc henna spädhe lykame hardhe- 5
 lika pynas, Hon pintis j manga tyma, Oc the
 waro wel tolf mæn hona pynto, The wanskadhos,
 än fadhrin kunde ey mättas aff hænna pyno,
 Vtan bödh at the skuldo ey afflata, vtan skuldo
 hona mera pyna, Tha tok sancta cristina aff sino 10
 eyghno köth ok kastadhe sin fadhîr i hans änne
 oc saghdhe O thu forbannadhe man föddir j
 ondum tyma Jak sighîr thik vrbane thu skalt
 forfaras j andre wärld, Thu gernadhis at äta
 thinna dottîr köth, see thz är nu lakt for thin 15
 öghon, Tak oc äth thins anlitis blygdh oc skam,
 Henna fadhîr gat hona ey längir hörth, Han
 bödh taka eeth hywl oc binda sina dottîr ther
 oppa oc loth mykyn widh oc eeld ther vndir
 laggia Oc loth sla olio j eldin at han skulde 20
 thes raskare taka een ända, Tha sancta cristina
 laa bundin a hyuleno saa hon vp til hymilin
 oc saghdhe Jak wälsighnar oc lofwar thik herra
 gudh j hymerike, Jak thakkar thik min fadhîr
 ihesu christe fforlat mik ekki j thesse stridh, 25
 Vtan räk vth thina wälsighnadha hand, oc släk
 vth thenna eldin som mik är kringum gifwin
 Genstan hon hafde thetta sakt, slogh eldin sik
 bradhelika vndan hyuleno oc drap wel fämptan
 hundrat affgudha dyrkara, Oc wars herra ängla 30
 stodho när sancta cristine oc henne skadde enkte,
 Tha bödh vrbanus taka hona nidhîr aff hyuleno

Oc spordhe Hwa hafwir thik thenna thruldom
 kánt, kantz thz for mik ellir skalt thu ey lif-
 wande vnga minom handom Sancta cristina swar-
 adhe O thu skändelikin oc fordömölikin köt-
 5 mangare vrbane saghdhe iak thik ey orene matkir
 at min fadhir christus lardhe mik thessa vm-
 wendilse Han ar thera lyws j mörkreno äro, Oc
 rättir waghir them som wille fara Han ar thera
 glädhy j dröfwilsom äro Oc allas thera hop a
 10 han kalla Han ar then mik lardhe rätwiso oc
 gudz räddogha, Thy skemmir iak thik oc for-
 smaar thina pynor oc alla thina odygdh oc thins
 fadhirs diäfwlsins, Tha war vrbanus forwnnen
 aff sinna dottir ordhum, oc wiste ey huru han
 15 skulde hanna ändalykt göra, vtan bödh hona
 atir j myrkastowona laggia, tha hon sat ther
 allena, komo thre gudz ängla til hanna oc fördho
 hanne mat aff hymerike, Oc laghdho sina händir
 a hanna lykama, Oc genstan heltos all henna
 20 saar, Tha saa sancta cristina vp til hymilin oc
 saghdhe O min herra hymerikis gudh lönlika
 sara läkiare, nu weth iak oc vndirstaar at thu
 wilt mik ey forlata, vtan minnis a mik som
 stad ar j wanda Oc sändir mik födho aff hymbl-
 25 om mz thinom hälghom änglom, Loff hedhir
 oc äro wari thik for vtan ända, Vm nattena
 sände henna fadhir vrbanus vth fäm sina swena
 oc loth binda een steen widh hanna hals oc
 sänkia hona swa j hafwit, Tha thz war giort
 30 komo genstan gudz ängla oc toko mot hanne,
 Oc hon gig mz änglomen oppa watneno Tha saa
 sancta cristina vp j hymilen oc badh, O ihesu

christe som är mz oss, oc ey forlatir them thik
 rådhas, lat mik faa thiin wälsighnilse j thesso
 watne, byudh nu at thz wardhe mit döpilsa watn
 at iak matte rensas aff allom smittom, oc klädhas
 j thinom wänlek mz äwinnelikx sannindz klädhum, 5
 Tha hördhis een röst aff hymblom Cristina war
 herra hafwir hört thina bön, oc genstan kom
 eeth skinande sky ofwir hanna hofwdh, oc hon
 saa gudz äro koma til sik, Ther waro gudz
 ängla mz sötasta sang oc dyrasta offirs lukt, 10
 Tha badh sancta cristina gratande och saghdhe
 O osynlikin oc osmittadhir lifwandis gudz son
 som werdhoghadhis at koma nidhir aff hymerike
 ofwir thetta watn mz mykle äro ok dygdh oc
 ängla scara, oc vnte mik döpilse nadh oc ofor- 15
 gänglika vpnyilsanna äro gör nu mz vrbano j 159
 thesse nath äptir thy han hafwir mz mik giort
 For thy han hafwir mik höth oc stadhlika thänkt
 j morghon lata mic dräpa, Tha hon hafdhe thetta
 sakt fördhis hon aff änglomen atir oppa strand- 20
 ena Oc vm sama nattena doo henna fadhir vr-
 banus j mestom pynom oc dröfwilsom

annar domaren

Nokon tyma ther äptir kom een annar dom-
 are j hans stadh, oc heth dyon, Han war aldra 25
 arghaste afgudha dyrkare oc cristna manna hat-
 are, Han fan scrifwat j sino radhuse huru manga
 pynor sancta cristina hafdhe tholt, oc at hon
 kunde ey böghias aff allom them til afgudha
 dyrk, Tha loth han hona ledha for sin domstool, 30

Thentidh hon war fram led oc han fik see hænna
 fäghrind oc wänlek, kalladhe han hona fram til
 siin, oc byriadhe först lukka mz sötom ordhum,
 Oc ther nest thrugha oc höta mz hwassom oc
 5 grymasta pynom, at hon skulde offra oc bidhia
 til hans afgudh, Han badhe badh oc smekte mz
 mangom ordhum, oc thz halp honom alt saman
 enkte, Tha wardh domaren grymbir oc wredhir,
 oc bödh hona flängia mz risom, Tha saghdhe
 10 sancta cristina, O thu grymbir oc vsal domare,
 mz thinom afgudhum, blyghis thu ey at pyna
 mik mz barna lek, bär fram nokra hardhare pynor
 som bätir bita, Jak thror til min frälsara oc
 herra ihesum christum, at iak faar makt aff hon-
 15 om swa skemma thik som thin brodhir vrbanum,
 Tha wardh domaren wredhir oc bödh henta ena
 iärnwaggo, Oc loth ther j thiäru, qwadho oc
 olio, oc loth starkan eld vndi tända, oc nar
 waggan war all glöiande, oc thz j hænne war
 20 alt syudhande, tha laghdho riddarane sanctam
 cristinam j waggona, Oc fyre aff them rördho
 waggona mz iärnthyughum, oc wendo sanctam
 cristinam j waggonne, at hon skulde raskelika
 ända lifwit, Tha byriadhe sancta cristina lofwa
 25 gudh oc saghdhe, wälsighnadhvir wari thu alz-
 waloghir gudh min käre herra ihesu christe, ffor
 thz at thu födde mik annan tidh j döpilsomen
 Oc lätir mik nu annat sin wagga som barn j
 eldenom, Tha saghdhe domaren Cristina kännir
 30 thu ey thessa pyno Nu mat thu see huru gudhane
 aru thik miskunsammi, oc vmbära mz thik, oc
 thy kan eldin thik ekki bränna, Thy bidh til

them at the wilin frälsa thik aff thinom syndom,
 som thu hafwir mote them giorth Sancta cristina
 swaradhe, O thu oblyghe oc omilde diafwlsins
 son, Jak rådhis ey thina pynor, Jak thror oc 160
 hopas til min herra ihesum christum, som makt 5
 hafwir kasta thik j hálfwitis mörkir, til thin
 brodhir vrbanum, Tha wart domaren wredhir oc
 bödh hona vtthaka, oc raka alt henna haar aff
 hanna hofdhe oc pyna hona nakna, oc ledha
 hona swa nakna kring vm allan stadhin, Alla the 10
 qwinnor som sagho hanna blygdh at hon skulde
 tholkit lidha, ropadho alle som mz ene röst mote
 domarenom sighiande, Orätwis är thin doom,
 oc wrang äro thiin budh, hwat är thz thu gör,
 thu hafwir alt qwinkönit wanhedhradh oc skemt 15
 mz thinne gerning, Ther äptir leddis sancta crist-
 ina til eth afgudha mönstir, Oc domaren saghdhe
 til hanna Cristina bidh nu til then stora gudhin
 appollo, at thu maghe vntkoma the gryma pynor
 thik äro redda, Tha lypte hon vp sina händer 20
 oc saghdhe O herra gudh hālaghir fadhīr ihesu
 christe, som all thing skapadhe mz thino ordhe,
 hör nu mik thina thiānisto qwinno, Oc byudh
 nu diafflenom som är her j thesso afgudh, at
 han sla thz sundir oc knosi thz alt j duft Oc 25
 genstan fiol afgudhit nidhir, oc wardh som annat
 polfwir, For thz iartekne throdho genstan thry
 thusanda hedhnunga oppa wan herra, Oc dom-
 aren dyon wardh swa harmslaghin oc bedröfdhir
 at han störte til iordhinna, oc bleff genstan 30
 dödhir, Tha loth hans bisithiare ellir radhgifware

sanctam cristinam j mörkastowona ledha Ther
sat hon oc lofwadhe gudh for then sighir hon
hafdhe tha wnnit

tercius iudex

- 5 **N**okon tima ther aptir kom een annar domare
j hans stadh mykyt omildir, oc cristna manna
hatare aldra störste, oc heth iulianus, Thentidh
han kom oppa radhusit, wardh honom presen-
terat alla sancta cristina gerninga oc hwat mz
10 henne war giorth, Tha thz war alt lasit, bödh
han genstan lata hona koma for sin domstool,
Oc saghdhe til henna Cristina Jak hafwir hörth
at thu hafwir mykyt mz thinom truldom giort,
gag nu fram oc bidh til wara äwerdhelika gudha,
15 oc offra thöm offir, oc hedhra them, wilt thu
thz ekki göra, tha skal iak lata alla hardhasta
oc grymmasta pynor oppa thik laggia, Oc ey
skal then thu thror wara gudh föddir aff ioseph,
formagha thik hielpa, Sancta cristina swaradhe
20 O thu iuliane, gudz owin, oc diäflanna kompan,
hwi talar thu swa til mik, Jak är ihesu christi
161 thianista qwinna, Jak rädhis ey thina pynor,
Tha bödh iulianus ath een vgn skulde eldas j
thre dagha oc thre nättir, oc lata swa hona j
25 then brännande vghnen, at hon skulde sit liif
ther anda Sancta cristina bleff j vghnenom, o-
skad aff eldenom, och gudz ängla mz henne j
fäm dagha lofwande oc ärande gudh Oc stoor
röst vthgig aff vghnenom Oc the riddarane röst-
30 ena hördho wordho förfaradhe oc rädde, oc gingo

bort oc berättu thz juliano, Tha loth han bryta
vp vghnen, oc the funno cristinam framgangande
swa som aff varme lögh, oc lofwande gudh,
Tha bödh domarin hona for sin domstool ledha,
oc saghdhe til henna, widhircag for mik, Oc 5
kändz thin thruldom mz hwilkom thu hafwir
all natwrlik thing bethwingat, Ellir skal iak
thik grymmelika lata pyna mz hardhare pynom,
Sancta cristina swarade Jak rådhis thit through
oc pynor enkte, Jak hafwir min herra mik til 10
hielpa, Tha bödh domarin lata koma een koklara
mz ormom, som hona skuldo dräpa, Han kom
oc släpte til henna siex orma aff thriggia handa
slagh, hwart andro werre, The lupu til henna
Oc twe aff them slungo sik vm hanna fötir, Oc 15
twe slungo sik vm hanna spina som annor barn
ther sugha wildo, Oc twe slungo sik om henna
hals, oc slekto then sweth aff henne gig, Then-
tidh domarin thz saa saghdhe han wredhlika til
koklaran, Hwi retir thu ey ormana mz thinne 20
konst, at the bita hona oc stinga til dödz, Tha
öfdhe koklarin sina galdra, oc rette ormana til
wredhe, Oc genstan sprungo the alle til kokla-
ran, oc drapo han mz brädzko, Oc engin thordhe
honom hielpa Tha saghdhe sancta cristina til 25
ormanna, Jak byudhir idhir j mins herra ihesu
christi nampn, at j krypin bort j idhra skrubbor,
oc görin enge människio mera skadha Oc genstan
krupu the borth thera wägh, oc syntos ther ey
långir, Ther äptir badh sancta Cristina til wan 30
herra oc saghdhe, O hymerikis oc iordhrikis
gudh, som vthsände thin wälsighnadha son ihesum

christum wan herra at vpresa lazarum af dödha,
 Hör mik thina thianisto qwinno oc vprees thenna
 dödha mannin mz thinne dygdh oc makt, at
 alle the thz höra oc see skulu ära thit nampn,
 5 For thy thu est min gudh, oc aldra dyghdha
 herra, Oc swa tok hon j dödha mansins hand
 oc saghdhe Jak sighir thik som dödhir est, J
 mins herra ihesu christi nampn, stat vp aff dödha,
 Oc genstan stodh han lifwandis op, oc fiol for
 162 10 hanna fötir oc saghdhe, jak thakkar thik oc
 thinom gudh, som mik hafwir vprest aff dödha,
 Tha saghdhe iulianus Cristina lath thik nu nöghia,
 thu hafwir allan thin truldom fullelika bewist,
 Want thik nu til gudhanna, som thik hafwa swa
 15 länge tholt Sancta cristina swaradhe O thu vit-
 lös oc armbir man, vtan gudz räddogha, hafwa ey
 thin öghon seeth the dygdh, ther hymerikis gudh
 ihesus christus hafwir giort, Tha wart iulianus
 wredhir, oc bödh affskära hanna iomfrulika spina,
 20 Oc ther vth flöth myolk for blodh, Tha saghdhe
 sancta Cristina, Jak thakkar thik min herra ihesu
 christe, at thu wili werdhoghas aff laggia all
 mins likama hindir, Nu är iak redho at anda
 mina stridh, oc faa the krono oc lön som aldre
 25 wanskas, Tha thetta war sakt bödh domaren
 hona ledha j mörka stowona, Thit komo manga
 godha qwinnor, som hanna dröfwilse hafdho hört,
 at hughswala hona, oc fördho hanna mykla haf-
 wor oc stora gaffwor, Sancta cristina hughnadhe
 30 them mz sinom ordhum, Oc the vndradho alle
 a henna thulumodh, Oc syu aff them toko widh
 cristne thro, Om morghonen aptir loot domaren

hona koma for sin domstool, oc saghdhe til
 hænna, Cristina thin ytarste tyme kombir sköth,
 wänt thik än til gudhænna, oc hedhra them,
 ellir skal iak swika thina siel fran thik, Oc
 äptir thetta skal iak thik enkte spara Sancta 5
 cristina swaradhe Thu fordömlöke iuliane thik
 skal her äptir wardha eengin roo, hwarte j thesse
 werld ellir andre, Hwilkit som blifwir mz thik
 for vtan ända, Tha bödh then vsle domaren aff
 skära hænna tungo, tho miste hon ey sith maal 10
 vtan saghdhe, O herra gudh, som ey forletzt
 aldra godha thinga skapare, see til mik thina
 thianisto qwinno, oc byudh mik ändas aff thesse
 stridh, thy at tymen nalkas, at iak skuli hwilas,
 Oc swa tok hon sina tungo affskyrdh, oc kast- 15
 adhe iulianum j hans änlite, oc rakadhe j hans
 ögha, oc han wardh blindir, Och tha gig stoor
 röst aff hænna mun sighiande, Juliane, oblyghir
 oc forbännadhir, thu astundadhe äta mina tungo,
 som iak skulde lofwa min gudh mz oc min 20
 herra, Oc thy miste thu thina syn, Hymerikis
 gudz ordh komo j thit äne, oc vthsläkte thinna
 öghna lyus, Tha Julianus thetta hördhe, bödh
 han skyuta twa pila moth hænna hiärta, oc een
 j hænna sidho, Oc swa gaff hon vp sin anda, 25
 Tha kom een aff hænna släkt, oc throdhö oppa 163
 gudh for hænna skuld, Oc laghdhe hænna lyk-
 ama j thes affgudz mönstir, som heth appollo

Swa findir man oc scrifwat aff sancta bar-
 bara, hon wilde oc ey lydha sinom föräldrom, j 30
 them thingom som mote gudhy war

I Maximiani keysara daghum war een man j
 nichomedia maktoghir och rikir heeth dioscorus,
 Han war een hedhninge oc dyrkadhe afgudh,
 Han hafdhe ena dottir dyghdhelika oc ärlika
 5 xv ara gambla ok kalladhis barbara, Hænna
 fadhir lät göra eeth högt torn oc lykte hona
 ther inne at hon skulde ey aff mannom sees for
 hænna wänlek skuld oc fagherind, Mange store
 herra beddos hona til hustru, Hon war ey an
 10 döpt, tho throdhe hon oppa wan herra ihesum
 christum, Hænna fadhir foor lankt borth j landit
 sit ärande Oc mädhan wardh barbara hema j
 sino torne döpt, Hon gig ther äptir j torneno
 oc screff korsins tekn j stenstolpa mz sinom fingir,
 15 oc stenane blotnadho som annat wax, oc korsins
 märke synis ther an j dagh, Hon slo sins fadhirs
 afgudh giordh aff gul oc sölfwir all sundir j
 stykke som j torneno waro när henne Nokot
 ther äptir kom hænna fadhir heem, oc wardh
 20 thes til radha at han wilde sina dottir manne
 gifwa, Han gig een dagh j tornit oc berättte
 henne sin wilia, Sancta barbara saa oppa sin
 fadhir oc saghdhe Fadhir nödh mik ther ekki
 til at taka man mote minom wilia, Thu skalt
 25 thz wita at iak engin annan man wil hafwa an
 ihesum christum min kära herra, Hwilkin min
 siel hafwir sik vthwalt til een brudhgomma,
 Tha fadhrin hördhe at hon war cristin oc sagh
 sina gudha sundir slaggha wardh han wredhir
 30 oc galin, rykte sith swärdh och wilde hona dräpa,
 En aff gudz dygdh vntkom hon tha sins fadhirs

gæld, hon kom til eeth bärgh, oc gömde sik j ene skrubbo Fadhrin lop apte oc fan twa herdha som waktadho fää a sama bärgheno, Han spordhe them ath om the hafdho ther nokra iomfru seeth, Then ene hyrdhen saghdhe ney oc wilde 5 hona ey beropa, än then andre teknadhe mz sinom fingir oc wiste hwar hon sik gömde, Fadhrin kom thith oc rykte hona fram mz hareno, oc flängde hona rädhelika swa at hænna blodh flöt nidhir a iordhena, oc drogh hona atir mz 10 sik hem, Tha hon saa hyrdhan som hona hafdhe oppenbarat bannadhe hon honom, oc han vmskiptis genstan j een sten oc all hans faar 164 wordho locuste, Fadhrin läste hona inne j enom thrangom kamara, Oc annan daghin aptir gig 15 han til rättaren ok kädhe ofwir sina dottir at hon war wordhin cristin, Oc gig swa atir oc drogh hona siälfwir for domin oc antwardhadhe hona marciano höfdhinga som keysarin hafdhe thit sänt, Och beswor han om sina almehtogha 20 gudha at han skulle hona mz hardhasta pynom fordarfwa, Thentidh domaren saa henna fäghrind saghdhe han til henna Barbara spar thik siälfwa oc offra warum gudhum ellir skal thu antwardhas grymasta pynom Sancta barbara swar- 25 adhe, Jak skal offra minom herra ihesu christo som skapat hafwir hymil oc iordh hafwit oc alt thz j them är Aff thynom diäfwlslikom afgudhum sighir prophetin, The hafwa mun oc tala enkte, öghon oc see enkte, öron oc höra enkte, 30 händer oc hænna enkte, ffötir oc kunno ey gaa, Oc ey är ande j thera mun, The som them göra

skulu wardha them like, oc alle the oppa them
 thro, Tha vpfyltis domaren mz mykle wredhe
 Oc bōdh hona affklādha oc sla henna lykama
 mz thyura sinom, oc gnidha hānna saar mz
 5 hwasso harklādhe, Henna lykame slogx oc vp-
 fyltis allir mz blodhoghum saarum, Eptir thessa
 pyno bōdh domarin hona inne lykkia j mörka-
 stowone, mādhan han wilde sik bethānkia mz
 hwat pynom han skulde hona fordarfwa, Om
 10 sama nattena om mitnatz tyma tedhis war herra
 henne mz osigheliko skini sighiandis Barbara.
 war stark oc trōstelikin stoor glādhy skal wardha
 j hymerike, oc iordhrike aff thinne pyno Rādz
 ekki höfdhingans thugh oc wredhe Jak ār mz
 15 thik Oc iak skal taka thik aff alla the pynor
 oppa thik lāggias, Oc genstan war hon heel oc
 heelbryghdho, oc all henna saar waro lākt at ey
 syntis nokot til thera, waar herra wālsighnadhe
 (hona) oc foor til hymerikis, Oc sancta barbara
 20 bleff atir j storum hughnadh oc glādhy ¶ Vm
 morghonen arla bōdh domaren lata hona for sik
 koma, Tha saa han at all henna saar waro hel-
 adh, oc enkte mark syntis āptir alla the pyno
 hon hafdhe tholt, Tha bōdh han hona vphāngia
 25 j een nodhstal, Oc brānna hānna sidhor mz
 brānnande lampom, Oc bōdh sla henna hofwdh
 mz hambrom swa at blodhin vthflōth at nāsom
 oc ðrom, Tha saa sancta barbara vp til hymilin
 oc saghdhe Herra ihesu christe som weezt oc
 30 seer all hiārta, thu wezt at iak for thin kārlek
 165 thol thessa pynor, fforlat mik ekki, oc ofwīrgiff
 mik ey j thesse stridh, Tha bōdh domaren aff

skära [hänna] spina Tha thz war giorth saghdhe
 hon Herra ihesu christe, bortkasta mik ey aff
 thino anlite oc tagh ey aff mik thin hælgha anda,
 Ther äptir bödh domarin ledha hona nakna vm
 allan stadhin, oc flängia hona a hwario gatu, 5
 Thentidh hon swa leddis vplypte hon sin öghon
 til hymilin oc saghdhe, Herra gudh alzwaloghir
 min wernare oc hielpare, thu ther hymblana
 hyl mz skymen, hyl min nakna lykama for thin
 godhlek, Oc genstan kom gudz ängil oc fördhe 10
 hona j eeth sniohwit klädhe, oc helte aal henna
 saar, Ther äptir wardh hon atir fördh for dom-
 arin, Thentidh han saa at hon war karsk oc
 helbrygdha, oc all henna saar waro läkt, wardh
 han grymbir oc wredhir oc bödh hænna hofwdh 15
 afhugga Tha wardh hon gladh aff allo hiarta oc
 skyndadhe thit hon skulde sina pyno ända Mäadhan
 hon leddis badh hon mz gratande tarum innir-
 lika til wan herra oc saghdhe, Herra ihesu christe
 skapare hymilz oc iordz, thera frälsare och hel- 20
 are oppa thik thro, hör mina bön oc giff mik
 thinne thiänisto qwinno som for thina skuld
 hafwir thessa pynor lidhit the nadh at thu wili
 werdhoghas giffwa allom them som oppa thit
 namn kalla, oc hafwa aminnilse aff minne pyno 25
 tyma, alla synda forlatilse, Oc minz thera syndir
 alregh meer, Oc lath them ey forfaras j dödzsins
 tyma, vtan lat them faa scriptamaal, oc thin
 wälsighnadha lykama, oc ledhas til äwinnelika
 äro, Tha hördhis een röst aff hymblenom sighi- 30
 ande swa, Kom min vthwalda oc aldra faghirsta
 oc hwila thik j mins fadhirs hws j hymerike,

Thz thu beddis, thz ær thik wisselika aff mik
 gifwit, Vndir thessom ordhum kom the hælgha
 iomfrun til pyno stadhin Oc hænna eyghin fadhir
 mz grymheth oc wredhe hug aff hænna hofwdh
 5 mz eno hugge Och genstan kom lyongeldir aff
 hymblenom oc vpbrände fadhrin swa at ey fandz
 atir eeth been aff honom,

Thessa pyno hafwir the hælgha iomfrun
 sancta barbara lidhit for thy at hon ey wilde mote
 10 gudz budh til afgudh bidhia Thy skalt thu taka
 æpte dömö aff henne, wilia thine forälдра thik
 radha til ont, thu skalt them j thy ekki lydha,
 lydhir thu thöm tha fortapar thu thina siel ther
 wil iak sighia thik eet exemplum aff

166 15 **T**hz war een ond modhir, hon hult sina dottir
 til ond thing at hon syndelika lifdhe mz enom
 prest, thz hände swa at dottoren bleff dödh,
 Oc sama dagh hon iordhadhis komo tve brödhir
 j sama thorpit oc lagho ther om natten j eno
 20 huse som stodh hart när kyrkiogardhenom, Vm
 mitnatz tidh stodho the vp at läsa thera tidhir,
 Tha sagho the at ther kom löpande een stoor
 swartir biörn oc brambladhe rädhelika, Han lop
 kring om allan kyrkiogardhin vm sidhe kom
 25 han til ena graff, oc groff hona vp mz sinom
 klööm, oc drogh ther vth een dödhan krop oc
 lop sin wagh mz honom, Tha han sprang ofwir
 kyrkiogardhin ffastnadhe lakanit som then dödhe
 war sweptir j oc bleff hängiande qwart a gardh-
 30 enom, Om morghonin arla kom een quinna gang-
 ande oppa kyrkiogardhin, Hon sörgdhhe oc gräth

ofwir alla matto, Tha spordho bröðhirne hwi
 hon gräth swa sara, Hon swaradhe jak gratir
 mina kâro dottir som iordhadhis her j gaar,
 Bröðhirne spordho, Hwat människia war thin
 dottir, Hon swaradhe, Min dottir war her mz 5
 warum kyrkio herra, oc war mäktugh och rædh
 ofwir alt thz han atte, Oc thz nöth iak mykyt,
 oc war mit vppehæle En nu hafwir iak ærn
 qwinna enkte til bærgan, Tha wisto the henne
 lakanit oc spordho vm hon thz kænde, Hon swar- 10
 adhe Jaa wisselika j thetta lakan war min dottir
 swept, Tha leddo the hona til grafwenna, Oc
 funno ther alt tomt Tha saghdho the til henna,
 Qwinna thu hafwir thina dottir ekki wæl lærth,
 wi saghum j nat æth een stoor grymbir byörn 15
 groff hona vp oc drogh hona borth

Mit kâra barn lat thik thetta wara ena læro
 oc lydh ey thinom forældrom j ondum thingom

Hær sigx æff enom prest oc ene qwinno
 som blifwo saman mang aar j ondo 20
 lifwirne

Een prestir oc een qwinna hæfdho mang aar
 saman blifwit j syndeliko lifwirne, Oc hæfdho til
 saman twa sônir, Tha piltane komo til skiæla
 aldir, Pröfto the wel, at thera fædhir oc modhir 25
 hæfdho ont oc syndelikit lifwirne oc thy wildo
 the ey længir nær them blifwa, vtan gingo fran
 them oc gafwo sik j klostir, Then eene wardh
 een barföta broðhir, Thæn andre een prædicara

- brodhir, The manadho oppta thera fadhir oc
 modhir at the skuldo afflata aff thera orätta
 lifwirne, modhrin wilde engalund skilia sik fran
 167 prestenom, Thz skedhe vmsidhe ath modhrin
 5 bleff dödh oc bars til kyrkio, Thz fingo häna
 sönir wita oc komo thit badhe brödhir, Om
 nattena sato the när likeno j kyrkionne ok laso
 psaltaren, Om mitnatztima kom een oc stöttö a
 kyrkio dörrena swa hardhelika at all kyrkian
 10 monde skielfwa, Han stötte annan tima oc brödh-
 irne wordho alstingx forfaradhe, Thridhia tidh
 stötte han swa at dörrin sprang aff hakumen,
 Tha kom ther ingangande een swartir blaman
 Jak wäntir at thz war diäfwllin, Han gig til
 15 bareнна oc wrok likit oppa iordhena, Oc gen-
 stan vmskiptis likit j een swartan hesth, Tha
 tok han j sina tasko oc rykte fram een hamar
 oc fyro hesto söm, Oc slogh een j hwan fotin,
 Oc sprang swa sielfwir a hestin, oc rände sin
 20 wägh aff kyrkionne, brödhirne gafwo ofwir läs-
 ningena oc gingo til thera fadhir oc berättö
 honom hwat the hafdho seeth, Ther aptir gingo
 the heem j thera klostir oc wildo sinom fadhir
 ekki fölghia
 25 Än wil iak sighia thik eeth annat

miraculum

- T**hz war een iomfru, Hon hafdhe een godhan
 oc dyghdhelikin man til fadhir han räddis gudh
 oc öfdhe sik j allom godhum gerningom thz
 30 mesta han formatte Häna modhir war ond oc

ekki godh, Then godhe mannin fadhrin hafðhe
 mykyn motegang j werldinne, oc stoor dröfwilse
 aff manga handa sykdom til sin lykama, Stund-
 om j sit huwdh, stundom j öghon oc stundom j
 tannom, Oc stundom aff iktinne, Oc thetta war- 5
 adhe langan tyma mz honom, Han bleff döðhir
 vm sidhe, En j them tima han döðhö byriadhis
 eeth ofwäðhir aff thordyn oc lyungeld at the
 kundo näpplika koma han til iordhinna, Modhrin
 som war ond Hon war altidh helbryghdha oc 10
 wäl til räka, oc hafðhe alregh dröfwilse til sin
 lykama, Hon bleff oc nokontima ther äptir
 döðh oc tha war faghirt oc skönt oc lustelikit
 wäðhir at al werldinna creatwr matte glädhias,
 Oc hon war iordhat mz store äro, Thentidh 15
 dottrin thetta sagh, byriadhe hon twäka, hwilkins
 thera lifwirne hon wilde fölgia, äptir thz hanna
 fadhir hafðhe swa mang dröfwilse mäðhan han
 lifðhe oc wäðhrit skipadhe sik swa vndarlika j
 hans döðh, Oc hanna modhir hafðhe alt sit liif- 20
 mak, oc swa godha lykko, Tha hon thenkte her
 innelika oppa oc wefdhis j tholkom thankom
 wardh hon takin j andanom oc förðh til häl- 168
 fwitis, Ther saa hon sina modhir j swa storum
 pynom at engin tunga kan thz fulsäghia, oc 25
 enkte hiärta begripa, Ther äptir wardh hon förðh
 til hymerikis, Ther saa hon sin fadhir j osighe-
 like glädhy j hælgha ängla choor, Tha badh hon
 sin fadhir at hon matte ther när honom blifwa,
 Fadhrin swaradhe, dottir wilt thu hith koma oc 30
 her blifwa tha skalt thu mino lifwirne fölgia,
 Fölghir thu thinna modhir lifwirne, tha skalt

thu koma thith hon nu är oc blifwa ther mz
hänne, Vthwål hwilkit thu haldir wilt, Hon kom
atir til sik sielfwa, oc fölghdhe sinom fadhír j
godho lifwirne j allom dyghdhom

- 5 Mit kára barn swa skalt thu fölghia thinom
foräldrom j allom godhum thingom Swa giordhe
the hálgha iomfrun marina som j skulin nu fa
höra

- Een dyghdhelikin man gaff sik j klostir oc
10 hafdhe ena vnga dottir äptir sik j werldinne
heth marina, Äptir nokon tyma mintis han a
sina dottir oc tok sarlika sörghia, Aboten spordhe
hwat honom war hwi han swa sarlika sörghdhe,
Han saghdhe sik hafwa een vngan son j werld-
15 inne oc rådhas hwat aff honom skulde wardha,
Oc thordhe ey sighia abotanom at han hafdhe
dottir, Aboten swaradhe, Älskar thu thin son
lath han hith koma, wi wiliom han for brodhír
anama, Han gig oc omskipte sinna dottir klädhe
20 skar henna haar, oc wände hænne nampon oc
kalladhe hona marinum, Han ledde hona til
klostir, oc the anamadho hona for een brodhír,
Fadhrin kände sinne dottir book oc helsonna
wägh, Thentidh hænna fadhír nalkadhis dödhönöm
25 manadhe han hona j gudhlika lifwirne stadhlika
blifwa, oc alregh oppinbara fore sin dödh at
hon ware qwinna, Thentidh hon war xviij ara
gamul, bleff hænna fadhír dödhír, oc hon bleff
atir ensamin j hans cella, Oc gömde granlika j
30 sino hiärta alt thz hænna fadhír hafdhe henne
bödhit oc kánt, Hon war swa ödmyuk oc lydhogh

oc hafdhe sik swa gudhlika at alle hullo hona
 for een hālagħan man Aboten sānde hona opta
 vth at rōkta klostirs ārande ffor thy hon war
 badhe wiis oc throhin, Hon bleff oc stundom
 vtan klostrit om natta tima ffor ārande skuld, 5
 Husbondin j huseno ther hon plāghadhe gesta
 hafdhe ena vnga dottir mz hwilke een riddare
 affladhe lōnlika barn, Thāntidh thz tok synas 169
 oc kunde ey lāngir lōnas, spordhe hānna fadhīr
 oc modhīr hwa barnit atte mz hānne, Hon swar- 10
 adhe brodhīr marinus tok mik mz wald som her
 plāghīr til herbārghis liggia, Fadhrin oc modhrin
 gingo til abotan, oc kārdho hardhelika oppa
 brodhīr marinum oc saghdho, Han hafwīr slemt
 wara dottir, oc aflat barn mz henne, Aboten 15
 kalladhe brodhīr marinum fram oc spordhe om
 han hafdhe the skemmeliko gernigena giorth,
 Han swaradhe, O fadhīr iak syndadhe, mik angr-
 ar thz iak ila giordhe, fforbarmin idhīr ofwīr
 mik, Abotin wredhghadhis oc wrok han genstan 20
 vth aff klostreno, Hon laa j thry aar vte for
 klostreno j hardhasta plikt swa som hon hafdhe
 groflika syndat, oc liffdhe widh fatika almoso
 som somlike brōdhīr gafwo hānne hemelika,
 Quinnan fōdde barnit, oc hānna modhīr sānde 25
 thz abotanom til klostrit Oc abotin sānde thz
 fran sik til brodhīr marinum, Hon tok barnit
 oc fōdde thz kerlika j tw aar aff the fatike al-
 moso hānne gaffs som thz hafdhe warit hānna
 eyghit barn mz stōrsta thulumodh oc ōdhmyukt, 30
 Oc thakkadhe gudhy j sinom drōfwilsom, Thān-
 tidh brōdhīrne sagho hānna stadhugheth for-

barmadho the sik ofwir hænna plikt oc thwang
 oc badho for honom, Oc abotin tok hona atir
 ini klostrit, oc befalte henne thz fulasta oc oren-
 likasta æmbite ællir syslo j klostreno war, Thz
 5 som engin annar wilde göra, Hwilkit hon ødh-
 myuklika widhir tok oc giordhe mz store glædhy,
 Ther æptir tha gudhy thæktis bleff hon dødh,
 Thæntidh brøðhirne skuldo twa hænna lykama
 som sidhir ær j klostrum tha nokor broðhir
 10 døør, befunno the at hon war qwinna oc ekke
 man, The kungiordho thz abotanom, Han kom
 thith oc alle brøðhirne mz honom, The wordho
 alle sørghiande oc bedrøfdhe for then smælek
 oc drøfwilse the hæfdho hænne til orætta giort,
 15 Oc beddos ødhmyuklika mz gratande tarum mis-
 kund oc nadh æff gudhy oc hænne oc iordhadho
 hona mz storum hedhir, Oc j sama stund kom
 diæfwllin j qwinnona som henne hæfdhe barnit
 with, Oc hon kom til hælgha iomfruna graff oc
 20 kændis oppinbarlika sina skam oc synd oc widhir
 gig tha hwa barnit ætte mz hænne Oc wart frælst
 170 fran diæflenom ok tok sit barn j geen oc bleff
 een godh mænnskia sidhan Oc war herra giordhe
 ther æptir mang annor stoor iærtekne for the
 25 hælgho iomfruna skuld marina

Mænnskia wil thu thz fiærdha budhordhit
 wel halda tha skal thu thinom forældrom fædhir
 oc modhir sina nødhthorfft gifwa oc thz the
 widhir thorfwa om thu formath oc hæfwir thes
 30 æmpne oc thænk ther oppa at the føddo thik
 tha thu wast barn, Thænk oc huru mangfala
 sorgh oc ræddogha thiin modhir for thik hæfdhe,

Huru mangom sinnom hon bröt sin sömpn for
thina skuld Oc huru swr thu est henne wordhin
Hwilkin ekki gifwir sinom forældrom thera nödh-
thorpt äptir sinne makt, gudh latir thz aldreg
wara ohempt ther wil iak sighia thik eeth ex- 5
emplum aff

Hör än eet ärande

Thz war een godh qwinna hon hafde een
son, Sonin lofwadhe sinne modhir at han wilde
hona ärlika halda badhe mz klädhe oc födho 10
swa länge hon matte lifwa om hon wilde honom
sina päninga oc gooz vplata Modhrin giordhe
oc swa j godhe thro, Ther äptir tok sonen sik
hustru Oc hafde sina modhir när sik j huse
oc pläghadhe hona wel nokon tima Thän tidh 15
aldrin kom ther äptir oc giordhe sina gerning
Oc modhrin tok til at sputta, hosta oc stanka
som gamalt folk pläghar at göra, Tha wilde sonen
hona ey längir at lidha, Vtan viste hona bort
aff sino huse, Een dagh ther äptir sat han oc 20
aat mz sinne hustru oc hafde eet stekt höns
for sik a bordhen, Oc modhrin kom for dörrena
oc badh sik in lata, Tha saghdhe sonen, Then
gamble diäfwllin är for dörinne oc wil her in,
Oc han war til oc gömde hönsit j ene kisto, oc 25
lot swa vp for modhrinne, oc gaff henne nokot
onyttelikit oc gröfft som han gath ey siälfwir
wel ätit, Oc loth hona genstan gaa sin wägh,
oc stängde dörrena j geen äptir hanne, Oc gig
til kistonna oc wilde taka fram stekta hönsit oc 30

ata, Tha war hönsit vmwänt j een rädhelikin
 orm, hwilkin bradhelika vp sprang oc kring
 slängde sik vm hans hals swa fastelika at man
 kunde mz engom thingom han fran honom skilia
 5 Swa bar han then ormin om sin hals j thrätighi
 171 aar, Oc nar mannen fortok honom sina födho
 thwingadhe ormin han swa sara at han matte
 fulnär kofna, Han gig aff land oc til land ther
 aflat war oc bättradhe sina synde oc modhrin
 10 ömkadhe sik ofwir han oc gig mz honom swa
 länge hon lifdhe

Mit kära barn haf thetta til lardom, iak wil
 än sighia thik eet annat exemplum

Een godhír man gipte sin son oc gaff honom
 15 ena hustru oc vplät honom alt sith goodz, oc
 bleff när honom j huse, I förstone plāghadhe
 sonen sin fadhír alstingx wel oc gaff honom
 hwat han beddis, Ther äptir gaff han honom
 barna brödh oc thunt ööl at drikka, Oc badh
 20 han idhkelika vthga a markena at plöghia oc
 ärwodha ffor thy at han gat ey lidhit han ellir
 tholt hema j huseno Een dagh kom fadhrin heem
 thröttir aff akrenom Oc sonen sath widh eldin
 oc aat mz sinne hustru, Tha han wardh thes
 25 warsse at fadhrin kom gangande, gömde han
 diskana mz matenom, Tha han war inkomen j
 husith gaff han honom grofft brödh oc thunt
 ööl, Oc loth han genstan atir wt til ploghin gaa,
 Thentidh fadhrin war borto gig sonen til kyst-
 30 onna oc wilde taka fram maten oc diskana, Tha
 sprang vth aff kistonne een stoor rädhelikin

padda vndir hans änlite, Oc kringom spente alt hans änlite mz sinom klööm oc häktadhe sik swa fastelika at engin kunde hona ther fran skilia, The sändö äptir enom smidh at han skulde hona aff dragha mz ene tang, Thentidh smidhin 5 kom in j husit, Tha sagh paddan sik vm kring oc saa swa rådhelika oppa smidhin at han aff storum räddogha störte nidh til iordhinna, oc saghdhe, wisselika thz är engin madhkir, thz är sannelika diafwllin sielfwir, Ekke draghir iak 10 han aff, Swa bleff then vsle sonen iämmerlika liggjande til thes han dödhe ey lankt ther äpte

Thy min käre win hafwir thu lifwandis fadhir oc modhir giff them gerna thera nödh-thörfft äptir thinne beste makt, Hafwir thu ok 15 barn, vplat them ekke alt thit goodz, vtan giff them swa aff thino gooze at thu sielfwir mesta delin behaldir, Lat swa gerna them thik bidhia som thu skalt aff them thiggia, Thz äro dara som swa mykyt sinom barnom gifwa at the 20 sielfwe enkte behalda Ther wil iak sighia thik eeth exemplum aff

Thz war een godhir man han hafdhe twa sönir oc ena dottir han gipte them all thry, Oc gaff them fulnär alt thz han atte Een dagh kom 25 fadhrin ridhande til sins älsta sons hws Sonen vnfik han gladhlika oc pläghadhe han alstingx wel, Tha han hafdhe ther atta dagha warit tok sonenom thz forthryta Oc hafdhe gerna warit hans quittir, Thz märkte fadhrin wel oc dröfdhis 30 ther aff j sino hiarta, Tha atta dagha waro

framlidhne saghdhe sonen, Fadhir naar wilin j
 ridha heem til min brodhir, Fadhrin swaradhe,
 Min käre son iak är alla redho redho, Han redh
 thādhan til then andra sonen, Han war oc ther
 5 fulwel vntfangin, Tha han hafdhe ther nokra
 stwnd warit Spordhe sonen oc saghdhe, Fadhir
 naar wilin j ridha til minna systir, Han redh
 thedhan oc til sinna dottir hws, Ther widhirfoor
 honom j alle matto som för, Tha han hafdhe
 10 ther nokon tima warit, tok dotterenne widh han
 ledhas Oc ther aff tok fadhrin mykyt dröfwas,
 Han helsadhe them oc redh hem til siin, Ther
 äptir loth han göra ena sköna kisto mz thrim
 lasom oc nyklom oc fylte hona fulla mz iordh
 15 oc stena Oc screff eeth breff oc laghdhe ther j
 Oc sände swa budh sinom barnom at han war
 krankir, oc badh them til siin koma, thy at han
 wilde göra sit testament oc gifwa them alt thz
 han atte, thentidh the waro komin saghdhe han
 20 til them, Miin káro barn ther staar een kista
 oc äro thry laas fore, Oc ther faar iak hwario
 idhra sin nykyl aat hanne, Första iak är dödhir
 oc j iordhena laghdhir, Tha kallin idhra wini
 ther til oc lasin vp kistona, Oc thz som j finnen
 25 j hanne thz skipten iemlika mellan idhir, The
 wordho mykyt gladh oc foro hwar heem til siin,
 Thentidh han war ther äptir dödhir oc iordh-
 adhir, toko the sina winir ther til oc lästo vp
 kistona oc funno hona fulla mz iordh oc stena,
 30 oc eeth breff ther j, Oc j the brefweno stodh
 swa scrifwit, Hwa sinom barnom swa mykyt
 gifwir at han enkte siälfwir behaldir, Han är

een dare thz är mik hänt, Jak hafwir thz aff
minom barnom röönt,

Thy min käre win giff swa thinom barnom
at thu behaldir nokot sielfwir, Somlik äro the
barn som liknas magho widh hundin, Thentidh 5
hundin är litin ok vngir, Tha hafwir modhrin
stora mödho for honom, Hon draghir oc slepar
han wr enom winkil oc j then andra, oc gitir
ekke tholt at honom tilkombir nokot ont, Swa
kära hafwir hon sina vnga, Än första hunden 10
wardhir stoor oc gamal fforgätir han allan then 173
kerlek ther modhrin hafwir honom bewist, Oc
hafwir thaa een främadha hund swa karan som
henne, Oc bitz swa wel mz sinne modhir vm
eet been swa som mz enom främadha hwnd Swa 15
gör mang ond människia, hon forgätir rasklika
allan then kerlek ther modhrin hafdhe henne
bewist som hona hafwir fram fostrat oc vpföt
mz storum kerlek, oc vpföt mz store sorgh oc
mödho Oc hafwir tha ena främadha människio 20
swa kära som sina modhir, Oc kifwar swa rat
mz henne om eeth flathio thing som enom
främadha, The barn swa göra liknas widh hunda,
Thz liknas oc somlikin barn widh räfwın, Ä mädh-
an modhrin hafwir myölk j brysteno, tha sugha 25
räfs vngane, än första modhrin hafwir enga
myölkena rifwa the hänna spina oc bita hona
fran sik, Swa göra somlik barn, Ä mädhan
modhrin hafwir nogh them gifwa, tha hafwa the
hona kära, än swa brath gafwan ändas, är ker- 30
lekin vte, Oc tha sagho the gerna modhrena
dödha Somlik barn äro oc liknadh widh tranona,

fförsta hænna föräldra wardha gambla, ellir the
 riucca oc falla fiädhvana oc gita ekki flughit,
 Tha födha the vngo the gambla, oc föra them
 thera mat, Swa göra all godh barn som thiäna
 5 sinom föräldrom oc älska them tha the äro krank
 oc gamul Somlik barn liknas oc widh gripin,
 Han födhir wel sina foreldra nokra stwnd, tha
 the wardha gainul, Oc thentidh han seer at the
 gita wel ätit, fforthrytir thz honom oc bitir them
 10 j hell, Swa göra somlike widh sina föräldra, The
 födha them wel nokra stwnd, Oc thentidh the
 see at the gita lifwat, fforthrytir thz them, oc
 önska them ältidh dödhin, Mit kära barn swa skalt
 thu engalund göra, fformatte thu gifwa thinom för-
 15 äldrom thin eyghin lykama til födho thz burdhe
 thik wel at göra, ffor thy thu est aff them til
 werldinna föddir, Oc ther wil iak sighia thik
 eet miraculum aff

Huru een godh dottir söghdhe sina
 20 modhir

Thz war een fatik qwinna henne twingadhe
 nödh oc fatikdom til at stiäla, Hon wardh gripin
 widh färska gerning oc wardh fördh for rättin
 oc dömd til dödhin, Hon hafdhe godha wenir,
 25 The badho rättaren at han ey skulde lata hona
 aflifwa oppenbarlika, vtan swälta hona j hääl j
 torneno Han vnte thz the beddos, Oc bödh at
 henne skulde engin matir bäras, The sama qwin-
 an hafdhe ena godha dottir, Hon badh then som
 174 30 tornit waktadhe at han wilde hænne vnna gaa

til sinna modhär j tornit mz hon lifdhe, oc
thrösta hona oc wara när henne j sinom ytirsta
tyma, Han gaff henne orloff thogh swa mz skiel
at hon skulde ey bära nokon mat mz sik til
hänna, Swa opta hon gig til sinna modhär, war 5
hon gränlika ransakat oc sökt om hon nokon
mat mz sik hafdhe, Thetta waradhe langan tyma,
Oc waktaren vndradhe huru hon matte vtan
mat swa länge lifwa, Een dagh dotterin gig in
til modhrinna, waktadhe han hemelika aath hwat 10
hon giordhe, oc fik see at hon stak sina spina
j modhrinna mun oc födde hona mz sinne myölk,
Han gig ther äptir til rättaren oc berättte honom
hwat han hafdhe seeth, Thentidh rättarin befan
oc hördhe thän stora throskap aff dotterenne, 15
fforbarmadhe han sik ofwir modhrena oc gaff
henne liiffwit for dottrenna troskap oc godhwilia,

Min käre win tak thik thetta til lärdom, oc
war thinom föräldrom throhin oc godhär, Thu
skulde them swa kära hafwa at thu wilde thit 20
liiff for thera skuld lata swa som thenne giordhe
som iak wil thik nu aff sighia

Her sigx huru sonen loth hängia sik
for fadhrin

Een godhär man redh oppa wäghin til sancte 25
iacops mz sinom son ok komo til een stadh
ther kalladhis dolosa, The ridhu in j eet her-
bärghe oc werdhin vutfik them wel, oc thänkte
tho swik oc falskheth j sino hiarta huru han
matte them thera godz forradha, Vm qwälin the 30

sato widh bordh drak han fast til them aff thy
 starkasto wiin han hafdhe, The giordho sik gladha,
 oc gingo j säng oc wento sik engin wadha,
 Mäthan the sofwo, tok werdhin ena sölfkskaal oc
 5 stak j thera säk, Om morghonin stodho the vp
 oc foro thera wagh, Thentidh the waro vtan
 stadhin kompne redh werdhin ätir them, och
 saghdhe at the hafdho hans sölfkskaal stulit, The
 swaradho aff hans sölfkskaal enkte wita, Han
 10 sökte thera säkkia, oc fan skalena oc fördhe
 them atir j stadhin, oc loth koma them for
 rättin, Tha dömdis werdhenom til alt thet the
 hafdho, Oc annar thera til at hängia, Tha wilde
 fadhrin lata hängia sik for sonen, Oc sonen
 15 wilde hängia for fadhrin, Tha the hafdho länge
 her om thrät, lloth sonen hängia sik for fadhrin,
 Oc fadhrin gig sörghiande sina reso fram til
 sancte jacops, Thäntidh xxxvj dagha waro fram
 lidhne kom fadhrin atir thit sonen hängde, Han
 175 20 gig til galghan, oc byriadhe bitirlika grata, Tha
 byriadhe sonen tala til fadhrin oc saghdhe,
 min aldra käraste fadhír bedröfwa thik enkte
 for mina skuld Jak är wel til räka oc mik
 skadhar alzenkte, Oc aldreggh war iak swa gladhír
 25 som iak är nu, Min herra sancte iacop är her
 när mik oc haldír mik vppe swa at mik hindrar
 enkte, Tha fadhrin fik thetta höra, wardh han
 gladhír aff allo hiarta, oc lop in j stadhin, Oc
 saghdhe thz rättarenom, Oc allom them han saa,
 30 Tha gig vth allír almoghin, Oc toko han nidhír
 aff galghanom, oc hängdo vp werdhin j sama
 stadhin,

Thenne sonen war sinom fadhír thro, thy
 at han wilde for hans skuld döð, Swa skalt thu
 wara thinom föräldrom throen Oc förra skulde
 thu ga bort aff thino fadhírnis lande an thu
 wilde göra thinom föräldrom omak ellir wanda, 5
 Swa giordhe then hálghe herran sancte iulianus
 som thu skalt nu faa höra, Han ofwírgaff alt
 thz han atte, oc gig bort aff sino fadhírnis
 lande oppa thz at han ey wilde sina föräldra
 bedröfwa

aff sancto iuliano

10

Sanctus iulianus war en skön daghelikin vngír
 man, Han iāghadhe eentidh een hiorth j skogh-
 enom, Tha han fast äptír honom rānde, wende
 hiortin sik vm kring oc saghdhe, Juliane, Hwi
 iāghar thu mik, lat mik oiāghadhan wara, Jak 15
 wil sighia thik een tidhande, Then time skal
 koma j hwilkom thu skalt thin eyghin fadhír
 oc modhír drāpa, Tha han thz hōrdhe wardh
 han ila widhír, Oc ther äptír ofwírgaff han
 fadhír oc modhír, vinir oc frändir oc alt thz 20
 han atte, Oc foor hemelika bort aff landeno oppa
 thz at ey skulde sannas thz som hiortin hafdhe
 honom sakt, Han wandradhe langan wegh bort j
 annat rike Oc kom til een storan herra oc första,
 oc wardh hans thiānare, Oc thiānte swa trolika 25
 oc wel at herran hafdhe han mykyt kāran, J
 them tyma war ther j landeno een riik fru, Hon
 atte ena borgh, Oc sielf war hon ānkia Hona
 gaff herran sinom thiānara iuliano, oc borghena

mz, Ther bodhe han mz sinne hustru rikir oc
 katir j langan tyma, Hans fadhir oc modhir
 waro mykyt bedröffdh for thy the wisto ey
 hwart thera son war komen Oc wisto ey vm
 5 han lifdhe, The ofwirgafwo wenir oc frändir,
 176 gardh oc goodz, Oc willo wandra land fran lande
 om the kundo nokot aff honom spöria, Then-
 tidh the hafdho länge wandrat oc mang land-
 skapa ffarit komo the vm sidhe til the borgh-
 10 inna som thera son atte, Oc han war ey siälfwir
 hema, Frwn aff borghinne vntfik them wel, Oc
 spordhe hwadhan the waro, Oc hwart the wildo,
 The swaradho at the hafdho tapat thera son oc
 honom wildo the gerna vpsökia, Frwn spordhe
 15 hwat är hans nampn, The swaradhe, Han hetir
 Julianus, Tha saghdhe frun, Mine käro wini,
 warin gudhy j hymirike wel kompne oc mik,
 Jdhar son maa wel, Han är min käre herra, Hon
 pläghadhe them wel oc hannade them som hon
 20 best kunde, Oc om nattena loth hon them sofwa
 j sinne eyghne säng, Oc hon soff sielff j ene
 andre, Om morghonen stodh frwn ful arla vp
 oc gig til kyrkio oc the lagho hema mädhan
 oc sofwo, Vndir thes kom iwlianus siälfwir hem
 25 oc gig genstan til sin kamera, Oc mente än
 finna sina hustru a sängginne Tha han kom til
 sänginna saa han at ther lagho tw, Een man oc
 een qwinna, Tha thänkte han at hans hustru
 laghe ther mz androm man, Oc rykte bradhelika
 30 sith swerdh oc drap them badhin, Oc gig genstan
 vth sorghfullir oc bedröfdhir aff kamarenom, J
 thy sama kom hans hustru gangande hem fran

kyrkio, Thentidh han hona saa wardh han vnd-
 arlika widhär Oc spordhe hwa the waro som j
 hans säng lagho, Hon swaradhe, Min käre herra,
 Thz är idhur fadhär oc modhär som hafwa idhär
 widharla om werldena länge sökt, Tha han thz 5
 hördhe, byriadhe han til at skria oc grata oc
 saghdhe awi mik thz iak nokontydh war föddär,
 Hwat är mik armom manne nu widhärfarit, Jak
 hafwir siälfwir min käre fadhär oc modhär dräpit
 Nu är thz wordhit som hiortin mik saghdhe, 10
 Nu wil iak oc alregh hafwa roo ellir hwilo, fför
 än iak weth at gudh hafwir mik mina synd for-
 latit Och beddis orloff aff sinne hustru oc wilde
 fran hanne ganga, Tha saghdhe the dyghdhelika
 quinnan, Min käre herra Jak hafwir swa mangan 15
 godhan dagh mz idhär hafft, Jak wil idhär al-
 regh j idhrom dröfwilsom ofwir gifwa ellir for-
 lata, Jak skal idhär fölghia a hwart j farin alt
 vth j dödhin, Ther ofwürgawo the badhe borch
 oc gooz oc alt thz the atto oc wandradho bort 20
 j framadha land, The komo vm sidhe til eeth
 watn, Ther pläghadhe wara een färia, Ther bygdo
 the sik eeth hws oc herbärghe ffatikt folk som
 til thöm kom Oc fördho ofwir for gudz skuld
 alla them som ofwir watnit willo, Thentidh the 25
 hafdho ther bygt langan tyma, Hende thz om
 ena nat at iwlianus mykyt thröttir aff ärwodhe
 laa j sinne säng ffik han höra ena ömkelika
 röst, oc badh for gudz skuld föra sik ofwir,
 Julianus stodh vp oc foor ofwir Oc faan een 30
 syukan man som syntis allir wara spitälskir, Han
 fördhin ofwir j sith hws oc satte han widh eldin,

oc giordhe honom thz besta mak han kunde,
 Wadhrit war mykyt kalt oc then syuke mannin
 kunne ekki vermas, Han wiste ey hwat han wilde
 aff mannenom göra at han skulde ey frysa j
 5 hel om nattena, Han tok oc laghdhin j sina
 eyghna säng mellan sik oc sinna hustru at the
 skuldo thes bätir wärmt, Tha han hafdhe ena
 litla stwnd lighat, Foor han vp w sänginne skin-
 ande som een sool, Oc saghdhe til sin werdh,
 10 Juliane gudh latir thik kungöra at han hafwir
 thik alla thina synde forlatit, Oc j skolin rask-
 lika badhin döo, Oc faa när honom ewinnelikit
 liiff, Ey lankt ther äptir blifwo the badhin dödh,
 Oc thera siela foro the til hymerikis rike, At
 15 wi mattom alle thit koma, Hielpe oss fadhír Oc
 son ok then hálge ande Amen

¶ Somlike plägha gerna tha the wandra,
 bidhia thenna hálgha herran sanctum Julianum
 om goth herberghe, For thy han forthiänte hyme-
 20 rike mz thy at han gerna lante fatikom her-
 berghe,

Thz skedhe entidh swa, at sanctus germanus
 wandradhe til room mz nokrom sinom brödhrom,
 oc wiltos af wäghenom oppa enom storum skogh,
 25 Oc foro wille allan daghin oc lankt oppa nattena,
 Tha badho the gudh oc sanctum iulianum om
 got herbärghe, The waro mykyt thwingadhe aff
 kyld oc regn, The fingo höra ena litla klokko,
 ok foldo hánna lyudh, Oc komo til eet nybygd
 30 klostir, Abotin kom sielfwir vth moth them
 gangande, Oc vnfik them ärlika oc wel, oc ledde

them in, Thera fōtir twadhōs, Oc them gafs nogh
 badhe mat oc dryk oc reddis godh sāng, Sanctus
 germanus stodh vp om mitnatz tidh, som han
 war wan til sinna gudhlika bōnir, Tha hōrdhe
 han at munkane j chorenōm sungo een bedrōf- 5
 welikan sang, Then ene chorin sang thenna
 wersin, Deus repulisti nos &c Then andre chorin
 sang thz sama, The sungo enkte annat vtan alt
 thz sama, Thenne sangin bethydhir swa mykyt 178
 oppa wart maal, Herra gudh thu fordreffit oss 10
 oc nidhirthrykte, Thu est oss wredhir oc hafwir
 thik ey forbarmat ofwir oss, Tha vndradhe
 sanctus germanus oppa hwat then sangen hafdhe
 bethydhā, Thentidh som daghadhis badh abotin
 sanctum germanum nokot predika fore brōdhr- 15
 omen for hōghtidhenna skuld, for thy thz war
 oppa sancti michels dagh, Han swaradhe at han
 wille thz gernā gōra, Abbotin ledde them til
 capitals hws, Oc ther waro nio langa bānkia, jo
 then ene benk ofwir then andra, Oc the waro 20
 alle besatte mz swartom munkom, Tha byriadhe
 sanctus germanus predica aff nio āngla chora,
 Oc aff ōdhmyukt mot hōghfārdhinne, Hwilkin
 onda andana nidhir kastadhe aff hymerike, Tha
 han bōriadhe sighia aff fōrsta chorenōm, stodho 25
 alle the munkane vp som sato aa them nidhirsta
 benkenom, oc gingo bort, Tha han predikadhe
 aff them andra chorenōm, tha stodho the vp
 som sato a androm benkenom oc gingo thera
 wāgh Samuledh giordhe oc then thridhi choren 30
 oc fiārdhe, swa lānge at the waro alle borto,
 vtan aboten ensamen han blef qwar, Tha spordhe

sanctus germanus hwar bröðhirne waro bliffne,
 Aboten swaradhe, Jak wil idhir berätta huru
 thz är skapat om thessa munkar, wi ärom alle
 saman diäfla, The ther sato a nidharsta benkenom,
 5 waro the som nidhirfullo aff hymerike aff them
 nidhasta ängla choromen, Oc thy gingo the
 bort at the ekki hört gato sighias af the storo
 äro oc glädhy som the fortapadho, A androm
 benkenom sato the som nidhir fullo aff androm
 10 chorenom, The gingo bort tha j predikadhin aff
 them andra chorenom, Swa aff them thridhia
 chorenom oc fiärdha til thes the waro alle borto,
 J aptans tha j badhin gudh oc sanctum iuli-
 anum om got herberghe tha wordhum wi til
 15 twingadhe oc nödde, at wi mattom göra idhir
 thetta herberghe, Oc swa ledde han them thädhan
 oppa thera rätta vägh, The sagho atir til ryggia
 Tha war klostrit forgangit oc wordhit til enkte,
 the thakkadho gudhy oc them hælgha herranom
 20 sancto iuliano, oc gingo thera vägh,

Människia wilt thu thz fiärdha gudz budh-
 ordh wel halda, tha skal thu thin fadhir oc
 modhir äptir thera dödh ekki forgäta, Hafwir
 thu haft thöm kära mäddhan the lifdho, Tha
 25 skalt thu ok hafwa them kära äptir thera dödh,
 Naar the koma thith the kunno sik ekki sielfwe
 179 hielpa, tha skalth thu koma them til hielp, Thz
 är en throlikin win ther hielpir j nödh, Thän
 gaar ofwir som troskap haldir äptir manz dödh

Thz är faghirt miraculum

Thz war een fatik *qwinna* hon hafdhe mang barn, Oc hon gaff een sin son j klostir, Nokot ther aptir wardh hon syuk, Oc stadhghadhe thz at thz sama klostir som hanna son war ingifwin 5 j, skulde hafwa hanna mantol tha hon ware dödh, *Qwinnan* bleff dödh, oc barnen behuldo *qwarran* mantolin, oc wildo ey antwardha han klostreno som hon hafdhe sielf bidhit, Thz hände ena nath at hanna son som in war gifwin gig 10 in j thera refectorium, Thz är thz hws som brödhirne äta vth j, Tha fik han see at ther sat mykyt folk widh bordh badhe men oc *qwinnor*, The ato oc drukko oc giordho sik gladha, Oc hans modhir gig a gulfweno, oc 15 thigdde sik aff thöm almoso, Han spordhe sina modhir hwi hon sat ey widh bordh oc aath oc drak mz androm, Hon *swaradhe*, The som ther sithia widh bordh thz äro the som hafwa hulpit klostrit mz *sinom* almosom, Oc äro nyutande 20 brödhranna bönom, oc allom androm godhgernigom som brödhirne göra, Thz skulde ok iak hafwa nutit, än min barn hindra nik her vti for thy at the ey vthfingo mantolin som iak gaff brödhrömen, Gag oc sigh them at the antwardhin 25 fran sik mantolin io fförre io bätir, Tha wardhir iak nyutande brödhranna godhgerniga mz androm

Min käre win, the barnin waro ekki thro sinne modhir aptir hanna dödh, Swa skalt ekki thu göra, vtan thu skalt wara throhin thinom for- 30 aldrom aff hwilko iak wil thik nokot saghia

Thz war een ädhla riik qwinna, hon hafdhe
 een son, Hon wardh vm sidhe fatik oc arm, Then-
 tidh hon enkte godz mera hafdhe, war hon for-
 smadh af sinom winom oc aff andro folke, som
 5 hona plāghadhe hedhra oc ära mādhan hon war
 riik Oc huldo hona tha for enkte Aff thy tok
 qwinnan sörghelika bedröfwas, swa at hon kom
 j ena miströst, Diäfwllin forstodh thetta oc kom
 til qwinnonna oc saghdhe Hwat är thik godh
 10 qwinna Hwi est thu swa bedröfdh Hon swar-
 adhe honom, Thz är for thy thentidh iak war
 riik oc hafdhe mykyt godz, tha hafdhe iac badhe
 180 frändir ok manga wini, ok hafdhe hedhir oc
 wördhnig aff allom Nu mādhan iak är wordhin
 15 fatik Hafwir iak enga wini vtan iac är forsmadh
 badhe aff enom oc androm, Diäfwllin saghdhe
 wilt thu göra thz iak thik säghir, Jak wil gifwa
 thik pāninga oc godz mykyt meer än thu nokon-
 tidh för hafdhe, Hon swaradhe at hon wille thz
 20 gerna göra, Diäfwllin saghdhe, Tha skalt thu
 göra fyra thing, Thz första är at thu skalt koma
 preste til ok andelikit folk at synda mz thik,
 Thz andra är at thu skalt intaka fatikt folk j
 thit hws til herbärghe, Oc tha natten kombir
 25 drifwa them vth Thz thridthia är at thu skal
 mykyt tala oc hwiska j kyrkionne oc hindra
 annan ther sina bönö wil bidhia, Thz fiärdha
 at thu skalt thik aldri scripta, Hon lofwadhe, at
 hon wilde thz alt stadhlika halda, Ther aptir
 30 gaff diäfwllin henne godz oc pāninga nogh, Tha
 langir tyme war framlidhin, kom ok dödhin vm

sidhe, Hon wardh syuk oc laa for dödhenom.
 Tha kom hånna son, Han badh oc manadhe at
 hon skulde sik scripta, Hon swaradhe at hon
 wilde thz enga lund göra, Oc at hon ekki matte,
 Sonen spordhe for hwat sak hon matte sik ekki 5
 scripta, Hon wilde honom thz ekki sighia, Han
 war thrättin oc badh swa länge, at hon berätt
 honom fullelika alla sakena fran första oc til
 anda, Tha saghdhe han, modhir scripten idhir
 Jak lofwar idhir thz, at iak wil alla the booth 10
 oppa mik taka som bör for idhra synde, om j
 blifwin dödha, Han taladhe swa länge for henne
 at hon fik angir oc idhrogha for sina synde Oc
 badh j gudz nampn hänta sik prestin, Sonen
 gig apte prestenom, Oc mädhan komo däflane 15
 til modhrinna, Oc forfaradho hona swa at hon
 bleff dödh aff rädde, Tha sonen kom atir mz
 prestenom fan han sina modhir dödha Tha script-
 adhe han sinna modhir synde for prestenom oc
 anamadhe sik syu ara script for them a hånna 20
 wegna, oc hult them fullelika til anda Thentidh
 the syw aar waro fram lidhin kom modhrin j
 storo skini oc klarheth til sonen oc saghdhe,
 Walsighnadhiri wari thu min käre son, for the
 boot thu hafwir for mik giort ar iak wordhin 25
 nu frälst fran alle pyno

Min käre win, Thetta war een godhir son
 Han war throhin sinne modhir Swa skalt oc
 thu wara throhin thinom föräldrom aptir dödhin, 181
 Thz äro oc somlike som alzensin throskap hafwa 30
 til sinna föräldra, The liknas widh een konung
 som heth eiulmeradach

Then sami eiulmeradach hafðhe een fadhir
 heet nabogodosor, Han war konungir j babilonia
 honom plaghadhe gudh for sina syndir swa at
 han miste witit, oc lop wildir j skoghenom som
 5 eet oskialikit dywr, oc aat gräs oc höð, som
 een vxe syu aar om kring, Oc ther aptir ffor-
 barmadhe gudh sik ofwir han oc gaff honom
 atir with oc sinne, Oc han kom atir til sith
 rike, oc wardh mäktoghir sidhan som för, Ther
 10 aptir tha then tidh kom at han bleff döðhir,
 räddis hans son eiulmeradach at han skulde atir
 vpsta aff döðh ok faa atir lifwit, som han fik
 för atir witit, Oc loth vpgrafwa hans döðha
 lykama, oc hug han j thry hundradha stykke.
 15 Oc skipte them mällan thry hundradha örna
 ok loth them flygha thera wagh, Oc saghdhe
 swa, Nu är iak wis ther a at han aldreggh staar
 vp aff döðha För än thesse örna koma alle
 saman, som han wilde sighia, Thz skeer aldreggh,
 20 Visselika thz war een ondir son, han hult
 oc bewiste ondan throskap sinom fadhir, Swa
 findir man mang barn som heldir sagho sina
 förälðra döðha, än lifwandes

miraculum

25 Thz war een riddare, han hafðhe een son,
 riddarin bleff döðhir thz skedhe ther apte at
 een riddarins win redh sit ärande ofwir ena
 mark, Tha kom then döðhe ridhande mote honom
 oppa enom swartum hest, Eldir oc rökir flögh

vth aff hestins nāso oc mun, Riddarin hafdhe
 om sik eet mantol fodhīr, oc een storan hoop
 iordh oppa sinom ryg Oc siālfwir ropadhe han
 rādhelika, Tha spordhe hans win hwat honom
 war, Han swaradhe Jak ār j store nōdh oc hardh- 5
 aste pyno, Thetta fodhīr iak vm kring mik haf-
 wir tok iak aff ene fatike ānkio, thz brānnir mik
 sarlika ofwir alla mato Oc eeth landz goodz
 walladhe iak mik til som ekki war mit, Oc thy
 liggir thenna iordhin oppa minom hals oc thryk- 10
 kir mik swa sara, at engin lifwandis kan thānkia
 ālla thro mina ysāld oc pyno, Sigh thz minom
 son oc bidh han hielpa mik aff minne nōdh, oc
 betale ānkionne atīr fodhrit, oc gifwi rāttom
 āghandom atīr landz godzit j gen, som iak tok 15 182
 til orātta, Han saghdhe hans son hwat han
 hafdhe seeth oc hōrt Sonin saghdhe thz wara
 flathio oc gab, oc wilde sinom fadhīr enkte hielpa
 thenne sonen war sinom fadhīr ekki throhin

Min käre win thu skalt āra fadhīr oc modhīr, 20
 Thz ār gudz budh, tha wardhīr thu āradhīr aff
 gudhy

Thz war een fatik quīnna som hafdhe een son,
 Honom satte hon til skola, Oc hon hafdhe ekki
 swa mykyt hon matte han mz fōdha, For thy 25
 hon skulde nāra sik siālfwa mz sinom twāt oc
 mz andro tholko som hon kunde mz spuna oc
 sino suro ārwodhe, Sonin lop om brōdh oc nam
 wel sina book j skola, swa at han vm sidhe ffor-
 tidde sina modhīr oc lop til pariis, Han bārg- 30
 adhe sik som fatike diekna plāgha mz script,

oc tok almoso ther [han] kunde faa, Oc lårdhe
 swa wel at klärkanā toko til at älskan, oc
 giordho honom hedhır for hans konst oc wisdom
 skuldh Han wardh vm sidhe swa stoor mestare
 5 at han ofwir gig alla the klärka j parys waro j
 boklike konst, Oc wardh widhfräghdhadhır oc
 mykyt rik, Thz fik hans fatika modhır wita,
 Hon wandradhe til parys, Oc wilde forsökia om
 än han wilde kännas widh hona, oc hielpa
 10 henne nokot til bärning, Thentidh hon kom
 til pariis, beddis hon herbärghe for gudz skyld
 när ene rike fru, Henna klädhe waro fatik, rif-
 win oc platadh oc ila farin, Wårdhinnan j
 huseno spordhe hwadhan hon war oc hwart
 15 hon wilde, Hon swaradhe, Miin kära fru iak är
 een fatigh qwinna, Jak hafdhe een son honom
 satte iak til skola, Han wandradhe fran mik oc
 kom hith j thenna stadhin, Oc mik är sakt at
 han är nu wordhin een rikır prestır Thy är iak
 20 hith komen at iak wilde han gerna see Oc bedhas
 nokra hielp aff honom, Tha hon nämpde hans
 namn saghdhe werdinnan, Hustru thin son är
 then höxte prestır oc wisaste mestare som är j
 thetta land, Han är fulrikır oc forma thik wel
 25 hielpa oc göra thik goth, The godha frun j
 huseno sampnadhe saman sina wini, oc fördhe
 the fatika qwinnona j godh klädhe, Oc foldo
 hanne ärlika til sin son, Tha the til hans komo
 vnfik han them mz store äro, oc spordhe hwat
 30 the wildo, The swaradhe Thetta är idhur modhır,
 Hona hafwom wi til idhır leeth, Han saghdhe
 Ney thz är ekki min modhır, Min modhır war

een fatik *qwinna*, Hon pläghadhe thwätta oc
klädhe *twā*, oc spinna for *päniga*, Oc hon bar
aldregh swa godh klädhe som thessin *bār*, The
swaradho, wisselika thz är idhīr modhīr Thz halp
alt saman enkte, Han wilde engalund *kännas* 5
widh hona, The gingo atir heem, Om morghonin
togh hon atir oppa siin *gambla* rifna klädhe, oc
gig til sin son, Genstan hon kom, Oc han fik
hona see Stodh han vp mot *hänne*, oc tok hona
lioſlika j sin fampn oc saghdhe, Thetta är min 10
kāra modhīr, Hona bekännir iak wel, War gudhy
wāl komen ok mik See min godhe win ffor thy
at han äradhe sina modhīr, Thy äradhe gudh
han oc alt folk wilde *honom* wel for sina ödh-
myukt, Han wardh ther aptir waldir til biscop 15

Min *kāre* win thu skalt ey at enast *āra* oc
hedhra thina *kötlika* föräldra, aff hwilkom thu
est til *werldinna* föddir, vtan iāmwel thin hym-
ilska fadhīr som thik hafwir skapat oc atirlöst
mz sinom *bitirlika* dödh, thz är war herra ihesus 20
christus, Han skalt thu *āra* mz gudhlikom *bönum*,
mz godhum *gernigom* oc mz hālgho lifwirne,
Naar thu retir han til wredhe mz thinom *syndom*
oc brytir *honom* diärflika amoth, Tha vpnyiar
thu hans pyno oc saar swa mykit som thz til 25
thik staar, Ther wil iak sighia thik en liknilse aff

eet miraculum

Thz war een vngir man, han hafdhe eet wilt
oc ostadhukt lifwirne, Han wilde eentidh *gaa*
til een lund, ther waro lösa *qwinnor*, mz them 30

wilde han drifwa synd, Tha han kom när lundenom möttö honom een faghír qwinna oc saghdhe til hans, Vngír man gag in j lunden Jak wil thik fölgia, Tha han kom in j buskana stodh
 5 een man fore honom oc hafdhe ofwír sik ena kapo, Han taladhe til then vnga mannin oc saghdhe Min käre son went j geen, thu gaar een ondan wagh, Then som til kom gangande swaradhe, Ey är iak thin son, ekki est oc thu
 10 min fadhír, Mannen saghdhe, Wisselika iak är thin fadhír Jak hafwír thik skapat oc atírlöst mz mino dyra blodhe, Thz wil iak thik beuisa oc slo vp kapona, Tha war hans lykame allír blodhughír, oc war allír fuldír mz sarom oc vndom
 15 Oc saghdhe, Thenna saar oc vndír hafwír iak lidhit for thina skuld, Them fornyiar thu mik mz thinom snödhum syndom, Want an atír, The faghra qwinnan thik möttö thz war diáfwillin, oc wilde hafwa brutit thik halsen sundír, hafdhe
 184 20 ey iak komit thik til hielp, Tha föl vnge mannen nidhír for wars herra fótír oc beddis nadh oc miskund, war herra bödh honom aflata oc ekki mera synda Oc hwarf swa bort af hans öghsyn
 25 Människia thu skalt oc ára thin hymilska fadhír j hans liknilsom, thz är j belätum som liknat áro áptír honom Swa giordhe een hedhin konung het ninus Han hafdhe een fadhír heth belus, Tha fadhrin war dödhír, Loth sonen göra
 30 eeth beläte áptír honom Och eeth árlíkit mönstír, Ther satte han sins fadhírs beläte j oc giordhe thy allan then hedhír oc áro han kunde for then

kärlek han hafdhe til fadhrin mädhan han lifdhe,
 Oc alle ilgernigis men sik hafdho forbrutit flydho
 j mönstrit, Oc swa brat the komo til belätit
 wordho the fri ok feloghe, Oc man matte them
 enkte göra, Thz giordhe konugin sinom dödha
 fadhir, Tha andre sagho thetta giordho the samu-
 ledh biläte äptir sinom föräldrom oc giordho
 them hedhir, The waro alle hedhninga, Oc wisto
 enkte aff gudhy Huru myklo meer skulum wi
 som cristne ärom hedhra oc ära wars fadhirs
 beläte j hymerike, Thz är thz hälgha kors, Naar
 thu ärar thz, tha ärar thu gudh som thz är
 äpte liknat, Naar thu wanhedhrar thz tha mis-
 wördhir thu gudh ther wil iak sighia thik eeth
 exemplum aff

15

eet miraculum

Thz war een cristin man, Han hafdhe lekt sik
 eeth hws, Ther bodhe han j nokor aar, Han
 hafdhe j sinom camara näghilt eeth kors oppa
 wäggena Ther pläghadhe han fore bidhia sina
 bönr, Thäntidh hans aratal kom om kring ffor
 han bort vth aff huseno, Oc glömde qwart korssit
 aa wägginne, Ther kom äptir honom een iudhe,
 ok leghdhe sama husit oc bodhe ther j, Thz hände
 eentidh swa at then sami iudhen husit hafdhe
 leygt, bödh een annan iudha til gest, Mädhän
 the sato ofwir bordh, ssagh gestin alla wegna
 kring om husit, ffor thy thz är gamalt ordh,
 gläkt är gesta ögha, oc ää thes gläggare gestin
 är werre, Tha fik han se korssit a wägginne och

30

wardh mykyt bedröfdhär oc wredhär, Tha byri-
 adhe werdhin swäria at han aff thy korsseno
 enkte wiste mz allo, Gestin gig bort wredhär
 oc berätté thz androm iudhum som ther waro j
 5 stadhenom, The sampnadho sik ok komo thit
 alle saman, The toko belätit oc martladhot swa
 som christus war martladhär oc pintär, The
 slogho thz til stupo mz gislom oc risom, The
 185 satto thorn krono a hufwdhit, The bundo for
 10 öghonin oc slogho thz a halsin oc sputtadho j
 anlitit Oc sidharst toko the eeth spyuth oc
 stungo thz gynom sidhona Genstan flöth ther
 vth badhe blodh oc watn swa mykyt ath eeth
 storth fat wardh fult som ther vndi stodh, Oppa
 15 hwilkit iudhane storlika vndradho, Oc toko thz
 blodhit oc stänkto thz oppa them ther kranke
 oc syuke waro aff thera hoop, Oc wordho genst-
 an helbryghdho, Tha the thz sagho, gingo the
 til een cristin biscop oc kendos for honom alt
 20 thz ther war hänt oc giorth, Ok loto sik alle
 döpa Biscopen sände äptär them cristna mann-
 enom som korsit atte, Oc spordhe hwa thz
 belätit hafdhe giorth, Han saghdhe at nichodemus
 giordhe thz, Then tidh han dödde befälte han
 25 thz gamaliele, Oc gamaliel gaff thz zacheo, zach-
 eus antwardhadhe thz iacobo, Oc iacobus symone,
 oc symon beholt thz langan tyma, Ther äptär
 tha iherusalem war wnnit aff cristnom mannom,
 ffördhis thz hith j landit, Swa fingo thz mine
 30 fföräldra, oc hwar ärfdhe thz äptär annan oc
 swa kom thz til miin, Thetta skedhe iiij hunder-
 adha aar äptär wars herra byrdh Judhane wordho

cristne, oc loto thera skola wighia til kyrkio Oc
biscopin tok thz hælgha blodhit oc loth j ampla
giordha aff cristal, Oc j room wighdhis ther til
een kyrkia, oc är ther än j dagh,

Hör än eet annat miraculum aff thy hælgha s
korsse

¶ **E**en iudhe kom gangande j ena kyrkio oc
fan ther enkte folk inne, Han fik vth sit swärdh
oc gig til korsit, oc stak thz gynom halsin,
genstan sprang ther vth blodh, oc sprang iudh- 10
anom vndir ånlitit, Judhen wardh forfäradhär oc
räddir, Han tok oc kastadhe thz j een brun oc
lop sin wägh, En cristin man kom j moth widhär
han oc saghdhe O thu iudhe thu est een mordh-
are, Thu hafwir dräpit nokon man, Han swar- 15
adhe, Thu lyughär iak hafwir thz ekki giorth,
Cristne mannen saghdhe, wisselika thu hafwir
giorth eet mordh ellir draap, thu est än allir
blodhughär, Tha swaradhe iudhen Sannelika thz
weth iak nu for wisso at idhar cristna manna 20
gudh, han är een sandir gudh Jak hafwir enga
människio dräpit, vtan ihesu christi beläte hafwir
iak vndat mz mino swärdhe, Oc thz hafwir mik
besprenkt mz sino blodhe, Oc ledde swa then
cristna mannin mz sik til brunnen, The toko 25
ther vp korssit oc baro thz in j kyrkiona, Oc
vnden j halsenom synis än j dagh oppenbarlika
Judhin took widh throne oc loth sik döpa, Oc 186
thiänte sidhan gudhy aff allo hiärta

Min käre win Jak wil thik nu lata nokot 30
forsta aff thy hælgha korsse ther gudz son tholde

dödhin oppa Somlika bökir halda swa at wara
 herra kors war aff thy sama thrä som adam
 bröth budhit aa, Thentidh adam nalkadhis dödh-
 enom sände han sin son ther kalladhis zeth til
 5 paradys, at bedhas miskunnenna olio, Thentidh
 han kom for paradys, mötte honom sancte michel
 engil oc saghdhe, Thu ärwodhar fafänt, Mis-
 kunnenna olio kan thu nu ekki faa, Oc fik
 honom een quist aff thy samo thrä ther adam
 10 bröth budhit aa, Oc saghdhe tak thenna quistin
 oc planta a libani bergh, Thäntidh han bär
 fruct skal thin fadhír faa miskund, Han tok
 widh quistenom oc gig atir hem oc plantadhe
 han oppa sins fadhírs graff, tha han war dödhír,
 15 Ther wexte vp aff eth stoort árlikit skönt thrä,
 oc stodh j mang hundradha aar, alt til thes
 konug salomon loth byggia mönstrit j iherusa-
 lem, Til the bygningena loth han vthwália alt
 thz skönasta tymbir han kunde finna, Tha loth
 20 han thetta sköna träth nidhír hugga til een
 bielka Tha the hafdho balkan oppa bygnigena
 förth, ffunno the engin stadh ther han kunde
 wara til matto, Ä huru tymbirmennene han
 laghadho, war han ioo antiggia offlangir ellir
 25 offstuntir, Tha wordho mestirmennene wredhe
 ok wroko han atir nidhír aff bygningenne oc
 laghdho han ofwir ena graff oc giordho ther aff
 eeth stegh, ther lagh han langan tima, Thz
 skedhe ther äptir at the wisa drotningen aff
 30 saba wandradhe til iherusalem mz storum kost-
 nadh oc árliko fölghe, at see ok höra konung
 salomons wisdom oc snille Oc at see the koste-

lika bygnig ther han loth byggia, Tha kom hon
 thith ther balkin la ofwir grafwena, Oc vndir-
 stodh aff gudhy at oppa thz sama thrä skulde
 gudz son wardha hängdir, Oc thy ful hon a sin
 knä oc äradhe thz, Oc wilde ther engalund ofwir 5
 gaa, tho thordhe hon konung salomon thz ekki
 säghia, Ther äptir thentidh hon war hem komin
 j sit rike, vnbödh hon konungenom atir, at oppa
 thz thrät skulde een man wardha hängdir, for
 hwilkins skuld alt hans rike skulde fordärfwas, 10
 Tha konugin fik thz wita loth han taka balkan
 oc graffwa han nidhir j iordhena thz dyupasta 187
 ther han kunde, Ther laa han nidhir grafwin j
 mang aar til thes gudz son war föddir, J them
 tymanom groffs oppa sama stadhenom eet fiska 15
 dike, oc kalladhis piscina, Tho waro ther enge
 fiska vthi, vtan prestene pläghadho twa thz offir
 ther j, som the skuldo j mönstrit offra J thy
 watneno skedhe storth tekn, Gudz angil kom
 vndirstundum nidhir j dikit oc rördhe watnit, 20
 Oc hwilkin syuk människia först kom j watnit
 äptir at angillin hafdhe thz rört, wardh hel-
 brygdho aff alle sinne soth, ffor then skuld waro
 ther bygda fam bodhir som syukt folk lagh j,
 Oc bidhadho til angillin kom oc rördhe watnit, 25
 at the matto helbryghdho wardha, Thenne läke-
 dom kom til aff thräsins krapt som laa j grund-
 enom, Then tidh wars herra pino time nalkadhis
 tha gaff thrät sik vp aff grundenom, oc flöth j
 watneno, Hwilkit iudhane toko, oc giordho ther 30
 aff wars herra kors, Oc ther tholde han dödhin
 oppa for allom oss, Naar han war pintir oc

dräpin, toko iudhane thz hælgha kors oc bægga
 röwaranna kors, oc kastadho them aal thry j
 ena dyupa graff oc skufw ther iordh oppa, Ther
 laa thz hælgha kors meer än hundradha aar för
 5 än thz war funnit, Huru thz war funnit skalt
 thu nu faa ath höra

Hör än eet miraculum

I Room war een hedhin konungir heth con-
 stantinus, Han skulde eentidh stridha moth sina
 10 fianda, oc the waro mykyt mange oc starke,
 Oc han räddis storlika at han skulde stridhena
 tapa, Om nattena kom gudz ängil oc wekte han
 aff sömpne, Oc saghdhe, See vp j hymilin, Han
 saa vp oc sagh thz hælgha kors tekn, Thz war
 15 skinande oc klarth som solin, Ther stodh swa
 scrifwit j mz forgyltom bokstafwom, Mz thetta
 tekn mat thu forwinna thina fianda, Konungen
 stodh genstan vp oc loth göra eeth kors äptir
 thy korsse han hafdhe seeth oc loth thz föra
 20 for sinom här, Han foor diärflika moth sinom
 fiandom oc stridde mz them, Han wan stridhena,
 oc slogh rädhelika mykyt j hæl aff them Ther
 äptir loth han saman kalla alla sina hedhniska
 mestara oc spordhe hulkom gudhenom thz teknit
 25 til hördhe, Hwilkit the wisto ey Och kundo
 188 honom thz ekki berätta, Tha komo cristne män,
 oc berättu honom huru ihesus christus atir-
 löstö mankōnit oppa korsseno mz bitirlike pino
 oc hardhasta dödh, Tha han thz hördhe tok han
 30 widh throne oc loth sik döpa, ther äptir then-

tidh han war dödhir, lifdhe hans son äptir hon-
om som heth constantinus, Han sände sina modhir
helenam til iherusalem, at hon skulde vpsökia
thz hælgha kors ther gudz son tholde dödhin
oppa, Thentidh hon kom til iherusalem, Tha war 5
ther een gamal iudhe heeth iudas Han taladhe
til andra iudha oc saghdhe swa, Jak forstaar
wel ath drotnigen är for thy hith komen, at hon
wil thz korssit vpsökia som ihesus war hängdir
oppa, Thz skal henne engin wisa, ffor thy wardhir 10
thz korssit funnit, Tha nidhir thrykkioms wi oc
wardhom alle til enkte Min alderfadhir zacheus
wiiste minom fadhir symoni stadhin ther korsit
war nidhir grafwit, Oc min fadhir symon wiiste
mik thz sidhan tha han skulde döo Oc forbödh 15
mik thz nokrom sighia, Drotnigen kom oc spordhe
hwar korssit war, Oc engin wilde henne thz
sighia, Tha bödh hon taka iudhana oc bränna
them alla, Tha the hördho thz wiisto the fran
sik oppa then iudhan som viste hwar korssit 20
laa Hon loth taka then iudhan oc kasta han j
ena dyupa kulo, ther skulde han antiggia swälta
j hæl ellir wisa hwar korssit ware, Tha han
hafdhe ther sitit j syu dagha vtan födho, lof-
wadhe han at wisa thöm korsit om han matte 25
lifwit behalda, The toghon vp w kulonne, oc han
wiste them stadhin ther korssit war begrafwit,
The fiollo ther a knä och badho til gudh, at the
matto finna thz hælgha kors Genstan byriadhe
iordhin skielffwa, Oc kom swa sööt adhla lukt 30
at alle vndradho ther oppa som ther waro, Tha
saghdhe iudhen som them wiiste stadhin Sanne-

lika ihesus christus thu est werldinna helsa,
 oppa sama stadhenom war bygt eeth afgudha
 mönstir, thz loth drotnigen nidhir bryta, The
 growo ther oc funno thry kors, Oc baro them
 5 mz sik in j stadhin Oc wisto tho ekki hwilkit
 thz rätta korssit war, J them tymanom war een
 människia dödh j stadhenom, Tha toko the först
 eet kors oc laghdho oppa then dödha, oppa thz
 189 han skulde aff thes hällgha kors dygdh oc makt,
 10 faa liif j gen Thz första halv honom enkte, The toko
 thz andra oc giordho samuledh, Thz kunde hon-
 om oc enkte hielpa, The toko thz thridhia korssit
 ok laghdho oppa likit, genstan fik then dödhe
 liiff, Oc stodh helbryghdho vp aff dödha, Tha
 15 loth iudas döpa sik, Oc loth sik kalla quirinum
 Oc wardh biscop j iherusalem, Oc ther aptir
 pintir oc dräpin for the hällgho thro skuld,
 Nu hafwir thu hört, huru gudh hafwir ärat
 thz hällgha kors, Thy skalt oc thu thz gerna
 20 badhe hedhra oc ära, Hwa som hedhrar oc ärar
 thz hällgha kors Han ffaar äro aff gudhy Ther
 aff wil iak thik een liknilse säghia,

miraculum

Thz war een mäktoghir oc rikir man, Han
 25 hafdhe een scrifwara, til then scrifwaren kom
 een mestare aff swarte konstinne, Oc lofwadhe
 at han wilde göra han rikan oc mäktoghan om
 han wilde hans radh fölgia, scrifwaren swar-
 adhe at han wilde thz gerna göra, Mestaren ledde
 30 han bort mz sik j eet ödhe hws, Ther hafdhe

han diäflana saman stempt, Ther saat een stoor
 rådhekin blaman oppa enom stool, Oc mange
 blamen stodho kring om han mz spyutom oc
 swårdhom, Tha spordhe then store blamannen
 at mestaren Hwat manne han war som honom 5
 thit fölghdhe Mestaren swaradhe Thz är een
 fatikir diekne oc wil idhar thiänare wardha,
 oppa thz j skolin han rikan oc mäktoghan göra,
 Blamannin saghdhe, Wil thu mik thiäna tha skalt
 thu mik throskap oc manskap lofwa, Oc thu 10
 skalt thin skapara oc gudh forswäria, Tha scrif-
 waren thz hördhe giordhe han kors for sik,
 Oc j samo stund flydho alle diäflane thädhan,
 oc han stodh atir ensam Thz skedhe ther
 äptir at scrifwarin gig in j kyrkiona mz sinom 15
 herra ok stodho for thy hælgha korsse, Tha slogh
 belätit vp siin öghon oc sagh blidhlika oc liof-
 lika oppa scrifwaren, Thz märkte hans herra
 fulgöra, oc badh han oppa andra sidhona när
 sik standa, Tha wende bilätit hofwdhit om kring 20
 oc sagh äptir scrifwarenom, Hans herra spordhe
 huru ther vm war Oc hwar mz han hafdhe thz
 forthiänt oc manadhe han swa höght at han
 saghdhe honom alla sannind, Oc for thy at han
 ekki wilde sin gudh forswäria, Thy monde be- 25
 lätit han swa innelika skudha,

Thes hælgha kors tekn hafwir stora mäkt
 moth diäfwelsins ilzko thz hafwa mange wel be-
 funnit

Thaz war een iudhe han skulde gaa til room, 30 190
 Een qwäld kunde han a wäghenom enkte her-

berghe faa, Han kom om sidhe til ena ödne
 kyrkio som hafdhe fordhum warit eet affgudha
 mönstir, Han gig ther in oc laghdhe sik til ath
 sofwa, Honom kom swa mykyn räddoghe oc
 5 fasi til at han ey wiste hwart han wilde, Oc
 an tho at han war iudhe, sighnadhe han sik mz
 thy hælgha korssens tekne, Thentidh mitnat kom,
 vpfyltis mönstrit alt mz diäflom, Oc thera höfdh-
 inge lucifer satte sik mit j mönstrit oppa een
 10 höghan stool, ther gingo diäflane fram til skiptis,
 Oc berättto honom hwar the hafdho warit, Oc
 hwat the hafdho syst oc ändat, Tha kom ok
 een diäfwl fram, Han full a knä oc saghdhe,
 Herra mestare Jak hafwir j eeth landzskap warit.
 15 Ther skikkadhe iak folkit saman oc kom them
 til at kifwa, Oc ther aptir byriadho the til at
 stridha, oc bleff mykyt folk saart oc döth a
 badha sidhor, Lucifer saghdhe, Huru länge hafwir
 thu ther warit, Han swaradhe, Jak ärwodhadhe
 20 ther ofwir j xxx dagha, Lucifer saghdhe skulde
 thu ther swa länge ofwir wara, oc ekki mera
 anda, wisselika thz skal thin ryggir gälda, Oc bödh
 genstan gislan oc slan ful wel til skiptis, Ther
 kom fram een annar oc saghdhe herra mestare,
 25 Jak war j hafwino oc vpwekte starkan storm,
 oc mykyt folk drunknadhe, oc forgingo mang skip
 Lucifer saghdhe, Huru länge wast thu ther ofwir,
 Han swaradhe j xx dagha, Lucifer saghdhe, Kunde
 thu ey meer anda j swa manga dagha, thz skal
 30 thu surlika betala, oc bödh at slaa han wel til
 wändis, Ther aptir kom then thridhi fram oc
 ssaghdhe, Herra mestare, Jak hafwir j enom köp-

stadh warit j eno bryllöpö, Oc ther halp iak fast
 til at skänkia oc kom folkit saman ath kifwa, swa
 länge at mennene blifwo dödhö, Oc än brudh-
 gommin sielfwir mz, Lucifer saghdhe, Länge
 wast thu ther ofwir, Han swaradhe j x dagha, 5
 Lucifer saghdhe, wana thu armbir stympare,
 kunde thu ekki mera anda j x dagha oc bödh
 oc han gisla oc fulsla, Ther kom then fiärdhe
 diäfwllin fram ok saghdhe Mestare iak hafwir
 warit j enom skogh xl aar när enom ermeta 10
 badhe dagh oc nat, Oc bar iak moth honom alla
 mina fund, oc wilde gerna lango hafwa komit
 han j synd, Än han bewaradhe sik altidh swa
 at iak enkte wik kunde oppa han faa, Tho hafwir 191
 iak han nu ther til komit at han hafwir mz 15
 ene quwinno ena synd bedrifwit, Thentidh lucifer
 thetta hördhe, stodh han vp aff sinom stool, oc
 tok han j sin fampn, oc satte sina krono a hans
 hofwdh oc loth han när sik sithia, oc saghdhe,
 Thu est een ärlikin frombir kämpe, Thu hafwir 20
 ensampnin mera gagn oc nytto forworwit än
 the andre alle saman, Eptir thenna kom een
 fram oc saghdhe herra mestare Her byggir een
 biscopir hetir andreas, Jak hafwir honom länge
 äpte följt och hafdhe gerna komit han til fal mz 25
 ene klostirfru, Nu hafwir iak thz swa när komit,
 at han kalzadhe mz hanne, oc slogh hona a länd-
 ena mz sinne hand Tha saghdhe lucifer Thu est
 een frombir kompan, ffulfölgh thz ärandit til
 anda, Ther maa wel nokot aff wardha, Kan thu 30
 koma then biscopin til fall Jak wil thik krona
 ofwir alla mina första Judhen laa alt oc hördhe

oppa, huru the taladhos widh om siin ärande,
 Om sidhe saghdhe lucifer Hwa är then ther
 borto liggir, Ledhin han hiith ok latin see hwat
 man han är, Tha diäflane komo til hans, Funno
 5 the at han hafdhe sik sighnadh mz korsins tekn,
 Tha ropadho the oc saghdho, Thetta fatit är
 tomt Oc är tho märkt mz thes hælgha kors
 tekn, Tha diäflane hördho thz flydho the thādhan
 alle j sändir, Judhin stodh vp oc gig til sama
 10 biscopin andream oc berättte honom all thera
 ordh oc athäfwē, Fran thy första oc til thz
 ytärsta, Thentidh biscopin hafdhe thetta hört,
 Loth han fran sik w sinom gardhe alla the
 qwinnor ther waro Oc wilde enga qwinno lata
 15 nār sik byggia Oc iudhin tok widh cristne thro
 oc löth sik döpa

Min käre win thes hælgha kors tekn hafwir
 mykla makt, thz är wel bewist j sancta iustina
 lifwirne

20 aff the hælgho iomfrune sancta iustina

Iustina war een faghir oc ärlikin sköön iom-
 fru fōd j antiochia, Henna fadhīr heeth edisius,
 Henna modhir heth cledonia, The waro bedhn-
 uga badhin, The sagho een dröm om ena nat
 25 thōm thykte som the sagho stort ängla herskap,
 oc christum sithia mit j bland them Oc saghdhe,
 Komin til miin Jak wil gifwa idhir hymerikis
 rike, Oc genstan om morghonen loto the sik
 döpa, j antiochia war een skola mestare heth
 30 cladius han fik kerlek til thera dottir iustinam,

Oc hafðhe mang budh til hænna oc wilde hona
 hafwa til hustru, Hqn wilde engalund oc saghdhe
 sik throlofwadha wara christo ihesu hymerikis
 brudhgomma, Tha han sagh at honom kunde
 enkte hielpa gig han til cyprianum som war een
 hedhin mestare j swarto konstinne Oc lofwadhe
 honom tw pund gul at han skulde mz sinne
 konst iomfruna hugh forwilla Cyprianus öfdhe
 sina swarta konst, Oc stemde til sik een diafwl
 oc saghdhe til hans swa Jak hafwir mykyn
 kerlek til ena cristna iomfru, Kant thu ekke
 hænna kerlek til min wenda, at hon wilii min
 wilia göra, Diäffwllin swaradhe, Jak kom til wägha,
 at adam oc äwa brutu gudz budh oc wordho
 vthkastat aff paradys, Jak kom oc til wägha at
 chayn drap sin brodhir abel, Jak kan oc thz wel
 fram koma at een iomfru skal göra thin wilia,
 oc saghdhe, Tak oc thenna saluo iak thik faar,
 oc smör hænna hws vtantil, Jak wil wara innan
 til, oc vptända hona swa at hon skal thin wilia
 göra ellir hon skal döo, Om nattena kom diäfwllin,
 oc böriadhe hona hardhelika fresta mz kötzsins
 lusta, Tha hon thz fan ropadhe hon j sino hiarta
 oppa ihesu christi pyno oc giordhe kors for sik,
 Tha wardh diäfwllin swa forfaradhär for korsseno
 at han genstan flydhe fran henne, ok kom atir
 mz tomum handum til cyprianum Cyprianus
 spordhe hwar är iomfrun thu skulde mik föra,
 Diäfwllin swaradhe Jak saa eeth tekn aff hænne
 aff hwilko iak fortapadhe alla mina kragt, Tha
 kalladhe han til sik een annan diafwl, Oc spordhe
 vm han kunde honom the sama iomfruna skipa,

Han swaradhe thz forna iak ffulwel göra, Min
 kompan kunde ther enkte til swa dant arande,
 han är een dare til tholkit, Jak skal henna
 hiärta mz ondum lusta swa tända at thz skal
 5 bränna oc hon skal mz alle astundan göra thin
 wilia, Han [gig] sin wagh oc kom til iomfrunna
 oc byriadhe hona storlika fresta, an hon flydhe
 genstan til gudz pyno tha hon kände frestilsen,
 oc badh innelika til gudh at han skulde henne
 10 hielpa oc giordhe kors for sik ok sino bryste,
 Tha rymde diäfwllin oc kom atir til cyprianum
 Han spordhe hwar iomfrun war, Diäfwllin swar-
 adhe Jak skemmis at sighia thz jak är aff henne
 forwnnen, Jak saa eet tekn aff the iomfrune, aff
 15 hwilko iak war swa forfaradhir at iak miste
 badhe makt oc sinne, Tha loo han ath diäflenom
 oc giordhe dara aff honom, Ok stemde til sik
 193 mz sinne swarte konst alla diäflanna höfdhinga
 oc saghdhe til honom Hwar är nu all idhur
 20 makt ok konst j kunnen ey alle ena iomfru
 forwinna, Diäfwllin swaradhe Jak lofwar thik thz
 at iak wil hona swa starklika fresta thz hon
 skal aff sinna wardha ellir hon skal göra thin
 wilia Oc iak skal föra thik hona j thina hand,
 25 Ther aptir vmskipte diäfwllin sik j ena faghra
 iomfru oc gig in til iustinam j henna hws oc
 saghdhe Miin kära systir iustina Jak är hith
 komin at hafwa radh mz thik Jak är een iom-
 fru oc wil gerna mz thik gudhy thiäna j renom
 30 iomfrudom alla mina dagha, Sigh mik hwat lön
 skal oss wardha for wart ärwodhe oc wara stridh
 Justina swaradhe, wart ärwodhe är litit j iordh-

rike, Oc lönin wardha mykyn oc stoor j hyme-
 rike, Tha saghdhe diäfwllin, Huru skal iak thz
 forsta, Mädhän gudh wälsighnadhe adam oc eua,
 oc bödh them göra fruct oc öka mankönit,
 Blifwom wi j iomfrudom som wi nu ärom, tha 5
 görum wi gudz ordh til enkte Oc iak rädhis at
 hardhär dombir kombir ofwir oss, thy at wi
 ärom gudhy olydhogha oc forsmam hans budh,
 Thy thykkir mik radhelikare wara at wi görum
 swa som gudh hafwir budhit, Oc ökom hälgha 10
 cristindomin, Tha maghum oc wi faa hans wäl-
 sighnilse oc fly hans wredhe, Thenna kloko
 ordhin giordhe diäfwllin swa mang at iustina
 vptänd aff ormsins etir tok at twäka j sino
 hiarta, Oc hafdhe när fangit then wilian at hon 15
 wilde mz honom hafwa gangit til ciprianum,
 For thy hon frestadhis hardhelika mz mangom
 thankom, Än wälsighnadhir gudh som ey latir
 sina thiänara frestas ofwir thz the formagho
 thola. Kungiordhe iomfrune mz sinom hälgha anda 20
 at thz war diäfwllin widh hona taladhe, Hon
 kalladhe a gudh oc giordhe kors for sik, Oc
 genstan hwarff diäfwllin bort som een rökir for
 starko wädhir, Oc the hälgha iomfrun kom atir
 til sik siälfwa Oc thakkadhe gudhy ther hona 25
 frälste j slikom wadha, Diäfwllin kom atir skem-
 mandis til cyprianum, Tha saghdhe cyprianus
 mik synis at thu est oc forwnnin som the andre
 thine vndirdana, Än diäfwllin lät ekki aff at
 stridha mot the hälgho iomfrune swa som han 30
 fordhum stridde mz iob, Swa stridde han nu
 mot hänne aff alle sinne makt oc ilzko, war herra

gaff sit thol ther til at han plaghadhe hona mz
 wersta sykdom swa at hanna forältra. wini oc
 frändir sörghdho oc gräto, oc wanhopadho aff
 194 henne, Hon badh them ekki sörghia oc saghdhe
 1 sik enkte skadha, Hon giordhe kors for sik, oc
 forwan alt thz diäfwllin mot henne giordhe, Ther
 äptir giordhe diäfwllin mykyt ont hanna for-
 äldrom, Han drap thera hyrdha mz allo thera
 fäa, vxa. oc asna oc alt thz som hafde fyra
 10 fötir, Han widhirstadhe manga dagha oc nättir
 omkulkasta thera bygning oc hws, oc dräpa
 them alla sändir, Än ther war een osynlikin
 läkiare som sina iomfru lönluka withiadhe, Oc
 skingradhe alla diäfwlsins gerninga Diäfwllin loth
 15 ey aff mz thy, Han sände een almennelikin syk-
 dom owir allan stadhin oc folkit wart menlika
 syukt, ok stark plagha byriadhis mykyt länge,
 Tha spordho the radh aff thera afgudhum, oc
 diäfwllin swaradhe j them at stoor bradödhe
 20 skulle koma, Oc the plaghan skulde ey forga
 vtan at iustina iomfru gipte sik manne swa
 hafwa gudhana mellan siin stadhghat Tha mykyt
 war döt badhe folk oc fäa, Sampnadhe almoghin
 sik saman oc gingo for henna fadhirs hws ropadho
 25 oc saghdho at the wildo han dräpa mz allo sino
 folke, ellir han skulde sina dottir gipta, Fadhrin
 swaradhe Mine käro herra oc brödhir, iak hafwir
 hona ther til badhe manat oc bidhit hon wil
 mik ekki lydha, Hwat skal iak aff hanne göra,
 30 Hon wil hallir dödhin vtwälia än iak skal hona
 manne gifwa, tha toko the fram iomfruna oc
 saghdho iustina wi forgangom alle for thina skuld,

Antigga lydh allom stadhenom oc tak thik man
 som gudhane wilia, ellir fräls oss fra thenna
 syukdom oc bradödha at wi maghum vndirsta
 thins iomfrudoms dygdh, oc forwin diäfwlslika
 afgudhin oc fräls oss fran dödhönom, at wi oc
 war barn skulum lofwa thin gudh oc göra thik
 for thin iomfrudom hedhär, Tha badh iustina
 folkit thighia oc saghdhe, widh mina thro thz
 skal wardha som j bedhins, Tha loth folkit sik
 nöghia oc gig bort fran henne, Oc the hælgha
 iomfrun tok oppa sik fasto oc waku oc badh til
 gudh innelika for folksins plagho, Attonda daghin
 äpte at mykyt [folk] war döt, wordho the alle
 helbryghdho ther syuke waro swa at mange
 ofwir gafwo afgudhin, oc komo til gudz kyrkio,
 ok loto sik döpa widhirkännandis diäflanna spado
 wara fals oc lygn, Thäntidh diäfwlin sagh at
 han kunde hona mz engo forwinna, tok han
 oppa sik henna liknilse ok kom til cyprianum
 oc saghdhe her hafwir iak thik nu hona til fört,
 gör nu aff hanne hwat thu wilt, Tha han saa
 at han kom j hanna liknilse, wiste han ey annat
 än thz war iustina Oc wardh mykyt gladhär,
 Han gig mot hanne Oc saghdhe war welkomin
 min kära iustina, Tha diäfwllin hördhe at han
 nempde the hælgha iomfruna nampn iustinam,
 thordhe han ther ey längir blifwa vtan hwarf
 bort j wädhrit som een skugge Cyprianus for-
 stodh at diäfwllin hafdhe han gabbat, oc wardh
 mykyt bedröfdhär, Tho likauel wilde han ey än
 aflata, Han wilde io iomfruna hafwa, Oc öfdhe
 ther til alla the diäfwls konst han kunde Än

hon forwan allan hans diäfwls skap mz the
 hælgha korsse, Han giordhe sik mz swarte konst-
 enne til een fughil oc flögh til iomfruna, oc
 satte sik j hænna windögha, Hon giordhe kors
 5 for sik, Oc genstan dughdhe konsten honom
 enkte Fughla liknisen war borto, Oc han sat
 atir j windöghana j sinom eyghnom ham, Oc
 kunde ekki bort koma, For thy finstrit war swa
 högt fran iordhinne at han thordhe ekki nidhir
 10 springa Oc iomfrun räddis at han skulde falla
 sik j hæl, Oc loth hænna honom een stigha, Han
 foor nidhir at stighanom oc gig hem mz skam-
 mom, Swa hafwir thz hælgha kors hulpt sancta
 iustina j allom hænna frestilsom oc nödhum,
 15 Thentidh cyprianus sagh at han kunde hona
 mz engom thingom forwinna stemde han atir
 til sik mz sinne konst diäflanna höfdhinga oc
 saghdhe til hans swa Sigh mik hwar aff hafwir
 iustina the machtena at j kunnen hona ekki
 20 forwinna, Diäfwllin swaradhe, wil thu swäria
 mik thz oppa mina höxta makt oc dygdh at
 thu wilt mik aldreggh nokontidh ofwir gifwa,
 tha wil iak thz sighia Cyprianus swoor swa som
 han stawadhe edhin Tha saghdhe diäfwllin Just-
 25 ina throor oppa christum oc giordhe altidh ffor
 sik korssins tekn tha wi komom mz warum frest-
 ilsom, oppa hwilko christus ward korsfestir oc
 dräpin for werldenna helso, Oc aff thes korsins
 tekn ok krappt fortapum wi alla wara makt Tha
 30 saghdhe Cyprianus, Tha är then sami christus
 som hängde a korsseno mäktoghare än thu est
 mädhan thu rädhis for hans kors, Diäfwllin swar-

adhe iaa, Han är ey atenast mäktoghir ofwir
 mik, vtan ofwir alt thz som är j hymerike oc
 iordhrike oc j hälfwite, Han är swa mäktoghir
 at han forna nidhirkasta oss ok alla the mz
 oss halda j äwinnelikin hälfwitis eldh Cypria- 5
 nus swaradhe wisselika tha wil iak skilia mik 196
 widh thik, Oc thro oppa honom som mäktogh-
 are är oc bätte, Tha saghdhe diäfwlin, Thu
 ma thz engalund göra Thu hafwir ioo sworit thz
 thu skalt mik aldri ofwirgifwa oc thik aldri 10
 fra mik skilia Cyprianus swaradhe iak afsigx
 thik diäfwl oc alt thit selskap, Oc iak thror oppa
 ihesum christum, Oc iak signar mik mz thy
 hælgha korsse, Oc iak sighir, hedhir oc ära wari
 thik ihesu christe, gag fra mik diäfwl, christus 15
 skal mik frälsa, Oc genstan rymde diäfwllin fran
 honom mz skammom Oc cyprianus gig til biscop-
 in oc berättte honom fullelika alt thetta arandit
 fra thy första oc til thz ytirsta, Huru han
 hafdhe thz bedrifwit j alle matto, Oc ofwir 20
 gaff diäflanna konst ok thera willo, Tok widh
 cristne thro oc loth sik döpa, Ther äptir thref-
 han j alle hælgheth oc j gudhlikom wisdom oc
 dyghdhum, Oc fik swa stora nadh aff gudhy
 at han vthdreff diäflana aff them människiom 25
 the qwaldo, Han heladhe syuka Oc omwende
 fran hedhninganna willo til cristna thro Och
 wardh ther äptir badhe waldir oc wighdhir til
 biscop j sama stadhenom, Han gaff the hælgha
 iomfruna iustinam j klostir mz mangom iom- 30
 frum, oc wighdhe hona til abbatissam ofwir them
 alla, Oc mange wordho frälste fran hälfwite for

thera gudhlika kannedom oc hælgha lifwîrne,
 Ther äptîr loth landz herran taka then hælgha
 biscopin Cyprianum oc sanctam iustinam, Oc
 loth pyna thöm mz hardhum plaghum, Oc j
 5 bland andra pynor som the tholdo bödh han
 sãthia them j ena syudhande panno fulla mz wax
 talgh oc thyäru, The giordho kors for sik, Oc
 sato ther j vtan allan skadha oc lofwadho gudh
 Ther äptîr wordho the badhin sändîr hals huggin
 10 for the hælgha throo oc fingo swa badhin til
 saman äronna krono j hymerike aff alzwaloghum
 gudh hwilkom wari loff hedhîr oc ära for vtan
 anda Amen

Min käre win thu skalt ära thin hymilska
 15 fadhîr mz the bön war herra sielfwîr giordhe,
 Thz äz pater noster, Wars herra discipuli badho
 han lära sik huru the skuldo bidhia, war herra
 saghdhe swa skulin j bidhia Fadhîr waar ther
 äz j hymirike, Hälakt wari thit nampn, Tilkomi
 20 thit rike, Thin wili wardhe swa j iordhrike som
 j hymerike, Giff oss wart daghlikit brödh Oc
 forlat oss wara skuld swa som wi forlatum them
 197 moth oss bryta, Oc inledh oss ey j frestilse vtan
 fräls oos aff ondo amen, Thenna bön äz swa
 25 godh at all werldin kan hona ey forgäla ther
 wil iak sighia thik eet miraculum aff

Thz war een gudhlikîr biscopîr Han skulde
 fara til room til pawan, Han tok til sik een
 fatikan man oc satte han j sith hws, Oc lof-
 30 wadhe honom daghlika gifwa sina prouento swa
 länge han lifdhe mz swa skiel at han skulde

hwar dagh læsa ena pater noster for biscopen
at gudh skulde bewara han fran allo ondo Oc
biscopen befelte thz sinom foghota at han hwar
dagh skulde gifwa them fatika mannenom sina
prouento Biscopen foor til room Oc fatike man- 5
nen las hwar dagh ena pater noster serdelis for
biscopin som han hafdhe lofwat Och gudh be-
waradhe biscopin j wāghenom at honom al-
enkte skadde, Thz skedhe een dagh ath fogh-
otin fortogh them fatika mannenom sina fōdho, 10
oc thy wilde mannen a them daghenom for
biscopin enkte læsa, Oppa sama daghenom kom
biscopen j swa stora hafs nödh at han fulnär
war fordrānktir, Oc fik storan skadha, Biscopin
märkte granlika daghin, Oc tha han kom hem 15
spordhe han fatika mannin om han hafdhe haldit
thz han hafdhe honom lofwat Mannin swaradhe
Herra iak hafwir thz haldit alla dagha, vtan een
dagh hiolt iak thz ekki, For thy thz wlte fogh-
otin, Han wilde mik then dagh enga prouento 20
gifwa, Biscopin skyladhe foghotan, oc saghdhe
Thu hafwir mik storan skadha giort, then skalt
thu mik vprätta, Foghotin swaradhe, Herra warin
ekke wredhe Jak wil idhir idhra pater noster
wel betala, Sighin mik hwat j wilin for hona 25
hafwa Biscopin saghdhe, Far til room oc spör
ath pawan huru godh een pater noster är, Han
foor til room oc spordhe ath pawan, Pawin
swaradhe at een pater noster ware swa godh
som een pāning, Foghotin kom atir hem til 30
biscopin oc saghdhe, Herra iak hafwir warit j
room när pafwanom, oc iak hafwir stoort ärwodhe

haft oc mykyt fortärt om enkte For thy pawen
 saghdhe mik ath een Pater noster är swa godh
 som een pänig Jak hafdhe gerna gifwit idhir
 hundradha for thetta ärwodhe, Biscopin swar-
 5 adhe Saghdhe ekki pawin thik aff hwat malm
 päningen skulde wara, Foghotin swaradhe, Ther
 saghdhe han mik enkte aff, Tha saghdhe biscop-
 in Far än eentidh til room oc spör ath pawan
 hwat pänigin skal wara aff sölfwör ellir gul,
 10 Han kom til room, Oc pawen saghdhe at
 198 päningen skulde wara gul Han kom atir hem
 oc berättte thz sinom herra, Biscopin saghdhe,
 Huru thiokkir oc bredhir skal pänigin wara,
 Foghoten swaradhe ther saghdhe han mik enkte
 15 aff, Tha saghdhe biscopin, Thy skalt thu än
 eentidh fara til room oc faa thz granlika vita,
 Han foor til room oc spordhe pawan huru stoor
 pänigen skulde wara Pawin swaradhe then pän-
 igin skal wara swa bredhir som all werldin är
 20 oc swa thiokkir som fra hymblenom oc til iordh-
 inna Foghoten kom hem til biscopin oc saghdhe
 Käre herra görin nadh mz mik, Jdhra pater
 noster forma iak idhir aldri betala, Hou är swa
 dyr oc godh at all werldin kan hona ey for-
 25 gäla, Tha giordhe biscopin nadh mz honom,
 Thy min käre win skal thu gerna mz ath-
 wakt oc gudhlikheth läsa pater noster, Thu skalt
 ok enga pater noster hindra for androm, Hindra
 thu nokra, thu kant hona ekki betala mz alla
 30 werldinna godze, Thu skalt oc thz wita at bätra
 är een pater noster innelika oc gudhlika läsin än
 thusanda vtan gudhlikheth oc athwakt

miraculum

Thz war een gudhlik *qwinna* hon thiänte *gerna* gudhy Oc pläghadhe sina bön innelika bidhia, Hon scriptadhe sik eentidh widh een brodhir, Han spordhe hwat hon pläghadhe bidhia, Hon 5 *swaradhe*, Jak kan enga bön vtan pater noster hona läs iak oppa mit maal, Thz gör iak for thy at iak forstar tha hwat iak sighir, Tha iak läs hona oppa latino, Tha weet iak ekki hwat iak sighir oc iak faar enga gudhlikheth ther aff, 10 Brodhrin spordhe huru manga pater noster hon pläghadhe läsa om daghin, Hon *swaradhe* Gaar mik wel j hand oc gifwir gudh mik nadhena, Tha läs iak vndir ene messo een fiärdha deel aff ene pater noster, ellir ena halfwa, oc stundom 15 ena hela, Än tha mik gaar ekki wel j hand läs iak wel fäntighi ellir sextighi vndir ene messo, Tha saghdhe brodhrin, huru är thz skipat, Thu sighir tha thik gaar wel läs thu litit, Oc tha thik gaar ila läs thu mykyt, Hon *swaradhe*, Thz 20 wil iak idhir berätta, Tha iak byriar pater noster oc sighir swa Fadhir war, Tha takir iak först the tw ordhin for mik, oc iak böriar innelika thänkia oppa huru hymerikis gudh wil wara min fadhir oc iak hans barn om iak wil sielff oc 25 wardha hans ärfwinge Oc at hymerikis fadhir hafwir mik störra kerlek ok throskap bewist an nokon tidh kunne här fadhir sino barne bewisa, 199 Oc at han wilde man for mina skuld wardha, oc swa mykyn dröfwilse armödho oc arwodhe 30 for mik lidha j thry aar ok thrätighi, Oc oppa

thz sidharsta bitirlika pyno oc hardhasta dödh,
 Tha iak thetta alt bethänkir, gifwir gudh mik
 stundom swa stora gudhlikheth oc sötma j min
 siel oc hiarta, at iak mz them twem ordhum
 5 fram kombir ena hela messo, Ther nest sighir
 iak, Thu ther est j hymerike, Tha byriar iak
 thänkia oc betrakta the fröghdh oc glädhy ther
 är j hymerike aff gudz anlitis lustelika klarhetz
 fäghrind, Oc aff the hælgho threfaloghetz obe-
 10 griplika klarhetz fäghrind, oc aff the hælgha
 threfaloghetz obegriplika dygdh oc waldh Oc aff
 the ärofulla sällskap som är j hymerike, aff thesse
 skodhan faar iak stundom aff gudhy swa stora
 gudhlikheth oc sötma at iak dwäls ther j langan
 15 tima, Swa takir iak thz ordhit ther nest, Hælakt
 wari thit nampn Thz betractar iak ok mz en-
 kannelike gudhlikheth, Swa gör iak all ordh,
 Ther äro j Pater noster Oc j swa mato läs iak
 näpplika til ända ena Pater noster, Vndir ene
 20 messo, Oc tha thykkir mik at mik gaar wel (j)
 hand, Än thentidh iak kännir engen gudhliken
 sötma j mino hiarta, Tha läs iak ena Pater
 noster oppa the andra Oc iak weth ey hwat
 iak sighir, Oc swa läs iak stundum j ene messo
 25 fämtighi ellir sextighy Pater noster vtan gudh-
 likheth, Oc tha thykkir mik at mik ila gaar,

Min käre win, Thenna quinnan hafde san-
 nan kerlek, Oc kunde wel bidhia, Swa skal oc
 thu bidhia mz gudhlikheth, Oc akta enkte huru
 30 litin thiin bön är, oc wardhir hon gudhlika fram-
 förddh

Nu math thu spöria om Pater noster är swa
 godh oppa wart maal som oppa latino, Thz wil
 iak thik berätta, eet got swärdh thz är swa
 goth ok hwast j eens kröplingx hand som eens
 kempa hand, Tho är thz nyttoghare kämpanom 5
 som ther kan nokot mz göra, Een book är swa
 godh j eens barns hand som j eens mestara, Tho
 kan mestarin göra sik hona nyttoghare som bok-
 ena forstaar, Eet lyus brindir swa klarlika j eens
 blindz manz hand som j seande manz hand, Thz 10
 är tho nyttoghare them seande än them blinda,
 Swa är oc pater noster oppa latino j eenz lek-
 manz mun swa godh som j prestins mun, En
 prestin som hona forstaar magh mera gudhlik- 200
 het faa aff henne än lekmannin som hona ey 15
 forstaar oc wet ey hwat han sighir, Thy radhir iak
 thik at thu läs the bön som thu wäl forstaar at thu
 maghe faa ther aff thes mera gudhlikheth j thina
 siel, Thu skal ok vita at war herra lårdhe ekki
 sinom discipulis Pater noster oppa latino, Vtan 20
 oppa thz maall som folkit taladhe oc forstodh j
 thy landeno som han tha war staddir, Oc thz
 war j iudha landhe, Oc thy lårdhe han thöm
 pater noster oppa thera maal, Thy är thz mit
 radh at thu läs pater noster som thu hona best 25
 forstaar, Tho straffar iak ekki ellir auitir at
 thu läs hona oppa latino, Thz är badhe goth
 Hwilkit thik best behaghar thz les gudhi til
 hedhir

Nu maa thu spöria, at äptir thz war herra 30
 lårdhe oc kände sielfwir Pater noster hwat skulu

the andra bönö, är thz ey nogh at människian
 läs Pater noster, oc latir sik ther mz nöghia,
 Ther swara iak swa til, Tha thu kombir til
 bordh Hafwir thu brödh oc öll, Thu dör tha
 5 ekke aff hungir än thu latir thik ther mz ekke
 nöghia, Thu wilt hafwa ther til annan math,
 köth oc fiska, Tha thik thz forthrytir, wil thu
 hafwa höns, swa galrey, swa annan kräselikin
 mat Oc ä io thes bätir han är reddir, Thes
 10 haldir wilt thu äta, Stora rökt oc win laggir
 thu oppa at gödha oc födha thin arma lykama
 mz kräselikom mat ok dryk Mera kerlek bör
 thik hafwa at födha thina siel mz gudhlikom
 bönom, Oc the skulu wara marghaledh, swa
 15 som thin matir är wel reddir äptir thinom smak,
 nöghir thik ey än ther mz, Vtan man skal fylla
 thik öghonen mz bukenom, Thz är mz guli
 fargho, at thin matir skal wel redhas mz piper
 oc saffran Swa skalt thu ok göra j thinom bön-
 20 om, Thu skalt läsa pater noster, Oc ther mz
 skalt thu ey lata thik nöghia vtan skalt oc ther
 äptir läsa aue maria Credo oc syu salma mz
 letaniis. psaltarin om thu kant, Oc andra gudh-
 lika bönö aff gudz fözla oc hans pyno, Aff gudz
 25 fam vndum, Oc aff thy hælgha korsse, Ther
 nest aff ware fru, aff thinom ängil oc thinom
 apostol, Oc bidhia for allom them thu hafwir
 nutidh ath badhe lifwandis oc dödhum, Oc for
 allom cristnom siälum, Kan thu enga andra bön,
 30 Tha läs gudhlika oc throlika Pater noster, oc
 Aue maria Oc skal thik wäl dugha

¶ Här byrias fämpta budhordhit

Fämpta gudz budh thz är swa Människia thu
 skal ey nokon dräpa mz handinne, ey mz thinne 201
 samthykkio, ey mz thinom radhum, ey mz thinom
 thankom, ey mz thinne twngo, oc ey mz thit 5
 samuit, Thu skalt först engin dräpa mz hand-
 inne swa som cayn giordhe, Han war then förste
 som man af läs j scriptinne ther moordh oc draap
 giordhe, Thy wardh han forbannadhir oc hans
 lifff tok ondan ända 10

Fämptan aar äptir at adam oc ewa wordho
 vthdrifwin aff paradiis wardh cayn föddir, Tho
 hafde ewa barn fore honom, Thera nampn staa
 ekki bescrifwinn Thentidh cayn war xv ara wardh 15
 abel föddir, Tha abel kom til ara, wardh han
 mykyn boscaps man oppa fää oc faar Oc cayn
 war akirman, oc yrkte fast iordhena, Thz skedhe
 centidh, at the skuldo badhe brödhir offra gudhy
 hwar therra sit offir, Tha offradhe cayn mz
 ondom wilia aff thy wärsta korne han hafde, 20
 Oc abel offradhe mz godhom wilia aff sino
 betzsto fää, Tha kom eldin aff hymnorn oppa
 abels offir, oc ekki oppa cayns, For thy abels
 offir thektis gudhy, Ther fore fik cayn awnd til
 sin brodhir, Oc gat ey rättom öghom oppa han 25
 seet, Een dagh ther äptir talar cayn til sin brodhir,

- Gaam vth oppa markena oc forlustum oss, Genst-
 an the komo a markena, drap cayn brodhir sin.
 Nu talar gudh til cayn, oc spör aff honom Cayn
 hwar är abel thin brodhir, Han swaradhe iak
 5 weth thz ey, skal iak wara mins brodhirs göm-
 are oc taka han til wara, Tha saghdhe war
 herra Cayn hwat hafwir thu giorth, Thins brodh-
 irs blodh ropar til mik aff iordhinne, For thy
 skal thu wara forbannadhir oppa iordhinne, ther
 10 drukkit hafwir thins brodhirs blodh aff thinne
 hand, Tha thu ärwodhar iordhena, skal hon bära
 thik enga fruct, Thu skal wara een flutstokkir
 wafrande j iordhinne, oc forbannadhir for thz
 mordh thu giordhe a thin brodhir, langan tyma
 15 ther äptir war een man heth lamech, Han hafdhe
 mykyn kerlek oc lust at iägha wildyur j skogh-
 enom, Han war af aldär wordhin blindir, Oc ey
 thy sidhir wilde han gaa j skogh oc skyuta
 dyur, Han gig een dagh til skogx mz enom
 20 sinom swen som han ledde, Oc kom til een thukkan
 buska at sökia nokot dyur som han matte skyuta.
 Oc tha war chayn j sama buskanom, oc lamech
 thänkte thz wara eeth dywr, Han bände sin
 bugha oc sköth cayn gynom sith hiarta Swa
 25 ändadhe cayn sith liiff,
- Thy min käre win lat thik thetta wara een
 202 lära oc dräp ekki thin iämcristin mz handinne.
 oppa thz thu wardhir ey sielfwir dräpin badhe
 til liiff oc siel Thu skalt oc engin lata myrdha
 30 ellir dräpa swa som konung pharao giordhe, Thz
 tok mz honom een ondan anda thz wil iak nu
 lata thik faa at höra

aff konug pharao huru thz gig mz
honom

Gudh hafðhe ena handa folk aff alle werldinne
vthwalt, thz kalladhis israels folk, Oc thz waro
iudhane, The waro j egipto land vndir konungx 5
pharao wald, The öxladhos swa mykyt, Oc wordho
swa mange at konungen räddis oc fryktadhe at
the skuldo wardha starkare oc mäktoghare än
egypto landz folk, Thz war slöghasta oc be-
händoghasta folk til alzkona gerning Oc thy 10
wilde konugen engalund mista them aff sino
lande, vtan tok thz til radha at nidhra oc for-
thrykkia them mz ärwodhe, Oc loth göra thöm
mykla nödh, beska dagha oc thunga at the
skuldo ekki mykyt öxlas, Än gudh skipadhe 15
thz swa at ä thes mera nödh oc ysäld thöm
giordhis thäs mera öktos the, oc wexto, Then-
tidh konung pharao thz vndirstodh, looth han
kalla sik the twa qwinnor, The ena heet Cephora
oc the andra heth fwa, The waro iordhgommor, 20
Oc pläghadho wara när qwinnom tha the föddo
barn, Thessom qwinnomen bödh konungen när
wara tha iudhiska qwinnor föddo oc saghdhe
them swa J skolin altidh när wara, tha iudhiska
qwinnor födha barn, ok all the swenbarn som 25
födhas af them skolin j dräpa mz nokre kynd-
oghe list oc sighia swa at the föddos dödh, Oc
all möbarn skolin j lata lifwa, Thessa twa qwinn-
or fryktadho gudh, oc giordho ey äptir konugxs-
ins budh, vtan loto barnin lifwa, Thentidh 30
konugin fik thz wita loth han them badha for

sik kalla Oc spordhe hwi the hans budh ey
 hioldo, The diktadho ena lygn at forswara sik
 mz oc saghdho swa, Käre herra Judhiska *qwinnor*
 äro mykyt klokare än andra *qwinnor*, The kunno
 5 swa skipat, at för än wi wentom at tymen komb-
 ir hafwa the föt, Nu for thy at thessa twa
qwinnor räddos gudh, Thy giordhe war herra
 wel widhir them, Han gaff them barn oc goodz
 oc rikedoma nogh, Nu äro her thry thing märk-
 10 iande, Thz första är at hwarte man ellir *qwinna*
 ma lydha konunge ellir nokrom manne til at
 synda moth gudhy Annat är thz at the godh-
 203 gernainga ther nokor gör j dödhölike synd for
 them faar han iordhrikis lön oc ey hymerikis,
 15 For thy gudh wil hafwa rena godhgerniga oc
 ey blandadha mz syndanna söör Thz thridhia
 är at engom är lofwat lyugha ey for sielfs sins
 liiff ellir annars Oc är dödhelikin synd at lyugha
 for sinom domara tha han wil sannind vita, Ther
 20 äptir bödh konungen ofwir alt sit land, at all
 the swenbarn ther föddos af iudhiskom *qwinn-*
om skulden kastas j nila flodh, Oc wordho
 swa mang thusand dräkn't, Thz läth konung
 pharao göra badhe for thy at israels folk skulde
 25 ekki ökias ofmykyt, swa oc for thy at honom
 war spath at aff thy folkeno skulde födhas een
 piltir, Han skulde swa mäktogh'r wara at han
 skulde alt israels folk aff egipto land ledha J
 them tyma war ther een man amram oc hans
 30 hustru heth iachabeth, The lofwadho vidir sik
 at the wildo häldir barnlös lifwa än affa barn
 ok lata them dränkia, Gudz ängil tedhe mann-

enom j sömpne at han ey skulde rådhas, Ok at
 then piltin konugen fryktadhe fore skulde aff
 them fødhas, Ther äptir wardh qwinnan haf-
 wande oc fødde een faghra son til werldinna,
 Thz war moyses, Han war mykyt faghir ok 5
 skön Oc modhrin gömde sik lönluka mz honom
 j thre manadha, Nu tha hon gat ey längir lönt,
 loth hon göra eeth thätasta widhio kar oc smordhe
 thz mz biki, Oc limadhe thz badhe vtan oc
 innan mz tholko lime noe limadhe sina ark swa 10
 at enkte watn kunde inkoma, oc laghdhe barnit
 j karit oc loth swa läggjat j flodhena som hon
 nest kunde landeno, The hafdho ena dottir heeth
 maria, Hon fölghdhe alt äptir vth mz landeno
 oc wilde see hwart karit fluti mz barneno, Vndir 15
 thes kom konungxsins dottir gangande mz sinom
 iomfrum at forlusta sik oppa strandinne ok fik
 see hwar karit flöth j watneno, Oc loth thz taka
 oc bära til siin Hon loth vp karit oc fan ther j
 barnit, Hon saghdhe wisselika thetta faghra barnit 20
 är wisselika aff iudhiska barnom som man skal
 dränkia aa huru kärt hafwir modhrinne thz warit
 mädhan hon loth göra thy thetta karit behänd-
 ogha, Thetta barnit hafwir gudh mik gifwit,
 Thz skal wara mit eyghit, Tha komo ther hedhn- 25
 iska qwinnor oc budhu thy sina spina, An thz 204
 wilde enga thera sugha, Tha kom maria barn-
 sins systir oc saghdhe, Thz är eet iudhist barn
 thy wil thz enga hedhniska qwinno sugha, Thekkis
 idhir iomfru Jak wil kalla idhir ena iudhiska 30
 qwinno om thz wil hona häldir sugha, Hon swar-
 adhe at thz ware henne mykyt lyofft Maria lop

han skulde fara mz sinom här, Hon war swa
ful mz madhkom oc ormom at engin kunde ther
ofwir koma, Tha läth moyses redha manga wagna
oc loth them göra stora korgha oc fylte them
5 alla mz tranom oc storkom oc loth swa föra
them j ödhknena for sinom här Oc the fughl-
ane föröddo oc foriäghadho ormana swa at
moyses kom wel ofwir ödhknit mz alt sit folk
in j fianda landit, Oc stridde mz thöm oc wan
10 sighir, Oc tok alth rofwit j geen som the haf-
dho bort fört Han belaghdhe een mäktoghan
stadh heeth saba ther konugen sielfwir bodhe,
Tha han hafdhe ther länge fore lighat Stodh
konugxsins dottir eentidh oppa murenom oc
15 fik see hwar moyses redh vtan om stadhin, Oc
for thy han war een vngir dāghelikin man fik
hon kerlek til han, Oc gig til sin fadhír oc
saghdhe, Käre fadhír wi ārom hardhelika be-
laghdhe, Oc kostin ār her mykyt dyyr Jak rådhis
20 at wi formoghum oss ekki swa länge behalda,
206 ān thz idhír thākkis tha thykkyr mik thz wara
radh at j dāghthingin oc görin ena sonan mz
hārgreuanom moyse j swa mato at j gifwin mik
honom til hustru, Oc gifwin honom mz mik
25 thenna stadhin, Tha wardhír fridhír oc sāmia
Oc j maghin sidhan thryggelika lifwa j idhro
rike, Thetta radh behaghadhe konugenom wel,
Han dāghthingadhe mz moyse oc gaff honom
sina dottir, Moyses loth folkit fara hem til egypt-
30 um oc han bleff ther qwar mz sinne hustru,
Thentidh han hafdhe langan tyma warit j bla-
manna land, togh honom thz forthykkia For thy

the waro hedhnynga oc afgudha dyrkara, Thy
 länktadhe honom hem til landa, En hans hustru
 forwaradhe thz at han ey kunde thädhan koma,
 Tha loth moyses göra tw fingir gul badhin lika
 skapt, än the hafdho twäggia handa krapt, J 5
 thz ena fingirgul laa een steen hafdhe the krapt
 at hwilkin thz fingrinit bar a sinne hand, han
 war swa glömskir at han forgat alt thz han mz
 vmgig oc vndir handom hafdhe, J thy andra laa
 een steen, Han hafdhe the krapt at hwa thz 10
 fingranit bar a sinne hand, Han hafdhe swa
 goth minne at han kunde enkte glöma Oc thz
 behult han sielfwir, än thz andra fingranit gaff
 han sine hustru, Swa brat hon stak thz a sin
 fingir forgat hon oc glömde allan then kerlek 15
 hon hafdhe til moyse Oc loth han fara hwart
 han wilde Swa kom moyses vth aff landeno Oc
 atir in j egiptum Oc vmgig mz sinom frändom
 oc winom, Thz skedhe ther äptir at een hedh-
 nunge sloo een iwdha Oc moyses kom til inatto 20
 oc halp iudhanom, oc slo j häl hedhnugan oc
 gömde han j sandenom, oc thenkte at thz engin
 wiste Annan dagh äptir wardh moyses warsse
 hwar thwe judha kifwadho, Oc then ene slogh
 then andra, Tha straffadhe moyses then som 25
 oräth giordhe widh annan ok saghdhe, Hwi slaar
 thu thin brodhir oc gör honom orät, Han swar-
 adhe, Hwa skipadhe thik til höfdhinga oc dom-
 ara ofwir oss, wilt thu ok dräpa mik som thu
 drapt j gaar inföddan egyptolandz man Moyse 30
 rädis, oc vndradhe at thz war nokrom kunnokt
 Swa wardh thz drapit oppinbarat oc kom for

konungen Oc konungen loth genstan sökia äptir
 moyse oc wilde han lata dräpa Än moyses rymde
 bort j annat land heth madian til een rikan
 207 man heth iethro oc war mz honom Oc han gaff
 5 moyse sina dottir, Hon heth Zephora, Hon
 födde honom twa synir jersen oc eleazar, Han
 antwardhadhe moyse all siin faar at göma, äptir
 langan tyma bleff egyptolandz konugir dödhir,
 oc annar wardh konungir äptir honom, Heeth
 10 oc pharao, Han giordhe oc israels synom mykyn
 thräldom oc wanda Een dagh moyses war lankt j
 ödhnarkenne mz sins swärs ffaä Sagh han een
 lughande buska fullan mz eldh Oc tho bran
 buskin ekki, Vtan bleff lika gröön, oc heel oc
 15 oskaddir, Thenne lughande buskin oc ey bränn-
 ande, tekmar the wälsighnadha iomfruna gudz
 modhir, Hon war lughande j gudz kärlek, oc
 alregh bran hon j nokrom syndelikom lusta, Tha
 saghdhe moyses widh sik sielfwan, Jak skal gaa
 20 oc see thz vndir j thessom buskanum är, Tha
 han kom nokot när buscanum, Hördhe han wars
 herra röst w buskanom sighiande swa Jak är
 thins fadhirs gudh abrahams, ysakx oc iacobs,
 Jak seer mins folkx ysäld oc nödh j egypto, oc
 25 höre thera grath oc roop til miin, Oc iak weth
 thera sorgh oc thräldom Jak will tee mit gudh-
 lika wald j iordhrike oc frälsa mit folk aff egypto
 lande, Oc ledha them til thz faghra landit oc
 widha som flytande är aff honagh oc myölk Oc
 30 thu skal fara atir til egyptum til pharao kon-
 ung oc sighia honom a mina wegna israels sona
 släkt fara friit oc frälst vth aff egyptoland, Oc

thu skalt wara thera ledhare, Äptir langa widhír
 talan mz warum herra, tok moyses orloff aff sinom
 swär oc ffloor fran honom mz kunu oc barnom
 in j egiptum, oc kom til pharao konung, oc
 beräte honom wars herra ordh oc wilia, Kon- 5
 ugen swaradhe at han wiste aff them gudhenum
 enkte, Oc at han engalund wilde gifwa folkit
 friith ellir lata thz fara, Oc war folkeno än
 hardhare sidhan än för Tha sände war herra
 offwir egipto land tio hardha plaghor, them wil 10
 iac her vpräkna oc anda mz faam ordhum, The
 första plaghan war ath alth thz watn j egipto
 land war vmwändis j blodh swa at hedhnungane
 gato thz ekki drukkit än israels folk hafðhe ther
 aff enga nödh Tha badh konung pharao moyse 15
 bidhia sin gudh at the plaghan matte forga han 208
 wilde folkit lata fara, Plaghan forgig oc ey thes
 haldir wilde han gifwa folkit friit, Tha sände
 gudh the andro plaghona oppa landit, thz waro
 frödhír, The komo swa marghe aff flodhinne, 20
 at the vpfylto alt egipto land, oc all thera hws
 oc sānga, the foro oppa bordhit, oc j diskana
 for them tha the ato, oc j thera grytor oc engin
 kunde them föröðha, Tha lofwadhe atir pharao
 at han wilde lata folkit fara Moyses badh til 25
 gudh oc plaghan forgik, En wilde ekki konung
 pharao gifwa folkit qwith, Tha sände war herra
 ofwir them the thrídhio plaghona, Oc kom swa
 mykyt myg at all thera hws oc alt wáðhrit war
 fult oc oroadhe badhe folk oc fāa at engin gat 30
 widhír tholt, oc folkit kunde ey vplata öghonen
 ellir mun vtan the flughu ther in, Tha lofwadhe

atir pharao oc moyses badh, oc plaghan forgik,
 Än wilde han ekki lata folkit aff landeno, Tha
 sände gudh offwir landit fiärdha plaghona, thz
 waro swa manga hunda flughur at alt egypto-
 5 land vpfyltis aff them stora som getwnga, oc
 aff them hafdhe badhe folk oc faa stora nödh,
 Tha loth Pharao kalla moyse oc aron oc byudhir
 them oc allo ebreizko folke at offra sinom gudhy
 j egypto lande, Swa gör ok hans mestare diäfwlin
 10 widh sina fanga, Han latir them stundum göra
 godha gerninga gifwa almoso oc läsa gudhlika
 böndö, Mödha sik til kyrkio oc höra messo, oc
 lifwa tho j ondo lifwirne oc dödhölikom syndum,
 Thesse offra gudhy j pharao konungx lande,
 15 thz är j diäfwlsins walde, Thz är oc merkelikit
 ath gudh twingadhe vndir sik swa stora högh-
 färdh oc bälde mz swa krankom oc litins mugh-
 ande thingum, Tha han plaghadhe swa wald-
 oghan konung mz myg flughum oc frödhum, oc
 20 swa matte höghfärdhin best kännas widh sina
 blinde tha han saa sin starklek nidhirkastadhan
 vndir the thing minst formoghu Engin är oc
 swa waldoghir j werldinne at han forma ey for-
 winnas aff them minna ma, mädhan flughan for-
 25 wan pharao konung, Tha swaradhe moyses kon-
 ugenom, Ey wardhir swa, Vthländis skulum wi
 200 offra gudhy wart offir Pharao badh än bidhia
 for sik oc lofwadhe at släppa folkit, Moyses
 badh oc plaghan forgik, En konungxsins hiarta
 30 war thunkt oc hart som för oc wilde nu enga-
 ledh lata fara, Tha kom ofwir landit fämpta
 plaghan, Hon war swa hardh, at alt thz fa j

egyptoland war stöörte nidhir oc bleff döt, Tha konung pharao saa at enkte lifdhe atir aff egyptolandz faa, hårdhir han sin hugh som för mote gudz budh, Tha sände war herra ofwir them the siatto plaghona, at alt egyptolandz folk 5 wardh fult mz buldum oc warblådhrum ofwir all thera vsla liiff, En lofwadhe pharao Oc moyses badh, Oc konugen hulth ey sina lofwan, Tha kom syunda plaghan, Thz war swa stort haghil, at thz slogh om kul oc fordärwadhe alla thera 10 fruct badhe korn oc kiärna, Oc alt thz vte oppe markinne war Tha lofwadhe än pharao oc hiolt thz ey haldir nu än för, Tha kom attande plaghan thz waro locuste, thz är eeth litit dywr skapt som store gres huppor, ther springa j 15 gräsino, oc hafwa langa äptrefötir, Alt egyptoland vpfyltis aff them, Oc the vpato oc öddo innan husum oc vtan, alt thz haghil oc lyungeldir lefdhe, Oc giordhe folkeno än mera nödh, The krupu hemelika in til them, Oc war thz 20 the hardhasta plaghan the hafdho ther til haftt, Än tha lofwadhe pharao wisselika släppa folkit oc hult ther enkte aff, Ther äptir kom nionda plaghan, Thz war swa stort mörkir at kännas matte mz handum, oc engin wiste hwart han 25 wilde, Oc mange hedhninga forforo j brunnom oc gingo j watnit oc drunknadhe En israels folk hafdhe lyusa dagha ä hwar the waro stadde, Oc är witande at aff allom them plaghum ofwir egyptoland gik waro the frelste oc alt thz the 30 atto Nu lofwadhe än pharao, oc bröt sina lofwan som för, War herra talar til moysen oc sighir

swa En wil iak hanna pharao konung mz ene
 plagho, Oc swa latir han folkit aff landeno fara
 Jak skal dräpa alt thz först war fôt aff modhir
 ofwir alt egypto land badhe folk oc fää Oc war
 5 herra laghdhe moysi een dagh fore oc saghdhe
 oppa them daghenom at qwâlde skulu israels
 syni äta eet pasca lamb j hwario huse thz skolin
 j stekia oc äta thz standande J skulin wara
 giordhadhe, hafwa skoo a fotum, oc hwar idhra
 210 10 skal hafwa staff j hand J skulin äta rasklika oc
 wara redho at färdhas a wäghin, The sama nath
 skal iak fara ofwir alt egyptoland mz mit gud-
 doms wald, Ther äptir tha then daghin kom
 giordho israels syny swa som war herra saghdhe
 15 moysi, Oc om midhio nat kom gudhlikt wald j
 egypto land, oc drap alt thz först war fôt aff
 modhir badhe folk oc fää swa at enkte war thz
 hws j landeno som ey laa nokor dödhir j iäm-
 wel konungxsins elste son som ambata son, Tha
 20 wardh swa mykyn sorgh skri oc gratir oc öнке-
 lik laat ofwir alt egipto land at aldreggh war
 slik förre, oc aldreggh wardhir for domadagh,
 For thy the thänkto at the skuldo alle forga,
 Tha wardh pharao reddir, oc alle hans men öpto
 25 oc läto ila, oc komo til moysen oc aron oc
 badho them nu ödhmyuklika bort fara aff land-
 eno mz folk oc fä kunum oc barnom, oc mz allo
 thy them tilhördhe, Oc saghdho til thera, skyndin
 idhir hädhan allir wi forfarum alle saman, The
 30 waro genstan alle redho oc foro bort aff landeno,
 Än konung pharao oc hans män waro swa be-
 kymbradhe mz thera döddhum at the kundo them

enkte sköta, Tha israel's folk foor vth aff egypto
 land, räknadhos the siex hundradha thousand for
 vtan *qwin*nor oc barn, gudz ängil war thera
 ledhis man, Om daghin war han ofwir them mz
 eet sky oc wardhe them for solinna hita, Om 5
 nattena war han ofwir them oc lyste them mz
 lughande eeld at the sagho hwart the skuldo,
 The komo ther äptir til rödha hafwit oc slogho
 ther vp siin thield, Waar herra taladhe til moyse
 oc saghdhe, Konung pharao thräghar at han 10
 gaff idhir orloff oc lot idhir fara, oc hans män
 sighia at thz war mykyt oradh, oc byudhir nu
 alth sith herskap, oc skyndar nu äptir idhir mz
 siex hundradha vthwalda örlöghis wagna plank-
 adha som borghir fulla mz wenkto folke Han 15
 hafwir fämtighi thousand ridhanda men, Oc tw
 hundradha thousand footgangara, Oc tröstir sik
 at fanga idhir mellan ödhninna oc rödha haf-
 wit, Än thu slaa ofwir hafwit mz thinom staff,
 Oc genstan skils watnit aath oc standir som twe 20
 mura vth mz enom wägh, Oc lat folkit diärflika
 gaa ther mellan mz thörrom fotum ofwir oppa
 annat land, om morghonin som daghadhis gig
 israel's folk ofwir hafwit, Oc konung pharao kom
 genstan mz sinom här, oc foor äptir them j 25 211
 hafwit, Tha badh war herra moyse sla atir til
 ryggia ofwir hafwit moth pharao konung mz
 thinom staff Oc iämsköt flödde hafwit til saman,
 oc atirlukte sik ofwir pharao konung oc dränkte
 han mz allo sino folke Swa tok han sin ända 30
 ther mange människio hafdhe latit sit liiff for-
 därfwa, Thy wardh han sänktir j rödha hafwit,

Swa skulu the sänkias j hálfwitis grwnd som
lifwit takir aff sinom iámcrístne

Min käre win thu skalt oc enkte ör-
lögh vpwekkia ther drap ellir mordh
5 kan aff koma som konung cyrus giordhe
huru thz war thz wil iak thik sighia

Thz war een konung heeth astrages, Han
hafðhe ena dottir, honom drömdde een dröm om
ena nat, Honom thykte at een dāghelikin wiin
10 qwist ware wextir vth aff hans dottirs liiff, swa
bredhir oc stoor at han hafðhe begripit alt hans
rike, Thentidh konungen waknadhe loth han
saman kalla alla the wisasta mestara som waro
j hans land, oc spordhe aff them hwat drömin
15 haffðhe thydha, The berādhoq sik, oc swaradho
honom swa, at aff hans dottir skulde fōðhas
eeth barn thz skulde een herra wardha offwir
alth hans rike, oc skulde han sielfwan fordrifwa,
Konugen tok thānkia her oppa oc fryktadhe at
20 swa skulde wardha, Thy thordhe han engom
konung gifwa sina dottir, Vtan gaff hona enom
slättom riddara j the acht at han meente thz
swa, thz at riddara barn kundo alregh swa
wāldugh wardha, oc faa swa mykla makt, at thz
25 formatte han fordrifwa, Thz skedhe ther aptir,
at konungxsins dottir fōdde een son, Tha mislik-
adhe konugenom oc hafðhe faru for honom, Oc
lāt taka barnit, oc befälte thz enom riddara at
han skulde thz lōnlika drāpa, Riddarin tok barnit

oc thenkte mz sik thz kränkir mina äro oc mit
 rykte Oc staaar mik ey til görande at iak skal
 myrdha thetta faghra barn, Oc fik thz sinom
 hyrdha, oc badh bärat j skoghin, oc laggia thz
 vndir nokot trä, qc ganga swa hem fran thy, 5
 Hyrdhin giordhe som riddaren badh, Tha hyrdhin
 kom hem hafdhe hans hustru fangit barn, Hon
 spordhe han ath hwar han hafdhe swa länge
 warit, Han dulde thz länge oc thordhe thz ekke
 sighia, oc wilde io ändelika vita, Om sidhe be- 10 212
 rätte han henne hwar han war oc hwat ther war
 giort Tha saghdhe hans hustru, Gak for gudz
 skuld, oc bär mik hit thz faghra barnit, oc tak
 wart barn oc läg thz j sama stadhin ffor thy
 thz är lyt odäghelikit oc ila skapat, Hyrdhin 15
 giordhe som hon badh, Han tok sit barn oc bar
 bort j skoghin thit thz andra laa, Tha han kom
 ther barnit laa sagh han at een hynda stodh
 ofwir barnit oc gaff thy dia, Oc wardhe thz for
 fughlum oc androm dyurum, Han tok thz barnit 20
 oc bar hem, oc sit barn laghdhe han j sama
 stadhin, Hans hustru tok widhir oc födde thz
 for sith eyghit, oc gaff thy nampn oc kalladhe
 spartacum, Thz thydhir a wart maal een hund,
 Piltin waxte fast oc wart däghelikin, Frombir 25
 oc starkir, oc mydiärfwir, oc grymbir oc slogh
 annor barn, oc tok bort aff them hwat the
 hafdho, oc barnin kono altidh gratande hem
 oc kårdho ofwir spartacum Thz giordhe han idh-
 kelika, oc hwat ofögha ther skedhe thz hafdhe 30
 io han giort Oc alt folkit klakadhe ofwir han,
 Hyrdhin straffadhe han fast, thz halp alt saman

enkte, Om sidhe kom klakan for konungen,
Konugen loth hempta piltin for sik oc spordhe
hwi han war swa ostyroghir oc slogh annor
barn oc tok aff them thz the hafdho, Han swar-
5 *adhe* diarflika oc sagdhe, Herra iak wil sla them
nar mik thakkis oc spöria ther engin vm, Jak
är thera konung oc alth thz the hafwa thz är
mit, Thz wil iak aff them taka, Thentidh konugen
thetta hördhe vndradhe han storlika hwat pilte
10 thz matte wara, oc skudhadhe granlika hans
änlite, oc thykte at hans släkt war likir, Kon-
ungen loth til sik koma hyrdhan som kalladhis
hans fadhír oc spordhe han hemelika huru vm
then piltin war, Oc saghdhe at han war io
15 engaledh hans eghin son Hyrdhin wardh reddir
oc kändis sannindena, Tha pröffte konungin wel
at pilten war hans dottírson, Oc forbödh hyrdha-
nom widh sith liiff at han skulde engom ther
aff sighia, oc lát hyrdhan hem fara, oc piltin
20 behult han qwarran, Tha thenkte konugen at
then drömin war fulkompnadhír som honom war
vththyddir at aff hans dottír skulde födhas eeth
barn ther konung skulde wardha Oc thänkte
swa, Thz är nu allaredho fulkompnat j thy at
25 spartacus war konugir wordhin ofwir all barnin,
Oc throdhe thz ekki at han skulde ther aptír
213 konugir wardha Oc thy loth konugen han lifwa,
Ther aptír lath konungin kalla for sik then
riddarin hwilkom han hafdhe befält at dräpa
30 piltin, oc antwardhadhe honom spartacus at han
skulde när honom blifwa, Konungin lát ther aptír
lönlika taka riddarans barn oc lot thz dräpa oc

koka wel mz yrtum oc gaff riddarenom at äta
 owitande sit eyghit barn, Tha thz war giorth
 saghdhe konugen til riddaren, West thu ther
 nokot aff at thu hafwir nu ätit aff thino eyghno
 barne, tha wardh riddarin mykyt bedröffdhir, oc 5
 spordhe hwar mz han hafdhe thz forthiänt, Kon-
 ungen saghdhe, Thik draghir wel til minnis at
 iak eentidh befälte thik eeth barn at dräpa,
 oc thu giordhe thz ekki som iak thik badh Thz
 är then sami spartacus som när thik war oc är 10
 Riddarin tok sik thetta mykyt när, oc kändhe
 thz for allom sinom winom, oc for allom landis
 herrom, Och alle saghdhe at konugen hafdhe
 omanlika giorth, Han sampnadhe ther äptir alla
 sina wini oc alla the han kunde saman koma, 15
 oc wiste them spartacum och saghdhe at han
 war rättir erfvinge til konugxrikit, oc rådhe them
 allom taka han til konung, The giordho swa, oc
 waldo han til konung, oc gafwo honom annat
 nampn oc kalladho han Cyrus, Thentidh konung 20
 astrages fik thz höra samnadhe han sit folk
 saman j een storan här Oc konung cyrus samp-
 nadhe een här a moth oc komo til saman oc
 striddo, oc cyrus wan stridhena oc wardh een
 mäktoghir konungir offwir alt rikit Then sami 25
 Cyrus wardh swa grymbir oc ondir at engin
 kunde han mz örlögh forwinna, Han drap oc
 slogh oc drap alt thz for han kom, oc vthgöt
 mykyt människio blodh, Vm sidhe wart han
 sielfwir fangin aff ene drotning heeth [Tomyris], 30
 thenna drotningen loth hugga hufwdhit aff cyro,
 oc kastadhe thz j eeth ämbar fult mz manna

blodh, oc saghdhe, Thu kunde aldri wardha mettir aff människio blodh drik nu blodh til mettis Swa tok cyrus sin anda som manga hafdhe giort liiflösa

3 Swa gig thz oc olofernes ther manga änkior oc fadhirlös barn hafdhe giort Een qwinna hug hans hufwdh aff thz skal thu faa her höra

Thz war een waldoghir konugir heeth na-
 10 bogodonosor han sände vth siin budh til all the rike oc land han kunde afflanga, oc bödh at the skuldo honom sända sin skat, oc halda han for thera herra, The swaradho alle at the wildo
 214 honom engin skat gifwa, oc wildo honom hwarte
 15 manskap ellir lydhno halda, Tha wardh kon- ungin grymbir oc wredhir, Oc swoor vm sina thro oc helso at han skulde thera höghfärdh aff them taka, Oc vthsände sin härgreua holofernem mz mykyt folk oc store makt, Han hafdhe tolf
 20 thusanda skyttor til hest Oc hundradha thusand fotgangara, Han forhäriadhe all the land oc wan alla the borghir oc städhir han kom til, Han drap oc sloo otalikit folk, Thentidh iudhane thz forstodho satto the sik til wario, Tha holofernes fik
 25 thz höra, spordhe han hwat folk thz war, ther thor- dhe sik sathia til wern moth honom, Tha swaradhe een herra heth achor, Thz är eeth enkanne- likit folk hwilkit then store gudhin hafwir aff alle werldinne vthwald, Han frälste them aff

egypto land, oc ledde them gynom thz rōdha
 hafwit, Han fördhe them i thetta land, oc for-
 dārfwadhe alla thera fianda, Ä mādhan thera
 gudh wil them hielpa forma them engin be-
 stridha, En swa brat the ofwirgifwa thera gudh, 5
 oc reta han til wredhe mz sinom syndom, Tha
 fortiir han thōm oc swa wardha the forwnne
 aff thera fiandum, Thy lat fforhōra om än gudh
 är thera win ellir ey, Är han thera win, thu
 format eengalund moth them stridha, Holofernes 10
 ilzkadhis j sinne höghfārdh, oc swaradhe mz
 mykle wredhe, Thu sighir mik fast aff thera
 gudh, Thu skalt befinna at engin annar gudh
 är til än konung nabogodonosor min herra, Jak
 skal sända thik in til iudhanna j thera stadb, 15
 Oc naar iak hafwir stadhin wnnit skal iak lata
 drāpa thik mz iudhomen, Oc bödh genstan sinom
 thiānarom taka han oc föran til stadhin betuli-
 am, hwilkin han hafdhe tha belakt, The toko
 achor och fördhon til stadhin oc bundo han widh 20
 eeth thrā oc rāndo swa atir til thera herra,
 Judhane komo wth oc lösto achor oc ledde han
 in j stadhin, The spordho for hwi han war thit
 sändir, Han berättte them sakena oc arandit alt
 til anda, Thēr war gratir oc sörghelik laat Thy 25
 at hart är lifwit at mista, Holofernes hafdhe
 swa hardhelika them belakt at the enkt watn
 kundo faa, The waro stadde j store nödh oc
 wildo hafwa gifwit stadhin, Them wardh til radha
 at the wildo än bidha j fām dagha för än the 30
 wildo stadhin gifwa Om gudh wilde sik ofwir
 thera nödh forbarma J them tyma war j stadh-

- enom een hālagh ānkia heth judit hon thiānte
 215 gudhy aff allo hīarta, ōfwande sik j fasto, waku,
 oc gudhlikom bōnum oc j allom miskunsamlikom
 oc godhum gernigum, Hon war skōn oc dāghe-
 5 likin oc fāghirsta qwinna ther wara matte, Hon
 kalladhe saman prestirna oc badh thōm bidhia
 mz allom almoghanom, oc ropa innelika til gudh
 alla nattena at han wilde werdhoghas koma
 henne til hielp, Thy at hon wilde gaa vth aff
 10 stadhenom oc in j hārin, Hon tok oppa sik siin
 besto klādhe oc prydde sik som hon aldra best
 oc skōnlikast kunde, Hon tok mz sik ena magdh,
 oc fik henne brōdh, ost, oc wiin, oc gig vth aff
 stadhenom oc in j hārin, Genstan komo wardz
 15 mennene oc toko hand a henne, oc leddo hona
 til thera herra olofernem, Ān oppa henna wenlek
 oc fāghrind kunno the ey fulwndra Olofernes
 spordhe hwi hon thith kom, Hon swaradhe thy
 at iudhane hafwa thera gudh giort wredhan mz
 20 sinom syndom, oc thy wil han gifwa them ofwir,
 oc bōghia them vndir thit wald, Thy ār iak
 hith komin at iak skal thik thz kungōra, Oc
 iak skal sighia thik tyman naar thu skal winna
 stadhin, Olofernes saghdhe, Thu wilt ekki āta
 25 aff warum mat hwat skal wara thiin fōdha, Judit
 swaradhe Jak hafwir mat mz mik borit som mik
 wel athrākkir swa lānge iak hafwir fulkompnat
 thz iak hafwir thānkt, Olofernes loth wisa henne
 eeth rwm ey lankt fran hans paulun ther hon
 30 skulde blifwa mz sinne magdh, Ther bleff hon
 dagh oc nat j gudhlikom bōnum, Fiārdha daghin
 epte taladhe olofernes til sin kemmener oc saghdhe

gag til the iudhiska qwinnonna, oc radh henne
 thz hon mz sinom godhwilia kome til miin oc
 göri min wilia, Thy at thz är stoor blygdh skal
 hon mik swa foregaa, Thentidh kämmenärin
 berättte henne thetta, swaradhe hon at hon wilde 5
 gernna til hans koma, Tha hon til honom kom
 wardh han aff allo hiärta fulkomit gladhir, Oc
 j the glädhinne drak han sik swa drukkin som
 han nokontidh war j sina dagha, Hans thiänara
 waro oc wel beskänkte, oc gingo alle fran honom 10
 at sofwa Oc iudit bleff eensamen när honom
 mz sinne magdh, Olofernes lagh a sinne säng
 ofwirmatto drukkin och soff som eet swiin, Tha
 saghdhe iudit til sinna magdh, Stat fore dörrinne
 oc tak til wara at engin kombir, Hon ful sielff 15
 oppa siin knä oc badh gudh innelika at han
 skulde hänne hielpa oc styrkia, oc gifwa henne
 eet manlikit hiärta, Hon gik ther äptir til hans 216
 säng, oc drogh vth hans swärdh, Hon tok han j
 harit, oc hug swa aff honom hufwdhit, oc fik 20
 thz sinne magdh, oc hon tok sielf hans myggo
 thield som han laa vndir Oc gig swa om nattena
 gynom härin in for stadzsins port Hon ropadhe
 oc saghdhe lätin vp portin, gudh är mz oss, The
 läto vp oc gingo moth henne mz lyktom, Ther 25
 kom alt folkit saman oc hon stodh oppa enom
 högh oc saghdhe til folkit, J skulin alle wäl-
 sighna oc lofwa gudh, Ther oss for warum fiand-
 um hafwir hulpit, oc min renlek hafwir bewarat,
 Oc tok fram hufwdhit oc tedhe folkeno, oc 30
 saghdhe, Her hafwom wi hans hofwdh som oss
 hafdhe thänkt lata fordärwa, Ther wardh stoor

glädhy oc frögdh ofwir allan stadhin, oc alle
lofwadho oc wälsighnadho gudh, Tha kom achor
oc sagh ther hufwdhit oc wardh bradhelika gripin
aff swa storo vndre at han nepplika wiste hwar
5 han war, En tha han atirkom lil sik sielfwan
lofwadhe han gudh oc wälsighnadhe mz största
hiärtans glädhy, Oc widhirsaghdhe hedhniga thro,
oc lät sik vmskära äptir iudhanna laghum Om
sama nattena sampnadho iudhane alla thera
10 makt, oc festo hofwdhit oppa ena langa stang
oc satto hona oppa höxta stadzsins mwr, Oc
om morghonin arla drogho the vth aff stadh-
enom moth hedhnugomen, Thentidh hedhnugane
thz sagho, saghdho the aff smålek, Nu krypa
15 myssena vth aff thera skrubbum, Oc the främsto
aff them gingo til paulunit Ther olofernes laa
inne, Oc thänkto at han än sofwe mz iudith oc
thordho han ekki wekkia, Om sidhe gig hans
kämmener in, oc fan hans krop hufwdhlösan
20 sweptan j sino eyghno blodhe, Han ropadhe
rädhelika mz höghö röst, Affwi een iudhinna
hafwir oss fullelika skempt Her liggir olofernes
hofwdhlös dödhir j sinne säng, Tha hedhnugane
thz hördho, byriadho the til fly hwar som meer
25 formatte, och iudhane fölghdho äpte, oc slogho
j häl aff them otalikin mogha swa at the kundo
näplika j thrätighi dagha saman hämpta thera
hawor oc wapen Swa tok holofernes sin anda
217 ther manga människio hafdhe giort liflösa
30 Man findir oc scrifwat eeth annat thesso
likt

Thz war een heet zisara, han stridde oc oppa iudhana oc byriadhe hãria thera land, Han giordhe manga ankior oc fadhirløs barn, Manga rika giordhe han fatika, oc otalika lãth han myrdha oc drãpa, Thentidh komo iudhane saman, oc 5 striddo mot honom, oc zisara tapadhe stridhena, Han sprang aff sinom wagn oc grep fluctena Han kom thrøttir til ena qwinno hws heeth iael, oc badh gifwa sik drikka, Tha han hafdhe drukkit wilde han sik hwila, oc laghdhe sik 10 nidhir at sofwa, Jael tok mädhan han soff een langan iärnspiik oc een storan hamar oc satte spikin oppa hans thynning oc slogh honom then spikin gynom hans hofwdh oc nãghilde hofwdhit widh iordhena, litit äpte komo hans fianda som 15 honum sökto oc funno han ther dödhan liggiande, Swa tok han aff ene qwinno sin ända ther manga froma men hafdhe latit drãpa

Swa läs man oc aff fyrom hedhnom konugom 20

Thz waro fyre hedhniske konunga thera napn waro swa, oreb, zeb, zebëe, zsalmana, the ör-løghadho oppa iudhana oc forhãriadho thera land, giordho manga ankior, oc fadhirløs barn, war herra saa sins folkx dröwilse oc nödh, oc 25 vnbödh enom mäktoghom iudha heet gedeon at han skulde moth konugomen stridha, Gedeon saghdhe til wan herra, Herra wilt thu mik hielpa, tha giff mik eeth tekn at iak är ther wis oppa,

Jak wil læggia een vllafáth oppa een thörran
 gräswald, Wardhir vlafáttin fullir mz hymilsins
 dag swa at greswallin blifwir thör, tha weth
 iak forwisso at thu wilt mik hielpa, Han laghdhe
 5 vth vlafáttin Oc om morghonen war han fullir
 mz dag oc iordhin war all thör Om andra
 natten beddis han annat tekn, Tha bleff vlla-
 fáttin thör oc grönswardhin war fullir mz dag,
 Ther áptir samþnadhe gedeon folkit ok kom
 10 saman xxxij thusand, War herra taladhe til
 gedeonem oc saghdhe, ffolkit ár alt off mykyt,
 Tha the winna stridhena, magho the thánkia sik
 hafwa wnnit aff thera eyghne makt, oc weta
 218 mik ther fore enga thak, Tha bödh gedeon hem
 15 ridha fyra handa folk fförst alla the som sik
 hafdho hustru fest oc ey hafdho giort sith bryllöp
 ¶ Ther nest alla the ther hws hafwa byriat
 byggia oc ey waro lyktat til anda, Jtem ther
 nest alla the ther wingardha hafdho byriat planta
 20 oc ey waro lyktat til anda oc ey waro fulkomp-
 nadha, Oc alla the ther blödhoghe waro oc redde
 Thessa fornempda bödh han heem ridha, Tha
 ridhu fran honom xx thusand folk Oc han be-
 holt atir xij thusand folk, war herra taladhe
 25 än til gedeon och saghdhe, Än ár thetta folkit
 ofmykyt, Thu skalt lata gaa folkit til eeth flyt-
 ande watn oc drikka, Oc alla the thu seer drikka
 standande aff sinne hand, thz äro frome men,
 them skalt thu behalda, Oc alla thu seer nidhir
 30 falla oppa siin knä oc drikka mz munnenom,
 them lath heem ridha Swa giordhe gedeon, Han
 ffan ekki vtan thry hundrat som drukko aff

handomen standande, Them behult han qwarra,
 The andra loth han alla fran sik ridha, Han loth
 göra hwarion thera eeth baswn j sina höghro
 hand, oc een toman läghil j the winstro, Oc j
 hwarion läghlenom war een brinnande lampa, 5
 Han skikkadhe sith folk j thre skara, Oc om mit-
 natz tidh rykte han oppa thre sidhor in j
 fiandanna här haldande vp thera brännanda lampor
 oc bläsande j thera basunum, Aff hwilko skini
 oc basuna lyudhe wordho hedhnigane swa for- 10
 blindadhe oc fordöfdhe at the wisto ey hwa
 thera wini ellir fiande war, vpsprungo bradhelika
 sloghos inbyrdhis oc hwar drap annan, Oc een
 deel gripu fluctena oc flydhu, än gedeon fölghdhe
 apte oc slogh j hel meer än hundradha thusand 15
 oc konungane blifwo alle fyre dödh, Sliik war
 thera ändalykt for thy the hafdho manga männi-
 skio liiflösa giorth Swa gik thz ok abimelech

De gedeone vnum notabile

Gedeon hafdhe syutighy syny oc een onecta 20
 son heeth abimelech thenne sami abimelech drap
 alla sina syutighi brödhir vtan een han heth
 ioathan, Ther aptir kom folkit saman aff stadh-
 enom sychim oc waldo abimelech til konung
 oppa ene mark vtan stadhin, Ther lagh eeth 25
 hökt bergh när, Oppa thy bergheno stodh then
 ene brodhrin ioathan ok ropadhe til folkit oc
 ssaghdhe Hörin j herra aff sichim Jak wil idhir
 ena liknilse sighia, Thrän j skoghenom komo til
 saman oc wildo een konung ofwir sik wälia, The 30

taladho först til olio trät oc badho thz wara
 thera konung, thz saghdhe ney oc wilde ey thera
 konungir wara, Tha taladho the ther äptir til
 fikona trät, Thz saghdhe oc ney, The taladho
 5 oc til een wiinqwist han wilde ok ekki, Tha
 komo the til een thyrnebusk oc waldo sik han
 til konung Swa hafwin j nu giort Min fadhir
 gedeon waghadhe sit liiff for idhir, oc forwan
 idhra fianda, Nu hafwin j latit myrdha hans
 10 äkta barn, Oc hafwin walt hans vnäkt son til
 konung, Thz sama han hafwir sinom brödhrom
 giort, skal oc ofwir idhir ganga, Tha han hafdhe
 thetta sakt lop han sin wagh, Ey lankt äptir
 byriadhe konugin abimelech örlögga oppa stadhin
 15 sichim, Oc wan stadhin Slogh oc drap alt thz
 ther war inne, Ther war j stadhenom eeth aff-
 gudha mönstir, oc folkit flydhe ther in, Han
 loth stikka ther eeld oppa oc brände ther inne
 wel thusanda folk, Ther äptir kom han til eeth
 20 annat torn, Ther war mykyt folk oppa, Han
 loth göra een storan eeld ther vm kring, oc
 wilde them ther vth bränna, Vppa torneno stodh
 een skön qwinna, Hon tok eeth stykke aff enom
 qwärn sten och kastadhe abimelech vppa hufwdhit,
 25 swa at hiärnin flöth ofwir hans öghon, Tha tal-
 adhe han til een sin thiänara, dragh vth thit
 swärdh oc hug mik mit hofwdh aff, Tha kan
 engin man thz sighia, at een qwinna hafwir mik
 dräpit, Thiänaren war ey seen vtan giordhe som
 30 han badh Swa tok han sin ända som hafdhe
 manga människio latit dräpa

Her sigx aff ioab konung dawitz systirson huru han war her j werldinne oc hwat ända han fik

Konung dawidh hafdhe een systirson när sik heth ioab, Han drap falsklika mz forrådhilse 5 twa sköna oc froma riddara, then ene heth abner, han hafdhe warit konung dawitz fiande, oc hafdhe sik forlikat mz honom, oc fik loff aff konungenom ath ridha heem til siin, vndir thes kom ioab ridhande oc honom war sakt, at kon- 10 ungen hafdhe gifwit abner sin venskap j gen Tha sände ioab budh aptir riddarenom, oc badh han atir koma til konugen, Thentidh abner kom atir tok ioab han hemelika ofwir ena sidho oc loth som han wilde nokor lönlik ärande mz 15 220 honom tala, abner gig mz honom oc wente sik engin skadha, Tha drogh ioab vth sit swärdh oc stak honom gynom lifwit, Thentidh konung dauidh thz forstodh, byriadhe han harmelika til at grata, oc spleth siin klädhe j dröfwilsom, oc 20 bödh allo sino folke grata mz sik thz falska mordh som ther war giort, Mz grat oc sorgh fördho the likit til grafwa, Oc konung dauidh fölghdhe sielfwir mz oc bewiste at han oskyldoghär war aff thz mordh ioab hafdhe giort, Thz 25 skedhe ther aptir at een annar frombär riddare heth amasa war när konung dawidh, hwilkin konungen wilde vphöghia, Oc allskadhe han mykyt for thy at han war dyghdhelikin frombär oc wiis, Ther fore hafdhe ioab awnd til hans, 30

- Joab mötte honom centidh oc helsadhe han mz falske akt som iudas helsadhe wan herra, Oc saghdhe gudh gifwi thik godhan dagh min käre brodhir, Oc tok han mz höghro handinne vndi
 5 hakuna, oc lät som han wilde han kyssa, Oc stak han mz vinstro handinne gynom sina sidho, Han ful nidhir ok bleff genstan dödhir, Thetta likadhe konugenom mykyt ila, oc bar thz swarlika j sino hiarta, Oc thordhe ther enkte til
 10 göra, For thy at ioab war stoorhughadhir oc mäktoghir j landeno, Thentidh konung dauid skulde döo saghdhe han til sin son salomonem Min käre son iak gör thik thz witrlikit at ioab swa skemmelika mz forrädhilse myrdhe twa ärlika riddara, thz skalt thu aff honom taka swa
 15 at han före thz ekki mz sik j sina graff, Ther aptir thentidh konung dauid war dödhir oc salomon war konugir wurdhin, fik ioab wita at konugin wilde lata göra honom ont, oc lopt til
 20 altarit oc hult sik ther widhir oc thenkte at han skulde honom ther skona oc enkte göra Än konungen sände vth een riddara oc lot huggan ther allan j stykke Swa tok han sin anda for thz falska mordh han hafde begangit
 25 ¶ Mz thessom falska ioab teknas falske vini som lee at sinom iämcristne, swa som ioab loo at amasa oc loth som han wilde kyssan oc drap han Swa göra falske vini, the tala faghirt j manz öghon mz munnenom oc mena ther enkte
 30 aff mz hiärtana
 221 Min käre win thu skalt engin dräpa mz nokre list ellir fwnd

Jtem aliud

I eene domkyrkio war een mäktoghir rikir
 prestir aff herra släkt, Honom thykte wel swa
 oc pröfte thz wel at vm biscopin ware dödhir,
 Tha ware engin thy herradömöno honom närmer 5
 Oc thenkte eeth radh huru han matte biscopin
 aff daghum koma, Biscopin pläghadhe sta arla
 vp om näterna oc gaa til kyrkio Presten laghdhe
 een storan steen ofwir ena dör ther biscopin
 pläghadhe vth gaa oc gildradhe han ther som 10
 ena fallo . Om nattena tha biscopin wilde til
 otosang gaa oc lät vp dörrena, fful stenin oppa
 hans hofwdh oc slogh han til dödh, Tha wardh
 prestin gladhir, oc nöth sinom winom oc gafwom
 at han wart til biscop waldir, Han giordhe ey 15
 lankt aptir eet stort gestabudh, Oc een riddare
 gaff äta for han sielfwan, Som the sato j mesta
 glädhy styrte riddarin nidhir fore bordhenoc
 lagh som han ware dödhir, Oc hans siel wardh
 fördh for gudz doom, Ther sagh siälin at iom- 20
 fru maria kom fram farande mz enom storum
 hälgha manna skara, oc ledde fram fore domaren
 biscopin som dräpin war, oc bar hans hiärna j
 sinne hand som stenin hafdhe vthslaghit aff hans
 hofdhe Oc saghdhe min käre son Jak kärir 25
 ofwir then draparin ther thenna min thiänara
 hafwir dräpit, Han sitir nu mz mykle höghfärdh
 j store frögdh oc glädhy, oc glädz ther aff at
 han skal besithia hans biscopsdömo, Waar herra
 swaradhe, Han skal hith koma for rättin, Hwem 30

wiliom wi äptir honom sända, Warfru swar-
adhe, Her är een riddare som thiānar honom til
bordh Tha saghdhe war herra til riddarins siel,
Gak rasklika oc sigh thinom herra at han snar-
5 lika komi for rättin Riddarans siel kom atir til
kroppin, Oc han stodh genstan vp oc byriadhe
bitirlika grata oc saghdhe ffor allo folkeno hwat
han hafdhe seeth Han taladhe til biscopin oc
saghdhe herra then höxte rättaren vnbyudhir
10 idhir at j skolin snarlika koma til rätta Oc j
sama ordhomen störtc biscopin steen dödhir
nidhir Swa tok then mordharin sin anda Han
köpte ila biscops dömd

Her byrias än eet annat thesso likt

15 **T**hz war een hālaghir biscop heeth sabinus
han war aff aldir wordhin blindir, j hans dom-
kyrkio war een frombir wābyrdhoghir prestir,
han hafdhe gerna hafft biscopin dödhan, Thy
at han hopadhis wardha biscop äptir honom,
20 Han blandadhe een dryk mz forgiptilse oc sände
thz biscopenom mz sinom swene, Tha swenin
222 bödh honom drykkin saghdhe biscopin, drik thu
sielfwir först, Han bar karit at munnenom oc
wilde drikka, Tha saghdhe biscopin drik ekki
25 ther är forgiptilse vth j ffa mik drykkin jak wil
drikkan j gudz nampn a thins herra wegna, han
wardhir ey biscop äptir mik, Biscopin giordhe
kors offwir karit oc drak, Oc j sama stund sprac
prestin ther han war swa som han hafdhe sielfwir
30 etherit drukkit Oc biscopenom skadde enkte Swa

wardh han sielfwir dräpin ther annan hafðhe
thenkt dräpa

Een drotning heth rosamunda hafðhe gerna
hafft sin herra konugen döðhan han heth albinus,
Hon hafðhe ena thiänisto *quinn* til hwilka een 5
riddare war wan ath gaa, Thz fik drotnigen wita,
Oc laghdhe sik j hænna säng, Riddarin kom oc
soff när hænne, Hon taladhe til riddarin, wezth
thu hwa iak är, oc hwat thu hafwir giort Jak
är drotnigen rosamunda, Faar konugin thetta 10
wita thz gälir thit liiff, Vtan thu slaar konungen
j hel tha skalt thu mista thit liiff Riddaren
swaradhe Thz ma iak ekki sielfwir göra Jak
wil skipa ther een annan til som thz skal göra
Om nattena konugen soff tok drotningen hans 15
swärdh oc bant thz fast j slidhinne, Ther äptir
kom then ther konugen wilde myrdha, Konungen
sprang vp oc grepp til wärio, Han tok sit swärdh
oc formatte thz ekki vthdragha, Han wardhe
sik swa länge han gath Oc wart tho dräpin 20
vm sidhe, Tha togh drotnigen hwat hon kunde
faa oc rymde mz mannenom bort aff landeno,
Oc komo til een stadh hetir rauenna oc bodho
ther badhin, Hon fik ther see een karskan vngan
man som hænne mykyt bätir behaghadhe än 25
hænna man, Hon thenkte oppa huru hon matte
sin man aff daghum koma, oc blandadhe for-
giptilse oc gaff honom drikka, Tha han hafðhe
drukkit Oc kände wel at thz war forgiptilse
rykte han sit swärdh oc thwang hona til at 30
drikka, Hon drak oc blifwu swa badhin döðh

aff them drykkenom, Swa tok baggias thera
mordh som the hafdhø a konugenom giorth
een ondan anda

I Room war een keysare heth minerua til hon-
5 om kom een koklare oc rosadhe sik mykyt aff
sinne konst, Keysaren spordhe hwat han kunde
göra Han swaradhe at han wilde göra een hest
aff eer ther löpa skulde oc springa Keysaren
saghdhe thz lystir mik wel ath see, Han gööt
10 een häst aff eer storan oc innan til holan oc
giordhe eeth hol a hans sidho som een man
matte in krypa Ther war eeth luk fore aff eer,
223 Koklaren stak sin diäfwlskap in j hestin Oc
saghdhe til keysarin, Herra nu är hestin alstingx
15 redho, Nu skal een människia krypa in j hestin,
Swa skal man stinga celd j hestens mun, oc
människian skal vpbränna j hestennom, Oc ämadhan
människian brindir tha löpir hestin oc springir,
Keysaren saghdhe kan hestin ekki löpa, vtan at
20 een människa skal j honom bränna, Mestaren
swaradhe thz kan ekki andraledh wara, Tha
saghdhe keysaren, Mestare thu haffwir hestin
sielfwir giorth oc engin weth hans kynne swa
ytirlika som thu, Thy wardhir thu sielfwir fara
25 in j hestin oc läth swa taka hand a koklarenom
oc stinga han in j hestin, oc celd j hestens mun,
Tha tok koklarin til ath bränna oc hestin löpa
oc springa oc lop swa länge til koklaren war
brändir, oc sidhan stodh han qwar Swa miste
30 han liffwit ther andra wilde göra lifflösa

Nero nequam tok ok ondan ända som
manga haffdhe giort lifflösa oc latit
dräpa

Kearsar nero nequam han begig oc mykyt mordh,
oc thz tok mz honom een ondan anda, Han war 5
een keysare j room xiiij aar oc syu manadha,
Han giordhe romirska rike fwlt aff faghro, Han
lät sancte pethir korsfesta, Sancte pawal hals-
hugga Oc manga otalika martires läth han dräpa,
Han lät oc otalika ädhla romara afflifwa Allom 10
godhum war han grymbir, Fulom mannom oc
ondum war han liofwir, Han hafdhe een mest-
ara när sik heth ceneca som war hans tykto-
mestare tha han war wngir, Han fölghdhe hon-
om äpte oc wenta at faa aff honom for sit 15
ärwodhe fulgodh lön Eentidh ridhu the til
saman offwir een skogh Tha saghdhe keysaren
til mestaren Seneca thu hafwir mik länge thiänt
nu wil iak thik löna, Keys eeth thrä hwilkit
thu wilt, ther j skalt thu hängia Mestaren swar- 20
adhe, Käre herra hwar mz hafwir iak thz for-
thiänt, Tha badh keysaren een man taka eeth
draghit swärdh oc gliugra thz ofwir hans hofwdh,
Oc saghdhe tha iak thik bidhir, tha hug thu til,
Tha seneca sagh swärdhit bart ofwir sino hofdhe 25
räddis han dödhin oc wek a vndan mz hofdhen
for swärdhen, Tha saghdhe nero, Hwi wikir
thu vndan mz hofdhen for swärdhen Seneca
swaradhe Jak är människia oc thy räddis iak
dödhin tha iak seer swärdhit ofwir mit hofwdh, 30

- Nero swaradhe swa giordhe oc iak for thik tha
 [iak] war vngir oc iak kan alregh fullelika wardha
 224 gladhir mādhan iak weth thik lifwa, Tha saghdhe
 seneca skal iak io andelika döð, tha lat mik vth-
 5 wālia hwat dödh iak wil, Nero swaradhe Kes
 rasklika, Tha lāth seneca redha sik eeth badh
 oc satte sik ther vthi, Oc loth opsla sina adhr-
 or a badhum armom oc the blöddo swa lānge
 han doo, Ther aptir redh nero eentidh fram
 10 at ene gatu j rom oc fik hōra ena qwinno ropa
 oc ryghelika lata, oc lāth spyria hwat hāne
 wlte, Tha wardh honom berāt at hon pintis j
 barnbyrdh Tha han kom hem bödh han taka
 sina eyghna modhir oc skāra vp hāna liiff ffor
 15 thy at han wilde see thz rumit han hafdhe lighat
 j Ther aptir lāth han saman kalla alla the wis-
 asta mestara j landeno waro, oc bödh at the
 skuldo thz swa göra at han wurdhe mz barne
 ālla skuldo the alle döð, At han matte swa faa
 20 rōna oc wita huru qwinnonne werkir j barn-
 byrdh The gingo til radz mellan siin oc gafwo
 honom een dryk aff hulkom honom wāxte een
 frödh j hans lifwe, Ther aptir thrutmadhe buken,
 oc alt lifwit took at swella, Tha taladhe han til
 25 mestarāna oc saghdhe, Hielpin mik at iak matte
 barnit fōdha oc skilin mik widh min wanda,
 Tha gafwo the honom een annan dryk swa at
 madhkin ellir frōdhin gik fran honom, Then-
 tidh nero sagh sit barn swa rādhelikit oc leeth
 30 oc vndirlika skapt for annor barn spordhe han
 mestarana hwi thz war styuggare oc ledhare ꝯn
 annor barn, The swaradho at thz war for thy

at han hafde sit barn ey laghlika burit oc war
 ey fõt j rättom tyma, Nero lät mura sino barne
 eet torn annan wagh tybrim oc fõdde thz mz
 myõlk Oc then delin aff room kalladhe han lat-
 ran som thydhir a waart maal fiälladhir frõdhir 5
 ¶ Han loth oc for forwiti skuld stikka eld oppa
 room j syu åndom oc lath bränna j syu dagha
 oc nåttir oppa thz at han matte faa see huru
 widhir oc höghir eldin oc rökin ginge, Oc bödh
 riddara oc swena kasta hwar annan j eldin, oc 10
 loth them swa inbyrdhis dräpa oc myrdha hwar
 annan, Oc han stodh sielfwir oppa eno högho
 toorn oc giordhe sik ther aff gaman, Han wänte
 engin man godhan oc rätfärdhoghan wara, For
 thy han war sielfffwir fwl oc ondhir Oc thy kallas 15
 han j scriptinne nero nequam, Thz thydhir swa
 mykyt som skalkelikin ellir härinslikin oppa wart
 maal Thentidh romara gato hans darskap oc 225
 ontzko ey längir lidhit satto the sik moth hon-
 om, Oc han flydhe for them fyra milo wagh 20
 vtan stadhin Oc the fölghdho honom fast åptir,
 Tha han sagh at han ey vnkoma kunde togh
 han een staka oc hwäste han mz sina tändir, oc
 satte annan åndan j iordhena oc then andra
 moth sith weka liiff, oc ful swa oppa stakan 25
 oc drap sik sielfwir Oc swa tok han sin anda
 som hafde manga människior giort liiffösa, swa
 gik thz ok pylato som thu her åptir faar at
 höra

aff pylatussa färdh

Thz war een konungir heeth atus Han redh
 eentidh j een storan skogh at iägha oc kom
 swa lankt bort j skoghin at han ey kunde widhir
 5 daxlyus atir hem koma, Han redh til ena qwärn
 oc bleff ther offwir nattena, Mölarin hafdhe ena
 dottir oc heth pyla, när hänne soff konungen
 om nattena, oc hon wardh hafwande, Thentidh
 barnit war föt gaff hon thy namn, badhe äptir
 10 fadhrenom oc äpte sik sielfwe, oc kalladhe han
 pylatus, Tha han war thriggia ara bar modhrin
 han til konugxsins gardh oc fik han sinom fadhir,
 J them tyma hafdhe konugen een äkta son lika
 gamblan widh pylatum, Thesse twe pilta wexto
 15 vp badhe til saman til thes the komo til ara
 oc lekto til saman Swa länge at pylatus myrdhe
 sin eyghin brodhir Tha wardh konugin mykyt
 bedröffdhir, oc gik til radz mz sinom radhgif-
 warum hwat han skulde aff pylatuse göra, The
 20 saghdho alle at han hafdhe sit liiff forbrutit,
 Tho wilde konugen han ey afflifwa, vtan sändin
 til room oc satte han til gislo for then skat han
 war romarum skyloghir J them sama tyma war
 oc konugxsins son aff frankarike j room ssattir
 25 til gislo The komo saman oc wrdho stalbrödhir,
 vm sidhe wordho the kifwande oc pylatus slogh
 han j haäl, Ther aff waro romarane mykyt be-
 dröfdhe oc wisto ey hwat the wildo göra mz
 pylato, The thordho ey wel dräpan for hans
 30 fadhirs skuld Oc thy sändo the han ofwir märit
 til eeth land ther kalladhis pontus at han skulde

ther thera foghote wara, Ther war ont oc hart
 folk oppa landeno, oc plāghadhe altidh sla thera
 foghota j hāl, Tha han thit kom war han klokir
 oc ilfundoghir oc liofflatadhe folkit aff landeno
 til sik mz gafwom oc sötum ordhum, Aff thy 5
 landeno fik han thz nampnit at han heth pon- 226
 cius pylatus, Thetta fik herodes spōria at han
 hafdhe thz landit bethwingat, Oc sānde honom
 budh, Oc giordhe han til foghota j iherusalem
 ofwir iudhana, Ther sampnadhe pylatus saman 10
 groofft goodz oc mykla rikedomā, oc ffloor atir
 til room, oc begawadhe keysarin mz thy goodz-
 eno, Oppa thz at keysaren skulde forlāna honom
 all the land som konung herodes hafdhe honom
 antwardhat, Oc ther fore wordho the fianda 15
 Herodes oc pylatus swa lānge til war herra tholde
 pynona oc dōdhin, Tha sānde pylatus wan herra
 til herodem Tha wrdho the atir wini, Ther aptir
 thentidh pylatus haffdhe wan herra orätwislika
 dōmpt til dōdhin, räddis han at thz skulde koma 20
 for keysarin oc han skulde ffa hans ohyllyst
 oc wredhe, Oc thy sānde han aff stadh budh til
 keysaren som hans orsäkt for honom skulde
 göra, Wudir thes wardh keysarin tyberius swa
 hardhelika krankir at honom kundo enge läki- 25
 ara hielpa, Tha wardh honom sakt at j iherusa-
 lem war een prophete heth ihesus, Hwilkin alla
 syuka til hans komo giordhe hela mz eno ordhe,
 Oc wiste ekki at han war drāpin oc pintir
 Keysarin taladhe til een sin riddara heeth wolu- 30
 cianus ffar til iherusalem, oc bidh Pylatum sānda
 mik then prophetan ihesum hwilkin mik forma

göra helan, Thentidh riddarin kom til pylatum
oc berättte honom keysarins wilia wardh han
forfäradhir Oc badh giffwa sik fiortan dagha dagh,
oc han wilde see ther om oc göra ther til thz
5 besta, Jnnan thes kom riddaren wolusianus til
eena godha qwinno hws heth weronica hwilkin
warom herra war mykyt hemelikin, oc spordhe
hwar han matte finna then stora oc wisa mest-
aren ther kalladhis ihesus, Tha sukkadhe the
10 ärlika qwinnan mykyt sara oc saghdhe aa han
war min gudh oc min herra oc all min thröst,
Pylatus oc iudhane hafwa han dräpit oc kors-
fest, Tha min käre herra gig vm landit oc pre-
dikadhe oc iak fik ey altidh see hans liowa anlite,
15 wilde iak hafwa latit mala mik eeth beläte aptir
honom, Thäntidh iak gik til malaran möttö min
herra mik a wäghenom, Oc tok min hofwdh
dwk oc laghdhe widh sit anlite oc genstan war
hans hedhirlika anlitis forma inthrykt j duken
20 Oc thz belätit hafwir iak än, Wil thin herra
keysarin stadhelika thro ther a Han wardhir wel
heel aff alle sinne soth Riddarin badh the är-
227 ligha qwinnona fara mz sik til room, hwilkit
hon oc giordhe, Thentidh riddarin kom til keys-
25 aren saghdhe han, Herra then höxte lakiaren
ihesus är nu dödhir, Pylatus loth han dräpa mz
korsins dödh Än iak hafwir ena ärlika qwinno
hiith mz mik fört Hon hafwir hans beläte hwilkit
han sielfwir inthrykte j hanna linna dok, wilt
30 thu ther stadhelika oppa thro, tha wardhir thu
wel heel aff alle thinne sooth, Keysaren gladdis
thetta hörande oc bödh wäghin bredha mz silke,

oc loth anlilit bāra til sik mz hedhīr oc wōrdh-
ning, Han badh til thz innelika aff allo hiarta, oc
genstan forwan han alla sina sooth atirfangande
helbrygdho oc helso, Tha swor keysaren pylatusa
dōdh, oc loth han til sik hempta, Pylatus kom 5
for keysaren oc hafdhe wars herra kiortil oppa,
keysaren hafdhe fōr sworit hans dōdh, Oc tha
stodh han vp moth honom vnfangande han mz
kerlek, oppa hwilkit the vndradho som waro nār
stadde Pylatus tok orloff aff keysarenom, oc gik 10
vth fran honom Genstan wardh keysaren oppa
han swa grymbir oc wredhīr at han hafdhe
gera slitit han sundir mz sinom tannom, oc bōdh
taka han atir, Tha han kom atir forgik all
keysarins wredhe oc grymheth, oc vnfik han 15
liosika tha som fōr Huru thetta matte til koma
war allom stoort vndir, Vm sidhe wart keysaren
til witande at han wars herra kiortil oppa hafdhe,
oc loth fōran bort w kiortlenom, genstan han
war w kiortlinom fōrdhīr, wardh keysaren honom 20
atir grymbir oc wredhīr, Oc bōdh fanga han oc
j hāktō sāthia swa lānge han wilde sik bethānkia
mz hwat dōdh han wilde lata [han] drāpa, Hwilkit
pylatus wel forstodh, Oc tok sin eyghin kniff, oc
drap sik sielfwir, Tha bundo the een qwarnsten 25
widh hans hals, oc kastadho han j tybris Än
diāflane drifwo ther swa mykla ostryro mz hon-
om, at the matto fōra han thādhan oc bort j
eeth annat watn, Ther giordho än diāflane swa
stoort omak at the han atir thādhan toko oc 30
ffōrdho han j ōdhknit oc kastadho han nidhīr
mellan tw bāgh j een dyupan pudz, Hwar

diäfflane öfwa sina konst mz honom an daghlika
dax Swa took pylatus sin anda For thy at han
orätwislika wan herra til dödhin dömd, Judhane
som ther til gafwo samthykkio oc thz fulbordh-
5 adho fingo gudz hempd oc wordho fordarfwadhe
huru thz kom til faar thu her äptir höra

228 **T**hentidh pylatus hafde wan herra til dödhin
dömt oc latit han dräpa rädiss han storlika for
keysarins wredhe Thy vthsände han een märke-
10 likin man heth albanus til room at orsaka han
for keysarenom oc göra han oskyldoghan for
ihesu christi dödh, Thetta budhit wart j wagh-
enom skipbruta widh eet land hetir galicia J
thy landeno war swa sidhir, at alle the ther
15 wrdho skipbruta waro thes herrans eyghne som
landit hafde, J them tyma war een herra heth
vespacionus ofwir landit radhande, Albanus fördrir
for herran spordhis aff honom hwadhan han war,
Han swaradhe sik wara aff iherusalem j iudha-
20 land, vespacionus saghdhe, tha est thu aff thz
land ther wise mestara äro oc godhe läkiara,
Thu skalt göra mik helbryghdho aff minne sooth,
Han hafde j sinom näsom ena handa madbka
som kallas a thydhyst maal vespel, The flughu
25 badhe in oc vth thz kunde honom engin böta
Albanus swaradhe Jak är engin läkiare, thy kan
iak thik ekki läkia, Then som gör blinda seande,
halta gangande, oc dödha lifwande, han är then
läkiare ther thik forma göra til räka om thu
30 wilt stadhlika oppa han thro, Wespacionus saghdhe
hwa är then Albanus swaradhe Thz är iheusus aff

nazareth, then som iudhane läto korsfesta, thro
 oppa han tha faar thu fullelika thina helso, Ves-
 pacianus saghdhe, Oppa honom thror iak som
 dödhum gaff liiff, Han är oc mäktoghir min
 sykdom böta, Genstan fullo mathkane vth aff 5
 hans näsom oc hofdhe, Tha saghdhe Vāspacianus,
 nu weth iak visselika at han är gudz son, Jak
 skal her äptir hans dödh ofwir iudhana hempna,
 Oc foor til room oc fik loff aff tyberio at for-
 derfwa gudz owini iudhana, Han sampnadhe 10
 saman j flere aar badhe folk oc wakn til thes
 nero wart keysare äptir tyberium oc fik budh
 aff honom at fordarfwa iudha thy at the waro
 romarum falske oc onde, Wāspacianus foor aff
 room mz mykle makt, oc kom for stadhin ihe- 15
 rusalem pascanath, Tha waro alle iudhane saman
 kompne til höghtidhinna, Ey lankt til förena
 wordho cristne men ther waro forwaradhe aff
 them hälgha anda oc foro alle bort för än Vā-
 spacianus kom, oc waro mz godhum fridh annan 20
 waghin iordanem mādhan gudz hemd gik offwir
 hans owini, Jherusalem war swa starklika bygd
 ath the kundo han ekki mz storm winna, Thy
 läth vāspacianus byggia krink om allan stadhin 229
 oc wilde them vthswälta, Oc foor siälfwir oc 25
 belaghdhe een annan stadh heth iotapata, oc
 stormadho til stadhin, Oc the wardho sik man-
 lika, The hafdho een froman wisan iudha til
 höfwidzman heth iosephus tha han vndirstodh
 at han kunde ey stadhin behalda, oc the for- 30
 matto sik ekki wāria, Tok han mz sik ix iudha,
 oc gik j een iordhkällara oc wurdho thes ofwir

eno at the wildo haldir döð aff hungir an giffwa
 sik hedhningom och wardha thera eyghne, The
 gömdo sik nokra dagha, til hungren tok them
 thwinga, Tha wart them thz til radha at the
 5 wildo sik siälfwe inbyrdhis dräpa thän ena äptir
 then andra, Oc wildo swa offra gudhy sit offir,
 The badho iosephum wara thän första, an han
 swaradhe at the wildo ther om lota hwa then
 förste skulde wara, Loten gik vm kring fförst
 10 oppa een oc swa oppa annan til thes the waro
 alle dräpne vtan iosephus oc een mz honom,
 Tha grep iosephus swärdhit oc saghdhe til
 sin kompan, vthwäl nu sielfwir hwat thu wilt
 hällir liffwa ellir oc döð, Han swaradhe at han
 15 haldir wilde lifwa, Tha gingo the badhe vth aff
 källarenom, oc stadhin war wunnen, Än iosephus
 nöth ther hielp til at han kom for wäspacianum
 och saghdhe til honom, Herra iak wil idhir miin
 tidhande sighia, Keysarin aff room är döðhir,
 20 Oc alt romara radh hafwir idhir til keysara
 walt, Wäspacianus saghdhe esth thu propheta,
 Hwi foresaghdhe thu ey thino folke oc thessom
 stadhenom at iak wilde them winna Josephus
 swaradhe, Fyritighi dagha för an nokor wiste at
 25 j skuldin koma saghdhe iak thz iudhomen som
 them nu ofwir gaar, Oc radh iak them giffwa
 badhe städhir oc land vndir romara wald, vndir
 thes komo sändebudhin aff room til wäspacianum
 oc baro honom vis budh oc breff aff romara
 30 radh at han war til keysara waldir, Tha gaff
 wäspacianus iosepho sin vinskäp, Oc skipadhe
 sin son tytum til forman for härin oc badh

han liggia for iherusalem til stadhin wordhe
wunnen, Oc sielfwir ffor han til room at taka
widh keysara Crono, Hans son tytus wardh aff
thy swa gladhir at hans fadhir war til keysara
waldir at han aff offstore glädhy fik ena starka 5
sooth, oc hans sinor krompnadhe oc engin läki-
are wiste hwat honom wlte Iosephus war een
wiis man oc ranzsakadhe sottenna sak oc tyma, 230
Oc forstodh thz sannasta at han hafdhe sin
syukdom aff öfwirwättis glädhy fangit Oc pröfte 10
han wel at the soth han hafdhe aff frögdh oc
glädhi fangit skulde mz dröfwilse fordriwas,
Oc thy spordhe iosephus om ther war nokor
then man som tytus war fulkomplika wredhir,
Tha wardh honom sakt at ther war een herraman 15
som aldre matte koma for hans öghon, Iosephus
gig til tytum oc saghdhe, Herra wilt thu aff
thinom syukdom fanga bötir, Tha lofwa mik thz
at thu wari widh bordh j dagh hwariom manne
blidhir, oc engom wredhir, Tytus lofwadhe hon- 20
om thz a sina thro, Thentidh the gingo til bordh
tok iosephus then mannen tytus gat eey seeth
oc satte han ner sik widh bordh gen moth tyto
Tha fik tytus aff hans syn swa starka stridh j
sith hiärta aff dröfwilsom oc wredhe at alle hans 25
limi skulfwo, Oc swa myklo hardhare war stridhin
at han ey wilde synas wredhir mot sinne loffwan,
Ther mz tempradhis hans ofwirmatto glädhy,
Oc han fik both aff sinne soot, Oc gaff sinom
owin sin winskap, Oc iosepho giordhe han hedhir 30
oc äro, Tytus laagh tw aar for iherusalem, Oc
wardh swa stoor hungir oc swlt j stadhenom

at son oc fadhir, dottir oc modhir rifwos om
 födho, Oc hwar rykte mat fran annars munne,
 Löse män slogho sik saman, oc gingo hws fran
 huse oc toko hwat the funno, Vnge men oc
 5 starke gingo a gatumen som gasta, til the fullo
 aff wanmakt dödhe nidhir, The som andra iordh-
 adho fullo aff sylth dödhe ofwir them j grafwena,
 Lädhir belte oc sko sulur thz war iudha födhe,
 Sidhan the gato ey tholt oc lifwat widh onda
 10 lukt som aff dödhum kroppum gik, kastadho
 the liken ofwir muren til gropen munde när
 fyllas, J them thyma war een riik fru j iherus-
 alem heth maria, Judha brutu op hws ofwir
 henne, Ä mädhan ther war nokot til födho, oc
 15 lefdho hänne enkte vm sidhe, Vtan hänna barn
 som j waggo laa Hon tok barnit j sin fampn oc
 saghdhe O thu vsält barn hwa skal thik nu
 födha mädhan iak thiin vsla modhir swältir,
 Mun ey bätra wara at thu wari för min födha,
 20 än rōfvara rōfwa thik äptir mik dödha, Föd-
 mik mit kära barn mädhan iak gitir ey föth
 231 thik längir J thessom iämbir oc hungir war
 thinna vsla modhir matir, Oc lat mik swa länge
 lifwa at iak maghe thik dödhan oc mik mätta
 25 grata, Tha hon hafdhe thetta sakt drap hon sit
 eyghit barn oc skar thz sundir j stykke oc stekir
 ther aff eeth stykke oc flere gömir hon til annan
 tyma, Alt war sändir at hon war ila mät, oc the
 bouane komo löpande som wani waro förra, oc
 30 brutu dör offwir henne oc badho gifwa sik äta,
 For thy the kändö rökin aff stekinne, Tha swar-
 adhe modhrin Jaa iak hafwir een deel sielff ätit,

oc mestadelin hafwir iak idhir gömt Oc togh
fram eth stykke aff barneno, Tha the thz sagho
wordho the vndarlika widhir, Hon saghdhe, Ätin
diarfflika, ther aat iak aff, thz är mit eyghit
barn Tha stygdos the ther widhir oc gingo borth, 5
Sliik dröfwilse oc widhirmödha skedhe ther nogh
j stadhenom Thridhia are äptir at iherusalem
war belaghdhir wan tytus stadhin, oc läth han
nidhir bryta allan j grwnd, Oc iudhane wordho
fangne dräpne oc slaghne, Oc swa som war 10
herra war saldir for xxx päniga swa lät tytus
sälia xxx iudha for een pänig Syu thusand oc
nietighy thusand iudha saaldos til thräldom j
them tyma Oc äloffwa sinnom hundradha thus-
and forforos aff swärdh oc hungir, Ther äptir 15
fik tytus see een thiokkan mwr oc bödh han
gynom bryta, Tha the häffidho ther eeth hol j
gynom brutit, Funno the ther inne een gamblan
grahärottan man sithiande mz sidho skägge inne-
muradhan, The spordho hwa han war, Han 20
swaradhe oc saghdhe sik wara ioseph aff ari-
mathia som wan herra tok nidhir aff korsseno,
oc han iordhadhe, Oc ther fore inne muradho
iudhane han, oc saghdhe sik ther inne hafwa
sitit j xl aar oc lifwat widh ängla födho Tho 25
scrifwir nichodemus, at tha war herra war vp-
standin aff dödhä tedhis war herra ioseph inne-
luktum, oc löste han oc ledde han til arimath-
iam Oc ther äptir tha han byriadhe predika
rätta thro wart han annat sin fangadhär aff 30
iudhomen oc inne muradhär, Oc swa wardh han
tyswar vttakin fförsta sin aff warum herra oc

annat sin aff tyto, Thentidh tytus hafðhe nidhir
 brutit oc forðarfwat iherusalem Foor han atir
 heem til room, Thenne sami tytus war swa mildir
 oc dondis at han gaff fatiko folke thz han hafðhe
 5 röfwat aff them armo iudhomen, Hwan qwäld
 han gik j säng bethänkte han ofwir huru han
 then daghin hafðhe framleeth, Oc fan han thz
 232 at han hafðhe enkte fatiko folke gifwit tha saghdhe
 han thänna daghin hafwir iak ila liffwat, Langan
 10 tyma ther aptir wildo somlike iudha atir byggia
 stadhin iherusalem, fförsta daghin funno the
 iordhena ffulla mz dag, oc daggin war all fallin
 j kors tha wurdho the forffäradhe oc wändo atir,
 The komo atir annan daghin tha wordho all
 15 thera klädhe besprängd mz korsom oc the waro
 all aff blodh the wändo oc tha atir, Thridhia
 daghin komo the j gen tha vpgik eldir aff iordh-
 inne oc vpbrände them alla ther waro kompne
 Sidhan thordho the enkte meer til bygning göra
 20 ¶ Swa wurdho iudhane plaghadhe for thz mordh
 the giordho oppa wan herra

Konung herodes wardh oc plaghadhir
 for thz draap oc mordh han giordhe
 ther af wil iak thik nokot märkelit
 25 sighia

The konunga waro thre ther herodes heto,
 hafwande hwar thera sit widhir nampn Thän
 förste heth herodes ascolonita, Thän andre he-
 rodes antipa, then thridhi heth herodes agrippa,

Thān förste lāth menlösa barnen drāpa, Thān
andre lāt iohannem baptistam halshugga, Thān
thridhi lāt sanctum iacobum apostolum afflifwa
Aff them första wil iak först sighia nokot aff

Konung herodes ascholonita haffdhe syu sönir 5
Thwa .ff them waro när fadhrenom, The foro
til room oc kårdho for keysarenom ofwir thera
fadhır, Vndır thes föddis ihesus christus war
kāraste herra J them tyma waro the hālgho thre
konunga j östra landum oppa eno högho bārghe, 10
oc sagho ena nyia stiārno, Oc j stiārnonne eeth
fāghirsta swen barn, Hafwande ena dyra gul-
krono mykyt skinande a sino hofdhe, The hōrdho
ena rōst sighiande sswa, Farin rasklika til iudha
land, Ther skolin j finna föddan een nyian kon- 15
ung Fōrin honom idhart offir, The foro til ihe-
rusalem oc spordho āptir them vnga konugenom
som föddır war j iudha lande, Tha herodes thetta
hōrdhe wardh han bedrōffdhır oc sōrghiane
rādhandis mista sith rike Oc saghdhe til kon- 20
uganna Farin, oc āptir honom granlika sōkin, Oc
tha j hafwin han funnit gōrin mik thz witirlikit,
Tha wil oc iak koma, oc bidha til han, oc hon-
om mit offir fōra, Thetta saghdhe han falsklika,
Thy at han wilde han gerna drāpa, Thentidh 25
the hālghē thre konunga hafdho wan herra funnit
Forbōdh gudz āngil them atirkoma til herodem,
Thy foro the een annan wāgh hem j thera rike,
Thentidh herodes forstodh konugana wara bort 233
farna stadhghadhe han j sino hiārta lata drāpa 30
all the swen barn j hans land waro, Oppa thz

at then nyfödde konungen skulde io dräpas mz
 androm J them tyma han hafdhe thz thänkt
 lata göra, Fik han budh aff room at han skulde
 til keysaren koma thy at hans syny hafdho oppa
 5 han kært, Herodes ffor til keysarin, oc bleff tw
 aar j room, Vndir thes kom gudz ängil til iosep
 oc saghdhe Stat vp tagh barnit oc thes modhir
 oc fly mz them til egypto land thy at herodes
 wil piltin lata fordarwa, Joseph giordhe som än-
 10 gillin badh stodh genstan vp tok piltin oc modhr-
 ena oc foor sin wägh til egyptum, oc bleff ther
 qwar j syu aar, Thentidh herodes kom atir
 heem aff room, loth han dräpa all the swen-
 barn som waro twäggia ara gamul oc ther for
 15 nidhan j bethlem oc ther om kring, Ther äptir
 läth herodes dräpa twa sina syni rådhandis at
 the skuldo han fordarfwa, Thentidh keysarin fik
 thz höra saghdhe han, Heldir wilde iak wara
 Herodiis griis än hans barn, Nokot ther äptir
 20 wardh herodes krankir, oc hans vsle lykame
 wardh fuldir mz madhkom oc luktadhe swa ila
 at engin gat han hannat, ellir när honom blif-
 wit, Hans läkiare giordhe honom badh aff olio,
 Tha the toko han w badhino, wardh han swa
 25 krankir at the ey annat wisto än han ware dödhir,
 The tidhandin komo j bland folkit, oc alle gladdos
 badhe gamble oc vnge, Naar herodes fikx widhir
 oc kom atir til sik sielfwan, Fik han spöria at
 the gladdos aff hans dödh, Tha läth han fanga
 30 alla the fromasta borghara syny j stadhenom
 waro, läggiande them j torn, oc befaladhe sinne
 systir at genstan han ware dödhir skulde hon

lata dräpa thöm alla oppa thz at the j stadh-
 enom badho skuldo tha sörghia vtan thera thak
 j hans dödh oc grata, Han hafdhe oc j them
 tima sin eyghin son j häkto, Herodes skulde een-
 tidh skala eeth äple oc fik j thy hardha hosto, 5
 Han slogh sigh for brystit mz knifwenom hwilkit
 hans thiänara sagho oc thänkto at han hafdhe
 sik sielfwir stungit, Tha wardh eeth rykte off-
 wir alt landit at herodes hafdhe sik sielfwir
 dräpit, Ther aff wardh sonin mykyt gladhir som 10
 fangin sath j torneno, Thetta fik herodes wita 234
 Thy sände han thiit oc loth han dräpa, Fäm
 daghum ther äptir ändadhe herodes sith liiff mz
 vslum dödh, Oc hans systir gaff genstan löösa
 all the borghara barn han hafdhe latidh fanga 15
 Swa tok then förste herodes sin anda

Thän andre het herodes antipa, Oc war thes
 första herodis son, Oc took fraan sinom brodhir
 philippus hans hustru som heth herodias, thz
 straffadhe iohannes baptista oc awitte herodes 20
 ther fore, Thy läth han fanga iohannem oc
 lägga han j mörkastowo, Oc hafdhe radh mz
 herodia huru the matto han aff daghum koma,
 Tha funno the thz radhit at the giordho eeth
 stort gestabudh Oc herodie dottir skrikkadhe 25
 oc huppadhe oc lekte for bordheno, for budhno
 folkeno, Tha saghdhe konungen, bedz hwat thu
 wilt thz wil iak thik gifwa, Tha gik hon til
 sinna modhir spöriande radh aff hanne hwat hon
 bedhas skulde, Modhrin badh hona bedhas sancti 30
 iohannis bapista hofwudh thz gaff herodes hanne,

Oc sände genstan budh oc lath hans hufwdh aff-
 hugga, Ther aptir fik keysarin wredhe til he-
 rodem, Oc satte han aff sino konungx rike, Oc
 sände han bort j eeth vthlaghe, Ther han oc
 5 hans hustru herodias ändadho thera liiff iämar-
 lika mz ysäld oc dottren drunknadhe

Then thridhi herodes heth agrippa han war
 herodie brodhir han wardh swa fatikir oc armir
 at han ful j wanhop oc läste sik j eno torne
 10 oc wilde sik sielfwir swälta, Thz fik hans systir
 wita, oc saghdhe thz sinom man, Oc han lath
 takan vth aff tornit, oc hult han härlika mz sik
 siälfwom Eentidh aff sino bradho modhe for-
 weth herodes honom thz hwilkit honom for-
 15 smadhe, Oc thy foor han til room, oc lath sik
 in til keysarans frända heth gayus, Han halp
 honom ther til at keysarin gaff honom herra-
 dömö ofwir iudhana, oc giordhe han ther til
 konung, Eentidh foor han mz keysarins frändö
 20 gayo oppa enom waghn oc saghdhe til gayum,
 Jak wilde at then gamble keysaren ware dödhir,
 oc thu ware keysare j hans stadh, thetta hördhe
 waghn karlin, oc gik bort oc berättte thz keys-
 arenom, Tha wardh keysarin wredhir, oc loth
 25 gripa herodem och läggia han j eeth torn, ther
 235 waro oc mange andre fanga, Eentidh hände at
 herodes sik studde widh eeth thrä, oc ofwir
 honom j thräno sat een vfwir, Thz sagh een aff
 fangomen som fughla maal forstodh, oc saghdhe
 30 til herodem, Thu skalt thz wita at innan stontan
 tyma kombir thu til stora äro, Oc j the äronne

skalt thu döð, Naar thu her nest seer tholkin
 fughil ofwîr thik sithia tha lifwîr thu ey lāngîr
 ther aptîr ān fām dagha, Ther aptîr bleff keys-
 aren döðhîr, Oc gayus wardh keysare aptîr han
 oc tok vth herodem aff fāngilsom, Oc sānde han 5
 til iherusalem mz store āro, at han skulde ther
 konungîr wara, Nu for thy at herodes wilde
 thākkias iudhomen lāt han drāpa sanctum ia-
 cobum, Tha han sagh at thz wāl behaghadhe
 iudhomen fangadhe han oc sanctum petrum oc 10
 lāth sāthia han j iārñ, Oc hafðhe thāñkt ath
 drāpa han aptîr Pascha hōghtidhena, En gudz
 āngil löste han aff iārñomen Ther aptîr foor
 herodes til cesaream, Oc alt folkit j landeno
 kom mot honom Oc vñfingo han mz store āro, 15
 Hans kladhe waro skinande aff gul, oc naar solin
 skeen oppa them, gik swa mykyt glimbîr ellir
 skin aff them at folkit gat ey fest siin ðghon
 oppa honom, Tha tok folkit lofwa han oc saghdhe
 Herra konung, thu est war gudh, Thz war hon- 20
 om mykyt lyufft, J the wāllust han hafðhe tha
 sagh han vp j sinne hōghfārdh oc fik see een
 vff ofwîr sik sithia, Oc saghdhe til folkit, idh-
 art hop ār nu fortapat, Jdhar gudh han wardhîr
 nu döð, Oc genstan fik han ena plagho swa at 25
 han allîr innāntil rutnadhe oc alt hans wsla liiff
 wart fult mz madhkom, oc doo swa mz vslum
 döðh a fāmpta daghenom, Thesse thri herodes
 haffðho manga liifflösa giort thy fingo the onda
 āndalykt som thu hafwîr nu hōrth 30

Min käre win thu hafwîr nu hōrt at gudh
 forbyudhîr at thu skalt engin drāpa mz hand-

inne, Thu skalt oc engin dräpa mz twngonne,
 Ond tunga dräpir manga människio, Hon är
 skarpare än swärdh, For thy swärdhit Kan enga
 människio dräpa vtan hon är sielff när stad En
 5 een ond twnga dräpir wel ena människio ofwir
 hundradha milor, Swärdhit kan ey taka aff män-
 niskionne vtan lifwit, Än ond twnga fortakir
 mange människio siälina mz thy at hon kombir
 hona til synd mz falskom lärdom oc ondom
 10 radhum Swa wardha mange swikne, Swa wardh
 236 oc the hælgha frun sancta theodora forradhin
 swa som här äptir sigx

Thz war een ädhla frw heth theodora, Hon
 hafdhe een ärlikin dande man til bonda, Een vngir
 15 man fik oloffikin kerlek til hænna astundande
 mykyt at synda mz hænne, Han sände hænne
 manga gafwor at han matte sin wilia främia, Än
 thz halp honom alt saman enkte, För än han fan
 vm sidhe ena gambla throlkerling, Hwilka han
 20 sände til hænna, The gambla roffirskan saghdhe
 ffor hænne mykyt oc mankt oc giordhe sin swik-
 lika ordh swa mangfald at hon kunde sik ekki
 wakta, Tha saghdhe theodora om sidhe Jak thör
 engalund görat for gudhy Jak rädhis ath han thz
 25 seer, Käriligen swaradhe, Thu skalt thz wita for
 wisso, at hwat som skeer vm daghin, Thz seer
 war herra, Än thz som vm nattena görs är dult
 oc hult for hans öghom, Oc swa aff the onda
 kerlingenna falsom lärdom oc ondum radhum
 30 wardh the godha quinnan falskliska swikin, Kär-
 lingen kom thz til wägga, at mannin kom om

natten til theodoram oc giordhe synd mz henne,
 Genstan angradhe henne thz hon hafdhe giorth,
 sörghdhe oc gräth ofwir alla matto, Om morgh-
 onin arla gik hon til eeth systra klostir, Ok
 lät abbatissona til sik kalla, spöriande hona 5
 hemelika om än gudh seer nokra the synd om
 natten görs Abbatissan swaradhe Gudh seer swa
 wel om natten som om daghin, Ok alzenkte
 ar thz for honom kan lönas vndir iordh ellir
 ofwan, Han seer oc weth all the thing ther 10
 skedh äro, oc the her äptir skulu nokon tidh
 wardha, Tha theodora thz hördhe, Fik hon än
 mera sorgh oc dröfwilse än hon för hafdhe, Oc
 gik sörghiande oc gratande heem, Ther äptir
 tha hon fik tilfalle skar hon sith haar, oc tok 15
 oppa sik manna klädhe, ofwir gaff bonda goodz
 oc alla sina äghor, Gik lönlaka til eeth manna
 klostir oc gaff sik ther in for een brodhir,
 Kallande sith namn theodorus Hon öfdhe sik
 throlaka j allom dyghdhum, Hanne wardh vm 20
 sidhe fangit eth ämbite for henna throskap
 skuld oc gudhlika liffwirne at hon skulde mz
 enom wagn fara til köpstadz oc hempta thz
 brodhirne widhirthorffto, Hon foor opta thy at
 hon hafdhe thz ämbit länge Hännan donde man 25 237
 war mykyt bedröfdhir at han sina hustru hafdhe
 fortapat oc kunde til henna alzenkte spyria En-
 tidh han war storlika sörghiande kom gudz ängil
 til honom oc saghdhe, Gak vth oppa markena
 ther skalt thu faa see thina hustru, Han gik vth 30
 oc stodh widh wäghin, Tha kom hon j munka
 kappo drifwande mz enom wagn, Hon kände

han wel, Oc han kände enkte til hænna, Tho
 hon saa han saghdhe hoon widh sik sielfwa O
 min kære hosbonde huru stoort oc thunkt ær-
 wodhe wardhir iak lidha for the synd iak haf-
 5 wir oppa thik giordh, Hon kom iæmpte honom
 oc bōdh honom godhan dagh oc ffloor fram sin
 wāgh til klostrit, Tha han hafdhe ther lānge
 standit oc hon kom ekki ther han astundadhe,
 gik han atir bedrōfdhir hem Annan daghin æpte
 10 kom āngillin til hans oc saghdhe, The som thik
 j gaar mōtte, oc bōdh thik godhan dagh war
 thiin hustru, Theodora bleff j klostreno oc thiante
 gudhy mykyt innelika Oc gudh giordhe vndarlik
 oc stora nadh mz hænne, Hwilkit diāfwllin hat-
 15 adhe fōrande henne oppa mang frestilsse, Han
 kom eentidh til hænna oc saghdhe O thu fula
 hudh, thānkir thu nu her wara mik vntsluppin,
 Jak skal thik her wel finna Hon giordhe kors
 for sik, tha matte diāfwllin ryma, Ther aptir
 20 skedhe at a them wāghenom theodorus plāgh-
 adhe klostirsins ārande fara, Oc til herberghis
 liggia Fōdde hosbondans dottir eeth barn hwilkit
 hon hafdhe aflat j lōndum, Fadhrin spordhe hwa
 barnit atte mz hænne, Hon swaradhe Brodhir
 25 theodorus som her liggir stundum til herbārghe,
 Hænna fadhir tok barnit oc bar til klostrit, Kār-
 ande ffor abotanom offwir brodhir theodorum,
 Tha aboten skyladhe theodorum, hwi han hafdhe
 swa skāmmelika giorth, Fiol han ōdhmyuklika
 30 a knā, oc saghdhe hālghe ffadhir gōr miskund
 mz mik iak hafwir syndat, Abothin fik theodoro
 barnith oc kōrdhe han vth aff klostrith, Theo-

dorus takande barnit, gik vth aff klostrit lidh-
 ande smålek oc dröfwilse mz största thulumodhe
 J syu aar bleff hon vtan for klostrit oc vpfostradhe
 barnit mz myölk hon fik aff hyrdhomen
 thiggia, Eentidh kom diäfwlin j hanna hos- 5
 bonda liknilse, Oc saghdhe min kārasta hustru
 hwat gör thu här, Hwi hafwir thu mik swa for-
 latit, Aff the sorgh iak for thina skuldh hafwir
 hafft ar iak wordhin krankir, Kom atir til miin
 Jak wil thik gerna all thiin bruth forlata oc for- 10
 gifwa the misthykkio thu hafwir mik giorth,
 Theodora thänkte thz wara sin man oc saghdhe 238
 Jak wil enga lund hādhan mz thik iak wil her
 blifwa oc mina syndir böta, Tha diäfwlin thz
 hördhe forswand han som rökir j wādhe, Tha 15
 forstodh hon först at thz war diäfwllin Een
 annan tidh kom han j geen j eens manz liknilse
 hafwande mz sik mang grym dywr leon biörna oc
 wargha, Oc hitzadhe them all ath hanne Oc
 saghdhe til dyuren, Splitin sundir the onda 20
 qwinnona the fulo hudhena Hon skal ey längir
 lifwa, Tha fful theodora a siin knä ropadhe til
 gudh bidhiande han sik hielpa, Oc genstan forgik
 the frestilsin oc wardh til enkte, Ther aptir kom
 een mäktoghir konungir ridhande mz stort her- 25
 skap oc manga riddara, Konungin sattis aa een
 stooll, Oc hans riddara gingo til skiptis fram
 ffallande a knä for honom oc badho til han
 Riddarane saghdhe, theodora gak hith fram oc
 fal a knä oc bidh til wan konung, Hon swar- 30
 adhe Jak bidhir til min gudh oc min skapara,
 Tha lāth konugin slaa hona swa at hon bleff

liggiande for dödhenom, Oc konugen war genstan
 borto oc alt hans herskap, Ther äptir kom
 een vngir man bärande eeth breff oc mykyn
 mat kostelika oc dyrlika wel til reddan, Oc
 5 saghdhe, Theodora Min herra konungin som thik
 läth sla sände thik badhe breff oc mat, oc wil
 nu moth thik bättra Han wiste ey hwa thu wast,
 Thz är honom leth at han thik dröfdhe, oc wil
 thin winskap hafwa, Theodora giordhe kors for
 10 sik, oc genstan war borto badhe budh oc breff,
 Oc diäfwlsins gab forgik, Eentidh saa hon
 liggia mykyt gul for sik a sinom wagh, Hon
 pröffte oc thz wara diäfwlsins swik oc giordhe
 kors for sik, Oc iämbtrat wardh gullit til enkte,
 15 Tha hon hafdhe syu aar warith j synda bättring
 j mangfalum frestilsom, Forbarmadhe abotin sik
 ofwir hanne, oc tok hona atir in j klostrit, Tw
 aar ther äptir took theodora piltin oc innelukte
 sik mz honom j sinom cella, Abotin sände heme-
 20 lika wth brödhir at höra hwat the giordho, Theo-
 dora byriadhe lära piltin kyssande han oc sagh-
 dhe Mit kära barn min tyme är nu komen, Alz-
 waloghum gudh befalar iak thik, Thu skalt gudh
 hafwa karan ofwir all thing aff allo hiarta oc
 25 aff alle thinne siel, Thu skalt gerna fasta oc
 bidhia gudhlika bönd, Thu skalt thessom brödh-
 om mz athwakt ödhmyuklika thiäna, Tha hon
 hafdhe barnit godha stund lart, Ful hon a knä
 239 vphallande sina händer til gudh gaff hon vp sin
 30 anda, Tha barnit saa at hon war dödh, grep thz
 hona om halsin skriande oc gratande bitirlika
 sara, Sama nattena hon bleff dödh, tedhis abot-

anom een andelik syyn, Honom thykte sik wara
 j enom lystelikom stadh ther eet mektukt oc
 riikt bryllöp skulde göras, Han sagh ther o-
 matta kostelika oc ärlika til redhas Han saa ther
 oc prydhas ena sköna oc dyrlika säng mz gul 5
 oc silke oc dyrastom thingom, Tha alt war
 redho, Kom brudhen farande mz mykle äro, oc
 härliko fölghe, Oc sattis oppa sängen, ther
 kom fram een stoor skari hælgha ängla böyiande
 siin knä, Helsadho hona liofika, Ther äptir kom 10
 een erlikin skari aff martiribus, the giordho oc
 swa, Äptir them kom een skari aff hælghum
 iomfrum görande samuledh, Ther nest komo all
 the hælghon j hymerike waro görande brudh-
 inne hedhır mz mykle glädhy, Tha saghdhe een 15
 ängil til abotan, The brudhen thu seer är theo-
 dorus orättelika skyldat for thz barnit, Aboten
 waknadhe oc gik snarlika til cellan, oc fan theodorum
 dödh, Forfinnande tha thz hon war qwinna
 oc ekki man, Ängillin taladhe än til abotan, oc 20
 saghdhe Gak rasklika til stadhın, oc then thik
 först mötir, haff han mz thik hiith, Han gik aff
 stadh som ängillin badh, oc honom mötte een
 man j wäghenom, Aboten spordhe hwart mannin
 wilde, Han swaradhe honom oc saghdhe Jak wil 25
 til thz klostrit gaa, Ther är miin hustru dödh,
 hona wil iak see, Thz hafdhe ängillin honom
 sakt Abotin ledde han mz sik thith hans hustru
 laa, Then godhe mannin seande sina hustru
 dödh liggia j tholkom ham, möddis hans hiarta 30
 aff kärlek oc ömko oc grät ofwir alla matto,
 The baro hanna lykama til grafwa, oc iordhadhe

han mz store äro, Ther äptir gaff mannin sik
 in j klostrit oc bleff j sama cellanom thiänande
 innelika gudhy & mädhan han lifdhe, Oc piltin
 wexte oc threffs j allom dyghdhum fölghiande
 5 fulkomplika sinna fostir modhir lärdom swa at
 han wardh ther äptir j sama klostir til abota
 waldir oc framledde sit lifwirne j gudz budh-
 ordhum til een sälan oc godhan ända, At wi
 mattum samuledh göra vnne oss fadhír oc son
 10 oc then hálge ande Amen

Min käre win thu skalt oc ey dräpa mz
 thinom forsymbolsom, thz skalt thu swa forsta,
 esth thu j them skipilsom ellir stadhgha at
 nokot folk wardhir thik antwardhat at forwara,
 15 tha skal thu thz ekki for thiin forsumilse lata
 fordarfwa, Thu skalt engalund städhia at the
 240 nokot ont göra, Thu skalt halda them til thz
 besta, Fadhir oc modhir skulu thera barn til
 godh thing styra, Pawen kardinala biscopa oc
 20 klärka, Herra oc första, Riddara oc swena oc
 hwa the helst äro skulu styra oc radha sina
 vndirdana fran thy wersta oc til thz besta, ffor-
 syma the thz oc lata them forfara til thera siela,
 the äro mordhara oc drapara for gudhy oc hafwa
 25 them til siälanna mz sinom forsymbolsom skadhe-
 lika dräpit,

Thz skedhe fordhum j gambla laghumen at
 somlike aff israels synom dyrkadho affgudh for
 thy at formennene oc höfdhingane thz ekki
 30 forstýrdho, Tha bödh gudh moysy ath han skulde
 vphängia lata alla höfdhingana j een galgha

Thz war een prestir j gambla laghumen heth heli, Han hafdhe twa syner, then ene heth ofny then andre phinies, the waro onde oc begingo synd mz them qwinnom som them baro offir, Hwilkit fadhrin wiste wel oc straffadhe them 5 ekki ther fore swa som han skulde, vtan afwitte them blödhlika ffor hulkit the loto ekki aff syndinne, For thy kastadhe gudh fadhrin aff presta ämbite, oc synyne wordho badhe dräpne j ene stridh, oc sielfwir hely ful sik halsin sundyr 10 aff enom stool

Hör än eet annat ärande

Thz skedhe oc eentidh at een hälaghir man hördhe ena röst aff ene siel ther bannadhe sinom fadhir, oc saghdhe, Forbaunnadhir wari thu 15 fadhir a for vtan anda, For thina skuld är iak fordömt, thu wilde mik ey nepsa tha thu sagh mik bryta, oc hult mik ey til thz besta, thy skal iak äwinnelika j halfwite lidha thz wersta

Thz war een man han hafdhe een son fäm 20 ara gamblan, oc war sinom fadhir mykyt likir, Han swoor oc bannadhis oc taladhe altidh ila som fadhrin hafdhe han lärth, Thz skedhe eentidh tha fadhrin hafdhe han j sino sköte, oc piltin taladhe mykyt ila som han war wan, Sagh 25 han diäflana koma oc ropadhe, Awi käre ffadhir her koma blamen som mik wilia hafwa, Oc för än han hafdhe wel ordhin sakt, toko diäflane

han w fadhrins sköt oc fördho han bort mz liiff
oc sieel, Thy min kære win, vpfostra thiin barn
til gudz hedhir mz granne athwakt, tha fara the
ey swa ila som nu är sakt

- 5 **T**hz war een man hafwande een son honom
war mykyt kær, oc nântis ey styra honom oc
nåfsa mädhan han war vngir, Alt thz han giordhe
thäktis fadhrenom oc war j hans asyn fulwel
giorth, Tha han tok waxa, byriadhe han först
10 til at hitta för än andre tapadho, knifwa punga
oc annor sma thing, Ther äptir byriadhe han
stiåla påniga klädhe oc hesta, oc stoor kostelik
thing, Han byriadhe om sidhe badhe røfwa och
241 stiåla hwat honom fore kom, Diåfwllin hwilkom
15 han thiänte lönte honom om sidhe swa at han
wardh gripin oc dömdir til galghan at hängia,
The leddo han vth, oc fadhrin fölghdhe söriande
oc gratande äpte, Tha the komo til galghan,
taladhe sonen til fadhrin, Fadhir iak hafwir
20 warit thik mykyt kær, Kom hiith til miin oc
kys mik, eentidh för än iak döör, Fadhrin kom
oc wilde kyssa sin son, Sonen grep til mz munne-
nom, oc beet bort nāsana aff fadhrenom Tha rop-
adhe ffadhrin O min kære son, hafwir iak thz
25 oppa thik forthiänt at thu skulde mina nāsa aff
biita, Sonen swaradhe Jaa fadhir thu hafdhe thz
wel forthiänt at iak thit hofwdh aff biti, Thz
iak skal nu hängia thz är thiin skuld hafdhe thu
mik styyrt oc neffst tha iak war vngir oc haldit
30 mik til thz besta, Tha thorffte iak ekki nu
thenna skemmelika dödhin lidha

Min käre win est thu abote ellir forman j
 nokro klostre tha skalt thu thina vndirdana
 som thik äro befaladhe wiislika oc beskedhlika
 thwinga, Latir thu them alt ofmykyt hafwa
 allan sin eyghin wilia, thz är ont, Thwingar thu 5
 them obeskedhelika, thz är oc ekki goth, Matta
 är til all thing godh, Thy rama matto oc war
 ekki thinom vndirdanom off hardhir, Thank
 huru thik war tha thu wast sielfwir vndirgifwin
 annars wald, Then som ey hafwir vndirbughin 10
 warit androm, skulde aldregg ofwir annan radha
 For thy han är vforsöktir oc kan ey som til-
 bördhe mz them lifwa

Thz skedhe eentidh j eno munka klostir at
 the skuldo sik een aboth wälia, tha war ther 15
 nylika ingifwin een prestir vforsöktir, Honom
 waldo the til aboth, Han wardh swa hardhir mz
 neffst oc twing at the gato han ekki lidhit oc
 satto han atir aff waldeno, The kastadho han j
 thera presswn oc gafwo honom watn oc brödh, 20
 tha the hafdho han swa godha stwnd öfft oc
 wel forsökt, giordho the han atir til aboth, Än
 han wardh sidhan swa mildir oc godhir at alle
 vnto honom got oc wildo honom wääl thz kom
 ther aff til at han hafdhe sik tha bätir forsökt 25
 än förra

EEn aboth kom til sanctum anscelmum oc
 spordhe han sighiande, Käre fadhir hwat skolum
 wi göra aff the pilta ther wi vnfa j klostre, wi
 nefsom them mykyt oc slaam them fast, oc thz 30 .

hielpir enkte the äro ey thes bätre vtan å thes
 werre Sanctus anscelmus swaradhe. Herra abot,
 berättin mik thz iak aff idhír spör, om an j
 ympadhin een qwist j idhan trågardh oc wu
 5 kring gerdhin han swa thrankt at grenana fingo
 ey waxa, Hwat thrä kunde ther aff wardha,
 242 Sannelika thz fordarfwadhis ther aff oc wordhe
 til enkte Swa görin j widh the barn j vntfan j
 thwingin them i oskiälika oc slan them ofwir
 10 matto, oc swa at aff idhre obeskedhlike twang
 byria the idhír hata som idhír skulde älska, oc
 wardha swa ill hardhe at the kunna enga gudh-
 likheth j sino hiärta hafwa ellir kerlek, vtan
 afwndh oc hat oc forsmädhilse til sinna prelata,
 15 oc wardha geenwerdhoghe oc owilioghe til gudz
 thianist

Thz war een annar abot mykyt strangir oc
 hardhir widh sina brödhir, Han hafdhe j sino
 klostir een munk hwilkin aff diäfwlsins frestils-
 20 om oc aff krankhetz wegna ful j synd Oc aboten
 wilde mz honom enga nadh göra, vtan wrok han
 bort aff klostrit, Hwilkit een hālaghir biscopir
 spordhe, Heth pastor, Han loth hempta munkin
 til siin oc straffadhe han linlika mz saktom
 25 ordhum oc kerlekxfullum oppa thz at han ey
 skulde j nokra miströst falla, oc större oc grof-
 ware synde göra, Ther aptir sände biscopin abot-
 anom budh oc badh han til sik koma Oc saghdhe
 honom thessin liknilse Thz waro twe men oc
 30 hwar thera hafdhe een dödhan j sino huse som
 the skuldo ofwir sörghia oc grata, Tha gik then

ene til then andra oc halp honom grata ofwir
sin dödha, oc ofwir sin eghin gräth han enkte,
Tha aboten thenna liknilsin hördhe pröffte han
wel at hon han sielfwan rördhe For thy at han
hafde munkens synd waghit stora oc högha, 5
Oc sina eyghna läth han oranzsakadha wara, Tha
byriadhe han bethänkia sina eyghna syndir oc
giordhe miskund mz sinom brodhir oc tok han
atir in j klostrit

EEn halaghir abote moyses at nampne war 10
mykyt warkunsambir oc barmhærtoghir ofwir
sina brödhir at forlata them thera brut tha
nokor thera bröth Thz skedhe eentidh j hans
klostir at een hans brodhir ful j synd for hwilkit
the andro munkane hatadho han oc forsmadho, 15
Tha tok abotin een storan korgh fullan mz
sand oc bar a sinom ryg, oc munkane spordho
hwat thz bethydde, Han swaradhe, thet teknar
mina synde, them seer iak ekki, For thy iak
bär them bak mik oppa mynom ryg, Än annars 20
synde kan iak wel see oc räkna, oc mina eyghna
syndir räknar iak enkte, Tha brödhirne thz
hördho pröffto the wel at han them ther mz
meente for thy at the then ena brodhrin for-
smadho for sina synd oc hatadho oc wändo 25
swa atir aff hat oc forsmadhilse til thera brodhir

J Predikara ordön war een brodhir mestir iordan
han war mestare ofwir ordinem mildir oc godhir 243
oc mykyt warkunsambir, Thz hände at een brodhir
kastadhe kapponne oc lop bort aff ordine, Han 30

kom j geen om sidhe oc beddiß nadh ödhmyuk-
lika at the wildo for gudz skuld han atir intaka,
Munkane stodho fast a moth oc wildo han ekki
hafwa, Tha badh mestar iordan for honom oc
5 saghdhe Káro brödhir ffoßbarmen idhir ofwir idh-
an brodhir oc vntfaen han atir, blifwir han j
werldinne skildir fran ordine, han fortapar sina
siel, Tha swaradhe een brodhir oc saghdhe swa,
Hwat spør iak ther äptir mik är ther enkte om,
10 mestar iordan swaradhe Hafdhe thu swa manga
blodz dropa for honom vthgutit swa som ihesus
christus sith liff oc alth sith blodh for honom
vthgutit, thu hafdhe thz ekki sakt, tha brödh-
irne thz hördho bethänkto the sik oc toko han
15 atir til nadha

Min käre fadhär iak bidhär thik om wan herra
gudh lär mik hwilkit är thz siätta gudz budh
Min käre son thz wil iak thik gerna lära oppa
thz at thu wilt til gudh for mik bidhia

Thz sietta gudz budhordh thz är swa, Männi- 5
skia thu skalt ey wara skör, Hwarte j thinom
thanka, ellär wilia, Ey j thinom ordhum Ey mz
gernigom, Ey j thinne syn ellär hörsl oc j engom
thinom sinnom, Thu skalt oc ey j thino huse
ellär nokor stadz j thino walde städhia skörlika 10
lifwa, städhär thu thz witande, thu est ey lut-
lös aff syndinne Thu skalt ey skört thiänisto folk
hafwa oc enga skörheth mz them wita For thy
skört oc fwlt lifwirne misthekkis swa mykyt
gudhy at han eentidh for the syndena wilde 15
hafwa latit forga alla werldina, oc saghdhe at
honom angradhe thz han människiona skapadhe

Alz waloghär gudh taladhe til een rätwisan
man heth noe oc saghdhe swa Jak skal göra
swa som then man ther thräghar ena gerning 20
the han hafwir giort, Oc wil iak stryka alt thz
aff iordhenne iak hafwir skapat for thy iordhin
är ful mz människionna ondsko, oc thy skal
syndogha kötzsins ändalykt nu wardha äptär
minom dom, Gör thik ena ark aff them thräm 25

wäl äro tälgdh oc skafwen, oc smör mz thy
 biki badhe innan oc vtan at enkte kan sundir
 lösa, Noe bygde offwir arkinne wel hundradha
 aar Then tidh archin war redho, bidhadhe war
 5 herra än xx aar om än människian wilde sik
 bethänkia oc skörlifnadzsins synd forlata, Tha
 gudh sagh at människian wilde ey aff syndinne
 lata bödh han noe at han skulde inga j arkena
 mz sinne hustru oc mz sinom threin synom oc
 244 10 thera hustrum Ok skulde aff alla handa cre-
 aturum mz sik j arkena taka, Aff them fughlum
 oc dyurom ther gangligh waro oc man matte
 äta, skulde han taka syu stykke aff hwario kyny,
 Thz syunda skulde han offra gudhy tha han
 15 vth aff archinne ginge, Oc aff them creatwrum
 skadhlik waro oc man matte ey äta som är leon
 wargha oc biörna hunda kattor oc rottor, oc
 tholik thing skulde han taka eet par aff hwario
 kyny Oc war thz wel sialikit, at the dyuren
 20 skulden flere intakas ther optare skulde ödhas,
 Noe giordhe alt som gudh hafdhe honom budhit,
 gik in j arkena mz fää oc folke som gudh thz
 skipadhe, oc gudz ängla thiänto oc hulpo föra
 til hans dyuren oc fughlana, gudh bödh oc in-
 25 taka j archena alskons födhö vtan kötmat, Han
 war ekki lofwadhör fore noa flodh, Nu tha alt
 war j archinne som nu är aff sakt, Löstos alla
 watn adhror j iordhinne, ok all regn skyn j hymn-
 omen bradhnadho, oc rengde ofwir iordhena
 30 fyritighy dagha oc fyrtyghy nättir, oc öktos
 watnin swa at all bergh vndy hymnöm waro
 lukt vndi watnom, Vtan paradiis thy at thz war

reent aff them fulo skörlifnadz syndom ther
 flodhin kom fore, Archin flöth ofwir höxta bergh
 wel xl alna höght, Tha forfors oc drunknadhe
 alth thz liiff hafdhe oppa iordhinne, Oc noe
 bleff ensamen atir aff alle werldinne oc the mz 5
 honom waro j archinne, Tha flodhin hafdhe
 standit halfft annat hundradha dagha, byriadhe
 watnit ffalla, Oc fyritighy dagha ther äptir lath
 noe vp windöghat j archinne oc vthsände rampnen,
 än han kom ey atir, thy at han fik j watneno 10
 nokon dödhan dyura krop at slita, Tha sände
 noe vth ena duwo, Sidhan hon fan engin stadh
 at hwila sik aa kom hon atir til archena, thy
 at watnen gingo än lukt ofwir alla iordhena,
 Syu dagha ther äptir sände han annat sin vth 15
 duwona, Hon kom atir ath qwälde förande een
 grönan olio trä qwist j sinom munne, Tha
 pröffte noe at flodhin war forgangin, Tho bide
 han än syu dagha, Oc vthsände tha thridhia
 sin duwona, oc hon kom sidhan ey atir til hans, 20
 Tha vndirstodh noe at hon hafdhe thört land
 funnit, Ther äptir stadhnadhe archen a thörro
 lande, oc gudh taladhe til noe, Gak nu vth aff
 archinne, thu och thiin hustru, Thyne synir oc
 thera hustrur, all dywr, oc fughla, oc alth thz 25
 krypa kan a iordhinne ledh vth mz thik aff
 archene, gangin oppa landit waxin oc ökins j 245
 werldinne, Nu giordhe noe som war herra bödh,
 gik a landit mz allo sino fölghe, giordhe stoort
 altara gudhy til hedhirs oc offradhe honom 30
 brinnande offir een fughil oc eeth dywr aff
 hwario the kyny reent war ok äta matte oc

vdda hafdhe warith j archenne, Oc hans offir
 thäktis mykyt gudhy Swa hafwir thu nu hört
 at all werldin war fordarfwat oppa atta männi-
 skio när for skörlifnadhsins synd skuld, Thy
 5 mit kära barn fly the syndena at thu wardhir
 ey fordarwadh til sielinna

Thz är oc witande at fäm städhir forgingo for
 skörlifnadzsins synd oc nidhirsunko mz folk oc
 fää j affgrund, thera nampn waro swa sodoma
 10 gomorra. seboim. cela. oc segor, Thentidh war
 herra wilde them lata forganga kungiordhe han
 thz habrae oppenbarlika oc saghdhe, Sodoma
 synd oc gomorra är swa stoor oc thung, at
 iordhin skal syunka for henne, Habraam swar-
 15 adhe O min herra wilt thu the godha mz the
 onda fordarfwa, aldri wari thz thiin gerving,
 Käre herra om ther äro fämtighi rätwise wilt
 thu ey heldir spara them syndogha for the
 fämtighi rätwisa, än fordarwa the fämtighy rät-
 20 wisa mz thöm syndogha, Jaa saghdhe war herra,
 äro ther fämtighi rätwise, tha skulu städhirne
 blifwa standande, Än taladhe habraham til wan
 herra oc saghdhe, Käre herra om ther äro xl rät-
 wise, wilt thu ey them spara, war herra swar-
 25 adhe iaa, at han wilde them lata staa, oc ey
 forga Swa stegh habraham alt nidhir ath, oc
 minskadhe talit hwart sinne mz tyio, alt til thes
 at han kom til tyo, Tha saghdhe war herra,
 ware ther tio rätwise iak wilde them spara oc
 30 ey fordarfwa Sidhan sagh habraam wan herra
 ey längir, J them tyina bygde j sodoma habra-

ams brodhirson loth at nampne Rätwis oc godhir
j sino lifwirne, til honom sände gudh twa ångla,
oc bödh honom vth aff stadhenom ganga ffor
thy at han wilde stadhin lata fordarfwa, The
badho han taka sina hustru oc döttir oc rask- 5
lika fordha sik thādhan oc for thy at han war
aff räddogha oc dröwilsom nokoth seen, toko
ånglane han oc hans hustru oc döttir oc fördhe
them vtan stadhin oc saghdhe Gan idhan rätta
wāgh oppa bārghit oc seen idhir ekki til ryggia, 10
The gingo thera wāgh oc genstan kom thordyn
oc brännestens eldh aff hymptom oc brände
thān stadhin j grund, oc the fyra stādhy ther
om kring oc sunko nidhir mz folk oc faa swa 246
at ey bleff atir een stikka, Thentidh loth hustru 15
fik hōra thera roop oc skrian oc iāmerlika lath
j stadhenom sagh hon atir til ryggia, oc iāmskōt
omwāndos hānna lykama j een salth sten, Oc
standir ther ān j dagh j qwinno liknilse til āpte-
syn allom thōm som aff syndom ganga mz scripta- 20
malum, oc faa sidhan atir lusta til gambla synde,
Tha skulu the salta sin lusta mz hānna āpte-
dōme oc minnas hānna hemd, Tha gik loth oppa
bārghit mz sinom twem dōttrom oc bodho ther
j ene stenkulo, Dōttrena thenkto at werldin war 25
al forgangin mz eldh, oc at engen mānniskia
lifdhe j werldinne vtan the thry all ena, Thy
giordho the eeth radh mellan siin huru the
matto werldena atir ökia Oc gafwo sinom fadhir
starkt wiin at driikka swa at han wardh ofwir- 30
matto drukkin Oc the ena dottrin gik j sāng
til hans, oc fadhrin j sinom drukkinskap ey

witande hona wara sina dottir afladhe een son
 mz henne, oc wente hona wara sina hustru.
 Andra natten apte giordhe the andra dottren
 samuledh ey farande slappe ffor thy fadhrin
 5 afladhe oc een son mz henne, Hafdhe loth warit
 odrukkin han hafdhe thz ekki giort, Thy min
 kare win, wilt thu reent lifwirne halda, tha skalt
 thu thik for ofwirflödhlikheth oc drukkenskap
 granlika wakta, Thu skalt thin lykama twinga
 10 mz hungir oc thörst, mz waku, mz lima, oc
 mz harklādhum, oc wara idhkelika j gudhlikom
 bönom

Sanctus benedictus kände centidh stark frest-
 ilse j sinom lykama, Han fördhe sik vth aff
 15 sinom klādhum, oc waltradhe sik nakin j thorn-
 um oc netlom swa at hans lykame war allir
 blodhughir oc rifwin oc swa forgik honom frest-
 ilsen

EEn hālaghir ārmete bodhe eensamen j sinom
 20 cella j ene ödkn, vnge dara wildo hans hālgha
 lifwirne forspilla, oc skyndadho ther til ena
 ohöfwiska lösa qwinno som han skulde swika,
 Hon gik til hans sälla oc saghdhe sik willa fara
 oc badh for gudz skuld sik in lata at ey skulde
 25 dywr hona vp äta, thy at thet war seent vm
 qwālin, Årmetin hafdhe miskund ofwir hona oc
 lät hona in j sin ytra sälla, oc gik sielfwir in j
 then indra, Hon badh swa lange at han lät
 hona alstingx in til siin, Hon byriadhe sik blotta
 30 oc diärflika til hans kalzsa aff hwilko han fik

swa hardh frestilse at han formatte them napp-
 leka thola, Tha saghdhe ärmetin widh sik sielf-
 wan, Owinen är j mörkreno, oc gudz son han är
 lyws, oc tende sik genstan lyws, Tha han kände
 frestilsin ökias oc enkte minskas saghdhe han 5
 til sik sielfwan, The tholik thing göra skulu j
 pynonne brinna, Pröfwa thy nw vm thu kan oc 247
 forma äwerdhelikan eldh at thola, Oc stak swa
 först een sin fingir j lughan oc brände, Swa
 annan, oc brände swa alla sina fingra, oc släkte 10
 swa mz myklom swidha kötlikx lusta lugha,
 Qwinnan sagh hwat han giordhe, oc do bradhe-
 lika aff redde, Om morghonen arla komo the
 darane som hona hafdho vthsänt Stötto vp dörr-
 ena oc mento at the skuldo the tw til saman 15
 finna, oc the sagho qwinnonna hwar hon laa oc
 thänktö at hon sofwe, oc funno hona alstingx
 dödha, Oc ermeten läth them see sina fingra
 for hånna skuld brända at frestilsin skulde han
 ey forwinna, Ther äptir badh ermeten innelika 20
 til gudh at hon fik atir liiff, Hon bättradhe sina
 synde oc lifdhe sidhan renlika alla sina dagha

EEn ermete frestadhis aff skörlifnadh hardhe-
 lika aminnandis ena faghra qwinno hwilka han
 hafdhe fordhum seet, Han fik wita vm sidhe at 25
 qwinnan war dödh Han foor thith vm nat som
 hon war iordhat, oc groff vp hånna graff oc skar
 eeth stykke aff hånna lykama oc bar heem j
 sin sälla oc laghdhe thz for siin öghon, Tha
 thz werst luktadhe, oc saghdhe til sinna thanka, 30

Thu hafwir nu thz thu astundadhe metta thik nu, oc ther mz forgik hans frestilse

Thz skedhe eentidh tha hedhninga pynadho hælgha martires mz mangfaldum pynom j manga
 5 handa matto, The toko een vngan swen dyghdhe-
 likan oc ærlikan j sino lifwirne, oc wildo han
 ther til twinga at han skulle mz quinnom synda,
 Hwilkit han engom lundom wilde göra, The
 leddo han j een faghran oc lustoghan yrtagardh,
 10 ther waro rosir oc lilior, oc welluktande blomstir,
 Ther waro ok manga handa bärande thrä, ther
 sungo sötöliska näktirgalor, oc manga handa fughla
 Ther stodh een säng mz silke oc pel dyrlika
 redh, The laghdho swenin naknan j sängena, oc
 15 bundo hans händir oc fötir at han formatte sik
 ekki wäria, Thiit kom een faghir vng quinna,
 oc foor nakin j säng til honom, Hon byriadhe
 hafwa oblyghelik laath, Hon kyste oc klappadhe
 oc tok han ohöfwidzklika, Tha han enga redding
 20 hafdhe oc formatte sik ekki hielpa, beet han
 sina twngo sundir j stykke oc sputtadhe länte-
 lika j hænna änlite oc mz alt thz blodh han
 kunde vthsugha sputtadhe han ful hænna öghon,
 oc forwan hona oc kötzsins frestilse giordhe
 25 honom engin wanda

EEn gudhlikin brodhir skulde eentidh ga mz
 248 sinne modhir, the komo til eet watn oc han
 skulde hona ther ofwir ledha, Tha beswepte han
 sina händir mz klädhe at han ey skulde hona
 30 mz barom oc blottom handom hanna, Tha saghdhe

modhrin Min käre son hwi gör thu swa, Jak är
io thiin modhär, Han swaradhe, Wezt thu ey
at alt qvinnonna liiff är mannenom brinnande
som eldär Oc om iak thit bara köth rördhe
matte inik aff androm qwinnom frestilse waxa 5

Thz war een godhär brodhär han wardh röghdh-
är for sinom priara at han hafdhe ena qwinno
takit widh handena For hwilkit priaren straffadhe
han, brodhrin saghdhe, Helghe fadhär thz war
een godh dande qwinna, Priaren swaradhe Rengn- 10
it aff hymlenom faldär thz är goth, oc iordhin
är godh, tho göra the stundom orena klimpa
tha the saman koma, Swa skeer oc stundom at
een godhär man oc een godh qwinna inagho
swa länge til saman wara at ther inagho ond 15
frestilse oc synd aff koma

EEn aldrogär brodhär som syukär lagh beddis
orloff aff sinom abota at han matte til egipto
land fara oppa thz at han ey ware brödhromen
til omak oc klostreno til thunga, Aboten swar- 20
adhe honom oc saghdhe, blifwin her qwarre,
Farin j wth j maghin faa stark frestilse oc falla
j ont lifwirne, Brodhrin swaradhe, Hälge fadhär
hwi sighin j swa Jak är een gamal oc krankär
man, oc min lykame är vpuöttär oc forthörk- 25
adhär Jak formagh thz wel forwara, Han foor
til egyptum oc bleff ther liggjande syukär Hon-
om withiadhe mange oc fördho honom sina
tharfwe, Til hans kom ok een dāghelikin iomfru
som han aff kerlek röktadhe, oc hans sāng rede, 30

Tha han fikx widh aff sottinne fful han j synd
 inz iomfrune oc afludhe barn inz hænne, honom
 tok ther aptir sörghelika angra thz han hafdhe
 giort, Tha barnit war fõt, oc aff spina want
 5 tok han thz a sin arm, a een höghtidhis dagh
 oc gik in j kyrkiona for alla brödhrena oc kändis
 sina synd oppinbarlika sighiande inz gratande
 tarum Thetta är min skörlifnadz oc olydhno
 son, tha toko alle brödhirne grata muz hon-
 10 om at han war j sinom allirdom j swa stoort
 synda fal komin, Han saghdhe til them Mine
 käro brödhir bidhin for mik oc waktin idhir
 for mino fal iak ful j minom allirdom Oc han
 gik atir j sin sälla oc giördhe both oc bätring
 15 swa länge han lifdhe

Min käre win wilt thu hafwa reent lifwirne
 tha skalt thu fly qwinnonna kompaniskap oc heine-
 lika vimgango oc tak aptedömo aff them reen-
 ferdhogha ioseph iacobs patriarcha son

249 20 **T**hz war een hälaghir patriarcha heeth iacob
 Han hafdhe xij syny, Een aff them kalladhis
 ioseph han war fadhrenom kārastir ofwir alla
 hans brödhir, Honom gaff fadhrin mang litadh
 klädhe siidh oppa foth Naar ioseph sagh nokot
 25 ont inz sinom brödhrom saghdhe han thz sinom
 fadhir, thy hatadho the han oc snybdo hon-
 om j hwario ordhe Eentidh drömde ioseph een
 dröm then berättte han sinom brödhrom oc saghdhe
 swa, Mik thykte som wi brödhir warom a enom
 30 akir, Oc hwar wara hafdhe skurit ena neek Än
 miin neek stodh räth, oc idhra nekir böghdho

sik oc lutto alla til hænna, Thz forsmadhe them
 mykyt oc saghdho Wana mon thu skola wara
 war konungir, ellir skulum wi luta vndi thith
 wald, Theznenne drömin war mällan them empne
 til mera awndh oc wredhe, Joseph saghdhe ther 5
 äptir een annan dröm sinom fadhír oc sinom
 brödhrom j thesse matto Mik syntis j sömpne ath
 solin, manin oc xj stiärnor höghdho sik til miin
 oc badho til mik, Tha fadhrin thz hördhe, Rädís
 han at hans brödhír skuldo faa til hans mera 10
 hat, Thy snybde han honom oc saghdhe, Hwat
 skulu slike dröma, skulum wi Jak oc thin inodhír
 oc thine brödhír bidhia til thiin, oc luta for
 thik til iordha Thetta forsmadhe hans brödhrom
 oc hafdhe awndh oc ilwilia til honom Eendagh 15
 sände fadhrin ioseph aff ebron oc fan sina brödhír
 j dotaym, Tha the fingo han see fiärran saghdhe
 hwar til annan see ther kombír then drömarene,
 Warum nu alle een hughadhe oc dräpum han
 oc seem saa hwat hans dröma kunno honom 20
 hielpa, Tha swaraulhe thera elzste brodhír heth
 ruben Ney wi wiliom han ekki dräpa oc ey
 hans blodh mz swärdh vthgyuta, Han är ioo
 waar kötlike brodhír, Wi wiliom han lifwandis
 kasta j thenna gambla watnlösa brunnen, oc lata 25
 han ther sielfwan döð, Oc sighia swa at wersta
 dywr hafwir han vpätit, Thetta saghdhe ruben
 for thy at han meente taka piltin thädhan lön-
 lika w brunnenóm, oc koma han atir j sins
 fadhír händir, Jämsköt ioseph kom fram til thera 30
 fördho the aff honom kiortilin oc läto han swa
 j brunnen, Ther äptir gik ruben fran them, oc

mādhan han war borto komo köpimen farande
 oc toko the ioseph aff brunnenom oc saldo han
 köpmannomen fore xxx päniga, The toko hans
 kiortil oc rifwo sundir oc litadho han mz kidh-
 5 linga blodh, oc sändo han hem til thera fadhír,
 oc loto honom sighia at the funno han j ödh-
 markinne, Fadhriu kändis widh kiortilen oc gripir
 swa til ordha, Aldra wersta dywr hafwír rifwit
 250 oc swlghit min kārasta son ioseph til dödha
 10 Han sörghdhe oc grät, oc hult sik ila offwír
 alla matto Swa grät han och dröfdhis idhkelika
 oc mangom sinnom, Hans barn komo wiliande
 han blidhka och hughna, Än han wilde engin
 hughnadh aff them taka, Vtan saghdhe, engin
 15 hughnadh är mik mz idhír Jak wil sörghiande
 oc gratande fara nidh til hálfwite til ioseph min
 kārasta son, Vndír thes fördho köpmen ioseph
 til egypto land, Oc saldo han konungxsins mar-
 skalk enom mäktoghom herra heth Putifer, Joseph
 20 war godhír throhin oc wiis oc gömde reent lif-
 wirne, hafwande gudh altidh for öghom, oc thy
 gaff gudh honom wit oc lykko swa at hans
 herra giordhe han wäldoghan ofwír alth sith
 godz, Joseph war faghír oc thäkkir oc höf-
 25 widzkiir vngir man, Thy fik putifars hustru oloflik-
 in kärlek til han, oc saghdhe ioseph thu skalt
 göra som iak thik bidhír sofwa när mik oc
 fölghia minom wilia Joseph swaradhe Min herra
 thror mik alstingx wel oc hafwír mik alt sith
 30 godz befelt Then othroskap wil iak ekki moth
 honom göra, oc synda moth minom gudh, Ther
 aptir hafdhe ioseph centidh nokot at ända j

sinna frw kamara, oc hon war ther eensamen
inne, Hon grep han j klädhin til halz oc saghdhe,
Joseph thu skalt nu göra min wilia, Tha han
thz hördhe kastadhe han aff sik klädhit oc
rymde borth aff husith fran henne, Tha hon 5
sagh sik wara forsmadha ropadhe hon til sinna
quinnor oc swena sighiande at ioseph wilde
hona skemma, Hon kårdhe oc thz for sinom
hosbonda tha han kom hem, Oc mz ioseps
klädhe feste hon sina skemmelika lygn, Herran 10
throdhe henna ordhum oc bödh sinom thiänarom
kasta iosep j konugxsins torn mz androm fang-
om, Thz tholde iosep for renleksins skuld Än
war herra forglömde han ey haldir ther än
annarstadz vtan insände j torngömarans hiarta 15
at han skulde lata ioseph olästan j torneno ganga
och wakta mz honom andra fanga Nokot ther
äptir skedhe at konung pharao lät sin skänk-
iara oc bakara j tornit lägga oc ioseph tok them
til wara, Ena nat sagho the twe hwar thera sin 20
dröm aff hwilko the waro bedröfdhe Joseph
spordhe hwi the waro bedröfdhe the swaradho,
wi hafwom hwar wara seet sin dröm, oc hafwom
engin som oss kan them wththydha, Joseph
badh thöm sighia sik thera dröma, Tha saghdhe 25
skänkiaren Mik thykte som iak ceth winträ saa,
aff hulko vthwexte thre blomstrande wiinqwista
bärande winbära klasa mona fruct oc iak hult
mins herra drykke kar ther vndir thrykkiande
mosten aff bäromen ther vth j, oc bar minom 30 251
herra drikka, Tha saghdhe ioseph Thin dröm
hafwir ath thydha, at äptir thre dagha latir

konungin thik her wth taka, ok antwardhar thik
 atir thit anbite görande thik swa waldoghan
 som thu wast förra Thy bidhir iak thik tha thz
 skeer minz oppa mik, Ther aptir saghdhe bak-
 5 arin swa sin dröm, Mik thykte som iak bare
 thre brödhkorga a mino hofdhe, oc fughlane
 komo flyghande oc toko bort brödhit, Josep
 swaradhe thz hafwir swa mykyt thydha at aptir
 thre dagha latir konugin thik hängia j een galgha,
 10 oc fughlane skulu splita oc äta thit köth, Äptir
 thre dagha skedhe them badhum som han hafdhe
 sakt Tha skenkin kom til walis j gen glömde
 han rasklika ioseps bön, Tw aar ther aptir drömde
 konung pharao twa dröma j sömpne, Han läth
 15 genstan sina mestara oc spamen saman kalla at
 the skuldo honom vththydha hans dröma, oc j
 bland them ffanz engin thz kunde göra, Tha
 mintis först skänkin oppa ioseph oc berättte sin-
 om herra huru han hafdhe j torneno honom oc
 20 bakarenom radhit thera dröma, Jämsköth bödh
 konungin ioseph aff torneno hempta, oc berättte
 honom sina dröma sighiande swa, Mik thykte
 som iak stodh när ene flodh, Ther komo vth-
 gangande syu yxkn badhe fete oc faghre aff
 25 flodhinne, Oc aptir them komo syu andre yxkn
 badhe swltne oc maghre, Oc the swultno oc
 maghro vp ato granlika oc fortärdho the feto
 oc faghra, Jak saa ther aptir syu ax waxa oppa
 enom halm faghir oc ful mz korn, Mik syntis
 30 oc syu annor ax wisin oc toom oc the vp ato
 oc fortärdho the syu fullo axin, Tha saghdhe
 ioseph Herra badhe idhre dröma tekna eeth oc

thz sama The syu feta yxknene, oc the syu
 axsin ful mz korn tekna syu fructsamlikin aar
 som först skulu koma mz fruct och korn oc alle
 gödzko, The syu maghre yxknene oc syu tomo
 axsen tekna syu hardh aar som äpte skulu koma 5
 j hulkom enkte korn skal waxa Thy thykkir
 mik herra konung radhelikit wara at j skipin
 een wisan man oc klokan ofwir landit, oc latin
 saman sanku swa mykyt korn j the försto syu
 fructsama arin oc göma at j hafwin badhe 10
 sielfwe nogh Oc at hielpa rikeno ofwir syu ara
 swlt, Tha konungen hördhe huru wislika ha
 vththydde drömana oc huru ganglikit oc nyt-
 likit radh han gaff Saghdhe han til sinna wel-
 borna men, Munom wi een annan finna thessins 15
 manzsins lika som fuldir är mz gudhlikom anda, 252
 Oc mz orthänkto radhe giordhe han ioseph til
 een mektoghan herra ofwir alt sith land oc rike,
 Oc lät föra han j sinom gylta wagn ofwir alt
 landit byudbande allom böghia sin knä for honom 20
 swa som konugenom sielfwom Oc til stadhfestilse
 laghdhe han wridhnan gulring ofwir hans hals
 sighiande honom Swa som iak är egypto kon-
 ungir Swa skal engin j egyptoland röra hand
 ellir foot mot thino budhy, Thentidh the fruct- 25
 samlika aren komo sampnadhe ioseph alt thz
 hwete oc korn han kunde fanga loth byggia
 ladhor oc stoor mäktogh hws, oc vpfylte them
 mz alzkona korn gömande granlika til oaranen
 komo Thz skedhe ther äptir at ioseph foor 30
 kring om alt landit mz myklo herskap oc store
 äro, Ther war j landeno then mäktoghe herran

Putifar som hafdhe latit ioseph j tornit kasta,
 Han atte ena mykyt ärlika oc sköna dottir oc
 engin man matte koma henne swa när at han
 granlika hona see finge, Hon heeth assenech
 5 hon sat oppa eno högho torn, thz war pryth
 badhe innan oc vtan mz sölf och gul oc ädhla
 stenom, Hon hafdhe syw iomfrur som henne
 daghlika thiänto, Och xvij frome wel wenkte men
 forwaradho tornit at engin matte ther op koma
 10 Hon hafdhe när sik affgudh aff sölf oc gul som
 hon tilbadh, Joseph sände putifar budh at han
 wilde til hans koma, aff hwilko han wardh mykyt
 gladhir, oc saghdhe thz fore sinne dottir, At
 then som konugen hafdhe swa ärlika vphögh
 15 wilde til hans koma, oc spordhe om hon wilde
 han til hosbonda hafwa, Thz forsmadhe henne
 mykyt oc swaradhe swa Jak wil een konungx
 son til hosbonda taka, oc engin fanga wil iak
 hafwa, Litit ther äpte kom ioseph farande oppa
 20 konungxsins forgylta wangne hafwande ena gul-
 krono a sina hofdhe j krononne stodho xij dyre
 stena, oc ofwir them skino xij stiärnor aff klar-
 asta gulle, Han war sielfwir j purpura kladdir,
 oc hafdhe ena gulspiro j sinne hand Tha gik
 25 putifar mz sinne hustru honom j moth oc fullo
 honom til fota oc vnfigo han ärlika mz store
 wördhning Sagh iomfrun ofwan aff tornit oc
 saa han koma j swa store äro Tha war henne
 leth thz hon hafdhe sakt oc fik sinom ordhum
 30 eet annat lagh oc saghdhe, Her kombir farande
 sool oc hymil Sannelika ioseph är gudz son thz
 wiste iak ekki förra Tha ioseph in j husit kom

spordhe han hwa the iomfrun war ther gynom
 finstrit saa nidhir aff tornit, Putifar swaradhe,
 Thz ar min dottir, Hon skyyr manna vmgango,
 wil thu at hon skal til thik koma Joseph swar-
 adhe, ar hon höfwisk oc dondis ma hon wel til 5
 mik koma Oc iak wil mz henne som mz minne
 systir höfwisklika tala, Tha hon kom til ioseph
 saghdhe hon helsadhir wari thu oc wälsighnadhir
 aff them höxta gudh Joseph swaradhe, then
 gudh thik hafwir skapat oc all thing han wel- 10
 sighne thik, Tha badh putifar sina dottir kyssa
 ioseph, Han swaradhe, Thz skal hon ekki göra,
 The iomfru ther dyrkar affgudh skal mik ekki
 kyssa, For thy iak dyrkar oc hedhrar alzwal-
 oghan lifwandis gudh Tha iomfrun thz hördhe, 15
 wardh hon mykyt syriande, oc saghdhe sik aldre
 wilia ther aptir til affgudh bidhia, Oc dröfðhis
 aff thy at hon hafdhe thz giorth, Tha maltidhin
 war gör Foor ioseph sin wegh, oc saghdhe sik
 innan atta dagha wilia thith atir koma, an asse- 20
 nech tok ofwir sik cet swart klädhe, oc inne
 lykte sik eensampna j sinom kamera sörghdhe
 oc gräth at hon til affgudh hafdhe bidhit och
 kastadhe vth all afgudhin gynom finstrit Oc j
 sama punctenom saa hon hymilin ypnar oc 25
 henne tedhis een stiärna oc eet lyus swa mykyt
 skinande at hon aff reddogha ful nidh til iordh-
 inna, Een ängil kom ofwir hona oc saghdhe
 assenech, hon thighdhe qwar oc thordhe honom
 ekki swara, Han saghdhe annantidh assenech 30
 assenech, Hon swaradhe herra her ar iak, hwa
 est thu, Engillin swaradhe Jak ar een förste

ofwir gudz barn stat vp oc hör min ordh, Hon
 vplypte sit hofwdh oc sagh ther een man standa
 Han war allaledh ioseph likir, Hans anlite war
 skinande som een sool, Hon wardh forfäradh
 5 oc ful nidhär, Ängilin gik til oc lyppte hona vp
 tröstande hona oc saghdhe, Läg aff thiin swarta
 klädhe, oc för thik j thin besto, Hon giordhe
 genstan som han badh, tha saghdhe ängillin.
 glädh thik assenech thy at thit nampn är scrif-
 10 wit j hymerike j liifsins book, oc for thin angir
 oc idhrogha est thu nw wordhin thes äwinne-
 lika konugxsins dottir, oc thu skalt wardha io-
 seps brudh Assenech swaradhe Är thz swa at
 iak hafwir funnit nadh for gudhy oc thinom
 15 öghom, tha sit a minne säng iak wil redha thik
 bordh Ängillin swaradhe gör thz rasklika Hon
 gik snarlika oc hänte wiin oc brödh oc satte
 for han, Engillin saghdhe hempt mik nokot aff
 honagh Tha dröfdhis hon mykyt aff thy at hon
 20 onkte hafdhe Ängillin saghdhe gak j källaren
 ther findir thu honagh bär thz hith Hon gik
 254 genstan aff stadh thiit ängillin badh oc kom j
 geen oc saghdhe, Herra her är honaghit som thu
 mik apte sände Ängillin saghdhe Seel est thu
 25 assenech for thz at thu hafwir affgudhin oc
 thera dyrk forlatit, oc thror nu oppa alzwäl-
 oghan lifwandis gudz son Säl äro alle the som
 koma til gudh mz thino aptedömö mz idhrogha
 oc sannom angir the skulu alle äta aff thesso
 30 honagh, thz hafwa the bii giort j paradiis äro
 aff them ädhla rosum som ther waxa, Aff thy
 äta alle gudz ängla, oc hwa aff thy ätir han

skal aldri döð Tha aat ängillin een deel ther
 aff, oc een deel stak han j hænna mun, oc gaff
 henne siin welsighnilse, Assenech taladhe Jak
 bidhir thik käre herra at thu oc wili mina
 iomfrur welsighna, Han lät them koma oc saghdhe, 5
 Alz mektoghir gudh han lati oc gifwi ofwir idhir
 sina welsighnan, ther mz gingo the atir vth, Tha
 badh ängillin assenech bära bort bordhit hon
 giordhe swa, Oc tha hon kom atir war ängillin
 borto, Ther äptir kom budh kungörande at 10
 ioseph kom, Tha satte assenech sik til thz besta
 oc faghirsta hon kunde, oc vnfik han lioflika sigh-
 iande honom hwat hon hafde seet oc hört, oc
 mz henne war giort, Ther äptir foor ioseph til
 konung pharao oc beddis loff at han matte 15
 assenech taka sik til hustru thz vnte konugin
 alstingx gerna oc giordhe eet stoort riikt erlikit
 hoff wel atta dagha oc gaff them badhin saman
 ¶ Ther äptir tha the syu arin komo wardh swa
 mykyn hungir oc swlt at all werldin tholde 20
 nödh, Oc j egypto land fanz ey födha, Aldir al-
 moghin öpir til konugen bedhandis hielp aff
 honom, Än han wisar them alla til ioseph, Tha
 lätir ioseph vp sina ladhur oc säl först inlenskom
 mannom, Oc sidhan allom som komo aff androm 25
 landom, Hans fadhír iacob fik thz spöria at hwete
 oc alzkona korn är falt j egypto lande Thy
 sände han thiit tio sina syny at köpa them thera
 fordhan oc födho, Oc then ynkxsta sonen be-
 hult han när sik hema, han heth beniamin, Han 30
 war ioseps sambrodhir thy at rachel war bägg-
 ias thera modhir, the andro waro ioseps brödhir

a fadhirs wegna oc ey a modhirs, Naar the
 komo j egypto land spordho the hwar kornit
 war falt, The wordho wiste til ioseph mz flerom
 androm Tha the komo til hans fullo the a knä
 5 for honom oc badho han ödhmyuklika sália sik
 nokot korn, Joseph sagh sina brödhir oc kände
 them fulgörla, än the kände til hans enkte Joseph
 spordhe hwadhan the waro, oc the saghdho sik
 wara aff canaan land thiit kompne at köpa sik
 10 födho, Tha taladhe ioseph hardhelika til thera
 oc saghdhe, her skylis nokot annat vndir J ärin
 speyara oc wilin landit forradha, The swaradhe
 255 käre herra thz ärom wi ekki, wi ärom alle eens
 manz sönrir oc hafwom än een wan ynxsta brodhir
 15 hema när warum fadhír, Joseph saghdhe Jak
 skal prófwa om j ärin sanninda men ellir for-
 radhara J skulin aldre hädhan koma för än idhar
 yngxste brodhir kombir hiit, oc lath them gen-
 stan j fängilse lággia, Thridhia daghin apte lath
 20 han them atir for sik koma oc taladhe til them
 oc saghdhe swa een idhra wil iak her j fäng-
 ilsom halda, oc the andra lofwar iak hem fara
 mz the födho j hafwin köpt, oc komin swa atir
 medh idhrom yngxsta brodhír, Oc lath genstan
 25 j thera asyn binda thera brodhir symeon Tha
 wrdho the mykyt sörghiande oc bedröfdhe, ey
 witande at ioseph forstodh thera maal, taladho
 the mellan siin sighiande thenna dröfwilse oc
 genwerdho hafwom wi wel forskuldat tha wi
 30 syndadhúmot warum brodhír ioseph, Han beddis
 nadh aff oss j sinne nödh, oc wi wildom han
 ekki höra, Tha saghdhe thera älzsta brodhir

ruben wäl witin j thz alle at iak idhir affrædh
 oc forbödh syndelika göra moth honom oc j
 wilden ekki tha lydha mino radhe thy letar nu
 gudz hemd æptir hans blodhe Eengin thera
 wentir ath ioseph thera maal forstaar For thy 5
 han taladhe all siin ordh mz tolk til thera Sidhan
 bödh ioseph sinom swenom fylla allas thera säkkia
 mz hwete, oc læggia hemelika hwars thera sölf-
 wir öfwarst j hwetit j hwars thera säk, Thian-
 arane giordho som them war budhit, The toko 10
 thera säkkia, oc mz orlofwe foro hem kungörande
 thera fadhir hwat them war widhifarit, Tha
 the vthgutu aff säkkiomen hwetit Fan hwar
 thera sit sölfwir atir han hafðhe vthgifwit vndr-
 adho mykyt huru thz war til komit oc rædos 15
 at thz war mz swikom giort, at man wilde them
 thyufnadh wita, Jacob talar til thera Barnlösan
 hafwin j mik giorth Joseph ær mik borto, syme-
 on ær j fængilsom j egipto oc beniamin wilin
 j bort föra som eensamin lifwir æptir rachel, 20
 Kombir honom nokor genwærdha til tha sændin
 j mit hwita gambla hofwdh mz mere sorgh til
 hælfwitis Nu sidhan thz war alt vpnöth som the
 hafðho köpt, badh fadhrin them æn eentidh fara
 til egyptum oc köpa them thera föðho, The 25
 swara at the thora thz engalund göra, vtan at
 beniamin magh them fölgia, Fadhrin hafðhe
 han mykyt kæran oc wilde han ekki fran sik
 skilia, Tho vm sidhe faar han vth sin yngxsta
 son oc sighir til thera Mædhan swa stoor liiffs 30
 nöðh ær j wanum fförin han mz idhir oc hafwin
 idhan wilia Oc badh innelika at alzwæloghir

256

- gudh skulde han bewara, Tha the komo atir til
 ioseph fullo the honom til fota, oc ioseph hels-
 adhe them winlika oc spordhe än idhîr gamble
 fadhîr helbryghdho är som j saghdhin mik aff.
 5 The swaradhe honom ia helbryghdho är idhar
 thiänisto man war gamble fadhîr, oc böghdho
 sik än nidhîr til iordh for honom, Tha kast-
 adhe han siin öghon oppa sin samborna brodhîr
 beniamin, oc talar til thera, är thenne idhar
 10 yngxte brodhîr som j hafwin mik aff sakt The
 saghdho ia, Tha taladhe ioseph widh sik sielf-
 wan, gudh miskunde sik ofwir thik mit kära
 barn oc gifwi thik sina nadh, oc wände sik
 snarlika vm, oc gik vth aff huseno j een lön-
 15 likan stadh oc gräth mykyt sara, Ther äptir kom
 han atir in oc lät redha bordh oc satte sina
 brödhîr til bordz, then älzsta först oc sidhan
 then andra hwan äptir sinom aldir, The vndr-
 adho mykyt huru han thera aldir swa görla
 20 wiste Mädhän the ato oc drukko oc pläghadho
 sik wel badh ioseph sina thiänara mz hwete
 fylla thera säkkia oc stinga thera sölfwir mz
 hweteno j hwars thera säk, oc j thes yngxta
 brodhîrsins säk badh han stinga sin silfnap, Om
 25 morghonin arla toko the sina säkkia oc foro
 thera wägh, Än ioseph sände äptir them sin
 foghota oc lät them hindra oc atirföra for thyuf-
 wa, oc sighîr j hafwin wersta oc fulasta gerning
 giorth J hafwin stolit mins herra silf nap, The
 30 swaradho, godhe herra hwi tala thu swa at wi
 herrans thiänisto män skuldom swa ila göra, aff
 hans silfnap witom wi enkte wardhîr han funnen

miz nokrom wara, han skal sith liiff mista, oc
 alle the äptir lifwa skulu äwerdhelika blifwa
 herrans thräla, Tha ranzsakadhe foghoten thera
 säkkia oc fan silfnappin j thes yngxsta brodh-
 irsins säk, Tha wrdho the brödhir swa ila widhir 5
 at the slitu thera klädhe j harme, The fördhos
 atir til ioseph oc fulla a knä for han oc beddos
 nadhe, Joseph sighir til thera, Hwi wildin j mote
 gudhy oc mik swa ila göra, Judas thera brodhir
 swaradhe Hwat skulum wi arme män her til 10
 göra ellir swara, ellir hwat räth maghum wi for
 oss byudha, gudh sielfwir plaghar oss for wara
 gambla syndir Min herra wi ärom alle idhre
 thräla badhe wi oc swa han som silffkarit är
 medhir funnit, Joseph swaradhe Fiärran wari 15
 then domin fran mik at obrutlike gelde miz brut-
 likom, then som mit silfkar stal, han skal wara
 min thräl, oc j farin j fridhi som ärin oskyloghe
 hem til idhan fadhír, Judas sighir til ioseph,
 Konnom wi hem til wan fadhír, oc seer han ey 20
 smaswenin wara miz oss tha dör han aff harme,
 Thy at hans liiff oc helsa haldir sik widh swens-
 ins liiff, oc tha ärom wi alle brödhir skyldoghe
 at swara gudhy for fadhirs dödh Min herra iak
 skal wara idhir threl for swenin thy at iak tok 25 257
 han a mina lofwan, oc gaff iak vth mina twa
 syny for han, oc mik sielfwän skyldoghan fadh-
 irs dödh Min herra lat mik heldir wara threl än
 fadhirs bana, Oc lat swenin lidhughan fara hem
 til sin fadhír miz androm sinom brödhrom, Thy 30
 at ey gitir iak ellas tholt widhir the ysäld oc
 dröfwilse ther ifwi kombir minom fadhír än han

smaswenin saknar, Oc mun iak tha bāra witne
 mot mik siālfwom j mino sanwiti fore gudz
 dome Oc the stodho alle a knā grāto oc sōrghdho
 owir alla matto Tha gat ioseph sik vtan grath
 5 ey lāngir haldit oc warkunnar sins fadhirs hierta
 sorgh oc sinna brōdhra reddogha oc drōfwilse aff
 innarsta hiārta oc byudhir allom vthganga vtan
 sinom brōdhrom Sidhan talar han sielfwir til
 thera mz grōtōlike rōst oc flytande tarum swa
 10 hōght at the hōrdho som vte stodho Mine karo
 brōdhir hafwin enga faro Jak ar idhir brodhir
 Joseph som j saldin Rādhins ekki thz skal idhir
 enkte skadha at j saldin mik til thessa landa,
 gudh sānde mik for idhir til egypto land idhir
 15 til liiff oc helso, Thz war mera giort aff gudz
 foreskipan an aff idhro radhe, Gudh hafwir giort
 mik pharao konugx radhgifwara, herra och hōfdh-
 inga ofwir alt hans rike, Tw aar āro nu fram
 lidhin sidhan swlt oc hungir byriadhis oc an
 20 āro fām aar j geen j hwilkom engen thorff
 plōghia ellir saa, skyndin idhir hem aptir minom
 fadhir oc sighin honom thenna tidhande oc kun-
 gōrin honom alla the āro gudh hafwir mik giorth,
 oc bidhin han til mik koma Sidhan tok han sin
 25 sambrodhir beniamin j fampn kyssande han oc
 grāto the badhe for glādhy, Ther aptir mintis
 han widh alla sina brōdhir oc fālte taar ofwir
 hwan thera, Sidhan dirfdhos the til at tala mz
 honom, Thenna tidhande spordhos oc komo for
 30 pharao konung at xj ioseps brōdhir waro til
 hans kompne, Aff hwilko konungen oc hans
 herskap mykyt gladdis, oc bōdh ioseph gifwa

them godz oc pāninga mz sik hem, oc ārlika
 waghna, oc bōdh at the skuldo hempta thera
 fadhīr hustrur oc barn oc allan thera boscap
 til egipto land Joseph giordhe som konungen badh,
 Han gaff hwariom sinom brodhīr tw par klādhe 5
 oc rede them ārlika oc wel aff gardhe Än ben-
 iamin gaff han fām Swa mang sānde han ok
 sinom fadhīr heem, Oc xx asna ladhna mz hwete
 oc alzskona gafwom han gaff them loff at föra
 sinom fadhīr fāghins tidhande oc föra han til 10
 egiptum mz alle thera slākt som för är sakt, oc
 āptir konungxsins budh gaff ioseph them eeth 258
 eyghit land ther the skuldo ensampne boo Nu
 är witande tha iacob mz sinom sunom oc suna
 konom oc barnom komo til egiptum waro the 15
 at tali syu oc sextighy än mz ioseph oc hans
 twa synir som fore waro j egipto, waro the alle
 fāghdhar brōdhīr oc brōdhra barn lxx folk Oc
 tha moyses ledde thera slākt vth aff egipto land,
 waro the siex hundradha thusand fām hundrat 20
 oc fāmtighy men vtan qwinnor oc barn Swa
 hafwir ioseph nutith at han hafdhe reent lif-
 wirne oc wilde ey skōrlika lifwa, Thy vphōghdhe
 gudh han oc giordhe swa stoor thing mz honom,
 Thy min käre win tagh āptedōme aff honom, 25
 oc haff ey skōra thanka ey skōör ordh, oc ey
 skōra gerninga, Thu skalt ey til skōrhet radh
 ellir fulbordh gifwa, oppa thz at gudh skuly
 thik j sino āwinneliko rike vphōghia
 Min käre win thu skalt ey skōrlika lifwa 30
 thz är gudz budh, wilt thu hafwa reent lifwirne
 tha skalt thu thik mz fulom qwinnom enkte

bewara, thu skalt enga onda *qwinno* lata ofwir
thik radha, Thinna dande hustru radh skalt thu
gerna höra oc hona skalt thu älska, Thu skalt
wara manlikin oc ey *qwinzlikin* at thu latir ena
5 fula hudh ofwir thik radha, gör thu thz iak
haldir thik for een dara

Man findir j *scriptinne* aff enom konung han
hafdhe ena anio hon war honom swa mäktogh
wordhin at han enkte giordhe vtan thz hon
10 wilde, Hon satte sik när honom oc slogh han
först widh eeth kynben oc swa widh annat, Alt
suth han ok gränniadhe aath som eeth swidhit
getz hufwdh, naar hon war wredh tha war han
dröfdhir, Naar hon war blidh war han gladhir
15 swa hafdhe hon han forwnnit oc giort han til
een gek oc dara, Thy skalt thu thik for ondum
qwinnom wakta the fordarfwa thik badhe til
wit oc fräghdh om thu fölghe thera wilia

Thz war een konung heth sardonopolis, *qwinnor*
20 hafdho han swa wilt och forwänt at han sith
rike antwardhadhe sinom marskalk, oc sielfwir
bleff han j sino pallacio innelästir mz *qwinnom*
badhe dagh oc nath at engin annar matte in til
hans koma, Hwat han astundadhe gaffs honom
25 ther, Thetta waradhe langan tyna, Han aat mz
qwinnom, Han soff när them, Han sömadhe oc
sänkte mz them oc giordhe mz them alla thera
syslo, Swa hafdho the giorth han til een dara
Vm sidhe tok thz hans herrom oc förstom j
30 rikeno mykyt forthryta oc wildo sik een annan

konung wälia, The stormadho til hans palacium
 oc wildo thet winna, Tha konugin thz sagh 259
 stikkadhe han sielfwir innan til eld oppa oc mz
 allom *q*uinnomen brände han sik inne

Hör nu thetta här aff konung salomon 5

Min käre win thu skalt oc thz wita at *q*uinnor
 giordho then wisa konung salomon til een dara,
 han war then visaste konung ther wärldin hafdhe
 Swa läs man aff j scriptinne Salomon war kon-
 ung dauidz son oc hans modhär heth bäsabe 10
 Thentidh dauidh war swa gamal at han aff
 naturlikom hita kunde sik ekki werma, Hafdhe
 han när sik ena sköna iomfru heth abysaagh
 sunamitis hon thäktis honom oc soff när honom
 oppa thz han skulde aff henne hafwa werma 15
 Oc bleff tho ospiellat oc reen iomfru, Daudid
 hafdhe een son het adonias, han wilde för än
 fadhrin war dödhär konugx rikit vndär sik winna
 oc giordhe eeth stoort gestabudh, Thiit komo
 alle the honom vnto got oc waldo han til kon- 20
 ung. Thetta vndirstodh bäsabe oc gik til kon-
 ung dauid oc sagdhe herra thu hafwir sworit
 mik thz at min son salomon skulde konungir
 äptir thik wardha Nu hafwir adonias een storan
 sampnadh giort oc the hafwa han til konung 25
 walt, Tha taladhe dauid til prophetan nathan
 oc til höxsta prestin sadoch Takin salomon oc
 sätin han oppa min mula Oc förin han kring
 om allan stadhin Oc wighin han til konung

som dauid hafwir sielfwir walt Ther aff gladdis
 folkit, ropadho oc sungo oc bläste basunom,
 Thentidh the tidhandin kono thiit glædhin stodh
 flydhe hwar sin wægh oc thera wal the giordho
 5 wardh til enkte Salomon wardh wældoghir kon-
 ungir a sino tionda are Oc hans fadhir bleff
 dødhir Ther æptir sænde adonias bersabe til kon-
 ung salomon oc lät bidhia om iomfruna abisagh
 sunanitis bersabe saghdhe, iak bidhir thik son
 10 at thu giff adonias the iomfruna, Han swaradhe
 Modhir bidhin swa gerna om alt rikit J witin
 wæl at hon ær een wærdhogh drotning han war
 oc gerna konung om han finge iomfruna huru
 skulle mik tha gaa, Han hafwir bidhit ena bøn
 15 ther guar a hans liiff Oc sænde genstan bort
 oc lät han dræpa Ther æptir tok konung salomon
 sik til hustru konungxsins dottir aff egypto Oc
 a sino allopta are afladhe han barn mz henne.
 Arla byriadhe han skört lifwirne oc seent lät
 20 han ther aff Ther æptir foor han til gabaon för-
 ande thiit sit offir Oc war herra oppenbaradhe
 sik honom ther sighiande, bedz ena bøn a hwat
 thu wilt, Hona wil iak thik weta Salomon saghdhe
 Herra iak ær eeth barn oc hafwir stoor thing
 25 forestanda oc mykyt folk at radha, giff mik
 wiisdom at iak matte alt wæl kunna styra, War
 herra swaradhe Thin bøn thækkis mik wel Thu
 hafwir ey bidhit som andre plægha om rike-
 doma och lankt liiff oc hemd ofwir thina fianda
 260 30 Thy wil iak gifwa thik swa storan wiisdom at
 engin mænnskia skal wara thiin like, Ther til
 wil iak gifwa thik rikedom a oc æro som thu

akke bedhis swa fulstupplika at alle skulu thz
 vndra, Än tho skalt thu io likowel min budh-
 ordh halda, Salomon kom heem thakkadhe gudhy
 for sina nadh oc gawo, Ther äptir kommo twa
 qwinnor oc baro for han eth barn, The ena 5
 saghdhe, Herra thenna qwinnan oc iak warum
 badha eensampna i eno huse, Om natten a lagh
 hon sit barn j hel oc mädhan iak soff stal hon
 bort mit lifwande barn, oc laghdhe sit dödha barn
 j sama stadhin The andra qwinnan swaradhe oc 10
 saghdhe thu lyughir, Thetta barnit är mit oc
 ekki thit, The kifwadho oc thrätto ther om
 länge, Tha war än konung salomon eet barn,
 The wise herra j rikeno sato ther om kring oc
 wildo see oc höra hwat rät han wilde ther 15
 om gifwa Konugin saghdhe häntin mik hiit eet
 swärdh, Tha swärdhit kom saghdhe han Thenna
 qwinnan sighir at barnit är hänna, The andra
 sighir thz wara sit, Huggin barnit mit sundir
 j twa dela, oc fan halfft hwario thera, Tha byr- 20
 iadho the wiso herrane til at lee oc huldo thz
 for gaman, Tha saghdhe barnsins rätta modhir
 mykyt bedröffdh bewisande ofwir barnit sit modh-
 irlika hiarta O käre herra lat barnit lifwa iak
 wil thz gerna vmbära ther til at thz mughe sit liiff 25
 behalda, The andra swaradhe ney man skal thz
 skipta ey skal hon thz hafwa, ey wil oc iak thz
 behalda, Tha saghdhe konungin ffaan the qwin-
 onne barnit som thz wil lata lifwa hon är barn-
 sins rätta modhir oc enga ledh the andra, Tha 30
 the wiso herrane thetta hördho som förra at
 honom logho, The byriadho han frykta tha oc

lowa thy the sagho gudhlikan wisdom j honom
wara, Konung salomon wäxte oc threfs ä meer
oc meer j dyghdhom oc rikedomum j äro oc
wald ofwir alla konunga, Oc andre konungi
5 fördho honom rika hafwor gul oc sölfwir j smidhe
oc androm dyrom hafwom, Han owä gik j wis-
dom alla the wisasta konunga ther wä idin hafdie
Salomon bescreff natur oc skipilse aff alla handa
thrä, aff allom yrtom oc krydom aff allom dyurom
10 oc fughlom, Han screff oc thz man matte diäflana
mz beswäria, Han hafdie innelukt j eno glas kar
manga diäfla Oc äptir hans dödh komo män oc
slogho karit sundir thänkiande finna ther mykyt
gul oc wordho diäflane swa lösö Konung salo-
15 mon loth byggia templum domini Thz är war-
herra mönstir j iherusalem Oc manga andra stora
gerniga, Konung yrian aff cyro lät hugga alt
tymbrit j sino rike oc sände thz nidhir til ihe-
rusalem, Ther fore sände konung salomon hon-
20 om atir hwart aar mz skip xx thusanda matter
261 hwete xx thusanda tunnor olio oc xx thousand
fat wiin, Han sände thith xxx thousand som
tymbrit skuldo hugga, Oc konung yrian fik
honom än ther til aff sino folke, Thetta folkit
25 skipte han j thre dela swa at een delin ärwodh-
adhe een manadh oc annar delin annan manadhin
oc thridhi delin thridhia manadhin Oc sände
thöm til eet bärgh heet lybanus Ther huggo the
thz skönasta tymbir wara matte, Ther til hafdie
30 han xviiij thousand stenhuggria som stenin brutu
Oc tw thusanda mestir men som han reddo oc
huggo til ända, J grundwalenom lagdhos mykyt

store stena, een war wel xx alna at längdinne, x
 alna j bredinne, oc fäm alna j höghdhinne, Dragbara
 oc ärwodhis män waro wäl lxx thusand, Templum
 war alt bygt aff hwitom marmorsten, Stenane oc
 tymbrit redis oc hugx alt vtan stadhin, swa at 5
 ey hördhis eeth hamarslagh j stadhenom tha the
 vpbygdo templum, Templum war sielfft fyra-
 slindot, oc mykyt stoort, Nu ma thu vndra huru
 the formatte the storo stenana bryta, Ther til
 fan konung salomon siälfwir ena konst, J hans 10
 gaardh war een strutz, oc hafde een vnga Salo-
 mon tok vngan, oc innelykte han j eet stoort fat
 aff glaar Thän gamble strudzs sin gik alt vtan om
 kring, oc saa sin vnga oc kunde ekki ath honom
 koma Han flögh j ödhknit oc hämpte een litin 15
 orm Honom thrykte struzsin sundir, oc beströk
 glasit mz hans blodh, oc genstan rifnadhe glasit oc
 vngen wart fri Thän ormin märkte salomon gran-
 lika oc lät sökia han j ödhkninne, Oc mz honom
 brutu the hardh bärgh oc stora stena Templum 20
 allir mönstrit war ey hwälft, ey sparrat oc ey
 thäkt, som wara kyrkior äro thäkta, Ther war
 öfwarst een slättir botn, ther man matte oppa
 badhe gaa oc sta Swa äro all thera hws skipat
 j them landom, The widhir thorfwa ther ey annor 25
 thak, thy thz pläghar ther ekki regna ellir snioa,
 sieldan ellir aldrigh, Mönstrit hafde j höghdhinne
 thyughu alna oc hundradha, ther waro thry rwm
 hwart thera vp aff andro, Ther nidharsta rumit
 war gingo balka vth gynom murin fäm fota lange, 30
 Ther oppa war giordhir een vmgang, at man
 matte vtan til gaa alt om kring Samuledh war

giort widh thz andra rumit, oc widh thz thriddia
 oc skapt som een borch fastelika hygd, vmgan-
 gane kalladhos pinnacula, ther satte diafwllin
 wan herra oppa oc badh han nidhir springa, thz
 5 skalt thu forsta aff thy andra mōnstreno for thy
 thz första wart fordarfwat alt j grund Sidhan
 bygddis eeth annat, hwarghin när swa skönt som
 262 thz första, J mōnstreno war een windelsteen som
 man gik vp aat, ther waro oc finstir, vtantil
 10 thrang oc innantil widh J nidharsta rumeno waro
 murane klädde mz brādhum aff cedro, fra gulf-
 weno oc vp til balkanna, oc all brādhin j wāgg-
 iomen oc a gulfweno waro klād mz gul oc besat
 mz dyrom stenom, oc gullit war nāghilt mz
 15 storum gulnaghlo m konstelika giordhum Ther
 som brādhin oc tafionar samanfōghdhos waro
 bredha listor, ofwir nāghilda aff klart gwl, mykt
 behādelika oc mestirlika giordha Oc mit a hwarie
 taflo stodho belāte vthskorin aff gul Hwa ther
 20 ingik sagh enkte annat ān gwl oc dyra stena.
 The andra rumen waro ey alstingx swa kostelik,
 Thentidh mān stenana laghdhe j grundwalin oc
 murin war ther omata skōn een steen, honom
 kundo mestirmānnene enkte rwm til matto finna,
 25 Hwar the budhu han til, war han antiggia off-
 langir ellir offstuntir, Thz forsōkto the vpta och
 kundo honom enginstadh til matto finna, Tha
 wordho mestirmānnene wredhe, oc wroko han bort
 mz allo, Tha mōnstrit war swa när redho, at
 30 the skuldo senasta stenin laggia ofwarst j muren
 j eet hyrne, tha kundo the engen steen finna, som
 ther war til matto The komo vm sidhe til then

bortkastadha stenin oc mato han, tha war han
 ther swa wäl til matto, som han hafde ther
 warit huggin til Oc then stenin samanläste a
 sik twa waggia, Thz vndradhe allom oc saghdho
 thz wara eeth vndir aff gudhy, Aff thessom stene- 5
 nom är scrifwat j psaltarenom Lapidem quem
 reprobauerunt edificantes hic factus est in caput
 anguli, Öfwarst j murenom war een afsätning
 som lankt gik ofwir muren ther hängde widh
 winbära klasa aff klart skinande gul mykyt store 10
 oc waro swa hängd, at wädhrit matte blasa them
 badhe hiit oc thiit, atir oc fram, Öfwarst a mur-
 enom stodho spyuth aff gul vprät swa skarp, at
 ey een fughil kunde sik ther a säthia, Oc war
 längdan til at see oppa som een forgyltir skoghär, 15
 Kring om mönstrit waro fyra bygninga bygda
 som eeth klostir, Mällan mönstrit oc the husin
 war een faghär släth, Männene hafdho syndirlika
 eeth hws ther the skuldo bidhia vthi Oc qwin-
 onar hafdho serdelis thera hws, Thenna bygnigg- 20
 in war swa mangfald oc vndarlikin, at engin
 kan ther til fullo aff scrifwa, Aff them redhzskap
 som war j mönstreno är lankt at sighia som waro
 fanur aff gul, Fat oc diska handfat oc lyusa
 staka, oc rökilsa kar, oppa theem weet iak enkte 25
 tal, Ther waro manga handa kostelik thing, som
 all waro giordh aff gul, Thetta mönstir war bygt
 oc fulkompnat j syu aar, Tha thz war redho sampn-
 adhe konugen alt sit folk oc wighdhe mönstrit 263
 Oc offradhe sielfwir aff sino eyghno xxij thus- 30
 anda yxkn oc hundradha thusand wädhra, Herra
 oc förste oc almoghin offradho swa manga yxkn

oc wādhra at ther war enkte tal oppa, The glādhy
 ther war aff sang, aff pypom basunom, oc aff alla
 handa lekom war obegriplikh Tha ful konung
 salomon a siin knā, oc badh for allom them ther
 5 miskund oc nadh sökto j thy gudz huse, at gudh
 skulde sik ofwir thōm forbarma, oc forlata them
 alla thera synde, Han badh oc ān om oasr ellir
 pestilencia ellir nokor annor plagha kome j landit,
 om the ropadho til gudh j mōnstreno at han
 10 skulde thōm hiālpa, Tha kom elin aff hymblenom,
 oc brānde offrit som han offradhe oppa altarit,
 Oc eet sky vpfylte innantil alt mōnstrit, Om
 nattena oppenbaradhe sik war herra honom, oc
 saghde, at han hafde hālgat mōnstrit oc hōrt
 15 hans bōn, ffolkit bleff alt saman j syu dagha mz
 mykle frōgdh oc glādhy, Sidhan gaff konungen
 thōm orloff, oc hwar foor heem til siin, Ther
 āptir bygde salomon eet skōnt lustelikit hws, thz
 kalladhis eeth somar hws, Thz stodh mit j enom
 20 rosingardh, ther fullir war mz rosum oc lilium,
 oc mz mangahanda wālluktande blomstir oc
 yrtom, Thān yrtagardhin war stoor oc bredhir,
 kringsattir mz ārlikom thrām som een skoghir,
 oc war swa lustelikin oc ārlikin, at man kan ey
 25 til fulz ther aff sighia, Husit war sielfft nidhan
 til bygt aff kostelikom oc dyrom sten oc ofwan
 til alt aff ādhla thrā, J nidharsta stenuseno
 gōmdos yrtir oc ādhla dyrr kryde, alla handa
 ther man kan thānkia, Thz ofwarsta husit war
 30 fult mz wākn, som altidh hāngdo redho, Ther waro
 oc annor syndirlik wapn, ther konugin plāgh-
 adhe hofwera mz, Vtan stadhin war een frombir

lustelikin rosin gardh Thiit plāghadhe konungin
 opta fara for tidhkörting skuld langx gynom
 stadhin, oppa sinom gylta wagn Tha ridhu for
 honom mang hundrat junkara, thz waro alt wth-
 walda the skönasta oc fāghirsta pilta, ther werld- 5
 in kunne hafwa, Thera haar waar gwlt oc krusat
 oc siit til thera belte, The waro klädde j gul oc
 bliant oc dyrasta klädhe, the fördho for honom
 hans howera wapn tw hundradho glauor aff gul,
 Tu hundradha boklara oc thry hundradha skiolla 10
 aff skinande gulle, ok waro skapte som halfwe
 mana, The piltane skinu aff gul oc waro at see
 til som andre āngla, Äptir them fölghdhe kon-
 ungin a sinom gylta waghne, äptir honom nest
 fölghdho hans herra oc förste riddara oc swena, 15
 Hans howo sinne war mykyt stoort, Han hafdhe
 xij thusanda hesta när sik daghlika tha han wilde
 ridha Oc fāmtighy thusand hult han a landeno
 altidh til redho, tha man them widhirthorffte
 Konung salomon hafdhe skipt sit rike i tolff 20 264
 föghöti Oc hwar foghote skulle han födha oc
 spisa een manadh, Ther mz kom arit om kring,
 Han skulde hwar dagh hafwa xxx mattor myöl
 til sāmblor oc lxx til brödh, Thz som kom til
 hans kost aff willebradh war enkte tal aff hiort 25
 oc hind, ālgh oc raa. wilswin hara oc biörna,
 akirhöns oc föghisana oc aff all the willebradh
 ther tax badhe a land oc watn Ouir alla thenna
 willebradh skulde han daghlika hafwa x göda
 yxkn oc xx yxkn aff hiordhinne, Oc ther til 30
 hundradha faar Oc owir alt thetta fördhis ān til
 aff allom landom oc köpstadhum, Än hwat ther

forgiordhis j kryde, j riis oc mandol, j fikon oc
 rosin, oc j alla handa frukt, Oc j dyrom drykk-
 iom aff wiin oc myödh, klarheth oc most, oc aff
 allom androm kostelikom drykkiom, ther war
 5 enkte tal oppa, The qwinnor j hans gardhe waro,
 waro mykyt manga, Han hafdhe eena stwnd wäl
 sextighi drotniga, Oc attatighi amior, Ther aptir
 komo konunga oc herra aff allom landom oc
 fördho thera döttir til honom Oc wildo winskap
 10 mz honom binda, Thy finz j scriptinne at han
 hafdhe syu hundradha kronadha drotninga, Oc
 thry hundrat amior, Tho sighir iosephus, at drotnigana waro lxx, Än fatabwrs möör oc thiänista
 pikor war enkte tal Thessa qwinnor waro hedhna
 15 oc giordho than wisa konung salomon til een
 dara, at han aff gamblom aldir ofwir gaff gudh
 oc badh til affgudh, oc lät byggia them quinn-
 omen afgudha mönstir oc affgudh som the skuldo
 bidhia til Thy min käre son fly qwinnor oc thera
 20 hemelika vmgango, wilt thu them ofmykyt höra
 the göra thik til een dara Somlika bökir halda
 at salomon fik angir oc idhrogha i sinom ytirsta
 ända ¶ Nu hafwir thu nokot litit hört aff kon-
 ung salomons storo äro oc rikedoma, J hans
 25 daghum war swa mykyt gull j iherusalem at silf-
 wir räknadhis for inkte, The hafdho sölfwir som
 stena, Ther aff giordhe folkit sina diska, stola
 oc bänkia vtan for thera husom, Konungin hafdhe
 vthgangande skip, The sighildo til offir oc hanto
 30 gul oc sölfwir oc ädhla thrä oc dyra stena, fils-
 ben fughla och dywr oc alt thz siälsynt war fördho
 the til iherusalem, The arlika drotnigen af saba

ther kalladhis Nicaula, som beropat war for the
 wisasta quwinno ther nokor stadz war, hördhe
 mykyt sighia aff konung salomons wisdom, rike-
 dom oc äro, Hon foor til iherusalem mz myklo
 fölghe ärlika oc rikelika hafwande mz sik manga 5
 vlwalda som baro gul ädhla kryde oc dyra stena,
 Hon kom for konungin oc han vnfik hona mz
 storum hedhir oc äro Hon begawadhe konungin
 mz hundradha pund gul mz dyrom stenom oc
 ärlikom krydom Än konung salomon gaff henne 10
 mykyt meer atir j gen, Hon taladhe mz honom 265
 aff wisdom oc snille oc kunde hans wisdom ekki
 begrunda Oc vndradhe oppa hans wisheth oc snille
 Kunde hon enkte swara, Tha hon atirkom til sik
 sielfwa saghdhe hon, Nu thror iak at mik är 15
 ekki hälftin sakt, äptir thy iak hafwir alla redho
 seet oc hört, Sale äro thine thiänara som thik
 daghlika thiäna oc thin wisdom see oc höra,
 Ther äptir sände konung salomon hona heem
 mz myklom hedhir oc äro, J bland al the vndir 20
 hon ther sagh j bygning oc andro Tha vndradhe
 hon inkte meer, än the klädhe hans thiänara
 waro mz kläde Naar nokor främädhe herra ellir
 geste kom til konugxsins gardh fan han meer än
 thusanda riddara oc swena swa vndarlika klädda, 25
 at hwilkin them saa wiste genstan ok forstodh
 aff thera klädhe hwat ämbite hwar thera hafdhe
 Oc war ey widhirthorfft at spöria,

Människia märk thz iak thik säghir, ware thz
 swa at alle thenna werldinna rikedomä oc ära, 30
 frögdh oc glädhy ware thusanda sinnom störra
 än hon är for hwaria the stiärno j hymblenom

är, Fore hwan then drupa j hafwino är oc for
 hwart thz sandkorn j iordhrike är, Oc skulle een
 människia hafwa the frögdh oc glädhi til doma
 dagh thz ware stoor glädhy, Än kunde hon ey
 5 liknas widh the minsto glädhy ther een dagh är
 j hymyrike Min käre win wilt thu hafwa ren-
 fardhokt lifwirne tha ma thu koma til äwinne-
 lika hymerikis frögdh oc glädhy, Thu mat oc
 mz enom skörom thanka om thu stadhfestir han
 10 mz thinom wilia hymerikis glädhy fortapa Oc
 äwinnelika häluitis pyno forthiäna

Nu sighir thu wanlika swa Huru kan iak mz
 minom thanka dödhölika synd göra, hafwir iak
 wilia at dräpa een man oc iak gör thz ekki iak
 15 thorff for han hwarte bätra ellir böta, Hafwir
 iak wilia skörlika lifwa oc iak gör thz ekki huru
 hafwir iak ther mz giort dödhelika synd Ther
 wil iak swara thik nokot til, Thz skedhe j minom
 tyma j enom stadh hetir räfla at thyughu komp-
 20 ana slogho sik til saman oc foro til siös oc wildo
 röwa, thz spordhis, Oc folkit for aptir them
 Oc the wordho gripne oc atirfördhe, för än the
 nokon man röfwadho, oc wordho alle halshugne
 for thera onda wilia, Hwa kan thz bewisa at the
 25 misto thera liiff til orätta mädhan the wordho j
 thöm onda wilianom gripne Swa sighir iak thik
 hafwir thu wilia at dräpa een man oc döör thu
 j them wilianom, thu kombir alregh for gudz
 änlite Min käre win iak wil än sighia thik eeth
 30 annat mykyt farlikit, Hafwir thu een sköran
 thanka j hwilkom thu dwäls oc thit hiarta lustas

j honom, Än tho thu wilde nödhogh göra thz
 thu thänkir, For the lusten thu hafwir a skör-
 hetinna weгна oc staar ekki a moth tholkom
 thankom, Thän thankin är for gudhy dödhölik
 synd Slike thanka skulu thik misthakkias oc thu 5
 skalt thöm fran thik köra, Thetta skalt thu oc
 vndirsta aff androm thankom j swa matto, hafwir
 thu owilia ellir ogönst til nokon oc wille tho ey
 siälfwir göra honom nokot ont, än thot at han
 laghe for thik bundin, hafdhe thu thän thanks 10
 om än annar giordhe honom nokot ont och thz
 ware thik liofft oc vnte honom thz wel, thän
 thankin är dödhölik synd, om än han thik ekki
 misthakkis Thu wilde oc nödhoghir stiäla hans
 godz aff honom ellir röwa, Tho staar thit hiarta 15
 til hans swa, om än nokor annar stale hans godz
 ellir röwadhe, ellir miste han thz j sio ällir brand
 thz thykte thik wara wel thz är dödhölik synd,
 oc staar thu tholkom thankom ekki amot, Swa är
 thz om sköra thanka, om thu gifwir thik siälf- 20
 wiliandis til at lustas j them Än tho at thu wil
 ey skörlika lifwa

Nu sighir thu swa käre fadhir j ärin alt off
 hardhir scriptare, j räknin syndena mykyt stora,
 Är thz swa stoor synd som j säghin, hwi göra 25
 thz preste som thz j bokomen läsa, ware thz
 synd the giordho thz enga lund Min käre son, een
 godhir prestir wilde nödhoghir for alla werldena
 skörheth bedrifwa, Än naar prestir munkir ellir
 nunna byria at wardha onde, tha wardha the j 30
 syndomen lekfolkeno werre görande the syndh

een lekman nōdhoghīr giordhe, Waar herra tedhe
 Jeremie propheta ena bewisning oc saghdhe hwat
 5 ār thz thu seer jheremia, Han swaradhe Herra
 iak seer j mōnstreno staa twa korgha mz fikom
 J them ena ȳro godh fikon oc alstingx godh, J
 them andra ȳro fwl fikon alstingx ond Swa ār
 thz mz prestom oc begifno folke, Hwar the ȳro
 godh ther ȳro the mykyt godh, ȳro the ond tha
 ȳro the alstingx ond

10 **E**En munkir lop vth aff klostir, owirgifwande
 sin ordon wardh een rōware oc fwl mordhare,
 Han kom j een skogh ther andre rōwara waro,
 oc wart thera kompan mykyt werre ȳn the waro
 alle, The plāghadho rōwa godzsit oc lata folkit
 15 lifwa ȳn thenne lāt engin lifwa ther kom fore
 hans hand, Han myrdhe then ena mz them andra,
 Honom war ey mera fore at myrdha ena mȳn-
 niskio ȳn drȳpa ena flughu, Thz kom om sidhe
 at han skulde taka lōn fore sina gerninga, Han
 20 wardh gripin oc dōmdir til dōdh, Tha kȳndis
 han oc saghdhe Jak hafwir warit munkir oc ther
 ȳptir rōware Oc iak gladdis ther aff at iak thordhe
 myrdha folk oc ekki the andre Oc naar iak skar
 267 nokre mȳnniskio strupan sundir oc thz harkladhe
 25 j hȳnna halse, thz lyudhit war mik mykyt sōtare
 ȳn nokor harpo lekir

Een spyrilse aff renfȳrdhogho lifwȳrne

Min kȳre fadhīr iak wilde gerna renferdhelika
 lifwa, ȳn min man ȳr swa ondir han wil mik
 30 thz ekki stȳdhia, hȳlgha tima oc andra tima ȳr

honom alt eens, hwat skal iak ther til göra, Ther swarar iak thik swa til, Thin äkta man oc tw j ärin badhe een lykame J them arandum ma thu enkte göra vtan thz han wil, Thik bör wara honom lydhogh j allom tymom, Ther mz skalt 5
thu j allom tymom hafwa ena renferdhogha oc rena siel Gör han nokot thz honom ekki til rätta bör, han faar siin lön ther for, Tho skalt thu stundom tha thes är tidh affradha honom thz Oc bidhia han kerlika hafwa thz fordragh, oc fölgia 10
ey kötzsins lusta

Min käre win hafwir thu reent lifwirne tha wardhir thiin siel gudz mönstir oc thes hælghanz boo, Hwar som engin renlikheth är inne ther wil ekki gudh byggia, Wilt thu hafwa rent lifwirne, 15
thz skalt thu foruerua mz stridh oc ärwodhe Thu skalt stridha mot frestilsom oc sta mot skörum thankom oc forwinna them mz fasto, waku oc gudhlikom bönom, oc mz kropsins näpsilsom

Hör eeth miraculum 20

Thz war een hælaghir ärmete, han hafdhe vp-fostrat eet barn j sinom cella oc war een piltir, Tha piltin kom til ara fik han aff skörlifnadh stark frestilse, tha saghdhe hæghe ärmetin, Gak ensamin j skoghin oc fasta ther j xl dagha, oc 25
kom swa til miin atir, tha han hafdhe xx dagha warit ensamin j ödhkninne, kom diäfwllin til hans j qwinno liknilse, oc tok han om halsin oc wilde han kyssa, Än han wrook hona fran sik aff alle makt, Hon saghdhe Hwi wrakir thu mik bort ffran thik, 30

Jak är thän sköre lustin aff hwilkom thu hafwir
 frestilsin Jak hafwir manga människio komit j
 synda fal, swa wilde iak oc thik hafwa giort,
 hafdhe thu minom wilia fölght, oc ekki thins
 5 fadhirs radhe, Ther mz hwarff diäfwllin bort, oc
 han bleff qwar oc thakkadhe gudhy skildir widh
 siin frestilse

Een gamal man nicholaus at nampne kom til
 sancte anders oc saghdhe, Käre herra bidh for
 10 mik Jak är nu syutighi ara gamal oc iak forma
 ey än forlata skörlifnadh oc staa mot honom
 Tha forbarmadhe sancte anders sik ofwir han
 oc badh til gudh oc saghdhe Jak wil aldri bita
 brödh för än iak weth at gudh hafwir forbarmat
 15 sik ofwir thenna gambla mannin, Tha han hafdhe
 fastat j fäm dagha, hördhe han ena röst aff
 hymblenom sighia Anders thiin bön är hördh
 Sigh honom at han skal oc thwinga sin lykama
 som thu opta hafwir thwingat thin tha ma han
 20 hafwa oc behalda reent lifwirne Sancte anders
 predikadhe for honom oc lårdhe honom helsonna
 wagh Ther aptir gik nicholaus heem j sit hws
 268 oc gaff j gudz hedhir alt thz han atte, Oc j siex
 manadha aat han enkte annat vtan watn oc brödh
 25 Oc antwardhadhe sin anda j gudz händir, Tha
 kom een röst til sanctum andream ther han war
 staddir Oc saghdhe for thit ärwodhe oc bön är
 nicholaus wordhin min,
 ¶ Thy min käre win skalt thu oc nokot thwinga
 30 thin lykama om thu wilt hafwa reent lifwärne

See her är nu thetta vte oc thz syunda
budhordhit byrias nu här märk thy
granlika

Thz syunda gudz budhordh thz är swa Män-
niskia thu skalt ekki stiala thz skalt thu först 5
vndirsta äptir andelikom rät, Thu skalt enkxsins
manz thing göra thik nytta vtan hans wit oc
wilia, Nythiar thu thz oc bär thz atir j sama
stadhin oc thu wilt at ägharin skal thz ekki wita,
tha hafwir thu thz stulit, länar een människia 10
thik eet skip til qwärna oc thu far annarstadz
thit som är längra oc wilt ey at the människian
skal thz wita, tha hafwir thu stulit Oc j thessom
stykkion oc androm slikom äst thu pliktoghär
göra människionne fult for thz thu hafde hanna 15
thing, oc brukadhe thik til nytto Gör thu thz
äkke oc döör ther mz Thu döör mz orätwislika
afadho godze, Oc än tho at thu gör the männ-
iskionne fult, bör thik thz bätra mot gudhy oc
taka ther boot fore 20

Min käre win thän som stial är skyldoghär,
Thän som latir stiala är oc skyldoghär Hwilken
ther gifwir fulbordh til mz radh hielp ellir fordhan
han är oc skyldoghär, Thesse thri äptir kyrk-
ionna rät äro pliktoghe thyuftena atirgälda särdelis 25
hwar thera alt thz han hafde ther aff nutit, Tho

- likowel skulu the göra thera both, Then som seer
 at een thyufwir stiel Oc thighir ther til oc matte
 thz wel forstyra sik vtan skadha mz sinom ordh-
 um, Han är skyldoghír Thān som seer ath een
 5 wil stiāla oc staa ther ākke a moth oc matte
 thz wel hindra vtan sin skadha han är oc skyld-
 oghír Thān som weet hwar stulit godz är oc
 oppinbarar thz ākke han är skyldoghír, These
 thri skulu böta oc āro ey pliktoghe godzit betala
 10 Thān som thyuff ellir stulit godz haldir j sinom
 husom han är skyldoghír göra sina boot Ān är
 thz swa at han wil thyufwin wāria oc thyuftena
 göma oc hindrar at godzit kombir ekke atir til
 rättan āghanda, Tha är han pliktoghír gozit
 15 betala, Oc tho likauel göra sina booth, Hafwir
 een människia stulit goz witande oc nythiar thz,
 Tha bör honom alt thz atirgifwa som han hafwir
 ther aff nutit Stial een man korn oc saar thz,
 alt thz ther aff kombir bör honom atirgifwa oc
 20 hafwa fortapat allan sin kostnadh han ther a
 giordhe Stiel een människia een pāning oc windir
 mz honom hundradha mark hāne bör alt saman
 atirgifwa, Hafwir nokor för stulit eeth thing oc
 269 wil thz atirgifwa, är thz vndir thes wordhit
 25 wārra tha skal han skadhan bātra

Nu ma thu spōria om thu mat stulit goodz
 köpa Min käre win thz ma thu ekke köpa Hwilkin
 människia ther köpir stulit godz ey witande at
 thz war stulit, Faar han wita at thz war stulit
 30 förre, Han skal thz genstan atirgifwa oc maa
 ey sina pāninga som han ther fore gaff j geen

kräfa, Hafdhe han thz j nokro kostwart, ellir
 förbättrat för än han wita fik at thz war stulit,
 Thän kostnadh maa han wäl kräfa, Än behalir
 han godzit längir oc kostwår thz sidhan han fik
 wita at thz war stulit Thän kostnat ma han ekki 5
 kräfa, Ware thz och swa at han thz gerna wilde
 atir gifwa oc han kome ekki som thz atte, Thz
 han kostwardhe ther aa matte han atirbedhas,
 Hafdhe han ther nokra fruct aff fangit för än
 han fik thz wita, hona matte han behalda, Ware 10
 oc thz godzsit werra wordhit för än han fik thz
 wita, Thän skadhan thorfte han ekki böta, ware
 thz swa at han thz androm salde för än han fik
 thz wita, tha thorfte han thz ey betala Än salde
 han thz sidhan, tha skulde han thz atirgälda, 15
 Thz sama bör honom göra om han godzit mistir

Nu spør iak om iak maa stäla aff minom man
 thz iak gifwir j gudz nampn ther swaris swa til,
 hafwir thu nokot eyghit som äkke äghir thin
 man, Ther aff ma thu gifwa aptir thinom wilia 20
 Än aff bäggias idhra maa thu nokot litit gifwa
 som ey kombir honom til skadha, Oc om thu
 pröfwar at han ey wredhghadhis ther aff om han
 thz wiste, Än weest thu for sant at han wil thz
 engalund städhia tha skalt thu thz ekki göra, 25
 Vtan thu saghe alt off stora nödh a thinom iäm-
 cristne tha ma thu nokot gifwa vtan hans wilia,
 Än hwilkin qwinna som throlika hielpir goz for-
 wårua oc winna ma throlika j gudz nampn almosa
 gifwa mykyt bätir än the ther enkte foruåruar, 30
 oc mannin skal alt eensamin besörghia, Gifwir

hustrun almoso oc spör bondin ther äptir tha skal hon wakta som sit liiff at hon ekki for honom lyughir, Hafwir nokor godh qwinna thän man som sit godz fordoblar oc ila fortapar honom
 5 ma hon wäl nokot vntläggia til bäggias thera nytto, Hafwir hustrun bonda oc nokor barn som ekki höra honom til, oc han hafwir ey rät til at födha, them barnomen ma hon enkte aff hans gifwa vtan hans wit oc wilia Ey ma oc barnit
 10 gifwa aff sinna föräldra goze, oc ey thianara aff sins herra goze vtan thera wit oc wilia

Nu spör thu aff mik oc sighir swa Ma iak aff enom iudha ellir hedhnunga ellir okrara nokot stiäla oc gifwa j gudz namn ellir aff enom
 270 15 thyuff ellir röfwara Min käre win thu skalt thz ekki göra, Än hafwir thu thz allo redho giort tha skalt thu gifwa thz j geen them thz hafwa orättelika mist, om thu west them the hafwa ther rät til, Thu mat enga almoso göra aff orät-
 20 wiso goze

Käre fadhír, än hedhninge haldir een cristin man fangin ma iak han stiäla Min käre son hafwir thu j enom fridh stulit aff enom hedhninga een cristin man som war hans rätte fange thän skal
 25 thu ekki j gen gifwa for fara skuld at hedhnugen matte han dräpa, Än thu äst pliktoghir hedhnuganom han betala Nu sighir thu swa huru skal iak thz forsta at han är hans rätte fange, Är thz swa at een hedhnunge halir een cristin
 30 man for sit geld, ällir for sin skadha, han är

hans rätte fange, ware thz oc swa, at een cristin
 man bruti sina thro som han hafde enom hedhn-
 unga lofwat, oc wordhe swa gripin, han ware
 hans rätte fange Min käre win thu skalt halda
 enom iudha ellir hedhnunga thz thu lofwar 5
 honom om thz är ekki mote gudhy, ware een
 människia fangin j eens hedhnuga hws han matte
 wäl stiäla thz han ate oc drukke til nödhthorfft,
 ware een människia j hungirs nödh tha matte
 han stiäla vtan synd swa mykyt han ate oc 10
 drukke til lifsins barning Och wordhe han ther
 aptir rikir, tha burdhe hänne thz betala

Käre fadhir maa iak wäl stiäla hedhnunga
 barn oc lata them koma til cristindom, Min
 käre son thz ma man wäl göra, badhe j fridh 15
 oc vtan fridh Man gör fadhrenom ther mz engin
 skadha, at man takir hans barn oc latir koma
 til gudh thz fadhrin wilde lata koma til äwerdhe-
 lik fordömilse ¶ Thu skalt oc thz wita at mang
 människia är föd j them tyma at hon är meer 20
 böghöligh til at stiäla än een annor människia
 Ekke är thz hänne for thy skapat ellir inföt
 swa at hon iw ädelika skal stiäla, Hon forma
 wäl the vnardhena mote staa tha hon wil Naar
 frestilsin kombir at thu seer eet thing som thu 25
 wilde gerna taka tha skalt thu staa moot them frest-
 ilsom aff alle makt, Oc stridh manlika moot thinom
 thankom tha faar thu äwinnelika lön aff gudhy

Thz war een hälghir abote Oc heeth senon, han
 skulde eentidh wandra oc wardh mykyt thröttir, 30

Han satte sik vndir eet thrå oc wilde sik hwila
ther saa han een akir, ther stodh mykyt skön
oc godh fruct oppa at hwilke fruct honom stor-
lika lyste oc thänkte nokot wilia til sinna nödh-
271 5 thörfft aff hanne taka, Han fik een annan thanks
oc thenkte swa, Hwilkin annars manz thing stiel
han skal j hāfwite lidha hardha pyno Oc thy
för an iak stial aff fructinne wil iak försökia om
iak gitir lidhit the pyno som ther bör fore j
10 hāfwite Han stodh vp oc fördhe sik w sinom
klādhum, oc stodh j fām dagha nakin j stark-
asta solinna hita, oc brände sik swa ath han eey
mera formatte oc saghdhe Jak pröwar nu wäl
at iak ey längir forma at lidha solinna hita,
15 huru skulle iak tha lidha hāfwitis eeld ther
aldri takir anda Thy min käre win tak her aff
eeth märke oc stat manlika moth tha thik koma
frestilse om thu wil blifwa gudz barn som thenne

EEn brodhir j thy klostre ther sanctus arse-
20 nius war abote vth i plāghadhe opta stiāla, Abotin
lārdhe han hemelika oc saghdhe lāth aff at stiāla
iak wil gifwa thik alt thu widhirthorfft, Han gaff
honom klādhe oc sko oc hwat honom tharf-
wadhis, han stal likowel, Tha abotin hafdhe han
25 opta manat oc han lāth ey aff thes hällir tha
lāth abotin drifwa han vth aff klostrit Swa
wardha the bort drifne fran hymerikis rike som
stiāla thz androm til høre

Thentidh israels folk wnno een stadh som
30 kalladhis iherico forbödh gudh at engin skulde

ther stiåla ellir nokot aff thera goze taka Tha
war j bland them een man heth achor, Han
stal ther eeth dyrt kostelikit klådhe oc gômde
ther fore wredhghadhis gudh allo folkeno ok
annan daghin rykto the for een annan stadh s
oc tapadho sighir Tha wildo the wita then ther
skyldoghir ware oc reet hafdhe gudh til wredhe
oc lotadho ther om oc lotin fiol oppa achor, Tha
spordho the wan herra hwat the skuldo aff
honom göra, war herra swaradhe oc bödh at the 10
skuldo han stenka, the giordho ok swa Thy ma
man her aff vndirstanda huru fordömlikit thz
är at stiåla oc mote gudz budhordh ganga

Här börjas attonda budhordhit

Min käre fadhär iak bidhär thik for alzwal-
 oghan gudh lära mik, hwilkit är thz attonda
 gudz budh, Thz attonda gudz budh thz är swa
 5 Människia thu skalt ekki falskelika witna, thz
 skalt thu swa forsta thu skalt alla lygn oc falsk-
 heth fly thu skalt wara throhin oc sanfärdhoghär
 oc ey lyughare ellir falskir witnare, swa som tve
 onde preste waro j gamblo laghumen hwilke
 10 falskelika witnadho mote the dyghdheliko qwin-
 onne susannam, ther wil iak sighia thik nokot aff

J them stadhenom babilonia bodhe een man
 heth ioachim hawande ena ärlika dande qwinno
 272 til hustru heth susanna mykyt dygdhelika oc
 15 faghra rådhandis gudh, Joachim war fulkomit
 rikir, han hafde een ärlikin apalla gardh vp
 sidhis widh siin hws, ther waro tve gamble
 preste til skipadhe som all këromaal skuldo thz
 arit döma oc rätta, Oc hwilke j hordom wor-
 20 dho begripne them skulde man aptir laghumen
 stenka Thesse tve preste vptändos aff susanna
 fäghrind til sköran lusta astundandis synda mz
 henne, Hon pläghadhe opta gaa j sinom thrä-
 gardh sik forlusta, tha waktadho the aptir at
 25 the matto hona j thrägardhenom eensampna finna
 oc lönto sik ther inne, Hon gik ther in som hon

förra war wan mz twem sinom thiänista möiom
 oc thänkte ther engin wara inne oc wilde sik
 ther twa oc sände möiana badha fran sik äptir
 olio oc twaal oc badh them atirlykkia dörrena
 at engin skulde mädhan inkoma, Tha the waro 5
 borto sprungo prestene fram til susannam oc
 saghdho See dörrin är stängd oc oss seer her
 engin, wi ärom mz thik ensampne thy lydh os
 oc fulkompna wara astundan oc gör wan wilia,
 wilt thu thz ekki göra, Tha wiliom wi witna 10
 mote thik at wi hafwom gripit thik mz enom
 vngom man Susanna byriadhe sukka oc grata
 oc saghdhe, Dröfwilse är mik alla wegna gör iak
 thz j wilin thz är mik dödhin, Gör iak thz ekki
 tha vntkombir iak ekki idhra forsät oc j witnen 15
 aff mik liffwit, tho är mik bätra lifwit mista
 än synda mot gudhy retande han til wredhe
 oc byriadhe ropa hielp mz höghe röst Tha rop-
 adho oc prestene mot hänne, Folkit j huseno
 hördho ropit oc komo löpande wiliande see hwat 20
 thz hafdhe thydha, prestene saghdho at the hafdho
 hona gripit mz enom man, Tha blyghdhis folkit
 oc vndradhe offwir alla matto thy at aldri war
 hördh nokor wanfräghdh aff hänne Annan daghin
 lät man hona koma for rättin, hon kom mz 25
 barnom frändom oc winom, sörghiande oc grat-
 ande oc alle the hona kändo dröfdhis oc sörghdho
 oc hulto sik ila at the ärlika qwinnan war til
 tholka ysald komen som een donde qwinna hafdhe
 warit alla sina dagha Tha gingo the twe prest- 30
 ene fram oc laghdho sina händer oppa susanna
 hofwdh oc sworo ath the hafdho hona j trägardh-

enom gripit mz enom vngom man, oc witnadhö
 at the sagho them saman blifwa Oc for thy at
 han war vngir oc starkare än the war han them
 vntsloppin, Folkit throdhe them swa som sinom
 5 äldris mannom oc domarom oc dömdo hona
 til dödh, at man skulde hona stenka Susanna
 273 vplypte siin öghon til hymelin oc saghdhe mz
 högho rope O alzwaloghír gudh ther all thing
 wetzth för än thz ske, at enkte kan for thik
 10 lönas Thik är thz kunnokt at the hafwa falsk-
 lika ofwir mik witnat Nu skal iak döo än tho
 at iak hafwir ey giort thz thesse ilzkofulle oc
 orätwise männene hafwa mot mik samanlakt, än
 wälsighnadhír wari gudh som sinom winom al-
 15 tidh hielpír oc ey forlatír, Han tedhe sin godh-
 lek hielpande hánne som enga skuld hafdhe,
 Thentidh susanna ledis til dödhin war j bland
 moghanom een piltír heth daniel honom gaff
 gudh sin hálgha anda, Han byriadhe höght ropa
 20 ofwir allan moghan, Jak wil wara oskyloghír oc
 reen aff thesso meenlöso blodhe som j orätwis-
 lika wilin vthgyuta, Wändin idhír om oc komum
 atír til domin, Thz är alt falst oc orät the hafwa
 mot henne witnat, Folkit gladdis oc kom snar-
 25 lika atír til rättin Tha saghdhe daniel skilin
 prestena lankt aat then ena fran them andra
 Oc iak skal rättelika döma owir them baadha,
 Tha the waro athskilde saghdhe han til then
 ena O thu gamble skalk nu wardha thina syndír
 30 oc snödha gerniga oppinbaradha som thu länge
 hafwir öfft Sigh mik nu vndi hwat thrä fan
 thu them badhin saman blifwa, Han swaradhe

Thz war thz thrä ther kallas cinus, Daniel saghdhe
 thu lyughir rättelika j thin hals Daniel bödh
 taka han bort, oc hempta then andra oc saghdhe
 til hans O thu chanaans blodh oc ekki iudha,
 Faghrinden swек thik oc kötsins giri vmwände 5
 thit hiarta, Sigh nu thu vndi hwat thrä fan thu
 them badhin synda saman, Han swaradhe oc
 nempde eet annat thrä som hetir prinus, thera
 handa thrä waxir ekki her j warum landum,
 Tha saghdhe daniel och lyughir thu som een 10
 skalkir Tha ropadhe alt folkit oc lofwadho gudh
 mz höghe röst oc thakkadhe honom som sina
 wenir wernar ther stadhlika til hans thrösta Oc
 alt folkit satte sik moth prestomen som daniel
 forwan aff thera eyghnom ordhom hafwa falsk- 15
 lika witnat, oc dömde them til then sama dödhin
 the hafdho androm thänkt Swa frälste gudh
 susannam for sina menlöso oc rena lifwirne Oc
 prestene wordho dräpne for thera snödheth oc
 falsko witne 20

Hör än eet annat aff thwem brödhrom
 oc waro badhe riddara

Thz waro twe riddara badhe brödhir then andre
 war rikir oc hafdhe enkte barn Annar war fat-
 ikir oc hafdhe mang barn, Then rike brodhrin 25
 war godhir oc gudhlikir oc badh innelika wan
 herra at han wilde werdhoghas honom nokot barn
 gifwa Gudh hördhe hans bön om sidhe Oc hans
 hustru wardh hafwande, vndir thes kom honom 274
 budh at han skulde fara til keysarins gardh 30

han befälte sinne hustru at thentidh gudh haf-
 dhe hanne hulptit at hon hafdhe barnit fõt skulde
 hon thz wisselika honom til scrifwa Riddarin for
 til keysarin, Oc waar herra halp hustrune at hon
 5 ey lankt äpte födde een faghran vngan son,
 Hon lät genstan breff scrifwa oc sände thz til
 sin herra, budhit som brefwit fördhe kom j wagh-
 enom heem til then fatika riddarin oc bleff ther
 qwar om nat Riddarin spordhe hwart han skulde
 10 Han saghdhe idhars brodhirs hustru hafwir fangit
 een vngan son, Ther aff skal iak föra minom
 herra breff, Tha wardh riddarin dröfdhär at hans
 brodhär hafdhe son fangit som honom skulde
 ärfwa, Han hafdhe hop at han skulle hafwa
 15 döth oc godzit skulde mz arff til hans barn
 falla Riddarin giordhe swenin druknan ok hon-
 om sofwande stal han fran honom brefwit, Han
 las thz oc fan ther j scrifwat at hans brodhirs
 hustru hafdhe fangit een skönan vngan son,
 20 Han screff eet annat breff Ther stodh swa scrif-
 wit j at hon war mykyt bedröfdh aff thz barn
 hon hafdhe til werldinna fõt For thy thz war
 enge människio likt, vtan war swa wanskapat,
 at hon thordhe thz engin lata see, Oc ware thz
 25 hans wili tha wilde hon thz hemelika lata for-
 koma, Thetta brefwit stak riddarin j swensins
 pwng for thz andra Swenin kom til sin herra
 oc fik honom brefwit Tha han hafdhe thz läsit
 wardh han bedröfdhär ey witande hwat han
 30 skulde hanne tilscrifwa, Tho om sidhe screff
 han hanne til och badh at hon skulde sik wäl
 halda oc ekki söria vtan thakka gudhy for sina

gawo for thy at hwat gudh hafdhe them gifwit
 thz war got thz skulde hon framfostra oc wäl
 bewara, oc skulle barneno enkte skadha for thy
 gudz doma äro människionne lönlighe Budhit
 foor heem oc geste än til then fatika riddarin 5
 än riddarin giordhe tha som för stal fran hon-
 om brefwit oc screff eet annat j sama stadhin
 hwilkit swa ludhande war j thenna matto swa
 framt hon wilde sith liiff behalda skulde hon
 lata thz barnit dränkia, Tha budhit kom oc hon 10
 las brewit wardh hon aff allo hiarta mykyt be-
 dröffdh oc hult sik ila ofwir alla matto oc
 thordhe ey forlata sins herra budh, Hon tok eet
 that skriin oc laghdhe barnit ther j oc hug
 sielff aff sik andra handena oc laghdhe j skrinitt 15
 när barneno, befälte thz gudhy oc satte j flodh-
 ena skriande oc gratande swa at iämbir oc ömka
 war allom ahörande Skrinitt flöt som gudh wilde 275
 til the borgh sancte martin war biscopir, Oc
 han wiste alt thz giort war aff them hälgha 20
 anda Sancte martin togh barnit oc lath thz
 födha skrinitt oc handena lät han til saman gran-
 lika göma oc wäl bewara ¶ Nokor aar ther
 äptir kom riddaren hem oc frun gik moth hon-
 om sörghiande oc gratande Tha saghdhe riddarin 25
 Miin kärasta hustru thu skalt thik ekki bedröfwa
 Thz gudh hafwir oss gifwit wiliom wi gerna
 behalda hämpt mik hiit barnit oc lath mik see
 hwat gudh hafwir oss gifwit, Tha frun thetta
 hördhe ful hon swa som halffödth til iordh- 30
 inna, Än tha hon atir kom til sik sielfwa Sagh-
 dhe hon min käre herra spörin j nu äptir barnit,

oc j vnbudhin mik mz idhart breff at swa framt
 iak wille mit liif behalda skulde iak thz lata
 drānkia Gudh hafðhe oss gifwit een faghran
 son honom kastadhe iak j watnit görande swa
 5 som j hadhin mik til scifwit Thentidh riddarin
 thetta hördhe wardh han aff *storum* dröwilsom
 swa som afsinna, Oc saghdhe miin kārasta hustru
 hwat sighir thu mik nu, Hafðhe gudh giffwit
 oss een skōnan son Oc thu scref mik til i
 10 thino brewe at thz barnit thu hafðhe fōth war
 wanskapat, oc enge människio likt Oc spordhe
 mik om radh om thu skulde thz fordarfwa Oc
 iak screff thik atir mz mit breff at thu skulde
 thz behalda oc engom lundom lata thz for-
 15 darwa, Tha saghdhe frun herra iak skreff idhir
 swa til j mit breff at gudh hafðhe gifwit oss
 een skōnan oc faghran son Oc j scifwin mik
 atir at swa framt iak wilde mit liif behalda
 skulde iak han lata drānkia Oc her är brefwit
 20 som j mik sāndin Oc hwar barnit är ther är
 oc min hand, Tha wardh ther sorgh oc dröf-
 wilse oc gratir ofwir alla matto, barnit war borto
 oc modhrin hafðhe handena mist, Tha lāt ridd-
 arin kalla fram budhit som brefwit hafðhe fört,
 25 oc spordhe hwar han hadhe j wāghenom gest,
 Han saghdhe at han hafðhe gest til hans brodhir
 Thetta ranzsakadhis oc vthlettis oc fanz mz
 skialum at riddarins brodhir hafðhe thenna for-
 rådhsin oc falskheth giort, Han wardh gripin
 30 oc for konugin fördhir oc til dödhin dömdir,
 Vndir thes kom sancte martin til riddarin, oc
 hafðhe mz sik barnit, skrinitt oc handena oc

saghdhe, Herra thakkin aff allo hiarta innelika
 gudhy som idhir hafwir thetta barnit gifwit, oc
 hafwir thz j watneno wäl bewarat, Thetta är
 idhart barn, Tha swaradhe frwn, vtan iak seer
 ther mz eeth annat wartekn tha kan iak thz 5
 ekki thro Sancte martin wiiste theem skrinitt
 oc handena Sidhan throdho the stadhlika, Tha 276
 fullo the oppa siin knä oc thakkadho gudhy, Oc
 alle närwarande wordho gladhy Sancte martin
 saghdhe til riddarans hustru lätin mik see idhra 10
 händir, Hon lät see honom ena hand the andra
 hon war borto Tha tok sancte martin the dödhö
 handena oc satte widh hanna arm oc giordhe
 hona fulkomplika hela, Ther aff wordho the til
 gudz kerlek oc gudz thianist hetelika vptänd 15
 oc styrkt j the hælgho thro, Tha badh sancte
 martin for them andra riddarenom som falsklika
 hafdhe mot sinom brodhir giort, at han matte
 sit liif behalda oc sina syndir bätra, Thz wardh
 honom vnnt, Ther halp gudh theem som räth- 20
 wiis war oc falskhetin gik til ryggia

Här byrias eet annat aff eene ärlike
 frw j room

I Room war een keysare han hafdhe ena dyghdhe-
 elika oc gudhlika keysarinno Hon älskadhe wara 25
 fru oc thianthe hanne aff allo hiarta, Keysarin
 wilde ofwir marit fara til the hælgho graff, Han
 befaladhe sina hustru sinom brodhir oc alt rom-
 ara rike Thentidh keysarin war borto fik brodhrin
 ogudhlikin kerlek oc ond astundilse til sins 30

brodhirs hustru oc taladhe opta oc idhkelika
om tholigh ohöfwelik thing til hanna, Ther aff
wardh the ärlika forstinnan mykyt bedröffdh
oc wiste ey for hwem hon wilde sik kára, Hon
5 badhe badh oc thrughadhe at han skulde ther
aff lata, än thz halp alt saman enkte, Tha hon
sagh at han io hafdhe sama acht oc wilia Dikt-
adhe hon eeth radh oc saghdhe, Madhan iak
skal io thessa syndena göra tha skal thz alstingx
10 hemelikit wara, Thy lät vppe j torneno göra
eeth lönlikit hws j hulko wi maghum hemelika
blifwa oc lath thz mz lasom wäl bewara aff
hwilko han wardh mykyt gladhir oc lath thz
starkasta han kunde husit byggia oc wäl til
15 redha, oc saghdhe hanne til tha thz war alt
gior, The gingo badhin vp j tornit han gik
fore oc hon fölghdhe honom apte Tha han kom
in gynom dörrena smälte hon dörrena j laas
oc läste han ther inne, Oc hult han som een
20 fanga j fäm aar til thes keysarin hanna herra
kom hem, Tha lath hon han atir vth, Oc
han gik genstan mot sinom brodhir oc kårdhe
hardhelika mz grötelike röst ofwir keysarinonna
om hona thz wärsta han kunde Sighiande at
25 hon hafdhe han badhe bidhit oc budhit skör-
lika mz sik lifwa, Oc for thy at han stygdis
widh swa ohörelika synd oc wilde thz ekki
göra hafdhe hon han fangat oc inneläst mädhan
han war borto at hon thes frälselikare matte
30 sina skörheth oc synd mz androm bedrifwa, Then-
277 tidh keysarin thetta hördhe wardh han grymbir
oc wredhir oc aff hiarta bedröfdhir Ther aptir

kom frun mote sinom herra oc wilde han mz
hedhir oc wördhning kerlika vntfa som donde
qwinnor plägha sinom husbondom göra tha the
aff pelagrims färdh hem koma Tha bar keysarin
vp handena oc slogh hona widh kinbenit at hon 5
störte til iordhinna oc bödh genstan twem sinom
thiānarom at the skuldo hona lankt j ödhknit
föra oc vtan alt hindir hānna hofwdh aff hugga
swa framt the wildo thera liif behalda, Then-
tidh the hafdho hona j skoghin förth wildo the 10
synd oc skörheth mz hānne bedrifwa för än the
wildo hona aflifwa, Hon byriadhe ropa aff allo
hiārta vppa wan herra ihesum christum oc hans
wālsighnadha modhir iomfru mariam oc badh
them innelika sik hielpa oc fran synd oc skam be- 15
wara, Oc som gudh wilde kom ther een stoor herra
ridhande, oc hördhe hona ropa vndirstandande
thiānaranna onda akth lat han slaa them badha
j hāl, Han spordhe hwa hon war än hon swar-
adhe at hon matte thz ekki sāghia, Hon badh 20
herran for wars herra skuld at han skulde
hona j sin gardh föra oc for sina thiānista
qwinno behalda, Han fördhe hona mz sik oppa
sina borch oc befälte hona sinne hustru, Hon
begik sik swa dyghdhelika oc wāl at herran 25
och frwn oc alt thera folk vnte hānne got,
Herran oc frun hafdho een vngan son thān
antwardhadho the hānne at vpfostra, Tha til-
kom hānne een ny hiārta sorgh ffor thy at een
vngir riddare war herrans brodhir fik olofikin 30
kerlek til hānna oc bödh hānne gawor oc lof-
wadhe hānne stoor thing oppa thz hon skulde

hans wilia göra, Än hon skötte honom alz enkte
 oc wilde hans gawor ekki hafwa, Ther fore fik
 han hat oc awnd til hænna oc belögh hona til
 sin brodhir sighiande hona wara ena onda qwinno
 5 ok ath sliik fwl qwinna skulde ey wara j hans
 gardhe, Än herren oc frun hafdho hona kära
 oc aktadho enkte hwat han saghdhe ther aff
 hafdhe riddarin mykyn harm, Han gik ena nat
 til hænna säng ther hon soff mz barnit, Oc
 10 myrdhe sins brodhirs barn oc hænne sofwande
 stak han knifwin j hænna hand, Än hon wack-
 adhe aff thy at blodhit flöth vndir hana sidho,
 Hon byriadhe ropa swa at alt folkit wack-
 adhe oc komo thith löpande oc funno barnit
 15 dräpit oc knifwin blodhoghan j hænna hand
 Ther grät badhe fadhír oc modhír oc alle the
 ther waro, Tha kom ok then fule mordharin
 löpande oc grep the ärlika qwinnona j harit
 278 oc sparn hona mz sinom fotum oc wilde hona
 20 owir muren kasta oc ändelika dräpa, Än herran
 oc frun wildo thz ekki städhia vtan budhu
 sinom thiänarom at the skuldo hona mz skip
 ofwir märit föra at hon skulde aldri optarmeer
 for thera öghon koma, Tha the oppa märit komo
 25 saghdho the som hona fördho at hon skulde
 thera wilia göra ellir the wildo hona j märit
 kasta oc dränkia, The ärlika frwn wilde hallir
 dödhin vthwälia än bryta mot gudhy oc lata
 sik smitta, Tha satto the hona vth aff skipit
 30 oppa eet litit skär som laa mit j hafwit, vtan
 mat oc födho the foro thera wägh Oc hon sat
 qwar oc sompnadhe j store hiärtans mödho, Än

miskundinna modhär som sinom winom alltid
 hielpir kom til hænna j myklo skini tröstande
 hona mz liofwom ordhum oc saghdhe Miin kära
 dottir thu hafwir mang dröfwilse mz orätto
 lidhit, Thz skal nu koma til een godhan ända 5
 Oc the othro oc falskheth thik äro giordha oc
 thu hafwir for min hedhär mz största thulu-
 modh til orätta lidhit skal nu oppinbaras oc
 wardha mangom kunnokt, Tak the yrtena som
 vndir thit hofwdh staar, Hwilkin människia 10
 ther hafwir spitälska sooth drykkir hon aff the
 yrtinne tha faar hon boot, Oc the som thik
 hafwa orättelika belughit the hafwa spitälska
 sottena fangit them skal thu göra til råka, Tho
 skulu the förra thera onzko oc falskheth be- 15
 kännas oppinbarlika, Far thiit atir ther är engin
 som thik kännir, Hon waknadhe ther mz oc
 fan yrtena vndi sino hofdhe som hænne war
 sakt, Genstan ther äpte komno män sighlande,
 The toko hona in j thera skip oc fördho hona 20
 mz sik til land Hon fan ther ena spitälska män-
 niskio oc gaff henne aff yrtinne drikka, oc j
 samo stund wardh hon heel oc healbryghdho,
 Ther äptir gik ryktit ofwir alt landit at thiit
 war komin een dyyr läkirska mykyt constogh 25
 oc wiis Oc tha war riddarin wordhin spitälskir
 som sins brodhirs barn hafdhe myyrt, Thän-
 tidh härrin thetta spordhe sände han budh til
 hænna bidhiandis hona ödhmyuklika til siin koma
 Oc hans brodhär aff spitälsko helan göra Hon 30
 kom til herran oc saghdhe, wil idhar brodhär til
 råka wardha, Tha skal han förra sina syndir

- oc ogerliga for idhär oc mik oc syu androm
 oppinbarlika sighia Spitalske riddarin saghdhe
 För wil iak döo än iak thz nokon tidh gör Hans
 brodhär saghdhe at han ändelika skulde göra
 5 som hon hafdhe sakt, Tha byriadhe han sighia
 279 ok kännas een deel aff sinom syndom, Oc thz
 thordhe han ekki sighia at han hafdhe barnit
 myrt, Tha saghdhe frun her skylis än nokot
 qwart, som han wil behalda, Thz ma fram om
 10 han wil sina helso hafwa, Hans brodhär saghdhe
 Sigh fullelika fram alt thz thu hafwir j thino
 hiarta, Riddarin swaradhe Jak hafwir ena synd
 mote thik giort, hona thör iak engalund sighia,
 Brodhrin swaradhe Sigh diärflika iak lofwar thik
 15 thz a mina thro iak wil thz alt forlata Tha
 kändis han huru falsklika han hafdhe belughit
 the ärliko qwinnona oc for the awnd han fik
 til hänna thy at hon ey wilde hans wilia göra
 myrdhe han barnit när henne oc stak knifwin
 20 j hänna hand, Tha wardh hans brodhär thän
 dyghdhelike herran aff allo hiarta mykyt be-
 dröfdhär oc sörghiande kädhe han meer qwin-
 nona än sins eyghins barns dödh oc saghdhe
 Aui at the godha qwinnan skulde swa iämär-
 25 lika til orätta sit liiff fortapa thz thräghar mik
 mädhan iak lifwir Tha swaradhe frun oc saghdhe
 Käre herra mödhn idhär ekki Jak är the sama
 qwinnan som j vm talin gudh oc iomfru maria
 hafwa mik j minom dröfwilsom oc menlöso hulptit,
 30 Oc gaff swa riddarenom driikka aff yrtinne oc
 han wardh genstan til räka Ther äptir tok hon
 orloff Än herren badh hona kärlika qwarra blifwa

Oc lofwadhe at han wilde hona ärlika halda swa
 länge hon matte lifwa, Hon thakkadhe honom
 odhmyuklika oc wilde ther ekki blifwa, vtan
 foor till room allom okänd oc råd mangom
 booth aff spitälske soot, Tha keysarin fik aff
 hanne höra sände han bodh oc lät hona for
 sik koma Oc badh hona gerna aff allo hiarta
 at hon wilde hans brodhir aff spitälske soot
 helan göra hwilka han hafde aldra värsta Hon
 swaradhe Thz wil iak mz gudz hielp gerna göra, 10
 Thogh swa mz skiel at han skal för oppin-
 barlika kännas oc widhürgaa sina syndir, for
 pawanom oc for idhir oc mik oc for allo rom-
 ara radh, Tha swaradhe then spitälske brodhrin
 at han wilde hällir dö, Keysarin saghdhe at 15
 han skulde thz ioo ändelika göra oc lät alt sit
 radh saman koma for pawan, Tha saghdhe thän
 spitälske til keysarin sin brodhir Jak hafwir ena
 synd mote thik giort, kännis iak hona thu latir
 mik ekki lifwa Keysarin saghdhe sigh oräddir 20
 Jak wil thik thz alt forgifwa, Tha böriadhe han
 säghia ordh fran ordhe alt til ända, Huru fals-
 lika oc oärlika han hafde sins brodhirs keys-
 arins hustru belughit, Tha keysaren thz hördhe
 böriadhe han til at grata oc iämbra oc halda 25
 sik ila owir alla matto, Oc alle the ther waro
 gräto ömkande sik ofwir the ärlika forstinnona
 at hon swa skemmelika war hannat vtan brot,
 oc keysaren aldra mest Tha gaff hon keysarins
 brodhir aff yrtinne driikka Oc genstan wardh han 30
 til räka, Ther äptir saghdhe hon Herra iak är
 the sama idhur hustru som thenna dröfwilse

280

hafwir lidhit vtan skuld, Walsighnadhír wari
 gudh oc iomfru maria hans ärofulla modhír the
 hafwa mik aff minom dröfwilsom frälst, oc holpit
 j minne menlöso, Hwat glädhy oc frögdh keys-
 5 arin tha fik pawin oc alth romara radh oc allir
 almoghin ther kan engin til fulz aff sighia Tha
 wilde keysarin hafwa mz hedhír oc wördhning
 hona atir taka til keysarinna Än hon wilde
 thz engom lundom samthykkia mz sinom wilia
 10 vtan saghdhe til pawan, Hälge fadhír Jak lof-
 wadhe gudhy oc iomfru maria j minne nödh
 at iak skal lifwa j reenliwis lifnadh til min
 dödh, vtan j wighin mik til thera thiänist skulin
 j thz swara for gudz dom, Tha keysarin hördhe
 15 at thz skulle jo wara gaff han sin godhuilia ther
 til om sidhe, Oc pawin wighdhe hona til nunno
 oc gaff hona j klostir ther hon gudhy innelika
 thiänte badhe dagh oc nat, swa länge hon lifdhe,
 Thy min käre win wakta thik oc war ekki
 20 falskir ellir othro, Hwem thu lofwar thro honom
 skalt thu halda throskap alt j dödhin Swa som
 thesse twe stalbrödhír giordho iak wil thik nu
 aff sighia

aff amelio oc amico

25 **I** thöm tyma pipinus war konungir j frankaríke
 föddis een piltir j bericano, Hans fadhír war
 thydzkir oc ärlikin riddare a släktinna wegna,
 oc godhír oc hálaghír j sinno lifwirne Tha piltin
 war litin, lofwadhe badhe fadhír och modhír om
 30 gudh wilde han lata lifwa, skuldo the föra hau

til room Oc aff pawanom sielfwom lata han
 cristna, J them sama tyma tedhis aluarnensi
 grewa j sömpne tha hans hustru war framarla
 hafwande at pawin aff room stodh j hans palacio
 oc cristnadhe mang barn, Grewin vndradhe hwat 5
 drömin hafdhe thydha, oc tedhe han sinom radh-
 gifwarum oc badh them radha Tha swaradhe
 honom een ärlikir man aff gudz inskyutlsom
 Herra j maghin storlika gladhias idhir skal een
 son födhas ther hālaghir skal wardha thy om 10
 gudh wil lata han lifwa skolin j föra han til
 room oc pawin sielfwir skal han cristna Grewin
 gladdis mykyt aff thessa wisa mansins radh oc
 saghdhe wardhe äptir gudz wilia thz wil iak
 gerna göra oc halda, Sidhan piltin war föddir 15
 oc twäggia ara gamal wilde fadhrin fulkompna
 sina lofwan, oc foor oppa wāghin til room mz
 honom Tha han kom til een stadh heeth lucha,
 Fan han ther een ärlikan riddara a slāktinna
 wegna, Han war thydzkir, oc j franka rike ätte 20
 han hema, Han wilde oc til room mz sinom son
 oc lata han cristindom faa aff pawanom, The
 helsadhes winligha oc taladhos widhir, oc kun-
 giordhe hwar androm sin wilia, The wordho swa
 ofwir eno at the wildo badhe til saman fara, Tha 25
 barnin komo saman War hwar thera androm swa
 likir at mellan them war engin athskilnadhir, Oc
 naplika kunde nokor märkia hwilkin then ene
 war ellir then andre, The waro ok badhe lika
 gamble, The fingo swa storan kärlek mellan siin 30
 at the alregh wari athskilde hwarte widh bordh
 ellir sāng ellir nokor annarstadz, The bundo swa

throhit kompaniskap mellan siin at ingen thera
 wilde thän andra ofwirgifwa ellir glöma mädhan
 the badhe lifdho, Grewin oc riddarin fördho them
 for pawan, oc saghdho, Hälge fadhir thu ther
 5 sancti pädhirs säte oc ämbite hafwir aluernensis
 greue oc een riddare aff bericano bedhas ödh-
 myuklika thina nadh at thu wili werdhoghas
 gifwa cristindom thera synom oc thäckelika taka
 thera fatigha gawor som the mz ödhmyukt thinne
 10 hālagheth offra Pawen swaradhe idhra gawor
 thorff iak ekki widh, gifwin them fatiko folke
 Oc anthot hwarist iak syndoghir är wil iak
 idhra sönir gerna cristna Sidhan ther äptir crist-
 nadhe han them badha j sancti saluatoris kyrkio
 15 widh latran Oc kalladhe greuans son ameliūm
 oc riddarins son amicum oc döpte them j nampn
 fadhirs oc sons oc thes hālgghanda Ther waro
 mange ärlike herra när som them til cristindom
 hiollo mz mykle glādhy Äptir thz at the waro
 20 cristnadhe gaff pawin hwariom thera een drykkio
 nap aff adhla thrā, Oc the waro mz gul oc sölf
 dyrlika pryde, Oc saghdhe thānna gawo skolin j
 hafwa til witne fore gudz doom at iak hafwir
 idhir cristnat til āwerdhelikit liiff, The nappane
 25 ellir karin waro swa liik a stoorlek oc widhlek
 och j allom skipilsom at hwa thz ena saa han
 sagh oc thz andra, The toko widhir och thakk-
 adho honom ödhmyuklika som wäl til bordhe,
 oc foro mz glādhy heem til siin Än gudh gaff
 30 amico riddarans syny swa mykla snille oc wiis-
 dom at han syntis ofwirgaa the wisasto ther
 waro j landom thöm Tha han war xxx ara fik

hans fadhír hálsooth, Han lát til sik kalla sin
son amicum oc saghdhe til hans swa, Min kär-
aste son min tyme är komin j hwilkom iak skal
fara a almennelikin wagh Thy bidhír iak thik oc
höghelika radhír at thu först oc främst göm gudz 5
budhordh, oc öff thik j hans riddarskap, göm
thro thinom herra, wär ankior oc fadhírlös barn,
hielp them j nödh äro stadde, oc haff for thin-
om öghom thin ytarsta dagh Oc then winskap
thu hafwír lofwat amelio aluernensi grewa syny 10
han skalt thu aldri glöma Oc thro widh han 282
skalt thu aldre bryta J ärin badhe like och thikk-
ins wara brödhír, Äptír thessin ordh tok then
dyghdhelike herran allan siälinna redhskap oc
antwardhadhe sin anda j gudz händír, Hans son 15
lát hans lykama til graua koma mz hedhír oc
äro som wäl tilbordhe Thz skedhe ther äptír
at herran aff landeno oc awndsyuke män byriadho
hata amicum görande honom smålek oc mykyn
orät The vntwäladho honom sith goodz oc for- 20
drifwo honom aff sit fadhírne, Än han älskadhe
alla oc vmbar sin orät mz storo tholumodh, Tha
mintis han a sins fadhírs ordh oc talar til sinna
swena, Werldin gaar oss mykyt a moth Onda
manna ilzska fordrifwír oss aff wart fadhírne 25
latum them hafwa thera wilia mik hopas til gudh
thz wardhír än got om sidhe, Wi wiliom fara til
wan kompan oc win amelium aluernensis greua
son aff thy gudh hafwír honom vnt, skiptír han
gera mz oos Han foor a waghin til grewans 30
hws, vndír thes wart amelio grewans syny til
vitande at amici fadhír war dödhír, Oc amicus

war sielfwir mykyt bedröfdhir Oc thy redh han
 aff stadh oc wilde han finna oc thrösta, Oc hwar
 thera redh til annars hws Oc engin thera fan
 annan hema, Tha sökte than ene äptir them andra
 5 land fran lande aff enom stadh til then andra
 wäl tw aar vm kring, Vndir thes at the swa
 badhe sökto then ene äptir then andra geste
 amicus j wäghenom til een rikan riddara oc
 spordhe äptir sinom win amelio Riddarin swar-
 10 adhe, Aff honom weth iak enkte, än aff thik
 hafwir iak wäl förra hört at thu est wälborin
 man sniellir oc wiis oc manlikin, Om thik swa
 thykkyr wil iak gifwa thik mina dottir oc mz
 hanne nogh gul oc sölfwir Oc wara thik hullir
 15 mz iak lifwir Thetta thäktis amico oc hans thian-
 arum mykyt wäl oc bryllöpit giordhis mz mykle
 glädhy Nokot äptir at höghtidhin war halin lät
 amicus ther qwarra twa sina främsto swena, oc
 mz somlikom foor han atir oppa wäghin at sökia
 20 äptir sinom stalbrodhir amelio Tha hafdhe ame-
 lius sökt j tw aar äptir amico Och tha han kom
 oppa ena daxledh när pariis mötte honom een
 pelagrimir til hwilkin han saghdhe, Thu hafwir
 widharla wandrat om landin, Hafwir thu nokor-
 25 stadz seet min kärasta kompan amicum riddara
 aff bericano, Han saghdhe at han hafdhe han
 hwarghin seet, Tha gaff amelius honom sin kiortil
 oc saghdhe bidh for mik at gudh wili mit är-
 wodhe anda at iak matte rasklika min kärasta
 30 win amicum finna Pelagrimin war gladhir oc
 foor sin wägh, Än sama dagh om aptonsangx
 tima mötte pelagrimin amico och hwar helsadhe

annan Amicus spordhe pelagrimin om han hafdhe
 nokorstadz seet amelium aluernensis grewa son,
 Än pelagrimin vndradhe hwi han swa spordhe
 oc saghdhe Godhär riddare hwi wilt thu göra
 dara aff mik thu est then sami grewans son 5
 amelius ther mik mötte j morghons oc gafft mik
 thenna kiortillin oc spordhe tha om iak hafdhe
 seet amicum riddara Oc nu hafwir thu vmskipt
 hestum kladhū oc thiānarum, Amicus swaradhe
 Brodhär min ey darar iak thik Jak är ey ame- 10
 lius som thu wāntir Jak är amicus aff bericano
 oc sökir aptir amelio, Han gaff pelagrimenom
 pāninga oc badh han bidhia for sik, Han tok
 gladhlika widh oc saghdhe Ridh til pariis oc lat
 thik lidha ther hopas mik at thu skalt han finna, 15
 Än amelius war annan daghin förra farin aff
 pariis oc widh sechanam flodh j eene āng sat
 han oc aat mz sinom thiānarom, Thāntidh ame-
 lius saa bericanos koma fram aff skoghenom ridh-
 ande, thānkte han wara sina fianda oc wāmppte 20
 sik oc the mz honom waro, Tha amicus thz saa
 saghdhe han til sinna thiānara wi seem wāmppta
 mān mot os dragha styrkiom oss oc warum o-
 rādde gitum wi them vmstriit tha maghum wi
 mz sighär oc priis til pariis ridha, Tha the komo 25
 nokot nār saman ropadhe amicus til thera, J
 godhe mān hwat hafwin j oss at wita ellir hwat
 hafwir amicus aff bericano idhär giort, Hwi wilin
 j moth honom stridha Tha amelius fik thz hōra
 ropadhe han aff hiärtans glādhy oc saghdhe O 30
 min kāraste brodhär oc win Amicus āst thu ther
 min käre selle Jak amelius hafwir nu tw aar

aptir thik sökt, Wälsighnadhir wari gudh som
 thz hafwir swa föght at iak skulde thik her finna
 The stighu aff thera hestum oc tokos j fampn
 oc mz gratande tarum for glädhy skuld mintis
 5 hwar widh annan, The bundo thera winskap oc
 kärlek aff nyio oc foro swa badhe til konung
 karl j frankarike, Han vnfik them ärlika til sinna
 thianara och hafdhe them kära oc wärdha, Ame-
 lius wardh konungxsins drotzsäte Oc amicus
 10 wardh hans kämmenär, The waro snielle höw-
 idzke oc wälsighnadhe, Könugenom oc drot-
 niginne thäkkelike oc waro allom käre mz them
 vmgingo, Thäntidh thry aar waro framlidhin
 taladhe amicus til amelium Min käraste brodhir
 15 Jak wil nu withis mina hustru som iak hafwir
 länge glömt, Oc iak wil rasklika fara oc sköt
 atir til thik koma Thu bliff her qwar oc tagh
 thit ämbite wäl til wara Oc wakta granlika at
 then kärlek thu hafwir til konugxsins dottir
 20 kombir thik ey j dröwilse oc skadha, Hon älskar
 thik ey for nokra odygdh, Thy kom ekki widh
 284 hona swa at thu gör hanne blygdh Oc wakta
 thik for wärsta arderici swiklika winskap, Amicus
 ffor mz konugxsins loff til sinna hustru heem
 25 Än amelius fik ther aptir stor frestilse oc wardh
 forwunnin aff them, Han waktadhe swa länge om
 iomfruna at han eentidh fan hona eensampna,
 Tha glömde amelius sins stalbrodhirs radh, kränkte
 hanna iomfrudom oc giordhe hanne wald Än hon
 30 rädis wanfrägdh oc skämmelikit rykt, Thy thor-
 dhe hon ekki röpa Oc thz for engom kära vtan
 grät oc sörghdhe oc bar siin dröwilse oc smälek

widh sik ena Tha war j konungxsins gardh than
 fornempde ardericus greue, Han loth sik til ame-
 lium oc saghdhe Min kære brodhir hafwir thu
 ey hört hwat thin stalbrodhir amicus hafwir giort,
 Han hafwir stulit w konungxsins fatabwr thy är 5
 han vndan rymdir oc kombir aldri atir Thy
 bindom wi badhe sälskap saman oc swäriom a
 hælgho doma at engin wara skal then andra
 swika, The sworo sik j brödhra skap Oc sidhan
 rädiss ey amelius at sighia honom alt thz j sino 10
 hiärta lönliket war, Thz hände om een dagh ther
 äptir tha konugin skulde gaa til bordh Oc ame-
 lius gaff watn a hans händir Tha saghdhe arde-
 rikus greue Herra konung takin ey watn aff thess-
 om forradhara, Han är bätir een ondan dödh 15
 wärdhir än gifwa watn a idhra konungxliska
 händir, Han hafwir kränkt idhra dottir oc giort
 hænne skam ok blygdh, Aff thessom ordhom
 wardh konungen storlika wredhir oc amelius
 wardh mykyt räddir oc ila widhir Konungen 20
 spordhe amelium huru thz war ther vm, Han
 swaradhe kære herra thz hafwir iak ekki giort,
 han hafwir mik thz falsklika mz orät ofwir sakt,
 Konugen spordhe sina dottir Oc hon dulde oc
 nekadhe at thz aldri war, Tha skulde grewin 25
 thz bewisa oc han kunde thz ekki göra, Tha
 bödh konungen at the skuldo ther badhe vm
 kampa The toko ther widhir, oc them lagdhis
 daghir at the skuldo sik ther til redha, Än ame-
 lius bar lönlika storan räddogha oc innelika sorg 30
 j sino hiärta thy at (han) wiste sik mot gudhy
 brutliken wara at han skulde falsklika mot sann-

indenne kampa, Oc amicus hans k raste win oc
 thröst war borto Thz ledh fast at tymanom oc
 thes mera syrghdhe han Een dagh gik amelius
 vth oppa markena mykyt s rghiande Tha fik han
 5 see amicum koma fara nde Han lop mot honom
 oc ful for hans ff tir oc k ndis hemelika for
 honom sin wanda sighiande Min k re brodh r
 iak hafwir mykyt darlika giort, iak hafwir thiin
 radh ekki haldit, Jak hafwir konungxsins dott r
 10 walddakit, Oc iak bant winskap mz arderiko
 grewa sighiande honom thz iak hafdde giort, oc
 l nlikit war j mino hi rta Oc han hafwir thz
 eppenbarlika for konungenom sakt, Oc  r nu
 swa n r komit, at iak  pt r konugxsins bodh
 285 15 skal mz honom kampa Tha tok amicus han widh
 handena oc gik in j skoghin mz honom enlika
 oc awitte han och saghdhe Thu hafwir storlika
 ila giort, oc thik sielfwan wadheli a vthsat, Thu
 est skyldogh r for sakena huru mat thu sigh r-
 20 lika stridha  n thu skalt ey l ngir syria iak wil
 thik throskap bewisa Jak wil wagha mit liiff for
 thik oc wil mz honom kampa, F  r thik j min
 kl dde oc faa mik thiin Oc tagh mina hesta oc
 mina thi nara oc ridh heem til minna hustru
 25 oc bliff n r h nne swa l nge thu h re huru mik
 gaar Hon k nnir thik ekki oc wet ey  nnat,  n
 thz  r iak oc wakta thz granli a at thu g ri ey
 swa otrolli a at thu mz odygh kombir widh hona,
 Wardh r iak j h l slaghin, tha behalt mina hus-
 30 tru, Wil gudh giwa mik sigh r tha kombir iak
 sköt til thik atir Thz skedhe swa Amelius took
 amici kl dde hans thi nara oc hesta oc redh

hem til hans hustru, Tha hon saa han koma gik
 hon mot honom Oc took han j fampn thänkiande
 han wara sin herra thy at hon kände han ekki,
 Tha tymen kom oc the gingo j säng, drogh
 amelius vth sit swärdh oc laghdhe thz draghit
 mit mällan them badhin oc saghdhe swa frampt
 thu wilt längir lifwa tha skalt thu ekki. widh
 mik koma Jak är dröfdhir oc glädhy ellir hugh-
 nadh iak aldri faar för än iak spör huru minom
 kära stalbrodhir gaar, Swa lagho the saman
 manga nättir, vndir thes kom tymen j hwilkom
 the skuldo kampa, Tha lät the milda konungxs-
 ins drotning hillegerdh saman sank a een storan
 qwinno skara oc gik mz thöm til kyrkio, hon
 gaff almoso oc äradhe gudh mz sino offre, Hon
 badh alla throlika mz sik for honom bidhia ther
 hännas dottir hedhir oc äro wilde wäria, Tha
 fik amicus een thank a oc saghdhe widh sik sielw-
 an, We mik vslum swa swiklika oc orättelika
 iak gernas thenna grewans dödh, dräpir iak han
 tha är iak skyldoghir for gudz doom swara for
 hans liiff, Dräpir oc han mik tha wardhir eeth
 rykte ofwir all landin at iak är ärolös forwnnen
 oc flere faa blygdh oc skam Jak wil än för mz
 honom försökia om thz kan bättra wardha oc
 gik til grewans och saghdhe swa til hans Min
 käre win mik thykkir at wi hafwom thetta ärandit
 owiislika fore takit, oc wiliom wart liiff folsk-
 lika tapa, Kalla thiin ordh j geen tha wil iak
 wara thin win, oc läggiom aff thessa striidh
 Ardericus grewe swaradhe, Jak spör äptir thinom
 venskap enkte Thit liiff skal thz j dagh betala at

thu hafwir konungxsins dottir skämt oc giort
 mot thinom rätta herra stora othro, Ther aptir
 gingo the til saman oc strido länge j konungxs-
 ins asyn. oc manga årlika riddara oc swena,
 5 Ån war herra halp amico at han wan kampin
 oc hug hofwdhit aff greuanom arderiko Tha wart
 286 konungin gladhir ok lofwadhe honom sina dottir
 oc lät til redha oc krierä eet stoort hoff,
 Mädhän redh amicus hem til sinna hustru oc fik
 10 amelio atir hemelika siin klädhe oc berättte hon-
 om allaledh huru mz honom war gangit oc badh
 at han skulde atir til hofwa ridha oc taka sik
 konungxsins dottir til hustru, Han thakkadhe
 gudhy oc amico sinom kärasta win oc giordhe
 15 alt som han badh oc wardh een rikir mäktoghir
 herra, Alt thetta arandit beledde the swa heme-
 lika at engin lifwandis kunde thz wita vtan gudh
 oc the badhe eensamne Langan tyma ther aptir
 wardh amicus aff gudhy plaghadhir swa at han
 20 wardh fulkomplika spitälskir oc gat sik sielfwir
 alzenkte holpit Tha mintis han thz som scrifwit
 staar at gudh näpsir oc plaghar thän han älskar,
 Oc thy war han mykyt thulughir j sinom dröw-
 ilsom, Hans hustru heeth iobyä, hon fik swa
 25 mykla ledho oc hat til hans at hon opta wilde
 han hawa fordarwat, Amicus kalladhe til sik twa
 sina thianara som han throdhe best oc saghdhe
 til them, Takin mik rasklika vth aff minna wärsta
 kunu handom oc mit drykke kar oc förin mik
 30 til mit feste j bericano the giordho som han
 badh Thentidh the nalkadhos festeno lop vth
 moth them een stoor moghe oc spordho hwat

syukom manne the fördho, The swaradho, Thz
 är amicus idhar landz herra plaghadhir mz spit-
 alske soot, kombir han til idhir at j wilin hon-
 om miskunda, Tha the thz hördho bardho the
 fulo männene hans thiänara oc stialfto waghnen 5
 om kul som han laa sielfwir i oc saghdho pakkin
 idhir snarlika hädhan swa framt j wilin idhart
 liiff behalda, Tha brast amicus j at grata oc
 saghdhe O herra gudh milaste fadhír at alle
 miskund oc sannind tak mik antiggia aff werld- 10
 inne ellir tilfögh mik vslum hielp aff thinne
 nadh Sidhan taladhe han til sinna swena Förin
 mik än til sancti pethirs oc sancti pawals mönstir
 j room wanlika gudh fore seer ther minne ysaíd
 mz sinne miskund, The giordho swa, Tha the 15
 komo til room took pawin oc thän ärlighe oc
 milde herran constantinus oc mange andre ärlike
 riddara som amicum toko aff funtkar oc giordho
 honom oc hans swenom stora hielp, Oppa thridh-
 ia are ther äptír wardh swa stoort oaar oc swa 20
 mykyn hungir oc swlt j room at fadhrin dreff
 fraan sik sonen oc engin formatte androm hielpa,
 Tha saghdhe hans twa swena til amicum waar
 käre herra thu west huru throlika wi hawom
 thik thiänt, sidhan thin fadhír dödhe oc alregh 25
 giordhum wi moot thinom wilia ellir budhy Nu
 gitum wi ey längir j thesso lande när thik warit,
 for sult oc hungir ther oss thwingar Thy om wi
 skolum wart liiff behalda giff oss thit orloff oc
 lat oss fara thiit wi maghum wart liiff for hungir 30
 bärgha Amicus swaradhe mz gratande tarum
 Mine käre syny oc ey thiänara j ärin miin enda

hielp Jak bidhär idhär for alzwaloghan gudh at
 j latin mik ey her qwarran blifwa vtan förin
 mik vslan man til min win amelium grewa, The
 swaradho honom, Wi hafwom altidh giort aptir
 5 thinom wilia Swa wiliom wi oc än göra mädhan
 wi formaghum, Oc oss ey fraan thik skilia, The
 fördho han aff room til amelii greua borch Oc
 laghdho han for hans poort, oc klappadho a the
 taflo som man pläghar klappa mz for tholkom
 10 syukom mannom, Tha amelius fik thz höra ther
 han sat owir bordhe Saghdhe han enom sinom
 thianara, Tak brödh oc köt, Oc fyl mit drykke-
 kar mz besta wiin oc giff them syuka mannenom
 som klappar for portenom Swenin giordhe som
 15 han badh oc kom atir til sin herra oc saghdhe,
 Jak sighär thz sannelika a mina thro at ware
 thz swa at iak ekki hafdhe halit idhart kar j
 handinne, tha hafdhe iak thänkt, thz wara wisse-
 lika idhart kar syuke mannin hafdhe, For thy
 20 the aro badhin j fäghrind oc stoorlek iämpn oc
 liik j alle matto Tha saghdhe grewin gak snar-
 lika oc lat han til mik koma, Thäntidh han
 war komen spordhe grewin hwadhan han war
 oc hwar han hafdhe fangit thz drykke karit, han
 25 hafdhe, Amicus swaradhe sik wara föddan j beri-
 cano, oc karit sik wara gifwit j room aff pa-
 wanom sielfwom tha pawin cristnadhe han oc
 gaff honom amici nampn, Tha thetta war saght
 vndirstodh amelius at thz war hans käraste stal-
 30 brodhär amicus som sit liiff waghadhe for hans
 liiff oc stride mz them falska grewanum arderiko
 ok wan hanom konugxsins dottir aff franka rike

til hustru, Han sprang vp fran bordhe oc took
han j sin fampn oc mz mangom tarom mintis
widh han ömkande sik ofwir honom aff allo
hiärta Tha grewans hustru fik thz spöria kom
hon löpande oc vnfik han kärlika aff godhum 5
wilia, Eptir langan graat ledö the han j thera
eyghit herbärghe ther the pläghadho sielf j liggia
oc lato honom redha ena ärlika säng, Grewin
spordhe huru han war swa fatikir wordhin Amicus
swaradhe Tha gudh pläghadhe mik mz thesse 10
sooth forsmadhe miin hustru mik oc alle mine
wini, oc toko mit godz oc drifwo mik bort, Tha
saghdhe amelius O min käraste brodhir thu haf-
wir mik swa störan throskap bewiist, Alregh kan
iak oc miin hustru thik fullelika thakka, Alt thz 15
wi aghum thz är thit, ther skalt thu ofwir radha
Oc swa länge thu lifwir skalt thu när oss blif-
wa, Ther bleff amicus mz sinom twem swenom
oc öfdhe sik manlika j fasto oc waku oc gudh-
likom bönum Ther äptir wilde gudh bewisa huru 20
thäkkelikit honom är at människian haldir thro-
skap sinom iämcristne Om ena nat ther äptir
tha grewin oc amicus lagho badhe j eno her-
bärghe oc grewans hustru ey närwarande kom 288
raphael archangelus vth sändir aff gudhy til 25
amicum oc saghdhe Amice gudz win sofwir thu
Amicus thänkte at amelius til hans taladhe oc
swaradhe ey sofwir iak min käre sälle Tha sagh-
dhe ängillin Thu swara wäl thy at thu hafwir
äptefölght iobs thulumodh oc tobie, skalt thu 30
wara hälghra manna sälle j hymerike Jak är
raphael ängil aff gudhy til thik sändir at sighia

thik lakedom til thinna sooth thy at thina böno
 äro nu när gudhy hördha, Thy hör gudz budh
 oc sigh thz amelio grewa at han dräpi sina twa
 syny oc twa thik j thera blodhe tha faar thu
 5 bötär oc helso, Amicus swaradhe aldri wardhe
 thz min käre herra at grewin skal for mina
 helso wardha drapare sinna barna Ängillin swar-
 adhe thz bör swa wara thy at thz är wars herra
 budh Äptär thenna ordh foor ängillin bort, Ame-
 10 lius hörandis thetta j sömpnenom waknadhe widh
 thenna ordhin oc spordhe amicum widh hwem
 han taladhe, Han swaradhe Engin taladhe widh
 mik, vtan iak badh til gudh som iak är wan at
 göra for mina synde, Grewin saghdhe thz är ey
 15 swa Sannelika nokor taladhe widh thik, Oc stodh
 vp genstan oc gik til dörrina oc fan hona
 stängda, Oc saghdhe min käre brodhär sigh mik
 hwa widhär thik taladhe Tha tok amicus bitär-
 lika grata oc saghdhe Mädhän thu io ändelika
 20 wilt thz wita Tha skal iak thik thz sighia Ra-
 phael ängil kom til mik oc saghdhe Amice thetta
 sighär waar herra Amelius grewe skal sielfwir
 dräpa sina twa syny ok twa thik j thera blodhe
 tha wardhär thu helbrugdho aff thinne spitalske
 25 sooth, Tha amelius thetta hördhe wardh han ila
 widhär oc saghdhe Min win iak took thik j mith
 hws oc giordhe thik wäldoghan ofwir thiänara
 oc thiänista qwinnor oc ofwir alt thz iak aghir
 hwi wilt thu swa sörghelikit bedhas oc diktär
 30 thik falsklika at ängillin byudhär mik dräpa miin
 eyghin barn, Tha swaradhe amicus sörghelika
 gratande Min käre brodhär än tho at hwarist

iak hafwir thik nödhoghär sakt thz thin hugh
 bedröwir, bidhär iak thik for gudz skuld, wreck
 mik ey bort aff thino huse, grewin swaradhe Thz
 iak hafwir thik lofwat wil iak gerna halda til
 thin dödh Än iak manar thik a gudz wegna oc 5
 a thina cristelika thro, oc om then winskap wi
 hafwom til saman oc om the döpilse wi tokum
 badhe een dagh j room at thu sigh mik om
 angillin hafwir thenna ordhin talat, ellir hafwir
 thöm thik nokor annar sakt, Amicus swaradhe 10
 Swa som thz är sant at angillin them taladhe
 swa sannelika frälse gudh mik j dagh aff minne
 soot, Tha took amelius hemelika grata oc thänkia
 j sino hiärta oc saghdhe, War han redhobohin
 at döo for mina skuld for konugenom, Hwi 15
 skal iak spara minom barnom for hans helso
 skuld, Hafwir han warit mik throhin alt til dödhin
 hwi skal ey iak swa wara honom Hälge män
 hafwa wnnit mz thro hymerike, Oc gudh byudhär
 j lästinne Thz j wilin at andre män göra idhär 20
 thz skolin j göra androm Sidhan gik han thiit
 hans hustru oc barn lagho oc badh hona vpsta
 oc gaa til kyrkio, Jämbrat hon war bort gangin
 tok han swärdh j hand oc gik til sinna barna
 säng, oc fan them sofwande, han laghdhe sik 25
 ofwir them oc grät bitirlika oc saghdhe hwa
 hördhe nokontidh fadhrin sielfwiliande dräpa
 siin eyghin barn oc han gaffs j sino hiärta ofwir
 alla mato, Ther aff waknadhe barnin, Tha the
 sagho fadhrin sprungo the moth honom räkto 30
 vth händrena oc byriadho til ath lee, Thriggia
 ara war thera aldär, Fadhrin saghdhe miin kär-

289

- asto barn idhar latir oc löghö wändis idhir j
 graat, For thy at idhart meenlösa blodh vth-
 gyutz aff idhrom omilda fadhír, Mz them ordhom-
 en hug han hofwdhin aff them. badhom oc
 5 sankadhe blodhin j eeth kar oc laghdhe hofwdhin
 atir widh bukana oc brede ofwir them kládhin
 oc lát them liggia som the sowo, Han took thera
 blodh swa warman oc gik til amicum oc beströk
 han allan saman oc saghdhe Herra ihesu christe
 10 ther byudhir människionne at álská sin iám-
 cristin som sik sielfwan oc bewisa hánne thro-
 skap j sinne nödh Oc thu ther spitálska mannin
 helte mz eno ordhe werdhoghas at hela thenna
 min win amicum, ffor hwilkins kärlek oc thro-
 15 skap iak ey rádis áptir thino budhy vthgyuta
 minna barna meenlösa blodh Oc j samo stwnd
 wardh han fulkomplika helbrygdho oc reen aff
 alle sinne sooth, The thakkadho gudhy aff store
 hiártans frögdh oc gládhy oc saghdho loff hedhir
 20 oc áro wari gudhy som helar alla the stadhlika
 til hans thrösta, Tha fördhe grewin amicum j
 siin besto kládhe Oc gingo swa badhe saman
 til kyrkio at lofwa oc thakka warum herra j
 thera tilqwämd ringde klokkonar sik sielfwa
 25 oc alt folkit j stadhenom kom löpande at see
 thetta vndir, Thentidh grewans hustru sagh them
 koma badha til saman, took hon spyria hwilkin
 thera hánna hosbonde war oc herra, Tha gik
 grewin til hánna oc saghdhe jak ár amelius
 30 Oc thennä ár min kompan amicus helbryghdho
 wordhin aff sinne sooth, tha saghdhe hon huru
 ár thz til komit, thz wilde iak gerna wita, grewin

swaradhe thakkom oc lofwom alzwaloghan gudh
 hwilkin aff sinne milheth oc dygdh wilde han
 rensa oc hela Än hwilkaledh han hafwir thz 290
 giort thorfwom wi ey widhir at spöria, Tha
 the hafdho warit j kyrkionne j thre tyma oc giort 5
 gudhy hedhir oc thakkat honom for sina nadhe,
 gingo the heem mz glädhy, Än grewin sukkadhe
 varlika altidh hafwande barnanna dödh j sino
 aminne, Tha bödh grewinnan hänta barnen til
 ökilse thera glädhy Än grewin bödh them lata 10
 liggia oc hafwa rolikan sömpn Ther äptir gik
 grewin ensamen sörghiande thiit the lagho oc
 fan them lifwande oc lekande mellan siin j säng-
 inne, Hwart thera hafdhe eeth ar om halsin som
 een rödhir thradhir ware ther om kring draghin 15
 oc behuldo thz swa länge the lifdho, Han tok
 them badhin mz store hiärtans fröghdh oc glädhy
 j sin fampn oc bar them til thera modhir oc
 laghdhe them j hanna sköth sighiande Miin
 kära hustru war gladh thy at gudh aff sinne 20
 obegriplike miskund hafwir giort thina syny
 lifwande, hwilka iak drap oc aff thera blodh
 wardh amicus helbrygdho, Oc berättte hanne ordh
 fran ordhe huru thetta arandit sik hafdhe Tha
 saghdhe modhrin min käre herra hwi saghdhin 25
 j mik ekki til gerna wilde iak hafwa haldit
 karit vndi blodheno idhrom kära stalbrodhir til
 lakedom oc helso Thz math thu thro om thu
 wilt, Tha saghdhe grewin, latum nu thessa talan
 fara, Wi skulu hādhan fran gudhlikare lifwa oc 30
 idhkelika j gudz thiänist wara ffor thy j waro
 huse werdhoghadhis alzwaloghir gudh at göra

stoor vndarlik thing, hwilkit the oc throlika
 giordho gömande reenlek a mädhan the lifdho,
 stoor höghtidh oc glädhy giordhis j them stadh-
 enom tio dagha om kring, Sama dagh amicus
 5 wardh heel oc frälstir aff sinne sooth, kom
 diäfwllin j hans onda hustru oc qwalde hona
 swa hardhelika at hon ful fram stupo oc aff
 diäfwlsins qwalum bleff hon dödh, Ther äptir
 aampnadhe amicus een här Oc rykte in j sit
 10 fädhirne aff hwilko han war fordriw in oc be-
 laghdhe bericanos swa länge at the gawo hon-
 om sik wnnä Han giordhe theem got mot ondo,
 tok them til nadh oc forgaff them all thera
 brut, Sidhan bodhe han spaklika mz them langan
 15 tyma j godhom fridh hafwande altidh närrik
 amelii grewa första son Oc thiänto gudhy thro-
 lika mz största kerlek aff allo hiärta ¶ Thz
 hände nokor aar ther äpte at konung karl magn-
 us aff frankarike reste mz här in j ytaliam
 20 mot langobodorum konung desiderio oc stridde
 mz honom for romara kyrkio frälse oc the twe
 godhe stalbrödhirne amelius oc amicus waro
 twe höfwidzmen j stridhinne oc wordho badhe
 dräpne oc otalikin moghe mz thöm oppa badha
 25 sidhor, Tho wan konung karl stridhena oc de-
 siderius konugir rymde aff markinne, Ther äptir
 sände konung karl budh hem til frankarike oc
 201 lät föra til sik sina drotning the dyghdhelika
 oc ärlika drotnigena hillegardem oc siin ärlika
 30 barn Oc sanctus albinus biscopir oc flere andre
 biscopa oc abota gawo radh ther til at konugen
 oc drotnigen skuldo ther lata kyrkio byggia j

hulka the matto the hálgha mannanna lykama
 laggia oc iordha them andra mz them waro
 dräpne Thz radhit tháktis them alstingx wel oc
 láto ther byggia twa sköna kyrkior, The ena
 bygdís a konungxsins wegna oc wighdhis aff 5
 sancto albino sancto eusebio til hedhír, The
 andra bygdís a drotnigenna wegna oc wighdhis
 sancto petro til hedhír, Nu for thy at konugin
 oc drotnigen álskadho mykyt thera magh ame-
 lium oc hans kompan amicum sándo the til 10
 melaan áptír twa archa aff kostelikom steen J
 the ena laghdhis amicus oc sattis j konungxsins
 kyrkio, Oc j the andra amelius oc sattis j drotn-
 igenna kyrkio, Án om morghonin aff gudz
 skipan funno the amelií lykama j konungxsins 15
 kyrkio j archinne när sinom stalbrodhír amico
 hwar thera j annars fampne Thetta war eeth
 vndarlikit kompanskap oc osighelikin kerlekír
 ther ey kunde slitas mz dödhenom, Alzwaloghír
 gudh som them j thera barndom samanföghdhe 20
 oc forenadhe mz sámió oc sannom kerlek wilde
 them ey at skilia j dödhenom oc ey ápte dödhin
 Thy ár wisselika throhande at the aldre skylias
 ath j hymerike ffor vtan ánda Aff thesso iär-
 tekne gladdos alle konung oc drotning biscopa 25
 oc klárka oc allír almoghin oc giordho stora
 höghtidh thrätighi dagha for them ther waro
 dräpne Oc sanctus albinus skipadhe ther klárka
 som gudz thiänist skuldo oppe halda, Oc konugin
 oc drotnigen begawadho badha kyrkionar mz 30
 storum ingeldum Oc j the kyrkio ther amelius
 oc amicus hwilas gör gudh daghlika stoor iär-

tekne, The waro dräpne j stridh for the hælgho
thro skuld som för är säkt, j octobri manadh
fyrom daghum aptir sancti dyonisii dagh radh-
ande oc styrande mz warum herra ihesu christo
5 som lifwir mz fadhír oc them hælghanda een
gudh nu oc for vtan ända

Värsus

Nos legimus pueros
rome simul esse renatos
10 Fallitur ardericus
nescit quod pugnat amicus
Periurusque iacet
rex huic reginaque gaudet,
Vt lepra socium
15 socius curaret amicum,
Truncat natorum
puerilia colla suorum

Min käre win tak thik her aff lärdom
fly falskheth oc göm throskap oc sann-
20 ind

Thz war een mestare heth pitagorus han
hafdhe twa diekna the lofwadho hwar androm
kompanskap oc throskap vtan alt fals oc swik
thz hände ther apte at then ene fik forbryta
25 sit liiff oc wardh gripin oc dömdir til dödhin.
Tha badh han rättarin at han matte heemfara
292 för än han dödde oc skipa siin thing til rätta
Rättarin swaradhe Hafwir thu nokon som wil

borgha for thik oc lata for thik sit liiff Tha wil
 iak thik thz vnna, Han swaradhe iak hafwir een
 throhin kompan han gifwir sik gerna for mik
 fangnan, Hans kompan kom oc loth sik sathia
 j hækto oc iærn for han inz them forordhum oc 5
 wilkorum, at kome ekki then brutlike atir a
 forelaghdhum dagh oc tyma tha skulde thenne
 mista sit liiff, Thān brutlike foor heem oc skip-
 adhe siin ärande oc thing äptir sinom wilia,
 Daghin kom som honom war fore laghdhir at 10
 han skulde atirkoma, oc han war ekki komen,
 Tha ledis thān andre til dödhin oc rättaren
 saghdhe Hwar är nu thin throne kompan nu faar
 thu röna hans throskap huru han hafwir thik
 hannat, Nu skalt thu for honom mista thit liiff, 15
 Han swaradhe Jak thör for sannind säghia lif-
 wir min kompan han kombir wäl oc frälsir mik
 oc latir mik ekki lifwit mista, Tha thz kom til
 the stundinna som han hafdhe honom lofwat,
 Kom hans kompan oc saghdhe til rättaren, Her 20
 är iak komen at frälsa min kompan som iak haf-
 wir lofwat, Thy affifwin mik oc latin han lösan,
 Tha rättaren saa thera stora throskap forbarm-
 adhe han sik ofwir them oc gaff them badha
 lösa oc lät them wäl fara 25

EEn wiis märkelikin man laa j sinne hälsoth
 oc saghdhe til sin son Min käre son berätt mik
 thz iak thik spör Manga wini hafwir thu fangit
 j thina dagha Sonen swaradhe Fadhir iak thror
 at iak hafwir wäl hundradha wini Fadhrin saghdhe 30
 Thu skalt enga wini lofwa allir rosa för än thu

hafwir them rönt, oc j thinne nödh försökt.
 Man findir wäl manga the som äro ena männ-
 iskio wini mädhan hånne gaar wäl oc hon haf-
 wir nogh at gifwa, Än tha hon kombir j nödh
 5 oc wardhir fatik tha hafwir hoon faa ellir enga,
 Jak är mykyt älre än thu Jak hafwir alla mina
 dagha ey fangit vtan een halfwan win, Huru
 är thz at thu hafwir manga, wanlika for thy
 thu hafwir them ekki försökt, Gak bort oc for-
 10 sök them tha findir thu hwilkin thera som är
 thin win Sonin saghdhe huru skal iak them
 försökia Fadhrin swaradhe tak eeth swiin oc
 dräp oc stik thz j een säk oc gör säkkin vtan-
 til blodhughan oc bär swa thz om nattena til
 15 thin win oc sigh at thu hafwir myrt een man
 oc bedz radh oc hielp aff honom huru thu mat
 han begrawa, Han giordhe swa tok säkkin mz
 swinit oppa sin hals oc gik bort til sins wins
 hws om nattatidh oc saghdhe Min käre win iak
 20 är j store nödh oc dröfwilsom staddir oc iak
 thorff thina hielp storlika widhir oc thin radh,
 bewisa mik nu winskap mädhan mik thrängir

— — — — —
 Ett blad felar.
 — — — — —

293. 25 dhe hwat ther giordhis, Wardh han aff them
 halgha anda rördhir j sino hiärta oc thänkte
 swa mz sik, Thesse twe män äro meenlösö oc
 oskyldoghe aff manzsins dödh, Mistir nokor sit
 liiff fore the gerning jak hafwir giort, Tha är
 30 iak thes walande oc gör moth rätwisonne Jak
 hafwir nogh stora synde byrdhe j them ena iak
 drap mz handinne at iak ey hängir oppa mina

siel flere Oc mz thy ropadhe han oc saghdhe, Thesse twe äro saklösö oc oskyloghe Jak hafwir mannin dräpit, latin thöm lidhugha oc rättin ofwir mik, Tha vndradhe rättaren oc alt folkit huru thetta arandit ware beläghit, Oc 5 twakadhe hwilkin thera rätte draparin wara skulle Oc fördho them alla thre for konugen, Tha tok konugen försth thän ena, swa thän andra, oc swa thän thridhia, Oc spordhe swa länge at han fik alla sannindena vita, Oc gaff them alla thre 10 saklösa oc qwitta, Tha tok thän rike sin fatika win mz sik j sit hws Oc saghdhe Min käre win war gudhy wäl komin gerna hafdhe iak gifwit j dagh mit liif for thik, Än gudh hafwir oss nu badha löst, wilt thou nu her när mik blifwa Alt 15 mit godz skal staa thik til budz, Wilt thou thz ekki göra tha skalt thou hafwa halfft mit godz oc fara atir heem til landa, Han swaradhe Jak thakkar thik aff allo hiärta gerna Jak maa ey annat, Jak skal io fara heem til minna hustru 20 oc barna Tha han hafdhe sik ther nokra stwnd hwiilt, Skipte wärdhin alt sit godz j twa dela oc gaff honom halfdelin oc läth han swa mz glädhy heem til egypto land fara Min käre son thearne war wäl een heel oc fulthrohin win 25

Min käre win thou mat thz aff oskiälikom dyur-om nima at thou skalt wara throen oc throskap halda Thz skedhe eentidh at nokre godhe män sighildo oc komo til eet land oc lagho ther länge börfaste, J bland them war een frombir 30 riddare han gik oppa land oc kom in j skoghin,

ther som eet leon oc een lindorm stride, Han
 tok sina wario oc halp leonit, oc slogh lind-
 ormin j hæl, Ther aptir wilde leonit ey ofwir-
 gifwa riddarin, vtan fölghdhe honom thit som
 5 hans kompana waro, Oc gik sidhan hwar dagh
 til skogx oc tok them swa mykla willebradh
 som the alle orkadho mest fortära, The fingo
 om sidhe bör oc sighildo sin wagh Tha leonit
 thz sagh lop thz j watnit, oc sam aptir them
 10 swa länge at thz drunknadhe

Wi finnom ok j scriptinne at eet leon kom
 gangande j thz klostir sanctus ieronimus war
 abote Oc thz leonit haltadhe Tha munkane thz
 sagho flydho the alle hwar sin wagh, vtan sanctus
 15 ieronimus han gik a mote thy Tha lypste leonit
 294 vp sin saara foot oc wiiste han sancto ieronimo
 Sanctus ieronimus bödh twa hans foot, oc wth
 took een thoorn som in war gangin j fotin Oc
 strök ther oppa saluo oc läkte atir sarit, Then-
 20 tidh leonit war wordhit til råka bleff thz qwart
 j klostrena j bland brödhirna swa spakt oc säfft
 som thz hafdhe ther warit hema fööt, Nu for
 thy at engin bör wara j klostreno fafångir satte
 sanctus ieronimus honom syslo at han skulde
 25 wakta then asnan som brödhirne hafdho som
 thera widh bar hem aff skoghenom, honom
 skulde han fölghia j beet oc wakta han wæl a
 markinne, hwilkit han throlika giordhe som een
 godhir hyrdhe Oc j wissom skipadhum tymum
 30 naar han skulde sielfwir taka sina födho oc asnin
 skulde göra sit årwodhe, kom han drifwande

heem mz honom, Eentidh laa leonit j buskomen
 oc soff oc ther komo köpmen farande mz chamel-
 um The toko asnan oc fördho han mz sik bort,
 Tha leonit waknadhe war asnin borto, Tha took
 han rådhelika til at ryuta oc lop badhe atir oc 5
 fram at leta, Tha han ekki fan asnan atir gik
 han dröfdhír heem til klostrið oc stodh widh
 portin, Oc fore blyghdh thordhe han ey in ganga,
 Tha brödhírne sagho at han kom nu senare
 heem än han war förra wan oc borto war asnin, 10
 Thankto the at han for hungir skuld hafðhe
 atit vp asnan, Tha wordho the wredhe vppa
 han oc wildo ey gifwa honom sina prouento som
 the pläghadho, vtan saghdho swa som snybb-
 ande honom gak oc äth thz thu hafwir aff as- 15
 anom leeft, Oc äptir sancti ieronimi budh be-
 fälto the honom asnans ämbite, the leddon til
 skox oc lagdho widh oppa hans ryg, then
 matte han bära hem til klostirs, Thetta giordhe
 han opta mz thulumodh oc spekt, Een dagh 20
 han hafðhe giort sit ämbite gik han vth oppa
 markena, och sagh lankt fran sik köpmen fara
 mz chamelum oc klostirsins asna främarst aff
 them allom ¶ Ther är sidhír j them landom tha
 köpmen föra thera godz mz chamelum tha gaa 25
 chamelane vth at radh hwar äptir androm oc j
 asne gaar fore mz eet tugh om halsin oc hon-
 om fölghia the alle, Tha leonit kände asnan kom
 thz bradhelika löpande grymt oc wret oc rådhe-
 lika ryutande, Oc slo iordhena mz sinom stiärt 30
 Tha foromännene thz sagho rymdo the alle
 hwar som han mest formatte Oc leonit dreff

asnan oc chamelana mz alt godzsit heem til
 clostrit, Oc leonit lop kring om alt klostrit
 glådhiandis at han hafdhe atir funnit sin asna
 Oc ful nidhír a iordhena for sanctum ihero-
 5 nimum oc for hwan een brodhír oc fryghdhadhis
 lekande mz sinom stiárt swa som bedhandis for-
 latilse for sin bruth, Ther aptír komo köpmenn-
 295 ene gangande til klostrit oc sândo budh sancto
 iheronimo, Tha han kom fullo the ödmyklika
 10 nidhír for hans fótír gawo sik skyldogha oc
 bedos nadh for siin brut, Än sanctus ieronimus
 vnfik theem wäl, oc vplypte them lioflika oc
 badh them taka sit eyghit j gen oc ekki androm
 hans vntwälla,

15 See min käre win swa mat thu lära aff
 oskialikom dyurom at halda throskap thinom
 iämcristnom Thu skalt oc wara throhin kompan
 j pelagrims färdh est thu othrohin tha fortapar
 thu alt thit ärwodhe

20 **T**hz skedhe eentidh at xxx kompana sälladho
 sik saman oc wildo til sancti iacobs The lof-
 wadho throhit kompaniskap mellan siin, Til them
 kom een pelagrim gangande j wäghenom som
 enkte kompaniskap hafdhe mz them lofwat tho
 25 likowel fölghdhe han j thera hoop Ther aptír
 wardh een thera kompan syukír, Oc alle hans
 kompana som honom hafdho troskap lofwat
 gawo han ofwir oc gingo thera wägh fraan
 honom, En then ene pelagrimen som til kom
 30 oc enkte kompaniskap hafdhe mz them lofwat,
 Han bleff när them syuka och annan daghin

om qwäld bleff then syuke dödhir, Ther äptir
han war dödhir kom sancte iacop oppa enom
faghrom hest ridhande oc saghdhe til then lif-
wande, Faa mik hiit thän dödha oc sät thik
sielfwan bak mik oppa hestin, Han giordhe swa, 5
Tha fördhe sancte iacop them om the nattena
fämptan daxledhir fram til sin stadh Com-
postella oppa ena halfwa milo när, Thër satte
han aff then lifwande oc thän dödha laghdhe
han när honom Oc saghdhe gak nu in j stadhin, 10
oc sigh thz domherromen at iak badh at the
skulu hith vth gaa oc hämpta min pelagrim in
mz store äro oc lata han ärlika koma til grawa,
Oc sighia hans kompanum tha the koma fram
at the hafwa alt thera ärwodhe oc mödho for- 15
tapat for thän otroskap the alle giordho moth
honom

Min käre win bör thik mz nokrom kom-
panom. wandra .tha skalt thu enkte swik moth
them göra vtan altidh wara throhin, Thu skalt 20
ekke gerna wandra sielfff thridhi, Ther som thre
äro j kompanskap plägha gerna tve halda saman
oc thz bedröfwir thän thridhia

Thz waro thri kompana the wandradho til
saman, Thz hände eentidh at the hafdho ey 25
meer til mat än eeth brödh, oc thz war them
allom threm offlitit Tha runadho the tve saman
oc diktadho eeth radh huru the wildo thän
thridhia thera kompan fran brödhenos skilia, Oc
saghdho, Wi wiliom alle thri läggia oss nidhir 30
at sofwa, Oc thän wara som drömir höxta oc

vndirlikasta dröm han skal bröðhit eensamin be-
 halda For thy thz rákkir oss allom ekki aat,
 Tha the skuldo sofwa snarkadhe thán thridhy som
 296 eenfaldoghir war oc loth som han soff, Tha
 5 saghdho the andro tve mällan siin Een wara
 sághy at honom drömde som han ware döðhir
 oc gudz ángla fördho han til hymerikis, oc satto
 han nær warum herra Oc thán andre sághy at
 honom drömde som han ware döðhir, oc diáfl-
 10 ane fördho han til hálfwite, Thetta hördhe
 thán thridhy, Ther áptir sofnadho the tve,
 Madhan vpstodh thán thridhy oc aat vp bröðhit
 oc laghdhe sik atir j sin stadh at sofwa Nokot
 áptir waknadho the tve, oc wekto vp thán
 15 thridhia, Tha the tve saghdho sin dröm sat
 thán thridhi swa som vndrande oc saa oppa
 them oc saghdhe O herra gudh huru ár thz
 wordhit at j árin her, mik drömde som j warin
 fördhe een til hymerikis oc annar til hálfwitis
 20 Oc mik thykte som iak aat vp bröðhit Ey thro-
 handis at nokor idhra skulde hiit atir koma oc
 widhir thorfwa lykamlikit bröðh

Här börjas nionda budhordhit

Thz nionda budhordhit är Människia thu skalt
 ekki astunda ellir gernas thins jāmcristins godz
 thz wari hws ellir akír ellir nokot annat aff allo
 thy honom til höre J thesso forbyudhír gudh 5
 alla handa giri, Rooff, styld, okir, oc alla orätta
 oc falska winning mz hwilke een människia
 astundar nokot thz androm til hörir til orätta
 j hwat matto ellir hwat list thz kan wara Nu
 mādhan gudh forbyudhír at engin skal astunda 10
 annars godz til orätta Tha ma man än sidhír
 thz besithia, bruka ellir mz orät taka

Hör här til

EEn man lagh j sinom ytirsta tymba tha thykte
 honom som een stoor steen ofwir honom hängde, 15
 oc wilde oppa han falla oc sundirkrosa, Han
 wardh storlika räddir ropadhe höght oc badh
 sik hielpa, Folkit spordhe hwat honom wulte,
 Han saghdhe, Her hängir ofwir mik een stoor
 steen oc wil oppa mik falla, The kalladho thiit 20
 prestin at han skulde sik granlika scripta, Han
 scriptadhe sik som han best kunde, Tho likowel
 bleff stenin hängiande, Tha saghdhe prestin be-
 thänk thik wäl om thu nokra synd hafwir giort
 mz nokrom stene, Han swaradhe Mik minnis nu 25

wäl at iak eentidh hemelika flutte een steen aff
 enom akir oppa thän andra oc mz thy giordhe
 iak min akir bredhare, Tha saghdhe prestin.
 Thz är sakin at stenin her hängir, Han script-
 5 adhe sik for the syndena oc lofwadhe j geen
 gifwa thz han hafdhe eyghnad sik orättelika oc
 genstan war stenin borto

eet annat

EEn officialis j eno abota klostir giordhe orät
 10 eno nunno klostir oppa thēra godz ther fore
 plaghadhe gudh abota klostrit swa at alt thera
 wiin fordarwadhis som klostreno til hördhe, Tha
 gik abotin til een hælgha ärmeta, oc badh han
 20 bidhia til gudh at han wilde werdhoghas tee
 15 honom sakena Thäntidh ermetin badh innelika
 til wan herra ther om, saghdhe waar herra hon-
 om Thän skadhin hafwa the fangit for thy at
 thera officialis hafwir giort orät them iomfrumen
 oc skadha oppa thera godz thy skal iak än j
 20 thesso areno sända them ena större plagho.
 Ther äptir kom een riddare oc wardh thera
 fiande oc vpbrände fulnär alt thera Korn the
 skuldo thz arit widhir lifwa

Min käre win swa gaar thz them som aff
 25 androm takir sith til orätta thz gaar them
 sieldan wel

man skal ey bort giffwa klostirs godz

EEn abote hafdhe een köpman til brodhir
 honom gaff abotin mykyt aff klostirsins godze

oc thz wilde enkte wäl lykkas mz honom vtan
 wardh & thes armare at han gaff honom mera,
 Han gik om sidhe ther fore til scripta Tha
 saghdhe hans scriptafadhîr öff thz swa länge
 thu wilt, thu wardhîr aldre thes rikare, For 5
 thy thz abotin thik gifwir thz höre klostreno
 til oc är hwarte hans ellîr thit, Oc thy naar
 gudh hielpîr thik at thu faar thes ämpne bôr
 thik lântelika thz klostreno j gen gifwa, Thetta
 lofwadhe han gudhy, Oc ther äptîr gaff gudh 10
 honom lykko at han wardh j bradhom tyma een
 rikîr man, Tha spordhe abotin huru han hafdhe
 swa mykylt godz fangit Han swaradhe Ä mädhan
 iak hafdhe klostîrs godz vndi handom kunde
 iak näplika saman koma soffit oc brödhît, Sidhan 15
 iak thz fortidde hafwir gudh mik tilföghît sina
 nadhe at iak är nu rikare än iak war förra

Thy min käre win thu skalt storlika wakta
 thik for girinne thy at stoort godz oc mange
 rikedomâ göra människiona swa blinda at hon 20
 kännîr ekki sin skapara

hör än granlika aat

Thz war een okir karll han hafdhe eet sölf-
 kors til pant aff enom, Han wardh syukîr oc
 nalkadhis fast dödhönöm, Tha toko hans wini 25
 eet kors j kyrkionne oc hiolo for honom oc
 badho at han skulde kännas widh sin gudh oc
 skapara oc see oppa korsit, oc skodha hans
 hardha pyno oc dödh som waar herra ledh a
 thy halgha korse for hans skuld, Han swar- 30

adhe thetta korsit kannir ekki iak, Än thz korsit kannir iak wel som mik staar til pant oc iak hafwir j mine kisto oc mz them ordhum gaff han vp sin anda

- 5 **H**wat fromadhe konung crasius alla hans rikedoma, Han war beropadhir for then rikasta konung ther werldin hafdhe j them tyma honom fangadhe een konung heth cyrus oc kastadhe han oppa een eld oc wille hafwa bränt han,
- 10 Oc genstan kom eeth regn swa stort at thz vthslakte allan eldin oc han vntkom oc thakkadhe ekki gudhy som honom hulpit hadhe vtan tröste sik oppa sit mykla godz Oc rosadhe sik wara
- 208 thän rikasta konung j werldinne war Een wiis
- 15 herra rädh honom at han skulde ekki thz göra ffor thy at oppa thessa forgänglika rikedoma thorff engin säthia sina thröst, Tha man them hafwir weth man ey länge man them behaldir, Än han läth ey aff for thy, Honom drönde een
- 20 tidh thet äptir at han war j storo regne staddir oc wardh gynom watir Ok heth soolskin kom oc thörkadhe han atir Han saghdhe drömin for sinne dottir fana, thy at hon hafdhe spaadoms anda Hon thyde honom drömin swa At han
- 25 skulde hängdir wardha, Oc regnit skulde han wata oc solskinit thörka Swa skedhe thz ok Thän sami konung cyrus fangadhe han annat sin oc läth hängian j een galgha oc hans mykla rikedoma kundo honom enkte hielpa

Hör än eeth annat aff orätfangno
godze

Hafwir thin man orätwiislika aflat godz thz
vari stulit röfwat ellir mz vkir wunnit ellir j
hwat matto thz är orättelika aflat thz skalt 5
thu ey nythia ellir bruka til thin kost ellir til
thiin klädhe, Är ther mz nokot rätfangit godz
thz mat thu nythia oc nōta ok ekki thz andra
Swa mykyt som til thit gagn oc nytto kombir
aff orätfangno godze swa mykyt est thu plikt- 10
oghir at betala aff thino rätto godze Nu sighir
thu wanlika swa om min man hafwir enkte
rätfangit godz, hwar aff skal iak äta ellir drikka
Min käre win, Thu skalt thz bidhia aff thinom
winom ellir forthiäna thz mz thinom handum 15
kan thu thz ekki göra, Oc liggir thik hungirs
nödh oppa, Tha mat thu ther aff äta oc drikka,
Tho mz them wilia at thu wilt tha thu format
thz gerna betala thz första thu gitir Nu sighir
thu swa min käre fadhir iak thiäna enom herra 20
ther enkte hafwir vtan orätfangit gooz, ma iak
ther aff äta oc drikka, Mit kära barn thu mat
thz ekki göra, Alt thz thu forgör j mat oc j
dryk, klädhum oc skoom, betalar ekki thin herra
thz tha äst thu pliktoghir at betala thz ¶ Om 25
thin man hafwir badhe rätfangit godz oc orät-
fangit, huru skal iak ther mz fara Mit kära barn
är thz rätfangna godzit skilt fran thy andra
tha skal thu thz bruka, Än är thz alt saman
mänt Tha skal thu lata fara thz ena mz thy 30

andra oc skal thz ekki nythia ellir bruka, Thu
 skalt för gaa hws fran huse om thit brödh,
 Än ware thz swa at thin man saghdhe at han
 wilde thz orätfangna godzsit j gen gifwa oc
 5 pröffte thu at han thz mente oc formatte oppa
 the tröst mat thu ther aff lifwa oc ey ällas.
 Thu skulde thz för kära for biscopenom oc han
 skulle mz kyrkionna rät thwinga han til at for-
 299 wärua rätfangit godz som j mattin badhin aff
 10 lifwa J allom thessom fallom esth thu io plikt-
 ugh wara lydhugh thinom bonda j idhro rätto
 hionolaghy, Hafdhe thu än thin eyghin syndir-
 likin kost, Thik bör ey thes hallir dragha thik
 fran honom ¶ Hafdhe een man orätfangit godz
 15 aff thy godze matte engin mz honom äta ellir
 drikka, vtan thz ware swa at een prestir ellir
 hans hustru, ellir nokor annar man kome til
 hans, j the akt at the wildo han verna for sinom
 siäla wadha oc omwända han til rätta, J them
 20 tyna magho the mz honom äta aff orätto goze
 oc ey j andre matto

Käre fadhir, ma iak nokra hielp bedhas aff
 mino folke ofwir min skat, som them bör mik
 rättelika göra, Min käre win thz mat thu ekki
 25 göra vtan j store widhirthörft oc nödh, Tha mat
 thu ena mattelika hielp aff thino folke bedhas
 the som ey wardhir thöm ofthung Ware thz
 swa at nokor wilde oppa thik ellir thit land til
 orätta stridha tha bör them badhe mz liiff oc
 30 godz thz wäria, Ware thz oc swa at thu wordhe
 j rätto örlögh fangin som thik sielfwom pa

rördhe, Tha mat thu bedhas hielp om thu widh-
 irthorfte til thinna lösn Wilde thu ok nokot lata
 byggia thino land oc folk til wärn oc froma tha
 mat thu hielp aff thino folke bidhia, Ware thz
 oc at cristin här skulde resa j hedhindomin oc 5
 thu wille sielfwir mz, tha mat thu oc hielp
 bedhas om thik tharfwas Oc io swa at thz är
 gudhlikit oc thik bekännelikit for warum herra,
 For thy thu skalt aff allo godze oc aff minzsta
 skierff thu hafwir vnfangit göra räkenskap for 10
 gudz doom

Käre fadhär ma iak taka nokon tol thän som
 rättelika oc skialika är skipadhär for almänne-
 likit gagn Min käre son thz mat thu wäl göra,
 Hwilkin människia som vntförir rättan tol hoon 15
 hafwir han stulit, Kome een människia j hedh-
 indomin oc ware ther rättir tollir skipadhär,
 hon matte han ekki vntföra, Människionne bör
 halda enom hedhnunga thro oc göra honom rät

Min käre fadhär ma iak thz godz behalda som 20
 iak mz dobil ellir mz wartawil windir, Min käre
 son thz bör thik ekki behalda, Tho skalt thu ey
 gifwa honom thz j geen som han hafwir tapat,
 Vtan thz ware swa at thu hafdhe nokot wnnit
 aff eno barne ellir aff enom dara, ellir aff nokors 25
 manz hustru ellir aff manz hionum thz bör thik
 alt j geen gifwa rättom äghanda, ware thz eeth
 barn ther enkte eyghit atte oc fordobladhe sinna
 föräldra goodz thz skulle thu föräldromen j geen
 gifwa, Om hustrun fordoblar bondans goodz thz 30

skalt thu honom j geen gifwa, Thz swenin for-
 doblar skal herranom j geen gifwas for thy thz
 är ekki thit, Thetta skalt thu oc swa forsta, aff
 androm lekum som giri liggir til oc tymans
 300 5 fortapilse onyttelikin oc syndelikin ordh som är
 kagglo slagh oc koto kast oc annat slikt, Alle
 the som öfwa thessa fornempda leka oc andra
 tholka synda storlika oc the ther til hielpa oc
 stadhia j sinom husom äro lottakande aff thera
 10 syndom oc them thz göra bör man wars herra
 lykama forbyudha ellir the skulu thz lata

Ma iak taka thz godz skipbrota wardhir j haf-
 wino oc flytir til mit land, Min käre son thz
 mat thu engalund göra, Allaz than rät wärkz
 15 herra hafwa ther oppa sat ma thik enkte hielpa,
 Hafwir thu nokot ther aff nutit, thz skalt thu
 gifwa j geen vtan thz ware swa at ther waro
 röfwara ellir andre som landeno wildo skadha,
 hwilkin människia som j andre matto skipbruta
 20 goodz takir hittir ellir köpir han skal fara ther
 mz som her staar för scrifwit aff stolno godze

Käre fadhir maa iak nokra almoso göra ellir
 gifwa aff thy godze som swa är wnnit som nu
 är aff sakt, Min käre son Thu skalt thz wita at
 25 aff allo thy godze som stulit är ellir röfwat
 ellir mz okir wnnit ellir j hwat matto thz är
 orätwislika affat magh man ey göra almoso aff
 ¶ Än een qwinna som mz ondo lifwirne goodz
 afla hon magh ther aff almoso göra om hon
 30 hafwir thz ekki fangit aff munkom ellir prestóm,

som enkte syndirlikit goodz hafwa oc enkte magho gifwa ellir aff nokrom androm som hon weet wisselika at thz orättelika hafwir fangit, thz ma hon ey taka oc ey almoso aff göra

De mercatura

5

Hwru skal iak fara mz minne köpslaghan at thz ware rätfangit godz ther iak matte almoso aff göra gudhy thäkelika, Min käre son köpslagha är mykyt thung oc wantsam at hantera vtan synd, Thu skalt ey sighia swa mykyt staar 10 thz mik sielfwom Oc swa mykyt är mik ther fore budhit tha som thz är ekki swa, Thu skalt ey göra thit godz faghirt oc gefft vtan til thz som ogefft är innantil, Thu skalt warna thän som köpa wil oc sighia hwat som ther är ogäfft 15 j Thu skalt oc enkte thz thing sälia naar thu pröfwar at han wil ther mz dödhelika synd göra som thz köpir, west thu thz för än thu honom thz säl thu est luttakande aff syndinne som han ther mz gör Thetta skalt thu oc vndir- 20 sta aff gernigis mannom som sliik thing smidha söma göra ellir dikta the fa alle deel aff syndinne ther aff koma, Thu skalt oc enkte godz androm dyrare borgha än thu wille thz for redha päninga sälia, Thu skalt oc ey ofdyrt 25 sälia, Thu skalt thit godz mz lika winna som thu wilt for gudhy bekändir wara ffor thy thu skalt aff thinne köpslaghan oc aff allom thingom göra räkenskap for gudz dom, Thu skalt swa göra thinom iämcristne som thu wilt at annar 30

göri thik Thu skalt enga batan ellir okir taka
 aff thy godze thu androm borghar Thu skalt
 thinom iämcristne thit godz borgha rätfärdhe-
 301 lika oc eenkannelika for gudz skuld wilt thu
 5 ekki göra thz tha borgha honom enkte

Een spörilse

Käre fadhír iak hafwír borghat enom man
 hundradha mark oc han skal hwart aar gifwa
 mik tio mark til ránto ma iak them wäl taka,
 10 Min käre son thz skalt thu ekki göra, Finge
 thu ene människio thusanda mark at hon skulde
 thik een pänig gifwa til batan, giordhe thu
 thz for thes pänigins skuld oc ekki for gudz
 skuld, oc blifwi thu ther mz dödhír vtan rättan
 15 angir thu est fortapadhír mz áwinnelikom dödh

Käre fadhír ma iak nokra gönst taka aff theem
 ther iak mina päniga lána oc mit godz vndír
 handum hafwa Min käre son Jak wil thik ena
 liknilse sighia, Waar herra gik in j mönstrit j
 20 iherusalem palma synno dagh oc fan ther sith-
 iande wäzlara ellir skiptara som prestene hafdho
 ther sat oppa thz at a naar pelagrima komo
 skuldo the ioo finna redha päniga som the
 matto byta til sik oc offra Naar nokor män-
 25 iskia kom til the wezslaranna oc bedis päniga
 aff them at borgha, Tha swaradhe han Min
 käre win thu est min brodhír, iak maa enkte
 okir aff thik taka, Än tho skalt thu göra mik
 nokra gönst thu skalt gifwa mik nokor wiinbär.

äple oc päror, fikon oc mandol, gäs oc höns oc
 tholkit alt, Swa wildo the okrit bethäkkia oc
 skyla som vndir enom mantle, Än waar herra
 som alla människio hiarta weet oc seer är ey
 godhär at dara, Han tok bordhit mz pänigomen 5
 oc wrok widh gulfwit oc slogh wäzslarana vth
 aff mönstreno, Swa skal thz iämwal gaa allom
 them ther okir mz nokre list oc kyndoghet be-
 thänkia som them ther okir taka oppinbarlika,
 The skulu alle wardha vthdrifne aff gudz äwinne- 10
 lika mönstir j hymerike

Een spörilse

Iak hafwir länt enom man tolff mark päninga
 vtan forordh oc wilkor Han hafwir mik oc enkte
 lofwat, Tho gifwir han mik hwart aar ena mark 15
 mz sinom godhwilia, ma iak hanne wal taka,
 Min käre son skodha thit sanwit oc thina akt,
 gör thu thz ey eenkannelika for gudz skuld,
 Vtan for thz hopit oc wilian thu hafwir til the
 markinna, tha är thz okir, Än staaar thiin akt 20
 swa at om thu wiste at han wilde thik enkte
 gifwa, tho likowel wilde thu honom gerna pän-
 igana lana, gifwir han thik tha nokot thz ma
 thu wal taka

Een spörilse

25

Iak hafwir fangit enom man xij mark päninga,
 them hafwir han vndir handom hafft j syuttan
 aar, oc hwart aar hafwir han mik gifwit ena
 mark, Oc än är han mik tolff mark skyloghär,

Min käre son han är thik enkte skyloghir, han hafwir gifwit thik fäm mark meer än honom bordhe, them hafwir thu mz syndom vpborit, oc skalt gifwa honom theem j geen

302 5 **K**äre fadhär ma iak wäl köpa korn tha thz är mest oc låtast falt, oc halda thz til thes thz wardhär dyrast, Min käre son köpir thu korn ellär annat godz tha thz är wäl falt, Oc hopas thu at thz wardhär ther äptär dyrare, thz hopit 10 thu hafwir gör thik okir, Wäl maat thu köpa korn til ena forwaring, om thu fryktar at thz wardhär dyrare, Oc thz som thu tha hafwir ofwir thina nödhthorft ma thu wäl sälia for lika päninga tho skalt thu ekki sälia thz of dyrt.

15 **K**äre fadhär ma iak wel borgha godz, oc gifwa ther okir aff, Thz ma thu ekki göra ey haldir gifwa än taka vtan alt off stora nödh ffor thy thu gifwir tha okirkarlenom tilfalle oc ena orsägt til okir oc til syndinna hwa thz gör han 20 syndar storlika

Ma iak wäl vth borgha mit godz mz them forordhum at thän som mit godz takir skal borgha mik sit godz atir, Min käre son gör thu thz for the actenna skuld tha är thz okir oc 25 synd

¶ **M**aa iak wäl borgha enom bakara mit godz oppa thz at han skal mala sina mäld oppa minne qwärn oc hwarghin annarstadz, är thz okir, Min käre son, thz hopit thu hafwir til the

batan som thu hafwa wilt vtan äwentyr gör
thik til een okir karl, Thu skalt vthborgha thit
godz for gudz skuld oc lata honom sina friiheth
at mala hwar han wil

¶ **K**äre fadhär iak hafwir fangit enom thyughu 5
mark eeth aar om kring, Thäntidh arit är
vte skal han faa mik mina päninga atir vtan
alt okir, wil han ekki thz göra Tha skal han
gifwa mik ena mark oc behala theem än frain
eet aar, oc gifwa mik them tha j gen vtan bat- 10
an, wil han thz ekki göra tha skal han tha
gifwa mik ena mark, Min käre son thu hafwir
thz wäl förre hört, thu skalt eey een päning til
batan taka

Maa iak wäl borgha vth gamalt korn oc taka 15
nyt korn j geen, Min käre son gör thu thz aff
kerlek for gudz skuld at thu wilt thin iam-
cristin ther mz hielpa tha är thz ekki synd,
Än gör thu thz j the akt at thu hopas ther aff
winna ellir bata, tha är thz okir for thy hopit 20
thz gör okrit

Käre fadhär maa iak taka okir aff enom iudha
ellir hedhninga Min käre son thu skalt enkte
okir taka aff engom man, hafwir thu takit okir
aff iudha ellir hedhninga oc west thu nokra 25
cristna människio som the hafwa thz godzsit
orättelika aff swikit, hanne mat thu thz tilwanda
ellir gifwa them thz sielfwom j geen thu mat
thz ekki behalda

Käre fadhír iak hafwír takit godz oppa okír,
 skal iak thz okrit vthgifwa Min käre son thu
 skalt thz ekki göra, Nu hafwír iak badhe lofwat
 oc sworit at iak skal thz vtgifwa, Tha holt thina
 5 thro oc giff thz vth oc fulfölgth thz sidhan atír
 aff honom mz rät, Käre fadhír iak hafwír sworit
 at iak skal thz ey mz nokrom rät fulfölgthia,
 Min käre son tha skalt thu thz klärkomen kun-
 göra the skolo han twinga mz kyrkionna rät
 10 okrit atír gifwa Jak hafwír oc sworit at iak
 skal thz engom kungöra Min käre son thz är
 303 orättelika sworit, than edhin bör thik ekki halda,
 Han är mote thik oc thinne iämcristins siäla
 helso, Thu skalt thz kungöra oppa thz at han
 15 matte wardha atír ledír til wan herra

Käre fadhír j ärin alt off hardhe j idhrom
 scriptamalum gudh gömö oss wäl for idhre script,
 Jak findír wäl een annau scriptafadhír som
 mildare är oc sighír mik wel annorledh, J sighin
 20 mik at iak skal enkte okír taka oc enkte okír
 skal iak vthgifwa, Jak skal enkte godz köpa
 tha thz är wel falt, oc haldat til thes thz wardhír
 dyrast, Jak skal mit godz ey dyrare forborgha
 än iak wil thz for redha päniga sälia, Jak skal
 25 ey mit godz göra faghirt oc skönt vtan til
 thz som ogäfft är innantil, Thetta forbyudhen
 j mik, Oc mesta menhetin pläghar thz helst oc
 öfwa, Scrifwin hwat j scrifwa wilin iak wil mesta
 menhetin [fölgthia] Min käre son thu sighír nu
 30 swa at thu wilt mesta hopenom fölgthia, Ther
 wil iak thik eet litit ärande aff sighia

Thz war een hertoghe j frislande heth rathodus, han war een hedhnunge oc afgudha dyrkare Een halaghir biscopir heth vlframus predikadhe for honom the hælgho thro, oc war swa nār komit mz honom at han wilde sik lata dōpa, Tha han 5 hafdhe annan sin foot j funtenom Saghdhe han til biscopin, Hwat hellir ār stōrre sālskap aff konungom herrom oc fōrstom oc aff almogh-anom j hymerike ellir j hālfwite Biscopin swar-adhe at stōrra hopin war j hālfwite aff them, 10 Tha han thz hōrdhe rykte han foten vth aff funtenum oc saghdhe, at han wilde mesta hope-nom fōlghia Oc sama nattenā āpte doo han mz bradhūm dōdh Oc thān hālghe biscopin sagh han j andelike syn wara lāstan ellir bundnan 15 mz brīnnande iārlānkiom oc antwardhadhan diāflomen Thy min käre son gudh hafwir gifwit thik frian wilia vthwāl thy thz thu wilt

Min käre son lāt thik ekki thz vndra at thu skalt okir atirgifwa, Jak wil sighia thik nokot 20 mera, Thik bōr iāmwel atirgifwa alla the fruct oc nyt som thu hafwir ther aff fangit, hafdhe thu een pāning wunnit mz okir, Oc wunne thu sidhan thusanda mark mz them pāningenom, thik bordhe thz alt saman atirgifwa om thu 25 wilde thina siel bewara, Thik bōr oc thān skadhan vprātta som een människia hafwir fangit for thz okir hon skulde thik gifwa om hon hafdhe ther fore saalt siin hws gardh ellir godz sik til skadha ¶ Thetta skalt thu j sama matto fōrsta 30

aff roff oc styld, aff orättom skat, aff orättom
 tol, aff orätte köpslaghan, Oc aff aldra handa
 godz som thu thinom iämcristne mz swik fals
 oc orät afwindir Hwat skadha han hafwir ther
 304 5 fore fangit bör thik honom widhirlaggia, Gör
 han oc nokra synd for thz hindir oc skadha
 han aff thik hafwir thu est skyldoghir for the
 syndena Min käre son thu skalt thik mykyt
 granlika wakta oc bewara for orätto godze, For
 10 alla synde ma prestin thik aflösa vtan for orät-
 fangit godz, wilt thu sääl wardha til thinna
 siel tha skalt thu thz atir gifwa

Thz war een greue oc folkit hult han for een
 godhan rätwisan man, han blef dödhir, ey lankt
 15 thādhan som han doo war een hälaghir man.
 Honom tedhis j andelike syyn han saa een stigha
 staa j ene dyupe kulo, store oc rådheliko, Kulan
 war ful mz brinnande lugha, Oc thän grewen
 stodh j eldenom mit oppa stighanom, Oc nokre
 20 andre stodho vndir honom nidhir bätir a stigh-
 anom, Tha spordhe hæghe mannin ängillin aat
 som han lede hwat han hafdhe giort, Han swar-
 adhe hans fadhir fadhir vntwälladhe oc tok aff
 enom man eeth land til orätta oc thy kom han
 25 til hälfwite, oc staar nidharst a stighanum, Ther
 nest owan fore staar hans son grewans fadhir,
 Oc nest honom staar hans son grewin, Oc her
 äptir kombir hans son oc skal staa nest sinom
 fadhir, oc äptir honom alle the hwar äptir andr-
 30 om som thz landit mz orät besithia, Thy wakta
 thik for orätfangit godz thz är mykyt skadhe-
 likit oc ont

EEn hālaghir man saa eens okirkarls siel j
 hāfwite sithia mit j eldenom, oc hans son siel
 fōrdhis oc thiit ther āpte, Thāntidh fadhrin
 fik see sonen ropadhe han hōght oc saghdhe
 fforbannadhir wari thu oc the stunden iak thik 5
 afladhe at iak thz godzit okradhe oc for thina
 skuld orättelika saman sankadhe for hwilkit iak
 ar fōrdōmdir, Tha swaradhe sonen, Forbannadhir
 wari thu min fadhir for vtan ānda at thu mik
 thz godz lefdhe oc ārfdhe for hwilkit iak skulde 10
 hith koma oc āwinnelika fortapadhir wardha

Min käre son haff thetta oc mera som āpte
 fōlghir til een warnaghla tha, astundar thu ekki
 orätwislika godz okra ellir afla

Een rikir okirkarl lagh j sinne hālsoth oc 15
 skulde dōō oc hafdhe enga ārwinga āptir sik,
 Tha thz kom til ytirsta tyman ropadhe han oc
 saghdhe Bārin hiit miin kāro barn at the magho
 mik trōsta, Thetta sama ropadhe han opta Tha
 saghdho the nār honom waro hwar āro thiin 20
 barn, Han swaradhe bārin mik j min slapo kamar
 Ther skulum wi thōm finna, Tha han war thiit
 buren saghdhe han Grawin mik her ena kulo
 her finnen j min barn, The growo oc funno ena
 kisto fulla mz sōlfwir oc gul Tha saghdhe han, 25
 Thetta āro miin kāra barn Oc mz them ordh-
 omen gaff han vp andan, Oc genstan sprungo
 vth aff kulonne oc kistonne otalika stora paddor
 oc orma Oc j allas thera asyn slito the oc vp-
 ato hans arma lykama 30

305 Min käre son orät godz thz är swa ont at
the almosa man ther aff gör är ekki gudhy
theckelikin

Thz war een rikir man han hafdhe latit ena
5 kyrkio byggia aff sino godze Thentidh biscopin
kom oc skulde kyrkiona wighia Tha stodh een
diawl bak widh altarit oc saghdhe, Herra biscop
j skulin thenna kyrkiona engaledh wighia hon
är miin oc höre mik til mz rätto, Biscopin
10 spordhe hwi höre hon thik til Diäfwlin swar-
adhe hon är bygd aff okir oc orätto godze thy
är hon miin Swa bleff kyrkian owigdh oc thz
forstyrdhe diäfwlin

Min käre win Jak wil thik än sighia eeth
15 vndarlikit ärande aff enom okirkarle, Thz war
een hālaghir brodhir heth sanctus antonius aff
padua aff sancti francissi reghlo, han war een-
tidh staddir widh een stadh, ther kallas tuscia
predikadhe oc lardhe wāghin til hymerikis rike,
20 badhe mz ordhum oc äptirdömom, J them tuma
fördhis til thz klostir som han war j staddir een
dödhir okirkarl hwilken oppa wärلز godz hafdhe
warit mykyt rikir, Han fördhis thit mz myklo
fölge, mz lyusom oc blusom oc storo drambe
25 oc skulde ther iordhas, Thz vndirstodh sanctus
antonius aff them hālganda ther han sat oc
studeradhe j sinom cella, Han gik til gardieknin
oc beddis ödmyuklika loff at tala Oc sagdhe
käre fadhir hiit föris een okirkarl mykyt rikir
30 at iordhas her j waro klostir, Han doo vtan the

hålghe kyrkio sacrament gifwin mik loff at for-
byudha honom iordhas j wighdhe iordh Gar-
dieknin gik mz honom vth mote thöm som likit
baro Oc sanctus antonius saghdhe Sätin nidhär
barena Jak forbyudhär idhär bara likit j kyrk- 5
iona, thy at hans siel är iordhat nu när diaflom-
en j hälfwite, Oc thz är til skiel oc wartekne
at hans hiärta är ekki j hans kroppe, vtan swa
som war herra sighär sielfwir j lestinne, Ther
som thit liggiande få thz är, ther är oc thit 10
hiärta Sändin thy bort til thän iordhöghin, oc
latin ther grawa j iordhena, ther finnen j ena
stora päniga summo Oc j bland the pänigana
finnen j alstingx färst thessins manzsins hiärta
Stoort oc siälsynt war thetta, The sändo thiit 15
oc growo oc funno allaledhis som han them
saghdhe Sidhan iordhadho the then vsla kroppin
som werdhoct war vtan kyrkiogardhin

Hör än mera aff okreno

Thentidh een hälaghör man som heth furseus 20
bleff dödhär komo thri ängla oc toko hans siel,
Then ene ängillin gik fore wäl wenktir hafwande
een hwitan bukklara skinande oc eeth swärdh
lughande j sinne hand, Mote them komo otalike
diafla wiliande aff them siälina taka Oc byriadho 25
moth them stridha, Tha spordhe ängillin hwat
skuld the hafdho mot siälinne, The swaradho,
han pläghadhe gerna tala fafäng ordh, Ängilin 306
saghdhe hafwir han ekki andra skuld tha skal
han ekki ther fore koma til hälfwite, vtan han 30

- skal the syndena bätra j skärzlo elde, Tha saghdhe diäfwllin Han tok oc almoso aff ondo folke, Thz thäktis ekki gudhy, Ängillin swaradhe, han wiste ey annat, än the hafdho angir oc idhrogha
- 5 j hiärtano for sina synde, Diäfwllin saghdhe Är gudh een rättir domare tha skal thänna siälin wara fordömd, thy at honom war eentidh gifwit eth klädhe aff enom okirkarle oc han wiste wäl til forena at han war okirkarl, som
- 10 han tok klädhit aff, Ängillin swaradhe gudz miskund är stoor, han formagh wäl göra nadhe mz honom at han sina synde bätre, Diäfwllin swaradhe, Thz är nu ofseent han skulde thz hafwa giort j werldinne, Ängillin swaradhe, gudz
- 15 doma the äro lönlike oc grundlösö, honom skal gifwas tyme atir til lykaman koma oc sina syndir bätra, Tha diäfwllin thz hördhe slängde diäfwllin som eeth brinnande klädhe oppa hans skuldros oc kinben oc sagde faar [thu] ekki
- 20 meer [tha] haf thetta [pa t]hik ther aff [brän]dis hans [skuld]ra oc kinben swa at han hafdhe badhe swidha oc märke j tolff aar han lifdhe ther äpte Oc är stoort vndir at thz skulde synas a kroppenom, som han tholde j siälinne Än
- 25 ängelin grep genstan klädhit, oc kastadhe thz atir j eldin oc sagdhe til furseum Thz thu sielfwir vptände thz hafwir thik bränt, hafdhe thu ey takit klädhit aff okirkarllenom, tha hafdhe pynan thik enkte skat,
- 30 Thy min käre son wakta thik for okir oc orätfagno godze thz är siälanna fordömilse

eet miraculum

Thz war een *munkir* j sancti bernardi ordin hans *ffadhir* war een *okirkarll* oc bleff *dödhir*, Tha badh sonen *idhkelika* for hans siel, Än swa opta han badh for *honom* fik han swa *stora* 5 *skielfnadh* fasa oc *reddogha* at han aldre wiste hwat han wilde, Han *vndradhe* mykyt huru thz matte wara oc *berätte* thz *sancto bernardo Sanctus bernardus* badh wan *herra* lata sik forsta sakena war *herra saghdhe* at man skulde enkte 10 for then *okirkarlin* *bidhia* for thy han är *fortapadhir* *awinnelika* *Sidhan* badh han enkte for *fadhren* oc swa *forgik* *honom* *frestilsin*

Min käre son wakta thik for orät fangno goze for thy gozsit gör *människiona* *blinda* at 15 hon *kännir* *ekke* sin *skapara*

Thz war een *rikir okirkarl* han laa j *sinom* *ytirsta tyma* oc skulde döo tha lät han *bära* in for sik all *siin silffkar gul* oc *päninga* oc *rika* *hafwor*, oc *saghdhe* til *sinna siel*, O min siel 20 *bliff mz mik*, alt *thetta godzsit* wil iak thik *gifwa*, Oc än *mera* wil iak thik ther til *affa* oc *winna*, *Thantidh dödhin* gik ath *honom saghdhe* han O 307 *siel mädhan* thu wilt *engalund* mz mik *blifwa* tha *antwardhar* iak thik *diäflenom* j *hålfwite* ther 25 *mz gaff han vp* sin *anda*

Thy min käre son haff *ekke kerlek* til *thetta* *forgenklika* *gozit*, som thu io skalt *forlata* *Stat* *äpte* thy *awinnelika* *goze* som thu mat *awerdhe-* *lika behalda*

Thz war een rikir man han plāghadhe pān-
 iga vthlāna oppa okir, til hans hws komo twe
 riddara och wildo godz aff honom borgha, Thān-
 tidh the sagho hans rikedomā oc āro han
 5 hafdhe j sino huse, tha lofwadho the han oc
 saghdho han wara een rikan man oc hafwa aff
 werldinna lustilsom hwat han wilde, Tha sagh-
 dhe han sielfwir kome waar herra til mik oc
 saghdhe swa Lat mik vp alt thz thu āghir oc
 10 far til miin til hymerikis rike Jak wilde thz ekke
 gōra Jak wilde mit godz behalda oc lata hon-
 om hafwa sit hymerike, Tha riddarane thz hōrdho
 gingo the j thera herberghe, Annan daghin āpte
 hōrdho the ringia siāla ringning āptir een dōdh-
 15 an, The spordho hwa som dōdhir war, them
 war sakt at then sami rike mannin doo aff
 bradōdh sama nat, tha saghdho the O falsk
 world huru manga thu swikir, J gaar wilde han
 ekke gifwa sit godz fore hymerike, han toke
 20 ther nu wāl een watn dryk fore

War herra sighir j ewangelio aff enom rik-
 om man honom war mykyt korn waxit at han
 fylte alla sina ladhwr, Han saghdhe til sinna
 siel, O min siel thu hafwir mykyt got som thik
 25 rākkir j mang aar, hwila thik oc āāt oc drik
 oc liff krāselika, tha saghdhe waar herra hon-
 om O thu dāre j thesse nat kombir diāfwllin
 oc takir thina siel aff thik, Hwars wardhir tha
 alt thz thu hafwir swa lānge saman lakt, Om
 30 nattena komo diāfflane oc toko aff honom siālena

Swa gaar thz them oppa wärlz godz thrösta
oc ekki äro rike j warum herra, Thenne lofwadhe
sinne siel lifwa mang godh aar oc formatte ey
gifwa henne ena natta freest, thy skalt thu min
käre son thänkia her idhkelika oppa oc ekki 5
wara girughir a wärlz godz vtan ärwodha oc
fiik äpte thz godz som thu kant ekki fortapa
vtan blifwir mz thik äwinnelika

Här byrias tyonda budhordhit Märk
granlika aat

Min käre fadhër iak bidhir thik for alzwal-
oghan gudh lära mik hwilkit är thz tionda gudz
5 budh, Thz wil iak thik gerna lära at thu wili
thes hellër for mik bidhia Thz tyonda budh-
ordhit är swa Människia thu skalt ekki gernas
ellër astunda thins iämcristins hustru, ey hans
magdh, ey hans sween oc enkte aff allo thy
10 honom til höre, Thetta tionda budhordhit draghir
owir eno mz the nionda Min käre son thu skalt
308 ekki gernas thins iämcristins hustru thz mis-
thäkkis storlika gudhy at maan begaar fals ellir
swik j hionolaghy Thz bewiste gudh fordhum
15 oppa konung dauid, Thz hände swa som j maghin
nu her äptir faa höra

Konung dauid sände vth sin hergreua ioab
mz allo sino folke at örlögga oppa hedhningana
oc lät beläggia een stadh ther kalladhis rabach
20 Oc konung dauid blef sielfwir hema til sinna
ogladhy Een dagh stodh dauidh oppa sino somar
lopt ther han pläghadhe sofwa j oc sagh twärt
ofwir fran sik j eno andro lopt ena faghra
qwinno huru hon twadhe sik, Hon heet bersabe,
25 oc war eens riddara hustru oc heeth vrias han

war sielfwir vthfarin j stridhena, Tha konungen
 henne saa, vptändis han til skörheth oc astund-
 adhe blifwa mz henne, oc loth hona til sik
 hanta, oc soff när henne om natten, om morgh-
 onin hon war heem komen, Sände hon budh til 5
 konungin, kungörande honom at hon war haf-
 wande wordhin, Thentidh konugin astundadhe
 hona war ekki nathan propheta j stadhenom
 hema, Thogh sagh han thz wäl j andanom ther
 han war at dauidh wilde thy syndena göra, oc 10
 thy foor han genstan oppa wäghin til stadhin,
 Oc wilde konungen for syndinne warna, Än list-
 oghe diäfwllin hindradhe han j wäghenom, oc
 kom thz til wägha at een dödhir man lagh
 nakin j wäghenom for prophetanom, Thän wilde 15
 prophetin iordha, Oc ther war han mz swa
 länge hindradhir at han kom ey för än syndin
 fulkompnat war, Tha grät prophetin oc dröfdhis
 ofwir alla matto oc kom ekki til konungen Nu
 tha konung dauid fik höra ath riddarans hustru 20
 war hafwande, wardh han mykyt sörghiande Oc
 sände genstan äptir hänna bonda vria, Tha han
 kom spordhe konungin honom om tidhande oc
 huru all thing hafdho sik j örlögheno oc lät
 plägha han alstingx wäl Tha thz ledh at qwälde- 25
 nom saghdhe konungin til vriam, gak nu heem
 oc soff när thinne hustru, Än vrias wilde ey
 heem gaa vtan bleff när konungxsins marskalk
 om natten, Om morghonin konugin fik thz wita
 spordhe han vriam, hwi han ey gik hem at sofwa 30
 när sinne hustru, Han swaradhe Ey wil iak oppa
 mik taka mak oc hwilo, the stwnd ioab oc gudz

folk hafwa omak när gudz owinom oc stridha,
 Tha behult konugin han när sik til andra natt-
 ena, Oc lät gifwa honom starka drykkia oppa
 thz at han skulde drukken wardha oc thes hällir
 5 heem gaa oc sofwa när sinne hustru Thz halp
 alth enkte, Vrias gik ey thes hellir heem, Thetta
 giordhe dauidh for thy at barnit som han hafdhe
 309 mz hans hustru aflat skulde throas wara vrie
 barn, Oc swa matte dawidz synd blifwa lönt, Oc
 10 bersabe fran dödhenom gömt, hwilkin hon skulde
 äpte laghomen hafwa tholt, om horit hafdhe
 wordhit oppinbart, Om morghonen sände kon-
 ungin vriam til hergreuan ioab mz eeth breff
 swa ludhande, at han skulde skikka vriam tha
 15 the stormadho til stadhin oppa the sidho ther
 fromasto männene oppa murenom stodho oppa
 thz han skulde j hæl wardha slaghin, Swa giordhe
 ioab som konugin screff honom til, Oc tha wart
 vrias slaghin j hæl, oc mykyt folk mz honom,
 20 Oc ey wart stadhin än tha wnnin, Tha sände
 ioab budh til konugin oc lät sighia at the hafdho
 stormat til stadhin oc mist mykyt folk Oc sagh-
 dhe swa budhino mz, Seer thu ath konungen
 wardhir wredhir, tha sigh honom at vrias är oc
 25 dödhir, Tha konungen hördhe at vrias war dödhir
 sände han honom budh atir oc badh halda sik
 wäl, thy at thz matte annat sin bätir gaa, Ther
 äptir took konungen vriae hustru bersabe til
 akta, oc giordhe hona til drotning, Alt thetta
 30 misthåktis gudhy storlika och sände natan pro-
 pheta til konung dauidh at straffa han, Prophetin
 saghdhe til konungen Giff mik dom ofwir then

stora orät ther giordhir är j thesso lande Thz
 waro twe män, Then ene hafdhe mang faar, Oc
 war fulkomit rikir, Thän andre war fatikir, oc
 hafdhe ey meer än eet faar, Thz hafdhe han
 köpt oc vpfostrat mz sinom barnom, Thz aat 5
 mz honom aff hans brödh, oc drak mz honom
 aff hans kar, oc soff j hans sköte, oc han hafdhe
 thz mykyt kärt, Thz hände at them rika manne-
 nom kom een gest, tha skonadhe han oc spardhe
 siin eyghin faar, oc togh aff them fatika manne- 10
 nom thz eenda faar han hafdhe, oc giordhe ther
 mz gestabudh sinom geste, Tha konung dauid
 thz hördhe saghdhe han, Swa wisselika gudh
 lifwir, är thän mannen dödhin werdhir, Oc han
 skal thz farit fyra faalt betala Tha saghdhe 15
 nathan propheta, Konungir thu est then mannin
 thz hafwir giort, Thu hafdhe sielfwir manga
 hustrur, oc än hafwir thu takit vrie hustru, oc
 thu, hafwir han latit dräpa oc giort swa stora
 synd for gudhy, Tha kändis dauid ödhmyuklika 20
 sina synd oc saghdhe Jak syndadhe, oc hafdhe
 bitirlikin graat oc hiärtans angir for sina syndir
 Tha saghdhe prophetin, Gudh hafwir forgiwit
 thik thina synd, Oc thu skalt ekki döo än tho
 at thu hafwir dödhin forthiänt Vtan barnit thu 25
 afladhe mz vrie hustru thz skal döo Oc sighir
 waar herra Ey skal draap wantas j thino huse 310
 Swa hände thz oc ther apte, han miste fyra sina
 syny for vriam han loth dräpa Förste war barnit
 ginstan thz war föt wart thz syukt oc bleff döt 30
 Ther aptir drap hans son absolon sin brodhir
 amon, Oc swa wart absolon dräpin, Oc salomon

drap sin brodhir adoniam, Nu thäntidh barnit
 war syukt laghdhe konugen sik a iordhena oc
 grät oc badh til wan herra for barneno, Än han
 wardh ey hördhir thy at piltin bleff dödhir, oc
 5 thz thordhe honom engin sighia, Om sidhe han
 fik thz wita stodh han vp, aat oc drak oc lät
 aff at sörghia, Tha saghdho hans thiänara, käre
 herra hwat hafwir thz inbära the stwnd barnit
 war syukt oc lifdhe tha sörghdhe thu oc gräth,
 10 Oc thu hwärte sörghir ellir gratir nu mädhan
 thz är döt, Konungen swaradhe, Tha barnit war
 siukt grät iak oc badh til gudh at thz matte
 lifwa, Än nu mädhan thz är döt hielpir engin
 gratir, Thz barnit kombir aldri atir, Oc iak
 15 wardhir fölghia thy om sidhe,

Her a mat thu pröfwa at gudh wil ey at
 man skal annars hustru astunda

Wi finnom oc j scriptinne at abraham hafdhe
 ena mykyt ärlika oc sköna hustru Hon heth
 20 sara Mz hänne wandradhe han eentidh in j
 hedhniganna land oc wilde ther byggia Oc han
 rädiss thz han skulde for henna skuld wardha
 myrdhir, Oc thy saghdhe han hona wara sina
 systir, Een hedhniskir konugir heth abimelech
 25 lät hona fraan honom taka oc föra hona j sith
 hws Oc genstan sände gudh honom swa starka
 soot at han ey formatte wärdhskap mz hänne
 hafwa, Oc ther ofwir giordhe gudh oofructsamt
 alt thz qwinköns war badhe folk oc fää som
 30 honom til hördhe oc war vndir hans walde,
 Ther äptir taladhe waz herra til abimelech om

nat j sömpne och saghdhe, Thu hafwir fangit
 alla thessa plagho for thz thu tokt aff abraham
 sina hustru, ffaa honom sina hustru atir, han är
 propheta oc skal bidhia for thik, oc thu skalth
 lifwa, Gör thu thz ekki tha skalt thu döð oc 5
 alt thz thik til höre, Genstan konungen waken-
 adhe berättte han all thessin ordh sino folke,
 oc aff storum räddogha wordho the alle for-
 faradhe, Han sände ok budh äptir abraham oc
 saghdhe til honom, Hwi hafwir thu swa giort 10
 at thu saghdhe saram wara thina systir mädhan
 hon är thiin hustru, Oc hafwir mik oc mit rike
 komit j storan wadha for hwilkit wi mattom
 alle hafwa forfarit Abraham swaradhe Thz giordhe
 iak for thy at iak rädiss at gudz räddoghe war 15
 ekki j thesso folke, oc at iak skulde for minna
 hustru skuld wardha myrdhir oc thy kalladhe 311
 iak hona mina systir, Tha gaff konugin honom
 sina hustru atir oc gaff honom ther til faar oc
 yxkn swena oc mäghdhir, Oc badh han wälä 20
 hwar honom thäktis best j hans lande byggia,
 Oc til saram saghdhe han See iak gaff thinom
 brodhir thusanda sölpäninga til eet klädhe thu
 skalt hafwa for thit faghra änlite, Tha badh
 abraham for konungenom, oc wardh genstan til 25
 räka, Oc alt thz som ofructsamt war wordhit
 ther honom tilhördhe fik atir rät skipilse,

Min käre son aff thesso mat thu vndirsta
 at gudh wil ey at man skal astunda ellir gernas
 annars hustru

Abrahams son ysaac wandradhe oc in til hedhninganna mz sinne hustru rebecca, for hungir oc hardha tidh skuld som war wordhin j iudha landeno oc bodhe ther, Han giordhe som hans
 5 fadhir hafdhe förra giort, saghdhe sina hustru rebeccam wara sina systir, Eentidh saa konungin abimalech gynom eet. vindögha aff sino palacio at ysaac lekte mz rebecca oc saghdhe, Visselika thz är got at pröfwa thz hon är hans
 10 hustru oc taladhe til ysaac, hwi hafwir thu sakt hona wara thina systir, mädhan hon är thiin hustru, Han swaradhe thy at iak rädish for hänna skuld wardha dräpin, Konugin saghdhe thu hafwir ey well ellir wislika moot oss giort, Thz
 15 matte swa hafwa hänt, at nokor aff minom hafdhe ey thänkt hona wara thina hustru oc matte hafwa giort synd mz hänne, Oc wi mattom swa alle hafwa thes vngulit, Tha bödh konungin oppinbarlika at hwa thes mansins hustru
 20 röörö han skal döö

Min käre son thetta waro hedhniga som swa mykyt fryktadho hionolaghit, The räknadho hoor wara störra synd än mandraap, Huru myklo mera skulde cristit folk thz frykta oc renlika
 25 halda Thiin hustru skal oc ey astunda annan man, The laghin halda oc somlik oskiälik creatwr the wilia ey ofwir sin rätta maka taka annan

exemplum

EEn riddare hafdhe eet stôrka boo j sinom gardh oc ther bygdo vthi tve storka tha märkte riddarin ok hans folk opta at thäntidh then ene stôrkin flögh vth om sina barning, kom een 5 annar stôrck j redhan oc hafdhe wårdhschap mz hans maka, tha han hafdhe sit ärande syst flögh han sin wägh oc hon flögh genstan j eet watn som ther war när oc twadhe sik alla rena, Een-tidh fortogh riddarin oc hans folk hänne wantnit 10 at hon kunde ey koma ther j oc fik sik ekke thwa som hon war wan, vndir thes kom hänna rätte mache j geen oc kunde thz pröwa at hon hafdhe sik blandat mz androm maka oc wardh ilzko fullir oc wredhir oc wilde hona dödhä, 15 312 Än hon wardhe sik swa starklika at han kunde hänne enkte skadha, Tha flögh han bort oc kom atir j geen mz mangom stôrkom som hon-om skulde hielpa at dräpa hans maka, Tha flughu the oc stungo hona j hääl mz thera näf 20

Min käre son thu skalt oc enkte thz astunda ellir älska som thinom iämcristne kan wara til skadha

Thz war een godhir riddare, han hafdhe manga tama duwor j sinom gardhe, Tha saghdhe een 25 människia honom at thz war stoor synd them hafwa oc halda, Thy at the giordho andro folke a sinom akir skadha Eentidh alla duwonar waro sampnadha j hans gardh oc riddaren kastadhe for them korn, Saghdhe han til them, Är thz 30

swa at thz är gudz wili at j skulin j thenna
gardhenom blifwa tha blifwen her qwarra, Är
thz ey hans wili tha byudhär iak idhär j ihesu
christi nampn at j bort flyghen oc komen ekki
5 mera hiit Ginstan han hafðhe thz sakt flughu
the alla j sändir bort oc komo sidhan aldri atir

Min käre son wilt thu gudz budh wäl halda,
tha astunda enkte thins iämcristins godz til
orätta oc fly gyrina ffor thy girughe människio
10 nöghir aldri, Konung alexandir foor mz store
makt all the rike oc land han kunde räkkia oc
wan them vndir sik oc sit wald, Honom spordhis
eentidh naar han wilde lata sik nöghia, Han
swaradhe Huru skulde mik nöghia, hafðhe een
15 människia alla werldena hanne nöghdhe ey än
tha, huru rikir alexandir han war tho matte
han döð

Käre fadhär mädhan thu nempde alexander
Jak bidhär thik at thu sigh mik nokot aff hon-
20 om oc aff hans vndir Konung allexander kalla-
dhis konung philposa son aff macedonia oc war
ekki swa thy at han war onecta thz kom swa
til at hans modhär konungxsins hustru wardh
daradh oc swiken aff enom mestara j swarta
25 konstinne swa som thu nu faar at höra

Thz war een konung aff egipto land heeth
annectanabus, han war mestare j swarta konst-
inne oc kunde mykyn thruldom, Mange kon-
unga sälladho sik saman wiliande moth honom
30 stridha, Än han kunde wäl pröfwa oc see j

stiärnomen at han formatte thöm ekki bestanda
 Oc thy rymde han hemelika bort aff landeno oc
 kom til eet annat land, ther han war okändir
 til konung philippus Hans drotning heth olimpias
 oc saghdhe sik wara propheta oc mestara j 5
 hymil tekn oc stiärno gang, Konungen oc drot-
 nigen hafdho han mykyt karan, thz hände at
 konungen for miz enom storun här at stridha
 mot sina fianda Mäthan bleff annectanabus när
 drotnigenne hema, Drotnigen wilde at han skulde 10
 spa oc säghia tilkomande thing Een dagh sat
 han när hänne oc skodhadhe hona granlika Tha 313
 saghdhe hon Sigh mik om thu west hwat mik
 skal widhär fara, Han swaradhe Jak hafwir thz
 j hymblenom oc stiärnomen seeth at thän store 15
 gudhin amon wil sowa när thik j nath han kan
 folkit göra riikt, Redh thik ther til han wil eeth
 barn miz thik afla ther mykyt mektokt oc riikt
 skal wardha Om nattena kom han miz sinne
 konst thz til wägha ath drotnigenne thykte som 20
 gudhin amon kome oc thz war annectanabus
 som kom oc soff när hänne, oc hon wart aff
 honom hafwande, Ey witande annat än thz war
 hänna gudh Om morghonin saghdhe hon thz
 annectanabo, Han swaradhe Jak weth thz alt 25
 saman wel, Han wil her äptir ey koma til thiin
 j sömpne vtan tha thu est waken at thu math
 han see, först tha han kombir är han skapadhär
 som een draky, oc wardhär til een man j alle
 matto skipadhär swa som iak är Oc j swa skip- 30
 ilsom kom annectanabus til drotnigenna oc hafdhe
 sin wilia miz henne swa opta som han wilde,

Thäntidh hon war thungför oc kunde ey längir
 lönas tok hon for konungenom mykyt rådhas
 oc hafde radh mz annectanabo hwat her skulde
 til göras, Tha giordhe han mz sinne swarto
 5 konst swa, at konugenom drömde ther han war
 j stridhinne at hans gudh amon soff när hans
 hustru oc afladhe barn mz henne, Ther äptir
 konugen kom heem blyghdhis drotningen oc
 rädhis for konungxsins wredhe, Thäntidh kon-
 10 ungin saa hona wara mz barn saghdhe han,
 Haff ey räddogha ellir sorgh Jak weth wäl at
 höxte gudhin amon hafwir thik hafwande giort,
 Eentidh konugen sat när drotnigenne mykyt
 blidhir oc ath Tha skoop annectanabus sik j
 15 een draka, oc gik in j palacium ther konugen
 oc hans herskap sato Tha the fingo drakan see
 wordho the forfaradhe, Än han gik fram oc
 laghdhe sik j drotnigenna sköth, Tha saghdhe
 konugen Sannelika thänna draka saa iak oc tha
 20 iak skulde stridha, Ther äptir sat konungen een-
 tidh j höghum ärandum mz sinom radhgifwarum,
 Tha flögh een höna j hans sköt, oc warp ther
 eeth äg, honom ey atskötande, Äggit ful nidhir
 aff hans skööt oppa iordhena oc brast sundir,
 25 Aff äggeno kröp vth een draki, oc gik äggit alt
 omkring, viliande ther in krypa som han kröp
 wth, oc formatte thz ekki oc bleff swa dödhir
 Konung philippus spordhe een wisan mestara
 heth antiphon hwat thz skulde bethydha Mest-
 30 aren swaradhe Mz thz äggit som är sihwalfft
 teknas werldin, Drakin teknar een son som födhas
 skal aff thinne hustru, hwilkin alla werldena skal

vmfara mz store makt oc wald, oc tha han wil
atir inkoma j thz land han war föddir blifwir
han dödhir

Tha then tymen kom at barnit föddis wardh
ofwir alla matto stoort owädhir iordh skielf- 5
ning thordön oc lyongeeld haghil oc rägn, Oc
natten forlängdis fram til middaghin, Tha kon- 314
ung philippus thetta saa taladhe han til drotnig-
enna oc saghdhe swa, Jak hafdhe thänkt latit
thz barnit dödha, Än nu seer iak at gudhane 10
äro thy blidhe thy wil iak thz lata lifwa oc
halda thz for min son Ok han skal heta alex-
ander, Thenne pilten war hwarte konugenom
ellir drotnigenne likir, Han hafdhe krusat haar
oc sidha lukka krusadha som een lebardh, Annat 15
hans ögha hwit oc annat swart, Han hafdhe
skarpa tendir som eet leon, Annectanabus skip-
adhis honom til mestara, han war hans rätte
fadhír, oc thz wiste ekki alexander, Hans mest-
are pläghadhe opta gaa vth om qwälana, oc 20
skodha hymelin oc stiärnonar oc alexander gik
alt mz, Tha alexander war tolf ara saghdhe han
een aptan til sin mestara, Mestare, Kan thu thz
wel j stiärnomen see mz hwat dödh thu skalt
sielfwir döð, Han swaradhe mit eyghit barn skal 25
mik dräpa, The gingo opta vth om nättir oc
skodhadho stiärnor Eentidh gik alexander bak
til sin mestara oc stötte han fram stupo j ena
dyupa kulo at han fwl sundir hofwdhit swa at
han satte til lifwit, Han ropadhe oc saghdhe O 30
alexander hwi hafwir thu dräpit thin mestara

oc thin fadhír, Han swaradhe Thu est ekki
 min fadhír thik skadhar enkte thetta fal, Mest-
 aren saghdhe spör thina modhír ther om, Mz
 thy ordheno gaff han vp andan, Tha angradhe
 5 honom at han hafðhe han nidhír stöt, Oc tok
 han oppa sin hals oc bar han j sinna modhír
 paladz, Oc spordhe sina modhír vm han war
 hans fadhír, Hon berätté honom alla sannind,
 oc huru han hafðhe thz giort oc listelika beletb
 10 mz sinne konst, Tha iordhadhe alexander han
 oc taladhe ther enkte mera vm I them sama
 tyma föddis aff konungxsins stodh een swa vnd-
 arliken fole at aldre sagh nokor hans lika, Hans
 främbre fötir waro skipadhe swa som a enom
 15 hiort, han aat människio köth, Han hafðhe swa
 skarpa tändir at alt thz fore han kom beet han
 til dödh, Konung philippus lath them hestenom
 göra een stal aff starkom iärngaddrom oc hult
 han for vndir skuld, Alt ilgernigis folk ther
 20 affifwas skulle gafs honom til födho, Eentidh
 loth konung philippus spöria sina gudha hwa
 hans rike skulle apte hans dödh radha oc styra,
 The swaradho at then som then vndarlika hestin
 thor ridha skal hans rike besithia, Alexander
 25 fik om sidhe wita at ther war een hest, som
 folk pläghadhe ata, Oc engin thordhe til koma
 Han gik in j stallin oc took hestin j manena, oc
 sprang a hans bak oc redh han vtan sadhul oc
 bezl, Tha gaff alexander hestenom namn oc
 315 30 kalladhe han bucifal Thentidh alexander war
 fämptan ara gamal tha skulde eet torney ellir
 riddar spil haldas oppa eno berghe, Ther war

een stoor oc faghír sláth Thér komo saman alle
 the konunga, förste ok herra som j them land-
 omen waro, Thiit sände konung philippus alex-
 ander mz store áro at han skulde sik ther öwa,
 thiit kom oc een vngír konung heth nicholaus 5
 oc hafdhe warit alexandirs skolabrodhír, han
 saghdhe gudh helse thik barn alexander, Thz
 forsmadhe alexander oc wilde honom enkte swara,
 Nicholaus saghdhe hwi swarar thu mik ekki,
 west thu ey at iak ár een konung, Alexander swar- 10
 adhe, Forrosa thik ey thu west ekki hwat thik
 kan hända, Thér áptír böriadhis hofwit oc lekin
 gik til oc the toko sik at öfwa, Tha war ther
 engin aff allom them ther alexandro kunde likas,
 Oc han fik prisen oc kronona for them alla, 15
 Tha slogh han konung nicholaus j hál mz allo
 sino folke, Madhan fik konung philippus öwília
 oc ögönst til drotnigenna alexanders modhír of-
 wirgifwande hona oc tok sik ena andra heth
 cleopatra, Tha bryllöpit giordhis kom alex- 20
 ander heem ridhandis mz crononne han hafdhe
 forworuit, Oc wardh wredhír oc grymbír, Tho
 styrdhe han sik sielfwir, Oc gik til konungin oc
 saghdhe, Fadhír, Naar j minne modhír een annan
 man wilin gifwa j the bryllöpeno skulin j ekki 25
 wara, That sat nää konugenom een herra heeth
 lisias, Han saghdhe herra konung, Thessin drotn-
 ing thu nu takír skal födha son ther thik skal
 wara likír Än alexander ár alstingx thik olikír,
 Tha grep alexander een silfbolla a bordheno 30
 oc slo han j hofwdhit at han styrte dödhír til
 iordhinna, Konugen sprang vp oc wilde alex-

ander halda, Än han rykte sit swärdh oc giordhe
 konungen saran oc saghdhe fadhír thu skalt
 mina modhír atir taka ellír thz skal gála thit
 liiff, Konugen thordhe ther enkte mote sighia,
 5 oc took hona atir oc hioht hona när sik sidhan
 som förra, Sidhan foor alexander vth oc betwang
 een stadh som konugenom fran gangin war oc
 kom han atir vndír konungen, Tha han kom aff
 the resonne heem ffan han at ther waro främa-
 10 dha budh komen som bedos skat aff konung
 philippo oppa konung darij wegna Tha saghdhe
 alexander til them ther skattin bedos Sighin
 idhrom herra at han engin skat faar längir aff
 oss, Oc säghin honom thz ther mz at konungen
 15 hafwir een son ther liknas widh een draka

¶ Nokot ther apte satte een stadhír sik mote
 konung philippo thiit foor alexander betwingande
 stadhin oc wan sighír, mädhan han war vte j
 resonne badh hans modhír een herra at han
 20 skulde konugen dräpa, Oc hon wilde sidhan mz
 honom fara hwart han wilde, Swa giordhe than
 herran han vndadhe konungen til dödhin Tha
 316 han thz hafdhe giort, lop han in j palacium oc
 took drotnigena oc wilde hona bort mz sik föra,
 25 vndír thes kom alexander oc fik höra at kon-
 ugen war vndadhír, lop snarlika mz sit swärdh
 til palacium, Tha tok then herran drotnigena
 oc hult hona for sik Tha skonadhe alexander
 sinne modhír, Tha läth hon som thz war hanne
 30 amoth thz han hafdhe giort och saghdhe, Son
 thu skalt ey skona honom for mina skuld, Tha
 grep alexander han widh halsin och lede han

til konugin ther han laa än lifwande, Oc sagdhe
 Fadhír hämpn thik ofwir thin fiandha oc fik
 honom eet swärdh j handena, Tha slogh kon-
 ungen han j häll oc blifwo swa badhe döðhe,
 Oc alexander wardh ther äptir offwir alt rikit 5
 wäldoghir konungir Annan daghin satte han sik
 a sin konugxlika stool oc saghdhe til sinna
 herra oc första, J skolin thz alle wita at konung
 alexander wil göra idhir frii oc frälsa aff allom
 idhrom fiandom, Oc läth them alla swäria at the 10
 skuldo honom fölgia a hwart han wilde them
 hafwa, Oc romara sändo honom tw thusand
 riddara, ena gulkrono oc xl pund sölfwir Oc
 bundo mz honom winskap

¶ Konung alexander foor vth aff macedonia mz 15
 myklo folk oc store makt, Oc alla the städhir oc
 land han kom til hylladho honom Han kom oc til
 een mäktoghan stadh heth Corrintus, The wildo
 han ekki hylla, vtan toko hans budh oc hängdo
 them j thera galgha, Alexander wan stadhin oc 20
 slogh j häll oc fordarwadhe alt thz ther war inne,
 Alexander nalkadhis om sidhe iherusalem ther
 iudhane bygdo, Tha iudhane thz hördho, wordho
 the mykyt rädde, Om nattena fore tha han skulde
 om morghonen koma, oppinbaradhis gudh thera 25
 biscope iado oc saghdhe Lat folkit j stadhenom
 pryðha sik mz thera besta klädhum, Oc thu föör
 thik j thin biscops skrudh, Oc alla prestena j
 siins ämbitis bonadh, Oc gangin swa alle vth
 aff stadhenom j morghon mot alexandro oc vnfan 30
 han mz äro, Swa giordhe biscoppen oc alth folkit
 mz honom, Tha alexander fik see biscopin stegh

han aff sinom hest oc fiol a knā for honom oc
 stodh vp oc kyste han for sin mun, Tha vndr-
 adho hans herra oc första ther mykyt oppa
 hwi han giordhe iudhum swa storan hedhir,
 5 The vnfingo han mz myklom hedhir, wördhning
 oc store äro, Han gik in j mönstrit oc offradhe sit
 offir oc gaff iodhomen stora friheth, oc bödh them
 halda the lagh gudh hafdhe them gifwit

Alexander foor thādhan oc kom ther äpte
 10 til eet annat land, Ther waro oc iodha som thit
 waro drifne at byggia oc waro som andre thrāla
 The beddos frihet aff alexandro at the matto
 thādhan fara Tha spordhe konungen hwa the
 317 waro ok honom war sakt at thz waro iodha oc
 15 hafdho ofwirgifwit oc forsakat thera gudh Tha
 saghdhe alexander, Thy wil iak them her inne
 teppa at the skulu aldri hādhan koma Oc bör-
 iadhe kring om landit lata mura oc badh israels
 gudh sik hielpa at han matte them ther inne
 20 teppa, Tha giordhe gudh eet stort vndir, eet
 bärgh festis widh eeth annat bergh, swa at the
 äro ther än inne och skulu ther swa länge blifwa
 til antichristus kombir, Thetta sama staar oc
 scrifwit först j bokinne

25 Konung alexander nalkadhis fast konung
 darij land, Tha konung darius thz spordhe sände
 han siin budh mot alexandro, Oc sände mz theem
 een bal, ena swepo nokra tåro pāninga, Oc eeth
 breff ther stodh swa scrifwit vth j Wi konung
 30 darius konungir oc herra ofwir all land helsom
 wan thiānara alexander Wi hafwom thz spoort
 at thu wil koma j waar land waar fiande wardha

oc mz oss örlögha, thz wiliom wi thik ekki radha,
 Wánt j gen til thinna modhír skööt, thz ár thik
 bátra än darlika vthfara oc mz herrom oc först-
 om örlögha, Oc for thy thu est eet barn, oc
 thorff wel nepst widhír sändir iak thik ena swepo 5
 mz hwilke man skal thik náfsa, Oc een bal som
 thu mat leka mz oc nokra tæro pæninga at thu
 skalt ey annars astunda, Tha alexander las thetta
 brefwit for sino herskap wordho the alle dröfdhe,
 Alexander saghdhe til them, Hwi dröwins j, witin 10
 j thz ey at then hunden som fastast göör, han
 ár blödhoghast at bita, haldin idhír wål ærlike
 men, oss skal enkte skadha, Tha wilde alexander
 latit budhin vphängia, Än hans hofmestare for-
 styrdhe thz, Annan daghin screff alexander kon- 15
 ung dario eeth breff, thz ludhadhe swa, Thu
 skalt thz wita, thu scrifwir mik wara barn, iak
 wardhír thik än öfrit man, Thu sände mik een
 bal han ár sihwalfwir swa ár oc werldin, Thz
 hafwir swa mykyt inbæra at iak skal ofwir 20
 werldena een herra wardha, Swepan thu sände
 mik hafwir manga strängia, Thz tekna the bandin
 som iak skal thik oc thina första mz binda,
 Pænigane hafwa swa mykyt thydha at iak skal
 ofwir alt thit godz faa radha Tha konung darius 25
 hördhe thetta, sände han allom sinom förstom
 budh, at the skuldo til hofwa koma, Oc saghdhe
 them swa, Her kombir eeth barn ther kallas
 alexander; oc screff mik eet smælikit breff, takin
 han oc förin til miin, iak wil náfsa han mz riis, 30
 oc sända han atir heem sinne modhír, Herrane
 swaradho at han war enkte barn, the hafdho mz

318 honom striit oc tapadho sighir J them tynna kom
 alexandro budh at hans modhir war syuk, Thy
 vnbödh han dario at han läte sik ey forlanga,
 Han wilde sköt atirkoma, Oc foor a heem wāghin
 5 til sinna modhir, Honom mötte een stoor här j
 wāghenom mz hwilkom han stride j thre dagha
 oc wan stridhena, oc kom swa heem til sinna
 modhir, Tha war hon widhīrfangin aff sottie,ne,
 han bleff när henné nokra litla stwnd oc foor swa
 10 atir oc wan konung dario all siin land aff, Tha
 kom een riddare a konung darij wegna, han
 war wāmptir som alexanders riddara waro, han
 redh när alexander oc rykte sit swārdh, oc gaff
 konungenom eeth slaggh, at han stōrte til iordh-
 15 inna oc giordhe han ila saran, Han wardh gripin
 oc fördhir for konungin, Tha saghdhe alexander,
 O thu frombir riddare, hwi hafwir thu thetta
 giort Han swaradhe, Konung darius hafdhe lof-
 wat mik sina dottir, om iak hafdhe fört honom
 20 thit hofwodh, Tha saghdhe alexander til sinna
 riddara, Thetta är een frombir man swa wilde
 iak at j alle warin, Oc for hans fromheth gaff
 alexander han lösan oc läth han ridha, Alex-
 ander hafdhe fangat konung darii modhir hans
 25 hustru oc twa hans dōtir, oc hult them j store
 äro, Tha rede darius sik til stridh oc wilde sin
 skadha hēmpna, thz fik hans modhir wita oc
 sānde budh til sin son darium, Oc saghdhe hon-
 om swa, Min käre son hafdhe thu alla werldena
 30 til hielp thu formatte ey staa moth alexandro,
 Tha bödh konung darius for thera fāngilse gul
 oc sölff oc een deel aff sinom landom, An alex-

ander drogh & närmir oc wan alla the städhir
 oc borghir som han til kom, Han kom om sidhe
 til eet stoort watn som vthflöth aff märit, ther
 kunde engin bro ofwir byggias, Ther giordhe
 gudh eeth stoort tekn, watnit skipte sik mit j 5
 tw oc alexander foor ther gynom thörrom fotum
 mz allom sinom här, thz giordhe gudh for thy
 at rikit skulde aff honom fordarwas for thera
 syndir Tha wilde the sända eeth budh til dar-
 ium at han skulde koma oc stridha mz them, 10
 Tha wilde alexander sielfwir wara budhit, Oc
 giordhe sik redho oc tok mz sik twa riddara
 the han fulwel throdhe, oc kom til eeth watn
 thz fröös om nattena oc daghin gik thz opit,
 han foor ther ofwir eensamen oc lät sina kom- 15
 pana bidha annan waghin, Han kom til darium
 oc saghdhe Alexander vnbyudhir thik thz at
 han är redho oc oforfäradhir, kom naar thu wilt,
 han wil mz thik stridha Darius swaradhe, hwi
 hafwir thu swa stoort ordh thz ware nogh talat 20
 at thu ware sielfwir alexander Thit through gör
 mik enkte, oc tok han widh handena oc ledin j 319
 sit palacium, satte han widh bordh gen moth sik
 sielfwom, tha man bar alexander drikka drak
 han vth vinit, oc silffkarit stak han j sin barm, 25
 Swa giordhe han mz all the sölfkar honom bars,
 Om sidhe sadhe konungen estu for thy hiit
 komen at thu wilt waar silfkar stiela, Han swar-
 adhe Than sidhin haldir waar konungir alexander,
 naar han hafwir widhir sit bordh nokot ärlikit 30
 budh, all the sölfkar for kan koma skal han
 behalda, estu swa ärlikir konugir som han tha

halt oc sama sidhin, Konugin sat oc thighdhe,
 ey vitande hwat han wilde sighia, Tha war ther
 een som hafdhe warit eet budh til konung alex-
 anders gardh, han saa oppa han oc hwiskadhe
 5 til konugin oc saghdhe, wisselika herra thz är
 konung alexander, Thz merkte alexander wel
 oc sprang fran bordheno, Tha han vth kom
 stodh ther een dräng oc hult ther een hest,
 Then stak han gynom mz sit swärdh oc sprang
 10 oppa hestin oc rände til wantnit, oc rakadhe
 ekki rätta wadhit, oc hestin drunknadhe, oc han
 kom sielfwir ofwir mz store nödh, oc kom atir
 til sin här, oc saghdhe them alt thetta, Ther
 äptir kom darius mz enom storum här, oc stride
 15 mz alexandro oc tapadhe stridhena, han miste
 j stridhinne xvij thousand fotgangara, xx thousand
 ridhanda men oc ix thousand wordho fangne,
 Oc alexander miste ey meer än xxx män och
 hundradha, Konung darius flydhe, oc sände breff
 20 atir til konung alexandrum oc bedis nadh aff
 honom, oc badh sända sik sina modhir sina
 hustru oc barn, han wilde honom gul oc silff
 nogh atir sända, Thz wilde alexander ekki göra,
 Ther äpte skedhe at tve första bissus oc boranus
 25 giordho radh saman at the wildo myrdha kon-
 ung darium thera rätta herra, oc gingo thiit
 han war oc gawo honom bana saar, Tha sagh-
 dhe darius, O j ärlike herra hwat hafwir iak
 idhir giort, hwi wilin j mik myrdha, Alexander
 30 skal hala idhir som mordhara, ther sin rätta
 herra forradha, Vndir thes kom alexander oc
 wan konungxsins palacium oc fan konung dari-

um ila saran liggiande for dödhenom, Tha fiol alexander nidhir oc took han om halsin oc saghdhe, O käraste herra hwa hafwir thik thetta giort, Stat vp oc bliff een herra, iak wil thik all thiin land j geen gifwa, Oc iak swär thz om mina helso iak skal hempna ofwir them thik hafwa saran giort, Tha lypte darius vp sina hand, oc took alexander om halsin, oc kyste han for munnen oc saghdhe, O aldra käraste son alexander thz är alt wäl giort aff thik, Thänk io thin anda, Oc thin dödh See oc märk hwat iak war j gaar, oc hwat iak är nu, J gaar war iak mäktoghär, oc een stoor herra ofwir mykyt folk Oc nu radhir iak mik ekki sielfwir, vtan iak skal nu wardha iordh Thy befalar iak thik oc antwardhar mina modhir mina hustru oc miin barn, Oc mina dottir gifwir iak thik til hustru, Oc mz them ordhomen gaf han vp sin anda, Alexander lät han ärlika koma til grawa Oc bar sielfwir barena, Alle gräto som thz sagho at han swa stora barmhärtogheth hafde ofwir sin fianda, Alexander lät vpsökia the twa drapara som darium hafdho myrt, oc läth hängia them badha j een galgha Ther äpte giordhe han stoort oc riikt bryllöp oc took konung darii dottir sik til hustru

Tha thz war alt andat ffor konung alexander mz enom storum här til india land, Thz fik konung porus vita, oc sände breff moth honom swa ludhande, Konung porus aff india helsar alexander strukröfwara, Thu skalt thz wita at iak hafwir wel hört, at thu hafwir mang

land oc rike wnnit aff kranko oc wanmektogho
 folke, Oc nu wilt thu oss forsökia Thy far snar-
 lika hädhan ellir iak skal böta thik thin lusta,
 Oc vit at iak är een sighirwinnare thy at
 5 gudhane lydha mik swa wäl som männene, Alex-
 ander skreff honom til oc badh han koma thy
 at han war redho oc wilde mz honom stridha,
 Tha kom konung porus mz enom storum häär,
 oc hafdhe mz sik mang stoor dywr som kallas
 10 phila oc hwart dyurit bar eet barfridh oppa
 sinom ryg, bygt aff timbir oc iärn, oppa hwario
 barfridh waro xxx wämpte män mz fulle wärio,
 Dyurin hafdho lang näff oc giordho oppa allex-
 anders folk storan skadha, Tha lät alexander
 15 gyuta beläte aff eer skapta som wämpta män, oc
 fylte them fulla mz glöiande kol, Them lät
 han föra främst for sinom spedz, Tha filane
 komo oc thänkto thz wara lifwandis folk, oc
 stötte them mz siin näff, brändö the sik skadh-
 20 lika oc lupu atir til ryggia oc wildo ey meer j
 stridhena, Alexander sat oppa sinom gryma hest
 bucifal oc rände i hopin til fiandenna oc hans
 riddarskap fölghdhe manlika aptir, hans hestir
 beeth oc slogh alt thz han rakte, Tha kom
 25 konung porus alexandro swa när at han stak
 hans hest j hel, han styrte nidhir oc bleff dödhir,
 Ther aptir toko the xx dagha dagh at the matto
 thera dödha folk begrawa Alexander saghdhe til
 konung porum, Hwat hielpir oss thz wi swa
 321 30 mykyt daghelikit folk latom fordarfwa, lät oos
 badha eensampna stridha, Thän wara sighrin
 windir han skal een herra blifwa, The gingo

saman oc alexander slogh honom j häll, oc lät
 alt hans folk mz godhum fridh ridha heem,
 Sidhan kom alexander til vndarlikit folk, the
 bygdo j kulom oc waro naken, The gafwo sik
 ginstan honom, Alexander badh them bedhas 5
 ena böön hwat the wildo, han wilde them thz
 gerna gifwa, the bedos at the matto awinnelika
 lifwa, Han swaradhe Thz forma iak idhir ekke
 gifwa, Jak wardhir sielfwir döo, Thz iak swa
 wandrar j werldinne thz ar gudz wili, 10

Ther aptir kom han for een stadh oc war
 beflutin, The gingo til oppa syu sidhor, xxx män j
 hwariom hoop oc wildo ofwir sima, Genstan the
 waro vth fran landeno kompne, komo dywr oc
 ato theem vp, Tha drogh alexander thadhan mz 15
 sinom häär, The komo til een siö han war sötir
 som honagh, ther wildo the sik hwila, om nattena
 komo til them leon oc biörna oc wargha oc alla
 handa grym dywr, oc giordho folkeno mykyn
 wanda, Ther kom eeth swa stoort oc grymt dyur, 20
 at thz drap wel xvj män, Thz slogho the j haal
 om sidhe, Ther flughu natbakkor ellir fladhör
 mys swa stora som ges, the bitu bort näsana
 aff folkeno, The komo ther aptir til eet land,
 ther war stort folk som andre iätta, The slogho 25
 for honom mykyt folk, The thighdho qwarre oc
 kundo enkte tala, Tha alexander thz forstodh,
 badh han sit folk höght ropa som the mest for-
 matto, Tha the böriadhö ropa tha toko the andro
 til ath fly, Alexander iaghadhe apte mz sit folk, 30
 oc slogho j hal aff them vj hundrat oc lx men,
 Alexander kom ther aptir oppa ena faghra mark,

- Ther waxsto thrā vm prims tidh vth aff iordh-
 inne oc baro fruct om terz tyma, oc sidhan gingo
 the atir vndir iordhena, Ther aptir kom han til
 eeth hōght bergh Ther war een vpgang aff saphiir,
 5 wel thusanda trappo hōghir, Alexander gik ther
 vp mz nokrom, oc fan ther ofwarst eet skōnt
 oc arlikit palacium Oc eet mōnstir aff klart gull
 Ther stodh oc een arlikin sāng aff gull, Oppa
 hāne lagh een stoor man hafwande hwit messo
 10 kladhe oppa, honom nighu the hōghtidhelika oc
 gingo thera wāgh atir nidhir, The komo ther
 apte til eeth land ther war een eenkia drotning
 heth candax, hon hafdhe thre sōnir, Thentidh
 hon hōrdhe at alexander skulde koma, sānde
 15 hon vth moth honom stora oc arlika gawor, Oc
 sānde mz budhumen een behāndoghan oc konst-
 oghan malara som skulde mala konung alex-
 322 anders anlite, Oc fōra thz hāne, Swa giordhe
 malarin, Drotnigenna son gik mz nokrom ridd-
 20 arom j konung alexanders hār, oc kom til eens
 herra palacium som heth tholomeus thānkiande
 thz wara konungxsins palacium, oc kārdeh sina
 nōdh for honom sighiande, Kāre herra iak skulde
 eentidh ridha mz minne hustru til gudhanna
 25 hōghtidh, Tha kom een konung oc took hona
 fran mik, Oc slogh for mik manga riddara j
 hāll Tholomeus saghdhe bidha mik her iak kombir
 geenstan j geen oc gifwir thik swar, ok gik bort
 oc saghdhe thz alexandro, Tha tok alexander sina
 30 crono oc satte oppa [hans] hofwdh oc saghdhe sāt
 thik oppa min konungx stol iak wil sighia at
 iak hetir antionus, oc spōr radh aff mik hwat

görande är til thz ärandit Han giordhe swa oc
 saghdhe drotnigenna son a hörande Antigonus
 hwat radh gifwir thu at thenne mannen matte
 atir faa sina hustru Han swaradhe Jak wil stadhin
 winna, oc honom sina hustru atir antwardha, Aff 5
 thessom swarom wart then vnge mannen mykyt
 gladhir, Vm nattena rykte alexander for stadhin
 och belaghdhe han alla wegna, Oc saghdhe til
 borgharanna, gifwin thessom mannenom sina
 hustru j geen ellir j skolin alle döð Borgharane 10
 rados oc gingo mz makt oc vpbrändo konungxsins
 palacium Oc toko hona fran konugenom oc fingo
 hona sinom bonda j geen, Han thakkadhe antigono
 storlika oc badh han ridha mz sik til sinna
 modhirs hws, Han swaradhe Jak wil först bedhas 15
 orloff aff konung alexander, han giordhe swa,
 oc fölghdhe honom til hans modhir, Drotningen
 gik mote honom oc vnfik han ärlika oc lede
 han j sit palacium, Thz war omata kostelika
 bygt oc ornerat oc pryt mz gvl oc dyrom sten- 20
 um, Han saa ther mang vndarlik thing, Hon
 lede han ther nest j sit indra palacium, ther hon
 pläghadhe sofwa, Ther sa han een slapo kamar
 aff gul oc war bygdir oppa fyra hywl, Ther
 gingo fore xx fila, och drogho han hwart man 25
 wilde, Tha saghdhe alexander, Thetta ware wäl
 vndarligh thing oc kosteligh, waro the oc j kon-
 ung alexanders gardh Drotningen saghdhe, Thu
 sighir sant thu est sielfwir konung alexander,
 Tha han thz hördhe, wardh han fryktande blekir 30
 som een aska Drotnigen saghdhe, Hwi omskiptis
 thit anlite Han swaradhe fru iak hetir antigonus

- oc ey alexander, Hon swaradhe Jak wil thik
 thz bewisa at thu est sielfwir alexander, oc lat
 han see sit beläte Tha wardh han aff räddogha
 mykyt bedröfdhir, Drotnigen saghdhe Hwi radhis
 5 thu, thu hafwir io mang sköön land oc rike
 323 ofwir farit oc wnnit, Nu est thu komen oppa
 ena quwinno land, oc thit liif är j hanna hand,
 Thy skal engin aff höghfärdh sik ofmykyt vp-
 höghia for thy människian wet ey hwat hanne
 10 kan hända, Engin människia är oc swa stark oc
 wiis, at ey findz hanna like, Tha wardh alex-
 andir wredhir oc beet saman sina tendir, Hon
 saghdhe hwi est thu wredhir, Han swaradhe thy
 at iak mit swärdh ey hafwir, Hon saghdhe hwat
 15 wilde thu göra om thu thit swärdh hafdhe, Han
 swaradhe iak wilde thik först dräpa oc swa mik
 sielfwan apte, ffor thy at iak mik swa darlika vth-
 satte, Drotningen saghdhe, Alexander haff enga
 faro oc war ey reddir, thu skalt thz nyuta, at
 20 thu minom son j geen skipadhe sina hustru, thu
 sloth konung porus j häll, oc min yngxste son
 hafwir hans dottir, wiste han at thu ware kon-
 ung alexander, han sloghe thik j häll, Tha gik
 hon vth mz honom oc saghdhe til sinna sönir,
 25 Thetta budhit skulin j wel halda oc halna, oc
 sända han faghärlika heem til sin herra, Hanna
 yngxste son swaradhe, Hans herra slogh minna
 hustru fadhir i häl, Thz skal thenne betala mz
 lifweno, Thän andre brodhrin swaradhe hwat äro
 30 hafdhom wi ther aff at wi slaam han j häl, han
 hafwir swa wäl moth mik giort, oc iak hafwir han
 hiit föört, iak wil oc föra han helbryghdho hadhan

Thān yngxte brodhrin saghdhe, fför ān thz skal
 skee, skolum wi badhe ther om döð, tha drotn-
 ingen thz hördhe wardh hon mykyt bedröfdh
 oc saghdhe til alexander hemelika O alexander
 bewiis nu thin wiisdom oc snille at her enkte 5
 moordh skeer mällan mina sönir Tha saghdhe
 alexander til thān yngxsta brodhrin Än tho at
 thu mik dräpir tha hafwir ān alexander badhe
 wisare oc fromare riddara atir, Latin idhir nöghia
 hēr wardhir wäl got til radha, Wilin j io ändelika 10
 alexandrom hafwa Jak lofwar idhir thz iak wil
 han hiit föra, Tha saktadhe han sinne wredhe
 oc lofwadhe honom stora gawor oc mykyt gul
 at han skulde thz göra, Tha gaff drotnigen hon-
 om eena krono aff gul besätta mz dyrom sten- 15
 om, oc ena brynio aff gul, Oc wiiste honom
 eeth bärgh ther hānna gudha waro inne, Tha
 han kom for bärghit offradhe han gudhomen
 sit offir oc gik ther in, Han saa ther stiärnor
 klara oc skinanda, Ther sat folk widh bordh, 20
 thera öghon waro som andra lyktor Een thera
 saghdhe war welkomen alexander, Han swar-
 adhe hwa äst thu mz thu mik kännir, Han
 saghdhe, Jak är een konungir, gak fram bätir
 thu skalt ān see mera vndir, Han gik bätir in 25
 oc saa ena gudhinno sithia a enom forgyltom
 stool, Han spordhe hwa hon war, Hon swar- 324
 adhe Jak är aldra gudha modhir, Han saghdhe
 berät mik wisselika huru länge iak skal lifwa,
 Hon swaradhe, Thz maa ekki wara, Jngin menn- 30
 iskia skal före wita sin dödh, Han gik atir vth
 til sit folk, oc kom ther äptir til eet beflutit

land J the landeno waro jnge män vtan alt
 qwinnor oc iomfrwr Oc the kundo alla wel
 stridha Männene waro oppa eno andro lande oc
 komo eentidh saman om arith, Naar nokor iomfru
 5 föddis bleff hon qwar när qwinnomen j thera
 lande, Tha nokor piltir föddis sändis han mann-
 omen til thera land, Thessa qwinnor forlikadho
 sik oc giordho fridh mz aloxander, oc gawo
 honom stora gawor, The sände honom tu hundr-
 10 adha iomfrur mz gyltom bryniom, Ther aptir
 kom alexander til een stadh, ther war een qwinna,
 hon födde eeth barn, Thz war halfft människia
 och halfft war thz eeth dywr, Tha spordhe alex-
 ander hwat thz skulde bethydha Een wiis man
 15 han swaradhe Thz barnit beteknar swa mykyt
 at idhar time ar sköt lidhin oc j nalkins dödh-
 enom fast, Thän delin som människio ar likir
 thz arin j Thän andre delin tekmar then kon-
 ung som aptir idhir kombir, Tha wardh alex-
 20 ander mykyt bedröfdhir, Tho foor han än ther
 aptir ofwir mang land Oc kom om sidhe til
 eeth höght bärgh, Ther lät han göra een starkan
 korgh aff iärn mz langom iärnlänkiom oc bant
 them twem gripum til halsin, oc satte sik sielf-
 25 wan j korghin oc lät föra sik vp j wädhrit swa
 högt at honom syntis all werldin ey störra wara
 än een hws tomt, Tha han kom atir nidhir
 war han wäll x daxledhir fran sinom här, Han
 kom atir til hären mz storo ärwodhe, Ther aptir
 30 lath han bewerka sik j eeth glas kar oc lath
 kasta sik j märith mz ene lange länkiom, ther saa
 han mykyt yndir, Thentidh alexander hafde

swa om alla werldena farit, oc wilde nu atir
 heem fara j sit fädhirnis rike fingo nokre herra
 aff macedonia awnd til honom, Oc beleddo thz
 hemelika mz hans mestara heth tholus som hon-
 om thiänte til bordh, oc forrädh sin rätta herra 5
 oc gaff honom etir drikka, Tha han kände at
 han hafde dödhin fangit byriadhe han til at
 ropa oc bedis ena fiädhir, hwilka han wilde
 stinga j sin hals at han skulde vpkasta, Tha
 took then forrädharin oc strök forgiptilse oppa 10
 fiädhrena, Tha han stak fiädhrena j halsin fik
 han mykyt werra Han badh alt folkit oc sina
 hustru gaa vth fraan sik aff palacio, Tha mitnat 325
 kom war han swa krankir at han formatte ey
 gaa, Tha kröp han vth aff palacio til watnit, 15
 oc wilde sik sielfwir dränkia, Thz wardh hans
 hustru warse, oc lät koma han atir in j palacium,
 Om morghonin kom alt folkit saman, oc wildo
 wita hwar thera konung war blifwin, Tha läto
 the bara han vth for folkit, Ther wardh mykyn 20
 sorgh skrian oc gratir, Alle gingo fram oc kysto
 hans hand Oc swa gaff han vp sin anda, Ther
 äpte tha iordhadho the han mz mykle äro oc
 storo bälde

Man findir ok scrifwat at alexander än tho 25
 at han hafde alla werldena wunnit nöghdhe
 honom ey thes häldir, Han hördhe oc sighias aff
 paradiis, Thiit wilde han fara oc thz försökia Oc
 sände siin budh fram fore, Tha the waro j
 wäghenom til paradiis, mötte them een gamal 30
 ärlikin man grahärottir oc saghdhe til thöm,

Wandin j geen ok sighin idhrom herra at han
 mz sinne höghfärdh kan engaledh in i paradiis
 koma, wil han ther in, Thz skal wara mz store
 ödhyukt, oc ey mz balde ellir höghfärdh, Oc
 5 fik them een litin steen, Oc badh föra han
 alexandro, Budhin komo atir oc fingo honom
 stenin Alexander spordhe een wisan mestara,
 hwat thän stenin hafdhe bethydha, Han tok
 stenin oc laghdhe han j ena waghskaal, Tha
 10 war stenin swa thungir, at han vpwogh alth thz
 man kunde j andra waghskalena laggia, Ther
 vndradhe konungen oppa oc alle the thz sagho,
 Tha took han litit aff iordh, oc bethakte stenin
 ther mz, Tha war stenin swa lättir at een fiädhir
 15 ellir eeth haar wogh han vp, Tha spordhe alex-
 ander hwat thz hafdhe inbära, at stenin war
 thungir obethaktir, oc huldir mz iordh war han
 swa lättir Mestaren swaradhe, Herra konung thu
 teknas ellir liknas widh thän stenin, The stwnd
 20 thu lifwir, tha est thu waldoghare oc starkare
 än alle the konuga j werldinne äro, Tha thu
 est dödhir oc mz iordh bethaktir Tha est thu
 ey ena fiädhir ellir eeth haar werdhir, Swa gik
 thz honom mäthan han lifdhe hafdhe han werld-
 25 inna vndir sino walde, Oc nu äro alle diäflane
 honom mäktoghe, Han foor her wäl til kroppin
 stuntan tima, Oc äwinnelika skal han fara ila,
 Her war han litin tidh rikir, oc skal nu blifwa
 äwinnelika fatikir oc armbir,
 30 Her kunde han ey vpfillas mz gul ellir sölfwir,
 thy vpfillir han nu hälfwitis eldir,
 Han hafdhe her hedhir oc werldzlika äro,

nu wardhîr han hymerikis glädhy vmbära,
 Her took hans wald ända han wilde ey halda
 gudz budh, 326
 Nu hafwir han wanmakt oc skam oc är alla
 diäffa fotatrudh 5

Min käre son thänk her a,
 thu kant mot dödzsins makt ey staa,
 Alregh war swa mektoghîr ellîr rikîr man,
 at dödhin han ey forwan,
 Thänk ey oppa langan aldîr, 10
 thu west ey för än thu fallîr,
 Thy göm gerna gudz budhordh oc rädz hans dom,
 tha kombîr thu ekki thiit alexander kom,
 Thu kombîr tha til hymerikis glädhy vtan wanda,
 At wi mattom alle thiit koma, hielpe oss fadhîr 15
 oc son oc thän hæghe ande,
 Hielp oss maria mz thinne bön,
 at koma til the wälsighnadha löön, Amen

Min käre son thu hafwir nu hört aff gudz
 budhordhum j mangom oc faghrom liknilsom
 oc äptedömum, Hwat lönom the fingo som them
 gömdo Oc hwat ysäld oc dröfwilse ofwir them
 5 kom, som them forglömdo, Thy halt gudz budh-
 ordh oc göm them wäll, om thu wil frälsas til
 thinna siel, Nu kan thz ske at thu sighir wäl
 swa, Thz som thu hafwir nu aff budhordhomen
 sakt Thz war lankt oc swa mangfald, iak kan
 10 thz ey alt behalda, Thy ther til at thu math
 them thez bätir nima oc j aminne hafwa, wil
 iak them her äptir mz faam ordhum eentidh
 eenfalelika vpräkna, For thy at waar herra saghdhe
 sancte birghitto at budhordhin äro widhirthorfte-
 15 likin the människio som astundar at koma til
 äwerdhelikit liiff Thy at vtan människian gömö
 gudz budhordh kombir hon ey til äwerdhelika
 helso, om hon hafwir kännefadhir oc tima til at
 nima them Oc sighir sanctus paulus, Jak scrif-
 20 wir idhir ath wars herra äro budhordhin, hwilkin
 som ey weth them ther han matte faa wita
 them, oc fölghia oc fulkompna them skal ey
 witas aff gudhy til godha löna Nu är märkiande at
 gudz budhordh äro tyo, hulkin sialfwir gudh screff
 25 j twa stentaflor oc antwardhadhe sinom propheta
 moysi som j hördhin förra Oc the tio budhordhin
 äro alla laghanna grundwal, j hwilkom gudh
 sighir hwario människio swa, Thu skalt ey haf-

wa andra gudha for mik, Tak ey thins gudz
 nampn ellir nampn thz fafånglika, Halt hælgho
 dagha hælgha, Hedhra fadhír oc modhír, Dráp
 ey thin iæmcristin, Liff ey skörlika, Gör ey styld
 ellir rooff, Thu skalt ey sighia fals witne moth 5
 thinom iæmcristne, Thu skalt ey girnas annars
 hustru oc ey nokot annat hans thing

Första budhordhit är thu skalt ey hafwa andra
 gudha for mik, J thy budhordheno forbyudz all
 affgudha dyrk som augustinus sighír som hedhn- 10
 unga plägha, Hwilke som dyrka skapat thing
 for skaparin, Her fforbyudz oc diäffla samsät, 327
 som trulkarla oc trulkonor oc koklara öwa ellir
 idhna, j lifiom oc galdrom, J spadom oc ändrom
 viskipilsom, Ällir j thy at the bort wända lik- 15
 amlika sinnin aff sinom likamlika kraptum oc
 naturlikom skipilsom, J tholkom thingom gifs
 than hedhír skapadhom thingom, som skulde gif-
 was skaparenom Oc for thy at tholik thing
 idhnas for likamlika wild oc werlz fordeel, Thy 20
 älskadhös skapadha thingen meer än skaparen,
 mote gudz budhordhe som sighír, luce x Thu
 skalt älska thin herra gudh aff allo thino hiarta,
 oc aff alle thinne siel oc aff allom thinom krapt-
 um oc styrk, oc aff allom thinom hugh oc aminne, 25
 ofwir fadhír oc modhír, ofwir hustru oc barn,
 oc ofwir alt thz j werldinne är, Thy synda the
 mot thesso budhordheno oc dyrka oc hedhra
 afgudh som meer elska werlz hedhír, ellir godz,
 ellir lykamlikin lusta än gudh, Thy at sanctus 30
 augustinus sighír aff mannenom dyrkas thz thing

som han mest älskar, Thy är scrifwat aff afgudha dyrkarum, at the skulu pynas j eeld oc brennestens lugha oc thera pino rökir skal awerdhelika vpfara, oc thera lutir skal wara j
 5 brännande sið mz eld oc brennestens lugha, hwilkit som är hälfwitis dödhir aptir lykamans dödh, Thy forbyudz j thesso budhordheno gudz wanhedhir oc all willa oc wantro aff hwilke siälin smittas Oc byudz at ödhmyuklika hedhra
 10 gudz höxsta wald, Oc älska han ofwir all thing, Jeroboam konungir syndadhe oc dyrkadhe afgudh mot thesso gudz budhordhe, Oc thy som scrifwat är doo han mz ondum dödh, Oc alt thz manköns war j hans afkömd, oc hunda oc
 15 fughla ato oc slitu thera dödha kruppa, Swa skulu diäfla slita thera siela som forsma gudz budhordh Thy at scrifwat är, Alle gudz apostoli döma them til fortapilse, Achab konungir oc hans drotning iezabel syndadho oc dyrkadho
 20 affgudh mot thesso gudz budhordhe, Han wardh skutin til dödh j stridh, Oc hans syutighy syny alle sändir halshugne, Oc all hans släkt mesta-deel mz draap fordarwat oc aff hundum ätin oc slitin, Oc hans drotning gynöm windögha
 25 vthskutin, oc aff hesta fotum nidhir trudhin, Oc aff hundum vpätin som scrifwat staar j konunga bokum

¶ secundum preceptum

Annat budhordhit är, Thu skalt ey taka ellir
 30 nempna thins gudz nampn fafänglika, J thy

budhordheno byudz throlika widhirga oc kännas
 gudhlika sannind Oc forbyudz at neka sannind-
 ena Oc thän takir gudz namp fafånglika, som
 thz nempne vtan skylogha wördhning Oc nempne 328
 thz vtan skiälika sak, Oc aldra mest om han
 swär sik meen, Thy är scrifwat Thu skalt swäria
 j sannind oc doom, oc rätwiso Her qfwir sighia
 halghe män, at edhin skal wara mz sannind, at
 mannin skal ey neka j edhenom thz sant är Oc
 sighi ey sant wara thz som fals är Oc ey halde 10
 vitandis for sant thz som iäwokt är Ok skal
 skiälikhetz dombir wara j edhenom, skodhande
 hwat edhin är sandir ellir fals Rätwiis ellir orät-
 wiis, gagnlikin ellir skadhlikin, Oc skal rätwisa
 wara j edhenom, at edhin wari ey moth gudz 15
 ellir kyrkionna laghum, ellir moth manzsins eyghne
 helso ella annars, Oc ey androm til skadha, Oc
 hulkin som swär mot thessom, han syndar twem
 lundom Först j thy at han swär, oc swa j thy
 at han meen swär, Thy är scrifwat Thin mundir 20
 skal ey wänias til edha thy at then man som
 mykyt swär skal vpfillas mz ondzko oc wrang-
 likheth, oc plagha skal ey gaa aff hans huse Oc
 sighir waar herra j lastinne Jak sighir j skulin
 ey swäria allaledhis for hwaria fafångo, vtan 25
 idhart maal wari, Thz är, ellir thz ey är, Thy
 at thz som ther ofwir är thz är aff ondo Oc
 sighir waar herra Thu skalt ey meen swäria om
 mit nampn Oc ey smitta thins gudz nampn, The
 smitta gudz nampn a sina weggha som sik meen 30
 swäria om thz, ellir swäria j hwarie fafångo
 idhkelika om gudz nampn, ellir nempna thz vtan

gudhlika wördhning til hwaria flathio, Tholkom
 sighir paulus, gudz nampn hädhis vm idhir, Thy
 gifwir gudh doom ofwir them sighiande, Hwilkin
 som hädhe gudz nampn han skal döo Oc alt
 5 folkit skal slaa han til dödh mz stenom, Swa
 slogx een j gamblo laghumen som scrifwat är
 hulkin som häde gudz nampn Oc är scrifwat
 aff anthiocho konung, at han wilde fordarfwa
 gudz dyrk oc thianist, oc hadhuete hans sighn-
 10 adha nampne, Thy plaghadhe gudh han oc
 näpste mz oläkelike plagho swa at madhka vth
 wollo oc fluto aff hans omila lykama, Oc alt
 hans herskap möddis oc dröfdhis aff hans onde
 lukt, Oc han warande mandrapare och hadz-
 15 fullir mot gudz nampne doo mz wslom dödh

Thridhia budhordhit

Thz thridhia budhordhit är, thu skalt aminnas
 at hälgha synnodaghin, thz är at hälghan hala
 sunnodaghin oc alla andra hälgho dagha j hwilk-
 20 om kyrkian byudhir at lata aff ärwodhis ger-
 ningom, Om hälgho dagha äghir människian göra
 thry thing Först mz höxstom kerlek thänkia
 gudz pyno oc hans godhgerninga läsande oc
 syongande, Oc offrande gudhy offir mz gudh-
 320 25 likom bönom Annat är at göra miskunsamlika
 gerninga, Födhande hungrogha Lärande fakunn-
 ogha, hughnande dröfdha oc idhnande andra mis-
 kunsamlika gerninga aptir sinne makt Thridhi
 är, at lata aff hwarie ärwodhis gerning, at hiärtat
 30 wari reent roliket oc säfft j gudhz thianist, Thy

at synnodaghin thydhir a latino, hwilo ellir hwilo-
 daghir j hulkom människian skal hwilas aff likam-
 like arwodhis gerning oc aff hwarie synd Thy
 ar scrifwat Jak herra gudh sighir them som
 gömdo mina hælgha dagha Jak skal gifwa them
 5 stadh j mino huse j hymerike, oc j minom
 murom oc bāra nampn mz minom synom oc
 dötrom, āwerdhelikit nampn som aldri skal for-
 fara, Gömin thy idhra siāla oc bārin ey lykām-
 ligx arwodhis byrdhe om sōnnodaghin, Oc vth- 10
 bārin ey arwodhis byrdhe aff idhrom husom ellir
 införin gynom idhra porta ella dör om hælgho
 dagha Görin j her a moot, Tha skal iak vptāda
 eldh j idhrom portum oc han skal vpswālghia
 oc vpbrānna idhur hws Oc skal ey vthslākkias 15
 ¶ Nu swa som somlike arwodha lofika om sökno
 dagha til sinna lykāmlika thörft oc vppe hāle
 Swa thy wār arwodha somlike om hælgho dagha
 til at gifwa diāflenom sina siāla mz owirstuppa
 fylle j öölfyllom oc tāwernom mz skōrom lifnadh 20
 oc ogudhlikom ordhum Oc mangom androm
 dödhölikom syndom oc ogudhlikom gernigom,
 hulka mest idhnas j drukkenskap om hælgho
 dagha Til tholka sighir waar herra, Miin siel
 hatande idhra höghtidhir, The āro mik wordhna 25
 dröfwelika Thera pyna som swa göra ma pröf-
 was aff the plaghonne som gik owir een höfdh-
 inga het nichanor hwilkin ey wilde göra gudhy
 hedhir som all thing skodhar, oc ey hans hælgha
 daghum vtan han saghdhe År han waloghir j 30
 hypnomen, tha ar iak waldoghir oppa iordh-
 inne Oc then sami nichanor wardh genstan ther

aptir dräpin j stridh, oc hans hofwdh affhuggit,
 Oc hans bansatta hand hulka han rakte moot
 alzwaloghum gudh Oc hans hadzfulla twnga aff
 skorin oc gifwin fughlom Än huru mykyn wadhe
 5 är at ärwodha om hælgho dagha maa pröfwas
 aff thy som scrifwat är j gambla laghuman, at
 een man fanz saman hantande widha thrä om
 sunnodaghin for hulkit waar herra saghdhe Thenne
 mannin skal forgaa mz dödh, oc allir almoghin
 10 skal sla han til dödh mz stenom

fiärdha budhordhit

330 **F**iärdha budhordhit är at hedhra fadhír oc
 modhír, Vndirstat her j fadhírs stadh oc modh-
 írs, the människio som thik föddo ellír lårdho, ellír
 15 vpfostradho Oc the människia som är thin for-
 man, Fadhír oc modhír byudhír scriptin at hedhra
 oc göra theem godhgerninga, Oc sighír swa
 hedhra thin fadhír, Oc glöm ey thinne modhír
 graat oc werk, Oc minz oppa at thu hafde ey
 20 warit ellír komit j werldena vtan om them,
 atirgält thy them nu swa som the giordho thik
 Formannom oc kánnefådhróm aghom wi lydha,
 som paulus byudhír sighiande lydhin idhrom
 formannom oc warin them vndirgifne, Thy at
 . 25 the waka swa som göra skolande rákinskap gudhy
 for idhra siála, Wari thy hwar människia sielf-
 wiliandis vndirbughin höghro walde, Thy at ey är
 waald vtan aff gudhy skipat, Oc the thing aff
 gudhy äro the äro wäl skipat, Oc thy hwilkin som
 30 star mote waldeno han staar a mote gudz skipan

Oc the som standa amote gudhy afla sik for-
dömilse Oc sighir waar herra aff formannenom,
Hulkin som höre idhir j godho han höre mik Oc
holkin idhir forsma, han forsma mik Mot thesso
budhordheno syndadhe absolon, holkin sik satte 5
mote dauid konung, som badhe war hans kötlike
fadhír oc hans forman, Oc thy wart han dräpin
j stridh oc stungin gynom hiärtat mz threm
spyutom

här byrias fämpta budhordhit 10

Fämpta budhordhit är, Thu skalt ey dräpa, J thy
budhordheno forbyudz at dräpa sins iämcristins
lykama mz slaghum, ellir radhum, ellir mz nokre
tilhielp, aff hulko scrifwat är. Thes manz blodh
skal vthgyutas som vthgyutir manna blodh Oc 15
hulkin som dräpir mz swärdh han skal dräpas
mz swerdh, Thy händir opta at mandrapara
wardha dräpne, Oc forbyudz j thesso budhordh-
eno ath dräpa sins iämcristins siel mz ondo apte-
dömö, Thy at scrifwat är aff enom ilgernigis 20
man, at han skal thola swa manga pynor, huru
manga människio han lede j fortapilse mz onde
aggian ellir aptedömö Oc forbyudz at dräpa
annan til fragdh ellir til siel mz lygn ellir mz
bakmalum, ellir mz hati, Thy at the som thz 25
göra, reknas mandrapara for gudhy Som iohannes
apostolus sighir, Hulkin som hatar sin iämcristin
är mandrapare, Oc engin mandrapare hafwir
äwerdhelikiti liiff blifwande j sik, vtan gudz wredhe
blifwir ofwir han Oc mandrapara lutir skal wara 30

hålfwitis brännande siö, brännande mz eeld oc
brännesteen, hulkit som kallas annar dödhin
som är siälinna dödhir, Moot thesso budhordh-
331 eno syndadhe ioab, aff hulkom scrifwat är, at
5 han drap twa rätwisa män bätre än han war
Oc thy wardh han dräpin

Siätta budhordhit

Siätta budhordhit är, Thu skalt ey lifwa skör-
lika, J thy budhordheno [forbyudz] som august-
10 inus sighir, all naturliko limanna olofik rörlise.
oc retilse til skörlifnadh oc renleqx fordarfwilse
vtan j rätto hionolaghy, Hwat hallir skörlif-
nadhin idhnas j löskalaghe, ellir j hordom ellir
frändsämio spielle ellir moth naaturinne, Thy
15 forbyudz her hwar gerning som är til skörlif-
nadz retilse mz hwat matto hon helst huxas.
vtan hon wardhir rättelika j rätto hyonolaghy.
Aff thera pyno som thetta budhordhit bryta är
scrifwat, ath the som skörlika lifwa, skulu wara
20 j mesta dröfwilsa pyno vtan the bätra sik Oc
thera lutir oc lön skal wara j hålfwitis brinn-
ande siö, swa som mandrapara oc lyughara,
Moot thesso budhordhe syndadhe amon kon-
ung dauidz son, hulkin som waltok oc lastfördhe
25 sina systir thamar, Oc thy som scrifwat är wart
han dräpin Oc som scriptin sighir, at een man
som heth zambri syndadhe oc mot thesso budh-
ordhe oc wart gynom stungin oc dräpin mz
quinnonne, tha the badhin samnan blandhadhis j

sinne synd, oc fordömd til halfwitis, som war
herra saghdhe sancte birghitte

her börias syunda budhordhit

Syunda budhordhit ar, Thu skalt ey göra thyuf-
nat, J thy budhordheno som sanctus augustinus 5
sighir forbyudz at affhända rättom äghara nokor
siin thing antiggia mz rooff ellir styyld ellir
mz falskom domum oc swikom, ellir köpum ellir
mz okir, ellir mz nokrom androm falsom fund-
om ellir wrange afling Oc ar scrifwat at the som 10
witandis atirhala orättelika aflat thing skulu
ey hallir in ga j hymerike an diafwllin, Mot
thesso budhordhe syndadhe senacherib konungir,
hulkin som rōwadhe manga, Oc thy kom gudz
angil om ena nat, oc slo til dödh aff hans 15
herskap hundradha thusand oc lxxx thusand oc
fäm thusand folk Oc thes sama konungxsins syny
drapo han ther litit äptir som scrifwat ar

Åttonda

Åttonda budhordhit ar, thu skalt ey sighia 20
fals witne moot thinom iämcristne, J thy budh-
ordheno forbyudz all lygn som wardhir mz false
röstinne framförilsom, oc mz forakt at lyugha,
holkit aldri kan wara vtan synd, Thy ar scrif-
wat at munnin som lyughir dräpir sialina, Oc 25
fals witnare skal ey wara opynadhir, Oc then
som tala lygn skal forfara, Oc gudh skal for-
tappa alla the som tala lygn Moot thesso budh-

ordhe syndadho the tve prestene, som baro fals
 witne moot the godho gipto qwinnonne susanna,
 swa at hon dömdis til dödh, Än for thy at hon
 war orsaka oc thröste a gudh, thy frälste han
 5 hona, Oc the tve ondo prestene dömdos til
 dödhin, oc drapos for thera wrango witne oc lygn

Nionda budhordhit

Nionda budhordhit är, Thu skal ey girnas
 thins iämcristins hws, Swa som j förra budh-
 10 ordheno forbyudz, at affhända androm nokot thz
 hans är, honom nödhoghum oc mot hans wilia,
 Swa forbyudz j thesso at nokot annars thing
 orättelika girnas, Moot thesso syndadhe adonias
 konung dauidz son, hwilkin som gernadhis sins
 15 fadhirs rike til orätta Oc wart dräpin for oskiäl-
 ika giri

tionda budhordhit

Tionda budhordhit är, thu skalt ey astunda
 thins iämcristins hustru, Swa som skörlifnadz
 20 gerning forbyudz Swa forbyudz her allir skör-
 lifnadz wili, Thy är scrifwat, at hwilkin som
 see qwinno oc girnas hona til synd han hafwir
 nu syndat mz hanne j sino hiärta, Thz är at
 han är skyldoghär pyno for ondan wilia Moot
 25 thesso budhordhe syndadhe olofernes, holkin som
 girnadhiss at synda mz the godho qwinnonne
 iudith, oc wart genstan dräpin, Oc fik ey ful-
 kompna sin onda wilia oc lusta mz hanne, Oc

mykyn moghe aff israel's folke wardh dräpin j
ödhkninne for sina oskiälika giri, thy at the
girnadhos köt oskiälika oc iordhadhos j thy
rumeno som kalladhis oskiälika giris stadhär j
ödhkninne, 5

Her ma märkias, huru hardhelika the skulu
slaas oc plaghas mz äwerdhelikom dödh oc pyn-
om, som nu bryta gud's budhordh, mädhan thesse
som nu är sakt aff plaghadhos swa hardhelika
mz lykamlikom pynom oc dödh, Särlika for 10
thy, at thesse wita meer aff gudhy än hine
wisto, oc waro ey än tha atirlöste, Oc thesse
äro atirlöste, Än nu käre gudh at hans tio budh-
ordh äro all saman sat j eet ordh, thz är räk
handena oc giff pänigin, thy at girin gaar nu 15
ofwör alla mato, swa at gudh försmaas, oc enkte
astundas vtan pänigin oc manzsins eyghin wili,
Thy är märkiande, at mang goodh thing koma
them som göma gud's budhordh, Oc mang ond
thing koma ofwör them som them ey wilia göma, 20

Her lyktas förste delin aff the bokinne,
som kallas siälinna thröst,

Rättelser

gjorda vid textens aftryckande, jemte några ändringar och till-
lägg i sjelfva handskriften.

Sida	rad	
1	1	SJälinna rättadt från SJälinnna
3	26	hafdhe r. fr. hafdhhe
4	13	lxxij » xxij
7	9	mangaledhis » magaledhis
8	6	mangfaldelika » magfaldelika
—	24	vardh thz tillagdt i hds.
—	28	them r. fr. then
10	11	mogha » magha
15	25	bidhia » bidhdhia
17	5	saghdho » saghdhdho
—	24	siktadhe » siktatadhe
18	2	han tillagdt af utg. Likaså 27 4, 153 14, 292 1, 361 23, 457 31.
—	9	lät r. fr. länt
—	29	kastadho » kastodho
19	7	lankt » lank
20	9	christo » christi
21	4	eld » edld
—	9	meer » määar som står öfver raden
—	17	lofwadhe » lofwedhe
—	21	keysaren » kysaren
26	20	iordhadhir » iordhdhadhir
27	1	saghdhe » saghsaghdhe

—	9	främt	r. fr. främ
28	1	enom	» enon
31	13	wel	» we
—	15	Käre	» Kare
—	19	alstingx	» alstigx
32	24	göra tillagdt af utg.	
33	18	lagh	r. fr. lgh
40	11	clemens	» clemes
42	25	swensins	» swensis
44	5	dröffd	» dröff
—	14	room	» roon
—	—	sinom	» sinon
45	7	Ther	» Thr <i>Likaså</i> 300 22, 305 30, 324 19, 368 10, 405 19, 422 21, 485 17.
—	10	brodhir	r. fr. brodhr <i>Likaså</i> 257 7, 322 10.
—	12	swaradho	r. fr. swaradha
46	18	faustinum	» faustinom
47	2	forbödth	» fobödth
—	12	eyghno	» eyhno
48	17	sancte eller sancti	r. fr. sancta <i>Likaså</i> 127 1, 130 4, 130 20, 131 3, 285 17, 355 8, 452 5.
50	4	aff	r. fr. vff
—	11	afladhe	» aflafdhe
53	13	astundadhe	» astundaghe
—	16	fördha	» fördhdha
58	27	nidhir	» nidhr
—	—	taladhe	» talaldhe
61	23	wardh tillagdt af utg.	
65	7	sanctum	r. fr. sancta
—	29	fullir	» fullr
68	16	fulkompnadhe	» fukompnadhe
—	24	hwilkom	» hwikom

- 76 9 oc war ful när dödhir tillagdt i hds.
 81 20 hedh är i hds. struket framför gröna äng
 84 11 ignacius r. fr. ignadcius
 85 16, 17 Thz hende — stridhe tillagdt i hds.
 86 19 falsklaka r. fr. fasklika
 — 29 forderffvilse är i hds r. fr. forderff
 87 7 framför skriin står i hds ett oriktigt ord,
 som kan läsas thrth
 89 32, 90 1 varit saldh ok tillagdt i hds.
 90 27 fortiidha är i hds. ändradt fr. fortii
 91 16 först r. fr. föst
 93 29, 30 hwilkit — stadhenom tillagdt i hds.
 98 22 the tillagdt. I hds är öfver raden, med
 nyare hand te tillsatt.
 99 13 eldin r. fr. eldim
 106 12 vthgingo » vthginga
 107 16 hymerikis » hyhymeris
 108 5 stora » storaa
 111 26 longini » langini
 112 26 lykama » lylykama
 115 18 antwardhadhe » antwordhadhe
 118 14 ett öfverflödigt höra utelemnadt framför ena
 119 17 fan r. fr. fam
 122 16 throya » thrya
 124 3 hwem » hwen
 125 14 hymil » hynil
 126 10 wanhedhir » wandhedh
 130 13 wilkoradhe » wilkorradhe
 132 9 antechristi » antechristo
 132 12 eens » ees
 135 8 sölfwir » söfwir
 — 20 sielfwir » siefwir

136	31	<i>ett öfverflödigt oc utlemnadt efter storum</i>
137	13	<i>maghument r. fr. manghument</i>
140	1	<i>thridhia » thridha</i>
—	6	<i>thik » thil</i>
—	7	<i>israels » rsraels</i>
141	19	<i>sāghia » saghia</i>
142	10	<i>ila » ilia</i>
—	17	<i>landzskap » ladzskap</i>
143	26	<i>aff tillagdt af utg.</i>
144	3	<i>brodhir r. fr. brdhir</i>
—	12	<i>ekke » ekekke</i>
146	14	<i>oplåta tillagdt i hds. med annan hand.</i>
—	22	<i>mykla r. fr. mykka</i>
149	29	<i>sidhan » sidha</i>
150	10	<i>messa » mesa</i>
—	27	<i>Sla » Slla</i>
154	5	<i>thrätighi » thrägighi</i>
—	23	<i>han badh tillagdt af utg.</i>
157	9	<i>han r. fr. hal</i>
158	3	<i>bononia » bonononia</i>
162	17	<i>Fragmina » Frangnna</i>
163	28	<i>aldrgh » aldrgh Likaså 234 20.</i>
164	14	<i>trykt » rykt</i>
165	2	<i>herra tillagdt af utg.</i>
168	3	<i>tok » »</i>
—	13	<i>vtkastadhe r. fr. vtkastadha</i>
—	18	<i>forrådhara » forrådha</i>
—	22	<i>sangx » sagx Likaså 193 13, 454 31.</i>
173	8	<i>forrådhare » forrådhare</i>
—	10	<i>mykit » mykt</i>
175	14	<i>heelt » heet</i>
179	27	<i>thröst » thrörst</i>

180	17	thu	<i>tillagdt af utg.</i>	
183	8	la	<i>r. fr. lla</i>	
184	13	gräzt	»	grärzt
—	18	som	»	ssom
185	1	bewara	»	bebewara
187	7	skal	»	skak
—	14	excelsis	»	excesis
192	13	brystit	»	bryst
—	27	fulkomplikom	»	fulkoplikom
193	6	awinnelika	»	äwinneka
194	12	deum	»	deuum
195	7	eet	»	een
196	9	martyrum	»	martyrium
—	18	fadhirs	»	fadhirs <i>Likaså</i> 295 10.
197	23	tuos	»	tuo
198	29	elendena	»	elendaena
201	10	hymerike	»	hymerke
—	20	toma	<i>är i hds. ändradt till töma</i>	
—	21	israels	<i>r. fr. iraelis</i>	
207	25	frögdh	»	frögh
212	13	war	<i>tillagdt af utg.</i>	
213	31	giordhe	<i>r. fr. giodhe</i>	
222	10	födde	»	föddo
227	21	wredhir	<i>är i hds. utstruket framför dröfdhir</i>	
229	12	hymerikis	<i>r. fr. hyrikis</i>	
231	6	pläghadhe	»	pläghadh
—	7	hafdhe	»	hafdhedhe <i>Likaså</i> 481 11.
—	29	vm	»	vn
233	3	a	<i>tillagdt af utg.</i>	
—	13	aue	<i>r. fr. anna?</i>	
—	19	Thz	»	Tthz
235	20	modhirs	»	modhrs <i>Likaså</i> 278 20.

- 237 1 maria r. fr. mario
 — 11 dagh tillagdt af utg.
 238 19 sände " "
 240 8 een r. fr. eth
 242 4 godhwilia " godhwililia
 246 9 hans " han
 247 22 daghom " dagh
 248 14 hymilin " hynilin
 253 10 pyna " pyno
 259 6 kändz " kandz
 260 13 truldom " t'rudom
 — 26 hona " hon *Likaså* 263 14.
 263 2 äpte " äpäpte
 264 18 wälsighnadhe " wälsighnadha
 — 19 hona tillagdt af utg.
 265 1 hänna " "
 — 25 aminnilse r. fr. afminnilse
 266 22 sagho " saghdho
 267 29 prädicara " pradicara
 270 28 dödhir " dödhr *Likaså* 542 3.
 272 25 marina " marinam
 278 12 gita " git
 — 13 önska " onska
 279 6 nokon " noko
 — 8 vtan " vta
 280 18 jacops " jaops *Likaså* r. 25.
 281 29 borghena " borgheno
 282 12 hwadhan " hwadha
 — 19 hannade " hannande
 — 28 hans " has
 284 22 *Indelningen med nytt stycke och stor versal
finnes ej i hds.* ♦

- 288 13 hedhir *r. fr.* hedhr
 289 25 hafwir » hufwir
 290 3 plaghadhe » plaghadh
 291 7 tok » tak *Likaså* 305: 18.
 294 8 ondan » ondon
 300 13 Han » Ha
 305 21 ensampnin » ensampmin
 306 22 antiochia » antichia
 307 1 mang » mag *Likaså* 509 24.
 — 19 Jak » Jal
 — 22 böriadhe » böriadhiadhe *Likaså* 518 18.
 308 6 *gig tillagdt af utg.*
 — 11 cyprianum *r. fr.* cyprianom
 311 13 folk *tillagdt af utg.*
 312 13 sancta *r. fr.* sanctam
 313 14 sighir » sighr
 314 17 herra » hra
 318 20 j *tillagdt af utg.*
 321 6 samuit *r. fr.* sanuit
 — 7 som » son *Likaså* 460 27, 485 15.
 322 1 Genstan » Genstå *Likaså* 378 1.
 329 21 slo *r. fr.* sla .
 — 23 Annan » Ännan
 330 7 atwardhadhe » atwardhadhe
 — 28 faghra » foghra
 332 5 land » lan
 335 11 orloff » oloff
 — 23 annat » anna *Likaså* 367 30.
 339 30 Tomyris *tillagdt. I hds. är urspr. ett tom-*
rum lemnadt.
 344 3 bradhelika *r. fr.* brdhelika
 347 * 12 vpsprungo » vpsprugo

- 350 7 Thetta *r. fr.* Thtta
 352 5 Riddarans » Riddaras
 — 7 saghdhe » faghdhe
 — 11 stöрте » störste
 354 29 stodh » stadh
 355 23 *gliugra är med nyare hand skrifvet i st. f.
 ett utskrapadt ord.*
 356 2 iak tillagdt af utg.
 — 3 saghdhe *r. fr.* saghdh
 — 15 rumit » ruimt
 357 19 satto » satta
 358 17 mykyt » myky
 361 9 vndradho » vndra
 363 5 Genstan » Gestan
 364 10 oppa (*det 2:a*) *r. fr.* opp
 365 6 hans *r. fr.* han
 366 24 maghe » magho
 367 19 grahärottan » grahärotton
 368 15 thera » thra
 369 19 bedröffdhir » bedröffdhahir
 370 9 giordhe » giorghe
 371 12 sände » sända
 375 5 äbbatissona » abbatssonna
 376 6 fram » fran
 379 18 cellan » scellan *Dylik rättelse 380*
2, 392 20.
 392 8 ofwirflödhlikheth *r. fr.* ofwirflodhlikheth
 — 28 länge » lägge
 393 19 skulde » skuldo
 396 5 a (*det 2:a*) » oc
 400 26 swltne » swlntne
 404 22 ängillin » ägillin

405	12	hon	r. fr.	han
406	31	nödh	»	nadh
416	15	templum	»	templom
417	21	hwälft	»	hwäft
420	16	frögdh	»	frörgdh
421	31	thetta	»	thettta <i>Likad</i> 520 17.
422	22	salomon	»	salmon
425	19	amot	»	omot
—	31	the	»	th2
433	8	ate	»	atte
436	24	gardh	»	gadh
442	10	brewe	»	brebrewe
—	24	budhit	»	buddhit
446	15	knifwin	»	kknifwin
450	6	engin	»	egin
—	8	keysarinna	»	keysarinnan
452	5	aluernensis	»	aluernesesis
—	16	riddarins	»	riddaris
453	9	ytarsta	»	yytarsta
—	18	byriadho	»	byriadha
—	30	foor	»	foo
455	16	farin	»	fram
—	32	selle	»	celle
456	25	stor	»	star
—	28	stalbrodhirs	»	stalbrödhirs
459	24	skam	»	skan
463	25, 32	raphael	»	raphel
—	27	amelius	»	melius
464	13	iak är	»	iär
468	31	radh	»	rdh
471	11	atirkoma	»	atirkona
472	8	före manga står ett utskrapadt swa		

- 477 2, 6 iacop *r. fr.* iaopir
 — 6 fördhe » födhe
 — 13 aro » arö
 479 18 honom » hon
 481 18 Thy » Thhy.
 484 25 widhirthörft *r. fr.* widhirthört
 491 22 iudha *synes vara skrifvet* iodha och *senare*
ändradt.
 492 14 kungöra *r. fr.* kungöro
 — 19 sighir » sghir
 — 29 folghia *tillagdt af utg.*
 493 3 vlframus *r. fr.* vlframms
 498 1 skärzlo » skäzlo
 — 19—21 oc sagde — kinben är *tillagdt i hand-*
skriftens marginal, så att några bokstäfver
vid bindningen blifvit bortskurna; dessa äro
här satta inom klanmer.
 — 26 sagdhe *r. fr.* saghe *Likaså* 517 1.
 499 12 Sidhan » Sidha
 500 21 War är i hds *skrifvet* Uvar *Likaså* 506 18.
 501 6 ärwodha *r. fr.* awodha
 505 28 han » ham
 506 9 sörghdhe » söghdhe
 511 4 efter til är een utstruket i hds.
 — 17 folkit *r. fr.* fokit
 514 9 beleth är i hds. med yngre hand ändradt
 till belath
 515 22 wredhir *r. fr.* wrdhir
 516 11 darij är i hds. raderadt och ändradt från
 darius *Likaså* 518 26, 520 11.
 517 23 iudhane *r. fr.* iudhadhe
 — 25 morghonen » moghonen

518	22	länge	r. fr. längge
521	20	stoort	» stroort
525	4	gafwo	» gafwa
526	30	hans	» sit
—	32	mik	» thik
527	21	Han	» Ha
529	13	lofwadhe	» lofwadho
531	19	thera	» ther
542	9	forbyudz tillagdt af utg.	
543	12	j hymerike har j hyme dubbelt	

Beträffande de i handskriften mycket tätt förekommande streck, som föreställa kommatering, anmärkes en gång för alla, att de ofta uteslutas i trycket, ehvad de än äro ursprungliga eller senare tillsatta, röda eller svarta, enkla eller dubbla.

På några (43) helt utskrifna ord förekomma ändock förkortningstecken, hvilka blifvit lemnade utan afseende såsom alldeles öfverflödiga.

Några få (32) enstaka ord äro dubbelt skrifna, men blott 1 gång upptagna i trycket.

I kanterna af sidorna 327—332 stå några (25) Latinska hänvisningar till bibeln; de äro uteslutna i aftrycket, hälst som de äro stympade af bokbindaren.

Berättelserna om Amelius och Amicus samt om Konung Alexander finnas äfven uti codex Ascabyensis, Arne-Magneanska samlingen n. 191 fol., på Universitetsbibliotheket i Köpenhamn, skrifven år 1492 (åtminstone delvis). Ehuru de äro blott yngre afskrifter torde dock de väsendtligaste olikheterna kunna antecknas; mängden af små skiljaktigheter kan icke återgifvas utan genom ett fullständigt aftryck, hvilket dessa sämre upppteckningar näppeligen förtjena.

Olika läsarter till Amelius och Amicus.

Sida

- 450 25 dagumen ok tillagdt före tymba
 451 22 honom cristna för han — faa 29 vtan oppa
 klädomen till. efter andre 31 the gate aldrig
 warit
 452 20 eth kar för een drykkio nap 24 karen
 för nappane 28 hörde för bordhe
 453 4 awinneliken för almennelikin 18 annat folk
 för awndsyuke män 20 affhende för vntwål-
 adho
 454 18 twa sina swena qwarra bliffwa för ther —
 swena 24 mykit för widharla 25 stalbrodher
 för kompan 28 mina mödo snart för mit ärw-
 odhe 29 snarlige för rasklike 30 stalbroder för
 win 31 aftomin för aptonsangx tima
 455 25 pris ok oredde för sighir oc priis 32 stal-
 brodher för selle och så framdeles
 456 7 Han tog them kerlige til 11 wel kompna
 för walsighnadhe 16 snart för sköt 27 kom

ensammen til henne *för* fan &c. 32 sina blygd
för siin dröwilse

457 7 stalbroderskap til hopa *för* salskap saman
13 oppa konungxins *för* a hans 25 ekki *för*
aldri 29 dag ok stund *för* daghir 30 fara *för*
räddogha

458 13 fört ok *till. före* for 16 lönlíka *för* enlíka

459 3 ingen thera for annan *för* han ekki 6 henne
ok sik *för* them badhin

460 1 krenkt *för* skämt 4 saga ther oppa *till. efter*
swena 8 mang skip ok *för* oc krieria 10 löa-
líga *för* hemelíka 16 höliade *för* beledde 22
- them som han hafwer kára *för* than han álskar
28, 29 fran minne ondo hustru henten *för* vth
— kunu handom 31 at the komo fram *för* the
— festeno

461 3, 4 skulen miskunna idher ower honom *för*
wilin — miskunda 4 giorde *för* bardho 5 óár-
líga mot honom *för* hans thianara 6 kring *för*
kul 8 böriade — til *för* brast — j 13 kirkio
för mönstir 14 at gud matte ther see for mik
för wanlíka — ysöld 21, 28 swalt *för* swlt

462 20, 21 swa lík bade j storlek ok alla ledis *för*
j — matto 22 in ok for *för* til 26 sagde at
karet wart honom *för* karit sik wara

463 2 gratande *för* mangom 3 hans mwn ok ónk-
ade *för* han ómkande 5 vnfangade *för* vnfik
14 kerlek ok *för* storan

464 2 skalt tw lydha *för* hör 6, 7 skal dräpa sin
• barn for mina helso skuld

465 1 nagat *för* nödhoghír 1 tik mykit *för* thin
hugh 8 til hopa *för* een dagh 13 hardelíga *för*

- hemelika 23 Som *för* Jämbat 26 ganzska sar-
lika *för* bitirlika 28 at han gafs ey widher 32
the gammul *för* thera aldir
- 466 1 edhert löia ok leker 2 sorg *för* graat 6
halsin *för* bukana 21 oppa honom troo *för* til
hans thrösta 24 til kompna *för* tilqwämd 27
sporde hon sik fore *för* took hon spyria 30
käre stalbrodher *för* kompan
- 467 3 hurwledis *för* hwilkaledh 4 epter *för* widhir
at 10 thes mera *till. efter* ökilse 11 soffwa *för*
hafwa 16 thz merkit 21 stora nad ok *för* obe-
griplike 22 helbrigda ok *till. före* lifwande 22
—24 läkthe jak amicum min stalbroder mz thera
blod *för* aff — hafdhe
- 468 1 storliga *för* throlika 7 storliga *för* swa hardh-
elika 10 rike ok sit *till. före* fädhirne 11, 12
sik vndher honom *för* honom sik wnna 24
almoge *för* moghe
- 469 11 mediolanum stad *för* melaan 15 skipilsom
för skipan 26 menoge *för* allir 28 skikkade *för*
skipadhe
- 470 13 hinc *för* huic 16 Mactat *för* Truncat
-

Olika läsarter till Alexander.

Sida

- 510 29 sankade för sälladho 30 see vtj himmil-
tekn j stiernomen
- 511 6 stiärna kikare för stiärno gang 15 himil
teknom för hymblenom 17, 18 een son mz
tik hafwa aller barn som
- 512 14 aat ok drak 15 drotningen ok konungin
- 513 1 kring fara för vmfara 5 jorden skal för
iordh skielfning 13 hwaske för hwarte 30 epte
satte lifwit wid för satte til lifwit
- 514 5 nidherskutit för nidhír stöt 9 belagit för
beleth 18 sadel aff starkom jern grindom 22
besitia till. före rada 27 stallet för stallin
- 515 6 stalbroder för skolabrodhir 22 wunnet för
forworuit
- 516 6 belagde för betwang 22 slog för vndadhe
26 slagin ok saar för vndadhir 31 wäga för
skona
- 517 2 fädunge för fiandha 17 hullade 19 hulde
28 biscopkläde
- 518 23 komber farande — *Af den följande förderfvade
frasen Thetta samma stander scrifwat j bokena,
motsvarande r. 24, 25, är klart att Askaby-
afskriften är gjord efter Själens Tröst, der episo-
den om Alexander och de inmurade gudarne fö-
rekommer en gång förut, sid. 11. — 28 fortäre*
- 519 6 hon för man 7 fortäre 8 annars godz 11
gödis 12 later för blödhogfast 18 owerfärdog
för öfrit 29 eth smäligat ord til ok et breff

- 520 1 ok tappat striden 4 snart för sköt
 521 16 widh aæn för annan wāghin 16 Annan
 dagen kom hao 17 vnderwisar för vnbyudhär
 18 han reda är ofortöffrad 24 sielfwer ther
 han sat
 522 14 darius med allom sinom herrom 26 til hon-
 om bade för thiit han war
 523 11 skoda för märk 13 een konung ower mit
 folk 31 skogröfware för strukröfwara
 524 13 langa näser för lang näff 15 malm för eer
 15 wānaste för wāmpta 16 ful mz eld 17 for
 sin här 19 medh sinom nāsom
 525 23 the aato näsenar 25 kämpar för iätta 30 löpa
 för fly
 526 6 vp ok han sa ther oppa bergit eth 9 ärligen
 för stoor 16 een kosteliken malare
 527 19 ower motto för omata
 528 10 swa karsk stark ok wiis 25 wel fegna för
 wel halda och halna 30 slogom för alaam
 529 6 mina söner aller androm 20 skinande aff
 clare gulle för klara oc skinanda
 530 5 qwar j landet när modren 6 fadren för
 mannomen 17 liker aff barnet 22 een storan
 ok starkan 27 eth litit hws för een hws tomt
 30 bewara för bewerka
 531 3 belagde för beleddo 24 stora bedröfwilse
 532 3 tha skal han ther in koma för Thz skal wara
 14, 15 som een fiäder för at — vp 18, 19 thz
 teknar mz thenne stenen för thu — stenin
 533 6—18 utelemnade och i deras ställe: Thy siger
 war herre then som sik vphöger här j werlden

han skal forfaras j andra werld En then som
sik ödmiwker här j werlden han skal vphögias
j himerike til hulka glädi late os kóma gud
fader ðk son ok then hálge anda Amen

---

*Prof ur låg-Sachsiska redaktioner. Kölnisk
mundart.¹*

Inledning.

(Sid. 1—6 i Sv.)

**Her na voulet ein boich, dat der selen troist is genant
und is ein mirklich boich.**

DER selen troist liget an hilger leren und an betrachtungen der hilger schrift. Want gelicher wis als der licham lefft van der ertzscher spisen, also lefft de sele van hilger lere; want der minsch levet neit allein van dem uswendigen broide, sonder ouch van den worden, de da gaint us dem munde gots. und dat is de hilge schrift, de got gesprochen hait durch den propheten und noch alle dage spricht durch der preitgere mont.

Kint leve, dar umb saltu gern lesen und hoeren de lere der hilger schrift, da der selen troist an liget, up dat din sele gespiset werde und gesterkt zo allen goeden werken. und nim ein exempel van unssem leven heren Jesu Kristo, der da sas in dem tempel under den wisen meisteren und hoirt und vraigde van der hilger schrift.

---

¹ Ur *Beiträge zur Kenntnis der Kölnischen Mundart im 15. Jahrhundert.* Von Prof. Dr. Pfeiffer. Meddelande efter en handskrift från 1400-talet, uti *Die deutschen Mundarten.* Herausgegeb. von Frommann. Nürnberg 1854. 8:o

Vele lude sint de da lesent werentliche boiche und hoerent der na 'und verlesent alle ere arbeit, want si envindent dar neit der selen troist. Etsliche lude sint de da lesent van Percivalen, van her [Tristam], van her Dederich van Berne und van alle den Hunen, de der werelt deinden und neit gode. In den boichen is gein nutz, want man vindet dar niet der selen troist. dat enis neit anders dan zit verluis, und vur alle zit, de wir unnutzlichen zobringen, moissen wir rede und antwerden geven.

Vil wunderlicher lude haint gewest, de de werelt umb voren over wasser und over lant, dat si eventuire bejagen woulden und wonder beschauwen und neuwe mere hoeren, und verloiren alle ere arbeit, want si envonden dar neit der selen troist.

Vil vurstē, heren, ritter und knaffen soichten konink [artus] over verren landen und verloiren alle eren arbeit, want si vonden dar neit der selen troist.

Der wonderliche konink Alexander der leis sich den grifen voeren in de luicht, up dat hei wonder moicht beschauwen, und verlois alle sinen arbeit, want hei vant neit der selen troist.

Der hoege wise meister Appolonius de voer over menche koninkrich und wart gefangen und hait groissen komer, up dat hei gesege den gulden disch, der uis dem mere gevischet wart. Der verlois sinen arbeit, want hei vant dar neit der selen troist.

Van dem gulden dische.

Van dem gulden dische vint man alsus geschreven. Dar waren vischer up dem mer und vischden. Dar quam ein koufman gain, der sprach

"verkoufet mir den zuch!" Da worpen si dat netz in und zoigen her up us dem grunde des meres einen gulden disch. Dar wart ein grois kif umb. Dar quam alle dat lant zo und woulden den wonder schauwen. Dat quam der zo, dat de seven wisten van dem lande dat oirdel soulden vinden. Do de zo samen quamen, do geinken si zo irme gode, der heisch Appollo, der hait da einen tempel bi dem mere stain, und vraigeden in, wer den disch haben sould. Do sprach hei "men sal in geven dem alre wisten van dem lande." Si gaven den disch eime, der heisch Salus, den si vur den alre wisten heilden, und offerden in vur dem gode und brachten in in sinen tempel und satten in dar vur sin bilde. Dar na wandelde der hoge meister Appolonius und vil lude, dat si den disch sein woulden, und verloren alle iren arbeit, want si vonden dar in neit der selen troist.

De edel koninkinne van Saba wandelde mit groisme getrecke over vil landes und quam zo Jerusalem, dat si hoeren woulden de wisheit Salomonis, de eme got gegeben hait. Dat was an in zo prisen, dat si wisheit soichten. Kint leve, so saltu doin: du salt wisheit soicken da an dat der selen troist liget.

Van dem konink Philodolphus van Greken.

Der edel konink Philodolphus van Greken der is dar an gepresen, dat hei sich sere vlisset an vil boechen. Hei hadde in sinre boichkameren wail vunfzich dusent boecher. Do hoirt hei sagen, dat in dem juetschen lande zo Jerusalem were ein joet-

sche e, de got selver geschreven hedde mit sime vinger. Dar stoint hei na mit alle sime vlissee, dat hei de e kregge. Da waren in sime lande gefangen vil juden. de koufte hei zomail vri; der wairen wail lm. Do sant hei zo dem buschoff wail xxij meister, de eme schreven de e us dem joetschen in dat greiksche. Do sant hei de meister mit groisser eren weder zo lande. Deser konink was ein heide: noch-tant so lacht hei so groisse macht an de boicher der hilger schrift. Vil me sal ein kristenminsch dar na stain, dat hei lese und hoere de boicher der hilger schrift, da der selen troist an liget, und man sal vlein de werentliche boiche, want dat mishaget unsem leven heren gode, dat kristen lude da inne vil lesen.

Van dem alrehillichsten S. Jeeronimo.

Sanct Jeeronimus de wile dat hei werentlich was so plach hei gern zo lesen werentliche boich. Hei wart seich und wart gefort vur dat gerichte gots. Do sprach der richter zo eme "wat mans bistu?" Hei sprach "ich bin ein kristenminsch." Do sprach der richter zo eme "du bis gein kristenman, du leis gern werentliche boiche: da din schatz an is da is din herz." Do sprach der richter zo sinen knechten "nement in und geisselent mir in!" Do namen si in und slogen in so lange unz hei reif "o leve here, erbarmet uch over mich, ich wil uch dat geloven und sweren, dat ich nummer me werentliche boich haven wil noch lesen." Do baiden de gene, de vur dem richter stoinden, vur in. Also wart hei los und quam weder zo eme selver und

gewan de schrift so leif, dat hei juetsch leirde und schrif de hilge schrift us dem juetschen und us dem greikschen in dat latin. Her umb so hain ich wille zo schreven . . . . de hilge schrift us dem latin in dat duitsche zo gots love und minen even kristen minschen zo vromen.

Dit boich wil ich zo samen lesen van mencherhande boichen, gelicher wis als de bien dat honich zo samen lesent van mencherhande bloemen. Dit boich sal heischen der selen troist. Dar in wil ich schreven van den x geboden gots und van den vij hilgen sacramenten und van den aicht selicheiten und van den vij hoeftsunden und van den vij vrouden unser lever vrouwen und van den vij dagegeziden und van den vij gaven des hilgen geistes und van den vij heuftduichden, und wat mir got der zo gift.

Ich bidden alle de gene. de dit boich lesen, of si in anderen boichen eit sunderliches vinden beschreven, dat si dit boich dar umb neit enstraifen, want ich hain des also geraint, sowa de rede zo lank is und verdreislich, da wil ich si kuirten, und wa si zo kurt is und unverstendich, da wil ich etswat zo setzen, und wat unnutz is, dat wil ich overslain, sowat sich zo der warheit neit engelichet, dat wil ich underwegen lassen, und wil uskeisen allet dat nutze is und wair is und dat suverlich is und der selen troist, gelicher wis als ein artzeder us kuist de beste wurzelen zo sinre medicinen, und de voegelen, de da doint dat schoinste korn zo irre spisen, und ein jonffrauwe, de da suverliche bloemen nimpt zo irme kranze. Ich bidden alle de gene, de

dit boich lesen, dat si got vur mich bidden, dat ich eirs gebets moege geneissen, dat ich mit in kome dar wir troist vinden ewencliche unser selen zo heile. Des helf uns der vater und der son und der hilge geist. Amen.

Om trolldom.

(Sid. 30 rad 31 — 31 r. 8 och 32 r. 22 — 33 r. 16 i Sv.)

Kint leve, woultu dat gebot gots wail halden, so ensaltu neit gelouven an de guthoulden und an de elfinnen noch an de wichteline noch an geinreleie spoetnisse, want dat is allet des duvels gedroch, da hei de lude mit bedruget, de kranken gelouven haint. Sower ganzen gelouven hait, dem mach dit gedroch neit geschaden. — — —

Kint leve, woultu dat eirste gebot gots wail halden, so ensaltu neit zouferen noch rait noch dinen willen dar zo geven. Du machs wail arzedie nemen, da geinerleie dink zo gemenget si, und du ensalt dich neit lassen messen mit eime roden vadowe. Du ensalt gein waes lassen geissen noch gein blei. Du ensalt gein spinne lassen besleissen. Du ensalt neit gelouven an vogelsank off pruisten off an de deire, de in den oren juckent, off an dat hondebelen. Ouch ensaltu neit gelouven an droeme noch an de guthoulden noch an de elfinnen. Du ensalt neit gelouven, dat ein mensch id quader moge gehain dan ein ander, off quader hant gift, off dat ein paffe quaden moit moege hain und ein wif goeden moit; und des gelichenissen ensaltu neit gelouven in swertbrevon off in zouferbreve. Etsliche lude laissent schriven in der hemelvart uns heren;

dat sint gude wort, da mach der minsch wail in-
nicheit zo haven. Dan hed hei gelouven, dat si in
einre zit besser sint dan in der ander, off dat si
besser weren in der missen dan dar na, de weren
ungelouvich. Dat selvige spreken ich ouch van
den lichten, de man schrivet an sent Agathen dach.
Ouch ensaltu ouch gein iseren lassen besweren und
du ensalt gein besweronge doin. Du ensalt geinrelei
dink besweiren noch besprechen. Du ensalt geinen
pselter lassen lesen. Du ensalt geinre hande boecher
haven, da zouferie inne steit. Etsliche lude haint
hair, dat is zo samen verworren, dar haint si ge-
louven zo. Dat saltu affsniden. Der ungelouven is
mencherleie, des ich neit beschreven mach. Beware
din sele off du woult.

Om dansen.

(Sid. 142 r. 17 — 143 r. 25 i Sv.)

Van eime danze in der hilger kristnacht.

Dat geschach zo Sassen in einem dorpe und
heisch Goltbecke. In der hilger kristnacht, do man
de metten sank, doe stonden vrilude up dem kirchove
und spraichen "wir willen ein wenich danzen, up
dat wir warm werden." Doe begonden si zo danzen
und springen. Doe der prister soult beginnen de
hilge kristmisse, doe geink he uss und bat si, dat
si doch affleissen, up dat man dat hilge ampt vol-
lenbracht. Si enleissen neit aff. Doe sprach der
prister "nu geve got und der hilge sent Magnus,
der he ein patrone is, dat ir dit ganze jair meist
danzten und springen." Und dat geschach. Si danzden

ein ganz jair lank und enwisten irre sin geinen rait. Der prister der hadt ein dochter, de geink an dem danze, und ir broder der quam zo einre zit und woult si affzein und zoich ir den armen van dem lif und da engeink ir gein bloit uss. Nochtant so danzde si vort mit einem armen. Dat wonder quam over alle dat lant: de luide zoichen van verren landen alle dar und sagen den wonder und jamer an. Den luden ir cleider und schoin enverslissen neit und up si enveil gein snee noch regen. Si hatten gesprongen ein kuile in de erde bis an ir gurdel. Doe dat jair umb quam hoirden si up. Doe bracht men si in de kirche vur den elter. Dae laigen si und sleifen dri dage und dri nachten. Doe wurden si intwachen. Etsliche sturven alzohans und etsliche leveden koirt dar na und irre wairen overal vunfzein man und dri vrouwen.

De två i Svenskan ofullständiga berättelserna (sid. 471—473) må äfven här meddelas, så att hela innehället kan inhemtas.

It was ein wis meister, der lach an sime lesten ende und sprach zo sime son "nu sage mir, we menchen vrunt haistu din levenlank gekregen?" Do sprach der son "waile hondert, da ich guets van vermoden." Do sprach der vater "ich bin waile zweiwerf so alt als du und ich enkont alle min dach neit me dan einen halven vrunt gehan, der mir getruwe were. Dar umb so ensalt du geinen minschen vur dinen vrunt halden, du enhaves in eirst versoicht." Do sprach der son "leif vater, we sal ich dat versoecken?" Der vater sprach "neme ein

kalf und doede dat und stich dat in einen sack und gank da mit zoe dinen vrunden und mach den sack enbussen bloidich und gank zo dines vrunts huis und bit in, dat he dir rait geve, du hais einen man gemordet und du seis in groissen noeden, den man haves du in dem sack, we du den begraven moichs." He dede also und geink zo sime vrunt und sprach "o leve vrunt, ich bitden dich, dat du mir geves gueden rait, want ich in lifsnoeden bin, und han einen mort gedoin, den han ich he in minem sack: hilpt mir, dat ich in begraif in din huis, want da enhait nemant gedanken up." Do sprach der gene "ich wil mit dinem doiden neit zo schaffen han." Also versoicht he alle sine vrunt. Do quam he weder und sacht dat sime vater. Do sprach der vater "nu gank hin zo minem halven vrunt." He geink zo des vaders halvem vrunt. Der entfeynk in guetlichen in sin huis und leis al dat voulk uss gain und groif ein kuile, dar woult he den doden in han begraven. Do der son de truwe sach van des vaders halvem vrunt, do dankde he eme zo maile sere und sacht eme do de wairheit van allen sachen ind quam weder zo sinem vater und sacht eme dit. Do sprach der vater "son, in noeden sol men de vrunt proeven." Do sprach der son "vater, vondestu in der werelt neit einen ganzen vrunt?" He sprach "nein, ich han waile van einem horen sagen.

Ich han gehoirt van zwein gesellen, der ein woinde in Egipten, der ander in Indien. Irre ein enhat den anderen ne gesein, nochtant wairen si guet gevrunt. Der ein vorderde des anderen kneichte

und sin goit wa he moicht, also dede der ander weder. Dar na quam der koufman van Indien zoe Egipten und woult den anderen sein. Do der ander dat vernam, do voir he eme intgain und entfink in mit groisser eren und bracht in in sin huis. Do hatt he ein schoin junffer in sime huis, de soult he han genomen zo der ee. Dar warp der gast sin leifde so genzlichen up, dat he da van krank wart. Dat wart dem wirt also leide und leis eme sin wasser besein. Do sacht der meister, he hett dat van einre frauwen: enwurt eme de neit, so moist he sterven. Do nam der wirt und gaff eme de jonffer mit dem goide und sant in da mit zoe huis. Do geschach, dat dise koufman van Egipten verloire al sin guet und wart arme. Do wandelde he zo Indien zo sime gesellen und woult besein, we dat he bi eme doin woulde, und quam eins avents also spait in de stat, dat he neit zo eme gain woult und bliff de nacht ligen bi einre wuster kirchen. In der selver nacht quamen zwein vur de kirche ind begonten zo kiven und irre ein sloige den anderen doit. Dar quamen de lude und soichten den morder und vonden den armen man in der kirchen und vraichden in, wer den man gemordet hait. Do sprach he "ich han in gemort." Dat sprach he dar umb, dat he gern doit hett gewest. Do bonden si in und brachten in vur dat gericht. Do man in uss leide zo dem dode, do quam sin geselle und wart des geware und reif luter stimmen "ir doit eme unrecht, ich han den man doit geslaigen." Dat sprach he dar umb, dat he sinen gesellen woult verloisen van dem doide und woult den doit vur in liden, nochtant enhait

he it ouch neit gedoin. Do leissen si den armen man gain und zogen den anderen zo dem doide. Do stont der recht schuldicher alda und reif mit luter stimmen "der man is des unschuldich: ich ermorde den man." Do wart dat voulk zwivelen und brachten si alle dri vur den konink. Do vraichde der konink einen eiklichen besonder und si sachden eme de wairheit und der konink leis si alle dri vri und los. Do nam der riche geselle sin guet half und gaff it sime armen vrunde und sant in eirlichen zo sinre huisfrauwen zo lant.

Efter en handskrift, hvilken bevaras i Hamburg och anses vara bland de äldsta, införa vi ännu en gång företalet,¹ såsom erbjudande annan dialekt och en mängd skiljaktigheter. Båda afskrifterna äro dessutom på olika ställen felaktiga, samt rätta och supplera således hvarandra.

"Der selen trost liget an heiliger lere und an betrachtonge der heilger geschrift, wan glicher wise der licham lebet von ertscher spisen, also lebet die sele von heilger lere. Wan der mensch lebet nicht alleyn von dem uszwendigen brode, sunder auch von dem wort, das da get von dem munde gottes, und das ist die heilge schrift, die got gesprochen hat durch der propheten mont und durch die heiligen lerer, und noch alle tage spricht durch der propheten muont.

Liebes kint, daromb soltu gerne lesen und gehoren die lerer der heilger schrift, da der selen

¹) Efter Geffcken, *Bildercatechismus des funfzehnten Jahrhunderts.*

trost an liget, uff das din sele gespiset werde und gestercket zu allen guden dingen und nem eyn bilde an unserm heren Jhesu cristo, da er sasz in dem Tempel under den wisen meistern, und horte und fragde von der heilge schriffte etc. Vyl lude sint, die lesen werntliche bücher und horen den zu und verliesen all yr arbeit, wan sie finden nit darin der selen trost. Etlich lude lesent bücher von Tristant, von Dietherich von Bern und den alten Recken, die der werlde dienden unt nit got. An den buchen en ist keyn nutz, wan man findet nit dar inne der selen trost. Da en ist nit inne wan zit verlus, und vor alle zit, die wir unnutzlich verduon, müssen wir got rede und antwert umb geben.

Vyl wunderlicher lude waren hie vor, die vil landes umb furen uber wasser und uber lant, das sie abenture beiagen wolten und wonder schäuwen und nuwe mere horen, und en funden dar nit der selen trost noch nutze.

Der hoge meister Appolonius fure durch manich konigrich, und wart gefangen und hatte grosz Jamer, uff das er gesehe den gulden Tisch, der usz dem mere gefischet wart, und verlore alle sin arbeit, wan er en fant da nit der selen trost.

Es furen fischer uff dem mere und fischden. Da quam eyn kauffmann zu gegangen, der sprach zu den vischeren: Verkauft mir den zuog. Da wurffen sie yr netze usz und zugen uff eynen gulden Tisch. Da sprach der kauffmann, der Tisch were sin. Die vischer die sprachen, sie hetten jme visch verkauft. Da kam alle das lantfolke zu und wolten das wonder gesehen. Es quam darzu, das sieben

die wisten von dem lande die solten das urtel finden, wer den Tisch behalten solt. Da die sieben meister zusammen kamen, da gingen sie zu yrem gode, der hiesz Apollo, der hatte da eynen Tempel bi dem mere und fragten den, wer den Tisch behalten solde. Da sprach er, man sol in geben dem aller wijsten von dem lande. Da gaben sie den Tisch eyme, der hiesz Salus, den sie vor den aller wisten hielten und oppertten im den tisch vor dem aptgot, und brachten in yn synen Tempel und satzten in vor sin bilde. Darnach fragden die hoisten meister Apollonius und vil lude, das sie den tisch sehen wolten, und verloren alle yr arbeit, wan sie enfunden da nit der selen trost. — Dye edele konigyn von Saba wandelt mit grosser arbeit ferre landes un quam zu Jherusalem, das sie horen wolt wiszheit von konig Solomon, die jm got gegeben hatte. Das stunt an yr zu prisien, liebes kint, das soltu duon. Du solt die wiszheit suchen, die findestu in der heiligen schrift, dar an liget der selen trost.

Der edel konig von Grecken philodolphus, der ist dar an gepriset, das er sich sere fliszde an den buchen. Da horte er sagen, das in dem Judischen lande zu Jherusalem were eyn ee, die got selber geschriben hette mit synen fyngern; da stunde er nach myt gantzem flise, das im die wurde. Da waren in syme lande vil Juden gefangen, die sagte er zumal ledige, der waren wol hundert dusent und zwentzig dusent, die sant er dem Judischen Bischoff zu Jherusalem und hade das man im die ee geben wolde. Da sante der Bischoff zwen und zibentzig meister, die schrieben im die ee usz dem Judschen

in Greckisch. Da sante er die meister mit grossen eren wider zu lande. Diser konig was eyn heiden, noch dan so lachte er so grossen flysz an buche der heiligen schrift vil me solt eyn Cristen mensch das tuon, und stan darnach, das er lese und hore die buche der heiligen schrift, da der selen trost an liget und er sol fliehen werltliche buche, wan das miszhaget unsem lieben heren got, dar in zu lesen.

Sant Jheronimus, die wile er werltlich was, so plach er zu lesen die werltliche buche. Er wart siech und wart gefurt vor gottes gerichte. Da sprach der richter zu jm: Was mannes bistu? Er sprach: Ich byn eyn cristen man. Da antwert im der richter: Du lügest, du bist kein Cristen mensch, du liesest gern werltliche buche, und da din schatz ist, da ist din hertz. Da sprach der richter zu sinen knechten: Nemen und slagen yn mit geischeln, da namen sie in und slugen in sere mit geischeln. Da rief er: O lieber here, erbarme dich uber mich, ich wil dir das globen, das ich nyemer keyn werltlich buch gehabt wil noch lesen en wil. Da baden vor ine die genen, die by dem richter waren. Also wart er losz und kam zu im selbs und gewan die heilige schrift also lieb, das er sie usz Judsch in latin schreip. Hierumb han ich willen ein buch zu schriben von der heilger schrift in das dutsche umb gottes lop und myn eben Cristen zu frommen. Das buch wil ich zu samen lesen von mancher hande

— — — — —
 bluomen, und dis buch sol heissen der selen trost. Darin wil ich schriben von den zehen geboden, von dem heiligen sacrament, von den echt selickeiden, von

den seisz wercken der barmhertzikeit, von den siben
geziden unses heren, von den sieben gaben des heiligen
geistes; von den sieben dotsunden und von den sieben
hauptdugent, und was mir got me zu geben wirt.

Ich bieten alle die gene, die das buch lesen,
oder in andern buchen finden geschrieben, das sie
das buch nit en straffen, wan ich han dis also ge-
ramet, wo die reden sint zu lang und vertrieszlich
da wil ich abbrechen, wo es ist unverstenlich da
wil ich abbrechen und uberslagen, was der warheit
nit glichet, das wil ich underwegen lassen, und wil
das kiessen das allerbeste ist, und das suberlich und
trostlich ist, wan glicher wise also eyn artzat der
nutzliche wurtzelen suchet zu siner artznyen und
die dube das schonste korn zu yrer spisen. Ich
bitten alle die jenen, die disz buch lesen, das sie
gott vor mich bitten, das ich yres gebedes moge
genyssen, das ich mit ine musse komen, da wir
trost finden ewiclichen an unser selen. Das helff
uns allen der vatter und der sun und der heilige
geist. Amen.

Prof ur den hög-Sachsiska redaktioner.¹

Slutet af inledningerna, hvaraf en stor del
icke finnes i denna redaktion.

(Sid. 5 r. 16 — 6 r. 18 i Sv.)

daruumb so hab jch willen zcschreiben von der
heiligen geschrift ausz der latein in teutsch zu gotes

¹ Ur *Der selen trost*. Augsburg 1478. Fol. — NB. ä återgifvet med ä; ü
med u; ū med ü och ö med ö.

lob vnd meinen eben cristen frommen. das buch wil jch zesamen lesen von manger hand bücher. zegleicher weisz wie die bynen das honig zesamen lesent von manger hand bäume. disz buch sol heysen der selen trost. darinn will jch schreiben von den zehen geboten vnd von den siben heyligen sacramenten. von den acht sätigkeyten vnd von den sechs wercken der heyligen barmherczikeit vnd von den siben freuden vnser lieben frawen vnd von den siben tagzeiten. vnd von den siben haubt sünden, vnd von den siben tugenden. vnd was mir got zu thun gibt.

Ich bitte alle die disz buch lesent oder die in andren bucher jcht sunders findent, das sy disz buch nit darumb straffent, wann jch habe es durch des besten gethan. also wär die red so lang vnnd zeuerdrossen darumb so will jch sy kurcz machen wo sy zekurcz vnnd vnuerdrossenlich ist. do will jch zu seczen, vnd wz vnnütz ist das will jch überschlahen, vnd was der warheynt nit geleichet das will jch vnderwegen lassen vnd will auszerwölen alles dz do nütz ist vnd war vnd gut vnd das der sel trostlichen sey. Gleicherweisz als ein arczat auszerwelet alle die nütze wort zu seiner arczney. vnd als ein junckfraw die allerschönsten blumen zu einen krenczlein. Ich bitt alle die die disz buch lesent das sy got für mich bitten. das jch jres gebetes mütig geniessen, das wir mit jnnen möchten kommen do wir trost finden ewigklich an vnseren selen. Das helffe vnsz allen got der vater vnd der son vnd der heylig geyst Amen.

Om trolldom.

(Sid. 32 r. 22 — 33 r. 16 i Sv.)

Liebes kind wilt du dz erst gebot gottes behalten so solt du nit zaubereyen lassen noch rat noch dat darczu geben. du solt nit segnen lassen mit zaubereyen noch rat darczu geben du magst wol erczney nemen da keinerley vngelauben darbey sey, du solt dich nit lassen messen mit einen rohen faden. du solt kein wachsz lassen giessen noch bley noch kein spinnen lassen werffen. noch gelauben haben an vogel gesang. noch an niessen oder dz sich die oren juckent. oder die hend oder desgleichen. noch on träume noch on nachthulden noch on dz schräteldrucken. du solt nit gelauben haben dz dir ein mensch begegnet dz glücklicher sey dann dz ander. oder das dir ein pfaff oder münch begegnet das es glücklicher sey dann dz ander. oder dz ein wolff glücklicher sey so er dir bekompt oder dz es vngelücklicher sey dz dir ein hasz bekompt vnd des gleichen, du solt nit gelauben an schwert brieff vnd an ander zauber brieff, ettlich leüt lassen brieff schreiben in der himelfart vnsers herren dz seind gute wort da mag ein mensch wol jnnikeit zu haben. aber het er heüt des gelaubens dz sy besser wären geschriben in einer zeyt wann in der andern, vnd besser in der mesz dann nach der mesz, dz nun ein vngelaub. dz sprich jch von den liechtern die man schreibt an sant Agathen tag, du solt kein eisen lassen beschwören, du solt kein psalter lassen vmbgan oder des gleichen, du solt keiner zauberey gelauben. du solt keinerhand bücher haben da zauberey an stat. ettlich leüt die haben har das

ist zesamen verwücklet da haben sy gelauben wer es abschnitte der sturb oder wäre vngelück. der vngelauben ist menigerley. den jch nit allen geschreiben mag behütte dein sel daruor.

Om S. Vitus.

(Sid. 112 r. 27 — 115 r. 24 i Sv.)

☉ Wie ein reicher man was der hett ein kind sant Veit.

Es was ein reicher man vnd herr von Sicilien. der hett ein kind von zwölf jaren das hiesz Vitus vnd seyn zuchtmeister hiesz Modestus dz kind gelaubt an vnsern herren jhesum christum. vnd rufft den namen an. darumb schlug es sein vater vil vnd dick. das kind liesz darumb nit ab. do das valerianus vernam, do hiesz er das kind darzu bringen vnd czwingen das es gotes namen verlaugnen söllt. vnnd sölt abtgöt anbeten. des wolt Vitus nit thun. do hiesz jn der richter schlahen mit knöpffen als lang pisz all jr arm lam wurden die jn do schlugen vnd des richters hand ward auch lam. do sprach vitus, wo seind nun dein göter ruff sy an das sy dich gesund machen. do sprach der richter. vermagstu das nit. Ja sprach er jn den namen vnser herren jhesu christi vermag jch daz wol. do sprach der richter thu also. er bat vnsern lieben herren für jn czehand ward er gesundt, noch dann wolt er nit gelauben vnd sprach zu seinen vater. ler dein kind vnd weisz es von den gelauben es musz anders dz leben verleüren. der vater nam das kind jn dz hausz vnd hiesz jm junckfrauen pringen vnd menigerley seyttenspil vnd wolten jn also vmmtreiben

das half alles nit. do hiesz er dz kind beschliessen
jn ein kamer. do flosz aus der kamer so edel ge-
schmack das alles das hauszgesind wundret. der
vater gieng heymlich für ein loch vnd sahe was er
thett vnd sahe do sibem engel bej dem kind jn
grosser ere vnd klarheyt czehand ward er plind do
rufft er das alle die stat zekamen kam do fraget jn
der richter was jm wär Er sprach. jch hab gött
gesehen die waren so klar daz jch plind pin worden.
do brachten sy jn für jren abtgot das er gesehen
solt werden das halff jn nit. do kam er wider zu
seinem sun Vito der macht jn wider gesehentt
Darnach do sanctus Vitus vil zeichen gethan hett
jn den namen vnsers herren Jhesu christi vnd nit
wolt anbeten die abtgot. do hiess jn der keiser
dioclecianus stossen in einen glüenden ofen. do
gieng er wider ausz vnuerseret darnach hiesz er jn
geben einem hungerigen leowen das er jn zerreißen
solt. der leo thett jm nichcz. Darnach lies er sanct-
um Vitum nemen vnd seinen zuchtmeister Modestum
vnnd seyn ammen die hiesz Crescencia die jm pflag
zeuolgen vnd liesz sy auffhencken jn einen notstall
zehand kam ein wetter vnd doner vnd plicz vnd
erdbidem vnd der abtgot jn den tempel viel nyder
vnd tötet vil leüt des keisers volcks vnd rufft. O
we das jch von einem kind überwunden pin. do
kam der Engel vnnd loszt sy von den notstal vnd
bracht sy für ein wasser do fielen sy an jr gebet
vnnd gaben jren geist auf

Prof ur Nederländska öfversättningen.¹

Ur inledning.

(Sid. 1 — 2 r. 15, och 5 r. 16 — 6 r. 14 i Sv.)

Lieue vader willet ghy my wat goets leeren doer gode van hemelrijc onsen heere. Lieue kint dat wil ick gaerne doen, op datstu gode van hemelrike onsen here voir mi bidden wilt. So wil ick di wat goets leeren ende een boeck maken dat sal hieten der sielen troost ende sal dy ende allen menschen al te nut ende oerbaerlic wesen

Dit boeck wil ick ouersetten wten latine in duysche Ende ick wilt vergaderen wt menigerhande boeken Als wten bibel wten passionael wt scholastica historia wten spiegel der historien. wten decretael wt menigerhande croniken. wt dat vader boeck wt dz collaciboec der vaderen wt dyalogo wter verclaringe der godheyt wt den boeck der coningen der werelt tot dye summe Ganfridi wt dye summe henrici wt die summe der gebreken ende doechden Ende wt alle dese boecken heb ic gesocht, vergadert ende ghescreuen dat di ende alle menschen alre deuotelicste is te lesen. ende alder ghenoechlicste is te horen ende alre lichtelicste is te verstaen.

Der sielen troost leyt aen der heyliger lere ende aen die verstandenis ende cracht der heiligher scriften gheliker wijs als tlichnaem leeft vander aertscher spisen alsoe leeft die siel vander heiliger lere want die mensche en leeft niet alleen vanden wtwendigen broede mer oec vanden woerde dat daer gaet wt

¹ Ur *Der zielen troost*. Leyden 1519. Fol.

den mont gods ende dat is dye heylighe scrift dye god gesproken heeft doer den propheten, ende heylige leeraers. ende noch alle dage spreket doer den prekaers monde.

Daer om lieue kint sulstu gaern lesen ende horen die leere der heylighe scrifte daer der sielen troost an leyt, op dat dijn siel gespijst worde ende gesterct tot allen goden dingen ende neemt een exempel aen onsen heere ihesum christum dye daer sat inden tempel want daer quamen alle die wise meesteren ende hoorden ende vraechden vander heyligher scrift Veel luden lesen waerlike boecken ende horen daer nae ende verliesen al haren arbeyt want si en vinden dar nyet der sielen tróost. Veel luden hebben gheweest die de werelt ouer voeren ouer water ende lant dat si auontuer beiagen wouden ende wonder bescouwen die nyen maren horen ende verloren alle haren arbeyt want si en vonden daer niet der sielen troost Veel vorsten ende riddersen, ende sochten coninck Arturs hof ouer verre lant ende verloren alle haren arbeyt. want sie en vonden daer niet der sielen troost.

Hier om wil ick dit boeck tesamen lesen ende maken wt menigerhande boecken Ghelijcker wijs als die byen dat honich tesamen lesen, van menigerhande bloemen Dit boec sal heten der sielen troost daer in wil ic di scriuen vanden .x. geboden. ende meer dat daer toe dienen sal van historien exempelen ende gebeden. ende die seuen vroecheden onser lieuer vrouwen ende veel meer ander scone leren om dye sonden te laten ende wat mi god daer meer toe

verleent Ende ick bid alle die gene die dit boec sullen lesen oft si in ander boeken yet sonderlinx vinden gescreuen dat si dit-boeck niet en straffen. want ic heb des also geraemt waer de reden te lanc is ende verdrietelick daer wil ic se corten. ende waer se te cort is dair wil ick wat toe setten. ende waer wat onnut is dat wil ick ouerslaen so wat der waerheit nz en gelijct dat wil ic onderwege laten ende wil wtkeyesen al dat nut, ende der sielen troost is geliken als een meester kiest die beste cruden tot sinen medicijn ende dye duue dat schoonste coren tot haerder spisen. Ende een ioncfrouwe dye schoenste bloemen tot haren crans. Ick bidde alle die dit boeck lesen dat si vor my bidden.

Om trolldom.

(Sid. 30 r. 31 och 32 r. 22 i Sv.)

Lieue kint du en sulste nyet ghelouen aen wichelye noch aen witten wiuen noch aen alfinnen want dat is crancheyt van gheloue ende duuels bedroch

Lieue kint wilstu dat eerste gebot houden. soe en salstu nyet ghelouen aen touerie noch raet noch daet daer to geuen du en sulste die niet laten meten met rode vademen du en sulste nyet ghelouen aen vogelen sanck noch aen geenderley dinc dan an god du moetste wel ghelouen dat steen ende cruyt cracht hebben. du en sulste geen boecken hebben dair touerye in staet Ende die wangheloue is menigher hande dat ickse al nyet beschriuen en can bewaert dijn siele ofstu wilste

---

*Prof ur den Danska öfversättningen eller afskriften
efter den Svenska texten.¹*

Inledningen.

(Sid. 1—6 i Sv.)

Siåla trost oc helsa staar i hælagh kiännedom oc i the hæghe skrift gudhlice skodhan, ffor thy at swa som licaman thrifs oc vedhirquegis af mat oc drök oc naturligo födho, Swa lifuer siålin mz andelikt liif af gudhligo kiänedoms födho, Som skriuuet staar, oc gudh sigher j lästin mz sin eyin mun, at människan lifuer ey at enasto af brödh ållas mat, ålla drök, vdan af gudz ordhom som framgaa af gudz mun, som är the hæghe scrift, thår gudz mun talathe giönum prophetana mwn, oc ån daghliga talar oc nadha gifuer, the som gudz ordh prediga. Thy skal thw kiäre son gerna läsa oc höra the hæghe skrift oc gudz kiännedom, som thina siåls helsa oc födha är, thår til at hon vardher kraftogh oc ma thrifas oc maa öfas j alla dyghdhir, oc likna thek voor herra ihesu christo, Hwilkin som j sinum barndom sat j bland iödha mästara j mönsterit, oc hördhe oc spordhe lowin, oc gudhligan kiännedom oc snille

Manga människor åra til som lystir at läsa oc höra bögir af världzlik oc framganglik thing, oc faafång arinde, oc fortaba thera tima oc mödho, For thy thår finz ey i nogor siåla helsa, For thy some läsa oc höra gerna kiämpa bökir oc stridhir, som är vm percefal, af tistram, oc af tidhrik af

¹ Efter ett fragment från 1500-talets början; i Upsala bibliotek.

bärna, oc af flere hedhna oc gambla kiämpa, som
världin thiänte, oc for hanne striddo oc ey for gudh,
J thölīga bögers läsning är inkte vtan timanas for-
tabilsa, oc ingen siäla helsa, Oc for alla tima for-
2 tabilse, skulo vi reghinskap giöra for gudz doom
Mange vndirsame oc forvitne män hafva varit, som
foro vm kring världena, bathe til land oc vatn, at
se oc skotha stor vndirsam siälsyn thing, oc höra,
The fortabatho oc illa staddo thera mödhö, for thy
at thee ey funno alla litto sina siäls helso, Mange
herra, forste, ridara oc swena, af fiärrin landom,
komo oc sökto til könung artus hoof, oc staddo illa
sina mödhö, for thy at the ey sökto oc ey funno
thär sina siäla helso, Then vndersame oc store kon-
ungen alexander, han lot sik vpføra hokt i vädherit
af twa griba, til thz at han matte släkkia sit forvite,
oc nogot siälsynt see, J thöligo forvitilse tabathe
han sina mödhö, oc fan ey sina siäls helso, Than
vise mästaren appollonius for vidharliga oc vilde se
thz gulbordhit som funnit var j salta hafvit som
kallas märit, oc for thetta forvidit thalde han stora
nödh oc vardh greben oc fongin oc stadde illa sina
mödhö oc kostnath, for thy han fan ey sina siälz
helso, Af thetta gulbordhit findir man swa skrifvit,
fiskara foro vt at fiska i märit, til them kom gang-
ande en kiöpman, han talathe til them oc bath
them at the skuldo sälgha sek then drättin som the
tha drogho, the giordho oc swa, The drogho odhina
til landz, oc gribo j bland fisikin som j odhin var et
gulbordh, kiöpmannin saghdhe at gulbordhit hördhe
honum til, fiskarne swaratho at the hafdhe saalt
honum fiska oc inkte gulbordh, Här af vaxte stor

thrätta oc kiif j mällum them, Swa at alt landit
vm kring kom thär til, oc skuldo them forliga, än
thz ändis thär mz at siw the visasto vtvaldus af
landeno som then rättin skuldo finna, hwilkin som 3
gulbordhit skulde byholda, Then tidh the siw visasto
saman komo, Gingo the til thera gudh som heet
appollo, for thy han hafdhe thär et mönstir vit
märit, the spordho honum at hwa som thz gulbordhit
skulde byhalda älla hafva, Tha swarathe han them
oc saghdhe, at thz skulde gifas then aldra visasta
som j landit var. The gafvo thz enum som heet
saliis, Hwilkin the hiölde for then aldra visasta, oc
ofratho honum thz gulbordhit, for thera gudh, oc
fördho thz til mönsterit oc satto thz for hans byläde,
Thär äftir vandrathe then store mästaren appollonius,
oc mange andre vpa thz at the vildo thz gulbordhit
see, oc fortabatho illa thera mötho oc ärfvothe, for
thy the funno thär ey sina siäla helso,

The ädhla drötningen af saba vandrathe mz
stort härskap ofuer mang land, oc kom til ierusalem
at höra oc see konung salomonis visdom, som gudh
honum gifvit hafdhe, af hwilkin som han är storliga
prisande, Thy skal thw oc min kiäre son samoledh
giöra, Thw skal sögia visdom, oc honum findir thw
i the hæghe skrift, thär är thina siäl bystand oc helsa

Thän ädhla konungen af grecia som heet phi-
lodhulphus, han är mikit af the prisande, at han
öfdhe sek i skriftene oc ofuirlas manga bögir, han
hafdhe j siit fadabur meer än tiwo thwsand bögir,
han fik at höra at j jvdha land j ierusalem var ena
handa low, som gudh hafdhe sälfvir skrifvit mz
sina fingra, Thär stoth han äftir mz alle sine makt

oc vilgha, at han matte the lowin faa. J hans rige voro mange jödha fongathe, thöm kiöpte han alla frii, the voro väl hundratha thvsend, oc sände them alla iudha biskoben j ierusalem oc bath at han skulde sända honum the lowin som gudh skref salfuir mz sina fingra. Tha biskoben thetta forstoth sände han honum xxii mästara som skrifte oc vādo honum lowin af judha maal oc j grezt maal. Konungen vntfik them mz storom hedhir, oc bygafathe them oc sände them arliga hem til landa Thānne konungen var hedhin. ān tha oligavāl tha laghdhe han stora makt oc vin vpa bögir j the hālghe skrift, mikit mer skal en cristin männisca thār āftir staa, at hon hōre oc lāre the hālghe skrift, vpa hwilka siālena trōst oc hilsa liggir, oc fly vārlzlica bögir, for thy thz vanthiākkis vorum herra at cristit folk lās mikit i them, hwilkit thw mat vndirsta af thy som hānde sancto ieronimo

af sancto jeronimo

Thān tidh sanctus jeronimus var vngir tha plāghathe han at lās oc studera hedhna manna bögir. Han vordh siwgir oc var fördhir som honum thōtte for gudz dom. Domaren talathe til honum oc saghdhe. Hwat man ār thw. han swarathe. iac ār en cristin man. Domaren saghdhe, thw liwir thw ār ingin cristin man. thw lās gerna hedhnamanna bögir oc vārlzlica, Thār som thit ligande fāā ār, thār ār oc thit hiārta. Thaa talathe domaren til sina thiānara oc saghdhe, takin haand pa honum, oc slaan honum väl mz riis oc swebor, the togo honum oc slogho honum grummeliga, longa stund, Han robathe oc

saghdhe, Min kiäre herra forbarma thek ofuer mek, iac vil thz lofva thek, at iac vil aldri^{gh} värlzliga älla hedhna manna bökir läsa, oc ey hafva them j mine giömo, tha batho the for honum som stotho när domarnum. tha wordh han quit oc löös, oc kom adir siälin til ligaman, Sidhan fik han swa storan kiarlikhet til the hæghe skrift, at han for in i iudha-landit, oc bleef thär j fäm aar oc half thridhiasins tiwo aar, oc lärdhe thera maal, oc vände oc skreef the hæghe skrift af ebraisko, oc grezsco maal, oc j latine,

Oc for thy hafuer jac vilgha til ena book saman skrifva, vt af the hæghe skrift, oc vända hänne af latino oc pa dansko, gudh til laaf oc min jäfncristin til siälatrööst, hvghnath oc froma, Oc thänna bogena vil iac saman hänta af mangahanda bögir, ligaviis som bii plägga at dragha honagh af manga handa yrtir oc blomstir, oc thänna bokin skal heda siäla tröst, oc j hänne vil jac skrifva af tii gudz budhordh, oc af siw kiörkiona sacramentis, oc af aatta salughheet, oc af the siw miskundsamelega gerninger, oc af the siw vora froghe fryghdhir, oc af the siw daghtidhir, oc af siw thän hälianz gafor, oc af the siw howit syndir, oc af siw hovith dyghdhir, oc hwat som gudh gifuer mek thär mera til. Oc thy bidher jac älla the som thenna bok läsa älla höra, vm the hafva nogot annorledh funnit skrifvit j andra bögir, at the ey for then skyld strafn thänna bogin, for thy iac vil thz swa fore mek taga, at hwar som nogot är olankt oc ledhesamt thz vil iac stäkra giöra, oc hwar som nogot är vstakkot oc ey väl vndirstandelikt, thär vil iac nogot til sätia, oc hwar

- 6 som något vnyttelikt är, thz vil iac af slaa oc lada thz fara, oc vtvälgha oc samansanka thz som sant är, oc faghort, oc siälene thorftelikt, ligauis som lägin vtväl nytteliga yrtir til sin lägedom, oc dwan thz skiönasta kornit til sina födho, oc jomfruan thz fayirsta blomstir til sin krans, Thy bidher iac them alla som thesse bogena höra alla läsa, at the bidhie for mek til gudh at jac ma thenna bön nyda, oc mz them koma thit som vi maghom evinnirliga finna vora siäla tröst, at os thz allum hände. thär til hialpe os fadher oc son oc then hælge and amen
-

INNEHÅLL.

Utgifvarens förord. III—XII.

Inledning. 1—6.

Guldbordet. 2.

Drottningen af Saba. 3.

Konung Philodulphus. 3.

S. Hieronymus. 4.

Första Budet. 7—62.

(Adam. 7.)

Judarne. 8—12. Alexander s. 11; å nyo s. 518.

Ananias, Azarias, Misael. 12—15.

Daniel. 15—19.

Fru Sapientia och hennes döttrar. 19—22.

S. Eugenia. 22.

Om en prest som öfvade svartkonst. 24.

Den unge mannen som försvor sig till djefvulen. 26—30.

S. Germanus och tomtarne. 31.

Vidskepelser. 32—34.

S. Clemens' föräldrar. 34—48.

Ockraren och hans son. 49.

Den rike mannen. 50—52.

Den rike hos Lucifer. 53.

Alexius. 55—61.

En biskop som var 70 år i öknen. 61.

Andra Budet. 63—139.

Den svärjande riddaren. 63.

Den menediske brodern. 64.

Gäldenären menedare. 65.

Fordringsägaren och gäldenären. 67.

Riddaren som ej fullbordade sin pilgrimsfärd. 68.

- Presten som ej höll löftet att gå i kloster. 69.
 Sonen som lofvades åt djefvulen. 70—72.
 Röfvaren som lotsade vara döende. 72.
 Den unge mannen som lotsade vara död. 73.
 Riddaren som hädde S. Franciscus. 74.
 Den straffade spelaren och hädaren. 75.
 Den rike mannen som smädade Peter martyren. 75.
 Qvinnan som smädade S. Dominicus. 76.
 S. Patricius. Nicolaus i Patricii brunn. 78—82.
 Tiggerskan som åkallade Jesu namn. 82.
 S. Ignacius. 84.
 Qvinnan som fördref djefvulen med Jesu namn. 84.
 De christne som öfvervunno hedningarne med Jesu namn. 85.
 Judas Ischariot. 86—90.
 Julianus Apostata. 91—95. ,
 S. Macharius. 96.
 S. Vincencius. 97—100.
 S. Blasius. 101—110.
 S. Longinus. 110—112.
 S. Vitus. 112—115.
 S. Christofer. 115—122.
 S. Göran. 122—127.
 Simon Magus. 127—132.
 Antichristus. 132—134.
 Chosdras. 134—136.
 Mahomet. 136—139.

Tredje Budet. 140—239.

- Mannen som hemtade ved på sabbaten. 140.
 Mannen som plöjde på helgdag. 140.
 Jungfrun som dansade på helgdagar. 141.
 Årsdansen på kyrkogården i Holtbeke (Kolbig, nära Bernburg, år 1021) 142.
 Jungfrun som upphörde att dansa. 143—145.
 Fastlags-fråssarne. Den qväfvande askan. 146.
 ” ” Hönan med ormen. 146.
 Messans helgd eller den trogne Wilhelm. (Der gang nach dem Eisenhammer.) 147—149.

- De straffade messe-föraktarne. 150.
 En som hörde messan och ångrade sig. 151.
 Den döde som ej hade velat höra messan i lifstiden. 152.
 En man, som hindrade gudstjensten, besatt af djefvulen. 153.
 Djefvulen som kolportör af salvor. 153.
 S. Hilarius. 154.
 Nunnan som misstrodde predikare-bröderna. 155.
 Den sjelfroende båten. 156.
 Den blinde Beda som predikade för stenarna. 157.
 Munken, som hade predikat i 30 år, belönad. 157.
 Predikare-ordens förträfflighet eller djeknen och de fyra syst-rarna, Rättvisa, Sanning, Frid och Miskund. 158.
 En gudlig jungfru som endast kunde Pater noster och Ave Maria. 160.
 Riddaren som endast kunde läsa de två orden Ave Maria. 161.
 Djefvulen Tutivillus som hopsamlade de af klosterbröderna öfverhoppade böneorden. 162.
 Qvinnan som läste Ave Maria för fort. 162.
 Huru du skall läsa din bön. 163--165.
 Den hängde riddaren. 165.
 Hvad tjenst är Herran täckast. 167.

Bönestunderna.

- Aftonsången, med rimad bön. 168.
 Nattsången,   »   »   » 169.
 Ottesången,   »   »   » 171.
 Prim,   »   »   » 173.
 Tertz,   »   »   » 174.
 Sext,   »   »   » 176.
 Non,   »   »   » 178.
 Christi fyra handa gråt; med rimade böner. 181—186.
 Huru du skall förhålla dig i kyrkan, med rimade böner samt
     Te Deum och Salve regina, med 5 mirakel. 186--199.

Miraklen äro följande:

- 1 Huru alla änglar och helgon sjöngo Te Deum. 194.
- 2 Vår fru kröner nunnorna som sjöngo Te Deum. 195.
- 3 Jungfru Maria i koret då munkarne sjöngo Salve regina. 197.

4 Presten, som alltid läste Salve regina, skyddas mot åskan. 198.

5 Nunne-klostrets korn bevaradt för ovädret. 198.

Marias sju fröjder, med rimade böner och tio mirakel. 199—239.

David och Abigail. 218.

Esther. 220—229.

Miraklen äro:

1 Den hängde men frälste röfvaren. 231.

2 Rövare-riddaren som hvar dag läste Ave maria. 232.

3 Barnet i vaggan oskadt i eldsvådan. 233.

4 Maria-bilden som svarade den helsande munken. 233.

5 Unge mannen, som förnekade Christus men ej Maria, räddad. 234.

6 Maria-bilden som svettades. 235.

7 Den döende munken, som läste Maria mater gratiæ, tröstad. 235.

8 Munken, som hedrade Marias lemmar med Ave Maria, belönad. 236.

9 Synderskan, som bad för den fromme presten, får nåd. 237.

10 Modern som tog barnet från Maria-bilden för att återfå sin fängne son. 238.

Fjerde Budet. 240—320.

Den styfsinnade dottern. 240.

Absalon. 241—245.

Kung Karls tre söner. 245.

Noach och hans söner. 246.

S. Christina. 247—261.

S. Barbara. 262—266.

En ond moders dåliga dotter. 266.

Prestens konkubin. 267.

Den gode mannen och onda hustrun. 268—270.

Marina. 270—272.

Den elake sonen straffad med ormen. 273.

Den onde sonen och paddan. 274.

Tre otacksamma syskon. 275—277.

Barnens olika natur. 277.

Dottern som gaf sin mor di. 278.

- Sonen som lät hänga sig för fadren. 279.
S. Julianus. 281—284.
S. Germanus och djefiaklostret. 284—286.
Den undanhållna manteln. 287.
Sonén som skriftade sig i modrens ställe. 288.
Den onde Eiulmerodach. 290.
En ond son. 290.
Presten som erkände sin fattiga moder. 291—293.
Den räddade syndaren. 293.
Ninus. 294.
Crucifixet. 295—297.
Mirakel om heliga korset. 297.
Om heliga korset. 297—302.
Constantinus och Helena. 300.
Korsets magt. 302.
Djeflamötet. 303—306.
S. Justina. 306—314.
Bönen Fader vår. 314—316.
En gudlig qvinnas sätt att läsa Fader vår. 317.
På hvad språk skall Fader vår läsas? 319.
Hvartill tjena många böner? 319.
- Femte Budet. 321—386.**
- Cain. 321.
Pharao och Moses. 323—335.
Cyrus. 336—340.
Holofernes. 340—344.
Zisara. 345.
Fyra hedna konungar. 345—347.
Abimelech. 347.
Joab. 349.
Biskopen mördare. 351.
Presten som ville förgifta sin biskop. 352.
Drottning Rosamunda. 353.
Den brände trollkarlen. 354.
Nero. 355—357.
Pilatus. 358—362.
Judarnes straff. 362—368.

Herodes ascalonita. 369—371.
 Herodes Antipas. 371.
 Herodes Agrippa. 372.
 S. Theodora. 374—380.
 Pligter mot underlydande. Israels höfdingar. 380.
 Eli. 381.
 Den af sin son förbannade fadren. 381.
 Sonen som lärde svära af sin fader. 381.
 Den efterlätne fadren. 382.
 Den oförsökte abboten. 383.
 Abboten som slog gossarna utan att det hjälpte. 383.
 Den för mycket stränge abboten. 384.
 Abboten Moses. 385.
 Mäster Jordan. 385.

Sjette Budet. 387—428.

Noach. 387—390.
 Fem städer förstörda. (Sodom &c. Lot.) 390—392.
 S. Benedictus i frestelsen. 392.
 En helig eremit. 392.
 Den frestade eremiten. 393.
 Den kyske ynglingen. 394.
 En gudlig broder som ledde sin mor öfver vattnet. 394.
 Munken som tog en qvinna i handen. 395.
 Den gamle munken. 395.
 Josef. 396—411.
 Konungen och frillan. 412.
 Sardanapalus. 412.
 Salomo. 413—423.
 Om onda uppsåt. 424.
 Munken röfvere. 426.
 Man och hustru i renfärdigt lefverne. 426.
 En kysk yngling. 427.
 Den sjutioårige Nicolaus. 428.

Sjunde Budet. 429—435.

Utläggning deraf (5 spörsmål). 429—433.
 Abboten Senon. 433.

En tjufaktig klosterbroder. 434.

Achor. 434.

Åttonde Budet. 436—478.

Susanna. 436—439.

Two bröder. 439—443.

En ärlig fru i Rom. 443—450.

Amelius och Amicus. 450—470.

Two trogna vänner. 470.

Många vänner inga vänner (fragment). 471.

Den rike och den fattige vänner (fragment). 472.

Det räddade lejonet. 473.

Lejonet i klostret. 474.

De otrogne reskamraterne. 476.

Tre reskamrater. 477.

Nionde Budet. 479—501.

Den döende och stenen. 479.

Det straffade abbot-klostret. 480.

Klostergods. 480.

Ockraren och korset. 481.

Croesus. 482.

Orätt fångat gods. 483.

Hjelp. 484.

Tull. 485.

Spelvinst. 485.

Strandvrak. 486.

Almosor. 486.

Handel. 487.

Ränta. 488.

Dusörer. 488.

Om ocker, 10 spörsmål. 489—492.

En hertig i Frisland het Rathodus. 493.

Återgif ocker! 493.

Eldstegen. 494.

Ockraren och hans son i helfvetet. 495.

Den döende ockraren och paddorna. 495.

Den ovigda kyrkan. 496.

Den döde ockraren utan hjerta. 496.

Furseus. 497.

Ockraren för hvars själ sonen bad. 499.

Ockraren döende bland allt sitt guld. 499.

Den skrytande rike. 500.

Den sjelfbelåtna rike mannen. 500.

Tionde Budet. 502—533.

David och Bersabe. 502—506.

Abimelech och Sara. 506.

Rebecca. 508.

Den otrogna storkhonan. 509.

Riddaren och dufvorna. 509.

Alexander. 510—533.

Öfversigt af de tio buden. 534—545.

Med varnande exempel af

Jeroboam. 536.

Ahab och Jezabel. 536.

Antiochus. 538.

Nichanor. 539.

Absalon. 541.

Joab. 542.

Amon. 542.

Zambri. 542.

Senacherib. 543.

Två judaprester. 544.

Adonias. 544.

Holofernes. 544.

Rättelser i texten. 546—556.

Olika läsarter till Amicus och Amelius. 555—559.

Olika läsarter till Alexander. 560—562.

Prof ur låg-Sachsiska texten. 563—577.

Prof ur hög-Sachsiska texten. 577—581.

Prof ur Nederländska texten. 582—584.

Prof ur Danska texten. 585—590.

Tryckfel.

Sid.	rad	
27	1	Th uskalt <i>lās</i> Thu skalt
28	10	myst- <i>lās</i> mys- (är lika felaktigt i hds.)
36	8	sw a atblodhin <i>lās</i> swa at blodhin
144	6	känna <i>lās</i> hænna
521	31	kan <i>lās</i> han
529	8	aloxander <i>lās</i> alexander
